NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS

Sharada Oriental Series No. 1 : X

NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS

Vol. X

RAJA RAJENDRALALA MITRA

MM. HARAPRASADA SASTRI

Biographical Sketches

SATKARI MUKHOPADHYAYA

Sharada Prakashan

DELHI-110052

First Published : 1871 - 1911

ISBN : 81-85320-11-X (Set)

Published by :
SHARADA PRAKASHAN
E-239, Shastri Nagar,
DELHI - 110052, Ph: 7231820

Printed at :
NEW GIAN OFFSET PRINTERS
495, D.D.A. Complex, Shahzada Bagh,
Inderlok, DELHI - 110035

From

HARAPRASÁD SÁSTRÍ,

To

C. LITTLE, ESQ.,

Honorary Secretary to the Asiatic Society of Bengal.

Dated, Naihati, the 28th January, **1892.**

SIR,

With reference to the letter of Mr. C. E. Buckland, Secretary to the Government of Bengal, sent with the Assistant Secretary's letter of 4th July 1891, to the late Raja Rajendrálála Mitra, LL.D., C.I.E., and the subsequent reminders forwarded to me, I have the honour to submit the following report of the operations in search of Sanskrit Manuscripts in private libraries in the Lower Provinces of Bengal, since 28th September 1888, the date of the submission of the last report by the late lamented Raja.

Change of Superintendence.

2. The Raja was in charge of the operations up to the 26th July 1891, the date of his death. During his last protracted illness he asked me to prepare the English summaries of his notices, which I did to the best of my power with the object of assisting him, while the entire management of the work was kept in his hands, and he passed final orders for the press. My initials have been appended to those works for which I prepared the English abstract. The Council of the Asiatic Society in their meeting of July last, appointed me to carry on the work in place of the distinguished scholar who had just passed away.

The Establishment.

3. The Raja had one paṇḍit, who travelled over the country, visiting every locality where Sanskrit Manuscripts were likely to be met with, and two pandits at head-quarters to assist him in collating the materials and passing them through the Press. The Council of the Asiatic Society at their meeting of November 1891, gave me permission to send one of the Paṇḍits at head-quarters to travel, as the Raja, during his last illness, detained his travelling Paṇḍit at head-quarters for some time, because he needed greater assistance in looking through the proof-sheets of the notices of Sanskrit Manuscripts.

Places visited.

4. At the time of submitting his last report the Raja expected (*vide* para. 19) that the examination of the Jaina Manuscripts at Azimgunge would take another year, and the Paṇḍit finished his work in about that

time. Besides Azimgunge he visited Sántipur, Guptipárá, Mirhátá, and Begúne. While detained at head-quarters, he prepared notices of MSS. purchased for the Government of India and deposited at the Asiatic Society's rooms. He is now working at Dacca, visiting the various places in the purgannah of Vikrampur, in which was situated the last Hindu capital of Bengal and which is a well-known seat of Sanskrit learning, the foremost in East Bengal. The places visited in the Pargana Vikrampur are;—Báddánagar Subhádhyá, Tantar, Ghataker-koli, Jivasárá, Teghare, Sáktá, Rájánagar Bharákör, Bilandi Kondá, Nooddá, and Ganpárá. The new travelling Pandit is working at Mymensingh, and during the last six months, notes have been collected of a large number of manuscripts examined. I personally went to both these districts with the view of superintending the work of the Pandits and of interesting influential persons in my work: and I have the satisfaction to report that at both these places great interest was evinced by the zamindars, pleaders, pandits and the officers of the Education Department. The Pandits often have to travel in the interior of the district where no conveyances worth the name are procurable, and it would be impossible for them to travel without the help of the local gentry, as they have to travel without previous preparation. I should take this opportunity of publicly acknowledging my obligations to Babu Devendra Kiśor Achárya Chaudhurí and Hara Chandra Chaudhurí, enlightened zamindars of Muktágáchhá and Sherpur, and to that distinguished literary man Babu Káliprasanna Ghosh, who enjoys wide celebrity as a Bengali writer. As manager of the Bháwál Ráj, he has done, and is in a position to do, eminent services in facilitating the search for MSS. in the District of Dacca. In the Eastern districts, the Pandit need not be guided by popular rumour as to the places where Sanskrit MSS. are to be found, as was the case in Tirhoot and other places, because the educated classes in the Eastern districts take great interest in Sanskrit learning and know the places where the [illegible]'s are and where MSS. are likely to be found.

The Character of MSS. in East Bengal.

5. In a *math* at Ramná in the Suburbs of Dacca some manuscripts written in Devnágari character were found; with the exception of these, all the MSS. in East Bengal are written in Bengali character. They treat principally of *tántric* ceremonies. Kámákhyá in Assam has justly been described by the late Rájá Rájendrálála Mitra as the capital of *Sákti* worship in India. The nearer one goes to that place one meets with works of *Tantric* literature in larger and larger numbers. In the Eastern districts the higher classes are almost invariably *tántriks*, and in the family of Babu Tá[illegible]r Ráy, the Deputy Inspector of Schools, Dacca, were found 25 *tántric* codices which had never before been known to the learned world. I myself examined the collection in company with my Pandit, and as I had Aufrecht's *Catalogus Catalogorum* with me I could plainly see that those MSS. were not mentioned in it.

The MSS. of this collection are taken every care of, and are accompanied by a nominal subject catalogue. If collections of MSS. are equally well cared for in other families, it speaks very well for the taste of East Bengal. The Pandits of East Bengal read the Kátantra Grammar, and so they have got a large number of treatises of more or less value supplementing the information given in that work. We are getting a very large number of these works. In medicine too, East Bengal forms as it were a new school and we have already got two large works not yet known to the world.

My Tour.

6. Besides going to Dacca and Mymensingh I went to Benares, where it was reported that several collections of MSS. were for sale. I purchased the entire collection made by a Bengali *Jati*, Rámkrishna Brahmachárí; and Pandit Vindhyesvaríprasád, the Oriental Librarian, Benares Sanskrit College, procured me a large number of MSS. from private individuals with the permission of Mr. A. Venis, the Principal of the Benares Sanskrit College, as under the existing rules the Pandit is not allowed to help scholars to purchase books without such permission. I utilized the time at my disposal after the work of purchasing MSS.. in visiting two most important libraries in the city. One is that of the Maharaja of Benares, and the other is that of the *Gurusvámí Matha*, the heads of which were for generations the spiritual guides of the Maharaja's family.

The Library at the Gurusvami' Matha.

The collection at the *Matha* is so large that five of us worked six hours a day for four days to make a cursory examination of MSS. contained in two only out of three rooms. Most of these MSS. were copied in the *Saka* years 1724 and 1731, when the establishment was in the zenith of its reputation. The works mostly belong to the Vedanta School of Philosophy, and some of them are exceedingly rare. For instance, there are several commentaries on the *Upanishads* by Prakatárthakár whose works are regarded as lost. I found in this establishment a complete commentary of the *Rigveda* by Sáyanácháryya in the Bengali character, perhaps the only copy written in that character. I will give a detailed report of the results of my examination of this library when I submit the first volume of my notices of Sanskrit MSS.

Maharaja's Library.

7. The Maharaja's Library is well worthy of the head of the Hindu community of Benares. The Library being situated on the other side of the river, and within the fort of Rámnagar, is not much known outside the circle of select friends of the Maharaja. At the intercession of Pandits Priyanáth Tattvaratna and Pramathanáth Tarkaratna, the distinguished court pandits of the Maharaja, permission was most graciously accorded to me to examine the Library: and it is a matter of great regret that the time at my disposal allowed me to visit it for two days only. During my short examination, I found the Library to contain many interesting works. It is kept in fine rooms on the first floor, superintended by a Librarian with the help of a nominal

subject catalogue prepared some time ago. The second bundle contains six or seven small new *Kávyas* not known to the learned world, and a rare little work "*Madanálasa Ká na Kandalá*" written in beautiful *Nágarí* of the 14th century. It is written in prose and verse. In another bundle were found two works only, namely, "*Aryá Sapta S'atiká*" and *Aryá Ashta Sáhasriká*. I was at first led to believe that the first work was Gobardhanáchárvya's *Aryá Saptaśatí*, but the second work roused my curiosity, both because it was placed under the head *Kárya*, and because the Librarian told me that it was a *Kárya*. On examination, however, it was found to be the *Ashta Sáhasriká Prajnápáramitá*, and then the first work was also examined and found to be the *Sapta S'atiká Prajná Páramitá*, only one copy of which is known to the world, in Mr. Bendall's Cambridge catalogue of Buddhist MSS. The discovery of rare Buddhist MSS. in the orthodox Library of the Maharaja of Benares aroused my curiosity as to how they came there. The Librarian told me that they were purchased along with other works about 40 years ago from one Ranganáth, who belonged to the family of the *Rayagurus* of Nepal, and who fled from that place possibly to avoid some political danger. He also informed me that the other works purchased from Ranganáth were all *tantras* and written in the Newari character. But I had no time to examine them. I shall be exceedingly delighted if I have an opportunity of visiting the Library again.

Character of MSS. purchased by the Raja.

8. Rájá Rájendralála Mitra purchased 415 MSS. for the Government of India since the date of his last report. In this collection is to be found a copy of the Adbhuta Bráhmana, dealing with omens and portents of the Vedic age and considered as the sixth Adhyáya of the Shadvinsa Bráhmana, and a copy of the Aitareya Bráhmana. But the most useful works collected by the Raja are the Anukramanís, or indices to the Rig Veda, namely, the Arshánukramaní, the Chhandonukramaní and Anuvakánukramaní. The Raja published all these indices as appendices to his edition of the Vrihad-devatá, or the Index of Deities mentioned in the Rig Veda. These indices are a great help in determining the order of hymns in the various recensions of the Vedas. There is only one Anukramaní, namely, the Rishyanukramaní, which has not yet been published in this collection. There is an Upanishad in this collection which is very interesting as showing the process by which later forms of worship have been ingrafted into the Vedas. India has been divided for the purpose of Tantric worship into three mandals, namely the Gauda mandal, the Drávirha mandal and the Káshmír mandal, presided over by three forms of Kálí, *viz.*, Káliká, Tripurá and Karpúrá. The Upanishad in question deals with the worship of Tripurá by raising her to the dignity of a deity of the Upanishads. The *S'amkarasamhitá* is a very rare manuscript of a Purána which was unknown even to the best scholars of Bengal, European or Native. One copy of it was noticed in Mr. Burnell's catalogue of Tanjore MSS. The entire work is devoted to

the glorification of Siva, and is evidently written in the interest of the Saiva form of worship.

Character of MSS. purchased by me

9. I have up to the present moment collected 237 MSS. One of them professes to be a Saṃhitá of the Rig Veda belonging to the Saṃkháyana school. Dr. Alfred Hillebrandt of Breslau has shown, in his excellent edition of the Sáṃkháyana Srauta Sútra, that the Sáṃkháyana recension of the Rig Veda differed considerably from that of the Sákalas published by Max Müller. If the Sáṃkháyana hymns given in his Index No. vi are found in this codex, the work will prove of great value to scholars. I have purchased a copy of Sáyana's Commentary on the Rig Veda dated Sm. 1579 or 1523 A. D.; I have also obtained a fragment of a new commentary on the same work by Sarvavidyánidhánakavíndráchâryya, which has many new features. It is full of Nyáya terms current in the modern school of Navadvípa. This fragment with others was used by its owner to stop a hole in his thatched roof through which a cat used to come and disturb the peace of the room. They remained in this condition for a long time till they attracted the notice of my friend Vindhyesvarí Prasád, who repaired the hole at his own expense and secured the manuscripts, which were perfectly useless to the owner. I have also secured a complete collection of the *sikshás* or works on Vedic pronunciation; they are all in verse and attributed to great sages like Yájnavalka, Vasishṭha, Parásara, Kátyáyana and others, and are altogether 10 in number. I also secured a number of works on Vedic *prayogas* or ceremonial works. There is only one important Jaina work in my collection, and that is *Munipaticharita*, and a very large portion of a Sanskrit commentary on the Jaina astronomical work in Prákrit entitled *Súryaprajñapti*. I was greatly interested in the collection of Tantric works, and in ascertaining their relation to the Vedas. I purchased the entire collection of Rámkrishna Brahmachárí and am still purchasing Tantric works; my object is to make this collection as complete as possible.

10. It is a matter of regret that no systematic attempt has yet been made to collect Tantric works, and no systematic treatise written to give to the world an idea of their contents. The problem of the relation of the Tantras to the Vedas occupied my attention for a long time, but up to the time of my journey to Benares I could find no clue to its solution. In Benares I found a MS., a commentary entitled Anuparáma, on the Siva Táṇḍava Tantra, in the possession of Paṇḍit Vindhyesvarí Prasád, which discusses this question at some length. But the solution given there is not at all satisfactory. The commentator begins with an explanation of the question why he attempts to annotate a work not founded on the Vedas; he enumerates the 18 Vidyás or branches of knowledge founded on the Vedas, and includes the Tantras in Itihása; but then, says an objector, the Vernacular formulæ used by the Snake-charmers would also come under the same head, and would be considered as founded

on the Vedas; and the writer accepts the objection and includes even these charms among Vedic works, giving to the word Veda a much wider meaning than that ordinarily accepted. This work will be noticed in the first Volume of my Notices of Sanskrit MSS.

Character of MSS. noticed in private Libraries.

11. The works belonging to private libraries since the date of the submission of the last report are of a much greater variety than the works purchased. The Jaina works noticed at Azimgunge, in Prákrit as well as in Sanskrit, are works of the highest importance. Several rare works on Sanskrit rhetoric were found in the District of Burdwan, together with an interesting work on the Vedanta system of philosophy in which attempts have been made to refute the opinions of other schools. It is interesting as coming from a Bengali who, as a rule, rarely studies the Vedanta system. An elaborate work on Hindu cookery was found at Santipur, in which directions have been given for the preparation of nearly 160 different curious curries current in ancient India. A curious discovery was made at my own house of a number of old Smriti works in Bengali prose. They belong to a series entitled the Smriti Kalpadruma. As the collection was made by my great grandfather, who lived during the early part of British rule in India, the presence of a Bengali prose work in that collection refutes the notion that Bengali prose is the result of English education in India. Some very rare MSS. were found in this collection, among which may be named the *Bhikshu-tattva*, a work on the duties of *sannyásís*, not much known to the learned world.

Catalogus Catalogorum.

12. Since the year 1870, when the operations in search of Sanskrit MSS. were first taken in hand by the various local Governments of India, the work was conducted on no uniform plan; each province developed its own system and acted independently, without taking much notice of what was being done in other provinces. Much time was therefore wasted in noticing the same work in different provinces, and much space in the catalogues was uselessly taken up with tautologous notices. All this will now be impossible after the publication of Aufrecht's great work, the *Catalogus Catalogorum*, which gives in alphabetical order a list of *all* MSS. described since the days of Sir William Jones, with references as to where these descriptions are to be found. The book will be of invaluable service to those engaged in the search for Sanskrit MSS., and I have furnished my travelling paṇḍits with one copy each.

The place of work for the next year.

13. The first thing that I intend to do in connection with the operations in search of Sanskrit MSS. is to finish the 10th Volume of Raja Rájendralála Mitra's Notices of Sanskrit MSS. including in it the result of the operations up to the time of his death, with alphabetical indices of the MSS. purchased and of the MSS. noticed in private libraries. It would be presumption on my part

to attempt a critical report, as the Raja intended to do, of the vast number of MSS. brought to light by him. It is a matter of great regret and a great loss to the learned world that the Raja did not live to finish his work, and give to the world his criticism on the materials collected by him. I would not attempt any thing like that. After the publication of this volume, I shall go to press with the work done under my superintendence. I shall give full notices, in the form given in the Raja's work, of MSS. not mentioned in the *Catalogus Catalogorum*, and only short notices of important works that I may lay my hands upon and that are mentioned in it. I also intend to write a critical report of the MSS. found during my time.

14. During the course of the next year will be finished our survey of Dacca, Mymensingh, Faridpur, and Tippera. We may possibly hope to survey a portion of Noakháli and Chittagong also. But the districts of Burrisal and Jessore will remain untouched. Bankoora and Midnapur have not yet been surveyed. Sylhet and Cachar by themselves form a distinct school of Hindú Law and of Sanskrit learning generally, having closer intellectual affinity with Mithilá than with nearer Bengal. A survey of Assam, at least of the districts of Gaubáti and Goalpárá, may lead to important results as to the origin of the *Sákta* and *Saiva* forms of worship. The city of Calcutta and the District of 24-Pergunnahs have not been systematically surveyed. It is only when the Paṇḍit had nothing else to do that he employed his time in visiting libraries in Calcutta and its near neighbourhood. The metropolitan districts of Hughli and Howrah have also been similarly dealt with. The Government has spent three thousand two hundred Rupees a year for 20 years upon these operations, and the result has been that the Bengal work has elicited the highest praise from a careful critic like Prof. Aufrecht, who in his preface thus writes about Raja Rájendralála Mitra's work:—"11. L. Notices of Sanskrit MSS. by Rajendralála Mitra, Calcutta 1871-90. Nine volumes in 8 and the first part of the tenth. This is decidedly the best Analysis of Sanskrit MSS., which up to the present time, has been made by a native of India. The copious extracts are very useful, and enable the attentive reader to judge of the contents of a work, even where he is deserted by the English text. The indefatigable industry of the editor deserves every kind of commendation. Quoted by numbers."

15. The Raja expected to finish the work of searching by the end of 1892, and to finish the work of printing a year later. His illness prevented him from carrying on the work at the rate he expected, and I believe that he under-estimated to a considerable extent the area which had yet, up to the date of his last report, to be investigated. I would, therefore, request the favour of your moving the Government to continue the grant for another three years; for it would be a sad loss to the learned world if the work were abandoned at this stage, and it would also be a waste of the money already spent if the work is left half finished.

16. The publication of the *Catalogus Catalogorum*, together with list of MSS. noticed and purchased by Rájá Rájendralála Mitra, which I am publishing along with the tenth volume of his Notices of Sanskrit MSS., will greatly expedite the work in future years; and I believe three years, together with the unexpired year of the last grant, will be sufficient time to finish the work of the search in Bengal. But this will not complete the collection of MSS. which the Government is making and for which Government will have to continue a grant of about a thousand rupees (as that is the amount for which MSS. are purchased almost every year) to the Asiatic Society for some years to come.

Advantage of future search.

I have the honor, to be,

Sir,

Your most obedient Servant,

HARAPRASÁD SÁSTRI.

AN ALPHABETICAL LIST OF MSS. PURCHASED FOR GOVERNMENT BY THE LATE RÁJÁ RÀJENDRALÁLA MITRA, LL. D., C. I. E.

(FROM THE DATE OF HIS LAST REPORT.)

अ ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।				विषयः ।
२७४४	अग्निपुराणम् ..	..	..	..	पुराणम् ।
२११९	अग्निष्टोमयागः	..	..	..	वैदिकम् ।
२०६२	अजपास्तोत्रम्	..	..	..	योगवासिष्ठान्तर्गतम् ।
२१४९	अतिरात्रपद्धतिः	..	..	..	वैदिकम् ।
२१२१	अद्भुतब्राह्मणम्	..	..	..	ब्राह्मणम् ।
२८४०	अधिकरणम्	..	..	..	दर्शनम् ।
२९४२	अनिरुद्धचरितम्	..	..	..	काव्यम् ।
२०५७	अनुमानचिन्तामणिः		..	..	न्यायः ।
२८६५	अनुमानदीधितिप्रकाशिका	..		..	न्यायः ।
२७४२	अनुवाकानुक्रमणी	..	..	..	वैदिकम् ।
२८०० } २८०२ } २८५२-५६ }	अपराधभञ्जनस्तोत्रम्		..	..	तन्त्रम् ।
२८५१	" "		..	..	भक्तिशास्त्रम् ।
२९०४	अभीष्टकारिणी	..	..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
१०४४	अमरकथानकम्	..	..	..	जैनम् ।
२९०२	अर्थप्रकाशः	..	..	..	वैद्यकम् ।
२९६२	अलङ्कारचन्द्रिका	..	..	..	अलङ्कारः ।
२८१२	अवतारवरराजः	..	..	..	ब्रह्मपुराणीयः ।
२१२९	अवधूतगीता	..	..	..	वेदान्तः ।

आ।

संख्या।	ग्रन्थनाम।	विषयः।
२८४४	अवयवदीधितिटीका	न्यायः।
१००२	अष्टकादिश्राद्ध-मासिकश्राद्धविधिः ..	स्मृतिः।
२८९७	आगमसारः	तन्त्रम्।
१०१६, २६४६, २६७१, २८५६	आग्रायणप्रयोगः	वैदिकम्।
२६६०	आग्रायणभाष्यम्	वैदिकम्।
२८९१	आचारसारः	स्मृतिः।
१०४५	आत्मप्रबोधः	जैनम्।
११२७	आत्मबोधः	वेदान्तः।
१०५५	आत्रेयसंहितासूत्रस्थानम्	वैद्यकम्।
२८७७	आधाननिर्णयः	वैदिकम्।
१००७, २८२४	आधानपद्धतिः	,,
२६६१	आधानप्रयोगः	,,
११०८	आनन्दलहरी	वेदान्तः।
१०९४	आमर्द्दकीव्रतकथा	स्मृतिः।
२८५४, २०४२	आर्षानुक्रमणी	वैदिकम्।
१०७६	आलोकमनोरमा नाम प्रश्नविद्या ..	ज्योतिःशास्त्रम्।
२६४३	आश्वलायनगृह्यपरिशिष्टम्	वैदिकम्।
२६८७	आश्वलायनगृह्यभाष्यम् वा विमलोदयमाला	,,
२६६६	आश्वलायनप्रायश्चित्तप्रयोगः	स्मृतिः।
२६६१	आश्वलायनश्रौतसूत्रसूक्ष्मदीपिका ..	वैदिकम्।
११२०	आश्वलायनसूत्रवृत्तिः	,,
११२८	आश्वलायनाग्निहोत्रहोमः	,,
१०११	आश्वलायनाग्न्येष्टिप्रयोगः	,,
२६७४	आहिताग्निमरणविधिः	,,
२०४९	आह्निकतत्त्वम्	स्मृतिः।

इ ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२९२५	इतिहाससमुच्चयः	महाभारतात् सङ्कलितानि उपाख्यानानि
१०१९	इष्टकोपधानम्	स्मृतिः ।

उ ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
१११६	उड्डीशवीरभद्रतन्त्रम्	तन्त्रम् ।
२८०५	उणादिवृत्तिः	व्याकरणम् ।
२९८०	उणादिसूत्रम्	”
२०३१	उत्तरतन्त्रकवचम्	तन्त्रम् ।
११२०	उत्तरसूत्रनारायणसूत्रवृत्तिः	व्याकरणम् ।
२९२६	उपाकर्म्मप्रयोगः	वैदिकम् ।
१०९६	उपाकर्मोत्सर्जनप्रयोगः	”
११५६	उवटभाष्यम्	”
२०६६	उषारागोदयनाटिका	नाटकम् ।

ऊ ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२८२१	ऊर्द्धाम्नायसंहिता	वैष्णवी ।

ऋ ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२०६४	ऋजुमिताक्षरा	स्मृतिः ।
२९१०	ऋषिपञ्चमी	”

ए ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
१०१०	एकादशाहविहितदानप्रयोगः	स्मृतिः ।
२९११	एकादशीमाहात्म्यम्	मत्स्यपुराणीयम् ।
१०९१	एकादशीव्रतोद्यापनविधिः	पौराणिकी ।
२८२६	एकाम्रचन्द्रिका	पुराणम् ।

ऐ ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
११११	ऐतरेयब्राह्मणम् १म पञ्चिका। ..	ब्राह्मणम् ।
१११२	” ” २य ” ..	”
१११३	” ” ४र्थ ” ..	”
११२४	” ” ६ष्ठ ” ..	”

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।				विषयः ।
३१३५	,, ,, ६ष्ठ ,,			..	,,
३१३६	,, ,, ७म ,,			..	,,
३१३७	,, ,, ८म ,,			..	,,

क ।

२७६२	कपर्दिभाष्यम्	..	..	..	वैदिकम् ।
२८३९	कर्पूरस्तवः	..	..	..	तन्त्रम् ।
२८१०	कविकल्पद्रुमधातुपाठः		..	..	व्याकरणम् ।
३०१२	कविकल्पलता	..	..	..	अलङ्कारः ।
३०११	कवीन्द्रकल्पद्रुमः	..	..	..	,,
२८५८	कवीन्द्रचन्द्रोदयः	..	..	..	काव्यसंग्रहः ।
३०९०	कान्यकुब्जवंशावली	..	..	..	काव्यम् ।
२९६८	कात्यायनसूत्रभाष्यम्	..	..	..	वैदिकम् ।
३००७	कात्यायनप्रयोगः	..	..	..	,,
३०२९	कालचक्रचरीकोषम्	..	..	..	तन्त्रम् ।
२९४२	कालमाधवकारिका	..	..	..	स्मृतिः ।
२९०८	कालमार्तण्डम्	..	..	..	स्मृतिः ।
३००५	कालिदासमङ्गलाष्टकम्		..	..	काव्यम् ।
२७७७	कालीसहस्रनामकोषम्		..	..	तन्त्रम् ।
२८२८	काव्यप्रकाशटीका	..	..	..	अलङ्कारः ।
२९८५ } २८८६ }	काव्यप्रदीपः	..	..	..	,,
२९०५	काव्यविलासः	..	..	..	,,
२८६१	काशीमाहात्म्यम्	..	..	..	पुराणम् ।
२९५४	काशीरहस्यम्	..	..	..	,,
३००२	काशीविश्वेश्वरमङ्गलकोषम्		..	..	,,
२९९४	कुण्डकारिका	..	..	..	वैदिकम् ।
२९०१	कुलार्णवदीपिका	..	..	..	तन्त्रम् ।
३१४०	कुवलयानन्दलक्षणं वा अलङ्कारसारस्थितिः				अलङ्कारः ।
२८४१	कुसुमाञ्जली	..	..	..	न्यायः ।
२८३८	कुसुमाञ्जलीप्रकाशटीका		..	..	न्यायः ।
३०९९	कैवल्यदीपिका वा मुक्ताफलम्		..	..	वैष्णवपुराणम् ।

ग।

घ।

च ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२९८२	चतुर्धानम्	वैदिकम् ।
३०३८	चतुर्विंशतिमतव्याख्यान्तर्गताचारखण्डम् ..	स्मृतिः ।
२८५५	चरकसंहिता शारीरस्थानम्	वैद्यकम् ।
२९९२ } २९५८ }	चातुर्मास्यप्रयोगः	स्मृतिः ।
३०३४ } २९३४ }	चित्रमीमांसा	अलङ्कारः ।
३१४६	चित्रमीमांसागूढार्थप्रकाशिका	,,

छ ।

३०७०	छन्दःसुधाकरः	छन्दःशास्त्रम् ।
२७४२	छन्दोऽनुक्रमणी	छन्दःशास्त्रम् ।
३१५१	छन्दोमञ्जरी	वैदिकम् ।
२९०३	छान्दोगाह्निकम्	,,

ज ।

२७९५	जटापटलदीपिका	वैदिकम् ।
२९१६	जन्माष्टमीकथा	स्मृतिः ।
२७५०	जलाशयोत्सर्गतत्त्वम्	,,
२९६४	जीवत्पितृकस्य पिण्डपिताधिकारनिर्णयः ..	स्मृतिः ।
३०५२	जीवविचारप्रकरणम्	वेदान्तः ।
२८६५	जैमिनी	मीमांसा ।
३०६०	ज्ञानप्रकाशदीपिका	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२७८२	ज्योतिषकम्	,,

त ।

२८२१	तन्त्रराजः वा मोदकनिबन्धतन्त्रम्	तन्त्रम् ।
३०६२	ताजिकसारटीका	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२९२०	तान्त्रिकमुद्राप्रकाशः	तन्त्रम् ।
२७०५	ताराप्रदीपः	,,
२७९०	तारारहस्यवृत्तिका	,,

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२८३१	ताराशतनाम	तन्त्रम् ।
२९९५	तार्किकरक्षा	वेदान्तः ।
२९९७	" " लघुदीपिका	"
२९९८	" " व्याख्या	"
२९३५	तिथिप्रकाशः	स्मृतिः ।
२८२०	तैत्तिरीयोपनिषद्यंत्रारसंग्रहप्रयोगः ..	उपनिषत् ।
२८८२	त्रिंशच्छ्लोकीटीका	स्मृतिः ।
३०८३	त्रिपिण्डश्राद्धम्	स्मृतिः ।
३१०२	त्रिपुरासुन्दरीसहस्रनामस्तोत्रम्	तन्त्रम् ।
२८३३	त्रिपुरी उपनिषत्	उपनिषत् ।

द ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२७६०	दक्षिणाकल्पम्	तन्त्रम् ।
३११३	दण्डपाणिमाहात्म्यम्	पुराणम् ।
३०१५	दत्तविधानं वा दत्तपुत्रविधिः	स्मृतिः ।
३११७	दर्शपूर्णमासविधिः	वैदिकम् ।
२९५२	दर्शपौर्णमासप्रयोगः	"
३०९२	दर्शपौर्णमासस्थालीपाकप्रयोगः ..	वैदिकम् ।
२९७६	दानमयूखः	स्मृतिः ।
३१७२	दीपिका वा नैषधटीका	काव्यम् ।
२८२१	दुर्जनमुखचपेटिका	भागवतशास्त्रमार्षमनार्षं म्वेति विचारणम् ।
२८७४	देवप्रतिष्ठाकालनिबंधः	स्मृतिः ।
२८०३	द्रुतबोधव्याकरणम्	व्याकरणम् ।
३०२२	द्वादशाब्दः	स्मृतिः ।

ध ।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२७३२	धनञ्जयविजयनाटकम्	नाटकम् ।
३०५४	धर्मबिन्दुप्रकरणवृत्तिः	स्मृतिः ।
३००४	धर्मागमानुबोधव्याख्या	"
२८०९	धातुपाठः	व्याकरणम् ।
७९५१	धूर्तस्वामिभाष्यम्	वैदिकम् ।

न ।

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
१०५६	नवतत्त्वं (सटीकम्)	जैनम् ।
१०५८	नवतत्त्वटीका	जैनम् ।
२६७८	नागबलिप्रयोगः	स्मृतिः ।
२८२३	नानार्थशब्दकोषः	कोषः ।
१०७१	नामलिङ्गानुशासनं वा अमरकोषः ..	कोषः ।
२८६१	निगमतत्त्वसारः	तन्त्रम् ।
१००५	नित्यश्राद्धं वा तीर्थश्राद्धसंख्यादिः ..	स्मृतिः ।
२६११	निदानस्थानम्	वैद्यकम् ।
११५३	निबन्धमहातन्त्रम्	तन्त्रम् ।
१०५६	निबन्धसंग्रहः	वैद्यकम् ।
२६६५	निर्णयामृतोक्तपर्व्वनिर्णयः	स्मृतिः ।
२८२७	नीलाद्रिमहोदयः	पुराणम् ।
२८७२	नृसिंहपरिचर्य्या	स्मृतिः ।
२६३८	न्यायलीलावती	न्यायः ।

प ।

सङ्ख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२७६६	पञ्चपक्षिशाकुनम्	ज्योतिःशास्त्रम् ।
११०६	पञ्चाक्षरमाहात्म्यम्	पुराणम् ।
१०८६	पञ्चाक्षरीमाहात्म्यम्	,,
२६०६	पद्मकोषः	ज्योतिःशास्त्रम् ।
११००	परमहंसपद्धतिः	वहावासमनीषा ।
२८३६	परामर्शटीका	न्यायः ।
२८५७	पराशरहोरा	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८०६	परिलेखाधिकारः (भास्वत्कारणम्) ..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२६६१	पवमानानुष्ठानप्रकारः	वैदिकम् ।
२६७३	पवित्रेष्टिहोमप्रयोगः	,,
२६५०	पाकयज्ञादिनिर्णयः	,,
२७६१	पातञ्जलम्	योगशास्त्रम् ।
२८१५	पाणिनीयशिक्षा	वैदिकम् ।
२८६६	पार्थिवशिवलिङ्गप्रयोगः	स्मृतिः ।

प्रकारकौर्थनं ॥ वृषभाश्वप्रकारादिकथनं । त्रिवृद्धाश्वविधिकथनं । सामाश्वपूजाविधिकथनं । समस्तादिविधिकथनञ्च । इति शम् ।

No. 3252. वृषाकपिशास्त्रम् । Substance, country-made paper, 8½ × 4 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 207 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Vrishákapi-śastra. Explanations of certain Sáma mantras relating to a rite called Vrishákapi-śastra.

Beginning. अथ वृषाकपिशस्त्रामाहुस्सम्प्रवक्ष्यामि । त्रिं श्रुत्वेः सर्वं १ अध्वर्यो शोंसों सावें १ । इत्यादि ।

End. सत्तो॰ शोसिन्धुः॰ अः । सवा॰ सासो । त्रिः । अच्छु॰ वे॰ वे इन्द्रवे सुसिन्धुव सम इति यज्ञो ॥

Colophon. इति वृषाकपिशस्त्रं समाप्तम् ।

विषयः । वृषाकपिशस्त्राभिधानसामकथनं ।

No. 3253. यतिसन्ध्यावार्त्तिकम् । Substance, country-made paper, 9¼ × 4 inches. Folia, 6. Lines, 8—9 on a page. Extent, 87 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Yatisandhyá-vártika. Gloss on a work of S'añkara A'chárya on the diurnal religious duties of Yatis.

Beginning. ॐ श्रुतिस्मृतिपुराणानामालयं करुणालयम् ।
नमामि भगवत्पादं शङ्करं लोकशङ्करम् ॥
शङ्करं शङ्कराचार्यं केशवं बादरायणं ।
सूत्रभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ॥
ओङ्कारः सर्ववेदानां सारस्तत्त्वप्रकाशकः । इत्यादि ।

End. सम्यक्त्व इत्यादि श्रीमाना मनसो हरेः ।
रामहंसादिरचितः सन्ध्यां चिन्तयेत् सदा ॥

Colophon. इति श्रीमच्छङ्कराचार्यभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य ... यतिसन्ध्यावार्त्तिकं समाप्तम् ।

विषयः । शङ्कराचार्यकृतयतिसन्ध्याभिधानग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 3254. यतिसंस्कारः। Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nágara. Date, Sk. 1750. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Yatisaṅskára. Rules for the funeral rites for Yatis, by sons who are not Yatis.

Beginning. अथ यतिपार्वणश्राद्धविधिप्रारम्भः। यतौ जाते निजकर्मे नियंते मासमासांतरे समस्ते पुत्रादं नापचिता पार्वणविधाने प्रतिसांवत्सरिकवत् मासमासान् निवर्त्तयेत्॥ इत्यादि।

End. भिक्षोः प्रतिसांवत्सरविधिविहितश्रवणाराधनादानुदिन पुत्रपुत्रपौत्र-कारिते। इति संवत्सर भिक्षोराराधनाद्धे कर्तव्य यतः कर्तव्य इति मासमासान् वर्ष इत्वा प्रति-सांवत्सरिकवत् एवं कुर्यात्॥

Colophon. इति यतिसंस्कारः समाप्तः। शके १७५०। चैत्रकृष्ण ११ रविवारे।

विषयः। यतेर्मरणे तत्पुत्रेण एकादशाहे पार्वणः कर्त्तव्यः। यदि च द्वादशेऽपि नारायण-बलिश्च देय इति तत्प्रयोगादिकथनं।

No. 3255. महानिशीथसुयक्खंधं, (महानिशीथश्रुतस्कन्धम्।) Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 69. Lines, 17 on a page. Extent, 3,930 ślokas. Character, Nágara. Date, Sk. 1575. Place of deposit, Válucbara, Jiyáganja, Panchâyatapañsála. Appearance, decayed. Prose and verse. Incorrect.

Mahánisíha-suya-kkhandha. Mahánisítha-érutaskan-adh. An exposition of the conduct of Jain Munis.

Beginning. ॐ नमो अरहंताणं।

सुयं मे आउसं तेणं भगवया एवमक्खायं। इह खलु छउमत्थसंजमकिरियाए वट्टमाणे जेणं केइ साहू वा साहुणी वा। सेणं इमेणं परमत्थतत्तसारसब्भूयत्थपसाहगसुमहत्थातिसयपवरवरमहानिसी-हसुयक्खंधसुयाणुसारेणं तिविहंतिविहेणं॥ इत्यादि।

End. हारिहरंद परिकयं+एवनिवनो। किं बहुणा एवं नेय समयाणुसारा-णय निच्चय पावंत सीवक्कं सीवक्कं परिवचे वग्गियेवं॥

Colophon. इति महानिसीहसुयक्खंधं समत्तं॥

विषयः। जैनमुनीनां निकटेन आचारादिनिरूपणम्।

No. 3256. चतुःशरणसूत्रम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 88 ślokas Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pañcháyatapañsála. Appearance, old. Prose. Correct.

Chatuhśaraṇa-sútra. On the four essentials of Jain emancipation *viz.*, austerity, merit, conduct and mental abstraction, each called Virya.

Beginning. सावज्ज जोगविरद उक्कित्तणगुणवओ य पडिवत्ती ।
खलियस्स निंदणावण तिगिच्छ गुणधारणाचेव ॥
चारित्तस्स विसोही कीरइ सामाइ एण किल इह यं।
सावज्जेयर जोगाण वज्जणा सेवणत्तणउ ॥
दंसणयारविसोही चउवीसायच्छएण किज्जइ य ।
अच्चब्भुयगुण कित्तण रूवेणं जिणवरिंदाणं ॥

End. इय जीवपमायमहारि वीरभद्दं तमेयमज्झयणं ।
झाए सुतिसंझमवं झ कारणं निव्वुइ सुहाणं ॥

Colophon. इति चतुःशरणसूत्रं समाप्तं ।

विषयः । जन्मजरामरणरूपव्याधिना विग्रहमानां जीवानां विरतिप्रमुखोत्कीर्तनगुणवत्प्रतिपत्तेन चारित्राद्यष्टप्रत्याख्यानोदयात् विशुद्धिकरवीर्याचाराद्येनाभ्युदयो भवति । तत्र ते हाव-जीव-तप-भावनारूपधर्मचतुष्टयप्रतिपत्त्या सम्यक्त्वा भवन्तीति निरूपणम् । तथा चारित्रतपोवीर्याचाराद्येनां स्वरूपादिनिरूपणं । वीर्यं च तपोवीर्य-गुणवीर्य-चारित्रवीर्य-समाधिवीर्य-आत्म-वीर्यभेदेन पञ्चविधमिति निरूपणं । तत्र चतुर्णामर्हत्सिद्धसाधुधर्माणां शरणमेव विधेयमिति निबंधः । तत्र प्रत्येकमिति कर्तव्यतानिरूपणञ्च । इति शं ।

No. 3257. चतुःशरणटीका । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. 9. Lines, 12 on a page. Extent, 340 ślokas. Character, Nágara, Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pañcháyatapañsála. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Chatuhśaraṇa-ṭiká. A gloss on the work described in the next preceding No. Anonymous.

Beginning. ॐ नमो वीतरागाय ।
इदमध्ययनं परमपदप्राप्तिबीजभूतत्वात् श्रेयोभूतं । अतस्तदारम्भे प्रत्यूहव्यूहसकलसामान्याक्षाय-मङ्गलार्थं कथनं । इत्यादि ।

End. एव जोवेऽवि च कडुविवाकमाव पर्व+हो परिचामे च एव एव । एवं-विचो पर्वो वस मरवं भवतु ॥

Colophon. इति चतुःसरणटीका समाप्ता ।

विषयः । जैनचतुःशरणसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 3258. आउरपच्चक्खाणम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 94 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pa̤ncháyatapañśála. Appearance, decayed. Prose. Generally correct.

A'urapachcha-kkhá̤na. On the various sins and defects which are irimcal to the four essentials of emancipation noticed in No. 3256.

Beginning. देसक देसविरवं सम्मद्दिठी मरिज्जजो जोवो ।
वं पवर बालपंडिय मरवं जिववावये भवियं ॥
पंचय अणुव्वयाई सत्तसिक्खाउ देसजर पर्वं ।
सव्वेचव देसेवय वेवज उवो इदेसजर ॥ इत्यादि ।

End. चीरो जरमरवविन चोरो विन्नावचावसंपन्नो ।
लोअस्सुज्जो यवरो दिसउवयं सव्वदुक्खाचं ॥

Colophon. इति श्रीआउरपच्चक्खाणं समाप्तं ।

विषयः । जीवघात-मृषावाद-अदत्तादान-परदारपरायणानां विविधबैपरिकथाजपरमराव-चवपूर्वकं मिथ्यादर्शनादिपरित्यागपरिणामाय सम्यक्ज्ञानचारित्रदर्शनपरिशोधनेन जगदत्यागाभि-रूपणम् ।

No. 3259. जम्बुद्वीपप्रज्ञप्तिरत्नमञ्जूषा । Substance, country-made paper, 14 × 6 inches. Folia, 388. Lines, 15 on a page. Extent, 19,592 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pa̤ncháyatapañsála. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Sanskrit.

Jambudvípaprajnapti-ratna-mañjúshá. A commentary on the Jain text called *Jambudvípaprajnapti*. By S'ánti Chandra Gani. Vide No. 2569 [VIII, p. 22]. 319, 320.

Beginning. जयति जिनः विश्वार्धः विश्वार्थनमत्कमस्को विश्वतो ।

चतुष्पथनगराव+सुरेन्द्रनरवेष्टितो यः ॥

सर्वांगु(?) श्रीजिनदाम् दद्यात् प्रतिदसमये मनिम चरणान् ।

प्रवचनकाननसिकतान् सुधीन् श्रीजम्बूविजयकान् ॥

— — — — — —।

इह तावदिह कठभवाटवीपर्यटनमनमापतितमारोरायनेकदुःखार्दितो देही अकामनिर्जराणो-मतः कथमपि मनुष्यजन्मसंप्राप्यकल्पितामवा कर्मकर्मप्रशमभावाधमानाधिकरणककर्मचयरूपं परमपदमाकाङ्क्षति ॥ इत्यादि ।

End. अत्र च प्रथपर्यवसाने श्रीमद्भगवतीरत्नामकथनं परममङ्गलमिति ॥

Colophon. इति श्रीमदर्हसमार्यकसमस्तजिनअजरा+शासनप्रभावकप्रवर्तिनसुरा-सावधानिश्रीधरकरराजाधिराजश्रीमज्जपानपाधिराजश्रीवीरविजयसुरीश्वरपदपद्मोपासकाप्रवचन श्रीपाध्यायश्रीसकलचन्द्रगणिशिष्योपाध्यायश्रीशान्तिचन्द्रगणिविरचितायां जम्बूद्वीपप्रज्ञप्तिटीकायां ज्योतिष्काराधिकारवर्णनो नाम सप्तमो वक्षस्कारः समाप्तः । तत्समाप्तौ च समाप्तेयं श्रीजम्बूद्वीपप्रज्ञप्तिवृत्तिः ॥

विषयः । जम्बूद्वीपप्रज्ञप्त्यभिधानजैनसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 3260. ओघनिर्युक्तिसूत्रम् । Substance, country-made paper, 13 × 6¾ inches. Folia, 59. Lines, 9, on a page. Extent, 1,261 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Válucbara, Pancháyatapañsála. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Oghaniryukti-sútra. On the purification of conduct and the avoidance of accidents thereto. By Bhadraváhua Svámí.

Beginning अरिहंते वंदित्ता चउदसपुव्वी तहेव दसपुव्वी ।
एक्कारसंगसुत्तत्थधारए सव्वसाहू य ॥
ओहेण उ निज्जुत्तिं वुच्छं चरणकरणाणुओगाओ ।
अप्पक्खरं महत्थं अणुग्गहत्थं सुविहियाणं ॥
ओहे पिंडसमासे संखेवा + एकट्ठिय उ+ ।
निज्जुत्तिअवयवा अंगा+य निज्जुत्ती ॥ इत्यादि ।

End. एसो अणुग्गहत्था पुरिसवरविच्छयवंसयारत्ता ।
एक्कारसविं करविं य+चविरविं+मविया ॥

Colophon. इति श्रीओघनिर्युक्तिसूत्रं समाप्तं ॥

विषयः । अथ चाचकत्वानुयोगस्य चत्वारि अनुयोगद्वाराणि उपक्रमो निःक्षेपोऽनुगमो नय-चेति । तत्र निर्युक्त्यनुगमः सूत्रानुगमश्चेति अनुगमो द्विविधः । तत्र उपोद्घातः, निःक्षेपः, सूत्रस्पर्शश्चेति निर्युक्त्यनुगमस्त्रिविधः । तत्र चान्द्रोऽस्मिन् उपोद्घातनिर्युक्त्यनुगमे विवक्षितः । तत्र चरणादिमतानां चरणादिकरणपिण्डविशुद्ध्यादीनां निरवद्यचेष्टानां प्रवचनसारोद्धारादिशुद्धिनिमित्ताय समस्तुष्टावसंयमादिचारित्राणां परिपालनप्रकारेण कथनं इति विवरणम् ।

No. 3261. ओघनिर्युक्तिटीका । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 140. Lines, 13 on a page. Extent, 7,962 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchâyatapañśála. Appearance, old. Prose. Correct.

Oghaniryukti-ṭíká. A commentary of the work noticed under the next preceding No. By Droṇa Áchárya.

Beginning. अर्हद्भ्यस्त्रिभुवनराजपूजितेभ्यः सिद्धेभ्यः सततमनन्तसौख्येभ्यः

आचार्योपाध्यायसर्वसंयतेभ्यः त्रिकयोः सततं नमस्करोमि ॥

प्रणम्योऽध्याय + + + नु + + मध्यवसायमनुवर्तते । तस्य च चत्वार्यनुयोगद्वाराणि भवन्ति । तद्यथा । उपक्रमो निःक्षेपोऽनुगमो नय इति । एतेषां चाद्यमाद्यो उपक्रमे इत्यत्र प्रयोजनमाह प्रयोजक + + + निःक्षेपादुक्तो । अनुगमानुगमावसरः । इत्यादि ।

End. यद्यपि कर्माशोकरणे पुनरवधिनिरवेतानुद्धतो भवेत् । वैयक्तिकार्थतथाने विधत्तेति तुमना ॥

Colophon. ओघनिर्युक्तिटीका समाप्ता । इतिनिरिदं टीकाचार्यस्येति । शुभं भवतु ।

विषयः । ओघनिर्युक्त्यभिधानग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 3262. पिण्डनिर्युक्तिवृत्तिः । Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 86. Lines, 17 on a page. Extent, 7,036 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchâyatapañśála. Appearance, decayed. Prose. Generally correct. Sanskrit.

Piṇḍaniryukti-vṛitti. A gloss on Bhadraváhu's work on the rules regarding food and the sins committed by neglect thereof. By Malaya Giri.

Beginning. ॐ नमो वीतरागाय ।

जयति जिनवचनंसारः परिणतिविरतो विधूतकर्मरजाः ।

शुचिपदपद्मपीयूषविरचनाचारविधिवेदी ॥

यथा गुरुपरम्परायां गुरुपरंपरेण पिण्डनिर्युक्तिं ।
शिष्योऽपि यथार्थेन कर्तुं विवरणबोधाय ॥

अत्र निर्युक्तौ न व्याख्याताख्याः । किन्तु अवसृष्टपरम्परयाख्या अनुयोगस्वरूपात् । यथा हि पूर्वोक्ता यथोक्तः कल्पेन यथा यदि विद्यात् प्रति निर्युक्तौ । इत्यादि ।

End. व्याख्याता येयं पिण्डपदानि सुखबोधार्थिभिः ।
अनुपयोगवशेनात्र + विगलनवात् यत्कृतं ॥
इत्याद्य पिण्डनिर्युक्तिमतिविस्तीर्णं विदन्ता कृतं ।
तदपि मतिमविद्यया विहितं वैयाकृतं लोकः ॥

Colophon. इति पिण्डनिर्युक्तिविवृतिः समाप्ता ।

विषयः । भद्रबाहुस्वामिकृतपिण्डनिर्युक्तिनामकग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 3263. शिष्यहिता, वा आवश्यकबृहद्वृत्तिः । Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 317. Lines, 17 on a page. Extent, 15,444 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1620. Place of deposit, Váluchara, Panchâyatapausála. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct. Sanskrit.

Sishyahitá alias **Ávaśyaka-vṛihat-vṛitti.** A commentrary on the *Ávasyaksútra.* By Haribhadra Suri.

Beginning. प्रणिपत्य जिनवरेन्द्रं वीरं श्रुतदेवतां गुरून् साधून् ।
आवश्यकस्य + + + + + वक्ष्ये ॥
यद्यपि मया तथान्यैः कृतास्य विवृतिस्तथापि संक्षेपात् ।
तद्रुचि सत्त्वानुग्रहहेतोः क्रियते प्रयासोऽयं ॥

इहावश्यकशास्त्रारम्भप्रयासोऽयुक्तः प्रयोजनादिरहितत्वात् कण्टकशाखामर्दनवदित्येवमाशङ्कापनोदाय प्रयोजनादि पूर्वं प्रदर्श्यते इति । उक्तं च ।

प्रेक्षावतां प्रवृत्त्यर्थं फलादित्रितयं स्फुटं ।
मङ्गलं चैव शास्त्रादौ वाच्यमिष्टार्थसिद्धये इति ।

ततः प्रयोजनाभिधेयं सम्बन्धो मङ्गलं यथावसरं प्रदर्श्यते इति ।

End. भावनिःश्रेयसिच्छुनीतिमाचार्यैः । शिष्यहितायां मयावश्यकविवरणं कृतं ।
व्याख्यायावश्यकमिदं यदवाप्तमिह शुभं मया पुण्यं ।
शुभं भवाख्यानं लभतां भव्यो जनस्तेन ॥

चवाता चेवं लिपविता नाम चावककटीका। कमिर्मिंदो मरायार्यविमलकविमलाजुबारिबी विघावरकुबतिककावार्यविमहगविचक चकंतेवो+वी मवतरा + + + मरायार्यवरि-भइया ॥

Colophon. वतिश्रीविमलार्यवकवालीतसंवत् १९१० ।

विषयः । जैनावश्यकसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 3264. आवश्यकलघुवृत्तिः । Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 491. Lines, 13 on a page. Extent, 13,138 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1914. Place of deposit, Váluchara, Panchâyatapaũsála. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct. Sanskrit.

Ávaśyaka-laghuvṛitti. An exposition of the Ávasyaka-sútra. By Telaka Áchárya. It is called *laghu* or brief in contradistinction to next preceding work which is called *vrihat*, or great, but the difference of in the bulk of the two works is trifling, the great numbers 15,444 sloks in the laghu one 13,138.

Beginning. देवः श्रीनाभिसूनुर्जयतु च विमलांगदेवे सदेवे

केवल्यो कुन्तलाशो विकसदविकुशोल्लसाक्षरले स ॥

यद्भावे संयमोपरिदवसमिभो सादविन्दे विलोको

धात्रा कूर्मांकुरायां ननिरिव पतितोरक्षवपावाम् ॥

विचावहारव+वविनिदविरविवक + + कुपाविं-

शंसद्वीमांवसासो ववननविवमामारिदांत्स्वकक्षुः ।

अमिवनबारवपविविपतिपदकोनोविबोडौरकोटो ॥

मावाकोवावकंवांविविमवकनिच: पातु मौरविमोकौव् ।

— — — — — — — ।

मद्बुवद्रावकवलवं विवर्गोद्धुं मतिं यथा ।

मर्तां मरौगुलारमवहांबैबे (?) न क्रमवन् ॥

मवाक्रावकमा पातुव मवाविविविविवैर्ल ।

मजोतार्वें मवतो वघूविंदंपिव ववपि ॥

मवावलककवोवेवोरकपौरपरं पुनः ।

रवविवाममूं वविवुवामार्वा वपौववौव् ॥

— — — — — ।

इत्यर्थं शासनदेवता कुलदेवता शासनकल्पे + + संस्तवविधिः । यथा कर्मावपि शासनादि मारूपाभिषेकवरमग्रमणीकवरप्रतिपाद्यमपूर्णानेव प्रकल्पते । इत्यादि ।

End. यथाख्यानचारित्रमिव एव समोद्भवपद्गतिमिति मं ।

इति श्रीश्रीतिलकाचार्यविरचितायामावश्यकलघुवृत्तौ प्रत्याख्यानाध्ययनं समाप्तं ।

— — — — — — — ।

वृत्तिं रचयता चैतां वृत्तं यदवापि मं ।
भवे भवेऽस्तु तेन मां गुणाराधनतत्परः ॥
सप्तद्वादशेऽब्दानां सते चित्रभयूषः ।
संवत्सरे चन्द्रवती हर्षिदेवा विनिर्ममे ॥
शिष्या नः सद्य (सत्य) चारित्राः सर्वशास्त्राविशारदाः ।
तेषां प्रसादतो वृत्तिः श्रीपद्मप्रभसूरयः ॥
शिष्योऽस्याचजितो हर्षिवचित्रमाणतत्त्ववित् ।
चविवं प्रवचनादर्ये सर्वचित्तवधिकाः ॥
च कपाद्पितमतां लोके द्विपकृतरविका ।
प्रत्यक्षरेव संख्यानादिति निश्चितवाक्यं ॥
यावद्विजयते तीर्थं श्रीमहावीरजिनेशितुः ।
तावदेषा सताजीव संवृत्ता कलितावर्षं ॥

Colophon. इति श्रीआवश्यकलघुवृत्तिः सम्पूर्णा । संवत् १९१४ ।

विषयः । जैनावश्यकसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 3265. प्रवचनसारबालावबोधः । Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 242. Lines, 15 on a page. Extent, 10.166 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Válucbara, Panchâyata-pañsála. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Gujráṭibháshá.

Pravachanasára-bálábodha. A translation of the Jain *Pravachanasára* in the Guzráṭi dialect. By Lakshmídhara.

Beginning. श्रीजगन्नाथवीरं नत्वा स्मृत्वा च शारदं चित्ते ।
प्रवचनसारोद्धारे करोमि बालावबोधमहम् ॥

शासनाधीश्वर श्रीमहावीरदेवतानमः नत्वा शिवशर्मभवी समस्तारिकरिव उपकार अभिधेयसंबंधप्रयो-जनचधिकारो तेथिव कविचारवचो शिवलक्षणचारित्रा अथ—इत्यादि ।

3

End. उववज्जंती भवणेसु जोइसवेमाणिएसु । इति गाथार्थः ।
लिखे प्रत्यक्षितो ॥

विनिहितदोषः सततं भव्यजनपारिजातकल्पोषः ।
ज्योतिः सकलपदार्थप्रकटविका जयति वीररविः ॥
श्रीमज्ञानरत्नसूरय इतिनामानः जिनो श्रीपवाः
पद्मानां परमेष्ठिनामिव च ये प्रासाकुलीये पदे ।
तत्रं श्रीजिनभद्रसूरिगुरवो तारे पदं बिभ्रत्
तेषां पुरगुणान्वये विजयिनो सत्ता इते अभिरे ॥
— — — — — ।
यावंयज्जननि करे कोटीरत्नाः समानमार्यज्ञाः ।
सिद्धचक्रमन्दिरवरविरचितप्रदीपनिलयम् ॥
बालावबोधमकरोद्गुणिगुणवोधये जिनवर्धिततो ।
चन्द्रप्रभनव जिनस्य तत्पूजे श्रीर्ध गुणावल्लिः ॥
— — — — — — ।
वर्षे शशिनागरसाविह्वलमाने चतःशिलपये ।
श्रावणे वारे गुरौ च पूर्णिमा ग्रन्थः ॥

Colophon. इति श्रीप्रवचनसारबालावबोधः सम्पूर्णः ।

विषयः । जैनप्रवचनसारोद्धारनाम्नप्रकरणस्य गुर्जरभाषया व्याख्यानम् ।

No. 3266. प्रवचनसारोद्धारसूत्रम् । Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 110. Lines, 7 on a page. Extent, 2,289 ślokas. Character, Nágara. Date, Sм. 1680. Place of deposit, Váluchara, Panchâyatapañśála. Appearance, fresh. Verse. Correct. Ardha-mágadhidialut.

Pravachanasára Sútra. A text book of the Jain system of religion, giving details of the theory, the philosophy, cosmogony, the cause of suffering pain in this world, the means of overcoming that pain, &c., &c. It is called a Sútra and therefore the author's name is not known. A gloss on this work occurs under No. 2726, Vol. VIII, page 178.

Beginning. नमिऊण जुगाइ जिणं वोच्छं भव्वाणजाणणनिमित्तं ।
पवयणसारुद्धारं गुरूवएसा समासेणं ॥

चिइवंदण वंदणयं पडिकमणं पच्चक्खाणउस्सग्गो ।
चउवीस सयरिठाणं सिद्धपडिकमणयाइ आरयं ॥
भरहखित्तभूयवंपइ अविवरणियं कराययणाई ।
एरवयम्मि जिणाई जिणाणणंपइ अभिहाणं ॥ इत्यादि ।

End. पवयणसारुद्धारो रइओ सपरावबोहकज्जम्मि ।
जं किंचि इह अजुत्तं बहुस्सुयाणं विसोहंतु ॥
जाव जयइ भुवणत्तयमेयं रविससिसुमेरुगिरिजुत्तं ।
पवयण सारुद्धारो ता नंदउ बहुपढिज्जंतो ॥

Colophon. इति प्रवचनसारोद्धारे सूत्रम् । संवत् १९८० ।

विषयः । जैनशास्त्रसारसङ्ग्रहरूपेण निर्मितोऽयं प्रबन्धः । तत्र चैत्यवन्दनादिविधिकथनं । गुरुवन्दनादिविधिकथनं । प्रतिक्रमणविधिकथनं । श्रावकादीनां कर्त्तव्यादिनिरूपणं । वर्त्तमानानां अतीतानाञ्च तीर्थङ्कराणां निरूपणं । प्रवचनप्रवरनिरूपणं । तीर्थङ्कराणां लक्षणनिरूपणं । तीर्थङ्कराणां जनकजनन्यादिकथनं । आयुर्निरूपणं । साध्वीनिरूपणं । वादिनिरूपणं । अवधिपरिनिरूपणं । केवलिनिरूपणं । मनःपर्यायज्ञानिनिरूपणं । श्रावकनिरूपणं । श्राविकानिरूपणं । देवीनिरूपणं । निर्वाणगमनस्थानादिनिरूपणं । आशातनादिनिरूपणं । दोषादिनिरूपणं । दोषाधिपत्यादिचिन्तनं । भाविजिनेश्वरजीवादिनिरूपणं । तेषां देवत्वाहारादिनिरूपणं । उत्कृष्टिआयुस्थित्यादिनिरूपणं । स्त्रीवेद-पुरुषवेद-नपुंसकवेदादिनिरूपणं । सिद्धानन्तरूपादिकथनं । तीर्थङ्करप्रतिमादिविधिकथनं । स्थविरकल्पादिकथनं । जिनकल्पादिसाधुसंख्याकथनं । आचार्यगुणादिकथनं । विनयशीलकथनं । चरणकरणादिनिरूपणं । परीषहविग्रहादिनिरूपणं । पञ्चविंशतिभावनानिरूपणं । महाव्रतादिनिरूपणं । दिक्पालादिनिरूपणं । स्थितिकल्पादिनिरूपणं । पञ्चचैत्यादिनिरूपणं । चरणकरणभेदनिरूपणं । इन्द्रियास्रवकादिनिरूपणं । उपशमश्रेणिकादिनिरूपणं । पिण्डविशुद्ध्यादिकथनं । यतीनां भिक्षादिविधिकथनं । यतिप्रायश्चित्तकथनं । सामाचारिकथनं । आलयकल्पकथनं । चण्डालकल्पादिकथनं । चैत्यविषयादिकथनं । मार्गविषयादिकथनं । दुःषमकालाकल्प्यादिकथनं । उपधारपदादिकथनं । निराहारादिविधिकथनं । भोजनादिविधिकथनं । संलेखनादिविधिकथनं । संज्ञादिनिरूपणं । जीवयोन्यादिकथनं । चतुर्विंशतिस्थानकथनं । पञ्चविंशादिनिरूपणं । द्रव्यक्षेत्रकालादिनिरूपणं । पुद्गलपरावर्त्तादिनिरूपणं । कर्मभूमिकथनं । अकर्मभूमिकथनं । प्राणातिपातादिकथनं । षड्द्रव्यभेदस्वरूपनिरूपणं । नरकादिनिरूपणं । उत्पत्त्यादिचिन्तनं । लेश्यादिकथनं । अवधिज्ञानादिनिरूपणं । स्थित्यादिकथनं । एकेन्द्रियादिजीवकथनं । भवनपति-व्यन्तर-ज्योतिष-विमानादिकथनं । लोकपतिकथनं । चतुर्देवाद्भुतप्रतिमादुरेवादिकथनाजीवं । पुण्यप्रकृतिनिरूपणं । पापप्रकृतिनिरूपणं । भावषट्ककथनं । उपयोगद्वादशका-

दिकथनं । पादपीठकथनं । परलोककथनं । ज्योतिष्टारादिकथनं । भक्तानामादिकथनं । कुसु-
मादिकथनं । अंशुहारादिकालादिकथनं । अंशुका श्रीपद पादारादिकथनं । नाभीनाभादि-
विधिकथनं । कर्णदीपकमुद्रादिकथनं । श्रोणादशावकथनं । मुद्रादिकथनं । दृष्ट्यादिश्रीपदकथनम् ।

No. 3267. पादारविन्दशतकम् । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 152 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, old. Verse. Correct.

Pádáravinda-śataka. A hymn to the goddess Kámákshyá. By Múkakavi Sárbabhauma.

Beginning. महिम्नः पन्थानं मदनपरिपन्थिप्रणयिनि
प्रभुर्निर्णेतुं ते भवति यतमानोऽपि कतमः ।
तथापि श्रीकाञ्चीविहृतिरसिके कोऽपि मनसो
विपाकस्त्वत्पादस्तुतिविधिषु जल्पाकयति माम् ॥
गलग्राही पौरन्दरपुरवनीपल्लवरुचां
धृतप्रागल्भ्यानामरुणमहसामादिमगुरुः ।
समिन्धे बन्धूकस्तबकसहयुध्वा दिशि दिशि
प्रसर्पन् कामाक्ष्याश्चरणकिरणानामरुणिमा ॥
मरालीनां यानाभ्यसनकलनामूलगुरवे
दरिद्राणां त्राणव्यतिकरसुरोद्यानतरवे ।
तमःकाण्डप्रौढिप्रकटनतिरस्कारपटवे
जनोऽयं कामाक्ष्याश्चरणनलिनाय स्पृहयते ॥ इत्यादि ।

End. इदं यः कामाक्ष्याश्चरणनलिनस्तोत्रशतकं
जपेन्नित्यं भक्त्या निखिलजगदाह्लादजनकम् ।
स विश्वेषां वन्द्यः सकलकविलोकैकतिलक-
श्चिरं भुक्त्वा भोगान् परिणमति चिद्रूपकलया ॥

Colophon. इति श्रीमूककविसार्वभौमकृतौ पादारविन्दशतकं समाप्तम् ।

विषयः । कामाक्ष्याः स्तुतिव्याजेन तच्चरणवर्णनम् ।

No. 3268. मन्दस्मितशतकम् । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 202 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, decayed. Verse. Correct.

Mandasmita-śataka. A hymn in a hundred stanzas, in praise of a smile of the goddess Kámákshyá. By Múkakavi Sárvabhauma.

Beginning. बध्नीमो वयमञ्जलिं प्रतिदिनं बन्धच्छिदे देहिनां
कन्दर्पागमतन्त्रमूलगुरवे कल्याणकेलीभुवे ।
कामाक्ष्या घनसारपुञ्जरजसे कामद्रुहश्चक्षुषां
मन्दारस्तबकप्रभामदमुषे मन्दस्मितज्योतिषे ॥
सध्रीचे नवमल्लिकासुमनसां नासाग्रमुक्तामणे-
राचार्याय मृणालकाण्डमहसां नैसर्गिकाय श्रिये ।
स्वर्धुन्या सहयुध्वने हिमरुचेरर्धासनाध्यासिने
कामाक्ष्याः स्मितमञ्जरीधवलिमाद्वैताय तस्मै नमः ॥
कर्पूरद्युतिचातुरीमतितरामल्पीयसीं कुर्वती
दौर्भाग्योदयमेव संविदधती दोषाकरीणां त्विषाम् ।
क्षुल्लानेव मनोज्ञमल्लिनिकरान् फुल्लानपि व्यञ्जती
कामाक्ष्या मृदुलस्मितांशुलहरी कामप्रसूरस्तु मे ॥ इत्यादि ।

End. क्रीडालोलकृपासरोरुहमुखी सौधाङ्गणेभ्यः कवि-
श्रेणीवाक्परिपाटिकामृतझरी सूतीगृहेभ्यः शिवे ।
निर्वाणाङ्कुरसार्वभौमपदवीसिंहासनेभ्यस्तव
श्रीकामाक्षि मनोज्ञमन्दहसितज्योतिष्कणेभ्यो नमः ॥

Colophon. इति श्रीमूककविसार्वभौमकृतौ मन्दस्मितशतकं समाप्तम् ॥

विषयः । कामाक्ष्याः स्तुतिव्याजेन तस्या मृदुहासमाधुर्यवर्णनम् ।

No. 3269. कटाक्षशतकम् । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 156 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Válucbara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, decayed. Verse. Correct.

Kaṭáksha-śataka. A hundred stanzas in praise of a glance of the goddess Kámákshyá. By Múkakavi Sárvabhauma.

Beginning. मोहान्धकारनिवहं विनिहन्तुमीडे
मूकात्मनामपि महाकविताबदान्यान् ।

श्रीकाश्चिदेवश्चिःश्चिरीडितजानवक्का·
मेकाचम.वनचीकचचावजोकाम् ॥ १ ॥
मानखंमपि ममनावचमोचचापि
मावेन्मनोडचविभिचचद्विचापि ।
कामापि कम्पिलजनचदचचापि
महीचचापि वरद्दामविचचचापि ॥ २ ॥
चामनलमविचिद्यिंतकोमरजामा-
मावन्दमन्दपरिपूर्वमवन्वरापाम् ।
मारचजम्ब मव माक्निमकवंचीवा
कामापि पेहति कडापमिरीचचामाम् ॥ ३ ॥ इत्यादि

End. चमन्मालीनवमनमंच्यकपंपाक
काकोजचारि सुवर्भं सुममोभिरेमत् ।
पोपूममेव मव मीचचमम्म किन्नु
कामापि मौनमिद्मिनवचमेव भेदः ॥ १०० ॥

Colophon. इति श्रीमूककविसार्वभौमकृत. कटाक्षशतकं समाप्तम् ।

विषयः । कामाक्ष्याः कुटिलाक्षेण नन्दाकाचमापवर्णनम् ।

No 3270. आराधनाभगवती । Substance, country-made paper, 13 x 6 inches. Folia, 19. Lines, 17 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchâyata-pañsála. Appearance, decayed. Prose and verse. Incorrect. Half Mágadhi.

Árádhaná-bhagavatí. On the different means of worshipping in a Jaina temple. Anonymous.

Beginning. सिद्धमरिंद देविंद वंदियं वंदियं सिवं वीरं ।
भोमं भवचवचवं प + मारापवं पुनं ॥
चमोचाहारविं भविम + मवम्र चमन + सिरीच + ।
रवमनंद्दिरवचवे + + + + चोमाव + मिम्म ॥
चाराचचाप हारे पुनं पंडेचचा मचनचरिम्बा ।
सिम्बामचचोचनं चमोचचपंविनिम्मरचा ॥ इत्यादि ।

End. कमामचचचचमचं कम्बिमिवाह्म्मभुचनिच सिद्धचा ।
चमरामरचचेचं वेचच चाराचचाचमचं ॥

Colophon. इति वाराणसात्मनक्षत्रो समाप्ता ।

विषयः । संवेजनादित्वंतरोषामाणावलवजुःलरवारोवमालिदावियसद्भारनिरूपणं । तत्र तत्र प्रत्येकं फलकौर्त्तनञ्च ।

No. 3271. उपदेशशतकम् । Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 171 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Zillá Murshidábád, Jangipura, a Brahmachári at the A'khádá at that place. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Upadeś-śaataka A century of advice for the benefit of Jains, with appropriate illustrative anecdotes. By Gumáni Kavi.

Beginning. पितृ देवेषु मत्यानां अनुंमुक्ष परीक्षा चरित्रेषम् ।
मेनेऽपि अविद्या भेषः सर्वोत्तमो विष्णुः ॥
सत्वाहदः अपुर्व विषत्व चरेन रोपितोषवत्ता ।
सत्यां रत्न नापं न सहरूऽपि सभेषयंम् ॥
निर्मांसिनो पितेषुर्विभोषयो रावणेन सहायाः ।
नश्वारवेतुरासौरपि विजयश्चर्विशोदषः ॥ इत्यादि ।

End. स्फुटमार्थंशतशहितान् शवकृशमालौहलानुहाचरवैः ।
शतमेतानुपदेशान् विभावयन् भावयेत् विविधम् ॥
कुतुकाय कोविदानां मूढमतीनां सदोपकाराय ।
निरमात् कविर्गुमानिः शतोपदेशप्रबन्धमतुम् ॥

Colophon. इति श्रीगुमानिकविविरचितमुपदेशशतकं समाप्तम् ।

विषयः । शौद्धाचरणशतोपदेशकथनम् ।

No. 3272. सेव्यसेवकोपदेशः । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 7. Lines, 6 on a page. Extent, 99 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Zillá Murshidábad, Jangipura, a Brahmachári at the A'khádá at that place. Appearance, old. Verse. Correct.

Sevyasevakopadeśa. A variety of maxims on Jain duties. By Vyásadása *alias* Kshemendra Mahákavi.

Beginning. विभूषणाय भवते अन्वानिमिलितारये ।
नमः सर्वोपरताय सेवाविपविनाशिने ॥

वधून निजकार्येपि वद्धितोपाकृतेष्वलम् ।
सेव-सेवकयोवार्ता लिख्यतेनुक्रमात्मम् ॥
इयोरेकः परो लोभाद्गतस्तो सेव्य-सेवकौ ।
धनोपार्जनसिद्धौ द्वौ कः कस्य पतति ॥
दुर्भाग्योपभोगेच्छौ यदि न स्यातां जनाः ।
कः मूर्खोपदिष्टुं परेण वचितो भवम् ॥
कः इच्छौपि इयोरन्यो न पतति दुःखितावात् ।
न दैन्यमपुना पात्रं कुर्य सेवकसिद्धये ॥ इत्यादि ।

End. इत्या नीयते लोकः सेवासिद्धिरेव केवलम् ।
धनाये नीयमना निन्द्य तु यद्विना सेवा ॥
सिद्धमनसा परावलम्बेन सर्वोपसेवारत्नसिद्धेन ।
क्षेमेन्द्रस्य कृतिर्यं यत्र सुभाषिते सेवाकरः सनोऽस्तु ॥

Colophon. इति श्रीव्यासदासापराख्यक्षेमेन्द्रकृतो सेव्यसेवकोपदेशः समाप्तः ।
विषयः । सेव्यसेवकयोः कर्माकर्मलक्षणपूर्वकं सेवाधर्मनिरूपणं निःस्वार्थनिरूपणम् । सर्वोप-
रत सेवा इति वर्णनमयमनं । इति शुभम् ।

No 3273. सुवृत्ततिलकम् । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 6 on a page. Extent, 255 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Zillá Murshidábád, Jañgipura Brahmachári at the Ákhaḍá at that place. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Suvṛitta-tilaka. A Sanskrit work on versification, giving the pecularities of each of the different metres, and the subject to which it is most appropriate. By Vyásadása *alias* Kshemendra, son of Prakáśendra.

Beginning. अथ पिशुनितोदार्यपूर्णासमाप्तवाक्पर
मकुटमणिमयानेकचन्द्रकान्ताद्युतिरागतः ।
विरचितनिर्मलानन्दसौधेवाभिरामलकलय-
पुनरविनिपातभवाविनाशकलोक शुचि कः ॥
अचन्त्यगुणाय निजवस्तुद्युते नमः ।
सद्वाक्यसकलाय वाचात्मनाय धीमते ॥
नमस्कृत्योनिवाताय सुखलालावेषधे ।
नमःसत्यनिवाताय वाचावाचिनमोक्षधे ॥

चैतन्येन कृपितानां करुणया: प्रयाचनम् ।
कृष्णलीलायां मर्त्यचरितं लिखते कृते ॥
दृष्ट्वा चन्द्रादि वीक्ष्यैव लिखाबोधार्थिन: जन: ।
प्रतिदिवसाकर्णनानन्देन वर्ज्जुकः ॥ इत्यादि ।

End. इत्यादयश्री: प्रथमोपयुक्तं प्रथमाचरण विवेकवारि ।
मयाकवेरप्यनिष्टकनकविचाररचयंमन्येनदुतम् ॥
इत्यौचित्यसुदृष्ट्यादिगुणवाकल-
कविः प्रतिभवतचयवां कृतिना चकूरेच ।
चैतन्येन प्रवर्तिपदां चतुराचर्यवर्तु-
धूर्धृक्षुपुंगवकविलोकनदायक रामे ॥

Colophon. इति श्रीमहाकविन्द्रापरनामधेयाचार्यश्रीचैतन्यकृते कृष्णलीलके दश-विधिवोधो नाम दशमो विलासः ॥

विषयः । महाकविविरचितेषु प्राकृतेषु अष्टमसमासानां इत्यादि कथनपूर्वकं प्रत्येकं गतिविशेषादिकथनं । कन्यायां गुणादिविशेषणम् । एकविंशे आविंशे च कन्योचितवेष-विन्यासः ।

No. 3274. रसिकरङ्गदा । Substance, country-made paper, 16 x 5 inches. Folia, 155. Lines, 12 on a page. Extent, 6,698 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Sítánátha Nyáyaratna. Appearance, new. Prose. Correct.

Rasika-rañgadá. A gloss on the 'Padyávalí' or miscellaneous poems of Rúpa Gosvámi. By Vírchandra Gosvámi, son of Kiśori-mohana Gosvámi.

Beginning वन्दितपादकमलं तं गुरुं भावप्रदं ।
वन्दिताचार्यवृन्दं किशोरीमोहनं भजे ॥
श्रीश्रीराधाकृष्णप्रियबन्धुनन्दने सदा ।
प्रणामं प्रकरोमि कृष्णलीलाविने वने ॥
या राधा विविधाकर्षणरूपिणी श्रीनामिनीं सदा
ताराधा रसिकैः सुखाभिलषणी चित् कामंगुणिरूपा ।
या श्यामा हृदये मनोमयगुणभावप्रकाशिनी
या श्रीपाद् वरिभिर्दिव्यलसिता धर्मेण पद्मावती ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible] । इत्यादि ।

End. [illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

Colophon. इति [illegible] । [illegible] ।

विषयः । [illegible] ।

No. 3275. [illegible] । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 14. Lines, 14 on a page. Extent, 559 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Zilla Murshidábád, at the Ákhḍá at Jaṅgipura, with a Brahmachárí. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Práṇábharaṇa. An eulogium on Rájá Práṇanáráyṇa of Kámarúp, with a commentary by the author. By Jagannátha Paṇḍitarája.

Beginning. [illegible]

[illegible] ।

[illegible]-

[illegible] ॥

[illegible] इति [illegible] । [illegible] । [illegible]-

[illegible] । [illegible] । [illegible]-

[illegible] ।

End. [illegible]-

[illegible] ।

[illegible]-

[illegible] ॥

अत्र [illegible] । [illegible] इति तु न [illegible] । [illegible]-

[illegible] ॥

Colophon. इति [illegible] समाप्तम् ॥

विषयः । [illegible] ॥

No. 3276. नेमिदूतम् । Substance, country-made paper, 12 × 5½ inches. Folia, 20. Lines, 8 on a page. Extent, 342 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1602. Place of deposit, Váluchara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, decayed. Verse. Incorrect.

Nemidúta. An imitation of the Meghadúta of Kálidása. In it the wife of Nemi, the Jin, sends a message to him who is engaged in deep meditation on the Rámagiri Hill. By Bikrama, son of Sáñgaṇa.

Beginning. प्राणित्राणप्रवणहृदयो बन्धुवर्गं समग्रं

हित्वा भोगान् सह परिजनैरुग्रसेनात्मजां च ।

नीलाद्रेर्निर्विषयविमुखो मोक्षकामश्चकार

स्निग्धच्छायातरुषु वसतिं रामगिर्याश्रमेषु ॥

सा तत्रोच्चैः शिखरिणि समासीनमेनं मुनीशं

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥

Colophon. इति [illegible] ॥

विषयः । [illegible] ।

No. 3277. करुणालहरी । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Karuṇálaharí. An eulogium on the personal beauty of Śrí Kṛishṇa. By Jagannátha Paṇḍitrája.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥

Colophon. इति पण्डितराजश्रीजगन्नाथविरचिता करुणालहरी सम्पूर्णा ।

विषयः । स्तुतिच्छलेन भगवतः श्रीकृष्णस्य करुणावर्णनादिकम् ।

No. 3278. दानकेलिव्याख्या । Substance, country-made paper, 15 × 6 inches. Folia, 38. Lines, 13 on a page. Extent, 1,698 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Jagadánanda Goś ámí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Dánakeli-vyákhyá. A gloss on Rúpa Gosvámi's play entitled Dánakeli-kaumudí. By Jíva Gosvámi.

Beginning. दानकेलिकलौ कुञ्जसम्बन्धोद्बोधने ।
राधामाधवयोः कामगोभद्रसमद्रामकं ॥

अथ श्रीमद् रसिकमुकुटमणिः अभिनीतविदग्धमाधवादिनाटककारंसो श्रीगौराङ्गराधामाधव-मधोरानिशानामिविराजमानश्रीचरणमधुपविशेषवशतः परमभागवतान् अनुरागिणः प्रियगुरूणोऽनु-रञ्जयितुमभिलषन्नात्मनः श्रीरूपनामा सकलनयनिश्रीणीश दानकेलिकौमुदीं नाम भाणिकां निर्मिमाणः प्रारब्धमान्दीमुपश्लोकयन् मङ्गलमाचरति । अत्रः श्लोकेनेति । आद्येन यदि पुरोऽस्तु एव यदाया राधाया हरिर्मौ पुत्रावं प्रियं प्रेमसम्पत्तिं श्रियात् कुरोतु ॥ इत्यादि ।

End. तस्य प्रियगुरवः श्रीराधाकृष्णाश्रिताः श्रीरघुनाथदासस्य स्तवः ॥
दानकेलिकलापे राधामाधवयोर्दुरं ।
कामगोभद्रामानमेकाकारत्वं भवे ॥

Colophon. इति श्रीदानकेलिव्याख्या समाप्ता ।
गोविन्दस्य कृपां वन्दे यश्चोद्भवनमाधवः ।
लोकालूर्मिः सदा भूयात् यथैव तव गोष्ठे ॥
अचिरा सुमनःसुकृता यस्य निरेवेन भाणिकावलिं ।
तस्य मम प्रियगुरवः कृष्णसखी चाखचतुरता ॥
शके मनुभवे शाके चन्द्रवत्सरसम्मिते ।
चन्द्रोदये निपयता भाणिकेयं विनिर्मिता ॥

ततः परं भाणिकाष्टकं वर्णते ॥

विषयः । रूपगोस्वामिकृतदानकेलिकौमुदीनामकभाणिकाया व्याख्यानम् ।

No. 3279. [illegible] । Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 18. Lines, 8 on a page. Extent, 297 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Zilla Murshidábád, with a Brahmachárí, Jaṅgipura at the Akhḍá. Appearance, new. Verse. Correct.

Bháva-vilása. An eulogium on Bhava Siñha, king of Jayapura. By Rudra Kavi, son of Vidyávilása.

Beginning. [illegible]-

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] ॥

— — — — — — — ।

[illegible]

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ।

End. [illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

Colophon. [illegible] ॥ [illegible] । [illegible] ।

No. 3280. [illegible] । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 264 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Zilla Murshidábád, Jaṅgipura, Brahmachárí at the Akhḍá at that place. Appearance, decayed. Verse. Incorrect.

Anyokti-muktálatá. A collection of double intendres in verse. By Śambhu, who styles himself a Mahákavi.

Beginning. [illegible] इत्यादि ।

End. [illegible]

Colophon. [illegible] ।

[illegible] ।

No. 3281. श्राद्धदिनकृत्यटीका । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 79. Lines, 9 on a page. Extent, 1,854 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchá-yatapauśála. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Sanskrit.

S'raddhadina Kritya Tíká. A gloss on a Jain work entitled S'ráddhadina Kritya. It treats of the duties enjoined on Jain laymen, on S'ráddhadays. Anonymous.

Beginning. [illegible] । (?) [illegible] । इत्यादि ।

End. इत्येतत् सदसत्ता ज्ञात्वेन परोपकारं चिकीर्षुराह कारक इति । विचक्षणेदं सर्वोपकारचिकीर्षुराह समासेनेति ।

Colophon. इति न्यायसिद्धान्तटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । जैनन्यायशास्त्रप्रकरणस्य व्याख्यानम् । जैनमतप्रमाणानां व्याख्यानेति ज्ञेयम् । तथा तेषां व्याख्यानमपि विद्वज्जनेषु प्रसिद्धम् ।

No. 3282. तत्त्वदीपिका । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 80. Lines, 23 on a page. Extent, 643 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchâyata-pauśála. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Tattvadípiká. A gloss on a treatise called Dvátriñśika which treats of the element of Jain religion. Anonymous.

Beginning. ऐन्द्रवृन्दनतं (?) श्रियावहं शासनं जिनपतिं नमाम्यहं ।

योगिनोऽपि विलसन्ति भारती यस्तो मम ददातु सा सदा ॥ (?) ॥

येषोत्पुल्लानेकभव्यार्थसूत्रं भवति तथा द्वात्रिंशिकाप्रकरणमःप्रभावो दशकारो द्वादशकोशा- सानेन परमगणकमनाद्यादो तद्द्वात्रिंशिकानाम । + + + अनुयायात्मनिलनमनुमन्यापूर्वकं द्वार्यं । इत्यादि ।

End. सर्वकालमयविकासा ममदुरितोपशान्ता जिनाम्बरशास्त्रानां परमानन्द + + नामशोधकगोतासया भवं परमेशोमृतकेन नामचेन गीताः पुत्राः सः । तिष्ठ द्वात्रिंशिकाज्ञान- गुणपर्यंतमतो सन्ततिना । + + सततकथा कथा ॥

आचार्ये येषां स्फुरति नितिनाकनकरजः-

परोऽनयोचाये भवति कुशलप्राणनिचयः ।

चिरं तुः शरीम्नाय इव अहितो योगसिंहता

द्यावजोदधो नक्षत्रारातिकिरणः ॥

— — — — — — ।

यशोविजयगण तपागच्छीयपरिपा ।

द्वात्रिंशिकानां विहितकलो तत्त्वार्थदीपिका ॥

— — — — — ।

यतीन्द्र इन्दुरीर्तया हृदयं भावयन्ति ये ।

ते लभन्ते गुणार्थेषाः परमानन्दसम्पदं ॥

Colophon. इति भवम् ।

विषयः । जैनदार्शनिकाप्रकरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 3283. उपदेशमालाविवरणम् । Substance, country-made paper, 14 × 6 inches. Folia, 24. Lines, 12 on a page. Extent, 972 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pañcháyata-pausála. Appearance, new. Prose. Incorrect. Sanskrit. Few Half Mágadhí.

Upadeśamálá-vivaraṇa. A commentary on the Upadeśamálá, a collection of tales illustrating Jain principles of morality and religion. By Dharmadása Gaṇi. The Manuscript is incomplete: the text has been noticed under No. 2687, Vol. VIII, p. 142.

Beginning. श्रेयस्करं कालितदोषवृन्दं प्रणम्य वीरं जितकर्मवृन्दं ।

पदार्थमात्रस्फुटदर्शनेनोपदेशमालां विवृणोमि किञ्चित् ॥

यद्यप्यनेकाः सन्ति ह गभीर टीकाः सदर्थानिन्द्याः स्थिरता मयैव ।

सति प्रकाशेऽपि विधोरमत्यां न दृश्यते किं भवने प्रदीपः ॥

श्रीधर्मदासेन जितात्मकर्मणः प्रबोधनार्थं विदधे सुबोधः ।

पुत्रो महानुपकारकारी भवात्मनां भावितधर्मभावः ॥

पूर्वं तदुत्पत्तिरणसिंहस्य कथ्यते ।

चरितं चारुचरितं कर्मक्षयविधायकं ॥

अथ रणसिंहोदाहरणं लिख्यते । जम्बूद्वीपे भरते प्रवरं विजयपुरं पुरमस्ति । तत्र विजयसेनो नृपः । तस्य द्वे जयाविजयानाम्न्यौ द्वे राज्ञ्यौ । इत्यादि ।

End. इत्यमनुक्रमेण पञ्चमासा पाक्षमासेनक्षपण यावद्विजयते । इदमुपदेशमालाप्रक रणं लघुप्रतिबोधार्थमिदं विधापितं श्रीधर्मगणिना । — — — — — — अधुना तु, भविकजन जिनवरेन्द्रैत्यादिसूत्रार्थः प्रस्तूयते ।

Colophon. इत्युपदेशमालायां प्रथमतो रणसिंहनृपस्य मूलसम्बन्धः ॥

विषयः । श्रावकजैनोपदेशमालाप्रकरणस्य व्याख्यानम् । अत्र तावत् टीकाया उपोद्घातमात्रं वर्णितं ।

No. 3284. उपदेशमालाचूर्णिः । Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 18. Lines, 17 on a page. Extent, 1,430 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pañcháyata-pausála. Appearance, decayed. Prose. Generally correct. Sanskrit.

Upadeśamálá-avachúri. An abridgement of the lessons taught in the Upadeśamálá. By Siddha Sádhu.

Beginning. वंदे । [illegible]

End. [illegible]

Colophon. इति श्रीउपदेशमालावचूरिः ।

विषयः । जैनोपदेशमालाग्रन्थस्य संक्षेपेण व्याख्यानम् ।

No · 3285. उपदेशरत्नकोश, वा उपदेशरत्नमाला । Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 89 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchâyata-pauśála. Appearance, old. Verse. Correct.

Upadeśa Ratnakośa. Verses briefly inculcating humanity, mercy to created beings, and other Jain virtues. By Padma Jineśvara Súri.

Beginning. [illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible] ।

[illegible] ॥

Colophon. इति उपदेशरत्नमाला समाप्ता ।

विषयः । संक्षेपेण [illegible] ।

No. 3286. पुष्पमालाप्रकरणम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent, 584 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1541. Place of deposit, Váluchara, Pañcháyata-pausála. Appearance, old. Verse. Correct. Half Mágadhí.

Pushpamálá-prakaraṇa. On the religious principles taught by Varddhamána Jina. Anonymous.

Beginning. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

End. [illegible]

[illegible]

Colophon. इति श्रीपुष्पमालाप्रकरणं समाप्तं । संवत् । १५४१ ।

[illegible]

No. 3287. [illegible] । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 99. Lines, 6 on a page. Extent, 1,700 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Dharmaśarmábhyudaya. An epic poem in 21 cantos on the birth of Dharma S'armá *alias* Jina. By Harichandra.

Beginning. श्रीनाभिसूनोश्चिरमङ्घ्रियुग्मनखेन्दवः कौमुदमेधयन्तु ।

यत्रानमन्नाकिनरेन्द्रचूडामणिप्रतिबिम्बलेखः ॥

चन्द्रप्रभं नौमि यदीयभासा नूनं जिता चान्द्रमसी प्रभा सा ।

नोचेत् कथं तर्हि तदङ्घ्रिलग्नं नखच्छलादिन्दुकुटुम्बमासीत् ॥

दुरन्तरमोहविषेण यावत्रा कुकर्मकर्दमकलङ्कवताः ।
यं वर्णितोऽप्यगुणं प्रवेशयमीतु यः प्रभो च धर्मनाथः ॥ इत्यादि ।

End. सभअद्भविविधैर्विबाधप्रहतोपचारैः
प्रमुदित हरिचन्द्राराधितो योगभागीत् ।
तदनु तदनुयायी प्राप्तपर्याप्तपूतो-
पचितसुकृतराशिः स्वं पदं नाकिलोकः ॥

Colophon. इति महाकविश्रीहरिचन्द्रविरचिते धर्मशर्माभ्युदये महाकाव्ये एकविंशः सर्गः ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः । (ततः परं कवेरस्य प्रशस्तिरेका वर्णिता । सा च नितरां प्रयुक्ताक्षरतया नाधिगन्तुं शक्यते ।)

विषयः । प्रथमे सर्गे,—जगदम्बुतिदुर्लभविम्बाकोर्णनं । जम्बूद्वीपवर्णनं । कनकाद्रिवर्णनं । भारतवर्षवर्णनं । आर्यावर्तवर्णनं । उत्तरकोशलाख्यदेशवर्णनं । तत्र रत्नपुरनगरवर्णनं ।

द्वितीये सर्गे,—रत्नपुरपुरन्दरस्य इक्ष्वाकुवंशीयमहापतेः महासेनस्य वर्णनं । तस्य प्रियायाः सुव्रताया रूपादिवर्णनं । नृपतेः पुत्रप्राप्तिचिन्तावर्णनं । तत्र प्रचेतसाख्यस्य दिव्यमुनेरागमनप्रसङ्ग-वशगुणाद्यागमनवनवर्णनवर्णनं ।

तृतीये सर्गे,—परिकरसमेतस्य राज्ञो मुनिदर्शनार्थं गमनवर्णनं । वनवर्णनं । नयानयादि-वर्णनं । मुनिवर्णनं । मुनिनरपालयोः समागमवर्णनं । मुनिसमीपे राज्ञः पुत्रप्राप्तिचिन्तावर्णनं । अवधिज्ञः पुनस्तु पूर्वजन्मविषये मुनिं प्रति राज्ञः प्रश्नादिवर्णनञ्च ।

चतुर्थे सर्गे,—धर्मनाथस्य पूर्वजन्मवृत्तान्तवर्णनप्रसङ्गेन धातकीखण्डाभिधद्वीपे वत्साख्यदेशव-र्णनं । तत्र सुसीमाख्यनगरीवर्णनं । तदधिपतेः दशरथनृपस्य वर्णनं । तस्य वैराग्योदयवर्णनं । सुतं प्रति मन्त्रिवर्गाणामनुकूल उपदेशः । राज्यत्यागं तपश्चरणञ्च । नृपतेर्वनगमनवर्णनं । तस्य तपस्यावर्णनं । स एव महासेनस्य नृपतेः पुत्ररूपेणावतरिष्यतीति कथनञ्च ।

पञ्चमे सर्गे,—महासेननृपतेः सभायां नाकि कन्यका कान्तादिदिक्कन्यकानामागमनवर्णनं । दिक्कन्याकृतराजमहिषीसेवनवर्णनं । राजपत्न्याः स्वप्नदर्शनवर्णनं । महिषी गर्भधारणादि-वर्णनं ।

षष्ठे सर्गे,—माघशुक्लत्रयोदश्यां पुष्ययोगे धर्मनाथस्य जन्मावधिरितिवर्णनं । इन्द्रादिदेवगण-महोत्सवस्य च तद्गतोत्सवस्य वर्णनं ।

सप्तमे सर्गे,—सुमेरुशिखरस्थितायां शिलायां महोत्सवपूर्वकं अभिषेकं विधाय धर्मनाथ-जननीं प्रति समर्पणाख्यं । सोऽपि तथाप्यत्र सुरसभान्तरे देवसेनापतेर्नीतोऽभवत्तन्मा-शुचेष्टितं समर्पितवर्णनं । सुमेरुवर्णनं । तत्र देवसेनाकृताभिषेकवर्णनं । शक्रादिवर्णनञ्च ।

अष्टमे सर्गे,—सुमेरौ मणिशिलायां धर्मनाथस्य स्नपनोत्सववर्णनं । धर्मनाथस्य अभिषेकवर्णन-

गुणेन वीरभद्रवर्णनं। रत्यादिकमलगृहस्थितिवर्णनं । धर्मनाथस्य पुनः मातुरङ्के स्थितिवर्ण-
नञ्च ।

नवमे सर्गे,—धर्मनाथस्य बाल्यवर्णनं । यौवनवर्णनं । यौवराज्यप्राप्तिवर्णनञ्च । विदर्भाधिपा-
धेन प्रतापराजेन स्वदुहितुः स्वयंवरे धर्मनाथानयनार्थं प्रेषितस्य दूतस्य आगमनवर्णनं । धर्मना-
थस्य विदर्भगमनवर्णनं । पथि मार्गस्य महाया वर्णनञ्च ।

दशमे, एकादशे- द्वादशे, त्रयोदशे च सर्गे,—विन्ध्यगिरिवर्णनं । षड्ऋतुवर्णनं । पुष्पावचय-
वर्णनं । नर्मदायां जलक्रीडावर्णनं ।

चतुर्दशे सर्गे,—सन्ध्यावर्णनं । अन्धकारवर्णनं । चन्द्रोदयवर्णनं । नायिकानां प्रसाधनवर्णनं ।
दूतीसंप्रेषणादिवर्णनञ्च ।

पञ्चदशे सर्गे,—पानगोष्ठीवर्णनं । रतिक्रीडावर्णनञ्च ।

षोडशे सर्गे—प्रभातवर्णनं । विदर्भदेशप्राप्तिवर्णनं । विदर्भदेशवर्णनं ।

सप्तदशे सर्गे—स्वयंवरवर्णनप्रसङ्गेन राजकन्यया धर्मनाथो वृत इति वर्णनं । धर्मनाथस्य कुण्डि-
नपुरप्रवेशवर्णनं ! नगरनारीविभ्रमवर्णनं । विवाहवर्णनं । पश्चात् तत्र धर्मनाथस्य स्वपुरप्राप्ति-
वर्णनञ्च ।

अष्टादशे सर्गे,—स्वपुरे महोत्सववर्णनञ्च । धर्मनाथपितुर्वार्धक्येनस्य वैराग्यवर्णनं । धर्मनाथं
प्रति तन्नृपस्य नीत्युपदेशस्य वर्णनं । तस्य राज्याभिषेकवर्णनं । नृपस्य तपश्चरणवर्णनं ।

ऊनविंशे सर्गे,—अनेकमहीपतिभिः सह युद्धस्य विस्तृतवर्णनं ।

विंशे सर्गे,—चतुरङ्गबलपर्यन्तं धर्मस्य प्राजापात्यं विधाय उल्कापातदर्शनेन धर्मनाथस्य
वैराग्यप्राप्तिवर्णनं । विरक्तस्य तस्य तपश्चर्यावर्णनं । ज्ञानप्राप्त्यादिवर्णनञ्च ।

एकविंशे सर्गे,—दिव्यसभामधिष्ठितस्य धर्मनाथस्य संक्षेपेण जिनसिद्धान्तवर्णनं । ग्रन्थकर्तुः
प्रशस्तिकीर्त्तनञ्च ।

No 3288. कर्पूरमञ्जरीप्रकाशः। Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 58. Lines, 6 on a page. Extent, 952 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váhádurapura, Zillá Murshidábád, Sítánátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Karpúramañjarí-prakáśa. A commentary by Rájaśekhara on a Prákrit poem called Karpúramañjarí. By Vásudeva, son of Prabhákara Bhaṭṭa.

Beginning रमाश्रीवत्सलाञ्छितं जानकीशं
कुशोपात्तमानम्य पादाम्बुजानं ।

अथेतत् अवीतवदुधानां
परोपकाराय यतनपरताम् ॥
ज्ञानं प्रभाकरं यथा भास्करं श्रीमतीपति ।
कर्पूरमञ्जरीटीका वासुदेवेन तन्यते ॥

कर्पूरमञ्जर्याख्यनाटकारम्भे सूत्रधार भारतीकृत्यां नान्दीं पठति अह्वितीति ।

तत्र च भारत्या इत्यादौ पदकृत्यं इत्यनुप्रासयुक्तमश्लोकाद्यकमाद्यत्वेऽपि अपभ्रंशादि-प्रभावितावचनानां श्रीकृष्णाश्रयाः सन्तु । येन रीतिर्यतीव सन्नद्धुरः । इत्यादि ।

End. भवाय इति ।
किं अवोऽपंवमित्यादि चिन्ता कार्यं अमीति वत् ।
पुर्वेपानुष्ठवपि चेयत् का दाराप्रभाविनं ॥
इति भारतः ।

Colophon. इति श्रीमहिषदुर्गपञ्चिकाराधिनाथकुलचन्द्रकुलपतिकमलःश्रीवत्सक-गोत्रविरचकरामयतिश्रमभाकारमहामहोपाध्यायवासुदेवविरचिते कर्पूरमञ्जरीप्रकाशे चतुर्थं यवनिकान्तरं समाप्तं ।

विषयः । राजशेखरकृतप्राकृतभाषामयकर्पूरमञ्जर्याभिधाननाटकस्य व्याख्यानम् ।

No. 3289. सञ्जीवनी । Substance, country-made paper, 14 × 5½ inches. Folia, 140. Lines, 8 on a page. Extent, 4,030 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mirapura, Zillá Mursidábád, Yádavachandra Bhaṭṭácharya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Sanjíbaní. A commentary on the Kumárasambhava of Kálidása. From canto 8 to 17. By Sítaráma, son of Lakshmaṇa Bhaṭa and Sati. This is a continuation of the work of the commentary of Mallinátha.

Beginning. विरच्य अखण्डं अथाश्वमुपैर्मितं चिन्तनमार्गेण श्रुति ।
अवलम्ब्य अङ्केन चिन्तयामो परमेशानपदारविन्दमम्बां ।
टीकामहं मल्लिनाथकृता सञ्जीवनीसंज्ञिका
या सर्गेषु कुमारसम्भवनाम्नःकाव्यस्य पञ्च पुरा ।
नैवैतदन्यमिहहिन्दुपण्डितजनसर्गेषु विस्फुरे
सीतारामकविर्विधत्त इह पञ्चानां समापूर्त्ये ॥

मवचरिवीनमितिखारम्भेऽपिवपि चिवंविमुक्त भवान् कालिदासः चदवं वंसारस्य । चाविषीकृतमिवेरिति । चाविषीकृतं नाम पीकृतमिषेषु संसारेषु कथित् संसारविशेषः । पीक-पति पविखिति पीकृतं । इत्यादि ।

End. चाखिमीहन । वचनपूर्व ।

यं शाकुन कृतं पुरा च जननी माया कुमीरेति या
ख्याती यत्र गुणेन्द्रभवनपतिः पीतवचनाकः पिता ।
वदुभावलितीयं अवहिताको विरचया जखिनं
मैत्रावी रचिता कुमारचिरतिः चड़ीयनी नौवदा ॥
संवत्सरेऽष्टाविंशुवाषटुले नभस्याचे पञ्चमे इचे च ।
सिवाचमास चमीचचारे टीका कुमारस्य समापदेषा(?) ॥

— — — — — — ।

Colophon. इति श्रीवर्धमीवरोपनामकपीतवचनमहाजनतीर्थंकरश्रीवीनारायक-विभिरचितया चड़ीयनीवनाख्यया भाषया सहेतः श्रीकालिदासकृतो कुमारसम्भवे महाकाव्ये तारकासुरवधो नाम चतुर्दशः सर्गः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । कालिदासकृतकुमारसम्भवस्य चतुर्दशसर्गान्तस्य चतुर्दशमर्गं यावत् मल्लिनाथरी-त्यनुसारेण व्याख्यानम् ।

No. 3290. तत्त्वबोधविधायिनी, वा सम्मतिटीका । Substance, country-made paper, 13 × 5½ inches. Folia, 910. Lines, 11—13 on a page. Extent, 14,332 ślokas. Character, Nágara. Date, ?. Place of deposit, Váluchara, Paṇchâyatapauśála. Appearance old. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Tatvabodhavidháyiní. On Jain Philosophy, in describing which the author's great object is to refute the doctrines of the several systems of the Hindu Philosophy. By Abhayadeva Súri.

Beginning. (वाहितः सन्निधयाचि न विषमे । — — — यथागमः विधिः कश्चिन्नित्यः सर्वज्ञवाचकः । न च तन्मात्रंवाद्यानां सामर्थ्येनवकल्पते ॥ यथागमेन सर्वज्ञादीनेका-प्रमाणप्रसङ्गात् । अतोऽस्मत्प्रयोजक प्रामाण्यं सम्भवे कथमित्यादितो येन देशकालेत्यादिप्रयोजनेवाभिहितो हेतुः । न च व्यवहारनिबन्धनानुपलब्धवाचविनिवर्ती विरोधोऽनेनान्वय प्रवर्तित इत्यपापि नम्रिलिख-सद्भावात् प्रवर्तयितुं पुनः । इत्यादि ।

End. एवंविधगुणाध्यासितस्य जैनवचनस्य प्रामाण्यकादिबिन्दुमात्रपर्यन्तक्रिया-रंभे कल्याणमभ्यर्थित प्रतिकरवचसा प्रावचनाज्ञावसध्याद्व्माये विचित्रां कृतिमाचेति ।

Colophon. इति नवबोधविधायिन्यां वसन्ततिलकायां तृतीयं काण्डं समाप्तम् ॥

इति कतिपयकुसुमासुधा [illegible]

कुसुमसमुत्तमकान् वसन्ततिलकवर्षैः ।

भवभयमभिभूय शाश्वतीं [illegible]

विमलमभयदं [illegible] ॥

[illegible]

[illegible] सुबन्धम् ।

[illegible]

[illegible] ++ति [illegible] ॥

प्रभुचरितमिदं नवबोधविधायिनी ।

[illegible] भवदेवेन [illegible] कृता ॥

विषयः । [illegible]-

[illegible] ॥

No. 3291. आर्य्याशतकम् । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 125 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, decayed. Verse. Incorrect.

A'ryá-śataka. A hymn in praise of Kámákhyá, a form of Dúrgá. By Múkakavi Sárvabhauma.

Beginning. [illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. जय जय जगदम्ब शिवे जय जय कामाक्षि जय जयाद्रिसुते ।

जय जय महेशदयिते जय जय चिद्गगनकौमुदीधारे ॥

आर्य्याशतकं भक्त्या पठतामार्य्या कटाक्षेण ।

निःसरति वदनकमलाद्वाणी पीयूषधोरणी दिव्या ॥

Colophon. इति श्रीमूककविसार्वभौमकृतौ आर्य्याशतकं समाप्तम् ॥

विषयः । [illegible]

No 3292 द्रव्यसङ्ग्रहसूत्रम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 40 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pancháyata-pauśála. Appearance, old. Verse. Incorrect. Arddha-Mágadhí.

Dravya-sañgraha-sútra. A treatise on Jaina Metaphysics and salvation. By Nemichandra Siddhántadeva, who lived after the time of Bhoj Deva of Dhar.

Beginning. जीवमजीवं द्व्वं जिणवरवसभेण जेण णिद्दिट्ठं ।
देविंद विंद वंदं वंदे तं सव्वदा सिरसा ॥
जीवो उव ओगमओ अमुत्ति कत्ता स देहपरिमाणो ।
भुत्ता संसारत्थो सिद्धो सो विस्ससोड्ढगई ॥ इत्यादि ।

End. द्व्वसंगहमिणं मुणिणाहा दोससंचय + दा सुदपुण्णा
सोधयंतु तणुसुत्तधरेण णेमिचंदमुणिणा भणियं जं ॥

Colophon. इति द्रव्यसूत्रं समाप्तम् ।

विषयः । जीवाजीवादिषड्विधद्रव्यनिरूपणं । तत्र जीवस्य लक्षणादिविवेचनपूर्वकं चार्वाक मीमांसकादिमतखण्डनं । तत्र परमार्थतः लोकप्रमितासंख्येयप्रदेशमात्रोऽपि व्यवहारेण जीवस्य देहपरिमितत्वकथनं । षड्विधजीवनिरूपणं । तत्र तथा ज्ञानदर्शनसुखवीर्यगुणचतुष्टयं सर्वजीवसाधारणम्, एवं रूपरसगन्धस्पर्शगुणचतुष्टयं सर्वपुद्गलसाधारणमितिनिरूपणं । पुद्गलादिलक्षणकथनं । आकाशादीनां लक्षणादिकथनं । आस्रवबन्धपुण्यपापादिनिरूपणं । क्षयोपशमादिनिरूपणं । संवरादिनिरूपणं । प्रमत्ताप्रमत्तगुणस्थाननिरूपणं । तत्र लोकसंस्थानादिकथनं । तत्र ज्योतिष्कादिपरिमाणादिकथनञ्च । तत्र संसारे पतनं जीवगुहत्य देवेन्द्रादिवन्द्यो निरञ्जनात्मसुखादिगुणकरणं संवरं धरतीति धर्मलक्षणप्रतिपादनं । पुनर्विषयादिरूपदुर्विकल्पविषयरोधननिरूपणं । पञ्चपरमेष्ठ्यादिचरित्रपञ्चकनिरूपणं । तत्र संवरनिरूपणं । तत्र ध्यानध्येयध्यातृध्यानफलादिनिरूपणं । सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रनिरूपणं । शुक्लध्याननिरूपणं । सद्गुरुनिरूपणं । तत्र ध्यानादिलक्षणकथनं । सर्वोक्तविविधलक्षणकथनञ्च ।

No. 3293. द्रव्यसङ्ग्रहवृत्तिः, वा ब्रह्मदेववृत्तिः । Substance, country-made paper, 15 × 6 inches. Folia, 84. Lines, 13 on a page. Extent, 2,639 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pancháyata-pauśála. Appearance, old. Prose. Slightly correct. Sanskrit.

Dravya-saṅgraha-vṛitti ALIAS **Brahmadeva-vṛitti.** A gloss on the next preceding work. By Brahmadeva.

Beginning. प्रणम्य परमात्मानं सिद्धं त्रैलोक्यवन्दितं ।
स्वाभाविकचिदानन्दस्वरूपं निर्मलाव्ययं ॥
शुद्धजीवादिद्रव्याणां देशकं च जिनेश्वरं ।
द्रव्यसंग्रहसूत्राणां वृत्तिं वक्ष्ये समासतः ॥

अथ मालवदेशे धारानामनगराधिपतिराजभोजदेवाभिधानकलिकालचक्रवर्तिसम्बन्धिनः श्रीपालमण्डलेश्वरस्य सम्बन्धिन्याश्रमनामनगरे श्रीमुनिसुव्रततीर्थकरचैत्यालये शुद्धात्मद्रव्यसंवित्तिसमुत्पन्नसुखामृतरसास्वादविपरीतनारकादिदुःखभयभीतस्य परमात्मभावनोत्पन्नसुख + + रसपिपासितस्य भेदाभेदरत्नत्रयभावनाप्रियस्य — — — — — सोमाभिधानराजश्रेष्ठिनो निमित्तं श्रीनेमिचन्द्रसिद्धान्तदेवैः — — — — विरचितस्य द्रव्यसंग्रहस्य—इत्यादि ।

End. मोक्षमार्गप्रतिपादकनामा तृतीयोऽधिकारः इत्यधिकारत्रयेणाष्टाधिकपञ्चाशत्-सूत्रैः श्रीनेमिचन्द्रसिद्धान्तदेवैर्विरचितस्य द्रव्यसंग्रहाभिधानग्रन्थस्य सम्बन्धिनी ब्रह्मदेवकृतिः समाप्ता ॥

Colophon. ग्रन्थसंख्या श्लो १००० ।

विषयः । नेमिचन्द्रसिद्धान्तदेवकृतद्रव्यसंग्रहस्य व्याख्यानम् ॥

No. 3294. दानलीला । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 126 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Jagadánanda Gosvámi. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Dánalílá. A poem in praise of the benevolences of Kṛishṇa. By Mádhava Bhaṭṭa.

Beginning. अयि सखि करौ [illegible]

पूर्वमकारजोविचारमेवकं तथापि इत्यादिकं ॥ इत्यादि ।

End. कविरूपकांडविद्यापडवपतिरक्षुद्रिक्षुरूपो। द्विजन्मा
गोमेनेद्रा च वेनोगदवपि पुनर्मुद्रिद्रामेत्य काशीं ।
श्रमोमिंबेषदग्रन्थनुपतविपिभिः कीर्तिमाभाग्य लोकं
धन्यस्यायेषकर्माधमति यदसतो नेति यस्मिन् मनोऽपि ॥
पश्यति पत्र संमूर्त्तसत्र यद् यः कनीयान्
पविलसुभत्तीर्थोत्सव यशोवराणाः ।
पश्यति च तनयोऽस्याहाविद्वेषोऽस्य पाता
ममपितसुधाम: शुभग्यी माधवस्य ॥
वाग्मी वंशावतंसः सुरसुखमहृश: प्रश्रया विनूत्नैव:
— — — — — — .
तस्यामंशलयामयोऽपि सुधियो रामः कृपाचन्द्रमाः
गोमान् विश्वपतिश्च माधव इति भ्राता युवाश्रोऽग्रजः ।
तथाकारि कवोयशा सुकृतिना चतथमत्कारकं
काव्यं हयकषाभिलासममता गौरांगनौलाभिधं ॥
वसुकररसेन्दुवर्षे पचे शुक्ले चतुर्दश्यां ।
चन्द्रे तपसि हतेयं वारौणाभे सुराधि पूरजने ॥

Colophon. इति श्रीमद्वृन्दावनचन्द्रचरणारविन्दमकरन्दास्वादमुदितमनोमधुकरेण भट्ट-
श्रीभल्लाधरेण कृतं ह्यानगौलाभिधं काव्यं समाप्तं ।

विषयः । श्रीकृष्णस्य ह्यानगौलावर्णनव्याजेन तस्य रूपादिवर्णनम् ।

No. 3295. स्तुतिशतकम् । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 10. Lines, 8 on a page. Extent, 210 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Ghaṭṭu Bábu. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Stuti-sataka. A century of verses in praise of the goddess Kámákhyá. By Múkakavi.

Beginning. पाण्डित्यं परमेश्वरि स्तुतिविधौ नैवाश्रयन्ते गिरां
वैरश्चान्यपि गुम्फनानि विगलद्गर्वाणि शर्वाणि ते ।
स्तोतुं त्वां परिफुल्लनीलनलिनश्यामाक्षि कामाक्षि मां

[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ।

Colophon. इति [illegible] ।

विषयः। [illegible] ॥

No. 3296. अर्थदीपिका, वा श्राद्धप्रतिक्रमणसूत्रवृत्तिः। Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 208. Lines, 18 on a page. Extent, 6.744 slokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1652. Place of deposit, Váluchara. Panchâyata-pausála. Appearance, fresh. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Artha-dípiká. A gloss on a Jaina Sútra entitled *S'rávaka-pratikramana*. It treats of the duties of S'rávakas, and illustrates the subject by a number of anecdotes. By Ratnasekhara Gani.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥

— — — — — ।

[illegible] । [illegible] इत्यादि ।

End. [illegible] ॥

— — — — — — ।

यत्रां श्रीकुजुबत्रां प्रताप्नोऽभूत् षट्हविचविते ।
श्रीरत्नशेखरविहितविधिकाव्यक्त हितिगुरो ॥
— — — — — — ।
एतत्रां श्रीश्रावकगुरुआमर्पदीपिकाभ्यां ।
षट्पदिश्चतोषमारिंशवणुवचनानुविता ॥

Colophon. एतान्ना पेषणदीपिकानाम्नी इत्तवृत्तिश्रावकसूत्रवृत्तिः । एतान्ना । संवत् १६५१ ।

विषयः । श्रावकप्रतिक्रमणाभिधानजैनसूत्रस्य उपाध्यायकीर्तिपुरःसरं व्याख्यानम् ॥

No. 3297. श्रावकदिनकृत्यम् । Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 55. Lines, 6 on a page. Extent, 694 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Válucbara, Pancháyata-pauśála. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Ardha Mágadhí.

S'rávaka-dinakṛitya. A summary of the duties of S'rávakas. Anonymous. Contents: Daily prayer and other religious duties of Jaina householders. Obeisance—Worship—Differences between worshipping with material substances and mental worship. Hymn and obeisance to the *Chaitya*—Contemplation or *prabhábana* of Chaitya. Ceremonies to be observed on first entering a *Chaitya*. Plastering a Chaitya with sandal paste—Merits of repairing dilapidated temples of Jina. Prohibition to taste anything offered to Jina. Prohibition of unfair dealings in trade. Rectitude in law courts. Consequences of associating with bad men. The mode of offering gifts. Superiority of the merits of the grant of land to that of the grant of any other thing. Gift of beds, &c. Merit of encouraging the virtuous. The merits of the Suris. H.

Beginning. वीरं न मे जयति लोयभाणुं तिहुयणवंद्यं नुयणाभिरामं ।
कुव्वामि सङ्घादिणकिच्चं जिणंदचंदाइय धावणाणो ॥
नवकारेण विबोहो अणुसरणं सावय वारं में ।
जोगो चिइवंदणमो पच्चक्खाणं च विहिपुव्वं ॥ इत्यादि ।

End. सावय सङ्घादिणकिच्च जिणं मं जिंपियुवं नर+जिणंति ।
सेवं तु भव्वाणभणुपयवार्थं जिणचावहुसुत्तावचणेव+णी ॥

चत्तावमायंव सिद्धमाव भवं भवतं भर सिद्धमंच
जं मे विरयं दय तक्ष गुणं तं भवभविम्हाविय दुक्कंति ॥

Colophon. इति श्रावकदिनकृत्यं समाप्तम् ।

विषयः । जैनधर्मावश्यकक्रियादिकर्तव्यनिरूपणं । तत्र चादौ वन्दनादिविधिकथनं । पूजादिविधिकथनं । तत्र द्रव्यपूजाभावपूजादिभेदनिरूपणं । चैत्यवन्दनकथनं । प्रभावनादिविधिकथनं । चैत्यप्रवेशविधिकथनं । वन्दनादिविधिकथनं । वन्दनविधिकथनं । भवनादिविधिकथनं । जिनभवनजीर्णोद्धारादिफलकथनं । देवद्रव्यभक्षणादिनिषेधकथनं । तत्र कुव्यापारादिकरणनिषेधकथनं । व्यवहारशुद्धिकथनं । कुलिङ्गादिसंसर्गफलकथनं । दानविधिकथनं । भक्षाभक्षादिविचारपूर्वक भूमिदानफलादिविधिकथनं । स्वाध्यायादिविधिकथनं । धार्मिकेषु वात्सल्यादिकरणमाहात्म्यादिकथनं । परिग्रहादिकथनञ्च ।

No. 3298. उपदेशमालाप्रकरणम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Extent, 767 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Vâluchara, Pancháyata-pausála. Appearance, old. Verse. Incorrect. Arddha-Mâgadhi.

Upadeśamálá-prakaraṇa. A treatise on salvation. By Dharmadása Gaṇi. A man scorched by the glowing embers of sin, becomes anxious for *mukti,* and the only way leading up to *mukti* is the performance of austerities. That way is explained in the cult preached by Ṛishabha and others, and it consists of dispassion and aversion to worldly objects. The present work enumerates and explains what these duties and austerities are, and treats of *Achára.* H.

Beginning. नमिऊण जिणवरिंदे इंदनरिंदच्चिए तिलोयगुरु ।
उवएस मालमिणमो वुच्छामि गुरूवएसेणं ॥
जगचूडामणिभूओ उसभो वीरो तिलोयसिरितिलओ ।
एगो लोगाइच्चो एगो चक्खू तिहुयणस्स ॥
संवच्छरमुसभ जिणो छम्मासा वद्धमाणजिणचंदो ।
इय विहरिया निरसणा जइज्ज एओवमाणेणं ॥ इत्यादि ।

End. वच्छरसमालमेयं भणिय पढियं सयासमासेणं ।
तं सवउ सयल वयणं जिणवयणविवज्जिया पावो ॥

Colophon. इति श्रीधर्मदासगणिविरचितं श्रीउपदेशमालाप्रकरणं समाप्तं ।

विषयः। तत्र धर्मोपायद्वारेण विरतौ परिनिष्ठस्य मनुष्यजन्मनः निर्वेदहेतवश्च मोक्ष-केवलाभिप्रेताय श्रावोचितां गतिं समुपगम्य मोक्षद्वारभूतेषु तपःकर्मसु स्थितां प्रतिपादयति। एवं तत्र प्रसङ्गादेव ऋषभादिजिनेन्द्रोक्तोपदेशमार्गेण पापकर्मादिहानि विरतेन श्रावकः परिग्रहादिच-तुर्विधसङ्गानां निर्वेदमिति प्रतिपादनम्। तत्र तत्र तपःकर्मनिरूपणमुखेन चातुरादित्यकर्मनिरूपणम्।

No. 3299. योगबिन्दुः। Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent, 655 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchâyata-pausála. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Sanskrit.

Yogavindu. A treatise on the Jain Yoga. Anonymous. Contents: Nature, sanctity and importance of *Yoga*, which stands in close connection with *mukti*. It is called *yoga* (योजनात्) because it leads to *mukti*. A discussion on the nature of Átmá or soul, in the course of which the opinions of Máheśvara and other philosophical schools are refuted. Connection of Karma with Átmá. Nature of bondage. Jaina synonym of átmá is *purusha*. The attributes of the *purusha*. Various kinds of *Yoga*, and their definitions. Sacredness of *Yoga*. It produces transcendental knowledge. Patience, mercy, chastity, good conduct &c. are auxiliaries to *Samádhi*. The *Yoga* systems of Patanjali and others have nothing to do with *mukti*. A refutation of such doctrines as *sabhába-váda* and others. *Yoga* consists of perfect vision. Devotion as preached by the Jainas can alone lead to *mukti*. *Yama, Niyama* and so on are auxiliaries to *mukti*. Refutation of such doctrines as the existence of a supreme being—Isvara. Thoughts on *maitri* &c. Various kinds of *yoga*. Want of necessity for the assumption made by some as to the two kinds of *Yoga*. Conscious and unconscious—*Samprajnáta* and *Asamprajnáta*. The merits of performing various kinds of *Samádhi*. Refutation of the theories of the Mímáṅsakas and of the Sáṅkhyas. The nature of *mukti*. A refutation of the various theories of other schools of philosophy. H.

Beginning. नत्वाद्यन्तविनिर्मुक्तं शिवं योगीन्द्रवन्दितं।
योगबिन्दुं प्रवक्ष्यामि तत्त्वसिद्ध्यै महोदयं॥

सर्वेषां योगशास्त्राणामविरोधेन तत्त्वतः ।
सन्नीत्या स्थापकं चैव मध्यस्थांस्तद्विदः प्रति ॥
मोक्षहेतुत्वतो योगो भिद्यते न ततः क्वचित् ।
साध्याभेदात्तथाभावे तूक्तिभेदो न कारणं ॥
मोक्षहेतुत्वमेवास्य किन्तु यत्नेन धीधनैः ।
सद्गोचरादिसंशुद्धं तत्त्वं सचितकायुक्तिभिः ॥ इत्यादि ।

End. एवमाद्यत्र शास्त्रज्ञैस्तत्त्वतः स्वहितोद्यतैः ।
माध्यस्थ्यमवलम्ब्योच्चैरालोच्यं स्वधियैव तु ॥
अस्यमतमनुसृत्यैते योगशास्त्रमहार्णवात् ।
आत्मार्थं परिभाव्य योगबिन्दुः समुद्धृतः ॥
समुद्धृत्यार्जितं पुण्यं यदेनं शुभयोगतः ।
भवान्ध्यविरहात्तेन जनः + योगलोचनः ॥

Colophon. इति योगबिन्दुः परिपूर्णः ।

विषयः । मोक्षनिमित्तत्वेन योगस्य माहात्म्यकथनं । मोक्षेण सह योजनात् योग इति निर्वचनकथनञ्च । आत्मस्वरूपकथनपूर्वकं सांख्यबौद्धादिमतनिरसनं । आत्मना कथं कर्मसंयोग इति निरूपणं । कर्मनिरूपणं । जैनमतेष्वात्मनः पुरुष इति संज्ञाकथनं । पुरुषकारादिनिरूपणं । तत्र योगस्य नास्तिकानामधिकारानुपपत्तिनिरूपणपूर्वकं भव्याभव्यसंज्ञाकथनं । ततश्च नास्तिकादीनां स्वभावादिकथनं । योगमाहात्म्यकीर्तनं । योग एव सर्वेषां श्रेयोर्थ इति कथनं । योगस्य पञ्चेन्द्रियजयादिसाधनकथनं । पूर्वसेवाप्रकारकथनपूर्वकं गुर्वादीनां पूजाप्रकारनिरूपणं । चान्द्रायणादितपोमाहात्म्यस्य चरमावर्त्तकथनं । एतेन सम्यग्दृष्ट्यादिनिरूपणं । मध्यस्थस्वभावादिरूप एव योग इति निरूपणं । जैनमतानुसारेण गुणस्थानानिरूपणं । सम्यग्दृष्ट्यादीनां मनुष्यत्वनिरूपणं । सम्यग्ज्ञानेन स्वाध्यायादिकथनं । मैत्र्यादिचिन्तनविधिकथनं । अध्यात्मभावनाध्यानसमतावृत्तिसंक्षयकथनं । इतिसंक्षेपयोगकीर्तनं । ध्यानाभिमानेन समाधानावस्थानावलम्बने चतुष्कथनं । सर्वज्ञस्य विशेषकीर्तनं । तत्र जीवादितत्त्वनिरूपणं । योगादिसमप्रयोजनञ्च । मुक्तिनिरूपणं । तत्र परमार्थसमाप्तिकथनञ्च ॥

No. 3300. योगबिन्दुवृत्तिः । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 70. Lines, 15 on a page. Extent, 352 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Pañcháyata-pausála. Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Sanskrit.

Yogavindu-vṛitti. A gloss on the *Yogavindu* of the Jainas.

Beginning. सर्वोत्तमविज्ञानविज्ञोऽभवीयो वैराग्यमयो जगतः पतिनं ।

स योगिलन्धात्मकवन्दनीयोपमाद्यपाति परं नमो नः ॥

सुधाविन्दोरिवानन्दज्ञानन्दसुधाविन्दवः ।

योगविन्दोः समासेन हरिरेषा विधीयते ॥

गुरुपदेशो न च नाहमपि मतिमं वा काचिदुदाहृता ।

तथापि योगप्रियतावशेन समयदृशाभाषकते समार्थं ॥

तत्र वेदमादिमं सूत्रं । नमेत्यादि । नमा सभिवन्द्यादिः प्रथमभावो द्रव्यपर्यायवचाय । विविमुक्तं विरचितं । किमित्याह विदं सकलोपलक्षकलाविकलं । इत्यादि ।

End. योगलोचनः । यथावस्थितवस्तुपरिज्ञानाभ्यासकारकत्वाद्योग एव लोचनमपि यस्य स तथा । विरच इति च भगवतः । श्रीहरिभद्रसूरेः सप्रकरणाङ्कप्रयोजक इति ।

Colophon. समाप्तं योगविन्दुटहिः ॥

विषयः । जैनयोगविन्दुप्रकरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 3301. षड्दर्शनसमुच्चयटीका । Substance, country-made paper, 11½ × 5 inches Folia, 45. Lines, 12 on a page. Extent, 1,282 ślokas. Character, Nágara Date, ? Place of deposit, Váluchara, Panchâyata-pauśála. Appearance, old. Prose. Incorrect. Sanskrit.

Shaddarśana-samuchchaya-ṭíká. A commentary on the *Shaddarśana-samuchchaya,* being an epitome of the six schools of Hindu Philosophy. By Haribhadra Súri.

Beginning. ॐ नमः श्रीसर्वज्ञाय ।

सज्ज्ञानदर्पणतले विमलेऽत्र यस्य ये केचिदर्थनिवहाः प्रकटीबभूवुः ।

तेऽद्यापि भान्ति कलिकालकलङ्कदोषभग्नोद्दीपिता इव विभाव स मेऽस्तु वीरः ॥

जैनं षड्दर्शनमपि योगविद्याविद्यायमेवं गुणिः स्फुरन्ती भुवि येन सर्वे ।

वाग्देवताया वचनेन मयन्तरायाः ।

श्रीमान् स नन्दतु चिरं हरिभद्रसूरिः ॥

— — — — —।

स्वार्थं विधाय संक्षेपरुचिसत्त्वानुकम्पया ।

टीका विधीयते स्पष्टा षड्दर्शनसमुच्चये ॥

इह श्रीजिनशासनप्रभावनाविभावकप्रभोद्वसूरिपरम्परागतसंसारसागरोपकलजिनधर्मी भगवान्

श्रीहरिभद्रसूरिः षड्दर्शनसमावचरिभाषाकरण + + + + + + सर्वो।
जिनपदे भक्तिर्यत्नेन च समत्वः। इत्यादि।

End. च च, पूर्वभवादिवक्तव्यमशुभाशुभकर्मविपाकः। वैचकनुःखानुबन्धः च वचेच इत्यर्थः। संघोपायु नवभिकरापश्रीमत्कृपिनुच:।

Colophon. इतः पठितव्।

विषयः। चरित्रसूरिकनपड्दर्शनसमुच्चयस्य व्याख्यानम्।

No. 3302. षडावश्यकवृत्तिः। Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 99. Lines, 15 on a page. Extent, 4,410 ślokas. Character, Nágara. Date, Sм. 1721. Place of deposit, Váluchara, Panchâyata-pausála. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect. Sanskrit.

Shaḍávaśyaka-vṛitti. A commentary on the *Shaḍávaśyaka-sútra*, or maxims of good conduct for Jains. Anonymous.

Beginning. श्रीमन्नाभिकुलाम्भोधमहसे मार्गप्रविष्यायते
यशोके समवाप्तसारवनाथानुबंधपूर्णायते।
सर्वो येन चतुर्विधं प्रथमतः श्रीसङ्घमाचत्तो
स श्रीनाभिसुपाहतो वितनुते भव्यात्मनां मङ्गलं॥
— — — — — —।
श्रीवर्द्धमानं परमं जिनेन्द्रं विद्यार्थभूपालकृतप्रदोषं।
भव्यार्थबोधायवपोलतुल्यं नमाम्यहं वन्दपदपद्मं॥
— — — — — —।
कुमतसमत्वाः वन्नु (?) यन × कुचिचपषाः।
यथोक्तं चतुर्भवारेन विचारं प्राप्यते जने॥

अपि च। प्रथमं षडावश्यकस्य सूत्रं श्रीजिनप्रामानस्य चार एकादशाङ्गचतुर्दशपूर्व-
श्रोढारः सदैव प्राप्त + नमस्कारविधिमस्काराः। यथाच। यतो चरित्रमावत्तिति।

End. श्रीधर्मसूरिवरद्गुणस्य सूरिश्चेतोऽभूत्पत्रिवनंशाता।
जिनचन्द्रोयो गतिमाविधाम: कथाप्रकटोन् पाठकराजवरभः (?)।
— — — — — —।
षडावश्यकस्येषा वार्त्तिकवा कथासिता।

कृता च श्रीजयसेन सन्मार्गवनशैलवे (?) ।
यावत् सूर्यशशी यावत् यावज्जिनेन्द्रशासनं (?) ।
तावन्नन्दतु ग्रन्थोऽयं वाच्यमानो बुधैर्जनैः ॥

Colophon. इति श्रीपंचास्तिकाये प्राकृतश्रीपंचास्तिकायसूत्रे तृतीयपदे श्रीमत्कुन्दकुन्दाचार्यविरचितपाठकश्रीजयसेनाचार्यकृता षड्द्रव्यव्याख्या समाप्ता ।

विषयः । षड्द्रव्यपञ्चास्तिकायनवपदार्थानां प्राकृतभाषया पद्येन व्याख्यानम् ।

No. 3303. गणधरसार्द्धशतकम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 210 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Váluchara, Paṇcháyata-pausála. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Gaṇadhara-sárddha-śataka. An eulogium of Ṛishabhasena, surnamed *Gaṇadhara,* the principal disciple of the first Jina named Ṛishabha. Similar eulogia of Agitasvámí, the principal disciple of the last Jina, as well as of Gautama Svámi and others, the disciples of Varddhamána Jina. By Jinadatta Súri.

Beginning. गुणमणिरोहण गिरिणो रिसहजिणंदस्स पढममुणिवइणो ।
सिरि उसभ(भ)सेणगणहारिणो पणवामि पए ॥
अजियाइ जिणिंदाणं जणियाणंदाण पणय पाणीणं ।
गुणिणो दीणमणोणं गणहारीणं गुण गुणग्गोणं ॥
सिरिवद्धमाणवरनाणचरणदंसण मणीण जलनिहिणो ।
तिहुयणपहुणो पडिहयमोह सगुणो सगणो गोयमो ॥ इत्यादि ।

End. ते भव सम्मे परमो वयारिणो वंदवारिया गुरुणो ।
कय जिण सुय संपाय ते हिं पाय सया वंदे ॥
जिणदत्तगणिमय सयं संपयं सोमचंदविंदय ।
अब्भेदिं भवियाणं भवरविरहतावसमयरउ ॥

Colophon. इति श्रीगणधरसार्द्धशतकं समाप्तं ।

विषयः । ऋषभनाथस्यादिजिनेन्द्रस्य प्रधानशिष्यः गणधरशब्दभाक् कश्चित् ऋषभसेननामा आसीत् । तस्य गुणकथनव्याजेन स्तोत्रकथनं । एवं शेषजिनेन्द्रस्य प्रधानशिष्याणां गणधराणाम्

महादिर्व्वचानपीमं वचद्द्रन्दासभसौ रमौ
लब्ध्वा बोधरूपं मतो वि विहतिं मार्गात्पपनि स्फुटां ।
यर्य्यस्य पदकावनस्य मधकपीयद्भुतंमाभिध-
ग्रीरूप्याव जपाजतो वि सुधिय: पद्मान् सुधाभ्मिता ॥
वाणेनाष्टवन: कुमारविपलाष्टमं िच मास: मयुम-
वार्त्तमंदयं:जिनाद्दिनमिति(?) मध्याद्दं(?) मार्गिर्याः ।
पच: का:निविमश्विनोऽच्छिमयुनि: धमाक्षिनिष्पुच्छिता
ये ताबढ़ो मवको लिखंच च महा टौका परांशान्विता ॥
संवत् १८५१ । माङ्गाङ्गढ़्ञापर्व्वतिथि १ शनिवासरे शुभम् ।

विषय: । मकेमदैवम्रहनविदाम्नायवाचारामिधानपदकावनस्य वाख्यानम् ।

No. 2026. श्राद्धरत्नम् । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 1,916 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Vehaṭ, Post Mádhepura, Darbhángá, Pandit Phanidhara Misra Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Sráddha-ratna. A summary of the rules regarding sráddhas. By Lakshmípati, disciple of Indrapati.

Beginning. वदनविनिर्ज्जितचन्द्रं दक्षिणमङ्गं ममोदरकाम् ।
केशवीङ्न्द्रविदाम् वाङ्मकुम्दमवं कमये ॥
प्रणम्य भारतीकान्तं श्रीमदिन्द्रपतिं गुरुम् ।
श्रीलक्ष्मीपतिधीरेण श्राद्धरत्नं विधीयते ॥

अथेद्धानीनसा अत: किंवा + + श्राद्धं कुर्व्वन्ति मानवेष वक्ष्यामाम: वाजसनेयि-
नाम प्रति + + धोनः श्रीहरेनाम ग्रंथतो लिख्यते । तत्र प्रथमं मूलवाक्य: । इत्यादि ।

End. श्राद्धयमसमिद्धैः भव भुञ्जत इति । श्राद्धकर्म्मणां पार्व्वणादीनां विशेषा
स्याद् इति ॥

Colophon. इति समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषय: । मूलंश्राद्धविधि । मासक्रियाकथनं । श्राद्धवेला । पुरुषविषदानविधि । पर्व्व-
मरदानविधि: । पदवदानविधि: । पिण्डदानविधि: । परिमाणकथनविधि: । श्राद्धेच मनादं ।
एकोद्दिष्टकनत्वं । दर्भाग्रमविधि: । अशौचकथनं । अपिण्डदानविधि: । सपिण्डिदानविधि: ।
एकोद्दिष्टवर्षान्तकोर्त्तनं । सपिण्डनविधि: । अशौचकव्यकथनं । एकोद्दिष्टविधि: । श्रीलक्ष्मीपाल-

प्रयोजनकथनं । समासादिवृत्तीनां भावविधिः । पार्ष्णकविधिः । तत्पुरुषे समासकथनं । बहुव्रीहे बहुव्रीहिवि-
धिः । द्वन्द्वसमासविधिः । लोपेभावविधिः । नित्यभावविधिः । समासान्तविधिकथनञ्च ।

No. 2027. वृत्तिदीपिका । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,039 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rághavapura, Post Vaherá, Darbhángá, Paṇḍit Viśveśvara Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

Vṛitti-dípiká. A dissertation on the philosophy of grammar. By Kṛishṇa Bhaṭṭa.

Beginning. सकलजगदाधारं सर्वलोकैकसारं
सजलजलदनिभाङ्गं चन्द्रमाच्छभालम् ।
विमलदुरितजालं चित्रचारित्रजालं
चिरमितस्वधामं नौमि गोपालबालम् ।
ध्यात्वा ब्रह्म गुरुं नत्वा माधवेन्द्रसरस्वतीम् ।
मौनिश्रीकृष्णभट्टेन तन्यते वृत्तिदीपिका ॥

इह सकलशास्त्राभिलषितमोक्षोपायात्मज्ञानस्य तत्त्वमस्यादिमहावाक्यजन्यबोधजन्यत्वात् शाब्दबोधे च वृत्तिज्ञानस्यापेक्षितत्वात् ——इत्यादि ।

End. तथा च वर्णजातिस्फोटः पदजातिस्फोटः वाक्यजातिस्फोट इति सप्तैते स्फोटपक्षम् ॥

Colophon. इति श्रीमन्मौनिकुलतिलकायमानश्रीवर्धमानमहात्मजरघुनाथभट्टतनूज-कृष्णभट्टविरचिता वृत्तिदीपिका समाप्ता ।

विषयः । वृत्तिस्वरूपनिरूपणं । शक्तिस्वरूपनिरूपणं । वृत्तेः शाब्दबोधहेतुत्वनिरूपणं । शक्तिलक्षणाभेदेन तस्या द्वैविध्यनिरूपणं । शक्तिपदनिरूपणं । तत्र घटादिपदानां जातौ शक्तिरिति मीमांसकमतनिरूपणं । जातौ व्यक्तौ विशिष्टे च शक्तिरिति नैयायिकानां मतनिर्णयः । कार्यान्विते पदानां शक्तिरिति प्राभाकरमतखण्डनं । रूढ्यादिभेदेन शक्तिविवेचनं । लक्षणास्वरूपनिरूपणं । गौणीशुद्धाभेदेन तस्या द्विविधत्वकथनं । जहल्लक्षणादिनिरूपणं । व्यञ्जनावृत्तिनिरूपणं । अत्र नैयायिकमतखण्डनपूर्वकं तस्याः स्थापना । धात्वर्थनिरूपणं । तत्र प्राभाकरवैयाकरणादिमतखण्डनं । नैयायिकमतखण्डनं । निरूढार्थनिरूपणं । पूर्वोक्तवादकथनं । समासार्थनिरूपणं । समासशक्तिनिरूपणं । नञर्थनिरूपणं । वीप्सादिनिरूपणं । स्त्रीप्रत्ययार्थनिरूपणं । तद्धितार्थनिरूपणं । स्फोटनिरूपणञ्च ।

No. 2028. वृत्तदर्पणम् । Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 34. Lines, 7 on a page. Extent, 833 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Rághavapura, Post Vaherá, Darbhángá, Paṇḍit Viśveśvara Jhá. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Vṛitta-darpaṇa. A treatise on versification, giving details of all the different metres used in Saṅskrit poetry. By Bhishma Miśra.

Beginning. स जयति यस्य शिरस्सुरसरिता भासते विमलरश्मिः ।
शोणोत्पलदलकलिता कलिन्दसुतेव मन्दाकिनीपरिक्षिप्तः ॥
श्रीपीताम्बरदेवात् विरचय्य प्रतिबिम्बितेव चन्द्रकला ।
यस्य विभाति च देहे कलायं मालमणिमिव ॥
सन्ति यद्यप्यनेकानि छन्दःशास्त्राणि भूतले ।
तथापि विस्तरो यत्र समासविस्तरो महान् ॥
यदि लघुलक्षणानि ग्रन्थाकाङ्क्षापि स्फुटम् ।
श्रीभीष्ममिश्ररचितं पश्य तद्वृत्तदर्पणम् ॥

अथ गणाः । मगणो यगणो रगणः सगणस्तगणो जगणो भगणो नगणः । इत्यादि ।

End. द्वीपाङ्कदये कलाव यतोः षेणी भवेद्दण्डकला नदेयम् ॥

Colophon. इति श्रीभीष्ममिश्रविरचिते वृत्तदर्पणे वर्णवृत्तनिरूपणं नाम द्वितीयप्रकाशः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

विषयः । (ग्रन्थेऽस्मिन् प्रकाशद्वयमात्रकलक्षणीयम्) । तत्र प्रथमप्रकाशे मात्रिकवृत्तनिरूपणं । गणदेवतानामकथनं । मित्रामित्रनिरूपणं । गाथालक्षणं । गीतिः । उपगीतिः । गाहिनी । सिंहिनी । स्कन्धकं । दोहा । रसिकं । रोला । चौपैया । गन्धा । रुणावर्त । षट्पदं । पज्झटिका । अडिल्ला । पादाकुलकं । चउपदं । पद्मावती । कुण्डलिका । दोहा । गगनाङ्गनं । द्विपदी । झुल्लणा । खञ्जा । शिखा । माला । चुलिआला । सोरट्ठा । मधुभारं । आभीरं । दण्डकला । कुण्डलिका । त्रिपदा । दीपकं । सिंहावलोकितं । प्लवङ्गमः । लीलावती । हरिगीतं । त्रिभङ्गी । हीरः । जलहरणं । मदनगृहं । मरहट्टा । एतानि मात्रावृत्तानि ।

द्वितीये प्रकाशे,—वर्णवृत्तकथनं । तत्र श्रीः । कामः । मधु । मही । सार । तालिनी । प्रिया । शशी । मृगेन्द्रः । मन्दरः । कमलं । तीर्णा । धारी । नगाणिका । सम्मोहा । हंसः । यमकं । शेषा । तिलका । विमोहा । चतुरंसा । मन्थानं । शङ्खनारी । सुमालतिका । मदलेखं । तुङ्गानिका । कमलं । सारवति । सुषमा । विद्युन्माला । मल्लिका । प्रमाणिका । तुङ्गा । कमलं । माणवकक्रीडं । वकुलम् । मत्ताक्रीडा । भारङ्गिका । मालिनी । कमलवत् । विम्बं । तोमरं । रूपामाली । संयुक्ता । चम्पकमाला । सारवती । सुषमा । अमृतगति । बन्धु । सुमुखी । दोधकं । शालिनी ।

मदनव्रतं । वैनिका । आश्वनी । रम्भावता । कर्षेन्द्रवता । अवतापि । रथोत्सवा । कालना । कुक्कुट
प्रवासं । अशोकदः । पोडशं । वारदं । गौरीश्वरव्रत । नीदक्षतं । आहिनी । नवकामवती ।
कुन्दरी । ललिताव्रता । निवासाप्त । आशाव्रतं । नारदं । आश्वव्रतं । पुष्पिताया । सकलस्वनि-
का । पत्नं । वारती । पावन । आहिनी । वनरावनिका । अशोकस्नः । वरतः । निशिपावाः ।
भारार्थ । नीलवर्त । वचना । मञ्जु । शमी । आलापदः । शिवरिपी । मन्दाश्रावा । वरिती ।
मदीरा । पर्वती । श्रीतावस्तः । मार्दूलविनीरिपुं । नवचन्द्रः । पवर्द । मधुः । श्रीतिका ।
मदकी । वत्सरा । रात्रदुव्वरः । रात्रमवः । रतनी । कोनार्वती । कुन्दरिका । कुष्मिंतिका ।
निरीठं । पीरभुक्तं । अश्वानवीर्यं । ऐवतरव्यं । मासूरवत । प्रकारभूकवरं । प्रकारप्रका-
रवीपवं । नव मासाप्रकारः । पर्वप्रकारः । मासीदिक्षवचनं । पर्वौदिक्षवचनं । मासावर्द । पवं-
वर्द । मासामेदकचनं । पर्वभेदकचनं । मासावताका । पर्वपताका । मासावंठी । पर्ववंठी ।
मासावेदीकवचन ।

No. 2029. व्रताचारः | Substance, country-made paper, 11 × 4 inches, Folia, 155. Lines, 9 on a page. Extent, 3,638 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rághavapura, Post Vaherá, Darbhángá, Paṇḍit Viśveśvara Jhá. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Vratáchára. Disquisition and rules regarding the optional fasts called Vratas. By Ratnapáṇi Sarmá, son of Gáṅgolí Saṇjíveśvara Sarmá. Several works of this author have been noticed under Nos. 2016 to 2020, 2022, 2023, and 2032.

Beginning. कुराद्रीवामनःकरवरको मदनकरं
परं चहितामप्रवचवपावञ्जनमयः ।
स्वच्छं प्रचाणं विवचचि चद्रमर्तनमवे
वद्राणमे कमोदर मव वदाणोवयुतक्षत् ॥
वर्षौ बाला कया वा वविबकुपवरी + + कमा कमार्धो
काबाको कामराधिः कविनवचरवा कामदा कचुमेषा
कच्छुः कैमवाशी वमकडुकवरीकमजासाकुयोया
काशी वाशी वराली वववडु कुवरं वाहिवा वाहिका मे ॥
वववचाव्ववचना विविकौधेऽसूचयविंचमाला ।
चरित्वरिविनवरितो निवौ अयवा अवोहारः ॥
अदोरवो हाविनु कर्वतैता मे वहविवोऽमवडुयवेवाः ।
यशोववारी वमवीविवारी वैहाव्वविवाव्ववीवचारः ॥
वमधो वचनिवचः वीवाम् अवेचरवि वहिनवः ।

विमलमति यस्य चरितं कस्ये वयमि यथा चरितः ॥
चामुं तस्य निधाय मानसपनः श्रीवृन्दावारकम्
श्रीवृन्दावनसिंधुधामवसिततन्त्रैविषये हितम् ।
विद्वद्वृन्दकृपाकलापभवः श्रीरूपाणिः कृती
कुर्वेऽहं गुरुमत्तुतं बुधहृद् श्रीविचरव्यासजः ॥
प्रामाण्यं तेन च यथा कर्ते च मयाजनानां रचितानुपूर्वी ।
वक्तव्यं च मतोऽभिमानं परो मवैवनि न मनुवेऽयं ॥
भाजमा ये च विद्वांसो धर्माण्यामाचक्षते ।
पश्यन्तु ते मयाख्यातो व्रताचारसमुच्चयः ॥
उपासैतःयस्य कथा भगभेदस्वविस्तरा ।
दीनवन्द्य तमो भव हृदयस्थरकोविदा ।

अथादौ व्रतसमयविचारः ... नितिवर्णने—इत्यादि ।

End. तदिति निर्णेयमुदितं निवाकरणं कार्यमिति ।

Colophon. इति श्रीभविष्यत्ते मत्पत्रवरकल्पेन नामार्थ जय विजयचिन्तनी व्रताचारः ।
समाप्तः ।

विषयः । व्रतलक्षणनिरूपणं । तत्र धर्माद्यधिकारिविवेचनं । व्रतमासाद्यर्थकथनं । व्रताधि-
कारिकथनं । व्रतिनो नियमादिकथनं । तत्र विविधव्रतकथनं । प्रत्युत्कृष्टव्रतविवेचनं । व्रतभङ्ग-
प्रायश्चित्तकथनं । प्रतिनिधिविधिः । व्रतदाननिरूपणं । उद्यापननिरूपणं । तत्प्रतिनिधिकर्तव्यता ।
नित्योपवासादिनिरूपणं । देवपूजाविधिः । मासादिविवेचनं । तिथिद्वैधादिविवेचनं । पूर्णा-
न्तादिविवेचनं । प्रतिपदादिषु पर्वसु तिथिषु व्रतकथनं । तत्र तिथ्यंश व्रताङ्गतीर्थव्रतकथनं ।
अनन्तव्रतं भौमाष्टमीव्रतं । भद्रपदव्रतविवेचनं । कृष्णाष्टमीव्रतं । जन्माष्टमीव्रतं । कृष्णाष्टमी-
व्रतकथनम् । श्रावणसप्तमीव्रतं । एकादशीव्रतनिरूपणं । तत्र विविधव्रतकथनं । व्रतस्थानकथनं ।
पारणविवेचनं । नवरात्रदसादिनिरूपणं । हरिबोधनव्रतनिरूपणं । मन्वादिकल्पादिनिरूपणं ।
महालयश्राद्धादिनिरूपणं । महानवमीनिरूपणं । दशहरादिनिरूपणं । अक्षयतृतीयादिविवेचनं ।
चातुर्मास्यादिविधिः । जलदाननिधिः । दधिभक्तद्वादशीविधिः । शिवरात्रिविधिः । होलिकादि-
पूर्णिमाविधिः । कार्तिकस्नानविधिः । चान्द्रायणादिविवेचनं । एकादशादिप्रायश्चित्तं । श्राव-
णादिविधिः । चतुर्थ्यां गणेशव्रतादिव्रतविधानं । व्रतान्ते दक्षिणादानं । सकलानन्तचतुर्दश्यादिकं ।
सावित्रीव्रतानुष्ठानविधिकथनं । सामान्यतः श्रावणादिनिरूपणं । गौरीपूजादिविधिः । महाव्रत-
विधिः । तत्र विविधव्रतकथनं । प्रत्येकं वैशाखादिमासव्रतनिरूपणं विधानम् । तत्र दमनका-
विधिः । पवित्रारोपणविधिः । चातुर्मास्यविधिः । मासोपवासविधिः । कृष्णाष्टम्यादिविधिकीर्तनम् ।
विविधदानविधिकथनं । देवपूजादिविधिकीर्तनम् । तत्र सर्वत्र यथोक्तकथनमिति विशेषः ।

No. 2030. तत्त्वामृतसारोद्धारे व्यवहारकोषः । Substance, country-made paper, 12 × 3½ inches. Folia, 79. Lines, 11 on a page. Extent, 2,698 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rághavapura, Post Vaherá, Darbhángá, Paṇḍit Viśveśvara Jhá. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Tattvámṛita-sároddhára. An elaborate Smṛiti digest. The text contains only that portion of the work which is devoted to Judicature and Civil and Criminal law. It is called *Vyavahárakosha*. By Vardhamána Miśra.

Beginning. सारोद्धारे ऽथोद्दिष्टमाचारप्रायश्चित्तकम् ।
तदानुगता यथेदानीं व्यवहारोऽभिधीयते ।
तत्र मनुः । प्राप्ते प्राप्ते च संस्कारं यथिवेत यथाविधि ।
सर्वेषाम् यथान्यायं कार्यं परिरक्षणं ।
प्राप्ते न पूर्वेण ज्ञानमभिवेचनवचं यथिवेचेति भूपतिसभायोग्यवचं : इत्यादि ।

End. व्यवहारनिर्णयविवेके क्षेपककृते प्रपञ्चितमते न लिख्यते । इति व्यवहारकोषे विवादपदकोषः ।

Colophon. इति श्रीवर्द्धमानकृतौ तत्त्वामृतसारोद्धारे चतुर्थो व्यवहारकोषः ।
इत्थं यथोक्तमाह्रिकमनुष्ठेयमुक्तम् ।
भाषा चतुर्थो वेदेभ्योऽन्यवेदो यथोक्तम् ।
+ + + + + कर्णाटकाभेद भावैचतुर्भि-
स्तदपि प्रथमतोऽस्य नामतेऽस्मिन् निबन्धः ।
स्फुरति हि कृतमानां वेदवेदान्तविज्ञानां
सुपठितमनुदायपर्योजितानां च रत्नीः ।
हैमन्तिकमाचारं भावं प्रायश्चित्तं विवादपदं ।
प्राप्य प्रसादमेतत् प्राप्तो जिज्ञासवे सर्वैः ।
तत्त्वाचतुर्भिरेभिः कुसुमैरिव मुग्धको मुक्तावलिनैः ।
भातेचैव नियमो राजपतेः कल्पद्रुमं भवतु ।
सज्जनैः शोधनां शोधयन्तु देवकीपतनात् ।
दुर्जनैर्दुर्जनां वाचां कल्पैरनुग्रहणात् ।
भावयति गुणकथाम् मेदिनवे दोषकथनात् ।
अपिविहितगुणदोषेऽपि परकीतिरिदेव दुर्जनो भवति ।
इति वर्द्धमानकृतौ तत्त्वामृतसारोद्धारः समाप्तः ।

विषयः। राजा प्रजाश्रः करग्रहणविधिः। प्रजारक्षणविधिः। व्यवहारदर्शनविधिः। दूषाय भूमिदानविधिः। प्राड्विवाकनिरूपणं। सभ्यादिलक्षणं। ऋणविधिविवेचनं। ऋणग्रहणे दोषनिरूपणं। ऋणभेदकथनं। कुसीद व्याजविधिनिरूपणं। ऋणवर्धनकथनं। प्रतापादानऋणकथनं। ऋणापकर्षकथनं। ऋणदानविधिः। ऋणपरिशोधनकथनं। ऋणदाननियमकथनं। ऋणशुद्धिनिर्णयः। एकस्य ऋणे ऋणान्तरकथनं। पत्न्यादिव्यवहारनिर्णयः। प्रमाणव्यवहारनिरूपणं। आधानेकविधिकथनं। पशुभोगादिविचारः। कलविधिनिरूपणं। उपदानादिनिरूपणं। साक्षिनिरूपणं। क्रियानिरूपणं। शपथविधिः। द्वादशविधसाक्षिविवेचनं। दिव्यविशेषनिरूपणं। पुनर्दाविकलेख्यस्य दिव्यकथनं। व्यवहारादीनां लक्षणकथनं। दिव्यधानुमानप्रमाणनिरूपणं। शास्त्रप्रमाणनिरूपणं। धर्मनिरूपणं। सत्यनिरूपणं। ऋणापाकरणादिनिरूपणं। शास्त्रक्रियानिरूपणं। उपरोधेन क्रियाकरणकथनं। चतुर्विधनिर्णयनिरूपणं। व्यवहारलक्षणस्पृहकथनं। निर्णयेषु स्थानलनिरूपणं। निर्णीतस्थानिरूपणं। अथ निक्षेपविशेषादौ ऋणकथनं। पुनर्न्यायविधिः। व्यवहारपदविनिरूपणं। अथ उपाध्यायविधिः। भोगलाभनिरूपणं। दत्तादिनिरूपणं। भक्तोपभोगप्रकारकथनं। निक्षेपविधिः। याचितकाधविधिः। वस्तुसमुदायविधिः। दत्ताप्रदानिकनिरूपणं। अथ देयनिरूपणं। अथ अदेयकवमादिकं। चतुर्विधदत्तस्वरूपविवेचनं। दत्तनिर्णयः। अभ्युपगमादिकथनं। भृतिविधिकथनं। अथ दासप्रभेदादिनिरूपणं। दासानधिकारकथनं। दासमोक्षविधिः। अस्वामिविक्रयादिकथनम्। दासीनिरूपणादिकं। वेतनादानपाकर्मनिरूपणं। संविदीविधिः। स्वामिपालविवादनिरूपणं। स्वामिपालनिरूपणं। क्रयविक्रयानुशयः। सीमाविवादः। वाक्पारुष्यविधिः। दण्डपारुष्यविधिः। स्तेयविधिकथनं। अथ स्त्रीसङ्ग्रहणादिकथनं। पत्न्याद्यपचारादौ दण्डः। मात्राद्युपचारे दण्डकथनम्। भार्यापचारे दण्डः। स्त्रीपुंधर्मकथनं। अथ प्रेतादिदण्डकथनम्। स्त्रीसङ्ग्रहणकथनं। अथ गोवधादिषु विशेषकथनं। कन्यादूषणदण्डकथनं। अथ पाणिग्रहणकथनं। स्त्रीपुंधर्मनिरूपणं। दायभागनिरूपणं। अथ संसृष्टिविभागः। अथ पुत्रविभागः। विभक्ताविभक्तविभागः। विभक्तजविभागः। पुत्रादिधनविभागः। क्षेत्रजादीनां धनाधिकारनिरूपणं। स्त्रीधनाधिकारिणः। विभागनिर्णयः। विभक्तस्वनिरूपणम्। द्यूतसमाह्वयविधिः। अथ दण्डादिनिरूपणम्।

No. 2031. धर्मकोषः। Substance, country-made paper, 9 × 3 inches. Folia, 50. Lines, 9 on a page Extent, 1,212 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Velaṭ, Post Mádhepura, Darbhángá, Paṇḍit Phaṇidhara Miśra. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Dharma-kosha. A digest of the laws relating to civil actions, debts, interest, gifts, rules regarding servants, artizans, dancers &c., sale

and barter, wages, boundaries, and inheritance. By Trilochana Miśra, Mahámahopádhyáya.

Beginning. श्रीमत्त्रिलोचनश्रीमो नु मिश्रः श्रीमान् विवेचकः।
विवादपदव्याख्यानां व्यवस्थामकरोत् स्फुटाम्॥
तत्र ऋणादानं। तत्र नारदः।
ऋणं देयमदेयं वा येन यत्र यथा च यत्।
दानग्रहणधर्माश्च ऋणादानमिति स्मृतम्। इत्यादि।

End. यद्यप्यत्र निर्णीतेषु तत्तन्निबन्धात्। ... तथा स+ निबन्धने तद्विभाग पातनिबन्धः।

Colophon. इति महामहोपाध्यायत्रिलोचनमिश्रविरचितव्यवहारादिनिर्णयकोषपूर्वार्द्धं समाप्तम्।

विषयः। ऋणादानादिविधिः। निक्षेपविधिः। तत्र सम्भूयसमुत्थानादिकथनं। दत्ताप्रदानिकादिकथनं। पुनर्देयादेयनिरूपणं। तत्र पितृव्यवहारे सम्भूयादिकथनं। स्त्रीणां देयादेयनिरूपणं। साक्षिविधिकथनं। वृद्धिप्रकारविधिकथनं। निक्षेपप्रकारकथनं। अस्वामिविक्रयविधिः। अभ्युपगम्याशुश्रूषाविधिकथनं। तत्र क्रीतानुशयान्विवादकथनं। भृत्यविधिकथनं। वेतनसमाधानादिकादिनिर्णयः। स्वामिपालविधिः। संविद्व्यतिक्रमविधिः। विक्रीयासम्प्रदानविधिः। क्रीतानुशयविधिः। सीमाविवादनिरूपणं। स्त्रीपुंसादिविधिः। द्यूतसमाह्वयविधिः। दायभागविधिकथनं। तत्र स्त्रीधनादिविभागकथनं। पुत्रकन्याविभागकथनं। अपुत्रधनाधिकारिनिरूपणं। संसृष्टविभागकथनञ्च।

No. 2032. महादानवाक्यावली। Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Extent, 2,240 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Vehaṭ, Post Mádhepura, Darbhángá, Paṇḍit Phaṇidhara Miśra. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Mahádána-vákyávalí. A summary of the rules regarding various kinds of religious and quasi-religious gifts. By Ratnapáṇi Śarmá, son of Gáṅgolí Sañjíveśvara Śarmá.

Beginning. श्रीमद्रे रत्नपाणिर्वेदपुराणं विप्रो वदिव्यं धर्मं
भाषा वाक्यमालाभवे भवभयविलसन्मल्लानन्दम्।
श्रीमन्महानिदानपद्धतिरियं यस्य नीतिष्णवे
श्रीवेदाक्षरमणावितनिता विदद्दानादिका॥
इतिवाक्यवलये,—

तपः कृते प्रशंसन्ति त्रेतायां ज्ञानमेव च ।
द्वापरे यज्ञमेवाहुर्दानमेकं कलौ युगे ॥ इत्यादि ।

End. ऐन्द्रे शैविकमलयामलोक्ताभयपुष्पदत्तकुण्डलोक्तप्रतिकाल इदमालोकनमयं नि-
त्युदैवतनित्यादि इतिवाक्यार्थाः ॥

Colophon. इति महाराजाधिराजश्रीमद्धीरसिंहदेवपत्नीश्रीधीरमतीकृता दानवाक्या-
वली परिपूर्णा ।

विषयः । दानप्रशंसा । दानफलकथनं । सत्पात्रनिरूपणं । पर्वतदानादिकीर्तनं । पूज-
दैवतकथनं । द्रव्यदैवतनिरूपणं । ततः सर्वेषु दानेषु प्रयोगकथनं । अथ नानापुराणोक्तषोडशदान-
विधिकथनं । हिरण्यगर्भदानविधिः । पुराणान्तरोक्तदानविधिः । ब्रह्माण्डदानविधिः ।
वैतरणीधेन्वादिदानविधिः । गोसहस्रादिदानविधिः । धर्मराजपुत्रैरावतदानविधिः । कल्प-
पादपादिदानविधिः । पुराणान्तरोक्तदानविधिः । कपिलोदकादिदानविधिः । विविधग्रह-
दानविधिः । नक्षत्रादिदानविधिः । पुराणान्तरोक्तदानविधिः । अथ सर्वविशेषेण गवादिदान-
कथनं । कपिलादानविधिः । उभयतोमुखीदानविधिः । कामधेन्वादिदानविधिः । अनुकूलेनु निज-
धेन्वादिदानविधिः । अश्वादिदानविधिः । कन्याभिमादिदानविधिः । पूर्वोक्तमयूखदानवि-
धिः । अन्यपुराणोक्तभूमिदानविधिः । शय्यादिदानविधिः । विविधवस्त्रदानविधिः । विविधा-
न्नदानविधिः । मधुदानविधिः । दधिमधु-सर्वौषध्यादिदानविधिः । पायसकर्पूरादिदानविधिः ।
चन्दनघनसाधितकुङ्कुमादिदानविधिः । धूपदीपादिदानविधिः । सुगन्धिद्रव्यदानविधिः । विवि-
धपाकपक्वादिदानविधिः । मध्यानपानादिदानविधिः । पादुकाच्छत्रादिदानविधिः । छाया-
दिदानविधिः । मालापात्रमित्रादिदानविधिः । सौवर्णादिधातुदानविधिः । पुस्तकदानवि-
धिः । विविधफलदानविधिः । द्वादशमासकर्मवदानविधिकथनं । सर्वेषु संक्रान्तिषु दानविधिः ।
कन्यादिदानविधिकीर्तनञ्च ।

No. 2033. तिथिनिर्णयः । Substance, country-made yellow paper, 11 × 3 inches. Folia, 24. Lines, 6 on a page. Extent, 278 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Vehat, Post Mádhepura, Darbhángá, Paṇḍit Phaṇidhara Jhá. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Tithi-nirṇaya. On lunar days and the religious duties appertaining thereto—a brief calendar of feasts and fasts. By Sudarśana.

Beginning. नत्वा श्रीमत्पतिं रामं पण्डितानन्दकारणं ।
आगमान् वै परिज्ञाय क्रियते तिथिनिर्णयः ॥

अथ तिथितिथ्योर्वा निर्णयो लिख्यते। वैष्णवानामुपपदि सर्वारम्भः। शैवद्वादशी स्यात्। तत्र सम्वत्सरारम्भः। चैत्रे मासि सतत्प्रतिपदा सकलं भवतीऽत्रति। इत्यादि।

End. सर्वैः संक्रान्तिः प्रातःकाले चार्द्धरात्रे वा स्यात् तदा पुण्यकालः पूर्व्वदिने भवति इति संक्रान्तिनिर्णयः।

Colophon. इति कृत्यमहार्णवे तिथिनिर्णयः समाप्तः।

विषयः। सम्वत्सरादितिथिनिरूपणं। अथ तैलाभ्यङ्गकरणे दोषकीर्त्तनं। गीतारम्भकर्त्ती-निरूपणं। षष्ठीनिरूपणं। अक्षयतृतीयानिरूपणं। नृसिंहचतुर्द्दशीकथनं। दशहराकथनं। चरित्रवनकथनं। नागपञ्चमीकथनं। उपाकर्म्मकथनं। जन्माष्टमीनिर्णयः दशिताष्टिकानिरू-पणं। अनन्तचतुर्द्दशीकथनं। आश्विनशुक्लपक्षे शीतलापूजाविधिकथनं। नवरात्रविधिः। विजया-दशमीनिर्णयः। दीपान्विताकथनं। भ्रातृद्वितीयाकथनं। कार्त्तिकस्यैकादशीनिरूपणं। वरदाचतुर्थी-कथनं। शीतलषष्ठीकथनं। माघसप्तमीविधिः। भीष्माष्टमी। शं महाष्टमी। शिवरात्रिः। दोलिका-विधिः। इति तिथितिथिनिरूपणानन्तरं मासान्तः प्रतिपदादितत्तत्तिथिनिरूपणं। संक्रान्तिपुण्यकालविवेचनम्। इति।

No. 2034 हयशीर्षपञ्चरात्रं। Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 121. Lines, 6 on a page. Extent, 3,514 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Subhankarapura, Post Vaherá, Darbhángá, Paṇḍit, Śrinátha Jhá. Another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Hayaśírsha-pancharátra. A Vaishṇavite work on building temples and on carving and consecration of images. It belongs to the class called *Paṇcharátra,* and bears close resemblance to the Tantras. Like the original Tantras, this class of works does not acknowledge the names of their authors, but represent themselves to be reports of dialogues between gods and renowned personages. In the Hayaśírsha the sage Márkaṇḍa asks questions, and his brother sage Bhṛigu answers them. The work opens with the query, why did Vishṇu appear in the form of Hayas'írsha or equine-headed? The first 18 chapters are numbered, and then follow a great many others without any numberings Contents: Origin of Brahmá from the navel of Vishṇu. Origin of the Vedas and their study by Brahmá. The perspiration resulting from the study produced the demons Madhu and Kaiṭabha, who robbed the Vedas. Hayas'írsha born to rescue the Vedas. Twenty-five original Tantras of former ages, and the *Hayaśirsha-paṇcharátra* was first thereof. Other Paṇcharátras, such as

Trailokyamohana, *Vaibhava*, *Paushkara*, *Nárada*, *Práhláda*, *Gárgeya*, *Gálava*, *S'ripraspa*, *S'ásya* &c. Characteristics of teachers. Ditto of spiritual guides. Heretic doctrines of Jaimini, Sugata, Chárváka, Nagna, Kapila, Akshapáda, and other sects. Placing of images in temples. Examination of earth for building. Different kinds of earth. Measures of length &c. Setting up of Gnomons for ascertaining of quarters. Division of areas. Rules for sacrifices before commencing a building. Removing of bones from the ground selected for building. Bricks. Stones. The Yajna of Pátála. Characters of temples for particular gods. Selection of stones for sculpture. Particular mountains yielding statuary stones. Auspicious conjunctions for beginning the carving of images. Rites to be performed on such occasions. Measures of images. Pacification of the regents of the quarters. Characteristics of images of Lakshmí, Garuḍa, Kes'ava, the ten incarnations, groups of Kesáva and others, Vis'varúpa, the nine planets, the Mátris, Indra and other Lokapálas, the eleven Rudras, the Androgynous Ardhanárí, Gaurí, lingams. Rules regarding the consecration of images of various gods and goddesses. Ditto of books, houses, tanks, wells, public halls &c. Repairs of images. Rejoicings on such occasions. Marriage of S'rí and Vishṇu, and Gaurí and S'iva.

Beginning. मार्कण्डेय उवाच । कथं त्वयोदिता विष्णुः प्रादुर्भूतः पुरा विभुः ।
किं निमित्तं देवेशो हयास्य वपिर्द वपुः ॥
हयशीर्षं जगन्नाथो पुरा नारायणः प्रभुः ।
पुराणेष्वथवा बहुशो यदीरितम् ॥
मार्कं यत् पवरापाणो ममनाचच पूर्णता ।
ब्रह्मोवाच । शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि पवित्रं पुरातनम् ॥ इत्यादि ।

End. कृष्णादत्तदा तथा ब्रह्माणी पूर्णेनदृशीन् ।
सर्वेष प्रमदानवर्षिं दयुद्धंतानिति ॥
शैलामर्कं चामकष दयादिमाशोऽजुके ॥

Colophon. इति (हयशीर्षपञ्चरात्रे) गौरीविवाहपटलं ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । १मपटले,—ब्रह्मणा सह मार्कण्डेयस्य संवादप्रसङ्गेन नारायणस्य नाभिपद्माद् ब्रह्मण उत्पत्तिकथनं । वेदानामपहारकथनं । वेदानामपहारकस्य मधुनः कैटभस्य च वधकथनं । नाम। वेदरक्षणकथनं । हयशीर्षोत्पत्तिकथनञ्च ।

२—पटले,—पूर्वं पूर्वकल्पोक्तपञ्चविंशतितन्त्राणां नामकथनं । तत्र हयशीर्षतन्त्रस्य प्राधान्यकथनं । एवं क्रमेण त्रैलोक्यमोहन-वैभव-पौष्कर-नारद-प्राह्लाद-गार्ग्य-गालव-श्रीप्रश्न-शास्य-आदितन्त्राणामुद्देशकीर्त्तनं । आचार्यकथनं । गुरुलक्षणादिकथनञ्च ।

[illegible]—[illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible], [illegible], [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] ।

८—१४पटले,—[illegible]विधिः । [illegible]कथनं । [illegible] । [illegible] । [illegible]विधिः । [illegible] । [illegible] । [illegible] ।

११—१८पटले,—[illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] ।

([illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] ।

[illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible] ।

[illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible] ।

[illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible] ।

[illegible]विधिः [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible]विधिः । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] ।

No. 2035. कुवलयाश्वीयं नाम नाटकम् । Substance, country-made paper. 12 × 4 inches. Folia, 85. Lines, 7 on a page. Extent, 2,219 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Sáradápura, Ujána, Post Mádhepura, Darbhángá, Paṇḍit Harshanátha Jhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Kuvalayásvíya. A drama. By Kṛishṇadatta. It is founded on a story of a Vedic student named Kuvalayásva falling in love with a maiden named Madálasá. The maiden is carried away to the nether regions, whence she is rescued by a king of Kásí and restored to her lover.

Beginning. भालस्थलस्थापितवैनयमतीचिन्तेष्वेवाःनर-
न्यानावर्तितनवैःस्मैश्चयपयःपोनैकलोचन या।
सा गौरी निजनेपुनः पुनरियोः प्रेमद्रवैर्यर्द्रवं
दत्तं प्राणिपाचितेव कलिता वान्दी कला पातु वः॥
अपि च । युग्मा द्वन्द्वद्वीयं प्रियकरुणनियता मध्य एव
त्यक्ते मत्वा कर्दैवे प्रभुरपि न वधूं भीषकारपरां यः।
मार्गेण प्राप्य भूयो नवजननिलाकर्णं मानीश्वरो:भूत्
स प्रेमाद्वैतवादी कलयतु भवतामङ्घ्रिमर्घ्यं मौलिः॥

नान्द्यन्ते सूत्रधारः । अलमतिविस्तरेण । पुरोऽवलोक्य । कथमयमुदित एव भगवानयमिन-
मनुदिनमदनमात्मकलानिमीलापानमयस्कोमलकमलीयमयकः कमलकुलभवनावतंसवदिरय-
माथा पञ्चजनापत्यनाकरः पविन्नभवद्रामन्दमन्दमयन्दमंनमधुदीयमानयमपोषं । स-
प्रपयमञ्जलि बद्धा नमयन ।

कलयमपि मनमाः कलाः सुधानां निधिरपि भौलिमलङ्गरोति यो ॥
अमयमपि अननामनीय नाथं नव नुजनाकु कुलजं + विमांशो ॥
— — — — — — — — सूत्रः । — — — — —
समादृत इति मैथिल कविवरगमभत्तनुजभान् कुरुवकात् ।
नाटकं यदभिनवमाननोन् कोऽव भवन्ति गुणानुरागवः॥
मदनुपदः देव पश्चं माधुमनुष्यते । — — — — यादि ।
किन्नाम चीरम् तत् ? । सूत्र । कुवलयाश्वीयं नाम नाटकं । इत्यादि ।

End. तथापीदमस्तु । कालं कालं नवृपाःनयनरम्यमयी रचितिहां विनथा
राधी मन्मथपद्मा भवतु, निजमपिना पाल्यं मनं सरेन्द्राः ।
धनं धनंच मन्दभविष्यमुनगो निवहतु प्रेमभक्तिं

तद्विप्रेभ्यो द्रव्यौघं प्रवहतु पतिः सम्पदः क्षितिपानाम् ॥

मदालसा । एवमस्तु । इति निष्क्रान्ताः सर्वे ।

Colophon. कुवलयाश्वराज्याभिषेकमहोत्सवो नाम षष्ठोऽङ्कः । समाप्तमिदं कुवलयाश्वीयं नाम नाटकम् ।

विषयः । प्रथमाङ्के, काशीराजमन्त्रिणोरभिनयेन प्रजानां सौख्यवर्णनं । तदनन्तरं गालवस्य तपोविघ्ननाशार्थं योगमार्गेण प्रार्थनिकी कथा । ततस्तेन सिद्धेन कुवलयाख्यमश्वमनुप्रदत्तमनुग्रहमाश्रमापदेव च दुष्टदानवनाशनार्थं सर्वमेतद्वक्ष्य प्रवेशेन पातालाभिधानाश्रमे पातालकेतोरुपद्रवनिरोधःस्वनं । अथ मुनिना कुवलयाश्वेति कृतनामधेयः काशीराजकुमार ऋतध्वजः तादृशमश्वमितस्ततस्तमनुसार ।

द्वितीयाङ्के,—गन्धर्वराजस्य विश्वावसोः दुहितुः पातालनिकटतपोवनमेलीयतां सर्वथो वातु प्राङ्गणेन सह संलापेन विश्वावसोर्गन्धर्वराजस्यापहृत्य कुमारीमात्मा मदालसा समानीता पातालपुरं पातालकेतुनेति सूचनं । कुण्डलया सख्योः प्रवेशेन कुमारप्रभाववर्णनं, तथा सखीव-चनम् । अथ कुण्डलया मदालसाविरहार्तप्रदर्शनेन तपोवनप्राङ्गणे समानीतोऽश्वो कुमारः पाश्चात्येऽर्धदर्शनमनुभवन्नेव सूकररूपेण समुपस्थितं पातालकेतुमुद्दिश्य नि-ष्क्रान्त इति ।

तृतीयाङ्के,—मदालसासख्योः संवादेन मदालसायाः कामदशावर्णनं । मदाल-सायाः प्रतिज्ञाकरणानन्तरं पातालमुद्दिश्य प्रविष्टायाः कुण्डलायाः कुवलयाश्वेन सह संलापकथनं । कुमारसौन्दर्यादिकं निवेद्य दृष्टानुरागाया मदालसाया वैचित्र्यवर्णनं । अथ गन्धर्वकुलगुरोस्तु-म्बुरोः प्रवेशेन तयोः परिणयवर्णनम् ।

चतुर्थाङ्के,—कुण्डलीसख्याः प्रावेशिकी कथा । तदनन्तरं सपरिजनस्य काशीराजस्य कुमारकृ-तपातालकेतुविजयादिवृत्तान्तश्रवणजन्यो हर्षः । कुमारस्य यौवराज्याभिषेकवर्णनम् ।

पञ्चमाङ्के,—दैवज्ञमौहूर्तिकयोरभिनयेन प्रियावियोगस्य युवराजस्य यज्ञार्थं विप्र-रूपस्य मन्दिरप्रवेशसूचनं । अथ मिथ्यातापसवेषधारिणोः कुमारयोः सर्वत्र विचार निमित्त परिभ्रमणं तथा प्रियायै चित्रपटप्रदर्शनार्थं चित्रशालिकाप्रवेशः । तदनन्तरं मदालसाया अनुप्राणितं । तदनन्तरं कञ्चुकिप्रवेशेन मुनिकुमारवधविषयं विधानकं सोपालम्भकं कुमा-रेणैव सूचना ।

षष्ठाङ्के,—पातालकेतुभ्रातुस्तालकेतोः सहचरस्य धूमकेतोर्नियोगेन प्रवेशः । कालिन्दी-परिसरं परिभ्रमता युवराजेन सह कपटतापसस्य संवादः । अथ तापसच्छद्मना प्रविष्टस्य धूमकेतोः प्रमुखात् युवराजप्राणत्यागवार्तामुपलभ्य जीवनत्यागोद्यतायाः मदालसायाः मदालसयानेन वसुविनयप्रवेशकथनं ।

व्याख्याने—सनत्कुमारवोदितमिति स्मृतिविरचितपुरत कुशलपावक परिशेषमाहितो·
पंथं। चतुर्वेदमाचिरमां मात्रां यच तत्र मानवोपवसमन्ययमा। यच पितामहिमात मध्ये म.म-
राजक आचारव्यवहारप्रयं। मानदानप्रभावात् तत्र प्रशनमव्यवहारप्रयोजनं। यच काणो-
पुरिव पतिनत्र कुशलपावक स्थिताचे तिथिप्रमाणपदप्रवरांश। तत्र राज्ञाभिषेकप्रतोत्सव-
पर्वंतम।

No. 2036. व्यवहाररत्नाकरः। Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 107. Lines, 8 on a page. Extent, 2,756 slokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Navani, Post Mádhepura, Darbhángá, Paṇḍit Vaṅsamaṇi Jhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Vyavahára-ratnákara. A digest of the laws and rules regarding Judicature. By Chandeśvara Thakkura, son of Viśveśvara Thakkura. The author calls himself a minister (*Mantri*) and describes his father as a minister of war, but does not name the king whom they served.

Beginning. ओं कृष्णाय नमः धर्मं प्रापयन्।

वाचामिदं यदि विवादविधं व्याख्यातुमीशोऽस्मि वाद्-
यो वादार्थं धन्यमर्थं भवत्री धर्मोऽत्र पंथम।
स श्रीमान् व्यवहाररत्नमतुलं चण्डेश्वरो मन्त्रिणा-
मग्र्यः कीर्तिकुलाधमानहरं प्रकोति रत्नाकरम्॥
धर्माधर्मविवेचनात् कथकतां पुष्णाति कष्टद्रुमः
सद्यः परममानवोऽपि नितरां मीमांसितोऽपि यः।
योगाभ्यास च कामधेनुरमलं कामार्थदुग्धं सदा
चन्द्रस्थे भुवनेष कस्य भवने वेदो न रत्नाकरः॥
प्रथमं तावद्देशं व्यवहारनिरूपणम्।
प्राड्विवाकमतः धर्मोपदेशात् ततः प्रमाणात्॥ इत्यादि।

End. विवादेषु वचिमतिति तदनुमतिकमादेव चतुर्थं दामविधानात्। विवर्षे
वेदेन मारदयायाय॥

Colophon. इति सकलविद्वज्जनविविधविद्यकठकुरश्रीचण्डेश्वरविरचिते
व्यवहाररत्नाकरे निर्णयादिकतरः।

निर्णायकव्यवहाररत्नाकरवा यः प्राड्विवाकः क्रुरम्-
+ + + + विचारकावधिपतो धर्मं मयत्नुपरिम्।

वेदार्थं मुदमश्चिविपदपुरां चौरेश्वरस्तीतिना
श्रीचण्डेश्वरमन्त्रिणा विरचितः शास्त्रेषु रत्नाकरः ॥
समाप्तोऽयं व्यवहाररत्नाकरः ।

विषयः । व्यवहारस्वरूपनिरूपणं । देशाचारादिप्रामाण्यनिरूपणं । प्राड्विवाकादिस्वरूपकथनं । चतुर्भिर्धर्मादिनिरूपणं । सभ्यापदेशकीर्त्तनं । विचारविधिकथनं । भाषाविधिकथनं । तत्र चतुर्विधपूर्वपक्षनिरूपणादिकं । उत्तरविधिकथनं । तत्र कालादिव्यवस्थापनं । उत्तरे विशेषकथनञ्च । प्रतिनिधिविधिकथनं । प्रत्याकलितनिरूपणं । सभ्यविधिकथनं । क्रियादाननिरूपणं । क्रियानिरूपणं । तत्र साक्ष्यादिस्वरूपकथनं । साक्षिणः । साक्षिप्रत्युद्धारविधिः । साक्षिदूषणविधिः साक्षिप्रश्नविधिः । तत्र शपथविधिकीर्त्तनञ्च । साक्षिपरीक्षाविधिः । साक्षिदण्डनिरूपणं । तत्र सत्यापवादनिरूपणं । साक्षिबलाबलनिरूपणं । साक्षिनिमदकथनं । लिखितनिरूपणं । तत्र लौकिकलेख्यस्य सप्तविधत्वनिरूपणं । राजशासनलेख्यस्य विविधत्वकथनञ्च । शासनस्वरूपादिकथनं । दुष्टलेख्यनिरूपणं । लेख्यदोषनिर्णयः । भुक्तिनिरूपणं । तत्र अनुपभोगेन असिद्धिकथनं । विच्छिन्नभोगनिर्णयः । युक्तिकथनं । दिव्यनिरूपणं । द्रव्यसंख्यादितो दिव्यविशेषकथनं । तत्र घटाग्निजलादिपरीक्षाविधिकथनञ्च । समयवर्णादितो दिव्यविशेषकथनं । दिव्यदेशविध्यादिनिरूपणञ्च । धर्म्मजयविधिकथनं । शपथविधिः । बहुविधनिर्णयः । निर्णयबलाबलनिरूपणं । निर्णीतकर्त्तव्यनिरूपणं । जयप्रतिपत्तिकथनं । पुनर्न्यायविधिकथनं । कृतनिवर्त्तनविधिकथनं । स्वत्वास्वत्वनिरूपणञ्च ।

No 2037. विभागसारः । Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 585 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Navāni, Post Mādhepura, Darbhāngā, Pandit Vaṅśamaṇi Jhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Vibhágasára. A summary of the Law of inheritence. By Vidyápati Mahámahopádhyáya. Contents: Inheritance defined, its nature. Partition of paternal property. Rules regarding partition. Unfitness for partition. Nature of partible property. Indivisible property. Woman's property—its partition. Partition of secreted property. Partition with reference to castes. Partition of partitioned property. Twelve kinds of sons and their shares. Heirs of childless people. Partition of joint property. Mode of partition.

Beginning. अथ मेऽभी समापि प्रा++ कथमसौ वैष्णवीति प्रसिद्धेः
विभागो मेऽस्ति भीमः स तु भवतु तथा भेदभाजः प्रमाणम् ।

विभागोऽयं कोऽपि वाची विभजनमिह विभक्ता धनं यैः कृतं चेत्
तावद्‌ भिन्नभावः यदि भवति जनः तत्र चात्मपेक्ष्यतः ॥
दायी सर्वेषामर्दिताश्च सामान्येषु एवं प्रत्यावर्जन ।
दाता पितुर्योऽयं विभागवादे विभक्तं विभागविषयाश्रयेऽति ॥

अथ विभागः । विभागोऽयमेव पित्रयं पूर्वमेव प्रवक्ष्यते ।
दायभाग इति ग्रोक्तं तद्विभागवदं बुधैः ॥

बुधैरिति पुत्रादयः । पूर्वं स्वामिसम्बन्धादेव निमित्तात् यत् स्वं तद्दायः । इत्यादि ।

End. समागम् यदि दद्युरे पितामहीयुत्राषि वा ।
कुर्यादुपनीतं तत्क्रमंमाताके समवा ये ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीविद्यापतिविरचितो विभागसारः ।

विषयः । दायपदव्युत्पादनं । विभागकालनिरूपणं । तत्र सतविभक्तविभागकथनं । पि तामहद्रव्यकथनं । मातामहं निरूपणं । विभागकालपादिनिरूपणं । अविभाज्यनिर्णयः । स्त्रीध- नादिनिरूपणं । स्त्रीधनविभागकथनं । पुत्रधनविभागकथनं । सर्वधनभावे विभागकथनं । पि- तामहविभागकथनं । द्वादशविधपुत्रकथनपूर्वकं तत्र विभागविधिनिरूपणं । अपुत्रधनाधि- कारिनिरूपणं । संसृष्टधनविभागः । विभागनिरूपणम् ।

No. 2038 वृत्तदर्पणः । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 40. Lines, 8 on a page. Extent, 1,200 slokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Naváni, Post Mádhepura, Darbhángá, Pandit Vaũsamaṇi Jhá. Appearance, new. Verse and prose. Generally correct.

Vṛitta-darpaṇa. On the laws of versification and the different metres used in Sanskrit poetry. By Kavíndra, son of Ramánánda.

Beginning. यतिनवःस्वच्छादिभिः पुरुषमनसिजाः ॥निरताः कवयः ।
सीतानि चतुष्पादाम् च विरची मध्यं मधुनाम् ॥
सर्वेषां छन्दसाम कविनामानिकामटवदः
च + माचर छन्दसामनगुरुसंज्ञाभिधानापकः ।
सोयमः कुशली कथादर्थविनियामासरे॥३॥दत
तावते किल कैाविदोमवकरीं काव्येषु च कैातुकीम् ॥
चाभीवाचीदम्भा नलकुल + सा + + + + विवभा
देवकुमारचणा यदिचदृश्यधीमहिमाधामसमा ।

तनुजः श्रीनिवासाचार्यवल्लभस्य द्विजन्मविधानमाला
रामानन्दो मुनीन्द्रः कविकुलकुमुदप्रेमपीयूषरश्मिः ।
तनुपकृ तथा + + मुकवनां भीमानकीनन्दन-
वक्त्रं यं किल कोविदाः पदकोविदाः कवीन्द्राभिधम् ।
वीरश्चं वन्मति वृत्तदर्पणमनु विमलांशुभीरैतरो
वन्तः सन्तु मवेत्तुलाः सुकवितः केषां न मे.सो'ङ्कुरः ॥
रामानन्दतनूजन्मा कवीन्द्रपदभूषितः ।
कुतुकी जानकीनन्दः कुरुते वृत्तदर्पणम् ॥
सानुस्वारो विसर्गान्तो दीर्घः संयुक्तपूर्वकः । इत्यादि ।

End. अथ दोषाः । निर्मात्री विरत्ताशा स्थानभङ्गं क्रमच्युतिः ।
दोषेऽयं च + चित्रं नित्यदोषाः प्रकीर्तिताः ॥

Colophon. इति श्रीकवीन्द्रकृतौ वृत्तदर्पणः समाप्तः ।

विषयः । छन्दसां लक्षणोदाहरणकथनं । तत्र गणभेदः । गणदेवता । गणमित्रादिकथनञ्च । प्रस्तारकथनं । तत्र मात्रोद्दिष्टं । वर्णोद्दिष्टं । मात्रानष्टं । वर्णनष्टं । वर्णमेरुः । मात्रामेरुः । वर्णपताका । मात्रापताका । आर्य्यालक्षणं । गीतिः । (गाथा, उद्गाथा) । गाहूः । विग्गाथा । गाहिनी । परिगीतिः । सिंहिनी । स्कन्धविपुलादिकथनञ्च । वैतालीयप्रकरणं । दोहा । सोरट्ठी । पादाकुलकं । शिखा । पज्झटिका । अडिल्ला । मधुभारः । आभीरः । हीरकः । कलिका । मदनगृहं । वाकलिः । चौपैया । पद्मावती । दण्डकलं । त्रिभङ्गी । लीलावती । जलहरणं । दिक्पाली । दुर्मिलिका । मदनहरा । मरहट्टा । हरिगीतिका । चीरकं । मत्तं । वामना । रोला । सिंहावलोकनं । चौबोला । द्विपदं । झुलना । घत्ता । घत्तानन्दं । चौपाई । गगा । रसमाला । अथ-कुण्डलकं । षट्पदी । द्विपद । कुण्डलिका । रसिका । माला । चुल्ला । शिखा । गलितकं । उद्गलितकं । (अथ वैतालीयादुदाहरणमुद्धृतम् ।) मालागलितकं । मन्थानकं । नवपदं । चावसेना इति मात्रावृत्तकथनपूर्वकमेकाक्षरादिषड्विंशत्यक्षरपर्य्यन्तं वर्णवृत्तानां लक्षणोदाहरणकथनं । अथ अर्द्धसमादिवृत्तकथनं । तत्र सुन्दरी । वेगवती । केतुमती । विपरीतपूर्वा । सुभद्रा । हरिणप्लुता । शिखालीला । पुष्पिताग्रा । रोचकं । उद्गतादिविषमभेदकथनञ्च । अथ मुदितागुरुभिद्-चक्रामदमेयरादिगाथाच्छन्दोनिरूपणं । अथ गणभेदनिरूपणं । तत्र मुक्तकलक्षणादिकथनं । चण्डलिकाप्रायं । चूर्णकं । कलिका । मादिका । मैथीवादः । वंशरोकलिकादिकथनं । हरिणप्लुतादिविविधगणभेदकथनं । अथ विरुदलक्षणादिकं । चण्डवृत्तानि । त्रिकलं । तस्य एकाक्षरविषमभेदनिरूपणञ्च । छन्दोदोषकथनञ्च ।

No 2039. पुण्यचन्द्रोदयपुराणम् । Substance, country-made paper, 9 × 5 inches. Folia, 134. Lines, 13 on a page. Extent, 3,484 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1850. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Puṇya-chandrodaya Puráṇa. A Jain version of the Rámáyaṇa, prefaced by an account of some Jinas; alleged to have been related by Mahávíra, on the Vaibhára Hill, at the request of Śreṇika sometimes, but probably incorrectly, called Koṇika, a king of Magadha. The work is divided into 23 cantos. The first is devoted to an introduction. The second gives a brief account of Śreṇika, king of Magadha, and of his wife Chilini who bore him 7 sons. The king goes to the Vaibhára Hill to pay his respects to Mahávíra, and requests the sage to relate to him the Puráṇa. The third is devoted to descriptions of Jambudvípa, Bháratavarsha, the town of Champá, and its king Harivarma. Then follows (4 to 8) an account of the king of Dhammilla and his adventures with Apsarases, his wars, his abdication of the pleasures of the world for the life of a hermit [illegible] his austerities, and his translation to heaven. In the family of this king (9) Jina took his birth, and assumed the name of Munisuvrata-nátha. The story of his early life forms the subject of the next canto (10). His hermitage and teachings and conversions follow in the two next cantos and his nirváṇa in canto 13. Then comes the conversion of Yasodhara, king of Mathurá, by Anantanátha, the 14th Jina, the installation of Harishena as an emperor, and the attainment by him of his [illegible] 15). Birth and family of Ṛishabha Deva, the first Jina, his descendants the Bháratas and the Sagaras. 16). Account of Śruta. Ditto Vasu [illegible], his sojourn and [illegible] on the Nárada Hill. Fruits of [illegible] and benevolence. 17—18). Dilípa's reign in Báráṇasí. Origin of the Raghus. Account of Ráma and Lakshmana, the metropolis of Dasaratha. Naradeva of Nágapura, Sahasragríva, king of Meghakúṭa; expelled by his nephew Sitakaṇṭha, who established dominion in Lanká. His descendants. (19). Births of Rávaṇa, Báli, Sugríva &c. Sitá born as a daughter of Rávaṇa by Mandodarí, made over to Janaka. Marriage of Ráma with Sitá. Ráma appointed viceking, and deputed to govern Váránásí; Nárada visits him there. (20—21). A vernal festival celebrated by Ráma, in course of which Sitá is abducted by Rávaṇa. Ráma's brothers and relatives come to him and devise means for the rescue of Śitá. Hanumán assumes the form of a black bee

to go in search of Sítá. Mandodarí offers protection to Sítá. (22, 23). Interview of Hanumán with Rávaṇa. Vibhíshaṇa sides with Ráma, Lakshmaṇa kills Báli, mistaking him for an elephant. Ráma's march to Laṅká. His victory over Rávaṇa. The conquest by Ráma and Lakshmaṇa of different parts of the earth. Their return to Ayodhyá. Daśaratha instals Ráma as the king of the country. Rules regarding the worship of Jina on the 2nd of the waxing moon in Kártika. Ráma worships Jina. Sítá bears eight sons. In grief for the death of Lakshmaṇa Ráma abdicates in favour of his son Lava, becomes an ascetic, and dies.

The work is a most curious one, and is worthy of careful examination. It departs from the Rámáyaṇa account of Ráma in many essential particulars.

Beginning देवेन्द्रार्चितमत्यादपङ्कजं प्रणमाम्यहम् ।
आदीश्वरं जगन्नाथं सृष्टिधर्मकरं भुवि ॥
कनकच्छत्रमच्छाय वृषभाङ्कं वृषोद्धरम् ।
वृषभं जगतां भावाच्छर्मण्येऽस्तन्नमस्ये ॥
युग्मम् ।
अजितं जितकर्माणमनन्तमनघं जिनम् ।
गजाङ्कं दर्पक-पं-पं-मपारिविक्रमम् ॥
चतुष्पदमहाच्छायं जातं श्रीवृषभात्परं ।
पञ्चाशत्कोटिवार्धीनां मध्ये (?) भुवनेश्वरम् ॥
युग्मम् ।
अश्वाङ्कं शं भवं चा ये (?) नमजन्मान्ददिलिपम् ।
सुरासुरैर्नमस्कारपरैः प्रतपजार्चितम् ॥
त्रिंशल्लक्षादिकोटीनामब्धीनां तदन्तरे ।
प्रादुर्भूतं स्फुरत्कान्तिं स्फुरद्द्युमिवापरम् ॥
युग्मम् ।
अभिनन्दनमानामं नत्वाखामभिनन्दनम् ।
प्लवगाङ्कमसङ्गानं महागमं प्लवगाङ्कम् ॥
दशलक्षप्रकोटीनामब्धीनामन्तरे भवम् ।
निवृताज्जाता संभारमनसम्मनिचानये ॥
— — — — — — — ।
निजात्म् साधूक्तया मत्वा पुष्पदेवोः करोम्यहम् ।
पुष्पचन्द्रोदयं नाम पुराणं मोक्षिसुमतम् ॥ इत्यादि ।

End. रसद्वयचन्द्रमितेऽत्र वर्षे (१४८२) श्रीशान्तिनाथे नवमे च वर्षे
श्रीरे चतोदग्रवराञ्चले च कृतेन श्री चाय चिचिर्ष्येत्सवम् ॥
श्रीचन्द्रनन्दिवाचनतेश्री चर्य दव यविश्चानिव चर्चैः ।
मञ्जुनः कविविधिः कमलीयो भाति मत्परवेदरतम्यः ॥
श्रीकल्पवल्लीनगरे अरिष्ट श्रीमत्पारीचर एव तम्यः ।
कल्याणकल्पाञ्चितपूरमयः प्रवर्तमानो विततः ततान ॥
चतुर्विंशतिसंदृब्धं सवचनवृत्तमम् ।
श्लोकसंख्येति निर्दिष्टा कृतेन कविवेधसा ॥

Colophon. इति पुण्यवर्द्धवे मुनिसुन्दरपुराणे श्रीरत्नश्र्चे सर्वश्रीरिकादेवजनच-चारिचीत्रकदशाधाचक्रव्रचारर्वरकुमारदामविरचिते रामदेवविचरमर्म नाम चतोविंशतितमः सर्गः समाप्तः । संवत् । १८५० ।

विषयः । १म सर्ग,—कुम्भजनिम्दा-सज्जनस्तुतिकथनं, कवेः मामर्चामावर्चनिरूपणं कथा-संक्षेपकथनं । कृतकथनं । एतच्च कमरवःस्ततथनं

२य सर्ग,—मगधविषये राजगृहनगरे श्रेणिकाभिधानो नरपतिरासीत् । स्रोमचम्पापुर-अरत्न तस्य धारिणी नाम महिषी कपनिरामस्य सह पुत्राम् सुषुवे । कदेकदा श्रेणारविरि-चिरपि समागतं महावीराभिधानं जिनेन्द्रं प्रणुकामो राजा तत्र गत्वा भक्त्या च तत्त्वनिर्द् विकरेव तस्य प्राप्तवाम ।

३य सर्ग,—जम्बूद्वीपवर्णनं । भारतवर्षवर्णनं । चम्पानगरीवर्णनं । तन्नगराधिपस्य चरित्रवर्ण-ने रुपाख्यकथनं ।

४र्थ,—सर्ग,—वर्णितनगराधिपतेः मनोः उपाख्यकथनं । तस्य सामपुत्रसकपूर्वंसं नाम-कामिनीदर्शनादिविवरणकथनं । तत्र वृहादिवर्णनं । कैलासगिरिराजगमनावेमीन्द्रस्य विव-रणकथनं । तेन च विद्याधिपतेः सहादेवस्य उपाख्यकथनं । तत्र रत्नकदंसाधिपतनयाच चिवि-मागाय तस्य कन्यापाणदानादिविवरणकथनम् ।

५—६ सर्ग,—चम्पानगरीपुरन्दरस्य चरित्रयोगः नामकन्या तत्र सभासमवर्णनं । तत्र चरित्रकोपेयोऽमलवीर्योऽभिधानजितवीर्यात् उपदेशप्राप्तिकथनं । तत्र तत्पुत्रस्योदिवगुरुपाद-वर्णवर्णनं । ततस्तु नट्नुमपर्वदेशमनवर्णन कामविभंदाने राजा कठने राज्यं समर्थ मुनिवर्त प्रदीप्त तपश्चचार इति विवरणकथनम् ।

७—८ सर्ग,—चरित्रकोपो भागवताम्रवर्णनं । तत्र सर्वजनस्य तत्र वैभववर्णनं । चार्वा-कर्णाविवकवैः कोलाभारदवो नायकस्य विवरणकथनं । चरित्रतस्य राज्ञो उपाख्यकथनं, तद्गुरे समवसरान् रतराजिपतनविवरणकथनम् ।

९—१० सर्ग,—जिनदेवस्य चरित्रप्रपञ्चेन कथनकथनं । तस्य गतिवृत्तमलाचेति नायक-

रणकथनं। तस्य अभिषेकसमये इन्द्रादिदेवकृतमहोत्सववर्णनं। बाल्यलीलावर्णनं। राज्यप्राप्तिवर्णनं। महाव्रतग्रहणस्य पूर्व्वमपि नागपुरे नरपतिरासीदिति विवरणकथनं। मार्गस्थपथवर्णनं।

११—१२ सर्गे,—मुनिसुव्रतस्य दीक्षाग्रहणकथनं। केवलोत्पत्तिकथनं। चतुर्दशातिशयगुणवर्णनञ्च। मगधाधिपतेः महापद्मस्य भूपतेः विवरणकथनं। सहीनगराधिपतेर्देशनाकथनं। सभीपतिं प्रति मुनिसुव्रतस्य उपदेशकथनं। तत्र संक्षेपेण जैनधर्म्मतात्पर्य्यकथनं। चतुर्दर्शनायाः अन्नादिकीर्त्तनं। चतुर्गतिसम्बन्धकीर्त्तनञ्च।

१३—१४ सर्गे,—मुनिसुव्रतस्य निर्वाणप्राप्तिविवरणकथनं। मधुराजस्य यशोधरस्य धनधान्यसम्पन्नचतुरंगसैन्यादीनामादिप्राप्तिवर्णनं। हरिषेणस्य चक्रवर्त्तित्वप्राप्तिवर्णनं। सर्व्वार्थसिद्धिप्राप्तिकीर्त्तनञ्च।

१५—सर्गे,—कालपरिमाणसंख्यादिकथनं। कुलकराणां विवरणकथनं। तद्वंशे ऋषभदेवस्य आदिजिनस्य जन्मकथनं। तत्पुत्रादीनां भरतादीनां वृत्तान्तकीर्त्तनं। क्रमेण सगरादीनां वंशवर्णनं। सुयोधनस्य पतिकुमार्य्याः स्वयम्बरे सगरस्य समवृत्तान्तकथनं।

१६ सर्गे,—सुतनामकस्य मुनेरुपाख्यानं। वसुराजस्य उपाख्यानकथनं। नारदपर्व्वताभिधानयोश्छात्रयोः अतिगूढाचरणार्थं रत्नगर्भवनप्रवेशपूर्व्वकं सप्ताङ्गुलिभिः स्त्रीभिः सह रममाणं मयूरमेकं पश्यतोः विवरणकथनं। सगरानुष्ठितयज्ञयागे केवलं पर्व्वतस्य मुनेर्हिंसायज्ञविवरणकथनं। हिंसाया दोषवर्णनकथनं। अहिंसायाः परमधर्म्मत्वकथनं।

१७—१८ सर्गे,—वाराणस्यां द्वितीयस्य राज्यकरणविवरणं। रघोरुत्पत्तिकथनपूर्व्वकं रघुवंशवर्णनं। रामलक्ष्मणादीनामुत्पत्तिकथनं। पुनरेव अयोध्यायां दशरथस्य राजधानीस्थापनविवरणकथनं। नागपुराधिपतेः नरदेवस्य विवरणकथनं। मेघकूटाधिपतेः भद्रग्रीवस्य नृपतेः विवरणकथनं। तद्भ्रातुष्पुत्रेण भितकण्ठेन युद्धे पराजितस्य भद्रग्रीवस्य निर्व्वासनवृत्तान्तकथनं। अथ भितकण्ठस्य लङ्कायां राजधानीकरणविवरणं। क्रमेण तत्पुत्रपौत्रादीनां धनकण्ठ-पद्मानन्द-कण्पुलकादीनां वृत्तान्तकथनं।

१९—सर्गे,—मेघनीलमंडलस्य पुत्रस्य रावणेति नामकथनं। वालिसुग्रीवादीनां जन्मकथनं। वालिनः समीपात् सगरज्ञः रावणस्य पराजयप्राप्तिकथनं। कष्टे रत्नाकरेण तस्य दशकण्ठत्वप्राप्तिकथनं। रावणकृतनन्दीश्वरव्रतानुष्ठानकथनं। अथ मन्दोदरी-मनोवेगा-मनवी-ना-मञ्जुघोषाप्रभृतीनां रावणमहिषीणां विवरणं। मन्दोदरीगर्भे सीतायाः जन्मवृत्तान्तकथनं। भूमिखननकाले जनकेन मञ्जूषास्थितकन्याप्राप्तिविवरणं। रामस्य सीतापरिणयादिकथनं। अथ दशरथाज्ञया यौवराज्याभिषिक्तस्य रामस्य सह सीतया लक्ष्मणेन च वाराणसीगमनपूर्व्वकं तत्रावस्थानविवरणकथनं। रावणसभायां नारदस्य आगमनवृत्तान्तवर्णनञ्च।

२०—२१—सर्गे,—एकदा वसन्तकाले वाराणसीचित्रकूटोद्याने स्त्रीभिः सार्द्धं रामलक्ष्मणयोः वसन्तोत्सवकरणविवरणं। नारदवाक्येन सूर्पणखामारीचमन्त्रणया रावणस्य सीताहरण-

दशाननकथनं । सीताहरणवार्तां श्रुत्वा लक्ष्मण-भरत-शत्रुघ्नानां रामसमीपागमनविवरणं । तदा-नन्तरे चन्द्रनखसुत-सुग्रीवयोः समक्षेव रामाभिषेकागमनकथनं । पवनञ्जयपुत्रस्य हनुमानिति नाम-कारणकथनं । हनुमतो सीतादर्शनार्थं लङ्कागमनेन लङ्काप्रवेशवर्णनं । मन्दोदरीकृतसीतासमा-श्वासनं ।

११—१२—सर्गे,—रावणस्य हनुमता सह संवादकथनं । विभीषणस्य रामपक्षागमनक-थनं । लक्ष्मणेन निशितेषुणा रावणेन सह युद्धकाले वालिनो मृत्युप्ररूपणकथनं । लक्ष्मणेन सह लङ्कां प्रविश्य रामस्य रावणवधादिवृत्तान्तकथनं । रामलक्ष्मणयोरयोध्याप्रवेशवर्णनं । पुनरयो-ध्यायां गमनकथनं । दशरथसुतरामलक्ष्मणाभिषेकवर्णनं । कार्त्तिकशुक्ल हतोऽपायां जिनपूजावि-धिकथनं । रामस्य जिनमन्दिरे पूजादिकरणकथनं । सीताया गर्भो नव मासाः । तेषु मध्ये लङ्काय पौरवाक्यं श्रुत्वा रामस्य सीतापरित्यागविवरणस्य हननस्य जिनदर्शनं मनोवं तथा केवल-ज्ञानोदयकथनं । तत्र तु तिथिषु जिनपूजाविधिकथनं रामस्य निर्वाणकथनम् ।

No. 2040 हरिवंशः । Substance, country-made paper, 9 × 3½ inches. Folia, 488. Lines, 9–10 on a page. Extent, 9,344 slokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1841. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Harivańsa Purána. An imitation of the Hindu Harivańsa, giving accounts of several Jinas, abstracts of many Jain legends, details of Jain rites and ceremonies, and histories of ancient dynasties, including the Kurus, the Pandus and the Yadavas, all cast in Jain moulds, and devoted to Jain worship. By Jinasena Áchárya.

Contents. I. II. Introduction. Birth of Jina as son of Samudra, chief of Kundapura, in the Videha country. He is named Vardhamána. On the 30th year of his life he retires from home, and for twelve years afterwards performs penance and austerities. Thereby he attains perfect knowledge. He remains silent for 66 days, and then retires to Rájagriha. There, seated on a throne, he sojourns with Indra and other gods and Kaundinya and other sages with their disciples. Chandaná, a princess, approaches him. Nágas, Kinnaras and others repair to his presence. At the request of one Gautama he expounds the Jaina religion in all its branches. He sets the water of religion in motion at Magadha. *(Dharma-chakra-pravartana.)*

III. The religion spread over Kási, Kánchí, Dravida, Maháráshtra, Gándhára and other countries. The gratification of beings on

hearing the religion expounded by the sage in the Mágádhi language. His glorious career at Panchaśaila *alias* Rájagriha. The religion of Jina as given to his audience. Beings are either perfected (*siddhas*) or imperfect (*asiddha*). The perfected are those who have destroyed all the obstructions to true knowledge. They are of three kinds. The imperfect are those who are attached to falsehood, and thence they suffer pleasure and pain. Beings are again divided into Bhavya and Abhavya. Fruits of evil disposition, delusion, longings. Advantages of forbearing from wine and flesh-meat. Evil works, their fruits. Advantages of overcoming the longings of the senses. Evils of lust. True knowledge and cause of the world's sufferings, causes thereof. Brief accounts of Sanatkumára, Mahendra &c., their fall from heaven. Salvation of one from good works done in his former existence. Gautama relates the Harivañśa to S'renika *alias* Jitaśatru.

IV.—VI. Aloka (ákáśa) defined; its inhabitants. Loka defined. Its condition and divisions, its atomosphere, extent thereof. The lowest Loka, the hills there. The middle Loka or the region of the earth, its islands and their extent and number. The highest Loka. The distances of the planets and stars from the earth. The Siddhas live there.

VII. Time defined. Abstract and comparative time. Its divisions into three kinds, past, present and future. Various modes of reckoning time. Measures of length and bulk. Kulakara dynasty reigning between the Ganges and the Sindhu rivers,—its 14 descendants.

VIII. Birth of Rishabha, in the above named dynasty. He was son of Nábhi by Maru Deví. Maru's dream of Rishabha entering her womb. She is served by goddesses during her pregnancy. The name of the place of birth was S'aketa. Gods come to behold the new-born babe. Wife of Purandara, through the instigation of her husband, carries away the babe to Sumeru, leaving another child in his place. Gods named the babe Rishabha, bore his ears, and put earrings therein. Paulamí then brought back the child, and restored him to his parents.

IX. Childhood of Rishabha. He marries Nandá and Sunandá, each of whom bore him a son and a daughter. Division of men into Kshatriya, Vaisya and S'údra to keep them duly employed. Rishabha's retirement from home. At Prayága he cuts off his top-knot. His companions assume garbs of bark and grass. He travels about without raiment for six months. He receives a jar of sugar-cane juice from

Somaprabha. Nine rules about gifts. He attains absolute knowledge while performing meditation under a Nyagrodha tree in the garden of the Vrishabhasena, king of Púrva-tálapura, and makes disciples.

X. He preaches his religion, comprising five duties, namely benevolence, truth, abstinence from theft, avoidance of concupiscence, and freedom from delusion. These duties and their subdivisions described in detail.

XI.—XIII. Bharata, son of Rishabha, conquers the universe and accepts in marriage daughters of Mlechchha kings. His brothers become hermits. Jaya, king of Hastinápura, a friend of Bharata, becomes a hermit. Names of Jina's 84 followers *(gaṇigaṇa)*. He goes with his followers to Kailása, where he is worshipped by gods and others. Bharata abdicates in favour of his son, and becomes a hermit. His descendants successively become Jaina hermits, and attain nirvána. Somajasah, son of Báhubala, and grandson of the Jina, becomes the founder of the Lunar race. Innumerable members of the Lunar race attain nirvána. His sixty thousand sons destroyed by a Nága king. Sagara becomes a Jaina, and attains salvation. His surviving son Sambhavanátha and his descendants represent the Ikshâku race.

XIV. Story of Sumukha, king of Kausámbi, and his love for a maiden of his court, by whom he got a son named Hari, whose son Madágiri and his descendants formed the Hari race, (*Harivaṁśa*).

XV.—XVII. The wife of Sumitra, of the Hari race, sees a dream, and gives birth, on the 12th of the waxing moon in the month of Mágha when the moon was in the constellation Śravaṇá, Jinendra in Kuśágárapura *alias* Rájagṛiha. Devas come to worship the child. They place him on Airávata, the elephant of Indra, anoint him, name him Munisuvrata, and then restore him to his mother. In his youth he one night saw beautiful clouds in the sky, and they were soon after dispersed by a high wind. This set him thinking. He becomes a hermit. His death. He is succeeded by his son Daksha, whose son by Ilá was Aila Daksha. Daksha being guilty of incest on his own daughter Manohari, Aila Daksha with his mother retired to the banks of the Narmadá, and established a town named Máhishmati. His son Kunema established the town of Kuṇḍina. His son Puloma established Indrapura. His descendants. The Vasu dynasty, its fall.

XVII.—XIX. A king of Mathurá had two sons Súra and Suvíra.

From Súra descended Andhaka-Vṛishṇi, and from Áśura, Bhojaka-Vṛishṇis. Andhaka-Vṛishṇi had ten sons, of whom Vasudeva was one, and two daughters of whom Kunti was the eldest. Descendants of Bhoja Vṛishṇi. Suvasu of the Vasu dynasty, was the founder of the family of Jarásandha whose descendants became Kálayavanas. Religious discourse at Rájagṛiha. Virtuous works. Animals of various kinds. Accounts of the two Vṛishṇi families. Vasudeva cuts off the head of a hunchback woman with his bare hands. Other stories about him.

XX.—XXI. Story of Padma and his covering the three regions with three steps. Stories of Chárudatta and Vasantasaená, daughter of Kaliñgasena.

XXII.—XXIV. Story of Vasudeva's acceptance of the Jain asceticism at the suggestion of a dancing girl. His peregrinations, marriage with the daughter of Kapilaśruti, who bore him a son named Kapila.

XXV.—XXVIII. Vasudeva kills, in a quarrel with Kártaviryáryuna, Jamadagni, whose son Paraśuráma destroys the Kshatríya race seven times over. The wife of Kártaviryáryuna, on her husband's death, escapes, and takes shelter in a Jain hermitage, where she gives birth to a son, who destroys the Bráhmaṇa race twenty-one times over. Vasudeva carried away by a she-devil named Súrpanakhá. His adventures. Account of some atheists.

XXIX.—XXXII. Origin of the temple of Kámadevagṛiha at Śrávasti. Story of Kámadeva. Vasudeva marries his daughter Eni, and then marries Rohiṇí at a Sayambara. Balaráma born of Rohiṇí.

XXXIII.—XXXIV. Vasudeva's journey to Rájagṛiha with his pupils. Account of Kañsa, who throws his father Ugrasena into prison, becomes king, and gives his sister Devaki to his tutor Vasudeva. The seventh son of Devakí kills Kañsa. Account of the other six sons of Devakí. Account of Arishṭanemi, a Jina. Accounts of various fasts and penances.

XXXV.—XXXVII. Devaki gives birth to two sons. Devas carry them away, leaving two still-born children in their place. Kañsa pounds the dead children on a stone. Other sons born and protected. Birth of the seventh son holding the discus, the conch-shell, the mace, and the lotus, on the 12th of the wane in Bhádra. The child transferred to the house of Nanda, whose new-born daughter is brought and kept in its place. Kañsa clips the nose of the female child, and destroys her. Kṛishṇa's

career at Vṛindávana, destroying various demons (as described in the Bhagavata Purana). Kṛishṇa and Balaráma return to Mathurá, destroy various demons, and then Kañsa, instal Ugrasena as king, and marry Revati and Satyabhámá, the two daughters of Suketa, king of Rajatádri. Jarásandha avenges the murder of his relative Kañsa, and overthrows the two brothers.

XXXVIII.—XL. Birth of Arishṭanemi, (details similar to what have been given about the birth of Ṛishabha and other Jinas). The flight of the Yadavas from Mathurá they are chased by Jarásandha as far as the Vindhyan chain.

XLI.—XLIV. Yádavas build Dvárká and settle there. Account of Nárada, his power of travelling in the sky. Kṛishṇa marries Rukmiṇi, Satyabhámá and others. Balarama's marriage with Revati, Sitá, Varudhavatí, Rajivanetri and others.

XLV.—XLVI. Account of the Kauravas and the Pándavas as in the Mahábhárata, diversified by many new incidents, and names of places and circumstantial details changed.

XLVII.—LII. Pradyumna's amours. Sámba's birth. Account of the descendants of Balaráma and Kṛishṇa in great detail. Jarásandha assails Kṛishṇa. A great war follows, in which Jarásandha is killed by Kṛishṇa. Account of Durgá and her redemption by Jain worship. Conversion of the Kauravas and Karna to Jainism.

LIII.—LIV. Wars of Kṛishṇa in the southern peninsula. Rape of Draupadi by Padmanábha, a king who lived beyond the ocean. Her rescue by her husband, aided by Balaráma and Kṛishṇa.

LV.—VI. Marriage of Aniruddha with Ushá. Kṛishṇa's picnic on the Raivata Hill. Ascetic feeling of Nemi. His adoration by Indra and other gods. His departure for Giriraja for penance. His meditations. Various kinds of pain to which created beings are subject; their character, and the means of overcoming them. Meditation of Raudra. Meditation of Dharma. The waves of worldly inclinations. Pure meditation of two kinds, conscious and unconscious, their differences.

LVII. The different places fit for Jinas. Lectures of Jina to Varadatta and other Yádavas. Nine kinds of speech of the Jina. Origin of creation. Eternity, soul, delusion, self, and true knowledge. The seven conditions of beings. Sentient, and non-sentient objects—their distinctions and classification. Relation of the body to the soul. Yogas of

various kinds. Works, their distinctions, number &c. Duties of householders. Do. of hermits. Mental functions—how well directed, and how perverted. Virtue and vice. Penance, its distinctions. Suppression of worldly pain and destruction of bondage. Emancipation. The Yádavas having heard these lectures retire to their homes.

LIX.—LXVI. The Vihára of Nemi. Nemi's peregrinations and preachings in different parts of India. The elders of Kṛishṇa become disciples of Nemi. Nemi describes to Satyabhámá, Rukmiṇí and others their former lives. He relates to Kṛishṇa the history of all Jinas both past and future, their birth, career and nirváṇa. The destruction of the Yádava race by the curse of Dvaipáyana. The Yádavas and Dvárká burnt down. Jarasuna, a Yádava, retires from Dvárká to the south. Balaráma and Kṛishṇa, overwhelmed by grief, retire to south Mathurá. There, while resting under a tree, Kṛishṇa is shot in the foot with an arrow. Account of Jarasunu *alias* Jarakumára. Balarama's grief. Paṇḍavas hear of the sad news. Funeral of Kṛishṇa. Baladeva becomes a hermit. The Paṇḍavas accept asceticism, their nirváṇa. The nirváṇa of Nemí.

Beginning. सिद्धं ध्रौव्यव्ययोत्पादलक्षणं द्रव्यसाधनं ।
जैनं द्रव्याद्यपेक्षातः साद्यनाद्यथ शासनं ॥
प्रवज्ञानप्रकाशाय लोकालोकैकभानवे ।
नमः श्रीवर्द्धमानाय वर्द्धमानजिनेशिने ।
नमः सर्वविदे सर्वव्यवस्थानां विधायिने ।
कृतादिधर्मतीर्थाय वृषभाय स्वयम्भुवे ॥
येन तीर्थमभिव्यक्तं द्वितीयमजितार्थितं ।
अजिताय नमस्तस्मै जिनेशाय जितद्विषे ॥
— — — — — — — — — ॥
इत्थं साधुपथायातोऽस्मत्स्वान्तमनुव्रतं ।
देवं कामसमं लोके करोमि स्थिरमात्मनः ॥
वद्धमूलं भुवि स्थाने बद्धशाखाविभूषितं ।
सुपुष्पफलं पूतं कल्पद्रुमसमं परं ॥
अरिष्टनेमिनाथस्य चरितेनोद्धृतीकृतं ।
पुराणं हरिवंशाख्यं स्थापयामि मनोहरं ॥

श्रुतविनीतत्वं येषां शीलवन्ति दयावतः ।
अविग्रहोपशमोनविभूतोऽपि यथार्थं ॥
श्रीजिनस्य यथा तस्य पुरोपस्य महात्मनः ।
श्रीतते वर्तमानस्य नायकोऽप्यनुकम्पकः ॥
जिनशासनपि श्रुतेः सौभाग्यार्थपूर्णं यथा ।
सूरिरत्नं सहायोर्थ श्रीशयपूरिते वशे ॥
ययथा प्रतिभक्तार्थं येषाद्विशविभावकाः ।
प्रमाणमाप्रमाण्यं मम् प्रमाणपूर्वपादितं ॥
तथा हि मूलमन्त्रस्य वर्णा तीर्थंकरः श्रुतः (श्रुतं) ।
ततोऽप्युपरमन्त्रस्य श्रीतमाली यथापदी: ॥
उपर।परमन्त्रस्य वर्णारे। वयपः क्रमात् ।
प्रमाणं सोऽपि मः मध्ये + पर्वोपनुपादिताः ॥ इत्यादि ।

End. अपमज्ञया जिनपद्मोत्पत्तिः श्रयाजित येनदुभिवमयः ।
शुभाय भूयात् पतिपंपप्रैः शुभालम्बा यद्वया शुभादिवाम् ॥
माकेषाद्भुतेषु मम हितं पयोमरेभूतः
पातीन्द्रायुधमाचि ज्ञमयपने चीवपये दर्शितो ।
पूर्णो श्रीमद्वल्भिभूतिनि पथे वज्रादिरामे.यदो
सौख्यं:वामयिनयके जयपूते वीरे वरापेऽपति ॥
कष्याकैः परिचयंमानविपूशीचर्यः मे पुरे
श्रीरायंमापनव्यावनतो पयोमयेपः पूरा ।
पत्राहीवडिजयमायमजिनपाश्वापं मापथे मे
सत्पः सामिश्चये जिनेश्वरविनो यंशे जिनीयार्थ ॥
इत्युपरायपरंपमालिहपमूपाहर्षयाम्ये
प्रायः पांजिनमेश्वरिकचिमा चामाप येपे: श्रुतः ।
इहोऽर्थ पत्रिपंडपूवचरितः श्रीपार्श्वमः पमंतो·
वामामामृतमयकः विजनरः संताम् पवित्रां त्रिरं ॥

Colophon. इत्याचार्यश्रीपुरायनकृते चरित्रे जिनकीनापापंक्ष मनौ पूर्वापरसम-
पंपेर माम पदपहितमः पर्वः ॥ ८९ ॥ इति श्रीचरित्रसूदार्थ सम्पूर्ण । संवत् १८०१ ।
श्रीपमःपे ।

विषयः । १—७ सर्ग,—आचामयवर्णनं । भूपति-श्रोतावार्यमदनीको पूर्वभावोक्तो
आलवर्णनं । विद्वद्देशोपाकानंतकृपपूरादिपतः विंशार्थपोपनहमस्य पूपमेव जिनस्य कथादि-

कथनं । अथ चट्टेवस्य नाथकस्य जिनाभिषेककरणविवरणं । जिनस्य वर्द्धमान इति नामकथनं । त्रिंशद्वर्षे वर्त्तमानस्य पितृव्यसुतस्य नन्दस्य अनुमननपुरःसरं द्वादशवर्षाण्यपि यावत् तपस्यतो घातिकं-घातविनाशानन्तरं केवलज्ञानप्राप्तिकथनं । अथ षट्षष्टिदिवसान् मौनावलम्बेन विहरतस्तस्य राजगृहसमवसरणकीर्त्तनं । ततोऽत्र मणिसिंहासनोपविष्टस्य जिनेन्द्रस्य समन्तात् इन्द्रादीनां देवानां गौ-तमादीनां पण्डितानां क्षत्रियाणां द्विजवराणां संयमपूर्वकमवस्थितिकथनं । अथ चन्दनाभि-धाना चेटकराजकुमार्य्यपि प्रीतिकाम्बरमनीता भगवतः पुरःसरी बभूव । अथान्तरे, साधूनां, स्वर्गलोकस्थितदेवानां, नागकुमाराणां, विद्याधरगन्धर्व्वादीनाञ्च तत्र समागमवर्णनं । अथ गौत-मनामा कश्चिद् ब्राह्मणः तीर्थार्थप्रकाशनाय अनुरुरोध । भगवानपि श्रमणधर्म्मार्थमुदाजहार । तथोद्देशेन यथा, संख्यानव्याख्या, समवायव्याख्या, आचाराङ्गनामार्थः, सूत्रकृतनामार्थः, प्रज्ञप्ति-सूत्रं, ज्ञातधर्म्मकथा, उपासकाध्ययनार्थः, अन्तकृद्दशोत्तरः, अनुत्तरदशार्थः, प्रश्नव्याकरणं, विपाकसूत्रार्थः । दृष्टिवादार्थश्चेत्याह । ततः सर्व्वेषां जिनोक्त संघपरपुरःसरं समवसरणागमन-कथनं । अथैव जिनमहत्त्वावलीनिर्व्वाणादिकीर्त्तनं । धर्म्मतीर्थप्रवर्त्तनञ्च ।

एवं सर्व्वे,—काशी-काञ्ची-द्रविड़ महाराष्ट्र-आभारादिषु सर्व्वेषु देशेषु जैनधर्म्मप्रचारकथनं । जिनमुखोद्भूतां नामधीनामां कर्णपुटेन पिबतां लोकानां शान्तिवर्णनं । पावापुरापरनामधेये राजगृहे जिनस्य जिनस्य ऐश्वर्य्यादिवर्णनं । अथैकदा सुरनरतिर्य्यक्प्रभृतीनां धर्म्मशुश्रूषया परितो भगवन्तमुपविष्टानां पुरस्तात् जिनस्य धर्म्मसमाख्यानकीर्त्तनं । तत्र सिद्धासिद्धभेदेन जीवस्य द्विविधत्वकथनं । अष्टः ज्ञानावरणस्य पञ्चविधस्य क्षयेण, दर्शनावरणस्य नवभेदस्य भेदेन, अष्टा-विंशतिविधस्य मोहनीयस्य नाशात्, चतुर्व्विधस्य आयुषः शेषक्षयेण, चत्वारिंशतो नामधेयस्य गोत्रद्वयस्य च नाशेन, पञ्चविधस्य अन्तरायकर्म्मणः विध्वंसेन च जीवस्य सिद्धत्वं भवति । अपि च सिद्धानां सम्यक्त्व-परमानन्द-केवलज्ञान-केवलदर्शनादिरूपाष्टविधगुणकथनादिकं । अथ मोक्षस्य उदय-आत्मोपशमकषायक्षायित्वेन अपिद्रोऽपि त्रिविध इति निरूपणं । असिद्धस्य च मिथ्यादृष्टि-सासादन-सम्यङ्मिथ्यादृष्टि-संयतासंयत-प्रमत्तसंयत-अप्रमत्तसंयत-उपशान्तकषाय-अ-निवृत्ति-क्षीणकषायादिरूपगुणस्थाननिरूपणं । तत्र तत्र सुखदुःखप्राप्तिकारणकथनञ्च । पुनः भव्याभव्यभेदेन जीवानां द्वैविध्यकथनं । क्रोधमायालोभप्रभृतीनां फलकथनं । मधुमांसादिव-र्ज्जनेन सुमानुषप्राप्तिरथवा कुकर्म्मभिः कुमानुषप्रापकत्वमितिनिरूपणं । इन्द्रियनिग्रहफलकथनं । कल्पेऽवस्थितानां कल्पवासकानां देवानां अभिषेकमहोत्सवादिकथनं । सम्यग्दर्शनस्य दुर्ल-भत्वकथनपूर्व्वकं तद्भाव एव संसारसागरनिस्तारकारणमिति निरूपणं । पूर्व्वोक्तसम्यक्त्व-परमान-न्दादीनां कारणादिकथनं । संक्षेपेण सनत्कुमार-माहेन्द्र-ब्रह्म-महाशुक्रादिकल्पविवरणकीर्त्तनं । तत्र दिव्यसुखानां महत्त्वादिकथनं । केषाञ्चित् पूर्व्वजन्माभ्यस्तशुभयोगसंस्काराणां तीर्थकृतां जि-नानां नामानुष्ठानेन निर्व्वाणप्राप्तिकथनञ्च । अथ जिनगुणानामधेयस्य चेटकराजस्य पुरतो गौतमस्य चरित्रसविस्तारकीर्त्तनं ।

४—६ सर्गे,—अलोकाकाशस्वरूपनिर्वचनं यथा,—"न लोकाद्वै यत्र किंचित् जीवाजीवात्मकाः परं"। तत्र जीवपुद्गलयोरवस्थानाभावकथनं। एवं धर्माधर्मास्तिकायादीनां तत्र अस्तित्वाभावकथनञ्च। तत्र अलोकाकाशमध्ये लोकस्य स्थितिकथनं। लोकस्वरूपनिर्वचनञ्च। लोकस्य वेत्रासन-झल्लरीमृदङ्गसंस्थानत्वकथनं। तत्र चतुर्दशरज्जुविभागादिकथनं। लोकस्य घनवातादित्रिविधवातपरिवेष्टितत्वनिरूपणं। वायूनां परिमाणादिकथनं। त्रिलोकनामोल्लेखपूर्वकं अधोलोकसंस्थानवर्णनं। तत्र नरकादिस्थानकथनञ्च। तिर्यग्लोकवर्णनप्रसङ्गेन द्वीपसागरादिनिरूपणं तेषां संस्थानपरिमाणादिकीर्तनञ्च। ऊर्ध्वलोकवर्णनं। तत्र मध्यलोकस्य सूर्यचन्द्रज्योतिष्काणाञ्च धरातलात् दूरत्वादिनिरूपणं। सिद्धानां जीवानां स्थानादिकथनञ्च।

७म सर्गे,—वर्तनाद्युपादानो वर्तनालक्षणः काल इति कालस्वरूपकथनं। मुख्यगौणभेदेन तस्य द्वैविध्यनिरूपणं। अथ समयादीनां वैविध्यात् तथाविधस्य कालस्य विविधत्वनिरूपणं। निश्वासोच्छ्वास-प्राणस्तोक-लवदण्डानां लक्षणकथनं। परमाणुलक्षणकथनं तथाहि,—आदिमध्यान्तहीनं निरंशमूर्तं अतीन्द्रियं मूर्तमपि अप्रदेशं परमाणुं जानीयादिति। अल्पकालस्य बहुभिरपरैरंशैरुत्पन्नत्वात् तस्य बहुत्वकथनं तथा वर्ण-गन्ध-रस-स्पर्शैः पूर्णं गलनञ्च कुर्वन्तीति परमाणूनां पुद्गलाभिधानत्वकथनञ्च। ततः संज्ञा-त्रुटि-रेणु-बालाग्र-यूका-यव-अङ्गुलादिमानलक्षणकथनं। एवं कल्पपल्योपमसागरोपमादीनां लक्षणादिकथनं। यत्र क्रमेण वस्तूनां हानिरवसर्पति सा अवसर्पिणी, तदन्यथा तु उत्सर्पिणीत्यनयोः लक्षणकथनपूर्वकं तत्र प्रत्येकं षट्कालसमयनिरूपणं। तत्र अवसर्पिण्यामनुक्रमेण षट्समयनिरूपणं, यथा,—सुषमा, सुषमा, सुषमा, दुःषमा, सुषमा, सुषमा, दुःषमा, दुःषमा, अतिदुःषमा चेति। एतद्विलोमेन च उत्सर्पिण्यामनुबोधनीयं। अत्र प्रथमेषु त्रिषु सुषमसुषमादिषु कालेषु भारतभूमेः कल्पवृक्षसमन्वितत्वभोगभूमित्वादिकथनञ्च। ततोऽतीते सुषमाख्ये कालद्वये अष्टपल्योपमांशे इक्ष्वाकुवंशे कुलकराणामुत्पत्तिकथनं। तत्र प्रथमतः प्रतिश्रुतिनामधेयस्य कुलकरस्य राज्यशासनविवरणकथनं। ततस्तत्पुत्रस्य सन्मतिनामकस्य कुलकरस्य विवरणकथनं। एवं क्रमेण क्षेमङ्कर-क्षेमन्धर-सीमङ्कर-सीमन्धर-विमलवाहन-चक्षुष्मद्यशस्वि-अभिचन्द्र-चन्द्राभ-मरुदेव-प्रसेनजिन्नाभिराजानां चतुर्दशकुलकराणामुत्पत्त्यादिकथनं।

८म सर्गे,—ऋषभस्य जन्मादिकथनं। तत्र, पुरा किल इक्ष्वाकुवंशे नाभिराज नरपतिरासीत्। तस्य हि मरुदेवीति नाम्ना सुलक्षणा धर्मपत्नी बभूव। कदाचित् गर्भे भगवान् ऋषभदेवो अवतरति तद्गृहा देवताभिः अवतीर्णेति निपात्यमानरत्नधाराभिः षट्पञ्चाशत्कुमारीभिः सुरसुन्दरीभिः सादरं सेव्यमाना मरुदेवी 'भगवान् जिनदेवो ऋषभदेव मदुदरे गर्भरूपेण प्रविशेदिति' शुभस्वप्नदर्शनेन नितरामानन्दिता प्राप्ते काले जिनदेवं प्रसूते। अथ सुरासुरनरकिन्नरगन्धर्वादयः सर्वे समागत्य तीर्थङ्करजन्मोत्सवं महान्तं चक्रुः। यतो हि प्रायेण सुरासुरादिकृतमहत्त्वं भावजिनं तत्र नत आरभ्य मध्यं भावजिनमिति कथ्यते स्म। अथ नाभिराजेन सुर-

न्द्रसुन्दरी देवमायया सूतिकागारं प्रविश्य शिशुमन्यं तत्र सुषुप्तं निधाय च ततो जिनदेवं सुमेरुशिखरदेशं निन्ये। सुरपतिरपि सार्द्धं सुरासुरकिंकरैः तत्र भगवतो जन्माभिषेकं विधाय वज्रसूचिना कर्णयोः रन्ध्रं सम्पाद्य च रत्नकुण्डलाभ्यामलञ्चकार। अथ भगवन्तं वृषभेति नाम्ना-ऽभ्याधयन्तस्ते हिरण्यगर्भ-प्रजापति-स्वयम्भू-प्रभृतिभगवन्नामनिर्वचनपूर्वेण तं तुष्टुवुः। तदनन्तरञ्च पौलोमी रोमाञ्चितशरीरा स्वाङ्कमारोप्य जिनदेवं पुनरेव अयोध्यानगरीमानीय च सदयं शिशुप्रदानेन तत्पितरौ नितरामानन्दसरसीषु निमज्जयाञ्चकार।

९ सर्ग.—अथ भगवान् प्रत्नेव करांगुष्ठे निषक्तं पीयूषं पिबन् प्रतिदिनं बालचन्द्र इव उपचीयमानो सह समवयस्कैः बाल्यक्रीडारसमनुबभूव। तदनन्तरञ्च वृद्धिमुपगतयौवनकुसुमोऽसौ नन्दा-सुनन्दाभिधानस्य कन्यायुगलस्य पाणिपीडनमकरोत्। अथ नन्दा, नन्दनं भरतनामकं सुतामपि ब्राह्मीनामिकां युग्ममसूत। असूत च सुनन्दापि बाहुबलिं सुतं सुतामपि सुन्दरीं। अथ नन्दायाम् अष्टनवतिसंख्याभिताः पुत्रा वृषभसेनादयः क्रमेणाजायन्त। ततो नाभेयस्य भगवतः प्रजानां दुरवस्थादर्शनेन जातकरुणस्य कृषिकर्मणा, वाणिज्येन, शिल्पादिकर्मणा च क्रमेण क्षत्रिय-वैश्य-शूद्ररूपत्रिविधवर्णविभागकरणवर्णनं। अथैकदा नृत्यन्त्यां नीलाञ्जनाभिधा-नामिन्द्रनर्तक्यां पञ्चतां गतायां नाभेयस्य वैराग्योत्पादनानन्तरं देवैः प्रबोधितस्य तस्य भरतादिषु राज्यवि-भजनया सिद्धार्थवनगमनवर्णनं। ततः प्रणामपूर्वकपूर्वकं केशोत्पाटनकरणवर्णनं। अथ ध्यानस्थं जिनदेवं परितः स्थितानां क्षत्रियाणां क्षुत्तृषार्दिततया भगवदभिप्रायमजानानानामत एव तेषां देवमायावलेन कुश-चीवरवल्कलधारणकथनं। अथ षण्मासान् यावद्-अनाहारस्य भगवतो जिनदेवस्य ध्यानमवस्थानकथनं। तदनन्तरमेकदा राज्ञः सोमप्रभस्य गृहे इक्षुरसदानाय जिनाय तेन राज्ञा इक्षुरसपूर्णः कलशो दत्त इत्यनेन दानतीर्थकरोत्पत्तिकथनं। अथ प्रतिग्रहः, उच्चस्थापनं, पादप्रक्षालनं' पूजनं, प्रणतिः, मनःशुद्धिः, वाक्शुद्धिः, काय-शुद्धिः, एषणाशुद्धिश्चेति दानविधेः नवविधत्वकथनं। अथ एकदा प्रलम्बजटाभारो जिनदेवः पूर्वतालपुराधिपतेः वृषभसेनस्य शकटाख्याभिधानके मनोरमे न्यग्रोधवृक्षस्याधः ध्यानयोग-मास्थाय केवलज्ञानं लब्धवानिति वर्णनकथनं। तत्र देवाभिगमनपूर्वक समागतानां भरतादीनां जिनस्य चारित्रैश्वर्यमवलोकयतां द्रव्यादिपदविवरणकथनञ्च।

१० सर्ग—जिनस्य धर्मदेशनाकीर्तनं। तत्र दया, सत्यं, अस्तेयं, ब्रह्मचर्यं, अपरिग्रहता, पञ्चैतानि स्थूलतया यतिधर्म इति सूक्ष्मतया च गृहस्थधर्म इति निरूपणं। उक्तविधधर्मानु-ष्ठानेन च मोक्षो भवति। एतत्कथने धर्मस्य श्रुतज्ञानात् जायते श्रुतज्ञानञ्च द्वादशाङ्गमिति-निरूपणं। तत्राङ्गानि यथा,—पर्याय-अक्षर-पद-संघात-प्रतिपत्ति-अनुयोग-प्राभृतप्राभृत-प्राभृत-वस्तु-पूर्वाणि इत्यनेन श्रुतज्ञानविकल्पनिरूपणं। अथ सर्वपदार्थानामक्रमेणप्रपञ्चनञ्च। अथ पर्यायान्ते,—हरिवंशादिप्रदर्शनं। तत्र क्रियावादिवादः तथाहि,—नियति-स्वभाव-काल-देव-पौरुषैः स्वपरैः स-परनित्यानित्यैः योगे प्रत्येकं जीवाजीवादेः नवपदार्थस्य भेदाः विंशतिः। यथा,—

अस्ति स्वतो जीवो नियतितः, अस्ति परतो जीवो नियतितः, अस्ति नित्यो जीवो नियतितः, अस्ति अनित्यो जीवो नियतितः, अस्ति स्वतो जीवः स्वभावतः, अस्ति परतो जीवः स्वभावत इत्यादिना । एवमजीवाद्यष्टपदार्थेषु बोध्यं । अनेन प्रकारेण १८० भेदा भवन्ति । एवं स्वतः-परतोभ्यां नियत्यादिपञ्चकैः योगे जीवादीनि सप्ततत्त्वानि ७० सप्ततिसंख्यकानि भवन्ति । पुनः स्वतः-नियतिकालाभ्यां युक्तानि तथापि १४ चतुर्दश । इत्यनेन ८४ भेदाः भवन्ति । अतो नास्तिकैः पूर्वचतुर्भिः ८४ भेदाः । यथा,—नास्ति स्वतो जीवो नियतितः, नास्ति परतो जीवो नियतित इत्यादीनि । एवं अजीवादिषु षट्सु तत्त्वेष्वपि बोध्यं । इत्यनेन क्रियावाद-रहितदर्शनपूर्वकं विपरीतविधक्रियावादरहितनिरूपणं । तथाहि,—स्यादस्ति जीवः, स्यान्नास्ति जीव इत्यादिसप्तभङ्गैः गुणिताः नवपदार्थाः ६३ । अथ अज्ञानिकदर्शनवादस्य विपरीतभेदकथनं । तथाहि,—सज्जीवभाववित्, असज्जीवभाववित्, सदसज्जीवभाववित् । अवक्तव्यजीववित्, सद-वक्तव्यजीववित्, असदवक्तव्यजीववित्, सदसदवक्तव्यजीववित् इति । एवमजीवादिषु बोध्यं । विनयदर्शनवादस्य ३२ द्वात्रिंशद्भेदा भवन्ति यथा,—मनो-वचन-काय-दानरूपैश्चतुर्भिः प्रकारैः जनक-जननी-देव-नृपति-ज्ञाति-बाल-वृद्ध-तपस्विषु विनयः कार्यः इति । तथा परिकर्म, सूत्रं, अनुयोगः, पूर्वगतं, चूलिका चेति परिकर्मादिभेदकथनपूर्वकं चन्द्र-सूर्य-जम्बूद्वीप-द्वीपसागर-व्याख्याप्रज्ञप्तिनिरूपणञ्च । एवमक्षर-पदादिनिरूपणं । सर्वेषां जीवानां भाव-कर्मादिकथनञ्च ।

११—१२ सर्गे,—जिनपूजाया भरतस्य दिग्विजयवर्णनं । तत्र मागधसागरदेव-दक्षिणा-त्य-सिन्धुदेव-विजयार्ध-तमिस्रगुहादि-सञ्चरणविजयादिकथनं । म्लेच्छराजादीनां भरताय कन्यो-पहारदानकथनं । अथ भरतस्य चक्रेण तद्बन्धूनां अनन्तरमाज्ञानन्तरं प्रव्रजितवद्भ्रातृ-णां तेषां दीक्षादिग्रहणकथनं । भरतस्य षट्खण्डदिग्वर्णनञ्च । भरतनिजस्य चक्रित्वपराभिपतेः अपारविभवस्य यथार्थस्य पूर्वजन्मानन्तरकर्मविवरणकथनं । अथ यथार्थस्य भवस्य जिनधर्मा-नन्तरनामकं प्रश्नोत्तरकथनं । एवमनेन-षट्खण्ड-कुल-मनुमदन-देवकर्म-नवचर-चतुर्दश-रत्नप्रभृतीनां चतुरशीतिसंख्यकानां भक्तिमतां नामकथनं । तेषाञ्च इत्यादयस्तासमेते सम-स्तास्तु जिनदेव इति कथनं । कदाचिद् भविष्यच्छेदितस्य भरतस्य जिनस्य कैलासगिरिगमनपू-र्वकं परिक्रमणार्थं लोकमात्रनिमग्नं विधाय सिद्धस्थानगमनकथनं । तत्र हि देवताद्यः मध्ये समपुष्पवृष्ट्यादिभिः भक्तवेदं पूजयामासुरिति विवरणकथनञ्च । अथ भरतः बहुतमादित्व-वर्णं राज्यपदं त्यक्त्वा जैनदीक्षां अपारैर्निर्विवरणकथनं । तत्र चादित्ययशाः अपूर्व यशः-मूर्ति राज्यपदाभिषिक्तं विधाय जैनधर्मानुष्ठानेन निर्ग्रन्थत्वप्रमाणेनिरूपणं । एवं प्रकेण बल-सुबल-महाबल-अतिबल-अमृतबलप्रभृतीनामादित्यवंशीयानां गुणवतां राजानां चतु-र्दशलक्षसंख्यकानां निर्वाणप्राप्तिकथनं । अथ बाहुबलिनामकस्य जिनकुमारस्य सोमयशा नाम पुत्र आसीत् । स च सोमवंशस्य प्रवर्त्तको बभूव इति कथनं । तत्र श्रेयांसः पुत्रो महाबलः

ततः सुबलः, ततो भुजबलः । एवमाद्याः पञ्चाशत्कोटिलक्षसंख्यकाः सोमवंशीया निर्वाणं प्रा-पुरितिकथनं । तथैवकुमाराद्दीनां वीराणां निर्वाणप्राप्तिकथनं । एवं नामवंशीयवंशेऽवरजोव-रजनव-रजरथप्रभृतीनां निर्वाणप्राप्तिकीर्तनं । अथ सगराभिधानस्य चक्रिणः षष्टिसहस्राणि पुत्राः समजायन्त । ते खलु दण्डेन क्षितिं खनन्तः कुपितेन नागराजेन भस्मीकृतास्तेषिति निशम्य सगरस्य जैनदीक्षया मोक्षप्राप्तिकथनं । सगरस्य अपरः पुत्रः सम्भवनाथो नाम, तत्पुत्रः अभिन-न्दनः, ततः सुमतिनाथः, ततः पद्मप्रभः, ततः सुपार्श्वो नाम जिनेन्द्रः, ततः चन्द्रप्रभः, ततः पुष्प-दन्तः, ततः शीतलः इत्यनेन इक्ष्वाकुवंशवर्णनं ।

१४ सर्गे,—वत्सदेशे कौशाम्बी नाम नगरी आसीत् । तत्र सुमुखो नाम नरपतिर्बभूव । अथैकदा वसन्तसमयेऽसौ कतिपयजनस्य कालिन्दीपुलिनोद्यानं प्रविवेश । तत्र हि वसन्तोत्सवे वनमालामेकां सर्वांगसुन्दरीं निरीक्ष्य परदारापहरणेऽपि वीऽयं तया विना दुःखेन मृत्यु-प्रायोऽभूत् । अथ विदितवृत्तान्तेन मन्त्रिणा वनमालाभिधानया तया सह राज्ञः समागमः कारित इति विवरणकथनं । तयोः हरिरितिसमाख्यानः पुत्रो बभूव यस्य च महागिरिर्नाम पुत्रोऽभूत् । ततो हिमगिरिः, ततः सुनयः, इत्यादिना हरिवंशोत्पत्तिवर्णनम् ।

१५—१७ सर्गे,—हरिवंशीयसुमित्रसमाख्यानस्य राज्ञो महिष्याः पद्मावत्याः स्वप्नसन्दर्श-नफलकीर्तनं । अथ तद्गर्भे (माघमासद्वादश्यां श्रवणायुक्ते) जिनेन्द्रस्य जन्मकल्याणकथनं । अथ पुरन्दरप्रमुखैः इन्द्रादिदेवैः कुमारपुरंदरनामधेयं राजसूनुं परीत्य जिनदेवं प्रणम्य च सुरसुन्दरीभिः तं कुमारमैरावत्यां समारोप्य गिरिराजाधित्यकायां सिंहासने जलाभिषेकं पुनरेव जननीगृहमानीय च मुनिसुव्रतेति नाम्ना विख्यातवानिति विवरणकथनं । अथ कुमारो सुरकुमारसहचरैः संवेष्टमानः सुकुमारके कैशोरे वयसि वर्तमानोऽसौ रमणीरत्नेन समस्तलो-ऽथैकदा गगने समुदितं अभ्रपटलमवलोक्य नितरामानन्दसन्दोहमधिगच्छन्नेव प्रचण्डतरमारुत-वेगेन विलीयमानं तमालोक्यैवमचिन्तयत् । अहो जलधरोऽसौ कालकवलितानां लोकानां शरीरादुरादीनां विनश्वरतां प्रदर्शयन् उपदिशन्निव मामेवं कथं कथमपि पश्यामिति । अथैवं निर्विण्णमानसोऽसौ सुव्रतनामकं तनयं राज्याभिषिक्तं विधाय विमलभूतलवा स्वयं तपसो निरतो बभूव । अथैकदा षष्ठदिनानि यावत् कृतोपवासोऽसौ भिक्षायै नगरं ययौ । अथ राज-गृहनिवासी वृषभदत्तनामा कश्चित् तस्मै भिक्षां ददौ । तस्मिन्नेव समये पुष्पवृष्ट्यादिकपञ्चाश्च-र्यवर्णनं । मुनिसुव्रतस्य केवलज्ञानकथनम् । अथ सुव्रतस्तु दक्षनामानं तनयं राज्याभिषिक्तं विधाय निर्वाणं प्राप । अथ दक्षः वनमालाभिधायां ऐलेयाख्यं पुत्रं मनोहरीनाम्निकां तनयां च अजीजनत् । अथान्यस्मिन्नेकदा दक्षः प्रजापतिः नवयौवनां मनोहरीं वीक्ष्य विषयविमूढचेतसा तामुपयेमे । इत्यादि रोषकषायितचेतसा तत्पत्न्यैव ऐलेयेन सह दुर्गप्रदेशाभिमुखं प्रस्थाय । अथ ऐलेयेन नर्मदातीरे माहिष्मतीं नाम्ना नगरीं निर्माय कुणिमनामानं पुत्रं राजपदे प्रतिष्ठाप्य तपस्यायै वनं विवेश । अथ कुणिमोऽपि वरदातीरे कुण्डिनाख्यं पुरं संस्थाप्य पुलोमनामके सुते.

राज्यभारं निधाय तपश्चरणार्थं वनवासी बभूव। अथ तत्पुत्राभ्यां पोत्तम-चन्द्राभाभ्यां देवानीं दत्तपुरसंस्थापनकथनं। पोत्तमपुत्रेण सर्वोदयेन कुशपुरसंस्थापनकथनं। ततः क्रमेण मत्स्य-च-वोधन-मास-सूर्य-देवदत्तानां उत्पत्तिकथनं। देवदत्तपुत्रस्य निमित्तानामकस्य विदेहाधिपत्यकथनं। ततो मिथिलानाथपुत्रादीनां वरिपेण-प्रह्वमतिचन्द्रादीनां विवरणकथनं। अथ अभिचन्द्रस्य वसुनामा पुत्रो बभूव। तत्पुत्रो इक्ष्वाकु-महावसुप्रभृतीनां इक्ष्वाकूनां विवरणकथनं। क्षीरक-दम्बनामकस्य वेदविदुषः वसु-नारद-पर्वताभिधानाः त्रयः शिष्याः अभवन्। तेषु पर्वतोऽपि क्षीरकदम्बस्य पुत्र आसीत्। कदाचिद् वसुराजसभायां नारदपर्वतयोः शास्त्रार्थे संग्रामः, तत्र नारदेन कर्मकाण्डोपदेष्टुःस्य निन्दिततत्त्वे समर्थिते पराजयं प्रापिते च पर्वते वसुराजस्य पर्वतपक्षपातित्वेन तत्क्षणमेवाधःपतनरूपात्कीर्त्तनञ्च।

१८, १९ सर्गे,—अथ मथुराधिपस्य यदोर्वंशाद्युत्पत्तिकथनं। ततः शूरस्य सुवीरस्य च उत्पत्तिकथनं। अथ शूरात् अन्धकवृष्ण्यादीनामुद्भवकथनं। सुवीराच्च भोजकवृष्ण्यादीनामुत्पत्ति-कथनं। अन्धकवृष्णेः समुद्रविजय-वसुदेवादिदशपुत्रकथनं। कुन्तीमद्र्यादिकन्याद्वयकथनञ्च। भोजकवृष्णेन उग्रसेन-महासेनप्रभृतयः पुत्रा बभूवुरितिकथनं। अथ सुप्रतिष्ठ राजस्य तपःकथनं। तत्पुत्राणां वासुपूज्यादीनां तपःकथनादिकं। अथ सुप्रतिष्ठनामकेन मुनीश्वरेण राजन्यपरिषदि तेषां धर्मोपदेशः परमः सम्यक्‌चित्तप्रदर्शनाकथनं। यथाहि,—चरित्रं, सत्यवचनं, अस्तेयं, ब्रह्मचर्यं निर्लोभतेति पञ्चधा मानवानां कर्तव्यानि। कापिकादिभेदेन विविधवृत्तिकथनं। धर्मानुष्ठानपद्धतिकथनं। दशमो दिशादिनिर्दिष्टकथा-कथनं। दिग्देशानर्थदण्डेभ्यो निवृत्तिकथनकथनं। अतिथिपूजादिकथनकथनं। मांस-मद्य-मधु-द्यूत-वेश्यादिव्यसनपरित्यागकथनं। एतादृशानि सच्चरित्राणि सर्वथा पालनी-यानि। तथा अज्ञानिनो जीवाः कर्मवशात् कुयोन्यादिषु जायन्ते इति कथनं। अथ पृथिवीजलादिषु जीवनिवाससंस्थादिनिरूपणं। एकेन्द्रियादिपञ्चेन्द्रियपर्यन्तजीवानां शरी-राद्युत्पत्त्यादिकथनं। अन्धकवृष्णेः पूर्वजन्मवृत्तान्तकथनं। वसुदेवादीनां पूर्वजन्मकथनं। ततः अन्धकवृष्णिः समुद्रविजयाय राज्याभिषेकं दत्त्वा स्वयं सुप्रतिष्ठस्य समीपे वनवासी बभूव। तथा-भोजकवृष्णिरपि मथुरायामुग्रसेनमभिषिच्य निवृत्तिमार्गं जगाम इति विवरणकथनं। कदा-चिद् वसुदेवः समुद्रविजयस्य आदेशेन स्वकीयोद्याने भ्रमन् ततो नगरं प्रविष्टः, अथ नित्यमुद्यानभ्रमणेन नगरस्य नारीजनाः कामातुरा बभूवुः। अथ ‘कुमारश्चलितचित्तो देवेन तं स्व-भावाद्वारयितुं शक्नोमीति’ आदिवचनं कुशला वसुदेवप्रमुखसेवका विज्ञाय ततः प्रभृति वसु-देवस्य बहिर्गमनं निषिद्धं समुद्रविजयेनेति। अथ वसुदेवः केनचित् कारणेन एतद् वृत्तान्तं विज्ञाय निर्जनस्थाने आत्मानं मृतं ज्ञापयितुं ‘वसुदेवनामको राजा पौराः सर्वे जानन्तु अहमद्य अग्नौ प्रविशामीति’। अथायं वसुदेवः श्मशाने रात्रौ ततो निजनगरात् दूरं प्रययौ। तत्र च स नानाविधान्प्रदेशान् सुधी-र्विजयार्धपर्वतस्य कदाचित् पश्चिमश्रेण्यां नगर्यां विद्याधरराजविद्याधरयोः सामीप्यं गता

विजयसेनाख्यामकूटस्थानां पूर्वं जनयित्वा च ततो कस्याश्चित् महाटव्यां प्रविवेश । तत्रासौ विद्याधरकुमारेणाभ्यर्थितस्ततः कुञ्जरावर्तनामधेयं विद्याधरनगरमगमत् । तत्र च स जया-भिधानां विद्याधरकुमारीमुपयम्य कदाचित् तया समाक्रीडितोऽसौ चण्डवेगनामकेन केनचित् विद्याधरसुतया हृतोऽपि आकाशमार्गात् भूमौ निपतन्नेव रूपलक्ष्म्याख्यां यक्षकुमारीभ्यां चम्पा-नगरीं निन्ये । तत्रैव चारुदत्ताभिधानेन केनचित् सत्कृतः समेत्याद्योऽसौ गान्धर्वविद्यारहस्योद्घा-टनेन गन्धर्वसेनानामधेयायाः राजकुमार्याः पाणिपीडनमकरोत् ।

२०, २१ सर्गे,—उज्जयिनीनाथस्य श्रीधर्मराजस्य बलिः, बृहस्पतिः, नमुचिः, प्रह्लादश्चेति चत्वारो मन्त्रिण आसन् । कदाचित् राजा सार्द्धं मन्त्रिचतुष्केण चाकम्पनादीन् जैनमुनीन् द्रष्टुमना नगरबहिरुद्यानमाययौ । तत्र च तेषां संसर्गेण निर्वेदमापन्नः पद्मनामकं स्वतनयं राजपदप्रतिष्ठितं विधाय विष्णुकुमारनामकात् जैनमुनेर्दीक्षां जग्राह । अनन्तरमेकदा राज-सिंहासनमास्थितस्य पद्मस्य चित्तानुवर्तनेन प्रसादमापन्नस्य च 'सप्ताहं यावत् त्वं राज्येश्वरो भवेति' वचसैव वरदानमूलकमेकान्तमास्थितस्य तस्य पुरतो बलिविप्रकृतैराकम्पनाचार्यादिभिः संप्रार्थितो विष्णुकुमार आजगाम । आगत्य च स बलिविचेष्टितं तस्मै निवेदयन् तस्यैवादेशेन बलिं सभाजयितुं हस्तिनापुरं प्रति प्रचचाल । तत्र चि स बलेरभ्यर्थनया मुनीनामवस्थानाय बलेः सकाशात् पादत्रयमितां भूमिं लब्ध्वा 'पाप पश्य मे पादत्रयं' इति व्याहरन्नेव महाकायतया ज्योतिश्चक्रमास्पृशन् पादेनैकेन मेरुं द्वितीयेन च मानुषोत्तरप्रदेशमाक्रम्य तृतीयस्यावकाशाला-भात् प्रभावेणास्य त्रिभुवनं क्षुभितमिव बभौ । अथ सुरासुरप्रभृतिभिः सादरं प्रसाद्यमानोऽसौ क्षणेनैव महाकायं संहृत्य प्रकृतिमापेदे । अपि च तदनुज्ञया देवादयो बलिं बद्ध्वा विनिःसृत्य च दुरात्मानं तं देशान्निर्वासयामासुः । इति प्रसङ्गेन विष्णुकुमारचरित्रवर्णनपुरःसरं विस्तरेण चारुदत्तचरित्रकथनं । तत्र गणिकाकलितसंसारादुद्विग्नः समुद्रयात्राविवरणादिकथनञ्च ।

२२—२४ सर्गे,—अथैकदा फाल्गुनोत्सवे गन्धर्वसेनया सह वसुदेवस्य पार्श्वजिनेन्द्रप्रतिमा-पूजनाय तन्मन्दिरप्रवेशकाले वत्सर्णी कामपि नीलोत्पलदलश्यामां कन्यां पश्यतो दृष्टिविकार-दर्शनेन ईर्ष्याकलुषितहृदया गन्धर्वसेना त्वरितं द्वारान्तरेण तं जिनेन्द्रसन्निधिं नीत्वा तेन सह लोपाचरणा भवनं जगाम । अथ स्वस्थमागत्य पादपतनेन प्रियां प्रसादयतो वसुदेवस्य निकटे काचित् वृद्धा चेटी, निशि आजगाम । सा च दृष्टाकीर्णाद्वा ग्रन्थालापपरिपाटी सती तमेवमाह राजन् श्रूयते शैशवमाख्याता यत् पुरा किल ऋषभेश्वरो निजतनये भरते निजराज्यभारं प्रव्रज्यां जग्राह । तदा खलु उपनिःक्षाः कच्छो राजर्षिश्च तपसि निरता आसन् । तेषु नमि विनमिनामानावुभौ भ्रातरौ जिनभक्तस्य पादयोः निरतावभूतां तेन च तयोर्भक्त्या प्रसा-दमभ्युपगच्छन् जिनभक्तोऽसौ दित्यदित्यभिधानाभ्यां तयोः पत्नीभ्यां विद्याकोषं प्रददौ । तत्र मनु-मानव-कौशिक-गौरिक-गान्धार-भूमितुण्ड-आदित्य-श्वपच-मातङ्गप्रभृतयो विद्याचार्या इति कथनं । किञ्च, गौरी-प्रज्ञप्ति-रोहिणी-वज्रादिनी महागौरी-महाश्वेता-मायूरी-कालमुखीप्रभृतीनां

विद्यानां साधकत्वं। यथा,—हैम पद्म-मातङ्गादिभेदेन षष्टिः विद्याधराः कथिताः, तत्र विद्यानां नाम्ना तेषां नामव्यपदेश इति कथनं। यथाहि गौरीणां गौरिक,कौशिकानां कौशिक इत्यादिका अवबूद्ध्य तत्र विनमिकुलतिलकस्य मातङ्गाभिधानस्य विद्याधरपतेः सोपवासं पिउव्वसी नाम। पार्श्वजिनेन्द्रदेवस्य पूजावसरे या कल्पानुगता चक्षुरोचिताप्यूर्णा नीलयशा नाम कन्यकी, सा हि मदनज्वराभिभूतेन तस्यां प्रीतिमति जिनरागभक्ति। यथैवं मदनवेगादायस्य सूर्पेण छद्मेन पतिस्य-रूपाकारम्या सततमेव पुरतः स्वरूपं मायेव पन्नगी मदनमातिमूर्ति सीता। तदनुगा दर्शनदा-नेन प्रत्यैव हृत्कार्यकौशलस्य आत्मा अत इत्युक्ता चिरचन्तनी मतेः निषसाद। यथैकदा निशायां वेतालकन्यया अपहारितोऽसौ वसुदेवो विद्याधरपुरादपहृतं सोमश्रं नाम शिखरं प्राप्य तत्र सीलयशः पाणिग्रहणं विधाय च पौरजनसमुदायात् तस्याः कलादिविलपनं शुश्राव। अथ नीलकण्ठप्रभृतिभिः विलक्षमाणेन विद्याधरैः नीलयशःप्रवरपरणादिकारणं। इतरेतरेण वसुदेवस्य इतस्ततश्चरणं। अथ सोमश्रीनाम्निकया कयाचित् कन्यया सह वसुदेवस्य विवाहप्रसङ्गेन मदनवेगादिविद्याधराणां सुरक्षितवासरस्य स्थानम्, तत्र विवाहेन सदा शुभाशुभकर्मफलविकल्पञ्च। एवं वसुदेवस्य तिलकवस्तुपुरनगरपूर्वकं राजनरपालस्य पद्मश-कन्यापाणिग्रहणादिकथनं। ततश्च वेदसामपुरनगरप्रस्थितः कपिलपुरनिवासिनं राजानं विधाय तदुपलब्धाः कपिलायाः पाणिग्रहणवर्णनं। तथाच तत्र कपिलाभिधानपुत्र-जननञ्च। एवं वसुदेवस्य सालगुहापल्ली-जयपुर भद्दिलपुर-इलावर्धनपुरनगरपूर्वकं तत-त्यादिभिः राजकुमारीभिः सह विवाहवर्णनञ्च।

११—१८, लम्भाः,—अथ इलावर्धनपुरपुरान्तरे दधिमुखेन सह वसुदेवस्य संवादेन कौरवा-न्वयसम्भूतस्य कार्तवीर्यस्य कामधेनुनिमित्तं जमदग्निविघातनं, तथा परशुरामेण कार्तवीर्यहत्या-दिविवरणकथनं, अथ परशुरामः (जामदग्न्यः) निःक्षत्रियां पृथिवीमकरोदिति कथनञ्च। यथावसरे कार्तवीर्याङ्गजन्मगर्भिणी वनमध्ये आसीत्। सा हि जामदग्न्यभयेन प्रच्छन्ना कौशिकस्य मठे तापसाश्रमे सुभूमनामकं पुत्रं सुषुवे। यथासौ सुभूमबालेन जामदग्न्यस्य शिरश्छित्त्वा एकविंशतिवारान् ब्राह्मणैः पृथिवीं ब्रह्मरहितामकरोदिति कथनञ्च। मदनवेगया सह वसुदेवस्य विवाह-वर्णनं। तस्यां तस्य अनाधृष्टिनामकपुत्रोत्पादनकथनं। अथ मदनवेगाकर्षणादिना शूर्पणखाः वसुदेवहरणप्रयत्नकथनं, ततो सत्यवत्यस्य नगर परिभ्रमणापाराधनं कन्यापुरनगरपू-र्वकं वेगवत्याभिधानया विद्याधरकुमार्या सह विवाहवर्णनञ्च। ततःश्च मानसवेगेन सह विद्यु-द्दंष्ट्रस्य हननकथनं। विद्युद्दंष्ट्रकस्य वंशवर्णनं मण्डलस्वामिजोत्पत्तिकथनं। पुरा किल वाहकाले-कोपप्रतिज्ञाभिः बाधाकालपरिक्लिष्टा। तत्र हि प्रियङ्गुसुन्दरीतिनामाऽऽसीत् सुरूपा कुमारी बभूव। अथ वसुदेवस्य पाणिग्रहणञ्चकार तस्याः नामप्रियंवदया चोक्तानि वचनानि चकार। तत्र हि तत्र केनचित् विप्रेण सह संवादेन वसुदेवस्य पाणिग्रहणं गते,तत्र बालचन्द्राभिधान-वत्स हरिवंशनामोपनयनं नाशिककामपालादीनां विवरणञ्च।

२९—३१, सर्गे,—अथैकदा कामदेवमन्दिरस्य प्रसिद्धस्य जैनमन्दिरस्य चाश्चर्यजनक-मुखेन कामदत्तनाम्नश्रेष्ठिना विनिर्मितकामप्रतिमाप्रभावकथनं। अथ कामदत्तान्वयजातस्य कामदेवनामश्रेष्ठिनः बन्धुश्रीपूर्वचन्द्रमुखी बन्धुमती नाम कन्यका आसीत्। वसुदेवोऽपि प्रत्यहं कामदेवमन्दिरं प्रविश्य जिनेन्द्रभवने करोति रतिवल्लभपूजनम्। अथ मन्त्रपूतेन कामदेवेन तस्मै बन्धुमती समर्पितेति वार्तां राज्ञ एणीपुत्रस्य पुत्री प्रियङ्गुसुन्दरी वसुदेवगुणान्वर्णनं निपीय च जिन-रामनुरक्ता तत्सखी वसुदेवाय प्रददौ इति विवरणकथनं। एणीपुत्रस्य जन्मादिवृत्तान्तकीर्तनम्। अन्यच्च तत्र नरपतिसुतया प्रभावत्या सार्धं वसुदेवस्य विवाहवर्णनं। अथ तस्य श्रीपुरराजसु-ताया अरायाः पाणिग्रहणपूर्वकं तस्याः जन्मकुमारोत्पत्तिकथनं। अथ अरिष्टपुरपरन्द-रस्य रुधिरस्य तनयाया रोहिण्याः स्वयंवरे समुद्रविजयजरासन्धादयो बहवो राजानः समाजग्मुः। तत्र वसुदेवोऽपि आवद्धपणववेषस्तस्थौ। अथ रोहिणी तस्मै एव कण्ठे वरमाल्यं प्रददौ। अथ बहुभिः राजन्यैः सह समुद्रविजयेन च सह तस्य युद्धे जयलाभकथनं। ततो विजयो 'वसुदेवोऽयमिति' प्रत्यभिज्ञाय भ्रातृभ्यां समालिङ्गितेति विवरणकथनं। अथ रोहि-ण्याः गर्भसम्भवः एकः पुत्रः समजायत, स च सुतरामभिरामतया राम इति समाख्यामाप। अथ वसुदेवस्य परिणीताभिः भार्याभिः सार्धं साकेतनगरीप्रत्यागमनवर्णनम्।

३१—३४, सर्गे,—अथैकदा धनुर्वेदविशारदैः शिष्यैः कंसादिभिः सह वसुदेवो जरासन्ध-दिदृक्षया राजगृहं जगाम। तत्र च यो हि सिंहपुराधिपं सिंहरथं जीवन्तं गृहीत्वा मां दर्शयिष्यति तस्मै जीवद्यशसा सार्धं देशेन सुतां मे दास्यामीति, घोषणां श्रुत्वा वसुदेवः कंसेन वीर-पताकामधारयत्। कंसोऽपि गुरुशासनादेव सिंहरथं बद्ध्वा जरासन्धस्य पुरतः समुपनीतवान्। अथ कंसस्य जन्मकथनं। तत्र कौशाम्बीवासिन्या मन्दोदर्या कयाचित वणिग्भार्यया मञ्जूषायामयं प्राप्तः सुभद्रेण प्रतिपालितश्चेति कथनं। अथ जरासन्धः मञ्जूषां आनाय्य तत्रोद्घाटितलिपिपाठेन पद्मावत्युग्रसेनयोः पुत्रोऽयमिति सम्भाविनेव तस्मै कन्यां जीवद्यशसं प्रददौ। अथ कंसोऽपि मथुरामभ्येत्य पितरमुग्रसेनं कारागारे निक्षिप्य च राजपदप्रतिष्ठितो-ऽसौ वसुदेवमानीय स्वसारं देवकीं गुरुदक्षिणामेव तस्मै प्रायच्छत्। अथैकदा जरासन्धकुमारी जीवद्यशाः कंसमेवं प्राह यथा अतिमुक्तकमुनेः श्रुतम् पुत्रो देवक्या गर्भे यो हि भविता स तव पत्युः पितुश्च मे मृत्युरिति। अथ निशम्यैतत् कंसेन वसुदेवं प्रसाद्य प्रसूतिसमये वासो देवक्या मद्गृहेऽस्त्विति वरः प्रार्थितः सोऽपि अविज्ञाय तदाशयं तस्मै वरं प्रददौ। अथ देवकीवसुदेवाभ्यां कंसवृत्तान्तं अतिमुक्तकमुनेरागमनपूर्वकं तस्याग्रे निवेदनं। तत्र उग्रसेनकंसादीनां जन्मादि विवरणकथनं। देवकीतनयाख्यानम्। तत्र देवक्याः गर्भे अष्टौ महापुण्यशालिनो बालकाः विधाय कंसादीन् विजय्य च निर्वाणं यास्यन्तीति कथनं। देवक्याः षण्णां पुत्राणां रामस्य च पूर्वभवकथनकीर्तनं। तत्र वज्रदत्त-देवपाल-धनीकदत्त धनीकपाल-शत्रु-जित समानकदेवकीपुत्राणां पूर्वजन्मकथनं। अथ जिनेन्द्रस्य चरित्रवर्णनकथनपूर्वकमेव

ग्रहोपयागविधिकथनं। तत्र चर्म्मोपाख्यानकपरोविधिविधिकथनं। तत्र हि आयामः ७५ + नाहश्च २५एवं द्विमानं मिलित्वा १००समसंख्यकानि भवन्तीति ज्ञेयं। तत्र तदाख्यमोपाख्यपरी-विधिकथनं। तत्र हि आयामः १८१, नाहश्च ४९। एवं द्विमानं मिलित्वा १४५ पञ्चचत्वा-रिंशदुत्तरशतसंख्यकानीति। तत्र त्रितोपकारपरोविधिकथनं। तत्र आयामः १०, नाह-श्च ११, एवं द्विमानं मिलित्वा ४१ एकचत्वारिंशत्संख्यकानीति। एवं क्रमेण सकलपरोविधि-विकथनं। सद्‌दलपरोविधिविकथनं। मुदलपरोविधिविकथनं। एकावलीपरोविधिः। द्विका-वलीपरोविधिः। मुक्तावलीपरोविधिविकथनं। रत्नावलीपरोविधिः। कनकावलीपरोविधिः। मिश्र-मिश्रीकृतपरोविधानं। मेरुपंक्तिविधिः। विमानपंक्तिविधिः। (ग) वास्तुकर्मविधिकथनं। ग्राम-नगरपरोविधिः। यथा,—दण्डक-नन्द्यावर्त्त-स्वस्तिकादिग्रामविन्यासपरोविधानानां विधान-कथनं। तत्र एकशाल-द्विशाल-चतुःशालादिशालानां लक्षणं भवनादिविधिकथनं। तत्र नागरादिभवनानां परिमाणादिविधिकथनं। प्रासादलक्षणं। प्रतिमानिर्माणविधिः। तत्र चतुर्दशानां पञ्चप्रकारविधिकथनं। एवं कुमारसम्भव-कुमारसम्भवपरिमाणानां विधि-कथनं। यथा,—शिवमन्दिरे मे मन्दिरे शिवलिङ्गस्थापनस्य यथा देवमन्दिराद्यारम्भे स्व-स्तिवाचनेन च तोरणस्तम्भस्थापनमिति कथनं। प्राकारादिषु प्रासादिकतृतु च कपाटविनिर्माणं तथा च द्वारे। विमानशब्दस्य अर्थः। यथा श्रीकण्ठदत्तानाम् सप्तधा व्याख्यातारः, चतुरस्राद्यभिधानाः। यथा नवान्त-त्र्यन्त-तरङ्गक-नागर-नागरादिशुद्धमानादिसंज्ञानां भेद-न कथनं दर्शनं कथनं। इत्यनेन प्रकारेण प्रासाद-शाला-मण्डप-अनुष्ठान-सभाधि-वेदिका-अम-मार्गरचना-कपाट-मार्गस्तम्भ-पञ्चसप्तधातुकादिकर्मकथनम्।

१४—१७ सर्गे,—तत्र देवदत्ता प्रमुखप्रमथे देवानां सम वसनपूर्वं सपाणिमपुण्यं समपत्त-पत्राणामत्र चतुःशालामकथनं। तत्र कमलपरदर्शं प्रदीप्ता शिवालये मार्कण्डेयशिव-कथनं। एवं चारणस्य देवताः परपुरुषाणां दर्शनं, तत्र तु पञ्चदश शिवालयं गमनपु-नागमनमिति विवरणकथनं। तत्र देवताः सुखसन्तोषपूर्वकं प्रत्यागमनकथनं। मार्कण्डेयस्य सहचराणां सहित देवसमीपगमनेन तपश्चरणकथनं। तत्र वन्देतः कविता पुराणादौ सम्यक् विधाय देवदत्तेन शब्दवर्णनादिना सततं देवेन सहितं समागमः। सम्यक्-प्रभावेण पौलस्त्यानां सभामण्डपं अन्यान्यसमस्तं च समस्तानां समपूर्वकं समागमे पीठस्थं संस्थाप्य प्रतिमेव सम्प्रदायेनेति कथनम्। तत्र संक्षेपं देवताः स्थापनादारं प्रविश्य 'सदा वसन्तः परितः प्रभवे'ति सहस्रं तां कथां समाहृत्य मातृकाक्षेत्रपूर्वकं मार्कण्डेयाख्यानं। तत्र सम्यक् पुराणादिदानहेतुः-तस्मात् सम्भवेन-संक्षेपमात्रादि-दानकथनं। कर्णेन्द्रा देवता समस्त सम्यक्पूर्वकं पीठस्थापनप्रकारकथनं। तत्र नर्त्तक-न्याभ्यां कन्यादानदक्षिणादि केलि-श्म-शाकटलिकविधानसमस्तकथनं। तत्र संक्षेपात् तत्रैव दानप्रकारकथनं। रत्नादिभिः सह सुवेशैः कन्याभ्यां देवदत्तासमागमः। तत्र

रामकृष्णयोर्विवाहकथनं। अथ जरासन्धस्य दुहितृपतिदिष्टेन यतयँ कंसारिदूतस्य रामकृष्ण-निधनार्थं कालयवनाभिधानस्य प्रेषणं तथा यदुकुलागमनं नानाश्चर्यं रामकृष्णाभ्यां तत्र निधनप्राप्तिकथनञ्च। अथ जरासन्धप्रेरितस्य तद्भ्रातुरपराजितस्य नाशात् पराजयकीर्त्तनं।

३८—४०, सर्गे,—अथानन्तरं कुबेरपत्न्याः शिवायाः स्वप्नदर्शनादिप्राप्तिकथनं। तदनु अरिष्टनेमिनामकस्य जिनेन्द्रस्य जन्मप्राप्तिकथनं। पूर्ववत् पुरन्दरादिदेवेन्द्रागमनहर्षेरर्चितस्य पुरन्दरस्कन्धस्थं जिनागमनपथपूर्वकं देवैः सुमेरुशिखरागमनं। अथ तेषां सुमेरुशिखरश्री-मस्य जिनेन्द्राभिषेककल्याणकदेवादिकरणविवरणकथनं। अथ सदैव महेन्द्रकृतजिनेन्द्रस्तोत्रकथना-दिकञ्च। अथ जरासन्धः यादुर्विजयनयानां युद्धार्थं प्रायेण यदुकुलनिधनाय यादवँ यदु-वंशजैः सहयातुरिव प्रययौ। इत्याकर्ण्य सम्यक् तदाधेयमिति मत्वा दृष्टिमोक्षयादवाद्यादवः सर्वे सार्धं स्त्रियजनैः पश्चिमां दिशमुद्दिश्य प्रस्थानमारेभिरे। अथ जरासन्धोऽपि तेषामनुयायी बभूव। यदैकदा यादवाद्यवः सर्वे विन्ध्यगिरिसमुपान्तमाश्रित्य जरासन्धस्यानुवर्तनं निवर्त्य च पुनरपि तं प्रत्येषन्न। तदा खलु दैवनियोगेन अपराजितादिदेवीभिः दिव्यप्रभावांशैरेव प्रज्वलिता निर्मिताः। यथानन्तरं समुपस्थितोऽभूत् जरासन्धः प्रज्वलन्तीमिव यादवभवं प्रज्ञात् तथामृतां इत्यादेवतासमञ्जसात्। 'अहो विपुलः कथायं कल्पगतो दृष्ट्वा इति। सा च यादवनिधि-नैवमुपाय, देव भूपतां, राजस्त्रापिपदेरमितप्रभावस्य जरासन्धस्य प्रभावेन यदुकुलदृष्टानां प्राप्तये पामरमाचितामपि यादवानां तमापन्नपतिं विज्ञाय भवतां तेषां वह्निप्रविष्टानां चितारोजितियं पुरतो दृष्टम इति। अथ निवृत्य जरासन्धमेवं निश्चितोऽसौ तत्र सुकृतैः प्रतिनिवृत्य च राजगृहमाजगाम। अथ यादवोऽपि पश्चिमसमुद्रान्तः कृतनिवेशना यथा सुखम-वतस्थिरे।

४१—४४, सर्गे,—द्वारकानिर्माणं। श्रीकृष्णस्य राजन्यकन्यापरिणयकथनं। नेमिकुमार-संवर्धनविवरणं। नारदस्य द्वारवतीगमनकथनमनुजेन सह सभाविवरणकीर्त्तनं। तत्र देवा-पुरनिवासिन अन्तरेणैः दृष्टिमाभिषेकस्य नारदस्य पुरोऽयं देवागमनमुपदेशेन सहसे सर्वे सत्कृत-निमात्रमपीत अधिकस्य च साकाशगामीनीं स्त्रियं साधुनिवेदका संयमासंयमं वेदे-इति इत्याख्यानं। नारदोपदेशेन श्रीकृष्णस्य रुक्मिणीहरणविवरणकथनं। यदैकदा श्रीकृष्णेन रुक्मिणीमुखनिधूतं नाम्बुजसंघकान्तेन संतोष्य देवः कन्याविनतायाः सत्यभामायाः प्रवचनच्छिद्रं-कवेन तेन तद्गमनपक्षिणि' पुत्रः यावदत्नी तेन परिचयिता यावज्जीवनेन रुक्मिणीं देवता-निव रुक्मिणीं निरूप्य निवीर्यं च कुतूहलकृतिं यादवीभक्ताः सर्वेभ्यामपवनेति इत्याख्या-नं। अथ रुक्मिण्याः पुत्रजन्मानन्तरं धूमकेतुनामकेनासुरेणापहृतस्य बालस्य खदिराटवीय-पर्वतशिलायाः स्थापितोऽसौ मेघकूटनगराधिपस्य कालसंवरराजस्य राज्ञो महिषी कनकमालया पालितः पुत्रनिर्विशेषेण प्रतिपालितश्चेति इत्याख्यानं। अथ नारदोपदेशेन पुत्रप्राप्तिनि-मात्रया तत्रैव श्रीकृष्णः प्रेरयामास इति विवरणकथनं। ततो नारदस्य विदेहयात्रा-सीमन्धर-

त्रिलोकनमोचनपूर्वकं तत्पुत्रान् अधुनैवमादेव प्रद्युम्नमाभवदेव अवान्तरं मायावितिस्त्रि- [illegible] पुत्रा महादेवेनैव मेघकूटमनपरःपरं प्रद्युम्नस्यमादिदमाकथनं। [illegible] प्रादेशोपकथनं। अथ नारदस्योपदेशेन अच्युताधिपस्य [illegible] आत्मपत्नी माया पुत्रा तद्रूपा विवाहमेतेन सह श्रीकृष्णस्य द्वारकायां प्रत्यागमनकथनं। अथ क्रमेण विंशति- [illegible] चतुर्विंशः [illegible] पाणिग्रहणविवरणकथनं। अथ श्रीकृष्णस्य [illegible] पूर्वकं [illegible] [illegible] [illegible] पाणिग्रहणकीर्त्तनं। एवं क्रमेण श्रीकृष्णस्य गौरी-पद्मावती-[illegible]-[illegible] रीप्रभृतीनां पाणिग्रहणसमापनकीर्त्तनं। पश्चात्तु रेवती-रुक्मिणी-सीता-राधाविशेषाणां पाणिपी- डनकथनं।

४१—४८, पत्रे,—युधिष्ठिरादीनां [illegible] कृष्णस्य [illegible] कथनं। तत्र [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] कथनं। तत्र [illegible] कुरेः कुरुवंशप्रशंसिकथनं। ततः क्रमेण तद्वंशीयानां कुबेर-शंकर-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-सनत्कुमार-शुक्र-नारद-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-वासुकि-[illegible]-[illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]दीनां नामादिकथनं। अथ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]कथनं। तत्र [illegible]-पाण्डु-विदुराणां जन्मकथनं। [illegible] युधिष्ठिरभीमादीनां जन्मादिकथनं। अथ [illegible] [illegible] पाण्डवानां [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]कथनं। तत्र युधिष्ठिरस्य [illegible] [illegible]। अथ [illegible] [illegible] [illegible]पूर्वकं [illegible]-[illegible]-[illegible]- दीनां राजकुमारीणां पाणिग्रहणसमापनकथनं। [illegible]दिसंवादकथनं। ततः पाण्डवानां द्रुपद- राजभवनपूर्वकं द्रौपदीलाभविवरणकीर्त्तनं। द्यूते पराजितानां पाण्डवानां वनवासादिगमन- कथनं। अथ तेषां [illegible] [illegible] [illegible]विवरणकथनं। ततो विराटनगरस्थितानां तेषां [illegible]दिगमनकथनं। द्रौपदीकृतस्य कीचकस्य [illegible] परित्यक्तामानन्तरं [illegible] [illegible]कथनं। द्रौपदीकीचकयोः पूर्वजन्मसमापन- कीर्त्तनम्।

५०—५२। पत्रे,—यदुवंशचरितकीर्त्तनं। तत्र [illegible]-[illegible]-[illegible]दि- [illegible]विवरणकथनं। [illegible]कथनं। तद्रूपवर्णितायाः [illegible] [illegible] [illegible] कथनं। प्रद्युम्नस्य [illegible]पूर्वकं नारदोपदेशेन द्वारकापुरीस्थ [illegible] [illegible] [illegible]कथनं। ततः नारदप्रमुखात् [illegible] तत्र द्वारकापुरीप्रवेशनादिवर्णनं। [illegible] [illegible] जन्मादिविवरणकथनं। अक्रूरादीनां श्रीकृष्णपार्श्वे नामादिकथनं। तथा यदुकुलकुमा- राणां [illegible] [illegible] नामकथनं। तेषाम् [illegible]कथनं। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पुत्र्याः पूर्वजन्मादिविवरणकथनं। [illegible] [illegible] [illegible]

गत । अथ कृष्णमभिषेचयितुं यदवस्य जरासन्धस्य द्वारकागमनदूतागमकथनं । यादवजरासन्धयोः युद्धे वर्तमानानां तदुभयपक्षाश्रितानां प्रत्येकं नामादिकथनं । तत्र चक्रव्यूहवर्णनं । कृष्णज-रासन्धयुद्धवर्णनञ्च । अथ जरासन्धस्य निधनानन्तरं श्रीदुर्योधनदुःशासनादीनां निर्वेदप्रा-प्तानां विदुरसमीपात् जैनदीक्षादिग्रहणकथनं । कर्णस्य च सुदर्शनोद्याने कर्णकुण्डलं विहाय दमवरमुनीपात् जैनदीक्षां प्राप्य, तत्स्थानं कर्णसुवर्णाख्यया सुविख्यातमिति कथनं ।

५३—५४, सर्गे.—जरासन्धप्रभृतीनां यादवानामानन्दस्थानमानन्दपुरमित्याख्यं जैनमन्दि-रमुत्तरं जातमिति कथनं । अथ श्रीकृष्णस्य दक्षिणदेशादिविजयवर्णनं । तेन च सहदेवाय यदु-वंशीयाय राजगृहपुरम्, उग्रसेनसुताय माथुरं, पाण्डवेभ्यः हास्तिनपुरं, रुक्मनाभाय कौशल-पुरञ्च दत्तमिति कथनं । अथैकदा नारदस्योपदेशेन धातकीखण्डभारतान्तर्गतामरकङ्काभिधान-पुराधिपस्य पद्मनाभस्य द्रौपदीहरणाख्यानकथनं । तदनन्तरं विदितहरणाख्यानां पाण्डवानां सार्धं वासुदेवबलदेवादिभिर्लवणसमुद्रस्य देवस्य साहाय्येन लवणसमुद्रमुल्लङ्घ्य तत्पुरं समुपस्थितानां तेषां द्रौपदीपुनरुद्धारविवरणकथनं । अथ भूय एव तेनोपायेन भारतवर्षस्य वेलायां समागतानां मधुसूदनस्य कोपादर्शनेन च्युतविषयाणां तेषां तत्र मथुराभिधानपुरीनिर्माणपूर्वकनिवासादि-विवरणकथनं ।

५५—५६, सर्गे.—बाणदुहित्रा उषया सह प्रद्युम्नतनयस्य अनिरुद्धस्य विवाहादिवर्णनं । श्रीकृष्णस्य रुक्मिण्यादिभिः सह रैवतकविहारवर्णनं । नेमिजिनस्य वैराग्योत्पत्तिविवरण-कथनं । इन्द्रादिभिः सुरनिकरैस्तस्य अभिषेकानुष्ठानदानकथनं । अथ वसुदेवादिभिर्निषि-ध्यमानोऽपि जिननेमिस्तपश्चरणार्थं गिरिराजं गतवानिति विवरणकथनं । तत्र जिनस्य ध्यानानु-ष्ठानकथनप्रसङ्गेन ध्यानस्वरूपकथनं । तत्र चित्तस्य समस्तचिन्तासंयमनतया एकाग्रचिन्तायाः अन्यनिरोधो ध्यानमिति निरूपणं । तच्च दुःखविघाताय अनुष्ठेयं । ध्यानन्तु आर्त्तं रौद्रञ्चेति द्विविधं । तत्र बाह्याभ्यन्तरभेदेन तद्द्विविधं । बाह्यञ्च आक्रन्दनादिकं । आभ्यन्तरन्तु चतुर्भेदं यथा, अमनोज्ञस्य विषयस्य अनुत्पत्तिचिन्तनं, उत्पन्नस्य च तस्य वियोगचेष्टा, तथा मनोज्ञवस्तुविप्रयोगस्यानुत्पत्ति-चिन्तनं, उत्पन्नस्य च तद्वियोगस्य अनभिलाषा चेति । तत्र अनुपादेयदुःखस्य साधनं चेतनादि-कमिति ज्ञेयं । तत्र बाह्यविषयशत्र्वादिकम् । आध्यात्मिकं वातादिप्रकोपजं । शारीरं ज्वरशूलादि-निबन्धनं । मानसञ्च शोकदौर्मनस्यादिकमिति चतुर्विधं । उत्पन्नस्य अमनोज्ञस्य उत्पत्तिनिवृत्त्या-दिचिन्ताप्रबन्धः आर्त्तध्यानमिति ज्ञेयं । एतत्तु तत्ताविषमिति समाख्यातं । संकल्पाध्यवसानरूपं द्वितीयन्तु उत्पन्नस्यामनोज्ञस्यास्य कथमभावः स्यादिति । अथ मनोज्ञस्य पुत्रकलत्रधनधान्यादेः सुखसाधनत्वं बाह्यमिति ज्ञेयं । आध्यात्मिकञ्च तनुपित्तादिसाम्येन आरोग्यादिकं । मानसं तु सौमनस्यादिकमिति । अथ ऐहिकामुष्मिकस्य मनोज्ञस्य वस्तुनो विप्रयोगो माभूदिति संकल्पचिन्ता-प्रबन्धार्त्तध्यानं विज्ञातव्यं । अथ पूर्वोत्पन्नस्य मनोज्ञविप्रयोगस्य अभावे अध्यवसाय चतुर्थमार्त्त-ध्यानमिति । अथ रौद्रस्य ध्यानस्य हिंसा-संरक्षण-स्तेय-मृषानन्दभेदेन चातुर्विध्यकथनं । तथ

चिन्तादिषु [illegible] चिन्तामन्त्रादय इति ज्ञेयं। अथ गुरुवरः परित्यज्य [illegible] हे [illegible] कुर्य्यादिति। धर्म्यं च आज्ञापायविपाकसंस्थान- [illegible] इति तथा धर्म्यादनपेतं ध्यानं धर्म्यध्यानमिति च ज्ञेयं। तच आज्ञापायविपाकभेदेन द्विविधं। तत्र [illegible] आज्ञा। आज्ञाविच- यमपि [illegible] दशविधं। तत्र संसारहेतूनां [illegible] चिन्ता प्रथमं अपायविचयं नाम प्रथमं। [illegible] उपायविचयं नाम द्वितीयं। जीवाजीवादि [illegible] जीवविचयं नाम तृतीयं। तथा [illegible] धर्मानुप्रेक्षा अजीवविचय-विपाकविचय-विरागविचय-भवविचय-संस्थानविचय-आज्ञाविच- यानां [illegible]। अथ शुक्लध्यानं शुक्ल, परमशुक्लमेति द्विविधं। तत्र प्रथमं तावत् [illegible] पृथक्त्वेन [illegible] इति निरूपणं। [illegible] इति निरूपणं। तद्ध्यानेन [illegible] कुर्वन् [illegible] द्वितीयम् [illegible] तद्ध्यानेन [illegible] इति निरूपणं। [illegible] तत्र शुक्लध्याना- ग्निना [illegible] इत्यादि निरूपितं।

१० सर्गः,—जिनानां [illegible] तत्र [illegible] निरूपणं। [illegible] निरूपणं। तत्र [illegible] भगवतो वाणी एका दिव्य भाषा बभूव। तथा हि,—एकाक्षरात्मकत्वात् तद्वाणी एकरूपा। एवं द्विरूपा। [illegible] त्रिरूपा। चतुर्गतिनिरूपणात् चतूरूपा। पञ्च- अस्तिकायनिरूपणात् पञ्चरूपा। षड्द्रव्यनिरूपणात् षड्रूपा। सप्ततत्त्वनिरूपणात् सप्तरूपा अष्टां [illegible] अष्टरूपा। नवपदार्थनिरूपणात् नवरूपा चेति। अथ [illegible] निरूपणं। [illegible] निरूपणं। [illegible] तदनन्तरं [illegible] इति [illegible] निरूपणं। [illegible] आज्ञावत्त्वं [illegible] तथा [illegible] निरूपणं। अथ [illegible] निरूपणं। [illegible] जीव-अजीव-आस्रव-बन्ध-संवर-निर्जरा- मोक्षतत्त्वनिरूपणं। अथ [illegible] निरूपणं। अथ [illegible] जीवः तथा [illegible]—

इति चेन्न शरीरस्य चैतन्यविशिष्टत्वादिदर्शनेन चार्वाकमतखण्डनं । नापि कश्चित् सर्वज्ञा-
[illegible] हि—[illegible] प्रमाणविषय[illegible] स्यादिति [illegible]
[illegible] । [illegible] नापि [illegible], [illegible]
[illegible] न [illegible] प्रतिपद्येत । [illegible] सर्वज्ञ इति ; [illegible]
[illegible] सूक्ष्म[illegible]दिव्यवहाराय [illegible]निर्दिष्टम् । [illegible]
[illegible] । किञ्च [illegible] पदार्थेषु संक्षेपतो जीवाजीवाख्यौ द्वे तत्त्वे तत्र [illegible] जीवः, [illegible]
[illegible]जीवः । तत्र अजीवस्य [illegible]धर्माधर्मपुद्गलकाला[illegible]भेदेन पञ्चविधत्वं । [illegible]
[illegible],—[illegible] [illegible]प्रदेशा[illegible] [illegible]
[illegible] इति । अथ जीवा द्विविधाः संसारिणो मुक्ताश्च । संसारिणोऽपि द्विविधाः समनस्का अमन-
स्काश्च । तत्र शिक्षा[illegible] [illegible] ते [illegible] समनस्काः, तद्विपरीता अम-
नस्काः । तत्र [illegible]दिनिक्षेपाद्यैः प्रतिपन्नोऽयं जीवः । अथ [illegible] द्रव्ये [illegible]
[illegible] नय इत्युच्यते । अयं हि [illegible]पर्यायार्थिकभेदेन द्विविधः । तत्रैव नैगम-सङ्ग्रह-
व्यवहार-ऋजुसूत्र शब्द-समभिरूढ-एवम्भूता इति [illegible] । अथ पूरयन्ति गलन्तीति पुद्गलास्ते
च द्विविधाः अणवः स्कन्धाश्च । अथ कायवाङ्मनसां कर्म योग आस्रव इति कथ्यते, तथा हि—
यथा, [illegible] इति निगद्यते तथा [illegible] कर्म
[illegible]तीति स योग आस्रवः । स च [illegible]-[illegible]भेदेन द्विधा । तत्र [illegible]
[illegible] । अथ [illegible] जीवः कर्मभावयोग्यपुद्गलानादत्ते—इत्यतः
कर्मबन्धयोग्यानां [illegible] इति निगद्यते । अथ पुनरपि शुभाशुभभेदा-
दास्रवो द्विविधः, तत्र अहिंसादिः शुभकाययोगः [illegible]दिः शुभवाग्योग इत्यादिकं । अथ
[illegible] इति चोच्यते । तत्र च [illegible]-[illegible]-
[illegible]-[illegible]-[illegible]भेदेन [illegible] । अथ ताः क्रियाः [illegible]-
प्रत्येकं पञ्चविधा इति [illegible] । इति [illegible] कर्मा-
[illegible] प्रत्येकं [illegible] । अथ [illegible]-[illegible]-
[illegible] । अथ संसारकारणाद् [illegible] मुक्तिः । सा च [illegible]
[illegible]भेदात् । [illegible] [illegible]
[illegible] इत्युच्यते । [illegible]-[illegible]भेदेन द्विविधः । अथ अहिंसा[illegible]
[illegible] । अथ सम्यग्ज्ञानदर्शनचारित्राणां
[illegible] । तत्र जीवादीनां [illegible]
[illegible] । एतज्ज्ञानं पञ्चविधं मति-श्रुत-अवधि-मनःपर्याय-केवलभेदात् । [illegible]
[illegible] ज्ञानवतः [illegible] सम्यक्चारित्रं । तत्र अहिंसादिभेदेन
पञ्चधा । [illegible] जीवादयो [illegible] [illegible] पदार्थं [illegible]

त्ति। अथ कषायनिमित्तमधः प्रकृतिनिरूपणं। सा च बहुविधा यथा,—ज्ञानावरण-दर्शना-वरण-वेदनीय-मोहनीय-आयुः-नाम-गोत्र-अन्तरायभेदेन। एतेषां बन्धकारणपूर्वकमवान्तरभेदादिनिरूपणं। अथ गतिभेदनिरूपणं। मिथ्यादर्शनादिभेदनिरूपणं। अथ-स्थावरनामभेदेन [illegible] द्वैविध्यं तत्र द्वीन्द्रियादयश्चतुरिन्द्रियाः [illegible]। पृथिव्यादयः स्थावराः। एवं बादर-उद्योत-उच्छ्वास-प्रत्येकशरीर-सुभग-सुस्वर-दुःस्वर शुभ-अशुभ [illegible]निरूपणं। अथ पुण्यापुण्यप्रकृतीनां शुभाशुभानुभवनिरूपणादिकं। अथ अर्जितस्य कर्मणोऽनुभवात् तपआदिभिर्निर्जरणं निर्जरा। सा द्विविधा विपाकजा, अविपाकजा च। तत्र चतुर्गतिफलपाकवत् क्रमेण प्रारब्धकर्मणो निर्जरणं प्रथमा। तदितरा तु द्वितीया। अथ आस्रवनिरोधात्मकं संवरमाह [illegible]। [illegible] द्रव्यभावभेदेन द्विविधः। संसारहेतूनां कर्मणां निवृत्तिः भावसंवरः। [illegible] द्रव्यसंवरः। अथ [illegible] गुप्तिः। सा च [illegible]। समिति-गुप्तिधर्मादीनां [illegible]निरूपणं। अथ कर्मणां निर्जरातो बन्धहेत्वभावात् कात्स्न्र्येन दुःखनिवृत्तिरूपको मोक्ष इति निरूपणं। [illegible]

१८–१९. सर्ग,—अथ नेमिजिनस्य विहारनिर्वाणपूर्वकं [illegible] परिभ्रमणपूर्वकं [illegible]। [illegible] नेमिजिननिर्वाणमहोत्सव [illegible]। नेमिजिनस्य [illegible] पूर्वभवादि [illegible]। [illegible] नेमिजिनस्य [illegible]। तथापि, ऋषभनाथ-अजित-संभव-सुमति-पद्मप्रभ-सुपार्श्व-नेमिप्रभृतीनां नाम। तथा [illegible]। [illegible] द्वितीयमपि। यथा प्रथमस्य ऋषभनाथजिनस्य [illegible], [illegible] अस्य पिता नाभिराज, माता च मरुदेवी तथा [illegible], [illegible] इति। [illegible]। अथ जिनानां प्रत्येकं दीक्षाकाल [illegible]। तत्र आद्यस्य जिनस्य (ऋषभस्य) [illegible] तदितरेषां [illegible], यथा, ऋषभस्य दीक्षाकालः [illegible]। [illegible] ऋषभस्य [illegible]। अथ तेषां [illegible]। अपि जिनानां [illegible]। तत्र [illegible]। [illegible]। तथा [illegible]। [illegible] नाम [illegible]।

तत्र रामकृष्णाद्यन्तरेण वर्णनं । वाद्यानां पुत्राविमानद्वारकथा चार्वे सक्रिहारेण विमानसमा-
सिकथनं । पुत्र किन्न नेमिजिनेन्द्रः कल्पाद्दिविरचयित्वा रथनाय देवानकबूमेः केवल चार्वे
द्वारकथा बहुनां द्वारनं, यथा कल्पके वाचा बराहनुमा कल्पद्र निर्मनं नमितवीति ।
तदेतत् पुत्रा जिनदर्त निर्मितस्य बराहको द्वारकापरित्यागपूर्वकं द्विविधदेशगमनकथनं ।
अथ वाद्यानां विमानेन चत्वारं लोकगमनगतेः रामकृष्णेः द्विविधपुत्रामुद्दिश्य गमनकथनं ।
तत्र वनमध्ये मरणाभावाः सचानल कल्पद्र बराहकुमाररचितविमरवेन बदलेवमादिकथनं ।
बलदेवविलापवर्णनं । बराहकुमुयुगमलक्षणनामानां पाण्डवानां बलदेवदीक्षागमनपूर्वकं कल्प-
लोकदेविमानप्राप्तनं । बलदेवस्य गमनरतं । पाण्डवादीनां मगधावागमनकथनं । तेषां निर्वाण-
प्राप्तिकथनञ्च । नेमिनिर्वाणवर्णनञ्च ।

No. 2041. त्रिलोकसारः वा तिलोयसारो, सटीकः । Substance, country-made paper, 10½ × 4½ inches. Folia, 257. Lines, 9 on a page. Extent, 5,143 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Triloka-sára ALIAS **Tiloya-sáro**. A description of the three regions of the Universe. The work is in Mágadhí verse, and extends to one thousand and nine stanzas. Attached to it is a Sanskrit commentary by Mádhavachandra Traividya, who says he has followed the opinion of Nemichandra Siddhántadeva, but it is not clearly stated whether this Nemichandra was the author of the text, or an earlier commentator. CONTENTS. Various kinds of regions, such as Bhavanas, Vyantara, Jyotih, Vimána, Nara, Tiryyak and Jina. Eternity of regions. Nihilism refuted. Agency of God in their creation refuted. Action of nature. Eternity of matter. Theory of illusion refuted. Theory of impermanence refuted. Regions compared to the evanescence of musical sounds. Extent equal to 14 *rajjus*. Extent of a rajju. Various kinds of measures. Various kinds of reckoning in relation to number, extension, solidity, expansion &c. These measures applied to practical purposes in measuring areas of land and water. The seven oceans relating to the earth. Regions of the earth. Distribution of heat and cold. Countries, their subdivisons &c. Hills. The river Vaitarani in the way to hell. The dwellers of hell. The number of Jina quarters. Countries in the 14 regions of the universe, their inhabitants. Asuras dwelling there,—other spiritual beings. The army of Hara. Characteristics of Asuras. Trees. Placing of images near

the root of sacred trees. Regions of Indra and others. The census of their inhabitants.

Description of Vyántara lokas. The number of Jaina temples therein. Various kinds of Kings who dwell therein—such as Kinnara, Kimpurasha, Mahoraga &c. Trees fit for Chaityas; these are Asoka, Champaka, Nágakesara, Tumbura, Vaṭa, Asvattha, Tulasí and Kadamba. Jambudvípa stands to the east of the Vyantara region.

Description of Jyotir loka. In this chapter are given accounts of the celestial luminaries, and casually of the 16 continents or great islands, Jambudvípa, Ghátaki-khaṇḍa-dvípa, &c. Sixteen other continents. Characters of the different oceans connected with the continents. Stars and planets, their distance from each other. Planets reckoned at 88, their names. The paths, motions, dimensions &c. of the sun and the moon. Night and day, their causes and those of their decrease and increase. Intercallary months. Equinoxes, and other details regarding the motions of the earth.

Description of Vimána loka, or the region of the Devas. Devas and Jaina worship there.

Sacred places in the Nara loka. This includes notices of a great number of sacred places on earth and their presiding divinities.

Characteristics of emperors and their belongings. Descriptions of various distinguished Jaina emperors of India.

Description of the salt ocean and its belongings, including various sacred places therein.

The Sanskrit contents given below will be found fuller and more detailed.

Beginning [illegible]

[illegible] ॥ १ ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ २ ॥

टीकायाः । [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

यत्पादच्छविसुधाभां विकसद्भूनृपशिरिव यस्य ।
तच्चाममनयनुद्‌गाद्‌मर्थं सनकुमतितिमिरमिचयमद: ॥

श्रीमदप्रतिहताप्रतिमतिःप्रतिपत्तिःकरणभगवन्नेमिचन्द्रसैद्धान्तदेवचतुरनुयोगचतुरुदधिपार-गस्तन्मुखरागप्रतिबोधनव्याजेनाशेषविनेयजनप्रतिबोधनार्थं त्रिलोकसारनामानं ग्रन्थमारचयन् तदादौ निर्विघ्नतः शास्त्रपरिसमाप्त्यादिकं फलकुशलवतोऽस्य विशिष्टेष्टदेवतामभिष्टौति । 'बलगोविंद' इति । अस्यार्थो कथ्यते । अहं तानि नमस्यामि नमस्करोमि । कं, विमलयरणेमि-चंदं विमलतरनेमिचन्द्रं । इत्यादि ।

End. इति णेमिचंदमुणिणा अप्पसुदेणभयणंदिवच्छेण ।
रइयो तिलोयसारो खमंतु तं बहुसुदाइरिया ॥ १००९ ॥

टीकायाः । गुरुणेमिचंदसम्मद-कदिवयगाहा तहिं तहिं रइदा ।
माधवचंदतिविज्जेणिणमणुसरणिज्जमज्जेहिं ॥

अत्रोक्तगुरुनेमिचन्द्रसिद्धान्तचक्रिणां सम्मताः । अथ वा ग्रन्थकर्तॄणां नेमिचन्द्रसिद्धान्तदेवा-नामभिप्रायानुसारिण्यः कतिपयगाथाः । माधवचन्द्रत्रैविद्येनापि तत्र तत्र रचिताः । इदम-प्याचार्याचार्यैरनुसरणीयं । सःस्मृतमस्तकरणीयमनस्कं कुर्वन्नभीष्टमंगलं करोति ।

अरहन्तसिद्धआइरिय उवज्झायसाहुपंचपरमेठी ।
इयपंचणमोकारो भवे भवे मम सुहं दिंतु ॥

Colophon. इति श्रीनेमिचन्द्रसिद्धान्तिदेवानामभिप्रायानुसारिणा माधवचन्द्रत्रैविद्येन-रचिता त्रैलोक्यसारटीका इयं समाप्ता ।

विषयः । द्रव्यस्य भवनव्यन्तर-ज्योतिः-विमान-नरतिर्यक्लोक-जिनभवनरूपपदार्थाधिका-रकथनं । लोकस्य नित्यत्वादिकथनं । तत्र शून्यवादनिराकरणं । ईश्वरकर्तृत्वनिराकरणं । स्वभावनिर्मितत्वकथनं । परमात्माद्वैततानिराकरणं । मायावादनिराकरणं । क्षणिकमतनिरासः लोकस्य (भुवनस्य) मुरजमध्यविभक्तकथनं । तत्र चतुर्दशरज्जुमयकथनं । जगच्छ्रेण्याः सप्तमो भागो रज्जुरिति लक्षणकथनं । इन्द्रांगुलादीनां मानानां प्रतिपत्तिकथनं । मानप्रक्रियाकथनं । तत्र लौकिकलोकोत्तरभेदेन द्विविधमानकथनं । तत्र मानोन्मानावमानगणिमानप्रतिमान तत्प्र-तिमानभेदेन लौकिकमानस्य षड्विधत्वकथनं । द्रव्यक्षेत्रकालभावभेदेन लोकोत्तरमानस्य चतुर्विध-त्वकथनं । तत्र द्रव्यादीनां क्रमेण जघन्योत्कृष्टत्वकथनं । संख्याप्रमाणोपमाप्रमाण-भेदेन द्रव्यस्य द्वैविध्यकथनं । संख्येयासंख्येयानन्तमिति संख्यापि त्रिविधा । तत्र असंख्येयानन्तयोः प्रत्येकं त्रि-विधं परीतं युक्तं द्विकवारमिति । अथ संख्येयज्ञाननिमित्तं, अनवस्था, शलाका, प्रतिशलाका, महाशलाकेति चत्वारि कुण्डानि कल्पितव्यानि । तत्र चतुर्णां कुण्डानां व्यासादिपरिमाणकथनं क्षेत्रफलप्रमाणोपायकथनं । तत्र क्षेत्रसंख्यानादिकोणेनस्य । कुण्डानां व्यासविस्तादिप्रमाणादि-प्रकारकथनं । क्रमेणानेन त्रिप्रभेदासंख्येयानन्तयोः स्वरूपकथनं । एषां विदगणस्य सविस्तरं । तत्र

सर्वधारानिरूपणं। समधाराकथनं। विषमधाराकथनं। एतयोः स्थानानयनादिप्रकारकथनं। एवं परत्र ज्ञेयं। तथा कृतिधाराकथनं। अकृतिधाराकथनं। घनधाराकथनं। अघनमातृकाधा-राकथनं। अघनमातृकाधारा। द्विरूपवर्गधाराकथनं। क्रमेणानेन चतुर्दशविधधारानिरूपणं। संख्याप्रमाणप्रपञ्चस्य इतस्त्रिनिक्षेपं। अधुना पूर्वोक्तस्य उपमाप्रमाणस्य अष्टविधत्वनिरूपणं। यथा,—पल्यं, सागरः, सूच्यङ्गुलं, प्रतराङ्गुलं, घनाङ्गुलं, जगच्छ्रेणिः, जगत्प्रतरः, घनलोकश्चेति। तत्र व्यवहारोद्धाराद्धापल्यानीतित्रिभेदेन क्रमेण संख्याद्वीपसमुद्राः कर्मस्थित्यादयश्च वर्णिताः। पल्यप्रमाणोपायकथनं। अथ क्षेत्रसंख्यानादिकथनं। एवं सागरोपमसूच्यङ्गुलोपमादीनां स्वरूपनि-रूपणं। पूर्वोक्तचतुर्दशरज्ज्वायामेन लोकस्य आयामकथनं। रज्ज्वादिनिरूपणं। अधोलोके-क्षेत्रफलानयनाय तस्य अष्टधाप्रभेदकथनं। यथा,—सामान्यं, ऊर्ध्वायतं, तिर्यगायतं, यवमुरजं यवमध्यं, मन्दरं, दूष्यं, गिरिकटकञ्च। क्रमेणैषां क्षेत्रफलादिनिरूपणं। लोकशिखरे वायुबाहुल्य-कथनं। वायुक्षेत्रफलादिकथनं। ततो भार इव लोकमध्ये त्रसनालीस्वरूपकथनं। त्रसनालस्याधःस्थ-भूमिभेदकथनं। तत्र नरकादयः सप्तसंख्याः, यथा,—रत्नशर्करा, वालुकाः, पङ्क, धूमः, तमः, महा-तमः, प्रभा चेति। तत्र पृथिव्यादीनां भेदादिनिरूपणं। शीतोष्णादिविभागकथनञ्च। द्विविभाग-कथनं। नरकादिसंख्यादिनिरूपणं। विस्तरेण नरकवर्णनं। वैतरणीनदीवर्णनं। नरकाग्निः पतनस्य जीवस्य उत्पत्तिनियमकथनं तत्र प्रथमं तिर्यग्योनौ उत्पत्तिकथनं। नरकं गच्छतां जीवानां पृथिवीं प्रति नियमकथनं। अथ पूर्वोक्तभवनेषु सप्तकोटिद्वासप्ततिलक्षसंख्यकानि जिन-भवनानि सन्तीतिकथनं। भवनवासिनां कुलभेदकथनं। तत्र असुरादिमुकुटकथनं। भूतानन्दा-दिमुकुटकथनं। धरिषेणादिमुकुटकथनं। क्रमेणासुरादीनां चिह्नकथनं। यथा,—चूडामणि-फणि-गरुड़-गज-मकरवर्धमान-वज्र-सिंह-कलश-अश्वाश्च। अश्वत्थ-सप्तच्छद-शाल्मली-जम्बू-वेतस-कदम्ब-प्रियङ्गु-शिरीष-पलाश-राजद्रुमरूपचैत्यतरुकथनं। चैत्यतरूणां मूलदेशे प्रतिमास्थापनार्थं चतुः-दिग्निर्माणप्रकारकथनं। इन्द्रादीनां भवनसंख्यादिकथनं। अनीकभेदकथनं। तत्र सत्यानी-कादिसंख्याकथनं। तत्र भवनेषु असुरादिदेवीनां संख्याकथनं। तथाहि,—महादेव्यः ५, परिवा-रदेव्यः ८,९९९९५, वल्लभिकाः, १६०००, अभिमानिन्यः ५६०००, पिकुर्णिकादेव्यः पृथगेव ४०० ००। तथा अनीकपालनादिसंख्यादिकथनञ्च।

एवं भवनलोकनिरूपणानन्तरं व्यन्तरलोकनिरूपणं। तत्र,—जिनमन्दिरसंख्यादिकथनञ्च। व्यन्त-राणां कुलभेदनिरूपणं। अथ किन्नर-किंपुरुष-महोरग-गन्धर्व-यक्ष-राक्षस-भूत-पिशाचरूपाष्ट-विधव्यन्तरदेवताकथनं। तेषां वर्णादिनिरूपणञ्च। चैत्यतरुभेदकथनं। यथा,—अशोक-चम्पक-नागकेसर-तुम्बुरु-वट-कण्टक-कचनार-तुलसी-कदम्बश्च। अथ एतन्मूलेषु जिनप्रतिमास्था-पनार्थं स्थानादिनिर्माणविधिकथनं। किन्नरादीनां (द्विधा) गणिकानिरूपणं। तेषां संस्था-नभवननिरूपणञ्च। व्यन्तरलोकस्य पूर्वस्यां दिशि जम्बूद्वीपतुल्यानि पञ्चपञ्चनगराणि सन्तीति कथनपूर्वकं तदुपरि महाप्रासादस्वरूपकथनं। नगरगोपुरप्राकारवर्णनादिकं। महत्वादिवर्णनञ्च।

अथ ज्योतिर्लोकस्वरूपनिरूपणं। तत्र जिनगेहवर्णनादिकथनं। चन्द्र-आदित्य-ग्रह-नक्षत्र-प्रकीर्णकताराभेदात् पञ्चविधज्योतिष्कभेदकथनं। एतत्प्रसङ्गेन षोडशद्वीपनिरूपणं यथा,—जम्बूद्वीपः, धातकीखण्डद्वीपः, पुष्करवरः, वारुणिवरः, क्षीरवरः, घृतवरः, क्षौद्रवरः, नन्दीश्वरवरः, अरुणवरः, अरुणाभासवरः, कुण्डलवरः, शङ्खवरः, रुचकवरः, भुजगवरः, कुशवरः, क्रौञ्चवरश्चेति।

अन्त्यषोडशद्वीपकथनं यथा,—मनःशिलाद्वीपः, हरितालद्वीपः, सिन्दूरवरः, श्यामवरः, अञ्जनकवरः, हिङ्गुलिकवरः, रूप्यवरः, सुवर्णवरः, वज्रवरः, वैडूर्यवरः, नागवरः, भूतवरः, यक्षवरः, देववरः, अहीन्द्रवरः, स्वयम्भूरमणश्चेति। तत्र लवणाम्बुधिः, कालोदकाम्बुधिश्चेतिकथनपूर्वकं पूर्वोक्तद्वीपनामभिः प्रत्येकं समुद्रनामकथनञ्च। जम्बूद्वीपादीनां प्रत्येकं विस्तारसंस्थानादिकथनं। समुद्रेषु प्रत्येकं रसविशेषकथनं। तत्र लवणसमुद्रे, कालोदकसमुद्रे, स्वयम्भूरमणसमुद्रे च जलचराः सन्ति नान्यत्रेतिकथनं। मनुष्यक्षेत्रेतरविभागस्य कर्मभोगभूमिविभागस्य च पर्यन्तपर्वतद्वयनिरूपणं। ताराणां स्थितिस्थानादिनिरूपणं। चन्द्रादीनां स्थितिस्थानादिनिरूपणं। ज्योतिर्विमानस्वरूपकथनं। ग्रहादीनां चारादिनिरूपणं। तेषां किरणप्रमाणनिरूपणं। चन्द्रादीनां विमानवाहकानां रूपादिकथनं। तेषां शीघ्रचराणां ऋद्धिमानकथनं। चन्द्रावस्थाननिरूपणं। ग्रहाणामवस्थानक्रमकथनं। बिम्बाद्यानयनप्रकारकथनं। पूर्वोक्तरज्जुच्छेदप्रमाणादिकथनं। चन्द्रमन्दस्थितिप्रक्रियाकथनं। ज्योतिर्बिम्बसंख्यानयनादिप्रकारकथनं। चन्द्रस्य परिवारकथनं। अष्टाशीतिग्रहाणां नामानि यथा,—काल-विकाल-लोहित-कनक-कनकसंस्थान-अन्तरद-दुन्दुभि-रक्तनिभ-रूपनिर्भासप्रभृतयः। सूर्याचन्द्रयोरन्तरस्थाने चारकथनं। तयोः वीथीनिरूपणादिकं। चन्द्रादीनां परिध्यानयनप्रक्रियाकथनं। दिनरात्रिहेतुकथनं। तयोः ह्रासवृद्धिप्रकारकथनं। अयनाद्यानयनप्रकारकथनं। सूर्याचन्द्रयोः गमनप्रकारकथनं। चन्द्रोदयानयनप्रकारकथनं। चापानयनप्रक्रियाकथनं। समुद्रचारक्षेत्रनिरूपणञ्च। वेदिकाक्षेत्रफलादिकथनं। द्वीपचारकथनं। चन्द्रादिपथबाणप्रमाणादिकथनं। सूर्यातपस्य क्षेत्रविभागप्रक्रियाकथनं। चन्द्रादित्यपथानां परिधिगतकालानयनप्रकारकथनं। चन्द्रादित्ययोर्नक्षत्रभुक्तिकालानयनप्रकारकथनं। राहोः नक्षत्रभुक्तिनिरूपणं। मलमासप्रकारप्रतिपादनं। दक्षिणायनोत्तरायणप्रारम्भे नक्षत्रानयनप्रकारकथनं। विषुवे पर्वनक्षत्रादीनामानयनप्रकारकथनं। ताराणामाकारविशेषकथनं। कृत्तिकादीनां परिवारताराकथनं। तत्संख्या तु एकादशोत्तरशताधिकसहस्र (११११) मितिकथनञ्च।

अथ विमानलोकनिरूपणं। तत्र च त्रयोविंशतिसहितचतुरशीतिलक्षसप्तनवतिसहस्रसंख्यामितजिनभवनकथनं। द्वादशकल्पानां नामकथनं। तत्र नामानि यथा,—सौधर्मैशान-सनत्कुमार-माहेन्द्रप्रभृतीनि। कल्पातीतविमानसंख्याकथनं। इन्द्रकसंख्याकथनं। अर्चिरर्चिमालिनी-वैर-वैरोचनाख्यानि चत्वारि विमानानि दिग्गतानि, सोमरूपाङ्कस्फटिकाख्यानि चत्वारि

विद्यमानानि, इत्यादिना विमानानां नामविभागादिकथनं। विमानानां स्थाननिरूपणं। प्रत्येकमिन्द्रकसंख्याकथनञ्च। तत्र नामानि यथा,—ऋतु-विमल-चन्द्र-वल्गु-वीर-अरुण-नन्दन-नलिन-काञ्चन-रोहितप्रभृतीनि। इन्द्रकाणां विस्तारादिकथनं। विमानानां वर्णकथनं। अथ सौधर्म्मादिकल्पेषु देवानां मौलिचिह्नानि यथा,—वराह-मृग-महिष-मत्स्य-कूर्म्म-दर्दुर-तुरग-कुञ्जरप्रभृतीनि। इन्द्रकविमाननगरवर्णनादिकं। तत्र सेनामुख्यनिरूपणं। परिषत्संख्यानिरूपणं नगराभ्यन्तरस्थदेवनादिकथनं। तत्र सुरपुरात् बहिः पूर्व्वादिषु दिक्षु अशोकसप्तच्छदचम्पकादिवनचतुष्टयकथनञ्च तद्वनमध्यस्थचैत्यवृक्षस्वरूपादिकथनं। लोकपालानां नगरनिरूपणं। सौधर्म्मादिकल्पस्थितानां पद्मगन्धा-अनन्तरूपाप्रभृतीनां गणिकानां नामादिकथनं। अथ देवीनां तत्परिवारदेवीनाञ्च स्वरूपादिनिरूपणं। देवीनां नामानि यथा,—शची-पद्मा-शिवा-श्यामा-कालिन्दी सुलसाप्रभृतीनि। तत्र शच्यग्रमहादेवीनां विक्रियाऋद्धिकादिदेवीसंख्यादिकथनं। इन्द्रस्य सभादिस्वरूपकथनं विशेषेण सुधर्म्मासभावर्णनं। तत्र वरजिनगेहे सुराणां तीर्थंकरभूषणपूजादिकथनं। वैमानिकदेवानां जननमरणान्तरकथनं। अथ लौकान्तिकानामवस्थाननिरूपणमुखेन मध्यलोकस्थान्ते षट्कृता लौकान्तिकाः सुरा नियमतीतिनिरूपणं। नानान्तरे देवानां शरीरोत्सेधोच्छ्वासाहारकालादिनिरूपणं। मिथ्यादृष्टिसम्यग्दृष्ट्योः फलकथनं। एकदण्डित्रिदण्डिप्रभृतीनां परिव्राजकानां गत्यादिनिरूपणं देवानामुत्पत्तिस्वरूपकथनादिकं। तेषां जिनपूजास्वरूपमहत्त्वनिरूपणं। अथ अष्टमभूमिस्थितसिद्धक्षेत्रस्वरूपकथनञ्च।

अथ नरलोके द्विहीनचतुःशतजिनगृहकथनं। तिर्य्यग्लोके च द्वापञ्चाशत्सङ्ख्यकजिनभवनकीर्त्तनं। मन्दर-कुलपर्व्वत-मानुषोत्तरप्रभृतिस्थानेषु जिनगृहसंस्थानकथनं। जम्बूद्वीपे वाल्याकार-मन्दरपर्व्वतस्वरूपादिकथनं। तत्र हैमवत-हरि-विदेह-रम्यक-हैरण्यवत-ऐरावतरूपवर्षकथनं। तथा हिमवान्, महाहिमवान्, निषधः, नीलः, रुक्मी, शिखरी चेति षट्कुलपर्व्वता इति निरूपणञ्च। पर्व्वतानां प्रत्येकं वर्णकथनं। हिमवदादिषु स्थितानां ह्रदानां नामानि यथा,—पद्म, महापद्मः, तिगिञ्छः, केशरी, महापुण्डरीकः, पुण्डरीकश्चेति। तत्र जातकमलानां विशेषरूपकथनं। तथाहि,—गन्धामोदितदिक्चक्रं वैडूर्यनालं, एकादशोत्सेधच्छदलं, पृथ्वीसाररूपं कमलमिति। तस्य कमलस्य विस्तारपरिमाणादिकथनं। तत्कमलकर्णिकामध्ये श्रीदेवतायाः रत्नमयगृहकथनं। तन्निवासिनीनां देवीनां नामानि यथा,—श्रीः, ह्रीः, धृतिः, कीर्त्तिः बुद्धिः, लक्ष्मीश्चेति। अथ परिवारकमलस्थितश्रीदेवतापरिवारसंख्यादिकथनं। ह्रदमध्यतजातनदीनां नामानि यथा,—गङ्गा, सिन्धु, रोहिता, सीता, सीतोदा, नारी नरकान्ता, सुवर्णकूला, रूप्यकूला, रक्ता, रक्तोदा चेति। तत्र गङ्गायाः गमनमार्ग-निरूपणादिकं गोमुखीनिर्गमकारणकथनं। एवं सिन्धु-रोहितादीनां नदीनां गमनमार्गनिरूपणमुखेन वाहनाकथनं। भारतादिवर्षाणां विस्तारादिनिरूपणं। भद्रशालादिवनपरिमाणकथनं। भूपाधायागमनादिप्रकारकथनं। भेदनिरूपणं। मन्दरादिषु गिरिषु स्थितानां भवनानां नामादिकथनं। तत्र शील-पम-

वरुण-कुबेराणां भवनाधिपत्वकथनञ्च । सोमादीनामायुरादिनिरूपणं । नन्दन-मन्दर-निषध-हिमवत्-रजत-रुचक-सागर-वज्राख्यगिरिकूटानां नामधेयकथनं । नन्दनगिरिस्थवापीस्वरूपादिकथनं । तन्मध्यप्रासादस्वरूपकथनं । मेरुशिखरस्थितानां जिनालयानां नाम-स्थानादिकीर्त्तनं । तत्र जिनस्य स्नानासनादिनिरूपणं । अथ उत्तरकुरुप्रदेशे नीलगिरेः समीपे सीतानद्याः पूर्व्वतटे मन्दराचलस्य ऐशान्यां दिशि शतयोजनव्यासा जम्बूवृक्षस्थली तिष्ठतीति निरूपणं । तत्र स्थल्यां चतुर्गतवेदिका द्वादश तिष्ठन्तीति कथनं । परिवारवृक्षादिकथनं । विशेषेण जम्बूवृक्षवर्णनं । अथ सीतोदापरतीरे निषधगिरिसमीपे देवकुरुक्षेत्रे मनोहरस्थले शाल्मलिवृक्षस्तिष्ठतीति-तद्वर्णनं । भोगभूमिकर्म्मभूम्योर्विभागकथनं, यथा,—देवकुरूत्तरक्षेत्रे द्वे उत्तमभोगभूमी, हरिरम्यकक्षेत्रे द्वे मध्यमभोगभूमी, हैमवत-हैरण्यवतक्षेत्रे द्वे जघन्यभोगभूमी स्यातामिति शिष्टानि सर्व्वाणि कर्म्मभूमयः सन्तीति निरूपणं । अथ यमकगिरिस्वरूपकथनं । मेरोः चतुर्दिक्षु स्थितानां ह्रदानां परिमाणादिकथनं । चित्रगिरिकुलपर्व्वतादिवर्णनं । अष्टदिग्गजपर्व्वतवर्णनं । गजदन्तपर्व्वतानां नामादिकथनं । विदेहदेशविभागादिकथनं तत्र वक्षारपर्व्वतारण्यादिनिरूपणं । ग्राम-नगर-खेट-खर्व्वट-मडम्ब-पत्तन-द्रोण-सम्बाह-दुर्गादिसंख्याकथनं । तत्रत्यसागरस्थितद्वीपादिवर्णनञ्च । विदेहदेशे ऋतूनां यथाकालोदयेन निरीतिभावत्वकथनं ।

अथ राजाधिराजादीनां लक्षणकथनं । तत्र सेनापतिगणकपति-वणिक्पति-अमात्य-पुरोहिताद्यष्टादशश्रेणीनामधिपो राजा, पञ्चशतराजस्वामी अधिराजः, सहस्रराजस्वामी महाराज इत्यभिधीयते—इत्यादिनिरूपणं । तीर्थंकरलक्षणं । वत्सा-सुवत्सा-रम्या-सुरम्या-पद्मा-सुपद्मा मङ्गला-नलिन्यादिविदेहस्थदेशानां नामकथनं । तत्रस्थानां नद्यादीनां निर्गमस्थानादिनिरूपणं । अथ विदेहस्य प्रथमविजयार्द्धे पञ्चपञ्चाशन्नगराणि सन्तीति तेषां नामकथनं । ततो विजयार्द्धतट षट्खण्डमध्यस्थितवृषभगिरिस्वरूपकथनं । तत्रत्यनगरादिवर्णनञ्च । अथ नाभिगिरीणामवस्थितस्थानादिनिरूपणं । हिमाचलादीनां कूटगिरिसंख्यानामादिकथनं । अथ भरतैरावतप्रभृतिहरिरम्यकक्षेत्रपर्य्यन्तं सर्व्वासां नदीनां संख्या लक्षत्रयं द्विनवतिसहस्राणि द्वादश च (३९२०१२) स्यादिति निरूपणं मेर्व्वादीनां व्यासानयनप्रकारकथनं कुरुक्षेत्रादिक्षेत्राणां विष्कम्भाव्यासानयनप्रकारकथनं ।

अथ भरतेषु ऐरावतेषु च वर्षेषु अवसर्पिणी, उत्सर्पिणी चेतिकालद्वयं वर्त्तते । नान्यत्र तत्रस्थजीवानां यथासंख्यं हानिवृद्धीभवत इति कथनं । तत्र कालद्वयस्य प्रत्येकं षड्भेदनिरूपणं । यथा,—सुषमसुषमः, सुषमः, सुषमदुःषमः, दुःषमः, दुःषमसुषमः, अतिदुःषमश्चेति । क्रमेण षट्कालानां स्थितिकालनिरूपणं । जीवानामायुःप्रमाणनिरूपणञ्च । एवं षट्सु कालेषु क्रमेण नराणामुत्सेध-वर्ण-आहार-क्रमादिनिरूपणं । अथ भोगभूमेः स्वरूपकथनं । तत्र जातानामुत्पत्त्यादिविधानकथनं । कर्म्मभूमिप्रवेशक्रमकथनं । तत्र जातानां कुलकराभिधानानां मनूनां नामानि यथा,—क्षेमङ्कर-क्षेमन्धर-सीमङ्कर-सीमन्धर-विमलवाहनप्रभृतीनि । मनूनामन्योन्यमन्तरकालनिरूपणं ।

तत्र प्रथमं चक्रवत्तिनः, चक्रवर्त्तिनो भावादेश इत्यभि भरते षट् खण्डाकारेणाद्रिता अमूनि नामक-स्थितस्थानाश्रीतिरूपणं । एवं तेषां वर्णकथनं तत्त्वनिरूपणञ्च । अथ श्रीजिनानां तीर्थकरादौ इत्यादौ धर्म्मेण वादिनस्तथा निर्मिता इति कथनं । चतुर्थे काले (दुःषमे) चतुर्विंशतितीर्थङ्कराणामुत्पत्त्यादिकथनपूर्व्वकं पार्श्वजिनवर्द्धमानजिनयोः सम्बन्धादिवर्णनं ; जिनानामन्तरकालनिरूपणं । जिनधर्म्मस्थितिकालनिरूपणं यथा,—पुष्पदन्तादारभ्य शान्तिनाथावसानेषु सप्तसु अन्तरेषु वक्तृश्रोतृपरिच्छिन्नाभावात् धर्म्मो नासीदिति कथनं । अथ द्वादशचक्रिणां (जिनानां) नामानि यथा,—भरतः, सगरः, मघवान् सनत्कुमारः, शान्तिजिनः, कुन्थुजिनः, अरजिनः, सुभौमः, महापद्मः, हरिषेणः, जयः, ब्रह्मदत्तश्चेति । एषां स्थितिकालादिनिरूपणं । काल-महाकाल-माणवक-पिङ्गल-नैसर्प्य पद्म-शङ्ख पाण्डु-नानारत्नाख्यनवनिधिनिरूपणादिकं । सेनापति-गृहपति-स्थपतिप्रभृतिचतुर्द्दशरत्नकथनं । त्रिपृष्ठ-स्वयम्भू-पुरुषोत्तम-नारायण-कृष्णादीनामर्द्धचक्रिणां नामादिकथनं । एषां स्थितिकालनिरूपणं । तत्र कृष्णस्तु नेमीश्वरजिनस्य समये जातः इति कथनं । अर्द्धचक्रिणां प्राग्गतिकथनं । तत्र कृष्णतृतीयां भूमिं प्राप्तेतिकथनञ्च । भीम-महाभीम-रुद्र-महारुद्र-प्रभृतिनवनारदकथनं । नारदानां कलहप्रियत्वादुर्द्देवगमनकारणत्वादिकथनञ्च, भीमावलि-जितशत्रु-जितनाभिप्रभृतीनामेकादशरुद्राणां कथनपूर्व्वकं तेषां स्थितिकालादिनिरूपणं । अथ-चन्द्रप्रभ-वासुपूज्य-पद्मप्रभ-पुष्पदन्तादीनां तीर्थङ्कराणां वर्णकथनं, संस्थानञ्च । विक्रमाङ्क-कल्किनोः कालनिरूपणं । एवं विंशतिकल्किनामन्त ब्रह्मचरमकल्किकृतकथनादिकं । तत्र धर्म्मादीनां विनाशकारणकथनं । प्रलयकाले सम्वर्त्तकानिलादीनामाविर्भावादिवर्णनञ्च ।

अथ लवणार्णववर्णनं । तन्मध्यस्थितविजयपुरवर्णनञ्च । लवणार्णवाभ्यन्तरे तानां पातालानां वर्णनं । तत्र पूर्व्वोक्ता दिशि स्थितानां बड़वामुख-कदम्बक-पाताल-यूपकेशराभिधानानां तेषां परिमाणादिकथनं एवमन्यत्र स्थितानां ज्ञेयं । पातालान्तःस्थितयोः जलानिलयोः वर्णनं । पूर्णिमादौ लवणसमुद्रे जलोच्छ्रायपरिमाणकथनं । द्वीपवर्णनादिकं । कालोदसमुद्रवर्णनादिकं । धातकीखण्डपुष्करद्वीपादिवर्णनं । मानुषोत्तरसमुद्रवर्णनं । दिक्कूटादिवर्णनं । तत्र पूर्व्वदिक्कूटे विजया, वैजयन्ती, जयन्ती, अपराजिता, नन्दानन्दवती, नन्दोत्तरा, नन्दिषेणेति दिक्कुमारीकथनं । एवमन्यस्यां दिशि ज्ञेयं । द्वीपसमुद्रादीनामधीश्वरनिरूपणं । एवं वारुण-क्षीर-घृत-क्षौद्र-नन्दीश्वर-अरुणादिद्वीपसमुद्रेषु ज्ञातव्यं । विशेषेण नन्दीश्वरद्वीपवर्णनं । तत्रत्यजिनालयादिवर्णनञ्च । अथ त्रिलोकस्थितानामकृत्रिमाणां चैत्यालयानां सामान्येन सङ्ख्यादिनिरूपणं । तत्र जिनप्रतिमारूपादिवर्णनञ्च ।

No. 2042. आप्तमीमांसितं, आप्तमीमांसालङ्कृतिनामकवृत्तिसहितम्। Substance, country-made paper, 8 × 4 inches. Folia, 219. Lines, 9, 12 on a page. Extent, 8,048 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1525. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Áptamímáñsita, together with a commentary entitled *Áptamímáñsá-lañkṛiti.* A treatise on Jain philosophy, explaining the different dogmas, refuting heterodox theories, and giving a philosophical exposition of Jain duties. By Samantabhadra Yati. The commentary is by Vidyánanda.

Beginning. वृत्तिपद्यम्। श्रीवर्द्धमानमभिवन्द्य समन्तभद्रमुद्भूतबोधमहिमानमनिन्द्यवाचं।
शास्त्रावताररचितस्तुतिगोचराप्त-मीमांसितं कृतिरलं क्रियते मयास्य ॥१॥

येषां श्रीवर्द्धमानस्य परमजिनेश्वरसमुदयस्य समन्तभद्रस्य तदमलवाचश्च संस्तवनमाप्तमीमांसि-
तस्यालङ्कृते तदाश्रयत्वात् तदन्यतमापाये तदघटनात्। इत्यादि।

मूलपद्यम्। देवागमनभोयानचामरादिविभूतयः।
मायाविष्वपि दृश्यन्ते नातस्त्वमसि नो महान् ॥
अध्यात्मं बहिरप्येष विग्रहादिमहोदयः।
दिव्यः सत्यो दिवौकःस्वप्यस्ति रागादिमत्सु सः ॥ इत्यादि।

End. मूलम्। जयति जगति क्लेशावेशप्रपञ्चहिमांशुमान्
विहतविषमैकान्तध्वान्तप्रमाणनयांशुमान्।
यतिपतिरजो यस्याधृष्यान्मताम्बुनिधेर्लवान्
स्वमतमतयस्तीर्थ्या नाना परे समुपासते ॥

वृत्तिपद्यम्। येनाशेषकुनीतिवृत्तिसरितः प्रेक्षावतां शोषिता-
यद्वाचोऽप्यकलङ्कनीतिरुचिरास्तत्त्वार्थसार्थद्युतः।
स श्रीस्वामिसमन्तभद्रयतिभृद्भूयाद्विभुर्भानुमान
विद्यानन्दघनप्रदोऽनघधियां स्याद्वादमार्गाग्रणीः ॥

Colophon. इत्याप्तमीमांसालङ्कृतौ दशमः परिच्छेदः।
श्रीमदकलङ्कशशधरकुलविद्यानन्दसम्भवा भूयात्।
गुरुमीमांसालङ्कृतिरष्टसहस्री सतामृद्ध्यै ॥
श्रीमूलसंघवनकमलरविः श्रीकुन्दकुन्दान्वये
श्रीदेवीमयवनच्यूतकनिभा (?) श्रीदेवसंज्ञाग्रणीः।
श्लोकसंख्यापत्राङ्कं नास्ति।

संवत् १५२५। वर्षे पौषसुदि ९। शुक्रवासरे। शुभं भवतु लेखकपाठकयोः।

पुस्तके यादृशं दृष्टं तादृशं लिखितं मया।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते॥
वृषभादीन् जिनान् वर्द्धमानान्तान् प्रणिपत्य वै।
अष्टसहस्रीयां प्रशस्तिं विदधे क्रमात्॥
ठवहाख्ये पुरे श्रीमज्जिनमन्दिरसुन्दरे।
शकेन्द्रःसाहदीनाह्वे सर्वीं पाति सतेजसा॥
श्रीविक्रमभेनमाबाद्याच्छते पञ्चदशान्विते।
वर्षाणां पञ्चविंशत्या नवम्यां शुक्लपौषके॥

विषयः। १ प्रथमपरिच्छेदे,—भगवतः स्तवनीयत्वकथनं। तथाहि भगवान् महानिति भवति तीर्थंकरत्वात् विपक्षादिमदोदयत्वाच्च। यो महान् न भवति न तीर्थंकरो न भवति, यथा-स्मदादिः, तस्मात् तीर्थंकरस्वामी महान् भवतीति निरूपणं। अथ प्रमाणसंप्लवादिसम्पादक-त्वं, सुगतकपिलादीनामाप्तत्वखण्डनपुरःसरं तीर्थंकरस्य भगवत आप्तत्वव्यवस्थापनं।

अथ न कश्चित् पुरुषः सर्व्वज्ञः स्तुत्यः श्रेयोऽर्थिनां, श्रुतेरेव श्रेयःसाधनोपदेशसिद्धेरिति मीमांसकमतोपन्यासपूर्व्वकं तत्खण्डनं। अथ स्वर्गकामोऽश्वमेधेन यजेतेत्यादौ भावनैव वाक्यार्थ इति भाट्टाः। नियोग एव वाक्यार्थ इति प्राभाकराः। विधिरेव वाक्यार्थ इति वैदान्तिका इत्येषां स्वमतोपपादनपुरःसरं परस्परं विप्रतिपत्तिप्रदर्शनं। अथ सौगतमतेन अन्यापोह एव शब्दार्थ इति निरूपणपूर्वेण तन्मतेन शब्दवादखण्डनं। तथाहि वस्तुस्वभावाभिधायकत्वाभावेन नियोगनिरा-करणेऽपि विधेर्वाक्यार्थत्वघटनात् न भावना वाक्यार्थः सिद्धो भट्टस्येति न मनसि विधेयं। विधेरपि प्रमाणप्रमेयतदुभयरूपाद्यष्टविधविकल्पसङ्कुलतया बाध्यमानत्वात्। तथाहि प्रमाणं विधिरिति-कल्पनायां प्रमेयं किमपरं स्यात्, तत् स्वरूपमेवेति चेन्न सर्व्वथा निरंशस्य तस्यापदेशस्य विधेः प्रमाणप्रमेयरूपद्वयविरोधात्। कथमिदानीं उपनिषद्वाक्यं प्रतिभासमात्रादन्यत् कथं वा तत् परिकल्पितावाक्यात् जिज्ञासोः परमार्थपर्यायतारिकाः परब्रह्मणः प्रतिपत्तिः, तथात्वे परिकल्पिता-नुमानादेः पारमार्थिकपावकादिप्रतिपत्तिः प्रसज्येत। अतएव कथमिदानीमन्यापोहः शब्दार्थ इति प्रतिविधत्ते। वस्तुस्वरूपाभिधायिनोऽपि शब्दस्य अन्यापोहानभिधायित्वे अन्यपरिहारेण क्वचित् प्रवृत्तिनियमभावाद्यादिभिरपि शब्दार्थो माभूदिति समुदितार्थः। अथ विधेरप्रवर्त्तक-त्वनिरूपणं। तथाहि विधिः प्रवर्त्तकविधिः प्रवर्त्तकस्वभावो वा स्यादप्रवर्त्तकस्वभावो वा। आद्यश्चेत् वैदान्तिकानामिव सौगतादीनामपि प्रवर्त्तकः स्यात्। ननु तेषां विपर्यस्तत्वात् न प्रवर्त्तक इति चेन्न, तत एव वैदान्तिकानामपि अप्रवर्त्तक इति वक्तुं शक्यते तदुभयोः समानाक्षेपसमाधानत्वात्। यदि पुनरप्रवर्त्तकस्वभाव एव विधिस्तदा कथं वाक्यार्थः स्यान्नियोगवत्। यथा,-विधिः वाक्यार्थो न अप्रवर्त्तकत्वात् नियोगवदित्यनया च दिशा विधेः फलरहितत्वादिकमूहनीयं। तदनेन प्रकारेण

आक्षेपप्रदर्शनादिपूर्वकं भावनैव वाक्यार्थ इति निरूपणकथनं । तथापि न परोदितो विधिर्वा-
क्यार्थः सिध्यति, नियोगस्यैव वाक्यार्थत्वोपपत्तेः । अथ नियोग एव वाक्यार्थोऽस्त्वित्यपि न युक्तं
नानार्थविकल्पदोषग्रस्तस्य वाक्यार्थतया प्रतीत्यभावात् नियोगविध्यादिस्वरूपप्रतिपादके सर्वत्र वाक्ये
भावनाया एव वाक्यार्थत्वप्रतीतेः सैव वाक्यार्थः । सा च द्विविधा शब्दभावना अर्थभावना च ।
एतत् स्वरूपादिविवेचनं । प्रपञ्चज्ञानविवेचनं । तत्र द्रव्यवादी सांख्यो भेदं संकल्पितं मन्यते,
तथा पर्य्यायवादी बौद्धः अभेदं संकल्पितत्वेन मनुते । एवमुभयोरप्यास्थाने वस्तुनः सर्वथापि अर्थ-
क्रियाकारित्वं न घटते इति विवेचनं । तत्र च पुरुषाद्वैतस्य संवेदनाद्वैतस्य च निराकरणं ।
तथा सामान्यविशेषयोः वस्तुस्वरूपयोः सर्वथा भेद इति बौद्धमतनिराकरणं । अथ दृश्यानुपल-
ब्धिरभावं साधयति । अदृश्यानुपलब्धिश्च संशयं साधयतीतिमतनिराकरणं । विज्ञानवादखण्डनं ।
इत्यनेन प्रकारेण बौद्ध-भट्ट-प्रभाकर-सांख्य-वैदान्तिकमतनिराकरणपूर्वकं सुगतादयः परस्पर-
विरुद्धक्षणिकनित्याद्यनेकान्तमतव्यभिधायिनः सर्वे न सर्वदर्शिन इति तथा श्रुतयोऽपि परस्पर-
विरुद्धकार्य्यस्वरूपाद्यर्थाभिधायिन्यः सर्व्वा न प्रमाणभूता इति निरूपणं । किञ्च, कस्या अपि श्रुतेः
प्रामाण्यं नास्तीति निर्णयः । प्रामाण्यवादः तत्र चार्व्वाकमतखण्डनपुरःसरं अनुमानादिप्रामाण्यसंस्था-
पनं । तत्त्वोपप्लववादिमतनिरसनं । अतत्त्वोपप्लववादिमीमांसकविशेषमतनिरसनं । प्राचीननै-
यायिकमतदूषणं । प्रामाण्यं स्वतोग्राह्यमितिमतखण्डनं । बौद्धमतखण्डनं । सांख्यमताक्षेपकीर्त्तनं ।
वैदान्तिकमतदूषणं । अभ्यासदशायां स्वतःप्रामाण्यमनभ्यासदशायान्तु परत एव स्फुटतः इत्यनेकेषां
मतकथनं । अनेकान्तवादकथनं । अथ सुनिश्चितासम्भवद्बाधकप्रमाणत्वमिति स्याद्वादिनः स्वम-
तनिष्कर्षकीर्त्तनञ्च । तथा अनेकप्रमाणवादिनामपि कपिलकणभक्षाक्षपादपातञ्जलवैदान्तिक-
नैयायिकमीमांसादीनामभिमतानामपि प्रमाणान्तरतया मताक्षेपपुरःसरमूहस्य प्रमाणान्तरत्व-
संस्थापनं । अथ यदसत् तत्र सुनिश्चितासम्भवद्बाधकप्रमाणं । यथा मरीचिकायां सलिलं सम्भव-
द्बाधकप्रमाणं । यथा च मेरुमूर्द्धनि मोदकं सन्दिग्धासम्भवद्बाधकं । सुनिश्चितासम्भवद्बाधकप्रमा-
णञ्च सर्व्वत्र इत्यनेन प्रकारेण प्रकृते सर्व्वज्ञे सिद्धसाधनतानिरूपणं । चेतनस्य आत्मनोऽज्ञानावरणा-
दिकर्म्म एव मदिरादिवत् मोहोदयकारणमितिनिरूपणं । अथ दोषो हि तावदज्ञानं ज्ञानावर-
णस्योदये जीवस्य स्यादितिनिरूपणं । विज्ञानवादखण्डनं । पृथिव्यादौ चेतनादिगुणस्य अभावो-
ऽनुपलब्धान्यथानुपपत्तेरिति पृथ्व्यादिभूतशरीरादात्मनः पृथक्त्वादिनिरूपणं । अथात्मनः शलाका-
देः व्यावृत्तिः अथः ध्वंसोऽत्यन्तविनाशानुपपत्तेः । तादृशात्मनोऽपि कर्म्मणां निवृत्तौ परिशुद्धिः शुद्ध-
स्वभावो हि अयो यानिरिवाभिप्रेता सा च साहजिकैव सर्व्वैरिति सन्ताप दनेऽपि न श्मे व ·
वेति निरूपणं । अभावखण्डनं । आत्मनि अज्ञानस्वरूपस्य आगन्तुकत्वनिरूपणं [illegible]
मतनिरसनं । तथा संसारकारणं मिथ्यादर्शनादिकं, तन्निवर्त्तकञ्च सम्यग्दर्शनादिकमिति निर्णयः ।
आत्मनः ज्ञानादिगुणस्वभावत्वकथनेन दोषस्वभावत्वाभिदेः दोषस्य कादाचित्कत्वादिकथनं ।
क्षणिकमतवादनिराकरणं । अथ अर्हन्मतात् निर्दोषो युक्तिशास्त्राविरोधिवचनत्वात्, तथा

कथनात् पृथिव्याद्यजीवविषयको भवति तद्विवरणस्य प्रश्नस्य यथाक्रममाहात्म्यादि-
प्रकारेण तथा निर्ग्रन्थादिजीवसंबन्धेन चर्चेण परमार्थेन निरूपणं । मोक्षमार्गप्रकाश-
नं । मोक्षस्वरूपविवेचनं । तथा हि समस्तेन्द्रियविषयाणां कर्तृत्वमुपमिथ्योक्तो मोक्ष इति
निरूपणं । पूर्वोक्तप्रश्नोत्तरादिविवरणपूर्वेण चार्वाकमतखण्डनं । ज्ञानप्रश्नोत्तरैर्निरूपण-
प्रसङ्गेन वैनाशिकादिमतखण्डनं । मूलवेदमन्त्रोपनिषदर्थ सविवरणं । वैशेषिकमतोऽपि विरुद्धत्व-
प्रकाशनं । संसारस्य चक्रावर्तनादिवादखण्डनपूर्वेण निमित्तकारणविषयप्रमाणादिविषयाणां
सम्यक्त्वप्रतिपादनं । ज्ञानादीनामावरणकथनपूर्वेण सांख्यमतखण्डनं । ज्ञानावरणकर्मनि-
रूपणप्रसङ्गेन चरित्रावरणस्वरूपविवेचनं । आत्मप्रदेशादिकथनं । ज्ञानमीमांसया सर्वभूतानां
गुणादीनां भेदप्रभेदज्ञापनं । तत्र मोक्षादिमतखण्डनं । कर्मभेदादिप्रकारसम्यक्त्वादीनां भेद-
ज्ञानं मतखण्डनं । प्रत्यक्षप्रमाणविवेचनं । ज्ञानावरणकथनं । सर्वज्ञसिद्धिमतानुसारेण निरूपणा-
दिस्वरूपनिरूपणं । पुण्यपापनिरूपणं । तत्र मुक्तवादादिखण्डनं । स्याद्वादमतखण्डनं । नैय-
ायिकवादखण्डनं । बहुनामवादखण्डनज्ञापनं । अद्वैतवादखण्डनं । प्राभाकरादिवादखण्डना-
नं । तत्र मीमांसकादिखण्डनं । वैशेषिकसौगतप्राभाकरवादखण्डनं । शब्दप्रमाणविवेचनं ।
तत्र मीमांसकादिमतखण्डनं । शब्दानां अनित्यत्ववादखण्डनज्ञापनं । सांख्यानित्यवादखण्डनं ।
एकात्मवादखण्डनं । प्रमादिवस्तुतत्त्वगुणपरिनिरूपणं । मायोपमाः स्वप्नोपमाश्च सर्वे भावा
इति बौद्धमतखण्डनं । निर्विकल्पदर्शनादौ ज्ञानखण्डनवादखण्डनं । सम्यग्ज्ञानस्वरूपादि-
विवेचनं । तत्र अविद्यावादादिप्रपञ्चखण्डनखण्डनं । अद्वैतवादखण्डनं । नित्यकैवल्यवादप्रति-
षेधनीयं । प्रत्यभिज्ञानस्वरूपविवेचनं । कार्यकारणस्वरूपनिरूपणादिकं । द्रव्यपर्याययोः
नानात्वनिरूपणादिकं । स्वरूपलक्षणकथनं । प्रमाणाभासकथनं । संवेदनस्य जीवधर्मत्वनि-
रूपणं । जीवस्वरूपादिकथनञ्च । परमाणुवादसंज्ञापनं । देवपुरुषकारयोरन्योरेव निमित्तयोः
स्वरूपनिरूपणं । पुण्यपापभेदात् दैवस्य द्वैविध्यनिरूपणादिकं । तत्र पुण्यपापबन्धहेतुनिरू-
पणं । मिथ्यादर्शनाविरतिप्रमादकषाययोगानां सम्यक्त्वनिरूपणं । मोक्षमार्गादिनिरूपणञ्च ।
जीवस्य मुक्तत्वनिरूपणं । ईश्वरस्य जगन्निमित्तकारणत्वादिवादखण्डनं । धर्मो धर्मोपदेष्टृता-
देव शरीरादिकार्यजनकत्वमिति निरूपणं । वेदस्य प्रामाण्याभावनिरूपणं । बहुलवचन च-
नैकान्तवादज्ञापनं । सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रस्य मोक्षकारणत्वकथनञ्च ।

No. 2043. भगवतीवृत्तिः । Substance, country-made paper, 13½ × 5 inches. Folia, 217. Lines, 21 on a page. Extent, 18,144 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1399. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Bhagavatí-vṛitti. A Sanskrit commentary on the Bhagavatí Sútra, a Jaina work in Mágadhí on *Viváha-prajnápti*—or unfailing knowledge—*i. e.*, knowledge leading to absolute emancipation. The codex comprises only the fifth or last book. Anonymous.

Beginning. सर्वज्ञमीश्वरमनन्तमसङ्गमग्र्यं सार्वीयमस्मरमनीशमनीहमिद्धं ।
सिद्धं शिवं शिवकरं करणव्यपेतं श्रीमज्जिनं जितरिपुं प्रयतः प्रणौमि ॥ १ ॥
नत्वा श्रीवर्द्धमानाय श्रीमते च सुधर्म्मणे ।
सर्व्वानुयोगवृद्धेभ्यो वाण्यै सर्व्वविदस्तथा ॥ २ ॥
एतट्टीकाचूर्णी जीवाभिगमादिवृत्तिलेशांश्च ।
संयोज्य पञ्चमाङ्गं विवृणोमि विशेषतः किञ्चित् ॥ ३ ॥

End. पुस्तकलेखकलता ममकाराः प्रकटार्थापि च व्याख्याताः ॥

Colophon. इति भगवतीविशेषवृत्तिः समाप्ता ॥

विषयः । भगवतीसूत्रपञ्चमाङ्गस्य व्याख्यानं ।

No. 2044. काव्यकौमुदी । Substance, country-made yellow paper, 14¾ × 3 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 765 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Kávya-kaumudí. A concise treatise on rhetoric. Anonymous.

Beginning. नमत्कुशभिरसुन्निचन्द्रचामरधारिणे ।
पैशोभनगरात्मभूतकथाय नमते ॥

End. तथा च दण्डी ॥ ये चान्यापि विकल्पन्ते काव्यम् काव्येन पश्यतीति ।

Colophon. इति काव्यकौमुद्यां शब्दार्थालङ्कारविवरणं तृतीयः परिच्छेदः ॥
इति काव्येऽलङ्कार-गुणदोषप्रकाशिनी ।
चात्मोदयतु सर्वतः कुमुदं काव्यकौमुदी ॥

विषयः । अत्र काव्यस्य गुण-दोषालङ्कारानां निरूपणं ॥

No. 2045. वैदिकविरुद्धविवेचनम् । Substance, country-made paper, 12¾ × 5½ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Vaidika-liṅartha-vivechana. A disquisition on the use of the potential mood in the Vedas. The codex is incomplete, and the author's name cannot be made out.

Beginning. यत्पादपद्मसाधेन पुरुषार्थचतुष्टयं ।
प्राप्यते तमहं वन्दे गोविन्दं भक्तवत्सलं ॥ १ ॥
ज्ञानानन्दमयं शुद्धमनन्तमजमव्ययं ।
ज्ञानानन्दविधं वन्दे गुरुमानन्दरूपिणं ॥ २ ॥

इह खलु परमकारुणिकेन भगवता श्रीमन्निवर्त्तिना अथातो धर्मजिज्ञासेत्यादिना द्वादशलक्षणं धर्मो निरूपितः । तत्र वेदेन प्रयोगसिद्धिस्तु विधीयमानोऽर्थो धर्मः । यथा यागादिः ।

End. भावार्थाधिकरणवामनाधिनाना भवत्ये

Colophon. इतः परं खण्डितं ।

विषयः । दर्शनेऽत्र प्रत्ययमस्मिन्नर्थे पुरुषप्रवृत्त्यनुकूलव्यापाररूपायाः शाब्दीभावनायाः प्रतीयमानत्वमित्यादिविवेचनं ॥

No. 2046. शारीरकमीमांसाभाष्यविवरणं, वा प्रकटार्थः । Substance, country-made paper, 10¼ × 4 inches. Folia, 119. Lines, 15 on a page. Extent, 10,500 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

S'áríraka-mímáṅsá-bháshya-vivarana alias **Prakaṭártha.** A gloss on S'aṅkara's commentary on the Vedánta-sútra. Anonymous.

Beginning. सत्यं ज्ञानमनन्तं यत् कूटस्थं सुखविग्रहं ।
नित्यमुक्तं परं ब्रह्म नमामि तदहं सदा ॥
ज्ञात्वापि यस्य चरणाम्बुजचिन्तनेन
वाक्यानुमानसहया परिनिश्चितार्थाः ।
तस्यौपनिषदपरस्य गुरोर्न भाष्ये
प्रारभ्यते विवरणं प्रकटार्थमेतत् ॥

End. एवं ब्रह्मस्वरूपं नित्यमचरं परमं पदं ।
निष्ठामि तत् तत् संसारिणि समद्यपूरितं यथा ॥

Colophon. इति श्रीमच्छारीरकमीमांसाभाष्यविवरणे प्रकटार्थे श्रीमच्चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थ इति ॥

विषयः । शारीरकमीमांसाभाष्यव्याख्यानं ॥

No. 2047. शिवार्कोदयः । Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 333. Lines, 11 on a page. Extent, 9,880 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

S'ivárkodaya. A metrical gloss on the metrical scholia of Bhaṭṭa Kumárila Svámí, on Sañkara's commentary on the Mímáṇsá Sútra of Jaimini. By Gágá Bhaṭṭa *alias* Viśveśvara Bhaṭṭa, son of Dinakara, grandson of Rámakṛishṇa, and great-grandson of Náráyaṇa Bhaṭṭasurí.

Beginning. आद्येऽध्याये धर्ममात्रं प्रमाणं मानाधीना मेयसिद्धिर्यतो हि ।
आद्ये पादे मानतोदयानामुक्ता बाधप्राप्यबाधाद्दिभार्गे ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारायणभट्टसूरिसूनुश्रीमद्रामकृष्णात्मजभट्टदिनकरसुतगागा-भट्टकृतः शिवार्कोदयः समाप्तः ॥

विषयः । श्लोकैर्भट्टकुमारिलप्रणीतमीमांसासूत्रवार्त्तिकावशिष्टांशस्य पद्यैर्निर्वचनं ॥
पुस्तकमिदं खण्डितं ।

No. 2048. मीमांसाकुसुमाञ्जलिः । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 439. Lines, 8—9—10 on a page. Extent, 11,264 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Mímáñsá-kusumáṇjali. A scholia on the Mímáñsá Sútra of Jaimini. By Gágá Bhaṭṭa *alias* Viśveśvara Bhaṭṭa, son of Dinakara Bhaṭṭa. The codex is very defective.

Beginning. निर्विघ्नमस्तु । वन्दे नन्दकुमारस्यातिकमनीयाङ्घ्रिपद्म ।
कनकाधापरिचरणौ चरणौ करुणानिधेः सुखधेः ॥ १ ॥
सारं यत् श्रुतिशिरसां कृष्णाख्यं दधाने वचसां ।
तत् को भक्तवत्सलं मिथ्यापापवतो वन्दे ॥ २ ॥
उभाभ्यां भवतो लक्ष्मीनारायणाविव ।
प्रभाः दिवाकरप्रमौ पितरौ मनसा प्रणमे ॥ ३॥

श्रीनाथकुलनामाब्धिदिदीप्यद्दयाकरः ।
श्रीरामचन्द्रसंज्ञो नाम्ना द्विजः कलावित् ॥ ४ ॥
विवेकचराचराख्य आत्मानुभवदीपिकः ।
कृतिः करोतु कृतिनां हृदये चापलादराम् ॥ ५ ॥

आत्मानात्म विवेकनामग्रन्थस्यार्थनिरूपणम् उपक्रमते । पूर्वभागे विविधविवेकप्रकारैः सह श्लोकानां विशेषकथनं च प्रमाणे विहिते बहुनीयपक्षिणेषु भाषान्तरेषु प्रमाणं प्रतिपाद्यते ॥

Colophon. इति श्रीनाथकुलमहोदधिचन्द्ररामचन्द्रविरचिते आत्मानात्मविवेकचन्द्रिकायां श्रीनाथकुलभाग्यो द्वादशाध्यायः पादः ॥

विषयः । श्रीनाथकुलाचार्यं । पुस्तकमिदं प्रथमे मध्ये चरमे च खण्डितं ॥

No. 2049. महारामायणं वा वाशिष्ठरामायणं, वाशिष्ठतात्पर्यप्रकाश-नामटीकासहितं, उत्तरार्द्धं । Substance, country-made paper, 15¼ × 9 inches. Folia, 1,509. Lines, 16 on a page. Extent, 75,000 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Mahárámáyaṇa alias **Vaśishṭha-rámáyaṇa**. A version of the history of Ráma, distinct from that of Válmíki. Usually attributed to the sage Vaśishṭha, but probably of a much later date, and founded on the work of Válmíki. The work is divided into two parts, of which the first treats of the history of Ráma, and the second expounds, in a dialogue between Ráma and Vaśishṭha, the principles of the Yoga doctrine as the most approved means of final emancipation. In this respect it appears like an imitation of the Bhagavadgítá. The leaning of the former is more in favour of the Yoga, and that of the latter in favour of the Vedánta; but in neither case is the following faithful.

Beginning. यत्सत्यसदाप्रकाशमखिलं दुर्बोधवद्धितीयं पूर्वं ।
चिन्मयचित्तहृदि स्फुरन्सत्ताचापि कचितविषविषानन्ताः स ॥ १ ॥
स्फुरितचित्तमनसामीहमुपहितैश्वरनिष्ठनिजबोधात्मविमलानन्दं ।
कमपि चिन्मयाद्वैतरूपीभावकमःसुरमचिन्मयकमं पादकमौदराणां ॥ २ ॥
सूक्ष्मचिन्मयचिन्मयोग्रमुपाधिपर्यं चिन्मयानन्दप्रतिभावादरूपानन्दं ।
यत्प्रेमरं सूक्ष्मं सूचितनिर्मूलितः स्वपोधकूलपथनिं सूक्ष्मा प्रपाल ॥ ३ ॥

त्रिभुवनावनजन्मजनोदयः सदवनाननिपकृतोद्यमः ।
भुजगभूभृदधित्यकवैखरी शरणमस्तु सदा नरकेसरी ॥ ४ ॥
दृप्ते वराहवपुषावनयद्यया मे या पुष्करे दधती विधिमेधवेशा ।
या शारदाम्बुजयुता शरदिन्दुशोभा भाषा सदा हरतु मे हृदयान्धकारं ॥ ५ ॥
ये वेदाभि चरन्ति येऽनघमिदं प्रयोजितं येऽहते
येऽध्यैवापनते श्रुतिस्मृतिभुवो धर्माः च सर्वोदयः ।
ये कार्यं कथयन्ति ये च परमज्योतिरात्मीयता-
ये सर्वेऽम्बुजता भवन्तु हृदि मे वेदान्तिवीमानवः ॥ ६ ॥
यन्मेन्दुमिहिरौ तमोऽपहरत्ध्विर्वादार्थतारावलमुद्धरन्तं ।
वाणीभुजाग्निकमलीमभिवेद्य तं ब्रह्मविद्यादिगुरुं प्रपद्ये ॥ ७ ॥
यद्वाक्यामृतपायिनां प्रतिपदं भक्तं कृपा भीरवो
यद्वाक्यार्थविचारतोऽद्भुतमतः सर्वोऽपि वाराम्बरं ।
यद्वाणीविमलाम्बुपूर्णममलां गुप्तं बलान् तूलवत्
तस्मै श्रीगुरवे यतिप्रभृतये नित्यं नमस्कुर्महे ॥ ८ ॥
यस्यार्थप्रथिता जगत्प्रथिता या वेदमाता परा
यच्छ्रुतं तपसा यशो गुरुपदान्मान् शिवपुर्यन्तं ।
तं वेदाम्बुनिधिं तपस्विमुकुटालङ्कारचिन्तामणिं
विद्यामितमुनिं शरण्यमनघं मूर्ध्नो नमस्याम्यहं ॥ ९ ॥
श्रुत्वा यस्य च रामः प्रकटितमहिमा येन तस्मै वसिष्ठः
यः सीतां ब्रह्मविद्यामिव मददिव पुनः मन्त्रयुक्तां किमन्दात् ।
यद्वाणी मोक्षमूलं प्रथयति जगदानन्दसन्दोहदोग्ध्री
तस्मै वाल्मीकये श्रीमुनिजनगुरवे भूरिभावैर्नताः स्मः ॥ १० ॥
पूर्णानन्दस्वभावस्वजनहितकृते मायधीपान्तकायः
काकाग्राद्गुहृदीपैर्जनमनवरतं सौवरहो नित्यं ।
चाविष्कारान्तवंशितं बहिरपि कनयन् शिवभावं विवेके
यः संवादेन भावाद्भुतजलधिमम् रामचन्द्रं प्रपद्ये ॥ ११ ॥
विद्याभिः सह विपुला विलसतो येषां मुखे भारती
सन्तोषान्वयसमाधिभिः स्थिरमेधो तद्गुणाः येषां हृदि ।
याद्दाश्रीवत्सलास्मिताव सततं तीर्थं. मतं सम्पदः
श्रीमच्छङ्करसन्निविष्टितान् श्रीमद्गुरूंस्तान् भजे ॥ १२ ॥
श्रीः संभितेन चरणौ हृदयेन रामचन्द्रो मन्द गुणभरं नरहरौ च ।
।

येषामनवद्यविद्याद्भिमानमेषाम् श्रीमद्गुरूणाम् गुणतराम् प्रणतोऽस्मि नित्यं ॥ १३ ॥
नाथधर्मविद्याष्टनवावबदकाचवाचामाशीनिर्मलमर्मांभ्दिमरणाम् ।
श्रीमच्छान्तिसुन्दरश्रीमद्गुणवर्द्धमानमर्थांसिद्धं देवेन्द्रवर्याम् प्रणतोऽस्मि ॥ १४ ॥
निबेदोऽपि यदिः प्रत्यवस्तो वाम् नायकम् सोऽद्या-
चार्यासिद्धिमनुष्माणि स्पष्टा पूर्वे यथेनामवीत् ।
वनूपूर्वा विद्ये पुनर्निमलां सर्वोदयिवैः यदा
श्रीमत्सुन्दरपूर्वमवदनाम् प्रणमिताम् भवे ॥ १५ ॥
छतिभिरत्नकराः स नु प्रथमाः स च ये वाक्तिप्रयुद्धिरेव कामुः ।
तदपि विरचनेऽय सद्गुरूणां सदयनिरीक्षणमेव मेऽवलम्बः ॥ १६ ॥
चन्द्रेपविद्यायुविचारमानामयाकरानादिमनीमनाणां ।
छपानिधीनां छतिनां मनाम्निम् सतां पदाम्बुजद्वयं सदायः ॥ १७ ॥
वन्द्दनपानेनमावेन नौर्योऽस्मिन् भवसागरं ।
श्रीमद्गुरुचरणाम्बुजाम् श्रीमुकुन्दाम् सदा भजे ॥ १८ ॥
सानन्दबोधजनिता श्रीमद्गुरुपदोऽमलैः ।
सम्बिद्याकंप्रकाशोऽयं जयामति जितन्मते ॥ १९ ॥
प्रबंधन् कैरं मतिमिरप्य निम्दन् सुधियः
प्रहसितं वक्तास भवति अघाराजनाते ।
यमेन सायेनानलरन्यविघ्नोत्तिमरिवे
विवन्तु वाञ्छति प्रतिदिवसमानन्दजननी ॥ २० ॥
जयामति नुरूतुष्टः वाचायां बहुर्कंधिव ।
दुरुक्तोकमावेषु दर्मोविषे परिमवं ॥ २१ ॥
चिन्तमेकत्वे गुणा वामारवमिश्चयं ।
सादितं रोचयत्वेनत् सुधीभ्यं सवर्ग यथा ॥ २२ ॥
यचस्त्वमतिदुर्बोधं स्फुटं सामासते पदं ।
दिविधाख्यामपूर्णंनु दुरूहमपि मोचते ॥ २३ ॥
स ममहूर्मेनापनानं मन्यं मे साधिकीर्णतः ।
सन्तः ममाप्ताः छपया सबधं संघितं सवित् ॥ २४ ॥
अथ अमदिदमनादिमतामोर्यमिमाद्यानवरतदुःखमयमपरव्यताद्दृष्टिते अमनसरामयमरण-
रूपांतर्भेदोकायसवेदंकटवचनंकुले मरातिमयन्यायमीयचे तापमिलवदामानमनावामामाकुले
चतुर्विंशमेऽसिपड्वर्वेबाचवप्रभावपार्जिनिकाये मंसारतसारवे मुखनामं निवेशामं प्रवोपेशाय-
दीक्षासिधीदन्मं सम्बुदीक्ष माजमानूदयेन ममप्रवेशमाय भवपतः पञ्चवनः मावनाम्

स्तनस्य प्रवर्त्तनाय: परमकारुणिको भगवान् वाल्मीकिः प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्न-परिसमाप्तिप्रचयगमनादिसिद्धये तत्प्रमाणत्वेनतिसूचितसदाचारप्राप्तिं सर्व्वविघ्नमूलोच्छेदकं सच्चिदानन्दाद्वयप्रत्यगात्मपरब्रह्मप्रणतिलक्षणं मङ्गलमाचरन् तदीयव्याख्यानस्य विषयप्रयोजने तटस्थ-स्वरूपलक्षणाभ्यां संक्षिप्य दिदर्शयिषुः प्रथमं यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते येन जातानि जीवन्ति यत् प्रयन्त्यभिसंविशन्ति तद्विजिज्ञासस्व तद्ब्रह्मेति श्रुत्युक्तलक्षणलक्षितसद्वस्तुभावं तत्पदार्थं नमस्यति यत इति ॥

मू० । यतः सर्व्वाणि भूतानि प्रतिभान्ति स्थितानि च ।
यत्रैवोपशमं यान्ति तस्मै सत्यात्मने नमः ॥

End. यत् सर्व्वं खल्विदं ब्रह्म तज्जलानि तिच(?)श्रुतं ।
श्रुत्या सुदीर्य्यते यस्मि तस्मै ब्रह्मात्मने नमः ॥ २४ ॥

Colophon. इति श्रीमद्वाशिष्ठरामायणे निर्वाणप्रकरणे उत्तरार्द्धे वाल्मीकीये मोक्षोपाये देव-दूतोक्ते एतदावरणे संहितायां वाशिष्ठे ब्रह्मदर्शने षोडशोत्तरद्विशततमः सर्गः २१६ । सम्पूर्णश्चेदं निर्वाणप्रकरणमुत्तरार्द्धमिति शिवं

टी० । वाक्यपुष्पाञ्जलिः सोऽयं मया भक्त्या समर्पितः ।
श्रियः प्रेरकयोः श्रीमच्छिवयोः श्रीपदाब्जयोः ॥ ४ ॥

इति श्रीवाशिष्ठतात्पर्य्यप्रकाशे निर्वाणप्रकरणे उत्तरार्द्धे षोडशोत्तरद्विशततमः सर्गः २१६ इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमद्गङ्गाधरसरस्वतीपादशिष्यश्रीरामचन्द्रसरस्वतीपूज्यपादशि-ष्यश्रीगङ्गाधरेन्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षोः शिष्येण आनन्दबोधेन्द्रभिक्षुणा विरचितः श्रीवाशिष्ठतात्पर्य्य-प्रकाशः सम्पूर्ण इति ॥

विषयः । वाशिष्ठोत्तरार्द्धव्याख्यानं । वाशिष्ठोत्तरार्द्धे तु रामवशिष्ठसंवादेन निर्वाणमोक्ष-निरूपणं ।

No. 2050. ईश्वरगीताभाष्यम् । Substance, country-made paper, 11½ × 3½ inches. Folia, 105. Lines, 9 on a page. Extent, 3,120 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

I'śvaragítá-bháshya. A commentary on an episode of the Kúrma-puráṇa. By Vijnána Bhikshu. In this episode Súta expounds to the sages assembled in the Naimisha forest the principles of the Vedánta doctrine. It is obviously an imitation of the Bhagavadgítá, but it differs from its archetype in dwelling exclusively on Vedántism, instead of mixing it with the Sáñkhya and the Yoga doctrines. The text has already been noticed, see vol. I, p. 257.

Beginning. यो ब्रह्मा विष्णुरूपो विरचय्य विश्वमेतत् प्रविश्य चक्रोऽथ रुद्रैकरूपात्मा ।
स्थाप विभ्रति सर्वान् विशन्त्यां स्वेऽथ येषु यतो स्वस्वेऽवरेऽस्मी ।
सर्ववेदान्तसारोऽसंपादिता यतिश्रेष्ठं ।
व्याख्यानेश्वरगीतायामिति विज्ञानभिक्षुकः ॥
एतेन भगवद्गीताव्याख्यापैषापि व्याकृति ।
ब्रह्मादिभिर्द्यापच श्रीमत्पार्वतीकामनः ॥
श्रीनारायणेन कूर्मरूपिणा ब्रह्मादिभ्योऽखिलपुरुषार्थसाधनं ज्ञानं कर्म च कूर्मपुराणे समनुष्ठितं तदेतत् ज्ञानस्यानुपयुक्तत्वात् योगवाद्यो ज्ञानसारं विस्तरतः श्रोतुकामाः पुनः सूतं पप्रच्छुरित्याह पुराणकर्ता व्यासदेवः । अथ वक्ष्यति भकृत्पुत्रवदाय नमतेति ।

End. वासुदेवक्षेत्राधिकारोऽस्ति ब्राह्मणेषु विशेषण इदं यथं कर्मं स्मृतम् तु चातुर्विकारो नास्तीति विशेषः ।

Colophon. इति कूर्मपुराणे ईश्वरगीताव्याख्याने विज्ञानभिक्षुकृतायामेकादशोऽध्यायः । ईश्वरगीताभाष्यं समाप्तं ॥

विषयः । वेदान्तसारांशसंग्रहाः कूर्मपुराणान्तर्गतेश्वरगीताया व्याख्यानं ॥

No. 2051. प्रश्नोपनिषदालोकः । Substance, country-made paper, 11¾ × 3½ inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 544 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Praśnopanishadáloka. A gloss on the Praśnopanishad, one of the Upanishads of the Atharva Veda. By Vijnána Bhikshu. The text along with the commentary of S'ańkara Ácharya and the gloss of Ánandagiri has been printed twice, and the text has been translated into English by Rájá Rámamohan Ráya, Dr. Roer, Bábu Rájnarain Bose and others.

Beginning. अथ प्रश्नोपनिषदालोको व्याख्यायते । ॐ सुकेशा च भारद्वाज इत्यादि । प्रश्नोपाख्यानं मन्त्रविद्योपक्रमार्थं । सुकेशी नामतः भरद्वाजस्यापत्यं भारद्वाजः तथा शिबेरपत्यं शैब्यः सत्यकामो नामतः तथा सौर्यायणी नामतः सूर्यस्यापत्यं सौर्यः तथा कौसल्यो नामतः अश्वलस्यापत्यं आश्वलायनः तथा भृगोरपत्यं भार्गवः वैदर्भिर्नामतः तथा कबन्धी नामतः कत्यस्यापत्यं कात्यायनः ते च प्रसिद्धा एते षडप्येते सुमन्तो ब्रह्मपरा वेदतत्परा ब्रह्मनिष्ठाः कार्यब्रह्मोपासकाः पर ब्रह्मान्वेषमाणाः आत्मतत्त्वम् अभ्युपेत्य ।

End. प्रश्नविद्यासम्प्रदायकर्तृभ्यः नमस्कुर्वन्ति नम इति द्विर्वचनं समाप्त्यर्थं ॥
षष्ठः प्रश्नः ॥

Colophon. इति विज्ञानभिक्षुकृतं वेदान्तालोके प्रश्नोपनिषदालोकः समाप्तः ॥

विषयः । प्रश्नोपनिषद्व्याख्यानं ।

No. 2052. शास्त्रदीपिका । Substance, country-made paper, 10 × 4½ inches. Folia, 388. Lines, 9 on a page. Extent, 9,871 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

S'ástra-dípiká. A commentary on the Mímáńsá aphorisms of Jaimini. By Párthasárathi Miśra. The codex is very corrupt and defective.

Beginning. पूर्वस्यां प्रथमसूत्रेऽथशब्द इति शिरोभागयोः । तदुक्तं ।

End. सदर्थं कुमारिलं यदपि च निपिबं शिवनिगु
तथा प्रत्याशातं विविधमिव यावं यद्भवविलं ।
यतस्वन्यस्याभ्युदयविधिरिति यत्नेन (?) नु
प्रयोगे यत्नात्मा (?) मम वर्णरचिता प्रकृतये ॥

Colophon. इति श्रीपार्थसारथिमिश्रविरचितायां शास्त्रदीपिकायां द्वादशाध्यायस्य चतुर्थः पादः समाप्तः ॥

विषयः । मीमांसासूत्रव्याख्यानं । पुस्तकमिदं प्रथमे मध्ये शेषे च खण्डितं ॥

No. 2053. स्कन्दपुराणीय-अम्बिकाखण्डः । Substance, foolscap paper, 13 × 8½ inches. Folia, 232. Lines, 16—17 on a page. Extent, 11,740 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Ambiká-khaṇḍa of the **Skanda Puráṇa**. A part of the first or Máheśvara khaṇḍa of the seven divisions of the Skanda Puráṇa. The codex assigns it 216 chapters, and their contents are as follow :—1, Birth of Kártikeya ; 2, Abstract of the work ; 3, Origin of the Naimisha forest ; 4, Prájápatyábhisheka ; 5, Birth of Rudra ; 6, Lopping off of the heads of Brahmá ; 7, Restoration of the heads ; 8, Devas' visit to Rudra ; 9, Birth of Suvarṇáksha ; 10, Curse on Daksha ; 11, Penance of Umá ; 12, Alligators (?) ; 13, Marriage of Umá ; 14, Praise of marriage with S'iva ; 15, Benediction on Vaśishtha ; 16, Birth of S'akti, son of Vaśishṭha ; 17,

Curse on Kalmásapáda; 18, Rákshasa sacrifice; 19, Dispute between Vasishṭha and Viśvámitra; 20—24, Story of Nandi; 25, Marriage of Śiva; 26, Umá's request; 27, Gift of cattle, gold &c. to S'iva; 28, Worship of Śiva; 29, Kuvera's benediction on Paṇchachúḍa; 30, Praise of Benares; 31, Do. of Dadhicha; 32, Destruction of Daksha's sacrifice; 33, Birth of Vṛisha; 34, Benediction on Upamanyu; 35, Do. on Sukeśa; 36—48, Description of various hells; 49, Philosophy expounded by Yama *(Yamagítá)*; 50, Mutation of creation; 51, Praise of Sukeśa; 52, means of escaping from hell; 53, Penance of Durgá; 54—56, Brahmá's benedictiom on Durgá; 57, Story of the seven fowlers; 58, Kingdom of Brahmadatta; 59—68, Story of Kauśika; 69, Hara and Párvati's tour to Mandára; 70—71, Story of Narasiṅha; 72, Birth of Skanda; 73, Do. of Andhaka; 75—76, Story of Ḥiraṇyáksha; 77, Sacrifice of the Asuras; 78 to 106, Wars of the Devas and Asuras; 107—108, Story of Varáha; 109, Departure of Mahádeva to Sumeru; 110, Fruits of gifts; 111, Penances; 112, Duties of women; 113—115, The churning of nectar; 116—121, Legend of the Dwarf incarnation; 122, Destruction of Sriṅhikeya; 123, Story of Hariśchandra; 124, Story of Paraśuráma; 125, Worship of Vasudhá; 126—128, Story of the descent of the Ganges; 129—148, Wars of Devas and Asuras; 149—151, Story of Párvatí's accepting an Aśoka tree for a son; 152, Śiva expounds Dharma; 153, Story of Śiva's throat becoming blue; 154, On the propriety of rubbing ashes and dust on the body; 155, On S iva's dwelling on burning grounds; 156, An offering of aromatic waters to S iva; 157—159, Sacred edifices; 160, Feasts of Bhairava; 161, Birth of Vináyaka; 162, Birth of Skanda; 163, Devas repair to behold Skanda; 164, Mátṛís deputed by Indra to assassinate Skanda; 165, Battle between Skanda and Indra; 166—169, Skanda appointed generalissimo of the army of the Devas; 170—173, Destruction of Tárakásura; 174, Indra's address to Skanda; 175, Destruction of Mahisásura; 176, Thrones of Maheśvara; 177, Hymns in praise of do.; 178, Story of the messengers of Yama and Saṅku; 179, Account of Kálanjara; 180—181, Story of reviving Yama; 182, Temples for gods; 183, Story of Bhadreśvara; 184, Fruit of reciting the name of Mahádeva in a Deodar forest; 185, Temples of gods; 186, Benediction on Maya; 187—195, Legend of Tripura; 196—197, Description and revival of Krauncha; 198—200, The wars of Pralháda; 201—206, Story of Himavat and the clipping of his wings; 207—216, Story of Prahláda's wars with Náráyaṇa and its consequences.

Beginning. षडाननः कुङ्कुमरक्तवर्णो महामतिर्दिव्यमयूरवाहनः सर्वाङ्गजी मयपतिर्भुजगोपवीती ।
विघ्नानि नाशयतु भीमविधौ भवानी देवी च सा कमलिनी वरदा च नः ॥
नमः परमदेवाय योगध्येयविधायिने ।
सर्वेशो योगरूपाय संसारार्णवसेतवे ॥
स्थितिसर्गोपसर्गाणां कर्त्रे हर्त्रे पुरारिणे ।
षड्विंशाय पुराणाय महादेवाय धीमते ॥
प्रजापतेर्भगवते महाकालिन्दिनाशने ।
प्रयागे परमे पुण्ये ब्रह्मणो लोकसंमिते ॥
मुनयः संशितात्मानस्तपसा क्षीणकल्मषाः ।
तीर्थसंसेवनार्थाय पौर्णमास्यां कृताह्निकाः ॥
पौराणिकमपश्यन्त सूतं सत्यपरायणं ।
स्नातमस्मिन् महातीर्थे प्रणामार्थमुपागतं ॥
दृष्ट्वा ते सूतमायातं ऋषयो हृष्टमानसाः ।
पाद्यार्घ्याचमनीयं च तदास्मै समकल्पयन् ॥
स प्रणम्य ततः सर्वान् सूतस्तान् मुनिपुङ्गवान् ।
प्रदत्तमासनं भेजे सर्वैः सम्मानितः ॥
समासीनमथप्रच्छन् मुनयस्ते समाहिताः ।
प्रष्टुकामे पुराणानां नैमिषारण्यवासिनः ॥
कथितं भारताख्यानं पुराणं च पुरा त्वया ।
तेन नः प्रतिभासि त्वं साक्षात् सत्यवतीसुतः ॥
सर्वागमपरार्थज्ञः सत्यधर्मपरायणः ।
द्विजपूजारतो नित्यं येन दृष्टा मनस्विनः ॥
भारताख्यानसदृशं पुराणाद् यद्विशिष्यते ।
तत्त्वां पृच्छामि वै जन्म कार्त्तिकेयस्य धीमतः ॥

End. ये महीनायकाः सर्वे यजन्तो महाद्भुताः ।
गुहैकचन्द्रप्रतिमामनो——————बभूव भूरितरां चतुर्भुजा ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे एकाशीतिसाहस्र्यां संहितायामम्बिकाखण्डे प्रह्राद-मारायणीये रुद्रागमनं समाप्तं । समाप्तोऽयमम्बिकाखण्डाख्यो ग्रन्थः ।

विषयः । अथ १ मे अध्याये, कार्त्तिकेयोत्पत्तिप्रश्नः । २ ये, तमगुसनत्कथा । ३ ये, नैमिषारण्य-निवर्णनं । ४ र्थे, मनुवः प्रजापत्याभिषेकः । ५ मे, दक्षीयसृष्टिः । ६ ष्ठे, मनुवः शिरश्छेदवर्णनं । ७ मे, कथासंक्षेपवर्णनं । ८ मे, देवैः ब्रह्मदर्शनविवरणं । ९ मे, तपश्चरणोत्पत्तिवर्णनं । १० मे, इन्द्र-

ध्यायवर्णनं । ११ शे, उमातपश्चर्यावर्णनं । १२ शे, पार्वत्या ब्रह्मणोपदेशः । १३ शे, उमापरीक्षणं । १४ शे उमाविवाहवर्णनम् । १५ शे, वसिष्ठवरप्रदानं । १६ शे, अग्निनामकवसिष्ठपुत्रोत्पत्तिः । १७ शे, कन्यापदाद्यायविवरणं । १८ शे, राजसम्पत्तिवर्णनं । १९ शे, वसिष्ठे विवाहनिषेध वैराग्य-वर्णनं । २० शे, नन्दिकेश्वरप्रवेशः । २१ शे, नन्दिना महादेवस्तुतिः । २२ शे, नन्दीश्वरोत्पत्तिकथनं । २३ शे, नन्दीश्वराभिषेकार्थं महादेवेन इन्द्रादिदेवताकारणं । २४ शे, नन्दीश्वराभिषेकस्तुतिकथनं । २५ शे, नन्दीश्वरविवाहकथनं । २६ शे, माता मेनका कथितं पतिनिन्दा पुत्रा दुःखिता पार्वती शिवसमीपगमनम् वर्णनादिवरकार इत्यादिविवरणं । २७ शे, शिवाय गौ-विरचादिदानकथनं । २८ शे, शिवपूजाविधिः । २९ शे, कुवेरपरपूजावरप्रदानं । ३० शे, नारायणीनामाख्यानं । ३१ शे, इन्द्रीकाख्यानं । ३२ शे, इन्द्रस्याग्निनाशवर्णनं । ३३ शे, इन्द्रोत्पत्तिवर्णनं । ३४ शे, उपमन्युवरप्रदानं । ३५ शे, कुवेरवरप्रदानं । ३६ शे, पितृपक्षः । ३७ शे, नरकयन्त्रणाकीर्तनं, नरकाणीतिवर्णनञ्च । ३८ शे, महारौरवनरकवर्णनं । ३९ शे, कालसूत्रनरकवर्णनं । ४०, कुम्भीपाकनरकवर्णनं । ४१, असिपत्रवनाख्यनरकवर्णनं । ४२, वैतरणीनरकवर्णनं । ४३, लोहशङ्कुनरकवर्णनं । ४४, पयाख्य-नरकवर्णनं । ४५, महापद्माख्यनरकवर्णनं, रौरवनरकवर्णनञ्च । ४६, महारौरवनरकवर्णनं । ४७, तमोनामनरकवर्णनं । ४८, महातमोनामनरकवर्णनं । ४९, यमगीताकथनं । ५०, संसार-विवर्जनकथनं । ५१, कुवेरनामाख्यानं । ५२, नरकाभावोपायवर्णनं । ५३, दुर्गानापवर्णनं । ५४, ब्रह्मघातकाख्यानं । ५५, महापापनामाख्यानं । ५६, दुर्गावरप्रदानं । ५७, उमाचोपाख्यानं । ५८, महेन्द्रस्य राज्ञो इत्याख्यानं । ५९, कौशिकीोत्पत्तिवर्णनं । ६०, कौशिक्या विन्ध्यगिरिगमनाख्यानं । ६१, दैत्योद्योगवर्णनं । ६२, शुम्भदैत्यवधवर्णनं । ६३, चण्डविनाशवर्णनं । ६४, चण्डरोपणवर्णनं । ६५, ६६, देवा कौशिक्या सह चण्डादीनां युद्धाख्यानं । ६७, कौशिक्यभिषेकवर्णनं । ६८, कौशिकी-देवस्तवना या देवता देवेषु समरेषु च देवा मनोरथम् इत्यादिकाख्यानं । ६९, पार्वत्या सह परम-मन्दरगमनाख्यानं । ७०, ७१, नारसिंहेन हिरण्यकशिपुवधाख्यानं । ७२, प्रह्लादाभिषेकं । ७३, अन्धकोत्पत्तिविवरणं । ७४, अन्धकवरप्रदानं । ७५, हिरण्याक्षस्य वसुप्रवेशाख्यानं । ७६, हिर-ण्याक्षस्य रसाप्रवेशाख्यानं । ७७, वराहावतारवर्णनं । ७८—१०६, षट्सप्ततिप्रभृतिषट्-सप्तत्यध्यायपर्यन्तं देवासुरयुद्धवर्णनं । १०७, महादेवाज्ञावर्णनं । १०८, महादेवाख्यानं । १०९, महादेवस्य युद्धेऽवस्थानाख्यानं । ११०, दानवस्तुतिवर्णनं । १११ एकाम्रादितीर्थवर्णनं । ११२, तीर्थं प्रसिद्धवर्णनं । ११३, चन्द्रार्चनवर्णनं । ११४, चन्द्रमसो गीतकथो-पाख्यानं । ११५, विष्णुना मध्यमेऽस्तुते चन्द्रेण सह देवानां युद्धं । ११६, ११७, तारकासुर-वधः । ११८, शुक्राचार्यवाद्यः । ११९-१२०-१२१, तारकासुरोत्पत्ती तीर्थयात्रावर्णनं । १२२, त्रैलोक्यवर्णनं । १२३, परिपूर्णमिदेशः । १२४, महादेवस्य ब्रह्मसदसि वरप्रदानवर्णनं । १२५, मधुवनविहारवर्णनं । १२६, १२७, १२८, महापवरपरीक्षणं । १२९—१३८ सप्तविंशत्यधि-कसप्ताध्यायपर्यन्तं समुद्रविचारयात्रावर्णनं पञ्चभाजनहरणावरणादिकं । १३९,१४०,

१५१, पार्व्वत्या पुष्पवैमानोपकरणैः परिचयवर्णनं । १५२, मुनिभिः पर्व्वतनिवर्णनं । १५३, महादेवकथया विवाहशीलवर्णनं । १५४, मदनज्वरः कथं विवेकनमं इति पार्व्वतीप्रश्ने निवेदनं । १५५, कामदग्धोऽपि कथं महादेवचिन्तं इति पार्व्वतीप्रश्ननिवेदनं । १५६, मदन-जन्मादिना निवत्तापनवर्णनं । १५७,१५८, १५९, पुष्पायतनवर्णनं । १६०, भैरवोद्भववर्णनं । १६१, विनायकोत्पत्तिः । १६२, स्कन्दोत्पत्तिः । १६३, स्कन्दस्य तारकासुरवधवर्णनं । १६४, स्कन्दविवाहार्थं इन्द्रेण मात्रवर्णनं । १६५, स्कन्देन सह इन्द्रस्य युद्धवर्णनं । १६६-१६७, स्कन्दस्य देवसेनापतित्वविवरणं । १६८, स्कन्दाभिषेकवर्णनं । १६९, स्कन्दाभिषेकप्रयोजनः । १७०, १७१, १७२, १७३, तारकासुरवधविवरणं । १७४, स्कन्दप्रतिष्ठावर्णनं । १७५, मणिपातसरस-विवरणं । १७६, महेश्वरलोकगतिः । १७७, महेश्वरस्तुतिः । १७८, जीवायुषं येन मानेनुमानानां यमदूतानां मधुकर्षेण प्रत्याख्यानं । १७९, कालपुरायतनवर्णनं । १८०, १८१, वनमालीवर्ण-नानं । १८२, देवायतनोद्देशः । १८३, महेश्वरायतनं । १८४, देवदारुवने सह देवतायतनमाहात्म्य-वर्णनं । १८५, वायतनवर्णनं । १८६, मयवरदानं । १८७, त्रिपुरवर्णनं । १८८,—१९४, पञ्च-भौत्यधिकमलाध्यायात् पञ्चमत्स्याधिकमलाध्यायपर्य्यन्तं त्रिपुरवधवर्णनं । १९५, कौतुकवर्णनं । १९६, कौतुकजीवनं । १९७, १९८, १९९, प्रह्लादयुद्धं । २००, प्रह्लादविजयः । २०१, त्रिनयन-सन्तापनं । २०२, त्रिदिवाख्यं । २०३, २०४, त्रिदिवपञ्चेदवर्णनं । २०५, मेघोत्पत्तिः । २०६, पञ्चभेदानामन्यवर्णनं । २०७, २०८, नारायणेन सह प्रह्लादयुद्धोद्योगः । २०९, नृसिंहाद-वधवर्णनं । २१०, नारायणेन पञ्चदिववर्णनं । २११, प्रह्लादाभयक्रमः । २१२, परमदैवतवर्णनं । २१३, दानवैः सह देवानां युद्धवर्णनं । २१४, प्रह्लादगतवर्णनं । २१५, चतुरश्रयाद्योत्पत्तिविव-रणं । २१६, प्रह्लादनारायणयुद्धे इन्द्राक्रमणवर्णनं ॥

No. 2054. यतीन्द्रमतदीपिका । Substance, country-made paper, 13 × $5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent, 937 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1894, Sk. 1759. Place of deposit, Calcutta, Governmen of India; also another copy at Berhampur, Bábu Rámadása Sena. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Yatindramata-dípiká. A summary of the dualistic form of the Vedánta doctrine. By S'rínivásadása, son of Govinda Ácháryа. The work is divided into 10 chapters, and treats of (1) Perception; (2) Inference; (3) Testimony; (4) Nature; (5) Time; (6) Eternal attributes; (7) Intellect; (8) Created beings; (9) God; and (10) Immateriality.

Beginning. श्रीवेङ्कटेशं करिशैलनाथं श्रीदेवराजं घटिकाद्रिसिंहम्।
कृष्णेन साकं यतिराजमीडे स्वप्ने च दृष्टान् मम देशिकेन्द्रान्॥१॥
यतीश्वरं प्रणम्याहं वेदान्तार्य्यं महागुरुं।
करोमि बालबोधार्थं यतीन्द्रमतदीपिकां॥२॥

श्रीमन्नारायण एव चिदचिद्विशिष्टाद्वैतं तत्त्वं भक्तिप्रपत्तिभ्यां प्रसन्नः स एव उपायः। अप्राकृतदेशविशिष्टः स एव प्राप्य इति वेदान्तवाक्यैः प्रतिपादयतां व्यास-बोधायन-गुहदेव-भारुचि-ब्रह्मनन्दि-द्रविडाचार्य्य-श्रीपराङ्कुशनाथ-यामुन-मुनियतीश्वरप्रभृतीनां मतानुसारेण बाल-बोधार्थं वेदान्तानुसारिणी यतिपतिमतदीपिकाख्या शारीरकपरिभाषा सा संक्षेपावगाहि-मानवता यथामति संग्रहेण प्रकाश्यते।

End. एवमनन्तवेदान्तानां चिदचिद्विशिष्टाद्वैतमेकमेव प्रत्येति तात्पर्य्यं यत एव चिदचिद्विशिष्टं ब्रह्मैकमेवेति मत्वा भगवान् बादरायणः व्याख्याता। ब्रह्मजिज्ञासेत्युपक्रम्य तमेव प्रकारं निरूपितवान्। अतः चिदचिद्विशिष्टो भगवान् विश्वाकारः परवासुदेवो नारायण एवैकं तत्त्वमिति विशिष्टाद्वैतवादिनां दर्शनमिति सिद्धं।

इति विविधविचित्रं मानमेयप्रकारं यदनुवदद्रामिणेःप्रमादाय प्राज्ञ।
यतिपतिमतदीपं वेदवेदान्तसारं स भजति मतिमान् यः सम्प्रदायैकलक्ष्यः॥

Colophon. इति श्रीवाधूलकुलतिलकश्रीमन्महाचार्य्यस्य प्रथमदासेन श्रीमद्वेङ्कटगिरि-नाथपदकमलसेवापरायणशठारिपुरनिवासिना श्रीनिवासदासेन विर-चितायां यतीन्द्रमतदीपिकायामष्टपरिच्छेदो नाम दशमोऽवतारः॥

विषयः। श्रीमन्नारायण एव चिदचिद्विशिष्टाद्वैतं तत्त्वं इति प्रतिपादयतां व्यास-बोधाय-न-गुहदेव-भारुचि-ब्रह्मनन्दि-द्रविडाचार्य्य-श्रीपराङ्कुशनाथ-यामुन-मुनियतीश्वरप्रभृतीनां मता-नुसारेण बालबोधार्थं संक्षेपतो दशभिः परिच्छेदैर्वेदान्तमतप्रतिपादनं। तत्र १—मे परि-च्छेदे, प्रत्यक्षनिरूपणं। २-ये, अनुमाननिरूपणं। ३-ये, शब्दनिरूपणं। ४-र्थे प्रकृतिनिरूपणं। ५-मे, कालनिरूपणं। ६ष्ठे नित्यविभूतिनिरूपणं। ७-मे, बुद्धिनिरूपणं। ८-मे, जीवनिरूपणं। ९-मे-ईश्वरनिरूपणं। १०-मे, अद्रव्यनिरूपणं॥

No. 2055. दीपप्रकाशः। Substance, country-made paper, 9 × 4¼ inches. Folia, 42. Lines, 8—10 on a page. Extent, 1,036 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm., 1785. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Dípa-prákáśa. On dedication of lighted lamps to the goddess Rájarájeśvarí according to Tántric rules. By Premanidhi S armá.

Beginning. यत्रापावनाभ्रमेवरस्वरूपं सुन्दरतरी
वरीभूतोऽत्रातिशयमयमयत्रामानमयी ।
करी मञ्जुमञ्जुमधुरमतदीयुतविषया-
दरीहाक्षेत्रानिय जयति दीपाप्रकाश्विः ॥ १ ॥

End. यत्रापोतमयी यती भुवती माता विवेकापति-
मानमेमनिभीति पद्मकुवभूः कुर्याच्छो ऽक्षभूः ।
सूपाञ्चं समवीर्यमानमयदं भूमयमेवयभू-
ह्यायानन्दयतेऽमुना विवक्ता दीपप्रकाशः कृतः ॥

Colophon. इति श्रीप्रेमनिधिप्रणीतमिदं दीपप्रकाशः सम्पूर्णतामगमत् ॥
विषयः । तन्त्रोक्तविधमेन श्रीराजराजेश्वरीदेव्याः दीपदानविधिकीर्त्तनं ॥

No. 2056. शब्दप्रकाशः वा दीपप्रकाशटिप्पनम् । Substance, country-made paper, 9 × 3½ inches. Folia, 120. Lines, 10 on a page. Extent, 3,210 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

S'abdaprakáśa alias **Dípaprakáśa-ṭippana**. A commentary on the work noticed under the last preceding No. by the author himself.

Beginning. प्रणम्येश्वरं शिवादेवी हृदं राजराजेश्वरासं रमेशं ।
श्रद्दीपप्रकाशस्थितशिखशब्दप्रकाशं तनोम्यत्र बाल्यबुद्धेर्यान् ॥ १ ॥

अथ नानातन्त्रपञ्चाशेषमतसुधाकरादिकरसंग्रहपरस्वरेण श्रीराजराजेश्वरीपादकमलमेवी-भूतोऽपकारादिवचना श्रीशिवदेवोपासनाप्रमादमानावद्धमानो दीपप्रकाशनामानं शाब्दीप-प्रकाशनाम्न्यं निबन्धिनीयत्परामार्थं चविभ्रीकृतपन्नोऽनिवसदेवसमुदायानां यथां निबोधं समानितिप्रतिनयप्रकाशस्वरूपविध्वंसनार्थं संदृष्टेयम दीपप्रियतया तद्राजकतया शब्द-शाधिकतरं प्रकाशनमनिम्नेन दीपप्रकाशनिर्मासे दीपाप्रकतमेव शब्दयोगिवततमर्थं तथा च तथा शब्दतमकारापायार्थं मतर्थं कृता विवक्षितायें निवध्नाति । तत्राश्वमादि ।

End. यदि च जगदां दिदिम सुविधे त्वचिये वा + नैमित्तिकपर्वतदेवमाना-ऽतिपति. श्रीनन्दयदेवदीपनपामासूनिवनिष्यायतयादिमौत्यापूर्णं कातां विवक्षेऽस वर्णं तार्थः । तथा च अमहातं विशं इविचार्थं विशं विनायकामय विश मञ्जलपंकजं दीप-

प्रकाशः दीपस्य पूर्वोपदिष्टस्य प्रकाशः स्वरूपं दीपप्रकाशनाम्ना ग्रन्थेन यथोऽनुदितो बुद्धिपूर्वकं न मनकाख्यान इत्यर्थः ।

इतं शब्दप्रकाशवरचैकपथा राजराजेश्वरस्य
श्रीवासीशार्थेहानुबंधजहुचिरमव्याहते मावभावे ।
श्रव्याहत्यां प्रवृत्तैः परपरपरिपरांधृ नाभावतोऽथो
सूत्रं सूत्रस्य यत्नादुरचमिच परं भक्ति संचेपमात्रं ॥ १ ॥
यत्नाभिः सततः प्रबोध उदितो रत्नाकरे यद्यतो
सूत्रं अविज्ञमहिमाखिलचिते यत्नेऽस्मिन् दर्शितं ।
ततं चेपवचिप्रतोपथकर्के दीपप्रकाशे स्थिता
कृता शब्दमतिः प्रकाशितमराचैः शास्त्रं निरिन्ता ॥ २ ॥
मात्राचर्यं कृतो तस्मात्तम्हितादितो ग्रन्थान् ।
दीपप्रकाशकर्तुर्गोपालाख्यं किमपरं ॥ ३ ॥
दीपप्रकाशे हि समोऽस्ति यत्र शब्दप्रकाशेऽपि समोऽस्तु तत्र ।
शब्दप्रकाशेन विना न कृतो दीपप्रकाशे भविता प्रवेशः ॥ ४ ॥
यश्चोचोनमती यती गुणमती माता पितामापति-
र्नाम प्रेमनिधीति यत्नकुशलः कृष्णार्चको जायुः ।
तस्य श्रीकमलनाभपदं भूधरत्वेनाभू-
इत्यानन्दमनोऽनुगा विजयतां शब्दप्रकाशः क्रमः ॥ ५ ॥

Colophon. इति श्रीमत्प्रेमनिधिविरचितदीपप्रकाशटिप्पणसूत्रशब्दप्रकाशः सम्पूर्णः ॥

विषयः । तन्त्रदीपप्रकाशस्थितदुरूहशब्दार्थानां प्रकटीकरणं ।

No. 2057. योगशास्त्रं । Substance, country-made paper, 11¾ × 4¼ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 126 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India; also another copy at Murshidábad, Jápharaganj, Gopáladása Mahanta. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Yoga-śástra. A brief exposition of the Yoga aphorisms of Patañjali. The codex is defective, and the name of the author of the work cannot be made out.

Beginning. (कायव्यूहं नास्ति) । निर्माणचित्तानामाशय अनिर्माणादुत (?) संस्कार-प्रमादान्यथानुपपत्ति-भाविदर्शनाशयभूमिकाभावविज्ञानादि ।

End. कैवल्यं स्वरूपप्रतिष्ठा वा चितिशक्तिरिति ।

Colophon. इति योगभाष्ये कैवल्यपादश्चतुर्थः ॥ समाप्तः ।

विषयः । पातञ्जलयोगसूत्रभाष्यविवरणीभूतार्थस्य संक्षेपेण कथनं ॥

No. 2058. योगमणिप्रभा वा पातञ्जलयोगसूत्रवृत्तिः । Substance, country-made paper, 11¾ × 4½ inches. Folia, 60. Lines, 9 on a page. Extent, 1,134 ślokas. Character, Nagara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Yogamaṇi-prabhá. A commentary on the Yoga aphorisms of Patañjali. By Rámánanda Sarasvatí, pupil of Govidánanda. It follows the Pátañjala-bháshya.

Beginning. वन्दे कैवल्यसम्पूर्णं पुराणपुरुषं हरिं ।
प्रकृत्या क्रीडया पूर्णं योगेशं योगदायिनं ॥
पतञ्जलिं सूत्रकृतं प्रणम्य व्यासं मुनिं भाष्यकृतञ्च भक्त्या ।
भाष्यानुगां योगमणिप्रभाख्यां वृत्तिं विधास्यामि यथा मतिश्च ॥
इह खलु भगवान् पतञ्जलिः प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गमाशयप्रतिपाद्यं दर्शयति ॥
अथ योगानुशासनम् ॥

End. यस्मादेवं प्रमादविरतः स नाशकः मुखेरिदं ।
नूनं कथाकर्ता दोषे कर्तव्यं क्षमाम्यितं ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीगोविन्दानन्दभगवत्पूज्यपादशिष्य-श्रीरामानन्दसरस्वतीकृतौ पातञ्जलसूत्रवृत्तौ योगमणिप्रभाख्यायां कैवल्यपादश्चतुर्थः समाप्तः ॥

विषयः । पातञ्जलयोगसूत्रस्य भाष्यानुगतव्याख्यानं ॥

No. 2059. पथ्यापथ्यविबोधकः । Substance, country-made paper, 9 × 4¼ inches. Folia, 118. Lines, 8—10 on a page. Extent, 3,729 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1767. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Pathyápathya-vibodhaka. On diet and regimen. By Keya-deva Paṇḍit, a Vadya by caste.

Beginning. नत्वैकं शिवरूपं विष्णुनमस्यं सर्वलोकैकवेद्यं

मत्युं यः स्वर्लोकाय अवतरति यथा शिवलोकमिलाषं ।

यस्य ध्यानप्रसादात् प्रभवति पुरुषः सर्वकार्येषु सिद्धिं

कर्तुं तं देववन्द्यं सकलसुरवरस्याधारं नमेऽहं ॥ १ ॥

आरोग्यायुर्विवर्धननिरतः श्रीपद्मनाभोऽभव-

द्देवस्तस्य निवासकामसकलः सद्धर्मपरायणः ।

तत्पुत्रो गुणभूषितः समभवत् श्रीमान्मुकुन्दाभिधस्

तेन प्राप्तवरो महेश्वरपदे भक्तोऽभवत् सर्वविद्याश्रयः ॥ २ ॥

तत्पुत्रः केयदेवोऽस्ति वैद्यशास्त्रविशारदः ।

भक्तिरत्नाकरो येन कृतोऽन्यो नाम ग्रन्थः ॥

बालबोधकरोऽसौ वा पथ्यापथ्य रोगिषु ।

पथ्यार्थं क्रियते तेन पथ्यापथ्यविबोधकः ॥ ३ ॥

End. भोक्तः कामितं वा पुरतश्चितपथ्यं सुखः ।

Colophon. इति श्रीकैय्यदेवपण्डितविरचिते पथ्यापथ्यविबोधके मिश्रवर्गोऽष्टमः सम्पूर्णोऽयं ॥

विषयः । पथ्यापथ्यविवेचनं ॥

No. 2060. न्यायकुसुमाञ्जलिप्रकरणम् । Substance, country-made paper, 13¼ × 6¼ inches. Folia, 37. Lines, 13—14—15—18 on a page. Extent, 2,358 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Correct.

Nyáya-kusumáñjali-prakaraṇa. A polemical disquisition on the existence of God, refuting all atheistical doctrines. By Udayana Áchárya. The work comprises a metrical portion, and a prose paraphrase. The former has been published with a translation into English by Professor E. B. Cowell. The latter is scarce. The codex under notice contains both the parts.

Beginning. सत्पक्षप्रसरः सतां परिमलप्रोद्बोधबद्धोत्सवो

विम्लानो न विमर्द्देऽप्यमृतरससंदोहमाधीयताम् ।

ईशक्षेप निवेशितः यद्युगे अनागतानां सम-
येतो मे रमयनविघ्नमनः मामयक्ष्मानुपिः ॥
कर्मायमर्थेनार्थमात्मनश्च मनीषिणः ।
बहुधाविमलायन परमात्मा विरच्यते ॥

End. एतेन श्रीविठ्ठलानुचिन्तनश्री-
वेदान्तवेद्यपि च हरिश्चरणानो हरौ ।
गो वा मतः विक्रमरेषवृत्तमंबु
प्रीतो भवेन यद्धीतसमर्पणेन ॥

Colophon. इत्याचार्यश्रीमद्वल्लभविरचितस्वामिविठ्ठलदीक्षितविरचितं समाप्तं ।

विषयः । ईश्वरे चित्तनिवेशनानां चार्वाक-बौद्ध-जैन-दिगम्बर-वाममार्गाणां मतं श्रीम-
द्वल्लभाचार्यमतेन मत-मतान्तरखण्डनेन प्रकारेण निराकृतं ।

No. 2061. यजुर्वल्लभः । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 81. Lines, 11—12 on a page. Extent, 2,065 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1811. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Yajurvallabha. This is a part of the '*Áhnika-paddhati*,' a comprehensive work on the duties of householders. By Viṭṭhala Díkshita. The part under notice comprises three chapters, and treats of, 1st, daily religious duties, 2nd, the sacraments, (*saṅskáras*) 3rd, Ádhána or domestic fire worship. All those have been treated according to the rules of the Yajur Veda.

Beginning. योगिनो यं प्रपश्यन्ति हृदाकाशे सनातनं ।
+ + + + + + वन्दे देवकीनन्दनं हरिं ॥
पद्धत्यां चरणत्वस्यापि प्रथमं ततः ।
संस्कारहोमावसथ्यं विधिः कर्तव्यं बुधे ॥

End. ततो गार्हपत्यं ... । इत्याधानपद्धतिः समाप्ता ॥

Colophon. इति श्रीविठ्ठलदीक्षितविरचितायामाह्निकपद्धतौ यजुर्वल्लभाख्यायां माध्य-
न्दिनीयानां यजुर्वेदिनां नाम तृतीयः स्तबकः समाप्तः ॥ ३ ॥

विषयः । तत्र आह्निकं वर्णितं तत्र प्रथमे यजुर्वेदोक्ताह्निककर्मप्रयोगः । द्वितीये षोडश-
संस्कारप्रयोगः । तृतीये चाधानाग्निहोत्रप्रयोगः ॥

No. 2062 हौत्रिकपद्धतिः, यजुर्वेदोक्ता । Substance, country-made paper, 8¾ × 4 inches. Folia, 38. Lines, 8 no a page. Extent, 592 ślokas. Character, Nágara. Date, Sk. 1705. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Hautrika-paddhati. A guide-book for the performance of the Hautrika or fire sacrifices according to the Yajur Veda. Anonymous.

Beginning. वेदं कृत्वान् संवरेण प्रविश्यापरवनीयं ।

End. वाजो वा मदुपांशु मदुपांशु ॥

Colophon. इति यजुर्वेदिके हौत्रिके प्रथमोऽध्यायः ॥

विषयः । यजुर्वेदोक्तहौत्रिककर्मप्रणयनं ।

No. 2063. देवीमाहात्म्य-टीका । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 92. Lines, 7 on a page. Extent, 2,598 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Lálagola, Post Dighápati, Zilá Rájasáhi, Bábu Táránátha Ráya Chaudhurí. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Devímáhátmya-tíká. A commentary on the Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. By S'añkara S'armá.

Beginning. श्रीदुर्गायाः पदं नत्वा श्रीमच्छङ्करशर्मणा ।
देवीमाहात्म्यटीकेयं क्रियते विदुषां मुदा ॥

पूर्वं भगवद्वादरायणमुनेः शिष्यो जैमिनिर्नाम कृतिमांश्चतुर्विधधर्मे मार्कण्डेयं महापात्रं मोक्षमार्गविषयेऽन्यच्च पृष्टवानित्यवदत् । — — — — — — — — — — पक्षिण ऊचुः—मार्कण्डेय उवाचेत्यादि ।

End. सार्वभौमविना मनुरिति पूर्वोक्तमिः स्वर्गादि श्रीमदपि यस्मादापवस्यात् ॥

Colophon. इति देवीमाहात्म्यटीका समाप्ता ।

विषयः । मार्कण्डेयपुराणोक्तदेवीमाहात्म्यव्याख्यानं ।

No. 2064. अमरकोषमाला। Substance, country-made paper, 15 x 4 inches. Folia, 250. Lines, 6 on a page. Extent, 5,906 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Lálagola, Post Dighápati, Zilá Rájasáhí, Bábu Táránátha Ráya Chaudhurí. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Amarakosha-málá. A paraphrase of the 'Námaliñgá nuśásana' of Amara Siñha. Author's name not made out. The work has been written in accordance with the rules of the Kalápa-vyákaraṇa.

Beginning. अनादिनिधनानन्तनौश्यमीशं नमस्य + + हृत् हिरीशं।
निर्विकल्पाभ्यंसमूर्तीनां निबध्य कुर्वेऽमरकोषमालां॥
तथाथा भवतः सन्ति नियमाः शाब्दिकैर्हिंता।
तथापि भाष्यां मनः मम् कायायतुल्ये॥
अथ अस्यारम्भे निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थंमभीष्टदेवतायाः नेपथ्योपदेशेन अवाप्तं द्रष्टव्यमिति सङ्गेताहि। ये चौराः स निष्कः पेयतां अयहितिरिति शेषः। इत्यादि।

Colophon. अमरसिंहकृतानां नामं।
विवेकः। अमरकोषमालानं।

No. 2065. दत्तकविवेकः। Substance, country-made paper, 18 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Lálagolá, Post Dighápati, Zilá Rájasáhi, Bábu Táránátha Ráya Chaudhurí. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Dattaka-viveka. A summary of the laws relating to adoption. By Súlapáṇi. It is one of several treatises the author wrote under the generic name of *Viveka*. He lived in the middle of the 12th century, and was a judge in the court of Lakshmaṇa Sena, of Bengal.

Beginning. अथ दत्तकविवेकः। तत्र याज्ञवल्क्यः।
दद्यान्माता पिता वा यं स पुत्रो दत्तको भवेत्॥
मनुः। माता पिता वा दद्यातां यमद्भिः पुत्रमापदि॥
सदृशं प्रीतिसंयुक्तं स पुत्रो दत्रिमः सुतः॥
प्रीतिसंयुक्तमित्यनेन पयोऽधिकपुत्रदाने पुत्रानुमत्यपेक्षा ज्ञापिता। इत्यादि।

End. संक्षेपतः कृतवान् सर्वेषां भवतुन ।

अथ देवा तु कथा ज्ञात्वा महर्षेस्तु युधिष्ठिर ॥

Colophon. इति सूतवाचिकमद्भुतयतिविवेकः समाप्तः ।

विषयः । द्वाविंशत्यक्षरवर्णसंघातादिविकारादिनिरूपणं ।

No. 2066. छन्दोमञ्जरीटीका । Substance, foolscap-paper, 16 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent, 446 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Lálagola, Post Dighápati, Zilá Rájasáhi, Bábu Táránátha Ráya Chaudhurí. Appearance, new. Prose. Correct.

Chhando-manjarí-ṭíká. A commentary on the *Chhando-manjarí*, an elementary treatise on versification. By Dátaráma.

Beginning. नत्वा वाणीचरणयुगं चतुर्वर्गफलप्रदं ।

छन्दोमञ्जरीटीका दातारामेण तन्यते ॥

यद्यप्यासां कृतिता व्याख्या व्याख्याताः पूर्वसूरिभिः ।

तथापि बालबोधाय यथाव्याख्यायतेऽधुना ॥

ग्रन्थकारेण छन्दसां मञ्जरीमलकृतनीलावर्णनप्रधानतया गणाक्षरव्याहारो विद्यानुशिष्टा-विशिष्टदेवतानमस्कारेण मङ्गलं कृतमिदमथ कृतः । गणं यथा गणाक्षरमुपचये तत्र लक्षणं । वाणीगम्भीरश्लेषा कृतमिदमो वापि तत्रत्यमित्यर्थः ।

छन्दसां मञ्जरीमेव परिकल्प्य यथाविधि ।

गङ्गादासप्रकारेण सम्यक् षड्भिर्निर्मितं ॥

इत्यमित्यादि ।

End. भाराक्रान्तेति । हरिः पीताम्बरो जयति जयतु गुणात्मे तिः । विभूनः, गुरु सर्वं विशेषं दृष्ट्वा जगद्गुरुकाकुलावतीर्णं देवेशं——

Colophon. परिसमाप्तिश्चायमादिकं नास्ति ।

विषयः । गङ्गादासकृतछन्दोमञ्जर्या व्याख्यानम् ।

No. 2067. शाक्तक्रमः । Substance, country-made yellow paper, 14 × 3 inches. Folia, 105. Lines, 5 on a page. Extent, 1,508 ślokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Láṭora, Zilá Rájasáhí, Kumár Yogendranátha Ráya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

S'ákta-krama. A summary of Tántric rituals. By Purṇánanda Paramahaṁsa. The work is divided into 7 chapters, and treats of all

the leading rites and ceremonies which the followers of the S'ákta sect of the Trántrics are required to perform.

CONTENTS: I. Proper place for Ekaliñga. The Kúrmachakra diagram. Corpses, their varieties. Internal worship. Offering of water to the manes. Offering of Arghyas. Rosaries. The great internal worship. The great yajna.

II. Classification of worshippers. *Divya* or Celestial class. *Vira* or heroic class. *Pashu* or animal class. Listening, contemplation, &c. Means of knowing one's self. True knowledge. Conduct of the class called *Chína* or Chinese. Duties of Kaulas. Rules regarding the five M.'s S'akti defined. Routine of Kaulas. Duties on particular occasions.

III. Worship of virgins of different ages. Sacrifice of she-jackals. Worship of Kula. Recounting of rosaries. Sanctification of rosaries. Drinking for pleasure prohibited. Worship without spirituous drinks condemned.

IV. Purification of articles of worship. Identity of one's self Articles of worship derived from bastards, &c.

V. The rite of Vijayá. Hermitage. Worship of shoes. Form of Kámakalá. Secret worship. Purificatory rites. Rites on cremation grounds. Rite called Níla.

VI. Rites for becoming Víra. Worship of S'akti. Praise of nonduality.

VII. Diabolical rites for causing stupefaction, subjugation, &c. &c.

Beginning. कदा श्रीपरदेवताङ्घ्रियुगलं [illegible] कामदं
पूर्णानन्द[illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ॥
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] ॥
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] पीठ [illegible] तथा ।
[illegible] पीठ [illegible] ॥

कृतार्थं प्रथय वासवेन्द्ररचितां ।
ववधार्यंतावत्व वचरामध्येव च ।
गुरुणाव यत्र जाता कालीनवं कृतार्थं ।
पूर्णानन्देन लिखिता ग्रन्थं श्रीपतिनामके ।
इषे काराह्वयेन्दुशाके मङ्गलवारे ।
लिखनपुस्तकमाद्यं नासनवनपूर्णं ।

Colophon. इति श्रीपूर्णानन्दचरणसंविरचिते ब्राह्मणे समाप्तोऽयं ।

विषयः । १मकांडे,—रविकिरणवर्णनकथनं । सूर्य्यवंशकथनं । चीनवपूजकादिनयक-थनं । वनवंशजविधिः । नवेवविधिः । वर्णभोजनविधिः । जपविधिः । नवान्नभक्षणविधिः । नवावग्रविधिः ।

२य कांडे,—हिमादिस्थानविवरणं । हिन्दुस्थानवर्णनादिकथनं । गौरमानवकर्णादिकथनं । वसुधाधरवर्णनादिकथनं । जल-स्थल-निरादिस्थानवर्णनादिकथनं । वाजसावान्यादेशादिकथनं । नवग्रहादिनिरूपणं । श्रीमायादेवपूजादिदं । कौशिककर्णवर्णनं । पशुरक्षादेवतावविधिः । अग्निनिरूपणादिदं । कुशावारवर्णनं । ववनावारवर्णनं ।

३य कांडे,—कुमारीपूजाविधिः । नवग्रहादिकथनं । नव ग्रहसंख्या बलविशेषकथनं । शिवार्चनविद्याविधिः । कुलपूजनविधिः । मालाजपविधिः । मालाप्रतिष्ठाविधिः । कालः कुल-धार्मिकेषु । नवादिदेवीपूजाया विभिन्नमन्त्रकीर्त्तनं ।

४र्थ कांडे,—दुर्गापूजाविधिः । चारणकथानिरूपणं । कृष्णगोपीलीलादिप्रसङ्गनिरूपणं ।

५म कांडे,—विवाहादिकथनं । वनभूतगणकीर्त्तनं । पादुकापूजनविधिः । कालकलाप-कीर्त्तनं । गुरुशान्तिविधिः । कवचपरचरणविधिः । ग्रहयागपाठनविधिः । श्रीहवावनविधिः ।

६ष्ठ कांडे,—श्रीरामनवमीप्रभृतिविधिः । शक्तिपूजाविधिः । चण्डीपाठक्रमः ।

७म कांडे,—वराहजन्मादिविधिः । नव ग्रामवासादिनिरूपणं । सर्व्वेषु देवीनामावलीकथना-निरूपणं ।

No. 2068. पुराणसर्व्वस्वं । Substance, Palm-leaf, 40 x 2 inches. Folia, 325. Lines, 4 on a page. Extent, 8,910 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1677. Place of deposit, Viśe, Post Deṅgápáḍá, Zilá Rájasáhí, Bábu Lakshmíkánta Ráya. Appearance, old. Verse. Correct.

Puráṇa-sarvasva. A miscellany made up of extracts from the Puráṇas with comments thereon on history, geography, civil polity, various forms of worship, &c. By Goyardhana Páṭhaka. It was compiled under the auspices of a Bengali zemindar of the name of Srísatya, who

had the title of Khan, in the year 1396 S'áka. This work is quite distinct from the one of this name noticed under No. 333 (I, 188).

Beginning. (प्रथमपत्रं नास्ति।)

विप्राश्च तु यथाराज्ञ विद्वान् पुत्रः पुरस्कृतः।
शैवजी रामजीराव यस्मा विप्रसदसिस्थितः॥
ब्रह्मवादी धराज्ञानः प्रभुर्विद्वेषि कुर्वतः।
यावतां चाग्निहोत्रस्य यज्ञानाञ्च महीपतिः॥ इत्यादि।

End. एतत् पुण्यं समाप्तं जगदभिहितं चारितं यस्य नाने-
र्दानैर्योगैर्विधानैरनुदिनमधिकं पश्चिमात् पूजनीया।
सर्वेषां पुराणं परमसुखकरं भूषणं भूतलेऽस्मिन्
चापल्यात्कुर्वताऽपि प्रभवतु भजतां पुण्यमप्याप्रमादे॥
श्रीमद्गोविन्दश्रीमद्दीपनिपतितग्रामप्रसादोदयः
पुत्रः प्राक्तनकर्मतोऽतिपद+++श्रीरामनाथात्मजा।
पश्चात् श्रीमद्भराजखानपदवी लब्धा धरामण्डले
श्रीवाचस्पतिरत्नरः कृतधरो धीरो मनीषी बुधैः॥
पुराणसर्वस्वमिदं प्रयत्नादकारि योऽयं वरपाठकेन।
मनोरमं पुण्यवतां जनानां श्रीसत्यवाचस्पतिः प्रधानं॥

Colophon. इति पुराणसर्वस्वं समाप्तं। शुभमस्तु शकाब्दाः १६००॥

विषयः। विविधपुराणसारोद्धारनिर्णीतोऽयं सन्दर्भः। तत्र सृष्ट्युत्पत्तिकथनं। भुवन-कोशवर्णनं। विशेषेण भूगोलकीर्तनं। ज्योतिश्चक्रविवेकसंस्थानादिकथनं। तीर्थप्रकरणादि। तत्र विशेषेण गङ्गामाहात्म्यकीर्तनं। तर्पणप्रकरणं। दानप्रकरणं। व्रतप्रकरणं। श्राद्धप्रकरणं। श्राद्धप्रकरणं। भक्तिप्रकरणं। मृत्युप्रकरणं। प्रायश्चित्तप्रकरणञ्च। शुद्ध्यादिप्रकरणं। वारा-णसीमाहात्म्यं। मथुरामाहात्म्यं। जगन्नाथमाहात्म्यं। बदरिकाश्रमपुरुषोत्तमादिकथनं। भारतकथनकथनं। रामायणकथनकथनं। चातुर्वर्ण्यपुराणधर्मनिरूपणं। तत्र साधारण-परिभाषाकथनं। धर्मलक्षणकीर्तनं। वर्णधर्माः। ब्राह्मणमाहात्म्यं। ब्राह्मणादीनां जीविका-दिनिरूपणं। वर्णसङ्करनिरूपणं। दुर्भिक्षसंस्कारकथनं। विवाहादिविधिकथनपूर्वेण विवाहादि-कथनकीर्तनं। गर्भाधानविधिः। अन्नप्राशनविधिः। श्राद्धविधिः। तत्र श्रीहरपादि-कथनं। पुत्रकथनं। दारानुगमनविधिः। गायत्र्याचमनविधिः। अग्निहोत्रादिविधिः। वि-वर्णभिन्नविधिः। विशेषेण प्रातःस्नानाद्याह्निककृत्यविधानं। विशेषेण शिवलिङ्गादिपूजाविधि-कथनं। भक्तिप्रकरणं। गतिप्रकरणं। पापप्रकरणं। चरित्रादिकथनकीर्तनञ्च। दुर्गापूजा-प्रकरणं। एकादश्याद्व्रतादिमाहात्म्यं। गीतामाहात्म्यं। विष्णुस्मरणप्रकरणं। सत्यकथनादि-

मापाख्यं । मेरुदेवादिविधिः । तिलपात्रविधिः । चाण्डालविधिः । औदुम्बरादिकथनं । द्रव्यादिविधिः । सावित्रीकथनं । कीर्ता अभिचारादिकथनं । कीर्त्तं वतप्रकरणं । यावप्रश्न-विधिः । पतितसंकीर्णनं । वेतसाख्यकथनं । अथ विशेषत वाहन-धाम-धारणा-प्रकाशनादि-लक्षणकथनं । यात्रवल्क्यमीनाकथनं । धर्मलक्षणकथनं विस्तरेण राजनीतिकीर्त्तनं । कौटुम्बा-दिकार्यमात्रकथनं । व्यवहारविधिकथनं । अथ विस्तरेण विवादप्रकारादिकथनम् । परीक्षा-विधिः । दण्डविधिः । सामान्यतो नीतिसारकथनं । कर्मचण्डालप्रकरणं । कायस्थकथनं । धनु-र्वेदकथनं । मन्त्रावलम्बनादिकथनं । नरकादिस्वरूपनिर्णयः । देवानुष्ठानादिकथनम् । पुष्पराग-कर्दम-कुङ्कुम-चन्दनादिस्वरूपवर्णनं । दौःसमंकरविधिः । अथ गजविधौ वर्णभेद-लक्षणादिनिरूपणं । वास्तुनिरूपणादिकं । गजचिकित्साविधिकथनं । अश्वपरीक्षादिविधिः । दण्डयुद्धकथनं । नाट्यप्रकरणं । धर्मप्रकरणं । दानप्रकरणं । योनिरूपप्रकरणम् । ब्रह्मचर्यव्रतविधिः । विवाहविधिः । गोविन्दपूजा-प्रवेशनविधिः । श्राद्धप्रयोगादिविधिः । भूकम्पादिलक्षणनिरूपणं । श्राद्धप्रकरणविधिः । चरु होम कथनं । उपनयनविवेकः । स्नानादिकथनं । श्राद्धप्रकरणं । अश्वमेध-यानप्रकारादिविधिः । नारायणकथनं दानप्रकरणं । प्रायश्चित्तप्रकरणं । महादानप्रकरणम् । संवत्सरफलनिरूपणं । दुर्गोत्सवविधिः । महाशिवलिङ्गकथनं । पञ्च कथनं । पूजादिनिरूपणं । पञ्चमीकल्प मासपक्षाद्यादिविधिः । कालदण्डादिलक्षणकथनं । विषचिकित्सा । एकादश्यादि-व्रतविधिः । अश्वौषधनिरूपणं द्रव्यशुद्धिनिरूपणं । मन्त्रकथनं । प्रसादचरितकीर्त्तनम् ।

No. 2069. दानरत्नाकरः । Substance, Palm-leaf, 19 × 2 inches. Folia, 128. Lines, 6 on a page. Extent, 2,304 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1707. Place of deposit, Lálora, Dighápati, Zilá Rajasáhi, Bábu Táránátha Ráya Chaudhuri. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Dána-ratnákara. A summary of the laws relating to the consecration of various kinds of gifts. By Chaṇdes'vara Ṭhakkura, minister of war and peace, and son of Vires'vara, who held the same office under some king or other whose name is not given. The author says he compiled the work after performing the rite called *Túlápurusha*, on the banks of the Vágvatí river in Nepal. The work is one of seven which he compiled under the generic name of *Ratnákara*. The specific names of the others were *Kritya, Vyravahára, S'uddhi, Pújá, Viváda* and *Grihastha*, treating severally of periodical rites, Judicature, purification, worship, inheritance, and domestic duties.

Beginning. यद् पातु वो यत्तं यशोः विश्वाचंपनिमीलितं ।

यत्रं यत्सम्पीतापविशापवित मीरतं ।

अविश्रान्तोत्सवनित्यं रुचिरं कुसुमायुधं तं-

पश्चीमकुंभसंबोधपुलिनितब्रद्धैः साधवैरन्नमानां ।
स्वर्गीं चिन्तयतामाः स्तुतमनुज सती यै या महादानदानैः
श्रीमद्वल्लेश्वरोऽयं रचयति रुचिरं दानरत्नाकरं सः ॥
श्रीवल्लेश्वरलेखितः मतिमतामेव प्रसन्नाभवा
मेधावाचिकबुद्धिपाठबहिना यत्नेन बुधाञ्जिता ।
ग्रामताः परिनतके तुरगुणीचार्थ्यं रचनाः प्रभो
सार्थं याचि यथेः प्रपुण्यमये दानाकुलापूरणाः ॥
यत्र दानानिरेकेण लोके निर्जितगोऽरवः ।
कल्पद्रुमः पारिजातः कामधेनुः क्वचित् क्वचित् ॥
यदेतन्मपि यद्दानं दानरत्नाकरे पुनः ।
मालादिकलशावद्यं गौरवात्तदुदीरितं ॥
दानविधि+ +दानस्वरूपस्य निरूपणं ।
देयादेय+देशोऽस्य पात्राणां कथनं ततः ॥
महादानानि सर्वाणि गोमध्यमतमन्यरं ।
धान्यादि शैलदानानि मरुधेन्वादिकानि च ॥
तथा सकलतो दानं ततो चंमनयीपरं ।
इत्युत्तमाजिने तद्दानं भूमिवधयो ॥ इत्यादि ।

End. नायको विनायकः धनदात् कुबेरः ।
यत्र या दिग्भवाः काष्ठांतपापि कथयामि ते ॥
यद् द्वारं समुखं तस्य देवीं तत्र प्रतिष्ठापयेत् ।
नायकं नायकं कुर्याद् द्वाराभ्यां मध्यतः स्थितं ॥
यः पश्चिमदक्षिणस्थरघुवीर-
श्रीमूलनायकमदर्यो विजिगीषु चित्तिम ।
दीर्घाद्रितिनिधिमदूरितामयश्री-
दाने धर्मं विजितमावलभद्रपतिः ॥
यस्या योऽयमपार्थिवे मधुमती मेनोवृता सौरभा
निध्यायमिवैरिभिः विनिभुजा सभाः समाराद्विता ।
इतः कष्टकोपयोऽभिनिवे यशेश्वरेऽपके-
नैवंशाभ्युदयाय येन विहितः श्रीदानरत्नाकरः ॥
श्रीमद्दानमयसारसुविधूमाभिमादेषु तथा मयचे ।
रत्नाकरा यदभुतो निचयाः सनाकुलापूरणेन यत्र ॥

रुद्रमुखपङ्क्तिः शशिनो मासयुगे
कवयति पवनवदे माधवीविश्रुतीरे ।
बहिन तुहिनमुचैताश्च सर्वदापि
विविदिखितमुखामाखुन+माननाथः ॥

Colophon. इति श्रीसकलशास्त्रविचक्षणश्रीविष्णुपण्डिततनयश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितो दायरत्नाकरः समाप्तः । शकाब्दाः १०००।

विषयः । दायविधिनिरूपणं । दायशब्दकीर्तनं । देयादेयनिरूपणं । दायविवेचनं । जनाद्यामादि । प्रत्यक्षादिकथनं । मध्यादिविभागविधिः । तत्र चतुर्विधदायादिपरिशोधकथनं । विरक्तसंसर्गदायविधिः । एवं सवर्णादायं । कल्पादयदायं । सेवकदायं । कामधेनुदायं । विरक्तावरणदायं । पत्नीदायदायं । दुहितृदायं । पितृपत्नीदायं । कन्यादायं । पालावरदायं । रत्नधेनुदायं । भ्रातृसुतदायं । पशुपुत्रादिदायं । विवाहधेनुगोधनदायं । सिंहद्वोणधनदायं । पण्यदायं । कृषकधनदायं । गुरुधनदायं । सुवर्णधनदायं । निक्षेपधनदायं । हस्तधनदायं । रत्नधनदायं । रजतधनदायं । सर्वरत्नधनदायं । गुरुधेनुतिलधेन्वादिदायं । उभयतोमुखीदायं । वरदक्षिणदायं । कन्याविवाहदायं । भूमिदायं । सर्वदायं । विद्यादायं । तत्र विभागविधिः । विद्याधनादिरत्नविधिः । पशुधनविधिः । अपीनिवेशनविधिः । पौत्रप्रपौत्रादिनृत्यक्रमेण सत्यादानुपूर्विधकथनं । वेदशास्त्रादिविधिः । पाठ्यविधिः । स्त्रीधनविधिः । पाठ्यधनविधिकथन । पारीक्ष्यदायविधिः । उभयदायविधिः । दिवसस्थापनविधिः । कन्यादायविधिः । चण्डदायविधिः । मातृदायविधिः । मातुलदायविधिः । निषिद्धदायविधिः । सप्तपदादायविधिः । सन्ततिदायादायविधिः । सवर्णपितृदायविधिः । कालपुरुषदायविधिः । देवमातृदायविधिः । वापीकूपतडागादिविधिः । इत्यादिप्रतिज्ञाविधिः । नामदायविधिः । प्रतिपदादायविधानम ।

No. 2070. अशौचदीपिका । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 7 on a page. Extent, 406 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyár, Post Siṇḍá, Zilá Rájasáhí, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Aśaucha-dípiká. An epitome of the rules regarding personal impurity resulting from birth, or death, or other causes. By Viśveśvara Bhaṭṭácharya.

Beginning. विलोक्य सर्वशास्त्राणि विचार्यासौ विधङ्गुणान् ।
विश्वेश्वरेण क्रियते विश्वेशाशौचदीपिका ॥

तत्र मनुः । सूर्येन्दु विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ॥ इत्यादि ।

End. इति दशाविवरणं सद्धृतः सर्वशौचदृतः शौचदा निर्णयमानौदकयाताः ।

Colophon. इति विवेकरत्नाकराख्ये निरवधिका अशौचदीपिका समाप्ता ।

विषयः । जननमरणयोरशौचनिरूपणं । सपिण्डादिनिरूपणं । पाकादिकारित्वनिरू-पणं ।

No. 2071. अशौचसंग्रहः । Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 304 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Viśe, Post Deṅgápáḍá, Zilá Rájasáhí, Bábu Lakshmikánta Ráya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Aśaucha-saṅgraha. An epitome, like the last, on the subject of personal purification. By Chaturbhuja Mahácharya.

Beginning. श्रीमत्कृष्णपदाम्भोजं सुप्रणम्य सतः ।
अशौचसंग्रहं वक्ष्ये महाचार्यचतुर्भुजः ॥

तत्र जननाशौचं । जनने पितुः सपिण्डानां दशाहाशौचं । इत्यादि ।

End. शौचाचरणं सर्वं सपुत्रसपुत्रके सद्यःशौचं । ततः सर्वं दानादिकं कार्यं ।

Colophon. इति महाचार्यश्रीचतुर्भुजकृतोऽशौचसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । जननमरणयोः सपिण्डानामशौचनिरूपणं । जाताशौचं । मृताशौचं । अशौच-सङ्करः । गर्भपाताद्यशौचं । सद्यःशौचादिकथनं । मरणक्रियादिविधिः । दानाधिकारित्वः ।

No. 2072. अशौचव्यवस्था । Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 91 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Viśe, Post Deṅgápáḍá, Zilá Rájasáhí, Bábu Lakshmikánta Ráya. Appearance, new. Verse. Correct.

Aśaucha-vyavasthá. Another epitome on the same subject, as that of the last preceding No. By Rádhánátha Bhúsura.

Beginning. श्रीगोपालं नमस्कृत्य श्रीराधानाथभूसुरः ।
वक्ष्यत्यादौ वचने साशौचव्यवस्थितिं ॥

तत्रादौ जननाशौचं ।

एवमुक्ता चतुर्थ्यादि प्रदा चानेन कौशिके ।
दैवं पैतृक तद् कार्य्यं तत्र प्रदा तु पञ्चमे ॥ इत्यादि ।

End. निमित्ताज्ञानिनोऽशौचं न त्वागच्छति यदि ।
ज्ञात्वा तदहं शुद्धीत तदा पूर्व्वाह्णमात्रकम् ॥
इत्यशौचनिर्णयोऽयं श्रीरामनाथप्रणीतः ।
निर्णयो बुधिनोदाय मा मोहाय पण्डितमताः ॥

विषयः । अशौचनिर्णयोऽशौचनिरूपणं ।

No. 2073. सम्बन्धविवेकः । Substance, country-made yellow paper, 12 × 3 inches. Folia, 7. Lines, 6 on a page. Extent, 122 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍá, Zilá Rájasáhí, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Gopálalála Gosvámí. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Sambandha-viveka. On relationship prohibiting marriage By S'úlapáṇi Mahámahopádhyáya. The colophon adds the title *Sahuḍiyálam*, the purport of which is not intelligible.

CONTENTS: Maidens fit for marriage by Bráhmaṇs. Sapiṇḍas defined. Kshatriyas and Vaisyas' claims to the gotra of their purohits. Marriage with a *sagotra* invalid. Expiation for such marriage includes divorce. Prohibited marriage.

Beginning. नमो इष्टदेवतापादपद्माभ्यामाभ्यां ।
सम्बन्धस्य विवेकोऽयं क्रियते शूलपाणिना ॥
तत्र मनुः । असपिण्डा च या मातुरसगोत्रा च या पितुः ।
सा प्रशस्ता द्विजातीनां दारकर्म्मणि मैथुने ॥
असपिण्डा । या मातुरसपिण्डा असमानपिण्डा न भवति इत्यादि ।

End. एतासां कन्यानामविवाह्यत्वमित्यर्थः । अन्यत् सुबोधमिति ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीशूलपाणिविरचितः सम्बन्धविवेकः समाप्तः ।

विषयः । द्विजानां विवाहयोग्यकन्यानिरूपणं । सपिण्डनिरूपणं । राजन्यवैश्ययोः पुरोहितगोत्रनिरूपणं । सगोत्रादिविवाहे प्रायश्चित्तपूर्वकपरित्यागोपदेशकथनं । अविवाह्यकन्याकथनं ।

No. 2074. परिभाषावृत्तिः। Substance, country-made paper, 12 × 3¼ inches. Folia, 76. Lines, 8 on a page. Extent, 3,209 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍá, Zilá Rájasáhí, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Paribhásha-vṛitti. An exposition of the meaning of the technical terms used in Sañskrit grammars of the Páṇini class, including the Káśiká-vṛitti of Jayáditya, the Nyása of Jinendrabuddhi and the Nyáya. By Síradeva.

Beginning. स्फुरयति नवरामा भास्वरामा प्रसन्ना
प्रशमयमितदोषा स्फीतसन्तोषपत्रा ।
विचितचितविचारा आवआवोपशान्त्यै
प्रभवतु परिभाषावृत्तिरादैविकैषा ॥

व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिर्न हि सन्देहादलक्षणं । या व्याख्याता सा परम्परोपदेशात् सन्देहेऽपि विशेषावगमो भवति । न तु लक्षणाभाव इति । इत्यादि ।

End. उत्पत्तिमत्स्वपि पदार्थेषु षट्सु भवत्वं न व्यभिचरति । तत उत्पत्तेः भावप्रत्ययसामान्यमभिदधाति । सत्तेति न क्रियावचनं ॥ १०२८ ।

Colophon. इति श्रीसीरदेवकृतायां परिभाषावृत्तौ जैनन्यायमूलाः परिभाषाः समाप्ताः। समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । पाणिनीयपरिभाषासूत्राणां व्याख्यानं । तथा जिनेन्द्रबुद्धिकृतन्यासापरनामधेयकाशिकावृत्तिपञ्जिकायां प्रयुक्तानां न्यायरूपकपरिभाषाणाञ्च विशदीकरणमिति ॥

No. 2075, काशिकाविवरणपञ्जिका, वा (काशिकान्यासः)। Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, ? Lines, 8 on a page. Extent, ślokas ? Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍá, Zila Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Káśiká-vivaraṇa-panchiká *alias* **Káśiká-nyása.** A commentary on the Káśiká of Jayáditya. By Jinendrabuddhi. The comment extends from the 2nd book to the 7th.

Beginning. समर्थे। परिभाषेयमिति परितो व्यापृता भाषा परिभाषा । तथा चाहुः, परिभाषा पुनरेकदेशस्था सती सर्वं शास्त्रमभिज्वलयति प्रदीप इति । कथं पुनर्ज्ञायते परिभाषेयं नाधिकार इति यद्विधिविधानाभावादिति । इत्यादि ।

End. सप्तमाध्यायस्य [illegible] तेन [illegible], [illegible] इत् [illegible] ।

Colophon. इति बोधिसत्त्वदेशीयाचार्यश्रीजिनेन्द्रबुद्धिपादविरचितायां काशिकावि-वरणपञ्जिकायां सप्तमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ।

विषयः । अथादितस्तत्काशिकाविवरणपञ्जिकायां [illegible] सप्तमाध्यायद्वितीयपादपर्यन्तं व्याख्यानं ।

No. 2076. तन्त्रप्रदीपः । Substance, country-made paper 14 × 2, inches. Folia, 201. Lines, 5—6 on a page. Extent, 7,562 slokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1600. Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍa, Zillá Rájasáhi, Paṇḍit, Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Tantra-pradípa. A gloss on the work noticed under the last preceding No. By Maitreya Rakshita, Mahámahopádhyáya.

Beginning. आह । कृतादीत्यत्र [illegible] विभक्तिरिति [illegible]-[illegible] + [illegible] एव [illegible] प्राप्नोति । इत्यादि ।

End. इति [illegible] दीर्घत्वं [illegible] । [illegible] प्रत्ययनिवृत्तं [illegible]-कार्यं [illegible] इति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमैत्रेयरक्षितकृतौ तन्त्रप्रदीपेऽष्टमोऽध्यायः ।

शुभमस्तु । शाके [illegible] तिथौ ।

श्रीनारायणेन लिखितः [illegible] पाठाय यत्नतः ॥

विषयः । जिनेन्द्रबुद्धिकृतकाशिकाविवरणपञ्जिकायाः प्रथमाध्यायद्वितीयपादादारभ्य सप्त-माध्यायपर्यन्तं व्याख्यानं ।

No. 2077. स्मृतिकौमुदी । Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 156. Lines, 6 on a page. Extent, 2,906 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, Fresh. Prose and verse. Correct.

Smṛiti-kaumudí. A dissertation on Smṛiti rites, penances, fasts, &c. By Rámakṛishṇa Bhaṭṭáchárya.

Beginning. प्रणम्य राधिकानाथं [illegible] ।

तनुते रामकृष्णेन [illegible] स्मृतिकौमुदी

अत प्राचः अनुक्त एव कर्मकाण्डप्रकरणादौ च एव निरूप्यते । तत्र वाक्यार्थमी-
मि: रचितं कर्म करोत्व च्छर्वेमिति बुधा मनसा तत्त्वकल्पं । इत्यादि ।

End. यतो नैष्कर्म्यसिद्धोऽपि । इत्यतोऽर्थे प्रोक्तेन न तुच्छीन चरितम । इति प्रचलात् ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरामकृष्णभट्टाचार्यकृता कृतिकौमुदी परिपूर्णा ।

विषयः । वक्तव्यविचारः । वर्णिताधिनिरूपणं । नित्यकाम्यादिकर्मनिरूपणं । प्रतकथनं । संकल्पाकरणे निन्दाकीर्तनं । वस्तुमूलविवेचनं । प्रतमासादिविवेचनं । कर्मविशेषे चान्द्रादिमास-विशेषनियमनं । तिथ्यादुक्तविधिः । विविधविवेचनं । वर्षादिनिरूपणं । विशेषवर्षादानविरू-पणं । विकल्पकथनं । कृष्णादिविधिविवेचनं । जयन्तिप्रितिनिरूपणं । वैराग्यिकमधिकाररे प्र-ख्यानधिकारकथनं । अवमासादौ पूर्वादिकरणनिषेधः । प्रतिपदादितिथिकृत्यनिरूपणं । तत्र विशेषतो माघमासीनिरूपणं । अक्षयतीकथनं । दुर्गोत्सवविधिः । तत्र षष्ठ्यादिविचारं । नागुलीव्रतविधिः । नवरात्रविधिः । परिषवनादिव्यवस्था । सावित्रीव्रतविधिः । चन्द्रनामं । एकादशीपूजाविधिः । महाष्टमीविधिः । कोजागरविधिः । दीपदानविधिः । संक्रान्तिव्यवस्थाकथनं । कार्त्तिककृत्यं । आकाशदानविधिः । प्रपानिरूपणं । पर्वोत्सवरोगकथनं । कृष्णाष्टमी-जन्मवासरादिनिरू-पणं । सुवर्णादिदानविधिः । शुद्धिनिरूपणं । अशौचनिरूपणं । चन्द्रसूर्यादिकीर्त्तनं । स्वप्नशुद्धि-निरूपणं । सूतिकादिमरणे दानव्यवस्था । मृदुर्ध्वकृत्यं । प्रेततर्पणव्यवस्था । पुत्रस्य वंशजे कृत्यनि-रूपणं । पितृदानादिविधिः । इष्टोपसर्गकालः । दानादिविधिः । प्रेतक्रियानधिकारिता । इत्य-विधिः । गाविस्वप्नविचारविधिः । मातृकर्माद्यादिकथनं । देवतास्वर्णं । यामकथनं । वाविवक-थनं । तन्त्रतालक्षणं । मलमासकालः । मलमासोत्पत्ती । पत्रपुष्पाध्ययनकृत्यं । पदार्थनिरू-पणं । पानमादयव्यवस्था । जीवच्छ्राद्धपादव्यवस्था । धनाधाना नमासादिदिनकीर्त्तनम ।

No. 2078. वेदान्तसारभावार्थदीपिका । Substance, country-made paper, 19 × 3½ inches. Folia, 34. Lines, 6 on a page. Extent, 816 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Va-iyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, very old. Prose. Correct.

Vedántasára-bhávártha-dípiká. A commentary on Sadánanda's Vedántasára, an epitome of the Vedánta doctrine. By Vedántavágíśa.

Beginning. नत्वा सच्चिदानन्दमात्मानं ब्रह्मसनातनं ।

वेदान्तसारभावार्थदीपिका क्रियतेऽधुना ॥

चिकीर्षितस्य ग्रन्थस्याविघ्नपरिसमाप्तिप्रचयगमनाभ्यां शिष्टाचारपरिपालनाय चाचरितं अस्तं निर्विघ्नकामो ग्रन्थतो निबध्नाति अखण्डमिति । अखण्डमासाक्षमाषवे इति अखण्डः । साध-

यचीवं यत् लक्षणमात्मानमुपपादयति चरित्रानन्दमिति । तत्र लक्षणं द्विविधं स्वरूपलक्षणं तटस्थञ्च । तत्र स्वरूपमेव स्वरूपलक्षणं—इत्यादि ।

End. तत्र प्रत्यभिज्ञानेन नित्यनिष्ठादिलक्षणे ।

निश्चयो गुरोः पादरेणोऽपूर्वभावनः ।

येषां चरित्रभिमानेन निष्ठतेऽनन्तं नमः ॥

[illegible] पदाम्बुजम् यथा ।

तथापि बुद्धिशुद्ध्यर्थं कृता चेयं यथामति ॥

Colophon. इति नरहरिचरणकमलमकरन्दवेदिना श्रीवेदान्तवागीशेन कृता वेदान्तसारार्थदीपिका समाप्ता ।

विषयः । सदानन्दयोगीन्द्रकृतवेदान्तसारप्रकरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 2079. दायभागसिद्धान्तकुमुदचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 78. Lines, 6 on a page. Extent 1,732 ślokas. Character, Bengali. Date, Śk. 1628. Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, very old. Prose. Correct.

Dáyabhága-siddhánta-kumuda-chandriká. A commentary on Jimútaváhana's Dáyabhága, a treatise on the law of inheritance as current in Bengal. By Rámabhadra Mahámahopádhyáya.

Beginning. वन्दे [illegible] — इत्यादि ।

End. तदेव निबद्धमिति तेषामंशद्वयमादायाप्येन यथा [illegible] इति चतुर्थिरिति दिक् ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरामभद्रकृता दायभागसिद्धान्तकुमुदचन्द्रिका समाप्ता । शकाब्दाः १६२८ ।

विषयः । जीमूतवाहनकृतदायभागस्य व्याख्यानं ।

No. 2080. श्राद्धविवेकभावार्थदीपः । Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 60. Lines, 8 on a page. Extent, 2,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasáhi. Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance old. Prose. Correct.

S'ráddha-viveka-bhávártha-dípa. A commentary on S'úlapáṇi's S'ráddha-viveka, a summary of the rules regarding S'ráddha offerings to the manes. By Jagadíśa.

Beginning. प्रणम्य पितरौ पित्रोर्निवेशं श्रीजगदीश्वरं तथैव ।
सतां श्राद्धविवेकस्य भावार्थदीपं प्रकटीकरोति ॥
श्रीमता जगदीशेन कृतिनां हितकाम्यया ।
शूलपाणिकृतग्रन्थे क्रियते कौतुकं कियत् ॥

निखिलपदार्थसंगृहीतं पञ्चशब्दं प्रत्यागमवाद विवेचयति । धर्मशास्त्रप्रणीतत्वेन इतिवृत्तो-कुलाचारेण सम्प्रदायाभिव्यक्तं । इत्यादि ।

End. नहि नरकस्थाय दत्तमिति पितृदाने फलश्रुतिः तत्र पाप पतेदिति । अर्थवादस्तु विचार इत्यर्थः । कर्मान्तरं प्रधानभूतमिति शेषः ॥

Colophon. (परिसमाप्तिसूचकवाक्यं नास्तीति)

विषयः । शूलपाणिकृतश्राद्धविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 2081. अधिकरणमाला । Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 55. Lines, 6 on a page. Extent, 1.255 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, old. Prose Correct.

Adhikaraṇa-málá. A dissertation on the rules regarding the performance of Vedic rites, and an exposition of the purport of the illustrative phrases ordinarily used in Smṛiti works. By Govinda Mahámahopádhyáya.

Beginning. यस्याः पदद्वयनिकुञ्जनसारवेग-निदानभाजनमतिनिर्मलतां वयन्ति ।
सा दक्षदक्षजकोटिविलसन्मणी-र्मौलिप्रभा तिमिरदुर्बलितान्तनोतु ॥
अनुरागिनां बुधानां बुद्ध्यै सुरबालिकानां ।
आलानमधिकरणानां गोविन्दः सितवसनतनुते ॥

अधिरोहणं कुर्वीतेति ब्रूयात् तत्र पितृयज्ञे विनियुक्तं कर्मणाम् एतावदिद्वैयाकरणसमुचिता अस्तीति तत्र पूर्वपक्षः इत्यादि ।

End. यथादौ अतिथिविकल्पेन सकलं फलं किन्तु फलभागस्याविकल्पेनैतेन ।
विधयो विकल्पेन पूर्वपक्षस्योत्तरं ।
नियमयेति यथार्थं मालाधिकरणं कृतं ॥

Colophon. इति [illegible]

No. 2082 [illegible] । Substance, country-made yellow paper, 14 × 8 inches. Folia, 130. Lines on a page, 6. Extent, 2,900 ślokas. Character, Bengali. Date, Śk 1326. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Verse. Correct.

Rávaṇa-badha. An epic poem, in 22 cantos, on the adventures of Ráma and his invasion of Ceylon. The work is so composed that the different cantos treat successively of the different topics of grammar of the Sanskrit language. The writing is in well-formed Bengali letters, differing in no respect from the Bengali writing by Paṇḍits of the last century. The leaves are all stained with water marks, and the colour of the yellow orpiment with which they are dyed is very much faded, bearing unmistakable testimony to the age of th. MS. The colour of the ink is well preserved, except in the marginal notes written at different times by different persons. The name of the scribe is Purushottama Deva S'armá. The date of writing is S'aka 1326 = A. D. 1403. A facsimile of the last page showing the date is given in plate I.

The work is a standard text-book on grammar in Indian schools, and has already been printed several times, but the codex under notice is the oldest that has yet been discovered, and is worthy of notice

from the fact of its being remarkably correct and containing some new readings.

There are other circumstances in connexion with the codex which are worthy of note. The first is the name of the work. In all the modern MSS. of the work that I have seen the name of the book always appears to be Bhaṭṭi; and the six commentators whose works are accessible to me in Calcutta either call it Bhaṭṭi, or "an epic (*Maháká vya*) on the history of Ráma." Nowhere is any specific name given for the work. European orientalists, commenting on the work, have invariably used the name Bhaṭṭi, without any doubt or qualification. The MS. under notice, however, gives the specific name *Rávaṇa-badha* or "the Destruction of Rávaṇa," and in the colophon of the Serampur edition the same name is to be met with, though it is not given on the title-page. The disuse of the specific name can be attributed to one of two causes; either the author left an only work to posterity, and therefore his name was held enough to indicate his work, as in the cases of the *S'is'upála-badha* and the *Kirátárjuníya*, which are best known by the names of their authors Mágha and Bháravi; or to the fact of there having been another work of the same name of great renown, the *Rávaṇabadha* of Pravarasena, and the necessity thence arising for a mark of distinction.

The next is the name of the author. Commentators are very much divided in opinion about it. The MS. under notice makes Bhaṭṭi, son of S'rídhara Svámí, to be the author. Its words are इति श्रीधरस्वामिसूनोर्भट्टिस्वामिकस्य कृतौ रावणवधे महाकाव्ये तिङन्तकाण्डे ऊढ-प्रद्युम्नो नाम द्वाविंशतितमः सर्गः। The oldest commentator, Jayamaṅgala, calls him Bhaṭṭi, son of Svámí. His words are लक्ष्यं लक्षणं चोभयैकत्र विदुषः श्रीस्वामिसूनुः कविः भट्टिनामा रामकथाश्रयं महाकाव्यं चकार। Haribara, the next in age, follows his predecessor verbatim. Puṇḍarikáksha, the 3rd in order of age, in his *Kalápa-dípiká*, calls the poet Bhaṭṭi, but gives no specific name for the work. The fourth, Kandarpa Chakravartí, calls the work Bhaṭṭi, and the author Bhartṛihari. His words are अत्र नायकश्रीरामचरिताश्रय श्रीभर्तृहरिकविना शब्दलक्षणप्रयोगो लक्षितं। The fifth, Vidyávinoda, makes the author Bhartṛihari, son of S'rídhara Svámí: अत्र कविना श्रीधरस्वामिसूनुना भर्तृहरिणा ग्रंथकः। And lastly, Bharata Mallika, who lived at Kánchrápárá in the Hooghly district, about 150 years ago, names Bhartṛihari, but does not notice the name of his father: भर्तृहरिनामकवि-श्रीरामकथाश्रयं महाकाव्यं चकार।

Turning now to the writers of this century, I find the opinion to be equally divided. Colebrooke, in his essay on 'Sanskrit and Prákrit Poetry,' follows the later commentators, and says, "The author was Bhartṛihari, not, as might be supposed from the name, the celebrated brother of Vikramáditya, but a grammarian and poet who was son of S'rídhara Svámí, as we are informed by one of his scholiasts, Vidyávinoda. (Essays, vol. II, p. 116.) Professor Aufrecht, in his Bodleian Catalogue, speaks of Bhartṛihari, "*cujus liber grammaticus, minime vero Bhaṭṭiikávyam memoratur*" (p. 175 *b*); but in his notices of the *Prauḍha-manoramá*, (p. 132 *b*), of the *Subodhá*, (p. 175 *a*), of the *Amara-kosha*, (p. 132 *b*), and of the *Sarasvati-kaṇṭhábharaṇa*, he cites Bhaṭṭi. In the last named work both Bhaṭṭi and Bhartṛihari have been separately cited. Dr. Bhau Dájí observes that Bhaṭṭi "is popularly believed to have been a son of Bhartṛihari," (Journal, Bombay Branch R. A. S., 1862, p. 219.) Bohlen, reciting a tradition which says "Vikrama in fact got possession of the kingdom and took to himself Bhaṭṭi as prime minister," remarks, "in this again they seem to have gone wrong, confounding both persons and times. For there exists a grammatical poem called Bhaṭṭi Kávya, describing at the same time the exploits of Ráma, which has been attributed to a certain grammarian belonging to a later age called Bhartṛihari, and from the name of this poem, I think, Bhaṭṭi seems to have been considered as the brother of this our Bhartṛihari." (Preface to his edition of the S'atakas of Bhartṛihari, p. 6.) In a note in the *Indian Antiquary* (I, p. 319) Paṇḍit S'eshagiri S'ástrí gives a story (noticed also by Bohlen) which says that "a Bráhman, named Chandragupta, had four wives, one of the Bráhmaṇ caste, another of the Kshatriya, the third of the Vais'ya, the fourth of the S'údra caste. They were called Bráhmaṇí, Bhánumatí, Bhágyavatí and Sindhumatí. Each of the four bore him a son. Vararuchi was born of the first wife, Vikramárka of the second, Bhaṭṭi of the third, and Bhartṛihari of the fourth. Vikramárka became king, while Bhaṭṭi served him in the capacity of prime-minister."

A critical survey of these several diverse opinions shows that the balance of evidence rests with those who take Bhaṭṭi to be distinct from Bhartṛihari. The three oldest scholiasts take Bhaṭṭi to be the name of the author of the Bhaṭṭi kávya, so does the MS. under notice,

which is 478 years old. The old authors cited by Aufrecht all cite Bhaṭṭi, and one of them, Bhojadeva, author of the Sarasvatí-kaṇṭhábharaṇa, who lived over a thousand years ago, quotes from the works of both. Bhaṭṭi and Bhartṛihari, showing clearly that in his time they were believed to be two distinct persons and not one with two names. It would not be critical to set aside their opinion on the authority of the three later Bengal scholiasts, none of whom lived at an earlier date than 250 years from this time. Colebrooke avowedly followed one of these later scholiasts, and does not seem to have made any careful enquiry into the subject. Professor Aufrecht's quotations should have created in him a doubt on the subject; but they did not. On the same page (175) he has given the two names without a remark. Bhau Dájí, Bohlen and S'eshagiri S'ástrí recognise Bhaṭṭi to be distinct from Bhatṛihari. The traditions quoted by them are at best of little worth, but they are, as far as they go, opposed to the later scholiasts.

Nor is it difficult to make out how the confusion has arisen. Bhaṭṭa is an honorific title, meaning a learned man or a professor, and its derivative form Bhaṭṭi is very unlike a proper name, and the later commentators felt the necessity of searching for something to replace it. How they fell upon Bhartṛihari it is not easy to guess. It may at first sight appear that they thought that Bhaṭṭi must be a corruption of some other word, and as *Bhatti* is the vernacular form of Bhartṛi the conclusion was drawn that Bhaṭṭi stood for Bhartṛihari. This is, however, not philologically correct, inasmuch as *Bhatti*, the corruption of *Bhartṛi*, takes the dental and not the cerebral t, and Bhaṭṭi is invariably written with the cerebral and not with the dental letters. To Englishmen, most of whom cannot pronounce the dental letter, this may not appear a serious objection, but to Indian scholars the distinction is so marked that it is difficult to conceive a confusion in this respect. There must have been some other cause, but I know not what it was. There is nothing, however, to preclude the use of Bhaṭṭi as a proper name. The diminutive of Bhaṭṭa would be Bhaṭṭi, and the young son of a Bhaṭṭa may well be called by the affectionate diminutive "the little professor" or "teacherling." Indian languages abound in such affectionate epithets, and they are not unknown in Europe. By long usage such epithets stick fast, and cannot afterwards be cast off. In many instances they have absolutely set aside

the names given at christening. It may be added that nick-names have often been used as proper names, and the question then naturally arises, is Bhaṭṭi the proper or the nick-name of the author, but there is nothing to decide it. It might have been the one or the other, but certain it is that it was the most popular name, and the author was best known by it.

The next question refers to the name of the author's father. The authorities quoted above give Svámí or S'risvámí, S'rídhara Svámí, Bhartṛihari and Chandragupta. The last two occur in aphocryphal stories, and may at once be rejected as false. Jaymañgala is the oldest, and appears to be a very cautious and critical scholiast, and he gives the first name which may be accepted as the most authentic. Svámí is certainly a title, but there is nothing to prevent its use as a proper name, and if we accept the S'rí which precedes it as a part of the name and not an honorific epithet, there would be nothing to object to it. It may, however, be more reasonably taken to be an abbreviation, or the use of the literary title instead of the proper name. The use of titles for proper names is by no means uncommon.

The poet at the end of his work gives a stanza in which he describes his patron who, he says, was king S'ridhara-sena of Balabhi. The stanza runs thus :—

काव्यमिदं विहितं मया वलभ्यां श्रीधरसेननरेन्द्रपालितायां ।
कीर्त्तिरियं भवतान्नृपस्य तस्य क्षेमकरः क्षितिपो यतः प्रजानाम् ॥ स २२, श्लोक ३५ ॥

"May this poem, written by me in Balabhi, the protected of the great king S'rídhara-sena, be to the glory of the king, since the king is the well-doer of the people."

The Balabhi here mentioned is obviously Balabhipura, the capital of the Sauráshṭra kingdom, and we know from Wathen's copper-plates that there were three S'rídhara-senas in the Balabhi, Balahara, or Balaráis dynasty.

The first of them reigned in A. D. 319. He was followed by Siláditya I, Charagṛiha I, and then by a second S'rídhara-sena. We have then a Dhruva-sena and then a third S'rídhara-sena. Which of these three kings was the patron of the poet cannot be made out, but there is no reasonable doubt that one of them was; and we may, therefore, safely place the time of our poet to be the middle or end of the fourth century A. D.

As regards the name of the father, the first idea suggested by this stanza is that the commentators confounded the patron with the father of the poet, but, seeing that S'rídhara in the case of the king is followed by the epithet sena, and in the case of the father by Svámí, it might reasonably be urged that S'rídhara the father was distinct from the king of that name. The poet has named the king, and the scholiasts have given the name of the poet's father. Any how it is obvious from the epithets assigned to him, and from the way in which he refers to the king, that the poet was not a king, nor the son of a king, nor a prime-minister. He was a Bráhmaṇ poet and grammarian of Balabhipura, and had no relation whatever to Vikramárka, Chandragupta, Vararuchi or Bhartṛihari. The time usually assigned to Bhartṛihari is the 3rd century of the Christian era, whereas my deductions bring Bhaṭṭi to the middle or end of the 4th century, showing a difference of about a hundred years—a slight difference in the case of oriental literary history, and by no means such as to prevent scholiasts of the 16th or the 17th or the 18th century from easily confounding the two authors.

Beginning. अभून्नृपो विबुधसखः परन्तपः श्रुतान्वितो दशरथ इत्युदाहृतः।
गुणैर्वरं भुवनहितच्छलेन यं सनातनः पितरमुपागमत् स्वयं॥

End. काव्यमिदं विहितं मया वलभ्यां श्रीधरसेननरेन्द्रपालितायां।
कीर्त्तिरियं भवतान्नृपस्य तस्य क्षेमकरः क्षितिपो यतः प्रजानां॥

Colophon इति वलभीवास्तव्य श्रीधरस्वामिसूनोर्भट्टिमहाब्राह्मणस्य कृतौ रावणवधे महाकाव्ये
तिङन्तकाण्डे शुद्धप्रबंधो नाम द्वाविंशतितमः सर्गः।

विषयः। श्रीरामचरितवर्णनं।

No. 2083. तन्त्रप्रदीपोद्दीपनम्। Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 77. Lines, 9 on a page. Extent, 2,270 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Trantra-pradípoddípana. A commentary on the 4th chapter of the 1st book of the work noticed under No. 2076. By Nandana Miśra, son of Vánesvara Miśra.

Beginning. व्याख्याता। यदिंतु इति विप्रतिषेधे परविप्रतिषेधात् परायत्तीति भावः। तथोक्तं मनु स्वयमृषिवत् यविकारे केशोपबद्धेत्यादौ न गुणमेव व्याख्याने—इत्यादि।

End. उपपत्त्याभावात्र कादिनीतं न ज्ञातं। इत्यलं प्रवेशव्यमतीति निवेशात् प्रवेशे सकृपवदर्थं॥

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिमिश्रविरचिते तत्त्वप्रदीपादीपने प्रथमो-ऽध्यायः।

विषयः। जिनेन्द्रबुद्धिकृतकाशिकाविवरणपञ्जिकायाः मैत्रेयरक्षितेन तन्त्रप्रदीपाभिधाना या टीका कृता तस्याः प्रथमाध्यायचतुर्थपादसमाप्तपर्यन्तं व्याख्यानं।

No. 2084. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी (भाव्यपर्व।)
Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 112. Lines, 8 on a page. Extent, 3,996 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1,578. Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní *alias* **Virodha-bhaṇjaní.** A gloss on the Mahábhárata. The codex contains only the portion referring to the Harivañśa section. By Rámakṛishṇa.

Beginning. अथवा नमस्कृत्य यत्नेनोपासकवर्यं।
भाव्यपर्वव्याख्यानं रामकृष्णेन तन्यते॥

अथ परमकारुणिको भगवान् श्रीकृष्णद्वैपायनो भगवत्कृष्णचरणेन लोकानां श्रेयसे स्वप्रणीतेन सा-कल्येन भारतेन उपदिश्य धर्मादिविषयानुशिष्टिकमत्यन्तमवादिहृदयेन हृष्टमनाः पितामहपितामहाय प्रसन्न-मनस्का तत्कथावर्णनानुकूलाय प्रायान्वेन भगवच्चरितवर्णनात्मकभाव्यपर्वभिन्नं महाभारतस्य परमपवित्रतमस्तथाऽपि अप्रतिमविस्मितायामिव मस्तकं कम्पयति शिरसि निरातं समस्त-कथानुसारपीठस्थं यस्य इति वेदव्यासेन मौनकादिकं प्रत्याख्यानपर्वव्याख्यानकाले इत्येव गुरुचरणार्पणं ज्ञानं तस्य यत्नाभ्यासेन विवक्षति आकांक्षादि। न भाष्यमिदमपर्याप्तत्वेनेत्येव कर्म भारतेऽपि यथा यथापि नैमिषारण्ये पर्वणाख्यानमेव तु इति भावः। पदार्थप्रकरणप्रका-शीति तदर्थं नाम। इत्यादि।

End. भाषाभावेऽपि कोऽपि चरणं तत्र विशेषेण यदा इत्थंभावमपि।
कृष्णे तत्त्ववतीः ऋषिभिः सहैव च।
तस्या चरित्रैर्देवैः सम्मानपरायणैः॥

इति महाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां भाव्यपर्वणि विरोधभञ्जन्यां हरिवंशे विष्णु

पर्वोपाख्यानं । अनन्तोऽयं विदग्धंतपरिर्वन्नहारकः । असाम्प्रतमाचार्य्यैर्वर्णं । अनाप्ता येन भगवतो वैयासिकी महाभारतसंहिता सर्व्वतन्त्रस्वतन्त्रात् अनुवर्त्त इति ।

अनादिनिधनमव्याद्व्यासादेरनुवन्धकः ।
मानार्थभाव महात्मा वेनार्थादयवेन च ।
शान्तिमनुपेक्ष्य शास्त्रार्थं यज्ञार्थं तथा ।
प्रयोगाचारानुसारात् पर्व्वपर्व्वविदां सता ॥

Colophon. इति महाभारतप्रकाशिनी विरोधभञ्जनी समाप्ता । यीरस्तु लेखके सदा । शकाब्दाः १६७८ ॥

विषयः । हरिवंशस्य व्याख्यानं ।

No. 2085. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी मोक्षधर्म्मपर्व्वाध्यायः ।
Substance, country-made paper, 20 × 3 inches. Folia, 120. Lines, 7 on a page. Extent, 4,998 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅḍá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní *alias* **Virodhabhañjaní.** Another part of the work noticed under the next preceding No. It refers to the Mokshadharma section.

Beginning. नारायणं नमस्कृत्य सच्चिदानन्दविग्रहं ।
व्याख्यानं मोक्षधर्म्मस्य रामकृष्णेन तन्यते ॥

अथ भगवद्गुणवर्णनेहविधिं श्रीयुधिष्ठिरसंवादच्छलेन सर्व्ववर्णानां सर्व्वाश्रमाणाञ्च धर्म्मांश्च बोधयितुं परमकारुणिको भगवान् व्यासः प्रसङ्गतः युधिष्ठिरराज्यलाभप्रतिपादकस्य शोककर्म्मणो-पोद्घातकत्वात् प्रतिबन्धकीभूतायाः युधिष्ठिराशायाः अपगमे भावकरत्वात् च शान्तिपर्व्व समा-रभते वैशम्पायन उवाचेत्यादि । तत्र उदके उदककार्य्यं कामतयं वैः—इत्यादि ।

End. परिशिष्टं एतत्समस्तं निवेशितं व्याख्यानं येन ।
निर्व्वाणधर्म्मविषयं प्रविधाय देवं
व्याख्यानमेतदनुवृत्ति मया कृतं यत् ।
चित्ता विनयरथियः प्रतिभान्तु तस्मात्
सर्व्वप्रभावचरणैः प्रभवेन्नृलोपी ॥

Colophon. इति महाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां शान्तिपर्व्वणि मोक्ष-धर्म्मे व्याख्यानमुपाख्यानं ।

विषयः । महाभारतीयशान्तिपर्व्वान्तर्गतमोक्षधर्म्मपर्व्वाध्यायस्य व्याख्यानं ।

No. 2086. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी, दानधर्म्मपर्व्वाध्यायः।
Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 60. Lines, 7 on a page. Extent, 137 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1578. Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rajásáhi, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, decayed. Prose Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní *alias* **Virodhabhañjaní.** Another part of the aforesaid work. It bears upon the Dánadharma section.

Beginning. प्रणम्य कृष्णं वरदं विघ्नध्वान्तदिवाकरं ।
व्याख्यानं दानधर्म्मस्य रामकृष्णेन तन्यते ॥

अथ धर्म्मांश्चैव सर्व्वाभीष्टसिद्धिरितिशेषविधिं युधिष्ठिरप्रश्नमनागतमङ्गीकृत्य कार्य्यं समस्तप्रयोजनमित्यर्थं शान्तिपर्व्वानन्तरमारभते युधिष्ठिर उवाचेत्यादिना । उपवर्णितमित्यादिना कथनमित्युक्तं ब्रवीति—इत्यत्र यथाऽभिप्रायमवदत् अभिप्रेतार्थानुसारं । इत्यादि ।

End. यशोऽभिलाषमपि दत्तं लोके यत्र संपूर्णं भवति । तदनन्तरं शेषाणः । शान्तिपर्व्वणि उपमानत्वात् दानधर्म्मः समाप्तः । विषयस्य महाभारतसमाप्तिपर्य्यन्तं सम्पूर्णत्वात् अन्यःसम्बन्धाभिधेयं धर्म्मविषयमिति इति ।

Colophon. इति महाभारतार्थप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यां शान्तिपर्व्व । शकाब्दाः १५७८ ।

विषयः । महाभारतीयशान्तिपर्व्वानन्तरदानधर्म्मपर्व्वाध्याय व्याख्यानं ।

No. 2087. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी, आश्वमेधादिपञ्चकम्।
Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 50. Lines, 8 on a page. Extent, 784 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1578. Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájasáhi, Paṇḍit Madhusúdana Śiromaṇi. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní *alias* **Virodhabhañjaní.** Another part of the work last described. It refers to the last five sections of the Mahábhárata.

Beginning. भारतार्थं समस्तस्य विरोधविध्वंसदीपकं ।
पर्व्वपञ्चकविवक्षायां रामकृष्णेन तन्यते ॥

अथ भगवान् भीष्मपितामहो समस्तशास्त्रार्थमेव धर्म्मं निश्चितमिति प्रतिपादयितुं शान्तिपर्व्व-विशेषानन्तरमनुशासनानन्तरं आश्वमेधिकं पर्व्व आरभते वैशम्पायन उवाचेत्यादि । महाबाहुः कृतो नाम महामतः । विधत्ते धर्मेण बाधः प्रजाः । इत्यादि ।

End. यथा पुष्करनीर्थंजलैः तत्पानजन्यफलमनेनैव इति भावः । सर्वारोहणकं पश्च समाप्तं । चत्वार्य् चाश्चर्यपर्व्वं भविष्यति ।

Colohpon. इति विरोधभञ्जन्यां महाभारतप्रकाशिन्याम् चाश्रमेधादि पर्वपर्व्वं । श्लोकाः ११७८ ।

विषयः । महाभारतीयाश्रमेधिकाश्रमवासिक-मौषल-महाप्रस्थानिक-स्वर्गारोहणपर्व्वणां व्याख्यानं ।

No. 2088. महाभारतार्थप्रकाशिनी वा विरोधभञ्जनी, (आदिपर्व्व) ।
Substance, country-made paper, 20 × 3 inches. Folia, 32. Lines, 9 on a page. Extent, 2,179 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájasháhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní. The part called A'di Parva.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमस्कृत्य महाभारतबोधिनी ।
विरोधभञ्जनी टीका रामकृष्णेन तन्यते ॥

अथ वेदार्थव्यापितदुरूहतया कलियुगमनुष्याणामबोधतया विचित्रनिविडज्ञानाभावेन ... इत्यादि

End. परिमाण चपि प्रदर्शितम् ।

Colophon. इति महाभारतार्थप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यामादिपर्व्व समाप्तं ।

विषयः । महाभारतीयादिपर्व्वव्याख्यानम् ।

No. 2089. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी, (सभापर्व्व ।)
Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 1,015 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájasháhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní. The part called Sabhá Parva.

Beginning. प्रणिपत्य हरिं भक्त्या सर्व्वलोकैकपालकं ।
तन्यते रामकृष्णेन सभापर्व्वप्रकाशिनी ॥

अत सभापर्व्वाख्या । अत अनन्तनृपदाहादेव वदतेऽत्र । अनुपेत्याधतो न कर्त्तव इति च सूतेन न हेविनमविति च बोधयितुं पाण्डवविरोधदर्शनकार्य्यमभवत्। अतएव भीष्म-हेपावः सभापर्व्वाण्यं पश्चात वैशम्पायन उवाचेति ।

End. युधरीश्वरा युधिष्ठिरेश्वरा । इति सभापर्व्वणि अनन्तरेभः ।

Colophon. इति विरोधभञ्जन्यां महाभारतप्रकाशिन्यां सभापर्व्वं समाप्तम् ।

विषयः । महाभारतीयसभापर्व्वव्याख्यानं ।

No. 2090. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी, (आरण्यकपर्व्व ।)
Substance, country-made paper, 16 × 3, inches. Folia, 70. Lines 7 on a page. Extent, 2,777 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájashâhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní. The part called Vana or Áraṇyaka Parva.

Beginning. प्रणिपत्य हरिं भक्त्या गीतेश्वीश्वरमुत्तमं ।
क्रियते रामकृष्णेन चारण्यकपर्व्वणः ॥

अत वार्त्तिकाधारणपि कार्य्ये एव सुखं भवति नाकार्य्ये इति दर्शयितुं अत्रो युधिष्ठिरेणैव प्रतिज्ञा पालनं पालनीयेति बोधयितुं प्रतिज्ञातार्थविरोधिनोऽपि आत्मनः अतएव भीष्मद्रोणा-चार्य्यकृपादीनां पर्व्वाण्यवे अनन्तरं उवाचेत्यादि । निष्ठया पूर्णिमा । इत्यादि ।

End. चतिदूरे नदीने न अवसिति निश्चितः । इयक नाम । इत्यारण्यके पार्थेयं । समाप्तेदमारण्यकं पर्व्वं । एतदनन्तरं यो मत्र इत्यत चाथ महाभारतमित्यादि महाभारतग्रन्थ इति तु मन्दाधानुरोधात् पठते इति ।

Colophon. इति महाभारतप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यामारण्यकं पर्व्वं समाप्तं ।

विषयः । महाभारतीयवनपर्व्वव्याख्यानं ।

No. 2091. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी, (विराटपर्व्व ।)
Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 379 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñḍá, Zilá Rájashâhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakáśiní. The part called Viráṭa Parva.

Beginning. ममवर्णं नमस्कृत्य मत्स्वामिप्रदं हरिं ।

विराटपर्व्वव्याख्यानं रामकृष्णेन तन्यते ॥

अथ यथोरेव विपविनयाथमिति परमविवणाबपि यथौ न ताभ्य इति च वोमपितुं पृथिवीदरविक्तापाडमनपेक्षकार्यतमतस्तथा श्रीकृष्णद्वैपायनकृतौवपर्व्वारभते अतर्थेअथ कथाचे- त्यादि । पूर्व्वेषां पितुः पितामहाः । पितामहात् पूर्व्वं इति केचित् । इत्यादि ।

End. येनाश्रिताः पाण्डिनश्चिताः । यस्मैं यशं जीवितम । कवे वारिवे ॥ विराटपर्व्ववृत्ति- समुद्रिताः । समाप्तेदं विराटपर्व्वं । तत्रानन्तरमुद्योगपर्व्वं भविष्यति ॥

Colophon. इति महाभारतार्थप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यां विराटपर्व्वं·

विषयः । महाभारतीयविराटपर्व्वव्याख्यानं ।

No. 2092. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी, (उद्योगपर्व्व ।)
Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 60. Lines, 8 on a page. Extent, 1,950 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1578. Place of deposit, Variyá, Post, Siṅdá, Zilá Rájashâhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí Appearance decayed. Prose. Correct.

Maháhbháratártha-prakáśiní. The part called Udyoga Parva.

Beginning. ममवर्णं नमस्कृत्य पवित्रानन्दविग्रहं ।

उद्योगपर्व्वव्याख्यानं रामकृष्णेन तन्यते ॥

अथ अनवसरत्वादविन्द्यविमुखत्वं न कदाचिदर्थोविविदितं इत्यं वितुं पाण्डवपरिमयति- पादरूपकपेक्षकार्यतस्तथा अतः । स्त्रं श्रीकृष्णद्वैपायनः पञ्चमुद्योगपर्व्व समारभते कृता विवाह- मित्यादिना । कृता कारयित्वा पाण्डव विभूषोपः । पण्डाः कथयायाः । इत्यादि ।

End. या वतिनावागपि गुणानि येषां ते प्रतिष्ठकरवगुणाः । येनानिर्द्धायमुद्योगपर्व्व च समाप्तं ।

Colophon. इति महाभारतार्थप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यामुद्योगपर्व्वं । शकाब्दाः१५७८।

विषयः । महाभारतीयोद्योगपर्व्वव्याख्यानं ।

No. 2093. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी. (भीष्मपर्व्व ।)
Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 50. Lines, 8 on a page. Extent, 862 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siṅdá, Zilá Rájasháhi, Paṇḍit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakásiní. The part called Bhíshma Parva.

Beginning. नारायणं नमस्कृत्य भक्ताभीष्टफलप्रदं ।

मन्दते रामकृष्णेन व्याख्यानं भीष्मपर्वणः ॥

अथ भगवान् श्रीकृष्णद्वैपायनो भगवद्गुणमय भीष्मपर्व अथ एवेति रोचयितुं श्रोतॄणामभि-प्रायमपमेयमत्यन्तमहत्या षष्ठपर्वं वक्तुं मद्गकुलजिज्ञासायां जनमेजयप्रश्नमवतारयति कथं युधीत्यादि । कुरुक्षेत्रं धर्मक्षेत्रे । इत्यादि ।

End. भयानकाकाममन्यमानाः स्मि स्वामिकृत्येन भैषजं पृथिव्याकाशव्यापकं । उत्थान-द्वंसनिमित्तकः । ततो जम्बूखण्डनिर्माणं : तद्देव भूमिपर्व । तद्गगनदपत्रक भीतोपयुक्तमेव भीतेव तथाप्यन्तः पुस्तके लिखन तु । या महाप्रस्थानमिता सा उपाख्यानरूपा । ततः भूमिपर्वान्तमेव भीष्मवधः स्वार्थमार्गमनाभ्यामपाठ इति ।

Colophon. इति महाभारतप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यां भीष्मपर्व ।

विषयः । महाभारतीयभीष्मपर्वव्याख्यानं ।

No. 2094. महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी, (द्रोणपर्व ।) Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 40. Lines, 8 on a page. Extent, 1,422 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Súndí, Zilá Rájasháhi, Pandit Madhusúdana Siromani. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakásiní. The part called Drona Parva.

Beginning. नरकारिं नमस्कृत्य सर्वदा भक्तपालकं ।

तन्यते रामकृष्णेन व्याख्या द्रोणपर्वणः ॥

अथ वैशम्पायना भक्तपरिपालकः श्रीकृष्ण एवोपास्य इति बोधयितुं दुर्बलमनसामुपदेश-य्यतामत्यन्त भगवान् श्रीकृष्णद्वैपायनः सप्तम पर्वारम्भाय: मद्गतिप्राप्तिजिज्ञासायां जनमेजय-प्रश्नमवतारयति जनमेजय उवाचेत्यादिना पितामहं निहतमपश्यत्पुत्रं धृतराष्ट्र इति । इत्यादि ।

End. वेदेऽधीते भवति यत्फलं तत् वाच्यश्रवणेऽपि । वादैः कर्मभिः सत्कर्मोपपातकैः उपपापनिर्मुक्तो विष्णोः प्राप्तिमीयात् । यथा इति वक्तव्यविषयविषयमत्कार्यतत्वात् । यदेकमवतु । वैकल्पतमदुरवा इति ।

Colophon. इति द्रोणपर्व समाप्तं ।

विषयः । महाभारतीयद्रोणपर्वव्याख्यानं ।

No. 2095. **महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी (कर्णपर्व ।)**
Substance, country-made paper. 16 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 80 on a page. Extent, 1,110 Slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zila Rájasháhi, Pandit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakásiní. The part called Karṇa Parva.

Beginning. श्रीमन्माधवनिधनार्थं नमस्कृत्य हरिं प्रभुं ।
मन्यते रामकृष्णेन व्याख्यानं कर्णपर्व्वणः ॥

अथ भगवान् श्रीकृष्णद्वैपायनः श्रीकृष्णानुचरदेव विपक्षिभूभिः सम्यग्जयेति स एवोपाख्य इति बोधयितुमहम् कर्णपर्व्व समारभते ततः द्रोण हते राजन्नित्यादिना । ततो नारायणादिमो-चारमभत् । इत्यादि

End. स पाठकः श्रोता च । महाभूतेर्ज्जामस्य इदं महाभूतेत्यादि समतिपद्यं वैशम्पायनवाक्यं । इति कर्णपर्व्व समाप्तं ।

Colophon. इति महाभारतप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यां कर्णपर्व्व ।

विषयः । महाभारतीयकर्णपर्व्वव्याख्यानं ।

No. 2096. **महाभारतार्थप्रकाशिनी, वा विरोधभञ्जनी (शल्यादित्रिकम् ।)**
Substance, country-made paper. 16 × 3 inches. Folia, 42. Lines, 7 on a page. Extent, 1,291 Slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Variyá, Post Siñdá, Zilá Rájasháhi, Paṇdit Madhusúdana S'iromaṇí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Mahábháratártha-prakásiní. The S'alya and the two subsequent Parvas.

Beginning. श्रीकृष्णचरणाम्भोजं निवेश्य स्वात्मषट्पदं ।
मन्यते रामकृष्णेन व्याख्यानं शल्यपर्व्वणः ॥

अथ भगवच्चरणारविन्दचेतस एव मत्कृमितिष्ठतीति दर्शयितुं श्रीकृष्णद्वैपायनः युद्धप्रतिपा-दकलक्षणैककार्य्यतामङ्गल्या भवन् शल्यपर्व्व समारभमाणः महातिप्रविर्ग्गाजस्य भावतारायप्रश्नमव-तारयति जनमेजय उवाचेत्यादि पाण्डवैरद्वितीयमानं क्रियमाणं । इत्यादि ।

End. सर्पादिचरदाः सदृश्यजनाः । इति ऐषीकपर्व्व समाप्तं । अतःपरं शान्तिपर्व्व भविष्यति ।

Colophon. इति महाभारतार्थप्रकाशिन्यां विरोधभञ्जन्यां शल्यादित्रिकं समाप्तं ।

विषयः । महाभारतीयशल्य-सौप्तिक-ऐषीपर्व्वव्याख्यानं गदापर्व्वाध्यायस्तु शल्यपर्व्वान्तर्भूततया व्याख्यात इति विज्ञेयं ।

No. 2097. मञ्जरी, वा स्वरोदयटीका। Substance, country-made paper, 16 × 8¼ inches. Folia, 44. Lines, 8 on a page. Extent, 1,016 ślokas Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághâṭa, Zillá Nuddea. Paṇḍit Dínanátha Bhaṭṭácháryya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Manjarí *alias* **Svarodaya-ṭíká.** A commentary on the Svarodaya—a work on divination by the flow of breath. By Bhúdhara. Vide Vol. I, p. 276 No. 484. Vol. V, p. 126. No. 1816. The last by a different author.

Beginning. परमानन्दसन्दोहं मकरन्दमयं गुरुं ।
मया स्वरोदयव्याख्या मञ्जर्याख्या वितन्यते ॥
कान्तिके पुरस्थितमुरवरे श्रोतिर्विद्यानयनी-
श्रीरत्नाकुलेऽस्मिन् बलवत् श्रीरामकर्णोत्कचः ।
तस्येष्टो बयदन्दपश्चिमपदः श्रीदेवद्यपिकः
श्रीस्वर्णा नियंशपोक्तस्ताः ब्रजमोह्न का वरुणिर्वचारिम: ॥
गुरुणां पादद्वन्द्वकमलमधुरापिनः ।
भूधरस्याज्ञुनः श्रीराम् यथाज्ञानं मनोहरः ॥
तत्र शिवपार्वतीसंवादरूपस्वरोदयस्य पद्यकाराः शिवदामन्दर्च वरं प्रश्न मनस-
रीति । ग्रन्थमिति । इत्यादि ।

End. कः कारयेत् स्वरोदयपरां मनार्थी।
शान्तिं प्रयात्यपुद्रका पुत्रः वदेव ॥

Colophon. इति श्रीभूधरकृतौ मञ्जर्याख्याने स्वरोदयव्याख्याने शान्तिकवचः परिपूर्णः ।
समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । स्वरोदयाभिधानग्रन्थस्थितश्लोकनिचयस्य व्याख्यानं ।

No. 2098. ध्यानयोगसारः, (पद्मपुराणीयः।) Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent, 66 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1758. Place of deposit, Sántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyáváġíśa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Dhyána-yoga-sára. An extract from the Padma Puráṇa, giving an account of the incarnation of Kṛishṇa as Gauráñga at Nuddea. The work is apocryphal.

Beginning. गो गो शिवे चलयाले पूतनां कचि दचिणवि ।
कचिनं चनु पूतं चानं चद्देच नारदेन वे ॥
कचो पूर्णां मयदीयं अचनं वि मनाश्चचा ।
अचिनचि ततो चचीकचा चं दचिणचि चती ।
चीतहिनूतिचा गो चा: चलयाले चनेच च ॥ इत्यादि ।

End. रचूत्ता नारदचच कैलावोचचके मुदा ।
विरेच च चरं चचें ततो च मैतचद्दिच ॥

Colophon. इति श्रीचचपुराणे चानचोचचारे चचचपुराचमुखे शिवनारदसंवादे चचि-चाचचनाचाच्च' चचिचं श्रीचरिचक्षोदिचचोचाच्चचंनं नाम चचोविंशतितमोऽध्याय: । सकाब्दा: १७१८ ।

विषय: । चमचान् श्रीकृष्ण एव चचीनन्दनरूपेण चनहीपे चचनरिचचीति चच्चचमुखेन चम्चरिचराणां दक्षिणचेचचचानादीनां चचीविच्चुचिचादिरूपेण चचतारचचनच ।

No. 2099. सिद्धान्तार्णव: । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 48. Lines, 6 on a page. Extent, 1,022 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit Ulá, Post Ránághâṭa, Zillá Nuddea, Mahendranátha Brahmachárí. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Siddhántárṇava. A Vedánta treatise founded on the commentary of S'aṅkara on the Vedánta Sútra. By Raghunátha Sárvabhauma. CONTENTS: on the true nature of the Supreme soul. Self manifestation of Brahma. Atheism refuted. The doctrine of Vivarta or phenomenality (Vedánta) as the cause of creation proved. Ditto of natural modification (Pariṇáma, Sáṅkhya) confuted. The theory of atoms refuted. Reconciliations of Vedic texts suggesting a duality of souls. The human soul a reflection of the Divine one, proved. Illusory character of the universe. Eternity of the universe as a current. The nature of Máyá. The four Vyúhas. Meaning of the text "thou art that." Eternity of the Vedas. Unity of Brahma established in the Vedas. Brahma not provable by the ordinary logical method. Final end of created beings. The means of acquiring true knowledge. Means of attaining salvation.

Beginning. नमित्त चिचिचैगेचैंचादिचिरचहिंचं ।
चाचचे चचचनं चं चचाविनरचे नारं ॥

इत्यत्र संशयाभावप्रसङ्गवत्तथाऽत्रापि बोधायनीय आत्मा वा अरे श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्येति—इत्यादि ।

End. तथाविधनिर्बेधस्वभावो + ब्रह्मत्वात् तस्मिन् मोक्षो निरतिशयानन्दात्मक एवेति सिद्धं ॥

Colophon. इति श्रीहरिदासाचार्यविरचिता सिद्धान्तकौमुदी परिपूर्णा ।

विषयः । ब्रह्मनिर्विशेषत्वनिराकरणम् । तत्र आत्मा वा अरे इत्यस्य विधिविवेचनम् । जीवस्य ब्रह्मप्रतिबिम्बत्वनिराकरणं । जीवस्य ब्रह्मांशत्वस्थापनं । परिमाणवादखण्डनं । परमात्मशब्दवाच्यत्वकथनं । ज्ञानादीनां स्वाभाविकत्वकथनं । वेदस्य प्रामाण्यनिरूपणं । भागवतस्य वेदतुल्यप्रामाण्यकथनं । सर्वशास्त्राणां ब्रह्मपरत्वकथनं । भक्तेर्ज्ञानादुत्कर्षकथनं । भक्तिफलकथनं । मोक्षोपायकथनं । मोक्षस्वरूपकथनं ।

No. 2100. **वेदान्तसिद्धान्तकौमुदी ।** Substance, country-made paper. 17 × 4½ inches. Folia, 67. Lines, 7 on a page. Extent, 1,617 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághátá, Zilá Nuddea, Paṇḍit Dínanátha Bhaṭṭácharya. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Vedánta-siddhánta-kaumudí. On the Bakhti doctrine founded on the non duality of the soul. By Haridása.

CONTENTS: Refutation of the theory regarding Brahma being undiscrete. Refutation of the theory regarding the human soul being a reflection of the divine soul. Human soul proved to be a part or fragment of Brahma. The son of Nanda proved to be the being indicated by the word Brahma. Knowledge, &c. his natural attributes. On the authority of the Vedas. The Bhágavata Puráṇa proved to be as authoritative as the Vedas. The Śástras all logically lead to Brahma. Superiority of faith over knowledge. Fruit of faith. Means of salvation. Nature of salvation.

Beginning. सान्द्रानन्दपरानन्दं सानन्दं नन्दनन्दनं ।

नत्वा वेदान्तसिद्धान्तकौमुदीयं विरच्यते ॥

अथ अस्मात्पराः सर्वे इतरः सानन्दो नमस्त इत्यादिदर्शनसुदिव्यामृतानन्दमनने प्रसन्नवेदान्तवचनविचारात् विचार विना सर्वपाषण्डाशङ्काविनाशनासम्भवः निर्णयार्थमयं वादारम्भः प्रारब्धव्ययमेव सर्वथात्मप्रतिपाद्यं । वेदान्तविचारः कस्य इति इत्यादि ।

End. चाविद्के धर्म्मामर्षमित्यत्वा अद्वैव धम् अभ्यायेति विमुक्तश्च विमुच्यते——
मुनिबोधितमित्यविद्यमुमत्र ज्ञानकारणकरूपानन्दाविर्भाव इति सिद्धं ।

Colophon. इति श्रीहरिदासकृता वेदान्तसिद्धान्तकौमुदी समाप्ता ।

विषयः । श्रुत्याद्वैतवादमवलम्ब्य विरचितोऽयं ग्रन्थः । तत्र ब्रह्मणो निर्विशेषत्वसमर्थनं । जीवस्य ब्रह्मप्रतिबिम्बवादखण्डनं । ब्रह्मणोऽंशो जीव इति निरूपणं । नन्दनन्दन एव ब्रह्मस्वरूपश्च इति निर्णयः । तस्य स्वाभाविकज्ञानादिगुणशक्तिकथनं । श्रीमद्भागवतस्य वेद-तुल्यत्वनिर्णयः । भक्तेः साधनत्वनिरूपणं । ज्ञानापेक्षया भक्तेरैश्वर्य्यकथनं । भगवतो भक्तवत्सलत्वनिर्णयः । मोक्षोपायकथनं । मोक्षस्वरूपविवेचनञ्च ।

No 2101. माधुर्य्यकादम्बिनी । Substance, country-made paper, 11 × 5¼ inches. Folia, 19. Lines, 11 on a page. Extent, 643 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1860. Place of deposit, S'ántipur, Paṇḍit Kálidása Vidyávágiśa. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Mádhurya-kádambiní. On faith as the only means of salvation. Faith and devotion to be directed to Krishṇa who is the embodiment of the divine soul. With this object the work opens with a disquisition on the nature of soul, and its twofold division, the human and divine, and then explains how the divine soul may, for the well-being of creation, assume a corporeal form. The author then describes various forms of faith, and their peculiarities.

Beginning. सुहृदे नवभक्तिमयस्य वितते: सञ्जीवनी स्वामता-
रत्नं कामलतार्णवादसमनी विद्याप्रबोधात्मिनी ।
दूरान्मे मदभाग्यिनोऽपि सरसीभावाय भूयात् प्रभु-
श्रीचैतन्यकृपानिरङ्कुशवशामाधुर्य्यकादम्बिनी ॥
भक्तिः पूर्व्वैः श्रिता तान्तु रसं पश्येद्यदात्मधीः ।
तन्नौमि सततं रूपनाम प्रियतमं हरेः ॥
एव खलु परमानन्दस्वरूपादपि पृथगाद्भ्य पुष्पं प्रतिष्ठेति ——इत्यादि ।

End. माधुर्य्यवारिधेः कृष्णचैतन्यादुद्धृतै रसैः ।
इयं धिनोतु माधुर्य्यमयी कादम्बिनी जगत् ॥

Colophon. इति श्रीमाधुर्य्यकादम्बिन्यां पूर्णमनोरथो नामाष्टम्यमृतवृष्टिः ।
सम्पूर्णेयं माधुर्य्यकादम्बिनी सतां प्रीतये वादिति । संवत् १८६० ।

चित्रकः। चौरप्रभवत्व एव प्रवचककपिकप्रायकवसीचार्थनादिव्यवरीरतया कल्पा-
न्तरता च परमसुखद्रपाचः। तथैव भक्तमुक्तेरपि तद्रूपतया कलत एव कल्पायता, चिरत्वेच-
ल्पोलिनिकपर्थ। सेवादपि भक्तेः परमोत्कर्षप्रतिपादनकुत्वेन तथा प्रार्थितवाचककाद्वितोच-
र्त्तं। तदेवं कलत एव तत्त्वकस्वतावा भक्तेः सर्वेकारकत्वं सर्वसमीचारित्वं सर्वसत्तीत्वत्वं
सर्वोत्कर्षेरपाकारसरत्वेति प्रयत्नापर्थ। भक्तिकपविवेचर्थ। तद्धिकारित्वः। तद्रूपानि।
तत्र भक्तिप्रधानेपायवविलतित्वततृतेन दुष्टुतात्मा दुष्कतात्मा चपरायात्मा भक्तात्मेति चत-
र्णानां चतुर्विधतत्वपूर्वकं तेषां तदवचर्थ। तत्र चैतद् द्विविधं तत्वमवगन्तव्य। तत्र
प्रथमं सर्वेकारकत्वीवरायां, द्वितीयं दैवमायकापि जीवात्मानं. तथा इंद्रत्वेतत्व द्विविधं
गुणकर्मेतरवितं जीवस्य जीवन्मुक्तत्वं च। भ्रान्तेनामेव पञ्चविधप्रवर्त्तनं। तत्र भक्तिवि-
वाधिविकारोद्देन नवगतिज्ञा द्विविधा। तत्र प्रथमा वहुविधा। द्वितीया तु वाचाङ्गिनर्थिनी
तदनुपूतचतुर्थिनीति द्विविधा। तथापि प्रथमा सात्त्विकी राजसी तामसी चेति त्रिप्रकारा।
तत्र भक्तिद्वारिद्रूपितस्य जीवान्तःकरणस्य भक्तजीर्णनादिभ्याम्यता चैतन्येन तदंशपश्यते भक्तौ
रविरुतुमतीति सा च द्विविधा वधुचेनिरतपैचिकी तदन्यैचिकी च। तत्र वैव भवानविषया रुचिः
परमप्रोकृतया यदी यदा भक्तीयं भवपत्नं चित्तोकरोति तद्वैवमात्रर्किरित्याख्यायते। यतएव
भक्तिकत्वताः सनकोभावमासाद्यन्ती जायमेवन्ती पुष्पन्ते चन्द्रिताडैव भाविनी चीलयति।
यथालावायज्ञिरेयान्तःकरणमुकुरं तथा तात्त्वंपति यथा तत्र स्वरूपा प्रतिविम्बिता भवान् चन्द्र-
चोपमस्य इव प्रतिभाति। तत्र चैतत्त्किः परमपरिवासं प्राप्नुवती रसपदपर्याया भाव इत्याख्या
त्ययते। स एव भावः सचिदानन्द इति भक्तिपदस्य कन्दलीभावं भजते। सोऽयं भावो रागमात्र-
मो वैधभावावचेति द्विविधतत्वधिनत्वेन चिविधानां भक्तानां चिविधचित्तःपतःपरमावेषु हृदयेषु
स्फुरन् चन्द्रस्य इव रसायनेषु विविधाश्रुत्वं भजते। ते च भक्ताः शान्तदास्यसख्यवात्सल्यमाधु-
र्यतः पञ्चविधाः। तत्र शान्तेषु शान्तिरिति दास्येषु प्रीतिरिति सख्येषु सख्यमिति वित्ततावत्सु
वात्सल्यमिति प्रेयसीभावसत्सु प्रियतेति नामभेदानीव प्राप्नुवत्तिवशात्त्यामिरतिविभावादिभिविस्तृते-
त्यर्थः स्थायीति नाम्ना चैवितो भक्तः शान्तदास्यादिपञ्चकपरेषां रसे भवतीति चित्रपर्थ। तत्र
भावविवेचनं चतुर्भावविवेचनकवत्स्वतेति।

No. 2102. दानचन्द्रिका। Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 66. Lines, 8 on a page. Extent, 1,982 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághát, Zilá Nadiyá, Paṇḍit Dinanátha Bhaṭṭácharya. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Dána-chandriká. A treatise on religious gifts, the merits of giving away particular articles, persons fit to grant and to receive gifts,

and the rituals meet for consecrating the same. By Jayaráma. The work is an abstract of the Dánakhaṇḍa of Hemádrí.

Beginning. नत्वं कृष्णं गणेशाय विघ्नविध्वंसकारिणे ।
क्रियते जयरामेण रम्येयं दानचन्द्रिका ॥
दानं देयञ्च दाता च सम्प्रदानं फलं तथा ।
फलदाता विधाता च च एतद् यथाक्रमं ॥

तत्रादौ दानप्रशंसा ।

End. अनेन विधिना कुर्य्यात् सर्व्वं भवति चाक्षयमिति ।

Colophon. इति श्रीजयरामविरचिता दानचन्द्रिका समाप्ता ।

विषयः । दानप्रशंसाकीर्त्तनं । देयद्रव्यकीर्त्तनं । दानविधिः । दानकालनिरूपणं । सर्व्वद्रव्य । द्रव्यदेवतानिर्णयः । प्रतिग्रहविधिः । सर्व्वेषु दानेषु सामान्यतः प्रयोगकीर्त्तनं । विशेषदानविधिः । तैलदोषभोजनादिपात्रदानविधिः । जलकुम्भदानविधिः । धान्यादिदानविधिः । घृतकम्बलदा-नादिविधिः । कपिलादिदानविधिः । गजाश्वादिदानविधिः । वरदोलादिदानविधिः । शय्यासनादि-दानविधिः । गन्धमाल्यादीपदानादिविधिः । पादुकच्छत्रादिदानविधिः । उपानहादिदानवि-धिः । कमण्डल्वादिदानविधिः । कन्यादिविविधकदानविधिः । मार्गशीर्षादिदानविधिकीर्त्तनञ्च ।

No. 2103. मेघदूतटीका । Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 38. Lines, 12—13 on a page. Extent, 1,443 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Raṇághát, Zilá Nadiyá, Paṇḍit Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Meghadúta-ṭíká. A commentary on Kálidása's Meghadúta. Anonymous.

Beginning. इह खलु निखिलनरपालशिरोमणिरत्नराजितचरणकमलयुगलस्य श्रीविक्रमादित्यस्य सभासद्भिर्नवरत्नैः सह सभायामासीनः, महाकाव्यरचनानां प्रभावस्तथापि महाकवि-श्रीकालिदासविरचितमिदं महाकाव्यमुच्यते + + + + + + + सहृदयहृदयङ्गमः कविश्रेष्ठाग्रणीः निर्देशः कृष्णते + + + प्रबन्धेन तथायमादिश्लोकः । कश्चित् कान्तेति । कश्चि-द्विरहिणां यक्षः रामगिर्य्याश्रमेषु वसतिं चक्रे निवासं कृतवान् । रामो दशरथात्मजः तेन चाधिष्ठिता गिरिः । पूर्व्वं सीतासहितो रामस्तत्र स्थितवानिति इत्यादि ।

अविरतानि विरहतापि शुभानि यत्र ॥ १२४ ॥
इत्यमूनं सुरचितपदं मेघदूतस्य नाम्ना
कालिदासविरचितमने विप्रयुक्ते विनोदं ।

+ + + + श्रिति त्रिभुवना हविभावं कवीनां
समायांत्या वरवपुमंडे कालिदासवकार ।

Colophon. इति श्रीकविराजमुकुटालङ्कारेण श्रीकालिदासेन (कृतं मेघदूताभिधान काव्यं) तस्य टीका समाप्ता ।

विषयः । कालिदासकृतमेघदूतस्य व्याख्यानम् ।

No. 2104. नैषधीयप्रकाशः (पूर्वनैषधीयः) । Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 250. Lines, 9 on a page. Extent, 9,843 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághát, Zilá Nadiyá, Paṇḍit Dinanátha Bhaṭṭácbárya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Naishadhíya-prakáśa. A commentary on the Naishadha Kávya, of S'ri Harsha. By Náráyaṇa Vedarakara, son of Narasiñha and Madálasá. The codex contains only the first half of the work.

Beginning. वैदेही यस्य वामे वसति जनकजनिर्दक्षिणे लक्ष्मणोऽपि
श्रीमानग्रे हनूमाननुपमचरितो यत्र विश्वासभक्त्या ।
कोदण्डं वामदेशे दधदपि नृपतिर्दक्षिणे सायकं यो
दद्याद्वाञ्छितार्थं सततमभिमतं सोऽस्तु नो रामचन्द्रः ॥
दशकन्धरकरिसिंहः सीतासंतापहारी रोहणः ।
रघुकुलकैरवचन्द्रः पापाद्रावयतो रामः ॥
यद्रात्र कृपा कृपया श्रीरामो वर्द्धमानः ।
कुलेन्दुवते यस्य पदश्री सुरदुर्लभा ॥
तस्य श्रीनरसिंहपण्डितपितुः पादारविन्दद्वयं
मातुश्चापि मदालसेत्यभिधया विख्यातकीर्तेः स्थितौ ।
श्रीरामेश्वरशीलनः सुमनसोऽभ्यर्च्य तद्भक्त्या
बुधि श्रीनिधयोऽनुगामिपदतां निधाय नारायणः ॥
प्रणम्य मधुर चेतां चरणां श्रीपतिं तथा ।
कुर्वे मुदा नैषधीयप्रकाशं सुखदं मुदे ॥
चिकीर्षितस्य निर्विघ्नसमाप्त्यर्थं शिष्टाचारपरिप्राप्तमादौ मेघविघ्नशान्त्यर्थं निर्विघ्नेन नाम नारुश-
स्तिति मङ्गलाचरणं करणीयमिति ग्रन्थकर्त्ता श्रीहर्षनामा कविः सूक्ष्मधीमद्भूमावादौ देवतानमस्कार-
रूपमङ्गलमाचरति । ननु निविघ्नपरिसमाप्तिः मङ्गलस्य फलमिति चेत् । तत्र पुण्यप्रयोजनमङ्गलपरि-
हारेणैव निर्विघ्नपरिसमाप्तिरिति धीमता चेतसा निश्चीयते ।

End. केनापयुक्ता टीका निर्मिते । इत्थं पूर्ववत् ।

Colophon. इति श्रीवेदरक्षरेत्यनामकश्रीमहत्सिंहपण्डिताज्ञनारायणकृते भैषज्य-प्रकाशे चरमः सर्गः समाप्तः ।

विषयः । श्रीवंशजनैषधचरितमहाकाव्यस्याष्टमसर्गान्तं व्याख्यानम् ।

No. 2105. स्मार्तसमुच्चयः । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 225. Lines, 10 on a page. Extent, 17,840 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághát, Zilá Nadíyá, Paṇḍit Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Correct.

Smárta-samuchchaya. A Smṛiti digest. By Nanda Paṇḍita, son of Srídeva Mahámahopádhyáya. CONTENTS: Religious duty. Proper times for religious ceremonies. Lunations. Conjunction of one month with another. Intercallary months. Prohibited degrees in marriage. Marriage. Saṅskáras. Daily rituals. Funerals. Mourning. Purifications. Expiations. Inheritance. Judicature.

Beginning. श्रीनारायणपादपङ्कजनतिप्राप्तप्रबोधोदयो-
वेदानभ्युदितान् यथार्थविदितान् शास्त्रकाण्डान्वितान् ।
श्रीमान्मैथिलभावैः समधितं धर्माङ्कतोयाश्रितं
धर्मं यो बहुधोक्तवान् पण्डितकविः श्रीदेवशर्माभवत् ॥
तस्य श्रीविनिकटस्थभक्तिनिरतो नन्दाभिधोऽभूत्सुतो
दृष्ट्वा देवपदारविन्दशरणो यस्य प्रसिद्धा प्रभुः ।
सोऽयं पण्डितमण्डलीसुखकरं धर्मप्रक्रियाज्ञापकं
रम्यं स्मार्तसमुच्चयं वरचयश्लोकैर्यथार्थचितं ॥

तत्र प्रथमतो धर्मस्वरूपं निरूप्यते । तत्र भगवान् जैमिनिः । चोदनालक्षणोऽर्थो धर्म इत्यादि ।

End. इत्यलविषयक मतामतदर्शनमीमांसायां परिशेष इति ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीदेवशर्मात्मजश्रीनन्दपण्डितविरचितः स्मार्तसमुच्चयः समाप्तः ।

विषयः । धर्मस्वरूपनिरूपणं । कालविवेचनं । तिथ्यादिनिर्णयं । तत्र प्रतिपदादितिथिद्वैधे व्यवस्थानिर्णयः । संक्रान्तिनिर्णयः । मलमासविवेचनं । क्षयमासादिविवेचनं । विवाहनिषेधप्रकरणेन सापिण्ड्यादिकथनं । विवाहादिनिरूपणं । गर्भाधानादिसंस्कारनिर्णयः । आह्निकविधिः । अन्त्येष्टिविधिः । अशौचनिरूपणं । शुद्धिनिरूपणं । श्राद्धादिविधिकथनं । प्रायश्चित्तनिरूपणं । दायभागकथनं । व्यवहारनिरूपणञ्च ।

No. 2106. दायभागटीका। Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 182. Lines, 7 on a page. Extent, 4,684 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Majidá, Post Ráṇághaṭ, Paṇḍit Madhusúdana Nyáyaratna. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Dáyabhága-ṭíká. A commentary on the Dáyabhága of Jímútaváhana. By Rámabhadra Nyáyálaṅkára, son of S'rínátha Ácháryachúḍámaṇi.

Beginning. प्रणम्य तातचरणं-श्रीनाथाचार्य्य शिरोवरं ।
व्याख्यां व्याख्येनुते निखिलविदां दायभागस्य ॥

प्रारब्धे विघ्नविघातनाय इष्टदेवतानतिरूपं मङ्गलमाचरन् शिष्यशिक्षायै तन्निबन्ध-ग्रन्थावतारणाय । नत्वादौति । अथ प्रयोजनं दायभागनिर्णयः । स च मंवदात्मरोहणद्वारा दुःख-निर्वृत्तिहेतुतया मोक्षः । अभिधेयो दायभागः । सम्बन्धश्च प्रत्यक्ष तत्राभिधेयाभ्यां कार्य्यकारण-भावो विषयविषयिभावश्च । इत्यादि

End. धनलक्ष्म ताम्रस्ते वपंयिता विदेशस्थ परिरक्षणतः सद्प्रयोजकत्वेपुत्रस्य अङ्गानुराग-भावावेऽपि न वैयर्थ्यमिति भावः । अशक्तेति सुबोधमिति ।

श्रीरामभद्ररचिता याचौ संज्ञाय दीपिकामेतां ।
श्रीमूतवाहनमते-संसीदतं विद्वन्तु विद्वांसः ॥

Colophon. इति श्रीमदाचार्य्याध्यायश्रीनाथाचार्य्यचूडामणितनूजश्रीरामभद्रन्याया-लङ्कारभट्टाचार्य्यविरचिता दायभागटीका समाप्ता ।

विषयः । श्रीमूतवाहनकृतदायभागस्य व्याख्यानं ।

No. 2107. कामसूत्रं । समाख्यं जयमङ्गलाख्यटीकासहितश्च । Substance, country-made paper, 13 × 7 inches. Folia, 120. Lines, 14 on a page. Extent, 6,125 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, S'ántipur, Paṇḍit Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Káma-śútra with the commentary of Mallinága, and the gloss called **Jayamaṅgala**. The aphorisms of Vátsyáyana on worldly enjoyment with the commentary of Mallinága, and an exegesis by Yas'odhara. The last two have been very much mixed up. The text is divided into 7 chapters, and treats successively of all the different branches of the subject. The exegesist cites the name of Mahimalla Deva, a Chalukya king.

The objects of human life are, according to Hindu writers, fourfold, including 1st, duty or *dharma*; 2nd, wealth or *artha* economics; 3rd, enjoyment, *káma*, and 4th, salvation or *moksha*. On each of these subjects there were at one time, it would seem, several text-books in Sanskrit, but they are not all forthcoming now. On the first subject the Aphorisms of Jaimini constitute the leading text. On the second, a text is attributed to S'ukra Áchárya, but it nowhere has yet been met with. On the third, the *káma-sutra* is the only text now known, but its author refers to seven different writers who preceded him. The fourth forms the theme of five out of the six leading systems of philosophy, as also of several minor ones. Of enjoyment in its grossest sense women form the most important object, and the text therefore devotes an unduly large part of it to sexual love, and hence it is that in describing the work, it is usual to class it among erotic works. Káma in its most comprehensive sense, however, includes everything that promotes the gratification of the five senses of hearing, feeling, seeing, tasting and smelling, and Vátsáyana refers to all these. He begins with education in early life, giving brief notes about the 14 sciences and the 64 arts recognised by the Hindus. Then he adverts to housekeeping, furniture and household decorations, to friends, associates and companions, to occupations and ornaments, as well as conduct towards women. This explanation is necessary with reference to what has been said on page 98 of volume I, on the subject.

Vátsyáyana is supposed to have lived over two thousand years ago, and the oldest commentary on the Nyáya aphorisms is attributed to him.

Beginning. (रचयितृकर्त्तृकस्य आरम्भवाक्यं यथा,) शास्त्रे प्रकृतत्वात् तत् समयावबोधकेभ्यश्चाचार्येभ्यश्च नमस्कारात्। प्रजापतिर्हि प्रजाः सृष्ट्वा तासां स्थितिनिबन्धनं त्रिवर्गस्य साधनमध्यायानां शतसहस्रेणाग्रे प्रोवाच। तस्यैकदेशं मनुः स्वायम्भुवो धर्माधिकारिकं पृथक् चकार। बृहस्पतिरर्थाधिकारिकं। महादेवानुचरश्च नन्दी सहस्रेणाध्यायानां पृथक् कामसूत्रं प्रोवाच। — — — — — — — — — — — — — सुसंक्षेप्य ग्रन्थेन कामसूत्रमिदं प्रणीतवान् वात्स्यायनः।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यं यथा,—

वात्स्यायनीयं किल कामसूत्रं प्रस्तावितं कैश्चिदिहान्यथैव।

तस्माद्विधास्ये जयमङ्गलाख्यां टीकामहं सर्वविदं प्रणम्य॥

इह चत्वारो वर्णा ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्राः प्रत्यवमर्षेणार्थे त्रिवृदिति । तत्र शास्त्रकारीणां प्रत्ययार्थं मोक्षस्यानिमित्तत्वात् त्रिवर्गः पुरुषार्थः । तथापि धर्मार्थयोर्वैगुण्यात् काम एव फलभूतः पुरुषार्थ इति कामवादिनः । स चोपायं विना न भवतीति तदुपायत्वाद्विद्या-सुराचार्यौ मतिमतः पूर्वाचार्यमतानुसारेण शास्त्रमिदं प्रणीतवान् । इत्यादि ।

End. ब्राह्मण्यं यथाशास्त्रं वेद वेदोऽस्य शोभिता ।

अस्ति रागपरा नार्यः सन्ति चार्थपरा अपि ।

प्राक् तत्र वर्णिता रागो वेश्यायोगाश्च वैशिके ॥

इति वात्स्यायनीयकामसूत्रे वैशिके षष्ठेऽधिकरणे अनुबन्धार्थानर्थसंशयविचारा वेश्याविशेषाश्च षष्ठोऽध्यायः ॥

समाप्तं चेदं वैशिकं षष्ठमधिकरणं वात्स्यायनस्य कामसूत्रस्य ॥

भाष्यस्य शेषभागं यथा ——

एता घटकगणिकादारकसंज्ञा अपि विशेषः सम्पद्यते सर्वासामिति । इति वात्स्यायनीयकाम-सूत्रटीकायां जयमङ्गलाभिधायां विदग्धाङ्गनाविरहकातरेण गुरुदत्तेन्द्रपादाभिधानेन यशोधरेण कृतायां कामसूत्रभाष्यायां वैशिके षष्ठेऽधिकरणे षष्ठोऽध्यायः । समाप्तं चेदं वैशिकं षष्ठमधिकरणं ॥

Colophon. इत्यपराजित + अपरनामधराजमहाराजमहाराजाधिराजश्रीकृष्णराजमति-श्रीमदीश्वरदेवस्य भारतीभाण्डागारे श्रीवात्स्यायनकामसूत्रटीकायां जयमङ्गलाभिधायां वैशिक-मधिकरणं समाप्तम् ॥

विषयः । प्रथमे साधारणाधिकरणे,—शास्त्रसंग्रहः, त्रिवर्गप्रतिपत्तिः, विद्यासमुद्देशः, नाग-रिकवृत्तं, नायकसहायदूतीकर्मविमर्श इति पञ्च प्रकरणानि ।

द्वितीये साम्प्रयोगिकाधिकरणे,—प्रमाणकालभावेभ्यो रतावस्थापनं, प्रीतिविशेषाः, आलिङ्गन-विचाराः, चुम्बनविकल्पाः, नखरदनजातयः, दशनच्छेद्यविधयः, देश्या उपचाराः, संवेशन-प्रकाराः, चित्ररतानि, प्रहणनयोगाः, तद्युक्ताश्च सीत्कृतोपक्रमाः, पुरुषायितं, पुरुषोपसृप्तानि, औपरिष्टकं, रतारम्भः, रतावसानिकं, रतिविशेषाः, प्रणयकलहश्चेति चतुर्दश प्रकरणानि ।

तृतीये कन्यासम्प्रयुक्तकाधिकरणे,—वरणविधानं, सम्बन्धनिर्णयः, कन्याविस्रम्भणं, बालायामुप-क्रमाः, इङ्गिताकारसूचनं, एकपुरुषाभियोगाः, प्रयोज्यस्योपावर्तनं, अभियोगतश्च कन्यायाः प्रतिप-त्तिः, विवाहयोगाश्चेति नव प्रकरणानि ।

चतुर्थे भार्याधिकारिकेऽधिकरणे,—एकचारिणीवृत्तं, प्रवासचर्या, सपत्नीषु ज्येष्ठावृत्तं, कनिष्ठावृत्तं, पुनर्भूवृत्तं, दुर्भगावृत्तं, आन्तःपुरिकं, पुरुषस्य बह्वीषु प्रतिपत्तिश्चेत्यष्टौ प्रकरणानि ।

पञ्चमे पारदारिकाधिकरणे,—स्त्रीपुरुषशीलावस्थापनं, स्त्रीषु सिद्धाः पुरुषाः, अयत्नसाध्य-योषितः, परिचयकारणानि, अभियोगाः, भावपरीक्षा, दूतीकर्माणि, ईश्वरकामितं, आन्तः-पुरिकं, दाररक्षितकं चेति दश प्रकरणानि ।

षष्ठे नैमित्तिकाधिकरणे,—ग्रहणसंक्रान्त्यादिनिमित्तककालकृत्यानि, उपाकर्मविधिः, श्राद्धाहर्त्तं, वर्षसंसारयात्रा, विरक्तस्य प्रतिपत्तिः, विष्णवाराधनमाः, विशीर्णप्रतिमास्थानं, लाभालाभविशेषाः, वर्षान्तरीयानुष्ठानसंग्रहः, विचारविशेषाश्चेति दश प्रकरणानि ।

(पुस्तकेऽस्मिन् औपनिषदिकं सप्तमाधिकरणं नास्ति)

(तत्र विषया यथा,—गुरूपसदनं, वशीकरणं, उपयोगाः, मन्त्रार्थप्रत्यावर्तनं, हरिविषयः, विषयोपायश्चेति षट् प्रकरणानीति ।)

No. 2108. **वैष्णवसिद्धान्तवैजयन्ती, प्रकाशिकासहिता ।** Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 140. Lines, 12 on a page. Extent, 4,182 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, S'ántipur, Paṇḍit Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Vaishṇava-siddhánta-vaijayantí with a commentary entitled **Prakáśiká.** A manual of Vaishṇava faith and worship. By Rághavendra Muni.

Beginning. यत्पन्नं सकलागमानुगमनं यातुर्वियातुं सम-

चित्ताः पतनेन्द्रकेतुरचितं श्रीशावतीर्णं परं ।

सर्वेषामपि धूमकेतुरपरं केतुः सतां मानसं

श्रीशातु संसदिन्दुशारदचन्द्रिकेव हरिः पातु वः ॥

श्रीमद्वैष्णवसिद्धान्तवैजयन्ती प्रकाश्यते ।

श्रुतिस्मृतिप्रमाणेन मुनीन्द्रेण मया कृता ॥

इति वस्तु प्रादर्शितपञ्चाक्षरमन्त्राभिवितविष्णुविधानाय सदाचारपरम्परापरिपालनाय च सम्प्रदायनिर्णयं वेदान्तवेद्यं वस्तु प्रतीति चितेषामित्यादिपद्येन ॥

विशेषाननवद्यमाननिरोधायावमाद्यं परं

रक्षार्थेऽपि विपत्ता परमता नामायते यत्नतः ।

प्रेमाविद्धमनोवचो मुकुन्दो गोपीभिरालिङ्गितः

श्राद्यं नन्दसुतोऽभिनन्दति सदानन्दाय वृन्दावने ॥ इत्यादि ।

End. श्रीकृष्णचन्द्रपदपङ्कजयुगिवतता राघवेन्द्राभिधेन

प्राप्तो शिक्षा विचाराद् निगमपथमथैर्श्रीविवंशावतारे ।

सिद्धान्तैर्वैष्णवानां सकलनिरचिता वैजयन्ती विचित्रा

सर्वेषामां वधीन्द्रैरविकलगुणवती वादिविध्वंसनाय ॥

श्रीमद्वैष्णवसिद्धान्तवैजयन्तीप्रकाशिका ।

दीपिकेव कृते यावत् साधुवर्यानुमोदितैः ॥

Colophon. इति श्रीरामचन्द्रगुरुविरचितायां वेदान्तविद्याप्रदीपिकायां ब्रह्मस्वरूपनि-
रूपणं नाम षष्ठो ग्रन्थः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

विषयः । मङ्गलं आचारलक्षणं । जीवस्यैव परमात्मस्वरूपत्वनिरूपणं । जीवस्य विच-
रस्य संसारानन्दरूपतया निरूपणं । तत्र त्रिविधप्रमाणनिरूपणं । प्रत्यक्षानुमानादिप्रमाणा
विप्रतिपत्तिनिराकरणपूर्वकं प्रसङ्गादेव सप्तपदार्थस्वरूपविभागप्रमाणविप्रतिपत्तीनां कारणनिरू-
निरूपणं । संसारस्य स्वप्नावस्थानुभवत्वं । तत्र त्रिविधवादस्वरूपं प्रत्यक्षस्वरूपविवेचनादिकं ।
जीवस्य स्वस्वरूपज्ञाने संसारध्वंसो न तु परमार्थतः तत्र वादान्तरदोषप्रदर्शनादिनिरू-
पणं । वेदान्तोपदेशविधिना संसारस्य—मिथ्यात्वं निरूप्य तन्निरूपकारणं विविदिषा न वेति वादि-
विप्रतिपत्तिपूर्वकनिरूपणं । तत्र सांख्यमतस्यापि तत्खण्डनं । पातञ्जलमतोपपादनपूर्वकं तन्निर-
सनं । वैशेषिकमतोपपादनपूर्वकं तत्खण्डनं । न्यायमतोपपादनं तत्खण्डनञ्च । एवं मूलप्रमा-
णादिस्वभाववादिबौद्धमतान्तरादीनामुपपाद्य तत्खण्डनपुरःसरं प्रसङ्गादेव तत्कारणमिति प्रश्नस्य
उत्तरं । नानाजीववादखण्डनपुरःसरमेकजीववादस्य स्थापनं । आत्मस्वरूपनिरूपणमुखेन प-
ञ्चकोशखण्डनं । तत्र चार्वाकादिवादखण्डनं । स्थूलदेहात्मनिरूपणं । प्राणात्मनिरूपणं । मन-
आत्मनिरूपणं । बुद्ध्यात्मवादनिरूपणं । तत्र आनन्दमयात्मस्वरूपादिविवेचनं । अविद्या-
स्वरूपादिविवेचनं । भेदवादखण्डनं । आत्मनः स्वप्रकाशत्वकथनं । संवित्स्वरूपविवेचनं । वेदस्य
स्वतःप्रामाण्यनिरूपणं । तत्र अपौरुषेयत्वादिकथनञ्च । कर्मज्ञानकाण्डयोः भावनाकथनं ।
गुरूपसदनादिप्रकारकथनं । श्रवणमननादिस्वरूपकथनादिकं । समाधिस्वरूपतत्त्वभेदादिकीर्तनं ।
तत्त्वज्ञानानन्तरं मुक्तिविवेचनं । जीवन्मुक्तस्वरूपादिकथनं । मोक्षस्वरूपविवेचनं । तत्र नाडिका-
दिगमनखण्डनं । वेदान्तमतखण्डनं । मुक्तस्थित्यादिनिरूपणं । संसारस्वरूपादिकथनं । संसारादित-
त्त्वज्ञानात्मिन एव मोक्षाधिकारो नान्यस्येति निरूपणं । तथा ब्रह्मज्ञानादेव मोक्ष इति निरू-
पणं । तत्र साधनादिसाधनकथनं । प्रसङ्गात् उपासनादिप्रकारकीर्तनं । देवगुणविग्रहादिकथनं ।
ब्रह्मलक्षणकथनं । तत्त्वादिकथनञ्च । ब्रह्मज्ञानात् मोक्षेऽपि कृपाभाव इत्यादि वाक्यानां व्या-
ख्यानादिकथनं । भक्तिकथनं । तथा साधनभेदेन द्वैविध्यकथनं । साधनापि द्विविधा ज्ञान-
रूपा प्रेमरूपा चेति । तथा भगवन्नामादिस्मरणादिसाधनभक्तिनिरूपणं । तथा प्रेमापि
भक्तिसाधनार्थमादौ भक्तेः प्राधान्यं सर्वेषामिति निरूपणं । धर्मस्वरूपादिनिरूपणं । साकार-निराकार-
सगुण-निर्गुणवादादिप्रतिपादिकानां श्रुतीनां समाधानकथनं । भगवच्चरित्रस्य नित्यत्वादिनिरूपण-
मुखेन नाटकादिमतनिरसनं । भगवल्लीलादिचिन्तनं । इत्यादि उपरिचरितस्य भगवच्चरित्रकथनं ।
लीलावतारनामसंकथनं । अवतारादिवाक्यस्य विषयकथनञ्च ।

No. 2109. स्कन्दपुराणे,—केदारखण्डम् । Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 165. Lines, 6 on a page. Extent, 4,010 ślokas.

Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ránághát, Bábu Surendranátha Pálachaudhúrí; another copy at Darbhángá, Bábu Gaurcśvara Siñha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Kedára-khaṇḍa of the Skanda Puráṇa. This is one of the several books or Khaṇḍas, of the Skanda Puráṇa. It is divided into 32 chapters, and comprises a number of legends designed for the glorification of S'iva as the supreme divinity.

CONTENTS: I. Story of Daksha's visit to Naimisha forest, where he was disrespectfully treated by his son-in-law S'iva, and for which he rebuked S'iva.

II—III. Daksha commences a great feast to which he does not invite S'iva. Dákshâyaṇi hears of the feast, and obtains her husband's permission to go to her father's house, where she commits suicide. S'iva hears the news, and, in a fit of anger, plucks out a lock of hair, which becomes two demons Káli and Vírabhadra.

IV—V. The demons wage war with the gods. Decapitation of Daksha; his head replaced by that of a goat. His hymn to S'iva. Adoration of S'iva, and advantages of putting on the tridental sectarial mark, ashes, &c. Story of Nandi, a Vaisya of Avanti, who was a great devotee.

VI—VII. S'iva's grief at the loss of his wife; his asceticism. Origin of the Lingam; its worship. S'aiva philosophy. Story of Sundarí, daughter of a king of Kásí.

VIII. Lingams of various kinds. Dispute between the Devas and Rávaṇa. Devas repair to Vishṇu, and devise means for the destruction of Rávaṇa.

IX—XIV. The churning of the ocean. Origin of the Hálâhala poison. Birth of Gaṇes'a. Consequences of the churning.

XV—XIX. Story of Nahusa. Ditto of Dadhichi. Ditto of Bali and of the Dwarf incarnation.

XX—XXV. The superiority of the Lingam over Brahmá and Vishṇu. Story of Táraka, a demon, who oppressed the Devas. Marriage of S'iva with Umá.

XXVI—XXXI. Honey-moon of S'iva on the Gandhamádana mountain. Birth of Kártika. His battle wath Táraka. Destruction of Táraka. Adoration of Kártika.

XXXII. Story of S'vetarájá. Merits of the S'ivarátri fast. Lu-

nations most appropriate for the worship of S'iva, Gánes'a, Kártika, &c. Gambling between S'iva and Umá, S'iva, losing everything by play, retires from Kailása to a forest. Umá, assuming the disguise of a wild hill woman, repairs to S'iva. Their reconciliation and adoration by the Devas. Merits of reciting the Kedára-khaṇḍa.

Beginning. यस्याज्ञया जगत्सृष्टा विरिञ्चिः पालको हरिः ।
संहर्त्ता कालरुद्राख्यो नमस्तस्मै पिनाकिने ॥
तीर्थानामुत्तमं तीर्थं क्षेत्राणां क्षेत्रमुत्तमम् ।
तत्रैव नैमिषारण्ये शौनकाद्यास्तपोधनाः ॥
दीर्घसत्रं प्रकुर्वन्तः सत्रिणां तु मनेन मः ।
तेषां सन्दर्शनोत्सुक्यादागतो हि महातपाः ॥
व्यासशिष्यो महाप्राज्ञो लोमशो नाम नामतः ।
तत्रागतं ते ददृशुर्मुनयो दीर्घसत्रिणः ॥
उत्तस्थुः सहसा सर्व्वे सार्घ्यहस्ताः समुत्सुकाः ।
दत्त्वार्घ्यपाद्यसत्कारं मुनयो वीतकल्मषाः ॥
तं पप्रच्छुर्महाभागाः शिवधर्मं सुविस्तरं ।
शौनक उवाच ।
कथयस्व महाप्राज्ञ देवदेवस्य शूलिनः ।
महिमानं महाभाग ध्यानार्चनसमन्वितम् ॥
सम्मार्ज्जने किं फलं स्याद्गोमयालेपने च वा इत्यादि ।

End. शृण्वन्ति चैव ये भक्त्या यथोक्तं सद्गुणम् ।
शैवधर्म्ममिदं विप्राः यान्ति परमां गतिम् ॥

Colophon. इति श्रीस्कान्दे महापुराणे केदारखण्डे शैवमाहात्म्ये चतुरशीतिसाहस्र्यां संहितायां पञ्चत्रिंशोऽध्यायः । समाप्तोऽयं केदारखण्डः । (इतः परं स्कन्दपुराणस्थाम्बिकाखण्डस्य सोमवारव्रतकथा लिखितं ।)

विषयः । १मे, अध्याये,—लोमशेन सह शौनकादीनां संवादेन भगवान् शूलपाणिरेव परं ब्रह्म तदुपसेवया च जीवोऽशेषसंसारभीतेर्निवर्त्तते । अथकदा नैमिषारण्ये समागमस्य दक्षस्य पुरतः प्रणिपातपुरःसरं दक्षात्मजायै स्वाभिमतेषु बहुवरप्रदानं वरं प्रति सभा लोकादिवस्तुकीर्त्तनं । दक्षस्य शिवनिन्दा भगवतश्च वर्णनं ।

२-३, अध्याय,—दक्षस्य शिवनिन्दनकृतानुतापविवरणकथनं । पश्चाद्दक्षयज्ञविध्वंसकरणे सह सतीभिः सोमपानं दाक्षायण्यै दक्षाहङ्कारेण प्रवक्तुं चन्द्रादीनां प्रवणितमुखस्य विस्तारानुसारेण च विष्णुपदस्थानेभ्यः सतीसमुद्भवा विघ्नास्त्ववाप्ताः ।

अथ शिवदर्शनं जलमग्नाया सतीयं शिवस्वामान् पतिमिच्छन्त्याः कथं अत्यर्थं निर्वेदात् तपसा ब्रह्मा-णं प्रति वेदेन । अनन्तरं नारदमुखेन प्रवर्त्तितमानाकस्य श्रीधर्मस्थितो भगवान् यज्ञो जटामेकां शिरसिश्चिरपि व्याख्याकथाया । ततः समुद्भूतयोः कालीवीरभद्रयोः दक्षयज्ञविनाशादिवर्णनं ।

४—५, अध्याये,—इन्द्रादिदेवप्रभृतिभिः सार्द्धं वीरभद्रस्य युद्धवर्णनं । यज्ञहतविध्वंसनकथनं । दक्षस्य छागमस्तकप्राप्तिकथनं । दक्षकृतशिवस्तोत्रकथनं । शिवमाहात्म्यकथनं । शिवायतनिर्मा-णादिफलकीर्त्तनं । अथ इन्द्रद्युम्नस्य राज्ञ उपाख्यानकथनं । करवीर अर्क-धत्तूरादिपुष्पैः शिव-पूजाफले वलतोत्तरं पत्राधिपत्यकथनं । विपुष्पमाहात्म्यकथनं । विभूतिमाहात्म्यकथनं । शिव-पूजामाहात्म्यकथनप्रसङ्गेन अग्निपुरवासकस्य नाम्नो मकरैस्तस्य उपाख्यानकथनं ।

६—७ अध्याये,—शिवप्रतिष्ठाविधिकथनप्रसङ्गेन सतीविरहविधुरस्य विधुभूषणस्य मनो-हरवेषेण दारुवनप्रवेशवर्णनं । तत्र ऋषीणां शापेन शिवस्य पतनप्राप्तिः लिङ्गपतनवृत्तिकथनं । शिवलिङ्गलक्षणकथनं । सुतं ते वर्णनमस्तिवति सुरभिं प्रति देवानां शापदानकथनम् । मधु-वनलिङ्गोत्पत्तिकथनं । लिङ्गार्चनमाहात्म्यकीर्त्तनं । नामभेदं शिवलिङ्गस्य नामभेदकथनम् । पा-शुपतव्रतकीर्त्तनं कावेरीकुमार्यां कन्दर्यां उद्दालकस्य अंशः सर्व्वांकरवहनात्मकीर्त्तनं ।

८ अध्याये,—इन्द्रचन्द्रसूर्य्यादीनां रसमूहानां भयादिलिङ्गपूजनकथनं । लिङ्गमाहात्म्य प्रभावेन लोकत्रयमध्ये रावणकृतलिङ्गार्च्चनविवरणकथनं । नन्दिना सह रावणस्य विरोधकथनं । रावणं प्रति नन्दि शापदानविवरणकथनम् । रावणविपन्नानां देवानां वैकुण्ठगमनपूर्व्वकं वैकुण्ठशोभाकीर्त्तनं । भगवत उपदेशेन देवानां वानररूपेण जन्मग्रहणकथनं । रामावतार-कथनादिकम् ।

९—११ अध्याये,—बलिकृतयज्ञैश्वर्य्यवर्णनविवरणं । बलिविप्रहतस्य इन्द्रस्य ब्रह्मलोक-गमनादिकथनं । भगवत उपदेशेन तस्य स्तवनपूर्व्वकं बलिना सह संवादकथनं । समुद्रमन्थन-वृत्तान्तकथनं । वरुणस्य कोपात् कच्छपस्य उद्भवः, तेन च मन्दरस्य भस्मीभूतकथनम् । अथ देवैर्मथ्यमाने क्षीराब्धेः लक्ष्म्यादिप्रभृतीनां प्रादुर्भावकथनं । मन्दरस्य उत्पत्त्यादिकथ-नम् । चतुर्णां समुद्रपूजनमाहात्म्यकीर्त्तनं । तस्य पूजनविधिकथनं । मथ्यमानात् समुद्रात् चन्द्रा-दीनामुद्भवकथनादिकं ।

१२—१४ अध्याये,—समुद्रात् जातस्य उत्पत्तिकथनादिकं अमृतपरिवेशनकाले विष्णोः मोहिनीरूपधारणादिकथनं । सुरासुरयोः युद्धवर्णनं । राहुं पुरस्कृत्य दैत्यानां अयशलाभकथनं । राहुमस्तकं चन्द्रस्य शिवगात्रे स्थापनादिकथनं । विष्णुकृतकालनेमिवधवर्णनादिकं । युद्धमानानां सर्व्वेषां प्राणिनां धर्म्मफलप्राप्तिकथनं । इन्द्रेण सह वृत्रासुरस्य विरोधकथनं । त्रिलोकसंस्थितस्य विश्व-रूपस्य इन्द्रमोहविवरणविवरणकथनं । अथैकदा ततः वज्रेण विश्वरूपस्य शिरांसि चिच्छेद । ततः तेन तुषेण विश्वरूपः शोषणामकरोत् ततः कपिञ्जलाः समजायन्त । तथा सुरापानम-नन्तरं विबुधविहितशिखिरिप्रभृतीनामुत्पत्तिकथनम् ।

१८—१९ अध्याये.—देवानां मङ्गलाय कारागृहान्निर्गमनवर्णनं । पुत्रविरहविधुरस्य मधुः मधुपरदादीन इत्याद्युक्तस्य पञ्चपादिकथनं । दधीचे रुद्रादिभिः सहादिनिर्गमनकथनं । देवान् प्रति दधीचिवाक्याः सुवर्णायाः प्रादुर्भावकथनं । मङ्गलान् पिप्पलादस्य जन्मनिकथनं । इत्याद्युत्पत्ति-कथनमुखेन प्रश्नोपदेशनविधिकथनं । बहिःकलामरावतीदेवनगरकीर्तनं । इन्द्रदेवेन-बलिवध-सीतां मधूकाख-शकल-प्रादिकथेन पञ्चावनविवरणकथनं । नामनापनारकथनं । वशिष्ठवन-दशाननकीर्तनं । कलेः पातालगमनकथनं ।

२०—२१ अध्याये,—मधुविष्णुयशसां सङ्गमविकथनपूर्वकं शिवकथस्य भवतः सिद्ध-प्रादिकथनं । मधूविधुदेव नारदेन धनुःनामां देवानां दुःखितकालेऽवमानपूर्वकं कोपवाणेन कामनावर्णनं । रावणस्य त्रिपिताप्रसन्नात्मेन अवतरणादिकथनं । पार्वत्याः शिवस्तुतिवर्णनं । सदनदाहनविवरणकथनं । रत्याः सह नारदस्य संवादकथनं । पार्वत्याश्चरणादिवर्णनं । वटुकपस्य शिवस्य मदशिषो अमनादिकथनं । अतिविस्मितस्य शिवविवाहसमाचारवर्णनं । शम्भ्वा चाविर्भा-वादिकथनम् ।

२८—३२ अध्याये,—जन्मादन्तपर्यन्तं शिवाशिवयोः विवाहवर्णनं । देवानामनुरोधेन वह्नेः संनयनेन सह प्रमनादिविवरणकथनं । कार्त्तिकेयस्य जन्मादिकथनं । कुमारस्य देवापतित्वे वर-णादिकथनं । तारकेण सह सैन्ययुद्धवर्णनं । कुमारविजयकथनम् । यमलार्जुनप्रकोपकथनं । कार्त्तिकस्वर्गादिभासम्बन्धकथनं । गणेन शिवाशिवस्य विश्वस्य प्राणायामकथनादिकथनं । कुर-न अविष्ठादिभिरकुमारसंग्रामकीर्तनं । कुमारेण सह नन्दिनः संवादेन शिवासनविनोदादि-माहात्म्यकीर्तनं ।

३३ अध्याये.—शिवमन्त्रस्य संसारासक्तस्य उपासनाकीर्तनं । शिवाशिवसमाराध्यकथनप्र-सङ्गेन भक्ताधिपानस्य पुत्रस्य विवरणकथनं । शिवभक्तेन नागराजकुमार रविशर्मणो दक्षा-त्सिन्निधानादिकथनं एतदपार्वत्या पुनः पक्षिणस्य शिवस्य सुवर्णोपम कैलासपर्वत प्रती-करणेनिरूपणवर्णनं । अथ विरजस्य शिवस्य कैलासं विहाय वनप्रदेशविवरणकथनं । ततः पार्वत्याः सखीकलमालानन्य शिवपार्श्वगमनकथनं । तयोर्दर्शनमुखमानिवेदनवर्णनम् । केदार क्षेत्रादितीर्थमाहात्म्यकथनम् । इति ।

No. 2110. नामकौमुदी । Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 82. Lines, 6 on a page. Extent, 1,154 ślokas. Character, Bengali. Date, Śk. 1602. Place of deposit, Purohitapáḍá, Ráṇághâṭ, Paṇḍit Rámaláia Bandyopadhyáya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Náma-kaumudí. A treatise on faith in Kṛishṇa as the supreme divinity, and the rituals and duties of Vaishṇavas. By Gaṅgádhara, son of S'iva Bhaṭṭa, and grandson of Viresvara Bhaṭṭa Mahánkara.

Beginning. नत्वाहं रमानाथं सच्चिदानन्दविग्रहं ।

यदाविरभूदष्टा यस्यपिङ्गजटाधरः ॥

अद्यापर इति ख्यातो भवभङ्गविहारः ।

नामसारं समालोक्य मनोनिपत्यर्थेनवै ॥

चययंश्चक्तां रम्यां चरिताद्यपरायणां ।

भक्तिवृत्तिविशेषेण कुर्म्मोऽहं नामकौमुदीं ॥

तत्र प्रथमंविलासः ।

ईश्वरः परमः कृष्णः सच्चिदानन्दविग्रहः । इत्यादि ।

End. तस्मात् भगवन्नामोच्चारणमात्रेणैव जीवानां चतुर्वर्गप्राप्तिरस्त्येवेति दिक् ।

Colophon. इति श्रीमद्भगवच्छङ्कराचार्यश्रीगोविन्दभट्टपादाम्बुजमधुपायितसदाशिवप्रज्ञा-नन्दभट्टाचार्यविरचिता नामकौमुदी समाप्ता । शकाब्दाः । १६०२ ।

विषयः । श्रीकृष्णस्य सर्वं भगवन्नामनिरूपणं । तत्र पूर्वनिर्णयः । विविधप्रमाणोपन्यासेन श्रीकृष्णनामनिरूपणं । नामगरिमाप्रकटनप्रकटश्रीहरिनामसङ्कीर्त्तनं । कृष्णनामसदृशं नां निन्दाकथनं । दशविधपरिशमनं । मुख्यानामविवेककथनं । नवधाभक्तप्रकारकीर्त्तनं । नवध-कीर्त्तनादिषु नामसंकीर्त्तनस्यैव प्राधान्यमितिनिरूपणं । नामापराधविवेचनं । भगवत्त्वेन सर्व्वेषां नाम्नां सामर्थ्यमितिप्रपञ्चनं । भगवद्भक्तलक्षणादिकं । संक्षेपेण श्रीमद्भागवततात्पर्य्यकथनं । नामसंकीर्त्तनेनैव जीवानां चतुर्वर्गप्राप्तिरितिकीर्त्तनञ्च ।

No. 2111. **निर्वाणप्रकरणम् ।** Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 58 s'lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Purohitapáḍá, Ráṇághát, Paṇḍit Rámalála Bandyopádhyáya. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Nirváṇa-prakaraṇa. Eight stanzas on the unreality of the universe, as inculcated in the Vedánta philosophy. By S'uka, son of Vyása.

श्रीशुकाचार्य्य उवाच ।

Beginning. भेदाभेदौ सपदि गलितौ पुण्यपापे विशीर्णे

मायामोहौ क्षयमधिगतौ नष्टसन्देहवृत्तिः ।

शब्दातीतं त्रिगुणरहितं प्राप्य तत्त्वावबोधं

निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥ इत्यादि ।

End. सर्व्वं सत्यं परमममृतं ज्ञानकल्याणरूपं

मायारूपे हृदयकमले ज्ञानविज्ञानदीपं ।

तेनैतत्कं नियमपदार्थं बालबुधार्थं च:
ग्रन्थः काले पठति मनसा याति निर्वाणमार्गं ॥

Colophon. इति श्रीरामाचार्यविरचितं निर्वाणपद्धतं सम्पूर्णं ।

विषय: । निर्वाणतत्त्वकथनपूर्वकं मनुष्यकर्त्तव्यं ।

No. 2112. आर्षानुक्रमणी । Substance, country-made paper, 8 × 4 inches. Folia, 22. Lines, 7 on a page. Extent, 320 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1820. Place of deposit, Sántipur, Paṇḍit Kálidása Vidyávagís'a. Appearance, fresh. Prose. , Correct.

A'rsháṇukramaṇí. Index to the Ṛishis who are supposed to be the authors of the Ṛig Vedic hymns. By Saunaka.

आर्षानुक्रमणी लिख्यते ।

Beginning. ॐ ऋग्वेदसंहिता ये च ऋषयो मुनिपुङ्गवाः ।
तदनुक्रमणार्थं च नमामि यथाक्रमम् ॥
अग्निमीळ इत्यादि प्रथमं मण्डलं पठि ।
शतर्चिनश्च विज्ञेया ऋषयः सूक्तदर्शिने ॥
तेषां पूर्वे मधुच्छन्दा मेधातिथिरनन्तरः ।
शुनःशेपकृतीये च हिरण्यस्तूप उत्तरः ॥ इत्यादि ।

End. ये वेदमन्त्राः सकलाः सुदृष्टा येनार्षानुक्रमणी प्रदिष्टा ।
नमोऽस्तु तेभ्यो मुनिपुङ्गवेभ्यो नमस्तु ते चापि भवन्तु प्रसन्नाः ॥

Colohpon. इति शौनकाचार्यकृतार्षानुक्रमणी समाप्ता । संवत् १८२० ।

विषय: । ऋग्वेदसंहितोक्तमन्त्राणामृषिनिरूपणं ।

No. 2113. रासोल्लासतन्त्रे रासगीतिका । Substance, country-made paper, 8 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 137 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Sántipur, Paṇḍit Kálidása Vidyávagiśa. Appearance, new. Prose. Correct.

Rása-gitá. A poem in praise of the Rása festival of Krishṇa and Rádhá. It professes to be an extract from the Rásolláśa Tantra.

श्रीनारद उवाच ।

Beginning. श्रीराधाकृष्णदेवस्य नानामहोत्सवं मतम् ।
रासयात्रोत्सवं नाम शृणु माधवेश्वर ॥

राधामाधवयुगलं कृष्णमानसरोवरम् ।
यः पठेत् प्रातरुत्थाय सात्त्विकैः स न नश्यते ॥ इत्यादि ।

End. रसोद्भव यदीड्ढे गुणे भाति सरस्वती ।
सर्वाङ्गसुन्दरी तस्य रमते सततेव च ॥

Colophon. इति श्रीराधेश्यामनन्दे रासगीतिका सम्पूर्णा ।

विषयः । राधाकृष्णयोः रासोत्सवकालीनलीलावर्णनं ।

No. 2114. सर्वानुक्रमणिका । Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 37. Lines, 7 on a page. Extent, 630 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, S'ántipur, Paṇḍit Kálidása Vidyávágís'a. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Sarvánukramaṇiká. An index to the Ṛishis, the Devas and the metres of the hymns of the Vájasaneyi Sañhitá of the Yayur Veda. By Kátyáyana.

Beginning. ॐ नमस्ते इषितमपि खड्गं साहित्यं तेन प्रकाशानि यजूंषि भगवान् याज्ञवल्क्यो यतः प्राप तं विवस्वन्तं प्रणम्य सम्यगनुक्रमणिकाम माध्यन्दिनीये वाजसनेयके यजुर्वेदाम्नाये सर्वे सखिले सशुक्रिये ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथाचार्यं तत्र प्रथमादेकेषां छन्दो न विद्यते । इषादि त्रयः खण्डाः परमेष्ठ्यादयो देवता अन्यान्यमूर्ता यथादिवाः सावो-वाजसनेयेकस्यावेदसूक्ताद्यस्य प्रतिपत्तिमन्त्रादि माधव्यादीन्येकानविंशतिः योऽधीते-ऽनुष्टुभं जपति धृतेनामित्यादि ।

End. षड्दश वा सप्तचित्रिणोमाध्यन्दिनीये वाजसनेयके सर्वानुक्रमणिकैषा ऋतिपोक्षयतः कात्यायनस्यैतां कृत्स्नां संस्मृता कात्यायनस्य । च ।

Colophon. इति सर्वानुक्रमणिकायां पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः । समाप्ता चेयं सर्वानुक्रमणिका ।

विषयः । सर्वेषां माध्यन्दिनयजुर्मन्त्राणाम् ऋषिदैवतनिरूपणं । क्वचित् छन्दआदिकथनम् ।

No. 2115. विश्वप्रकाशनम् । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 102. Lines, 6 on a page. Extent, 1,969 ślokas. Character, Nágara. Date, Sṃ. 1889. Place of deposit, S'ántipur, Paṇḍit Kálidása Vidyávágís'a. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Vidvanmaṇḍana. An essay in refutation of the doctrine of Máyá. It attempts to prove that the human soul is not a mere reflection of the Divine soul, but an actual emanation from the Divinity, and that Krishṇa is the perfection of the Divinity. It represents the philosophy of the Vaishṇavas in a condensed form. By Viṭṭhala Díkshita, son of Vallabha Díkshita.

Beginning. [illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
दर्शितं कुरुते विद्वन्मण्डनं विठ्ठलः सुधीः ॥

इह हि [illegible] । इत्यादि ।

End. [illegible] ।
[illegible] ॥

Colophon. इति श्री[illegible] विरचितं विद्वन्मण्डनं सम्पूर्णं ॥ संवत् । १८८९ ।

विषयः । [illegible] —इति । [illegible] ।

No. 2116. [illegible] । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 142. Lines, 7 on a page. Extent, 4,626 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Májidá, Post Káṇagbát, Paṇḍit Madhusúdana Nyáyaratna. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Malamásatattva-ṭíká. A commentary on the Malamásatattva of Raghunandana; on intercallary months. By Rádhámohana Gos'vamí.

Beginning. प्रणम्य राधापतिमीश्वर-मर्थ्य मममानवमनुजम ।
वरं विद्यानन्दमयं ममेति श्रीमोहनोऽयं मलमासमर्थे ॥ .

मलमासादिनिरूपणनिमित्ताय परमेश्वरस्य नित्यकर्तव्यं कुर्वन् शिष्यशिक्षायै मङ्गल-
मित्यर्थं तथा शिष्टाचारप्राप्त प्रतिज्ञामीहे प्रणमेति । कृपेत्यनेन कृतिप्रापकस्य मलमर्थविशेषं ।
अधिकृते रत्वादेकवं मलमासेति परेवाचकः । इत्यादि ।

End. मम मलमपि वैधादिकृष्णायां वैधादिकालविषयकर्मसंबंधस्य मनुष्यमात्रस्य-
कर्तव्यतया मलमासे निषेधादिबहुप्रयोगानुपपत्तेरिति ॥

Colophon. इति श्रीमद्दैतवंशोद्भवश्रीराधामोहनगोस्वामिभट्टाचार्यविरचिता मल-
मासतत्त्वटीका समाप्ता ।

लिपिकर: । [illegible] ॥

No. 2117. [illegible] । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,161 ślokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Májidá, Post Ráṇághaṭa, Paṇḍit Madhusudana Nyáyaratna. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Udváhatattva-ṭíká. A commentary on Raghunandana's digest of the laws relating to marriage. By Kás'iráma Váchaspati Bhaṭṭáchárya.

Beginning. यथा शुद्धोदन[illegible]
श्रीकामनामानवरस्य शिवाय शिवे ।
श्रीक शिरोमणुखली कलिका शिवाय
मन्मथमथविहलिं शिवमीति सदा ॥
कृतिमात्रात्मनो श्रीकान्तयेतुं सतूयं ।
विहितं विप्र श्रीवेद मनसि रघुनन्दनं ॥

[illegible] । अतः तत्र विवाहतत्त्वविवाहायें मङ्ग-
लाय परमेश्वरस्य नामरूपं मङ्गलं कलयात् । तत्र शिष्यशिक्षार्थमादौ शिवप्रीति प्रणमेति । वाक्-
यस्य मनस्य सतामपि शास्त्रस्य प्रमाण भक्तिः इति कल्पनायैं शास्त्रमिति विशेषणमुक्तं ।

End. अप्रजाः शूद्रादनुमानमतो । इतराः न प्रमाणमिति ।
यं शास्त्र चक्रमालविपुलः श्रीरामसंभवः

श्रीरामेश्वरचरणाम्बुजभक्तो यदीयत्पुत्रानघिः ।
तेन श्रीपुरुषकारविरचितविभ्रमा यत्नेन निर्मापिता
टीका भागिवृत्तकृतापि जनिभिः भावुपरैरपेक्षिता ।

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता उद्वाहतत्त्वटीका समाप्ता ।

विषयः । रघुनन्दनकृतोद्वाहतत्त्वस्य व्याख्यानं ।

No. 2118 देवीपुराणम् । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 182. Lines, 8—9 on a page. Extent, 7,371 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Rāṇāghāṭ, Babu Surendranátha Pála Chaudhúri. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Deví Puráṇa. Legends and traditions regarding the Deví and her wars, designed so as to glorify the Deví, and exalt her as the greatest divinity. It professes to have been imparted by Brahmá himself at the request of an assembly of Rishis. The S'áktas insist that this is an original Puráṇa, and one of the eighteen alleged to have been compiled by Vyása; but the Vaishṇávas denounce it as apocryphal, got up with a view to set aside the claims of the Bhágavata Puráṇa. Dr. Wilson, in the introduction to his translation of the Vishṇu Puráṇa has noticed at length the arguments urged by the two sects. The codex is incomplete.

CONTENTS: 1—2. Introduction, Rishis repair to the hermitage of Agastya by the advice of Vaśishṭha. Story of Nṛipaváhana and Chitráṅgada. Ghora, an Asura, attains absolute invincibility on earth through the blessings of Vishṇu. Vaśishṭha advises Ghora how to obtain the nature of a Vidyádhara.

3 to 6. Conquest of Pátála by Kála, son of Ghora. Conquest by him of the kingdom of heaven from Indra and the other gods. The gods seek the aid of the Devi, and address her hymns.

7 to 9. The Deví descends on the Vindhya mountain. Nárada descends to delude the demon. The demon proposes to marry the Deví. Selection of brides. Mantras for deluding people.

10 to 13. Description of Sanatkumára Yoga. Story of Hutágni, a demon. Story of Surala, who obtains an invincible standard. Descriptions of standards.

14 to 21. Ghora sees a frightful dream. The Deví, under the name of Vindhyavásini, destroys Korakála and other demons. Indra praises the Deví.

22 to 29. Durgápújá. Planting of standards. Transit of the sun from one to another month. Worship of the Deví at such times and on other occasions.

30 to 33. Agency of the Deví in the creation of the universe. Her superiority over Brahmá, Vishṇu and Mahádeva, who attain their greatness and strength through her. Her worship. Her car festival. Her worship on cremation ground on particular occasions.

34 to 38. Details about her worship, her temples, offerings to her, &c. Hymns in her praise.

39 to 43. Further details. Story of Bala. Do. Dundubhi. Worship of Kshemaṅkarí.

44 to 48. Aparájitá-vidyá. Story of Amayásura. Names of Rudras, Vasus, Viśvedevas, &c. Conjunctions of Nakshatras. Deví worshipped by Paras'uráma. Astronomical and astrological details in connection with her worship.

49 to 53. Further astronomical details and special rules about her worship.

54 to 70. Special worship of the Deví and her manifestations as Mátrikás on particular occasions, and also of S'iva in connexion with her.

71 to 80. Worship of Vináyaka. Character of forts, gates, triumphal arches, &c. Bathing during eclipses. Merit of pouring water on Lingams. Rites, fasts and sacrifices in honour of the Deví.

81 to 89. Merit of cleaning the temple of the Deví. Her omnipresence. Periods of existence of Brahmá and others. Praise of Kálágnirudra. Description of Háṭakes'varapura. Story of the demon Kuru. Origin of Bhimá. Do. of the signs of the planets. Do. of Chaṇḍeśvara. Praise of the Deví on the destruction of Kuru.

91 to 96. The fasts of the 8th and of the 9th lunations in Áśvina. Worship of the Mátris. Advantage of worshipping clay images. Praise of Vidyá, and her worship. Praise of Nanda, a place sacred to the Deví.

97 to 103. Duties of the different orders, classes and castes. Various fasts.

104 to 114. Various fasts. Origin, classification and division of the Vedas. The subsidiary Vedas. Science of medicine. Qualities of drugs. Story of Khaṭṭásura. Birth of Gaṇeśa.

115 to 128. Hymn to Gaṇeśa by Vishṇu. Lustration of Gaṇeśa

and blessings by him on Vishṇu. Story of Vighna, his destruction by Gaṇesa. Praise and worship of the Mátrikás. Story of Harischandra. Repairs of images of gods. Controul of the passions. Story of Naraváhana. Rules regarding Triragni. Names of Agni under different conditions. Flowers meet for worship. Worship of spiritual guides. Hymn in praise of the Deví.

Beginning. नमस्कृत्य शिवां देवीं सर्व्वभावगतां प्रभाम्।
पुराणं संप्रवक्ष्यामि यथोक्तं ब्रह्मणा पुरा॥
ऋषय ऊचुः।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]।
पुराणार्थं यथं सर्व्वं [illegible] भुवि भाषिताः॥
कथितं यच सौताख्या श्रुताः [illegible]।
अविद्याय चिन्तयित्वा देवी देवगणैस्तथा॥
इन्द्रस्य च द्विजः प्राप्तिर्[illegible] दानवैः।
यथा [illegible] यत्र देवदेवमहाबलः।
यन्महात्मा मुनिश्रेष्ठ वसिष्ठेन कथा॥ इत्यादि।

End. यथापि कथितं पुण्यं शिवदं पापनाशनम्।
पुराणं पावनं दिव्यं देवदेवेन भाषितम्॥

Colophon. इत्याद्ये देवीपुराणे देवदेवीसंवादे देव्याः स्तवराजः समाप्तः॥
१२८ अध्यायः।

विषयः। १—२ अध्याये,—वसिष्ठोपदेशेन [illegible]। [illegible]। घोराभिधानस्य दैत्यस्य [illegible]। [illegible]। [illegible]।

३—४ अध्याये,—[illegible]। [illegible]। [illegible]। [illegible]। एवं [illegible]।

७—८ अध्याये,—[illegible]। [illegible]। [illegible]

चैत्रादिकथनं । अथ विनायकोत्सवस्नानपूजनादिकथनम् । कोकिलोत्सवदमनकोत्सवप्रकारेण मन्वन्तरादिकथनं ।

१०—१३ अध्याये,—कन्याविवाहाभावे वनदुर्गायां योगमुद्राप्रकारकथनं । तत्र कन्याधिवासनस्य दानस्य विवरणकथनं । दुर्गानामश्रवणस्य देवीमन्त्रस्य विवरणकथनं । तस्य विधेः पृष्टया मानवेन पूजाकथनं । वेणुवनपूजाविधिकथनं । रत्नध्वजस्थापनादिकथनं ।

१४—२१ अध्याये,—वाराणस्यां देवीमन्त्रस्य भैरवस्य कुम्भमर्दनंकथनं । विन्ध्यवासिनीस्तव भैरवमहादिदैत्यवधवर्णनं । रक्तदन्तदेवीमाहात्म्यकीर्तनं । नारदस्य विन्ध्यवासिनीदर्शनेन तत्कीर्तनं । शुम्भवधकथनं । मायामैत्रमतकथनम् ।

२२—२९ अध्याये,—चाक्षिणपुत्रस्य मीनपापस्योद्देवीपूजायवनताकथनं । नवमीकल्पविधिकथनं । अथ दुर्गापूजाविधिकथनम् । ध्वजारोपणविधिकथनं । द्वादशमहानिशावकलशपूर्वकं नव नव दलमिकरणं । प्रदोषादौ मङ्गलके पञ्चादिकथनम् । नवोर्णावर्तां शिलाया देवाः पूजने पञ्चाधिवासकथनं । वस्तुवाराहानयोग्यनानादिनिरूपणं । होमविधिकथनप्रसङ्गेन कुण्डनिर्माणादिविधिकथनं । विशेषेण देवीमाहात्म्यकथनं । देवीमाहात्म्यपाठादिविधिकीर्तनम् ।

३०—३३ अध्याये,—देवाः प्रतिरूपणेन अमन्त्रकर्मादिकथनं । तस्याः परमादिनिरूपणम् । चण्डिकादीनां सर्वेषां देवीपूजनेन फलप्राप्तिकथनं । नव देवभेदेन देवार्चनस्फटिकादिमूर्तिभेदपूजनकथनं । देवालयस्थापनविधिकथनं । कर्मविशेषे नदीतीरदुर्गरक्षायज्ञागारादिषु देवाः पूजनकर्त्तव्यताकथनं । देवाः प्रतिष्ठापनविधिकथनं ।

३४—३८ अध्याये,—पुत्रकलत्रविघ्नोपशमनकीर्तनं । तत्पुत्रः शिवेन दुर्गामन्त्रविद्यादिकथनं । देवाः सर्वनिर्माणकर्तृत्वप्रतिपादनादिकरणे फलश्रुतिकथनं । देवीपूजनं कृत्वा दुःखिभ्योऽन्नादिदानकर्त्तव्यताकथनं । देवीप्रसादप्राप्ति अश्वदानादिविधिकथनं । अथैव विशेषदेवीकीर्तनं । सर्वमहाविद्यादिदेवीनामनिर्वचनकथनं । अथ सर्वेषां देवाभिधानानां विवरणं ज्ञेयं ।

३९—४३ अध्याये,—महादेवीनां ध्याननिरूपणं । ध्यानभेदे देवदेवेन देवा मूर्तिविशेषपूजनविवरणकथनं । देवीमन्त्रप्रभावकथनप्रसङ्गेन दैत्यराजस्य वधस्य इतिहासकीर्तनं । दुन्दुभिनामकस्य दैत्यस्य उपाख्यानकथनं । कंसहन्त्र्या आविर्भावकथनं । तस्याः पूजाविधिकथनं । चण्डमुण्डवधइतिहासकथनं । कालकादिदेवीनामध्यानादिकीर्तनं ।

४४—४८ अध्याये,—महादेवात् नन्दिना चतुःषष्टिमहाविद्याप्राप्तिकथनं । चतुर्वाचकस्य विवरणकथनं । ब्रह्मविष्णुमहेश्वरादित्यपितृदेवादीनां नामकथनं । नवग्रहोपग्रहादिकथनं । परशुरामकृतदेवीप्रतिष्ठाविधिकथनं । चक्रावानुष्ठानयोग्यतिथ्यादिनिरूपणं कालग्रहणप्रसङ्गेन तिथिवाराद्युक्तकथनं । शान्तिस्वस्त्ययनादिकथनं । अपरां महादिनिरूपणं ।

४८—४९ अध्याये,—पूर्णिमाव्रतादिकथनप्रसङ्गेन [illegible]विधिकथनं। [illegible]-
[illegible]कथनं। [illegible]दिकथनं। [illegible]
[illegible]दिभेदेन देव्या मूर्तिभेद[illegible]विधिकथनं। तत्र [illegible]दि[illegible]विधि-
कथनं। [illegible]विधिः [illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]-[illegible]देवीमूर्ति-
[illegible]कथनं। [illegible]। [illegible] पूजाविधिकथनं। [illegible]
[illegible]दिकथनं। [illegible]कथनं। तत्र तत्र [illegible]दिविधिकथनञ्च।

५०—६४ अध्याये,—[illegible]कथनं। तत्र तत्र पूजायां [illegible]दिविधिकथनं। [illegible]-
[illegible]दि[illegible]कथनं। [illegible]विधिकथनं। तत्र [illegible]विधिकथनञ्च। [illegible]-
[illegible]विधिकथनं। पूर्णिमादौ [illegible]विधिकथनं। [illegible]-
[illegible]विधानं। [illegible] क्रमेण देव्याः पूजाविधिकथनं। [illegible]विधिकीर्तनं।
[illegible] विधानकथनं। [illegible] [illegible] देव्याः पूजा-
विधिकथनं।

६५—७० अध्याये,—[illegible] पूजाविशेषेण देव्याः पूजाविधिकथनं। [illegible]-
[illegible]दिषु स्थानेषु [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
विधानकथनञ्च। [illegible]कथनं। पूजाभिषेकविधिः। तत्र [illegible]विधानक-
थनं। [illegible]दिकथनं।

७१—८० अध्याये,—[illegible]विधिकथनं। [illegible]दि[illegible]कीर्तनञ्च। [illegible]-
[illegible]दिकथनं। [illegible]दिविधिकथनं। [illegible]दिषु [illegible]-
[illegible]कथनं। [illegible] [illegible]कथनं। [illegible]कथनं तत्र
[illegible]कीर्तनं। [illegible]विधिकथनं। [illegible]विधिकथनं। [illegible]वि-
धिः। [illegible]विधिकथनं। [illegible]विधिकथनं। [illegible]कथनञ्च।

८१—८८ अध्याये,—[illegible]। देव्याः [illegible]दिकथनं। [illegible]-
[illegible]कथनं। [illegible]कथनञ्च। [illegible]कथनं। [illegible]।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। तत्र च [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]कथनं। [illegible]-
[illegible] देव्या [illegible]कीर्तनं। [illegible] [illegible]कथनं। [illegible]कथनं।
[illegible]कथनं। [illegible]कथनं। [illegible]कीर्तनं।

८९—९९ अध्याये,—[illegible]कथनं। देवी[illegible]कथनं। [illegible] [illegible]दिवि-
धिकथनं। [illegible]कथनं। [illegible]कथनं। [illegible]।
[illegible]दिविधिकथनं। [illegible]कीर्तनं। देव्याः [illegible]कथनं। [illegible]-
[illegible]कथनं। [illegible]दिवं। [illegible] [illegible]। तत्र
[illegible]विधिकथनं। [illegible]दिकथनं

९०—१०१ अध्याये,—सर्वाङ्गलक्षणकथनं। तत्र स्नानविधिकथनं। वेदपाठश्रवणादि-विधानं। अग्निहोत्रादिविधिकथनं। वैष्णविनिर्माल्यस्य निन्दाया माहात्म्यकथनं। आचाराः सर्वसर्वाङ्गलक्षणाने विविधानि। आचारकथनं। पवित्रारोपणविधिकथनं। मासविशेषे द्रव्य-विशेषेण देवीपूजनमाहात्म्यकथनं। विजयादशमीविधिकीर्त्तनं। कपर्द्दयात्राजन्माष्टमीविधि-कथनं। अब्दविधविजयाष्टमीविधिः। नवरात्रविधिकथनं।

१०४—११४ अध्याये,—दीपदानपुष्पदानधूपनिवेदनादिदानविधिः। उत्सवविधिकथनं। चैत्रमासविधिकथनं। माघविशेषे कृष्णादिभेदद्वादशीव्रतविधिः। वैशाखविधिकथनं। चन्दनपूजनकथनम्। षड्रसविधिकथनं। आषाढ़े दोलाराधनकथनं। श्रीकृष्णमीनरूपधारकथनं। आश्विने दिवसपक्षपूजेन द्रव्यपुष्पादिकथनं। कार्त्तिके माघव्रतफलेन मासत्रयव्रते कार्त्तिकस्य महात्म्यस्य माहात्म्यकथनं तत्र विवाहदीक्षाविधिकथनम्।

११५—१२८ अध्याये,—विष्णुपुत्रविवाहदेवोत्सवकीर्त्तनं। विवाहस्य अभिषेककथनं। मल्लद्वारमहोत्सवकीर्त्तनम्। विवाहकं पुरस्कृत्य विष्णुनामाथ देवताशुद्धाचलमन्त्रोत्सवकथनं। विष्णुपदकमलसुखेन तस्य रूपादिवर्णनं। उत्सवादिकथनम्। माहात्म्यपूजामाहात्म्यकथनं। तत्र चरित्रपुराणपदविवरणकीर्त्तनम्। श्रीदेवमूर्त्तिप्रतीकारकथनं। वर्णाश्रमधर्मविधिकथनं। तत्र महोत्सवस्य उत्सवकथनं। विरविविधिकथनं। कर्मविभाग यज्ञेर्वाग्भेदकथन। पुष्पविधि-कथनं। नृसिंहपूजाविधिः। देवीमहोत्सवकथनम्।

No. 2119. वैष्णवामृतम्। Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 182. Lines, 6 on a page. Extent, 4,628 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ráṇágháṭa, Bábu Surendranátha Pála Chaudhúri. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Vaishṇavámṛita. On the duties, feasts and fasts of Vaishṇavas. Anonymous.

Beginning. श्रीदामोदरपादपद्मयुगलं नित्यं मुनीन्द्रैः स्तुतं
देवानामपि दुर्लभं निजपदं सर्वार्थसिद्धिप्रदं।
संसारार्णवतारणैकतरणी सन्तप्तेनाद्य सदा
आनन्दं सततो ममास्तु हृदये श्रीगौरचन्द्रो यदा॥
सारात्सारं समाहृत्य वैष्णवानां हिताय वै।
अज्ञानां बोधनार्थेन वैष्णवामृतमुच्यते॥ इत्यादि।

End. सर्वं विदधतु सर्वेषामानां चारुतां चरणाद्।

विरोधे समयं यस्य नाकृष्टं न चि मदा च ॥
इति हरिभक्तिविलासात् सर्वसंग्रहः ।

Colophon. इति श्रीवैष्णवाचारे श्रीविष्णोर्भगवत्पादविधिः ॥ सनातनेदं वैष्णवाचारं । विषयः । वैष्णवधर्मप्रशंसायोगः । सर्वधर्मान् परित्यज्य वैष्णवधर्मस्य माहात्म्यं । वैष्णवगुणकथनं । गुरुकरणावश्यकताकथनं । शिष्यलक्षणादिकथनं । वैष्णवदीक्षाविधानादिकथनं । दीक्षाकथनं । अथ मन्त्रग्रहणविधानादिविधानकथनं । दीक्षाकालनिरूपणं । अवधारणनिर्णयः । अवधानकरणे विधिनिषेधादिकथनं । सर्वोपचारार्चनं । नामनिर्णयादिकथनं । विष्णुपूजाविधिः । तुलसीचयनविधिः । सन्ध्यावन्दनविधिः । द्वादशाक्षरविधिः । वैष्णवाचारादिकथनविवरणं । अथ श्रीभगवन्नामस्मरणादिविधिकथनं । श्रीकृष्णोपचारादिविधिः । श्रीकृष्णलीलाश्रवणादिकथनं । पुरश्चरणविधिकथनं । विष्णुमन्त्रनिरूपणं । श्रीरामनामकथनं । नृसिंहोपासनामाहात्म्यं । वासुदेवमाहात्म्यं । एकादशीव्रतमाहात्म्यं । वामनमाहात्म्यं । नृसिंहमाहात्म्यं । वराहमाहात्म्यं । हरिहरमाहात्म्यं । दामोदरमाहात्म्यं । मथुरामाहात्म्यं । वृन्दावनमाहात्म्यं । मधुवनमाहात्म्यं । जन्माष्टम्युपवासविधिकथनं च । विष्णुभक्तिकथनम् । तुलसीमालाधारणं । गोपीचन्दनादितिलकधारणकथनं । विष्णोरवताराः । प्रणामविधिः । नामकीर्तनविधिः । विष्णोर्भगवतो नामकीर्तनं च ।

No. 2120. भगवद्भक्तिचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 164. Lines, 5 on a page. Extent, 3,280 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Purohitpáḍá, Rááṇághát, Paṇḍit Rámalála Bandyopádhyáya Bhaṭṭácharya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Bhagavad-bhakti-chandriká. On the doctrine of faith and the divinity of Kṛishṇa, including directions how faith and devotion should be evinced. Anonymous.

Beginning. अनन्तचिद्गुणः कृष्णचैतन्यविग्रहः
भक्तिरूपगणाः कोऽपि श्रीराधावराः ।
निजभक्तानुकारी श्रीगौरो हरिः
परिकरचिन्तनया भवतां भवतु ॥

इह खलु भगवद्भक्तानुग्रहलीलां सर्वोपास्यभक्तिविवरणविषयां निरूपयिष्यामः सर्वेषां श्रीभगवत्पादपद्मयोरेव शरणागतानां भक्तिरेव श्रेयस्करीति सर्व-वेदशास्त्रसिद्धान्तेन भगवद्भक्तिचन्द्रिका नामग्रन्थोऽयं प्रतिपादितः । इत्यादि ॥

End. [illegible] ॥

Colophon. इति श्री[illegible] ।

विषयः । [illegible] ॥

No. 2121. प्रायश्चित्तप्रकाशः । Substance, country-made paper, 12 × 3½ inches. Folia, 84. Lines, 6 on a page. Extent, 2,805 ślokas. Character, Bengali. Date, Śk. 1698. Place of deposit, Purohitpáḍá, Ráṇághát, Paṇḍit Rámalála Banayopádhyáya Bhaṭṭácharya. Appearance, old. Prose. Correct.

Práyaśchitta-prakáśa. Principles which regulate expiations, and the different forms thereof for the expiation of particular offences. By Pradyotana Bhaṭṭácharya, son of Balábhadra.

Beginning. [illegible]

[illegible] + + + + [illegible] ।

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ।

प्रायश्चित्त[illegible] ॥

[illegible] । इत्यादि ॥

End. [illegible] ।

Colophon. इति श्रीकाश्यपकुलकमलाकरविश्वम्भरोत्तमश्रीप्रद्योतनभट्टाचार्यवि-रचितः प्रायश्चित्तप्रकाशः सम्पूर्णः ।

विषयः । प्रायश्चित्तस्वरूपकथनं । तीर्थकाले प्रायश्चित्ताकरणे अवस्थाकथनं । रोगादिना धनुष्करणे दोषकथनं । पतितान्नकमलचाण्डालादिकन्यानिर्णयकरणादिपातककथनं । गुरु-तल्पादिकर्मविपाककथनं । प्रायश्चित्तपूर्वाङ्गस्वरूपनिरूपणं । कृच्छ्रादिनिरूपणं । धनुनाथादिविधि-कथनं । सर्वेषां पापानां प्रायश्चित्तकथनं । गोवधप्रायश्चित्तं । ब्रह्मवधप्रायश्चित्तं । शिशुवधादिगुरु-पातकप्रसङ्गनिषेधश्रवणप्रायश्चित्तं । अभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं । अपात्रप्रतिग्रहादिप्रायश्चित्तं । परिवेदनप्रायश्चित्तं । विवाहात् पूर्वं कन्याया रजोदर्शने प्रायश्चित्तं । अभिचारकर्मादौ प्रायश्चित्तं । कन्यादूषणप्रायश्चित्तं । निषिद्धमांसभक्षणादिप्रायश्चित्तं । अभिचारादिप्रायश्चित्तं । आत्मघातः जीवत्प्रायश्चित्तं । आत्मप्रायश्चित्तं । दस्युदर्शनादिप्रायश्चित्तं । अशौचे विवाहादिप्रायश्चित्तं । श्रीजगन्नाथदर्शने प्रायश्चित्तं । संसर्गप्रायश्चित्तं । नानाविधप्रायश्चित्तकथनं ।

No. 2122. वृन्दावनशतकम्, वा वृन्दावनरहस्यम् । Substance, country-made yellow paper. 9 × 4 inches. Folium, 1. Lines, 18. Extent, 28 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Raṇághāṭa, Bábu Surendranátha Pála Chaudhúri; another copy at Calcutta, Bábu S'ivaladása Mallik. Appearance, new. Verse. Correct.

Vṛindávana-rahasya *alias* **Vṛindávana-sataka**. A century of verses in praise of the sanctity of the town of Vṛindávana. By Prabodhananda Sarasvati. The codex is obviously incomplete, for it contains only 28 slokas when from its name it should contain a hundred.

Beginning नमत कौ कर्म श्रद्धा पूजय यादृशमथ-
अखिलं किल मनुजभक्तजनेभ्यः सकलया ।
चरणाश्रितैर्न सततं सतां मधुमया
दर्शे यः महति निखिलजनकामदमपीम् ।
वाञ्छा ऽपि प्रणमोऽपि करुणा का मम यातां पुनः
आकाशं प्रतिनव पद्ममना यदीय मनोऽभवः
मद्वृन्दावनमनुदिन रसिकरमणेन वेणाधरा
नित्यालीकृतया मनीषितं तं विपुलं मे रासवधाः । इत्यादि ।

End. श्रीमद्वृन्दावनैकमयं सर्वधामैव केवलम् ।
इति श्रीवृन्दावनरहस्यम् ।

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीपादविरचितं श्रीवृन्दावनशतकं समाप्तम् ।

विषयः । वृन्दावनमाहात्म्यवर्णनं ।

No. 2123. दायभागटिप्पणी । Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 122. Lines, 6 on a page. Extent, 3,099 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Májidá, Post Ráṇághát, Paṇdit Madhusúdana Nyáyaratna; another copy at S'ántipura, Paṇdit Kálidása Vidyávagis'a. Appearance, very decayed. Prose. Correct.

Dáyabhága-ṭippaní. A gloss on the Dáyabhága of Jímútaváhana. By S'rinátha, son of S'rikara Achárya.

Beginning. नमनीयचरणौ भक्तजनचयसावचितदुरावदं ।
मौलिनवाकुलमयौरंगापरं विश्वयं मुरहराकयं नमः ॥
श्रीमूलपाणिनिबन्धमथो विषम-
प्रायमनुविदवचःमनोधि ।
दुर्बोधमव विषये निरतं मया मनु
बालबोधयेऽमनमतिप्रतिबोधवंतो: ॥
श्रीकराचार्यपुत्रेण श्रीनाथेन धीमता ।
टिप्पणी दायभागस्य श्रीनाथेन विधीयते ॥

आत्मानश्चे विप्रतिपत्त्यर्थाय मद्दुपादरेषोधितकर्मवतामं न स्वं विधितुः परात्रपत्वं प्रयोजन वचनार्थविवेचाधिविद्युपंचकारः प्रतिजानीते, नमाद्रीत्यादि । तत्त्वार्थमित्यवधानार्थमत्या वेदः । इत्यादि ।

End. एवमेति दुष्टिहतोऽप्यधिमायाः पत्न्या मे:मावश्चिहबने यज्ञमनाधिकादि बामविभागनहदा बुवतं दुष्टियविभागोऽपीतिभावः । शेषं सुगमं ।

Colophon. (इतः परं नास्ति ।)
विषयः । श्रीमूलपाणिकृतदायभागस्य पत्न्याधिकारांशं व्याख्यानं ।

No. 2124. गुणप्रकाशविवृतिः । Substance, country-made paper, 11 × 2¼ inches. Folia, 91. Lines, 7 on a page. Extent, 3,314 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nisidágada Gráma, Post Vñaichi, Zilla Burdwan, Paṇdit Vánes'vara Vidyáratna; other copies at S'ántipura, Rámayádava Chudámaṇi, and at Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Guṇaprakáśa-vivṛiti. A commentary on the Kiraṇávali of Varddhamána Mis'ra. By Mathuránátha Tarkavágis'a, son of S'rírárna Tarkálaṅkára. In Hall's "Contributions," (p. 67) the work is named Guṇaprakás'a-didhiti-Máthuri. There is Guṇaprakás'a-vivṛiti by Raghunátha S'iromaṇi.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।

End. [illegible] । ([illegible])
[illegible] । [illegible] ।

No. 2125. वैष्णवतोषणी । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 470. Lines, 6—12 on a page. Extent, 25,380 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nisiḍágaḍa Gráma. Post Vñaichi, Zilla Burdwan, Paṇḍit Vánesvara Vidyáratna; other copies, at Calcutta, Dr. Rájendralála Mitra, and Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Vaishṇava-toshaṇí. A commentary on the tenth book of the Bhágavata Puráṇa. By Sanátana Gosvámi. The commentator's object is to establish the divinity of Kṛishṇa, and elaborate the philosophy of the Bhakti doctrine. In the colophon of the work a long account is given of the author, and of the associates of Cháitanya who the author holds is an incarnation of Kṛishṇa.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
— — — — — — — — — — — ।
[illegible] ।

अस्मत्पितुं मया चैवं चैतन्यदेवोपमी ।

— — — — — — — — — ।

श्रीकृष्णप्रीतिमिश्रावेशोऽथ श्रीकृष्णलीलारसोऽतिमधेन प्रेम्णा विराजमा-
नत्वात् । अत्रभावः स्वात्मारामविशेषजनकत्वात् । इत्यादि ।

End. चरणाम्बुजरीत्या चैकुण्ठाय मदीयमित्यादि ॥

Colophon. इति श्रीदशमटिप्पण्यां नवतितमः ।
श्रीमद्वल्लभवंशस्य प्रीत्यै भगवतः प्रभोः ।
टिप्पणी दशमस्कन्धे पूर्णा विष्णुदेवोपमी ॥
ये श्रीभागवतं शास्त्रं सर्वे शास्त्राणि जानते ।
कामदा दैवविप्राः प्रथमे सर्वत्र स्थिताः ॥
ममान्तु श्रीभगवतः प्रेमासक्तजनानुगौ ।
देवायेवपि देवोऽयं श्रीमदाशमणिर्मितः ॥
मदुक्तहितविशेषापि किंचित्स्वहितपद्यया ।
श्रीमद्भागवतेन श्रीदेवेनेदं निवेद्यते ॥
अप्यावदद्धर्मापितस्ती मनात्ततयाविनी
जिह्वा कमलता मयी मधुकरी भूयो मदीयत्ववे ।
देवी राजकमलाजलपदः कर्णाटभूमिपतिः
श्रीमदलंकृतमदनपुर्णि मरहाजाम्नवयामनी: ॥ १ ॥
पुत्रस्तस्य सप्तक कमलपतुलामारोहरोदिवी-
कामकर्षिंयमोधरः सुरपतेकुलप्रभावोऽभवत् ।
धर्मेकार्यनिपुणिवोऽविनयकुर्वेदैकविमानभू-
वंशीयानविरवदेव इति या कान्तिं विलो अस्मिवान् ॥ २ ॥
अविद्यायुर्वंशप्रविनयप्रथकच तनयो
गजग्रामे कवीश्वरहरिहराख्यौ गुणनिधी ।
मदोराकः साके प्रथमतनयोयं बहुविधे
जनाभाभ्यः साके निर्माणमनुगमेरितनया ॥ ३ ॥
विजय यं राज्यं मधुरिपुपदप्रक्षितिहिने
पिता माता कवीश्वरहरिहराभ्यां किल इदो ।
विजयोऽहं कवीश्वरमलकनिष्ठो हरिहरः
कराख्याराध्यांशो कुलतिलककमलेशहदयो ॥ ४ ॥
श्रीकवीश्वरदेव इयमरिभिर्विजयराज्यः मया-

हृद्यविकृतैः [illegible] हृषितया [illegible] ।
[illegible] विकटैः [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ॥ ५ ॥
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible]
न [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ६ ॥
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ।
[illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ७ ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ८ ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ९ ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] ॥ १० ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] तु [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] ॥ ११ ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible]-
[illegible] [illegible] ॥ १२ ॥

शैवाखवाककथाजाद्भवयोः शाखाद्गुल च ।
शाखाश्रीगुणगोपालः श्रीरामरत्नशीकथा ॥
भवेद्गुणकहेतु काव्यं श्रीरंगकुलतं ।
श्रीमदुत्तमश्लोकमद्ध्वेशोऽप्यास्वमवमया ॥
कथाशोभाशिक्षावली गोविन्दविरदावली ।
शैवेन्दुमानरागाय पदवः सुप्रतिष्ठिताः ॥
विदग्धमाधवाभाववाचनायकं नाटकद्वयं ।
नाटिकादानकेलाख्या रसामृतयुगं ततः ॥
मधुराभिषा पद्यावली नाटकचन्द्रिका ।
संक्षिप्तश्रीभागवतामृतमेकं च सङ्ग्रहाः ॥
ययापयसवेषयं श्रीभागवतामृतं ॥
हरिभक्तिविलासस्य टीका दिक्प्रदर्शिनी ॥
श्रीभागवतटिप्पनी च श्रीमद्देवकीतोषिणी ॥

विषयः । श्रीमद्भागवतीयदशमस्कन्धस्य व्याख्यानं ।

No. 2126. महाभारतार्थसङ्ग्रहदीपिका, (आदिपर्व्व) । Substance, palm-leaf, 10 × 1½ inches. Folia, 121. Lines, 5 on a page. Extent, 2,571 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1600. Place of deposit, Niśiḍágaḍa Gráma, Post Vñaichi, Zilla Burdwan, Paṇḍit Váneśvara Vidyáratna; another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Mahábháratártha-sangraha-dípiká. A commentary on the Mahábhárata. By Arjuna Mis'ra, son of Is'ána. The codex contains only the Ádi Parva or the first book.

Beginning. यशोदेवस्वामिपुरुषि यशेन
गुर्व्वादि विदुषं नवनीतितेषु ।
यशो यदीयं तु यादवरोऽप्यनुग्रं
हरिविजयविजयनीतिनिवितरण ॥
वेदव्यासवेदव्यासमुखारविन्दविनिर्गतमहाभारताख्यमहाकाव्यपादेभ्यो नमः ।
श्रीईशानपादाद्विमलाशोक नन्दनः :
क्रियतेऽर्जुनमिश्रेण भारतार्थप्रदीपिका ॥

अथ प्रत्येक पुस्तकेषु भगवद्वासुदेवादिदेवानां भगवत्पादोदकाने तथ श्रीदेवीप्रभृतीनां कर-णीयानि। अथ श्रीमद्विमलबोधादिमतानुसारेण पञ्चमवेदात्मकस्य यथामति लिख्यते। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय। ॐ नमः पितामहाय। ॐ नमः प्रजापतिभ्यः। ॐ नमः श्रीकृष्णद्वैपाय-नाय। ॐ नमः सर्वविघ्नविनायकेभ्यः। इत्यादि।

End. यथयं यं योगाय्यं। कृष्णः यथ्यः कृपिताः यरिताः। १२४। श्रीकृष्णः।

Colophon. इति भारताचार्यपाठकराजश्रीमद्दीक्षाक्षतनयभारताचार्यविमलबोधकृतौ महाभारतार्थकूटदीपिकायां टीकायामादिपर्व समाप्तं। शकाब्दाः ११।

शाके गगनि हस्त्यङ्के यथे शुक्लदिने शुभे।
टीकेयं लिखिता यत्नात् श्रीदुर्गारामशर्मणा॥

विषय। महाभारतीयादिपर्वव्याख्यानं।

No. 2127. योगचन्द्रिका। Substance, palm-leaf, 10 × 2¾ inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent, 420 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegrama, Post Sátgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadananda Bhaṭṭachárya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Yoga-chandriká. A commentary on the Yoga aphorisms of Patanjali. By Ananta S'armá. Very rare. Mr. Hall found the name cited in the *Hatha-saṅketa-chandriká* but no MS. of the work. *Contributions*, p. 17.

Beginning. इदं प्रथमं सूत्रार्थचन्द्रिका क्रियते मया।
अनन्तदेवशर्मेण सुविदामन्दकारिणा॥

अथ योगानुशासनम्।

अथशब्दोऽधिकारार्थो, योगोऽत्र समाधानम्। अनुशिष्यते व्याख्यायते येन तत्। इत्यादि।

End. सर्वसिद्धिसमुद्भूता तत्र सिद्धिः सैव भावनेति॥ ३२॥

सूत्रार्थदीपिकां कृत्वा योगचन्द्रिका।
अनन्तदेवशर्मेण कारिता विमलाद्वयोः॥

Colophon. इति श्रीपतञ्जलिकृतं योगशास्त्रे योगचन्द्रिकायां चतुर्थः पादः।

विषयः। पतञ्जलिकृतयोगसूत्रस्य व्याख्यानं।

No. 2128. भाषारत्नदर्पणः। Substance, country-made paper, 12 × 8 inches. Folia, 92. Lines, 5 on a page. Extent, 1,535 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Vegunegráma, Post Sátgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadánanda Bhaṭṭácharya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Ácháradarpaṇa. A digest of the rules regarding the daily duties of householders, including S'ráddhas and other obligatory rites. By S'rídatta Paṇḍita.

Beginning. दीर्घिकोत्सवरेणु त्रिपुरानन्ददायिनः ।
परिरब्धतुताब्रह्मरोमपीनो पुनातु वः ॥
यशोदाधिपतेरयं इव बालकमण्डिता ।
क्रियते क्रियतोऽयं पञ्चेताधिकबुद्धिः ॥

तत्र मनुः । ब्राह्मे मुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थौ चानुचिन्तयेत् । इत्यादि ।

End. अपि च काठके प्रपठ्ते विज्ञातेन । अत्र येषां विज्ञविज्ञातानां पण्डितैः सह समवासिनि श्रीरामविष्णुदत्तोपदेशा ॥

समूलमपवाभोगो लीलाधिराजवर्णितः ।
श्रीदत्तेन समासेन आचारे दर्पणः कृतः ॥
दुरवगाहमपि यत्नात् मे तस्मादिदं चकाशितं ।
अपि पर्यालोच्य तीर्थमहितात्मनेतं शृणुत ॥

Colophon. इति श्रीमदुपाध्याय श्रीदत्तकृत आचारदर्पणः समाप्तः ।

विषयः । ब्राह्मणाचारविधिकथनं । मूत्रपुरीषोत्सर्गविधिः । शौचविधिः । आचमनविधिः । आचमननिमित्तानि । द्विराचमननिमित्तानि । आचमनानुकल्पविधिः । आचमनापवादः । दन्तधावनविधिः । प्रातः स्नानादिविधिः । स्नानाङ्गतः स्नानविधिः । चतुर्दशस्वैनादौ स्नानविधिः । स्नानानुकल्पकथनं । स्नानाशक्तस्य स्नानप्रयोगः । वासःपरिधानविधिः । सन्ध्योपासनविधिः प्रयोगकथनञ्च । जपविधिः । जपमालादिविधिः । कर्मकर्तुर्नियमादिकथनं । ब्रह्मयज्ञविधिकथनं । स्वाध्यायविधिः । तर्पणविधिः । तर्पणोपकरणकथनं । पूजाविधिः । देवपूजादौ पुष्पोपचारकथनं । पुष्पादिनिषेधनं । वैश्वदेवबलिकर्मकथनं । तत्र प्रयोगकथनं । नित्यश्राद्धविधिः । मनुष्ययज्ञकथनञ्च । अतिथिपूजाविधिः । भोजनविधिकथनं । शयनविधिकीर्त्तनञ्च ।

No. 2129. तत्त्वचिन्तामणौ द्वितीयपरिच्छेदे ईश्वरानुमानप्रकरणम् ।

Substance, palm-leaf, 10 × 2 inches. Folia, 56. Lines, 5 on a page. Extent, 1,435 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1478. Place of deposit, Vegunegráma. Post Sátgechhe, Zilla Burdwan. Paṇḍit Sadánanda Bhaṭṭáchárya. Appearance, old. Prose. Correct.

Tattvachintámaṇi. The great Nyáya work of Gaṅges'a. The codex contains only that portion of the work which treats of inference

as bearing on the existence of the Godhead, (*Is'varánumána-prakáraṇa*) and of the errors of the Chárváka Baudha and Jaina theories on the subject and emancipation. The codex is 377 years old. The entire work has been noticed before. This section of the work is exceedingly rare; it has not been included in the Calcutta edition.

Beginning [illegible] । [illegible] । इत्यादि ।

End. [illegible] ॥

Colophon. इति [illegible] । शाके १४०८ ।

विषयः । [illegible] ।

No. 2130. षट्चक्रदीपिका । Substance, country-made yellow paper, 10 x 3 inches. Folia, 22. Lines, 7 on a page. Extent, 731 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Guḍapgráma, Post, Bhástáḍá, Zilla Burdwan, Paṇḍit Aghoranátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Prose. Correct.

Shaṭchakra-dípiká. A commentary on Púrṇánanda's Shaṭchakra, a work on mystic diagrams connected with Kaula worship. By Rámanátha Siddhánta.

Beginning [illegible] ।

षट्चक्रदीपिकाटीका [illegible] ॥

[illegible] । इत्यादि

End. [illegible] ॥ ११ ॥

[illegible] ।

[illegible] टीका षट्चक्रदीपिका ॥

Colophon. इति [illegible] षट्चक्रदीपिका समाप्ता ।

विषयः । [illegible] ।

No. 2131. भावचन्द्रिका । Substance, partly palm-leaves and partly country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia, 35. Lines, 6 on a page. Extent, 813 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegráma, Post Sátgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadánanda Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Bháva-chandriká. A dissertation on the nature of devotion (*bhava*) as an element of the Bhakti doctrine, and the various ways in which it should be evinced towards Kṛishṇa in the various relations of father, mother, son, lover, &c. By Chaṇḍídása.

Beginning. वन्दे वृन्दावनाधीशमिन्दिरानन्दमन्दिरं ।
उपेन्द्रं सान्द्रकारुण्यं सानन्दं नन्दनन्दनं ॥
एवं खलु परमतत्त्वसाक्षात्कारस्यैव परमपुरुषार्थरूपतया तद्विषयत्वाय इत्यादि ।

End. अतएव ऐश्वर्य्यमाधुर्य्यमध्ये माधुर्य्यमय्या एव श्रीकृष्णाविर्भावपूर्वतया समुत्कर्षे इति सर्व्वोत्तमवहातं । इति ।

Colophon. इति श्रीमन्मधुकरगोविन्दगुणनीचचण्डीदासकृता भावचन्द्रिका सम्पूर्णा ।

विषयः । भक्तिभावं विना श्रीकृष्णमाधुर्य्यातिशय्यानुभवो न जायते इति निरूपणं । भक्ति-भावस्वरूपकथनं । भावलक्षणं । रागानुरागादिस्वरूपकथनं । समर्था रतिस्वरूपकथनं । कामा-नुगास्वरूपकथनं निरुपाधिरागानुकम्पेन द्विविधभावनिरूपणं । रागमार्गस्य मुख्यताकथनं । सा-धनचतुष्टयनिरूपणं । भक्तभेदनिरूपणं । साधनतत्त्वनिरूपणं । भगवल्लीलाया नित्यत्वादि-कथनं । भक्तिभावस्य सर्वत्र चौत्कर्षप्रदर्शनं । ज्ञानिभक्तादिषु भावभवनाकथनं । भगवत एव पूर्णतत्त्वाकारत्वमिति कथनं । भगवत्कामविशेषस्य प्रेमविशेषत्वकथनं । माधुर्य्यलीलाया उत्कर्ष-त्वनिरूपणञ्च ।

No. 2132. शुद्धिदर्पणम् । Substance, palm-leaf, 8 × 2 inches. Folia, 89. Lines, 5 on a page. Extent, ? ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegráma. Post Sátgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadánanda Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

S'uddhi-darpaṇa. A summary of the laws relating to purification and mourning. By Ananta Yájṇika.

Beginning. नत्वा गणेशपादाब्जं गुरूनपि मनीषिणः ।
याज्ञिकानन्तदेवेन क्रियते शुद्धिदर्पणं ॥

मलादौ शुद्धिपदार्थो निरूप्यते,—तत्र विहितकर्मार्हत्वप्रयोजको धर्मविशेषः शुद्धिः इत्यादि ।

End. यदि च तुल्यवचनोऽयं न यदा तदा उपसर्ज्जनीभूतत्वात् प्रथमस्य पतितत्वं गम्यते इति ।

Colophon. इति श्रीमद्रमणपाश्चिकतौ शुद्धिदर्पणं समाप्तिमगमत् ॥

विषयः । मलादौ शुद्धिस्वरूपकथनं । जननमरणयोरशौचव्यवस्था । अशौचनिरूपणं । अशौचातिक्रमे व्यवस्थाकथनं । अशौचसङ्करकथनं । सपिण्डाशौचं । अशौचे वर्ज्ज्यावर्ज्ज्यनिरूपणं । वस्तुविशेषाशौचं । अशौचापवादः । अस्थिसञ्चयनादिविधिः । पक्वान्नकथनं । द्रव्यशुद्धिकथनं । वापीकूपतडागेषु जले अशुद्धिनिरूपणं । मृतभर्त्तृके शुद्धिकथनं । सूतिकादिस्पर्शदोषादिव्यवस्था । धर्म्मनदीस्नानव्यवस्था । मुमूर्षुकृत्यनिरूपणं । सर्व्वमध्ये पुत्रस्य कृत्यनिरूपणं । पिण्डदानव्यवस्था । अशौचान्तद्वितीयकृत्यं । वृषोत्सर्गविधिकथनं । प्रेतश्राद्धाधिकारिणः । एकोद्दिष्टनिरूपणं । उभयवंशमृतोद्वाहादिव्यवस्थाकथनञ्च ।

No. 2133. धर्म्मरत्नाकरः । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 153. Lines, 7 on a page. Extent, 3,023 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegrám, Post Sátgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadánanda Bhaṭṭácháryya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Dharma-ratnákara. A digest of the Smṛiti rules regarding duty, or the religious duties enjoined on householders. By **Rámes'vara** Bháṭṭa Mahámahopádhyáya.

Beginning. यस्याहार्योऽवस्थानामन्निर्मुक्तचेतसः ।
मोक्षमध्यवसायन्ति तं वन्दे नन्दनन्दनं ॥
नत्वा वागीश्वरीं देवीं वरं विघ्नहरं तथा ।
रामेश्वरेण क्रियते धर्म्मरत्नाकरो मुदा ॥

तत्रादौ धर्म्मस्वरूपं निरूप्यते तत्र जैमिनिः । चोदनालक्षणोऽर्थो धर्म्म इति । इत्यादि ।

End. इति वचनेन गुरुशिष्ययोरन्तरागमने चतोरात्रमध्यायवर्ज्जमिति ।

Colophon. इति श्रीमन्महोपाध्यायभट्टश्रीरामेश्वरविरचितो धर्म्मरत्नाकरः समाप्तः ।

विषयः । धर्म्मस्वरूपनिरूपणं । तिथिनिरूपणं । मासादिकथनं । मासभेदनिरूपणं । कृष्णादितिथिव्यवस्थाकथनं । प्रतिपदादिषु विहितकर्त्तव्यविधानकथनं । उपवासविधिकथनं । जन्मनक्षत्रनिरूपणं । कृत्याकृत्यनिरूपणं । संक्रान्तिनिरूपणं । शकुननिरूपणं । विवाहव्यवस्थाकथनं । विवाहयोग्यादिकथनं । अशौचनिरूपणं । उपनयनविधिकथनं । अनुमरणव्यवस्थादिकथनं । देवालय-

ब्रतस्य प्रेतस्नानप्रकारकथनं । ब्रह्मौघाकादिन्नत्यादिनिरूपणं । पर्व्वेन्दरद्वाद्यविधिः । इष्टेष्व- मोर्दिविधिः । पोडशवार्षिकमपिण्डीकरणादिविधिकथनं । पिण्डादिपतितन्यायकथनं । कृतद्विजरात्र- धिकारादिनिरूपणं । मलमासनिरूपणादिकं । तीर्थस्नानादिविधिकथनं । स्नानस्नानविधिकथनं । जीवश्चिद्रकस्नानविधिकथनं । चण्डकाशौचविधिकथनं । दर्शस्नानविधिकथनं । द्रव्यशुद्धिकथनं । भक्ष्याभक्ष्यनिरूपणं । प्रायश्चित्तविधिकथनं । महापातकादिप्रायश्चित्तकथनं । गोमूत्रादिनिरूपणं । दत्तकविधिकथनं । दत्तकाशौचादिनिरूपणं । ब्रह्मौघाभावकथनं । वेदाध्ययनविधिकथनं । सन्ध्या- तर्पणादिविधिकथनं । वानप्रस्थनिरूपणञ्च ।

No. 2134. न्यायमुक्तावली, वा लौकिकन्यायमुक्तावली । Substance, Palm-leaf, 12 × 4 inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 2,513 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Pace of deposit Vegunegrám, Post Sátgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadánanda Bhaṭṭacharya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Láukika-nyáya-muktávalí ALIAS **Nyáya-muktávalí.** A collection of proverbial phrases used as illustrative arguments in philosophical works, with their explanations and abstracts of the stories on which some of them are founded. By Prakás'átmá. The phrases are usually made up with the name of some object or objects with the word Nyáya added; thus *Andha-darpaṇa-nyáya* or the Nyáya or argument of the blind (*andha*) and the looking-glass (*darpana*), *i. e.*, even as a looking-glass is useless to a blind man, so is &c., &c.; *Gañgá-śrota-nyáya* or the argument of the stream of the Gañges, *i. e.*, even as the stream of the Ganges, though always flowing onwards, never comes to an end, so &c., &c.

Beginning. पालने विमलस्वच्छत्वाये अन्यकर्म्मणि रजोजुषे जये ।
तामसाय अमतः प्रकाशकृद् दैनआज्ञवपुषे नमः स्वे ॥
प्रकाशात्मा यतिः सम्यक् बालानां बोधसिद्धये ।
करोति लौकिकन्यायमुक्तावलिमनिन्दितां ॥
यथायादिन चारम्भैतावद्रूपत्वे प्रसङ्गेन प्रन्थान्तरसंवादेष्वपि पठितानां न्यायानां सङ्कति- रूपणीया । इत्यादि ।

End. यथात्र पचत्र बाध्यतया उपक्रमस्यैवोपसंहार इति तदेव नाम्नार्थस्थाभङ्गतोऽपि इति बोध्यं ॥

Colophon. इति श्रीमद्भवतृष्णाचार्य्यविरचिता न्यायमुक्तावली सम्पूर्णा।

विषयः। कार्य्येण कारणं प्रत्येय इति न्यायस्य लक्षणादिकीर्त्तनं। एवं परत्र ज्ञेयं। कीट-भृङ्गन्यायः। वीचितरङ्गन्यायः। दण्डप्रकम्पनन्यायः। शाखाचन्द्रन्यायः। देवासुरन्यायः। ग्रामाद्-ग्रामिन्यायः। घोटितन्यायः। अध्यारोपापवादन्यायः। दोषागारोपणन्यायः। सम्भवत्येकवाक्यत्वे इति न्यायः। कारणगुणप्रक्रमन्यायः। अरुन्धतीन्यायः। देहलीदीपन्यायः। स्वामिभृत्यन्यायः। अधिकरणन्यायः। सूचीनिखननन्यायः। कदम्बगोलकन्यायः। परिवेषन्यायः। सर्व्वापेक्षन्यायः। सिंहावलोकनन्यायः। मण्डूकप्लुतिन्यायः। कूपादश्वतीन्यायः। सम्भवत्येकवाक्यत्वे न्यायः। देवताधि-करणन्यायः। भावकार्य्यानिरवकाशन्यायः। गोबलीवर्द्दन्यायः। बधिरकुब्जन्यायः। पञ्चालनर्त्तक न्यायः। न हि निन्दा निन्द्यं निन्दितुं प्रवर्त्तते न्यायः। अनपवादभेदन्यायः। अवधीते मञ्चाक्रोश-न्यायः। तद्भिन्नभिन्नस्य तद्भिन्नत्वन्यायः। चतुर्व्वेदविन्न्यायः। अन्धगजन्यायः। नीरक्षीरन्यायः। सन्दंशन्यायः। स्थालीपुलाकन्यायः। एकाकिनी प्रतिज्ञान्यायः। काकदधिघातकन्यायः। तमसा-कोशादान्यायः। घटारोहणन्यायः। विषमथनन्यायः। अन्धकवर्त्तकान्यायः। घुणाक्षरन्यायः। ब्राह्मणश्रमणन्यायः। तिर्य्यगधिकरणन्यायः। आभाणकन्यायः। अशोकवनिकान्यायः। सिंहावलोकन-न्यायः। पूर्व्वमपवादा निविशन्तेन्यायः। कौण्डिन्यन्यायः। पिष्टपेषणन्यायः। सूचीकटाहन्यायः। गण्डोपरिस्फोटन्यायः। स्त्रीपुत्रकन्यायः। ब्राह्मणपरिव्राजकन्यायः। आपृष्टनलिनिन्यायः। लौह-कपोतन्यायः दग्धपटन्यायः। कूष्माण्डन्यायः। एकत्र निर्णीतः शास्त्रार्थः इति न्यायः। तुष्यतु दुर्ज्जन इति न्यायः। गजभुक्तकपित्थन्यायः। काकाक्षिन्यायः। कैमुतिकन्यायः। अर्द्धजरतीन्यायः। अर्द्धं त्यजति पण्डित इति न्यायः। उष्ट्रलगुडन्यायः। देहलीदीपन्यायः। छत्त्रिणो गच्छन्तीतिन्यायः। शाखाकपिन्यायः। तद्विधिर्नामान्तरं इतिन्यायः। भस्मसमाकन्यायः। कारणनाशे कार्य्य-नाशन्यायः। स्वयंवरान्यायः। अन्धपङ्गुन्यायः। दग्धदहनन्यायः। पञ्चद्विपन्यायः। मूर्खवेदन-न्यायः। चित्रपटन्यायः। घरट्टकुट्टनन्यायः। काकतालीयन्यायः। मयादृष्टपक्षन्यायः। अन्धकरी-गर्भन्यायः। अग्निहोत्रन्यायः। अशोकवनिकान्यायः। कूपन्यायः। आम्रवनीन्यायः। दूरादस्पर्शनं वर-मितिन्यायः। विषमबन्धनन्यायः। तमःप्रकाशन्यायः। अधिगमकुसुमन्यायः। स्फटिकलौहित्य-न्यायः। प्रतिबिम्बितचन्द्रन्यायः। कूपाम्भःशोषन्यायः। मेरुपीन्यायः। अश्वभालकन्यायः। धम्मिल्ल-स्यापि धम्मिल्लमितिन्यायः। अलेपादुकान्यायः। वह्निधूमन्यायः। आकाशापरिच्छिन्नन्यायः। येन नोपक्रम्यते येन नोपसंह्रियते न वाक्यार्थः इति न्यायलक्षणादिकथनम्।

No. 2135. पातञ्जलसूत्रभाष्यं। Substance, country-made yellow paper, 13 × 2½ inches. Folia, 42. Lines, 6 on a page. Extent, 959 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Guáḍpa, Post Bhástáḍá, Zilla Burdwan, Paṇḍit Aghoranátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Pátanjala-sútra-bháshya. A commentary on the Yoga aphorisms of Patanjali. By Bhavadeva, pupil of Bhavadeva Ṭhakkura, son of Srikṛishṇadeva Mahámahopádhyáya, of Mithilá.

Beginning. पतञ्जलिं नमस्कृत्य योगिनोऽन्यांश्च योगिनः ।
भवदेवेन तत्सूत्रव्याख्यानं क्रियतेऽधुना ॥

मङ्गलं कुर्वन्नेव शिष्याय व्याख्यातुं प्रतिजानीते अथेति । अथ श्रीकेशवाचार्यतया अकारादिवन्नेव मङ्गलं करोत्यनेन मङ्गलाचरणं। इत्यादि ।

End. आनन्दं ब्रह्मणो रूपं तच्च मोक्षे प्रतिष्ठितं ।
इत्यादिश्रुतिरप्येतदर्थः ॥
एवं चतुर्थचरणे कैवल्यं प्रतिपादितं ।
पतञ्जलिमुनीन्द्रेण येन तं भावयाम्यहं ॥
रमापादाम्बुजद्वन्द्वं कल्पयित्वा ममाश्रयं ।
श्रिया हृदिस्थते श्रीमत्पादाम्भोजे रमापतेः ॥
शाकेऽग्निषड्वाण + + + + + माघेऽपराह्णपञ्चमवरे ।
+ + तिथौ श्रीभवदेवशर्मा पतञ्जलेर्भाष्यमिदं व्यधासीत् ॥
यदप्यमेतन्मम भाष्यमीषां अज्ञानतोभाष्यमिदं व्यधायि ।
भागीरथीतो + + स्थिता ये सर्वेऽपि यमनुमन्ति सन्तः ॥
— — — — — — ।

Colophon. इति मैथिलपण्डितश्रीकृष्णदेवतनयमहामहोपाध्यायठक्कुरश्रीभवदेवशिष्य-शिष्यपण्डितश्रीभवदेवविरचिते पातञ्जलसूत्रभाष्ये कैवल्यचरणव्याख्या सम्पूर्णा।

विषयः । पतञ्जलिप्रणीतयोगसूत्रस्य व्याख्यानं ।

No. 2136. व्यवहारदर्पणम्। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 78. Lines, 6 on a page. Extent, 2,093 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vegunegrám, Post Sátgechhe, Zilla Burdwan, Paṇḍit Sadánanda Bhaṭṭáchárya. Appearance, old and decayed. Prose and verse. Correct.

Vyavahára-darpaṇa. A summary of the laws relating to Judicature. By Ananta Yájṇika.

Beginning. नत्वेशं भारतीं + + पाञ्चितार्थप्रकाशके ।
तनोति याज्ञिकोऽनन्तो व्यवहारेषु दर्पणम् ॥

तत्र व्यवहारपद्धतौ कालाख्यः ।
ति भाषायामुत्तरे सत्यं चार पदं ।
भाषापादेषत्परादुव्यवहार इति सूतः ॥ इत्यादि ।

End. न तच्छ्वणमात्रेण प्रश्नात् विपुरपादकं ।
शिवा तत्र विनिर्दिष्टे इति ।

Colophon. इति श्रीवर्द्धमानविरचिते व्यवहारदर्पणं समाप्तं ।

विषयः । व्यवहारपद्धतिनिरूपणं । व्यवहारकालनिरूपणं । भाषापादकथनं । भाषा-दोषानुसन्धानविधिः । प्रतिज्ञापत्रे दोषनिरूपणकथनं । उत्तरपादकथनं । क्रियापादकथनविधिः । उत्तरलक्षणकथनं । रत्नेदेरकथनं । प्रत्यवस्कन्दनविधिः । प्राङ्न्यायोत्तरविधिः । लेखपादिदूषणं । उत्तराभासकथनं । प्रतिवादिवचनास्पष्टादिनिरूपणं । साक्षिणां लक्षणं दोषादिकथनं । पत्रा-विधिः । साक्षिपत्रप्रकारकथनं । लेख्यविधिः । लेख्यादिनिरूपणं । लेखपत्रलेखनप्रकारकथनं । युक्तिनिरूपणं ।

No. 2137. मालतीमाधवटीका । Substance, country-made yellow paper, 9 × 4 inches. Folia, 192. Lines, 8 on a page. Extent, 1824 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Nisiḍágaḍa, Post Vñaichi, Zilla Burdwan, Paṇḍit Vaneśvara, Vidyáratna; another copy at Magráṇí, Post Madhuvaní, Zilla Darbhángá, Paṇḍit Chhoṭilál Jhá. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Málatimádhava-ṭíká. A commentary on the Málatimádhava of Bhavabhúti. By Jagaddhara Mahámahopádhyáya. He is described as a Dharmádhikárí or chief judge, but of what place and under what king is not mentioned.

Beginning. यत्पश्चिमपद्मपादकुहुमोमालक्ष्मटापद्मयो-
रपत्यावपदन्यप्रकम्पविलात् मन्मथमालाकरः ।
यात्रुर्वे पदद्रोयममवितरां गौरीमुखेन्दुद्रवत्
पीयूषमवद्रोपमानादिव दष्टेमथुमनं वदा ॥
मया तुकन् तुलतुलत्यलोक टीका
विचारदिकौमच्छपविमत्सविका ।
तन्तान्तरुद्धरत्वर्यदं निविष्ट
पीयात् जगद्धरकवी विवनीति टीका ॥

श्रीमज्जगद्धरकविविहितस्वपदकृताडम्बरोऽस्मिन्
टीका यथायथमितापि विलम्बते यत् ।
त्राणाय दुर्जनजनस्य भवेन्न चैत-
दुच्चैःपदं यदभिकाङ्क्षति सर्वदैव ॥

इह तावदनवद्यां नान्दीं विदधान एव कविरप्रत्यूहमीप्सितसिद्धिमनुसन्दधन् प्रबन्धप्रचार-वेदकालोचिताशंसनपरेण श्लोकद्वयोत्कीर्णरूपं मङ्गलं प्रकरणादौ निबध्नाति सामर्थ्यमिति ।
इत्यादि ।

End. अथ रताचे इदानीं ———— ।
व्याख्याकालप्रदीपजयिनं श्रीमांसवाक्यरूपं ।
प्रौढं श्रीरत्नधरं कविवरं पुत्रं पवित्रात्मकं ॥
विद्याधरं वरसमीजनदेव श्रीरः श्रीरं जनेद्र अविनं गुरुदोषदायले ।
प्राकृत सोऽयममलं गुणिनं सुपुत्रं तं रत्नपूर्वधरनेष जगद्धरश्च ॥
येनापाठि कठोरमोहममतं वैशेषिकं वर्णितं
येनापाठि सकोपकावनिवहं तत्पादिनीयं मतं ।
छन्दोऽलङ्कृतयश्च यस्य मनसो येनाश्रमादि गुति-
व्याख्यागुण जगद्धरस्य कवितुर्दीकेयमद्भुतां ॥
यद्भूत यं रत्नधरोऽतिमवोऽतिमवरूपा दमयन्तिकापि ।
जगद्धरं तद्वृतनडिप्यकेऽङ्कः समाप्तिमामाद्यमोऽङ्कयः ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्यायधर्माधिकरणिकश्रीजगद्धरकृतटीकायां दशमो-ऽङ्कः समाप्तः ।

विषयः । भवभूतिकृतमालतीमाधवप्रकरणस्य व्याख्यानं ।

No. 2138. गीताप्रदीपः । Substance, palm-leaf, 11 × 2 inches. Folia, 178. Lines, 6 on a page. Extent, 4,205 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nisiḍágaḍ, Post Vñaichi, Zilla Burdwan, Paṇḍit Vánesvara Vidyáratna; another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Gítá-pradípa. A commentary on the Bhagavadgítá section of the Mahábhárata. By Jagaddhara, probably the same author to whom is due the work noticed under the last preceding No. There is an account of the author at the end of the codex, but that part is so smudgy and full of lacunæ, that it cannot be satisfactorily read.

Beginning. श्रीकेन्दीवरसुन्दरं हरवरश्रीवामपार्श्वाम्बरं

पद्मावनहृदम्बुजं प्रविलसद्रत्नौघभूषान्वितं ।

वन्द्यैरप्यभिवन्दितं त्रिभुवनाधारस्वरूपोत्तरं

श्रीगोविन्दपदारविन्दमहिमानन्दाय वन्दामहे ॥

गीता सुगीता मुनिपुङ्गवेन व्यासेन या धर्मविदां वरेण ।

कथामृतस्य परिपोष सूक्ष्मा+वरविन्द+पि ॥

+ + + बहुतादिरचिताभ्यासोक्त भाषापि च

पठितोपि विज्ञातमेव तस्या ज्ञानप्रकाशं मुदः ।

गीतार्थेन बहुटीकायुक्ता गीतार्थदीपं नवी-

नीरैरप्य कथानुवृत्तेरपि सम्यगेवं बुधप्रसादितः ॥

इह खलु भगवान् स्वयमेव संसारसागरनिमग्नलोकानामुद्दिधीर्षया वेदमुपदिश्य तत्पूर्वमेव सर्व-कर्माद्युपदेशात्मकेन ज्ञानः कथयितव्य इत्याह । तदनुमानशीर्षं भगवान् श्रीकृष्णदेवार्जुनमुपलक्ष्य-वर्णकः श्लोकानि चतुर्विंशे इत्यादि ।

End. इत्थं भगवद्विद्यार्थिभिः पाण्डवानां भवेदिति ।

(इतः परं ग्रन्थकर्तृपरिचयस्य कुलप्राप्तस्य बहुविधविलिख्यते ।)

— — — — — — — — — ।

श्रीमे दुर्लभमाश्री सुरवरनाम+ वैष्णवा

विद्यावंशविभूषणो + + + + + +

वैशाख्यं समयुद्विभाविनिवसवचोभवः पण्डितो-

श्रीमाचिकरस्वरभवहृदयीहासानन्दाभयः ॥

— — — — — — — — ।

ग्रामनामतया श्रीगणपति विद्यावरं वसुधे ।

ग्रामीणामपि प्रथितवरं तं रत्नपूर्णवरं ॥

— — — — — — — — ।

श्रीकृष्णदेवाभयमवंशप्रसादितं ।

वैराग्यादि कठोरशीलकलितं पैशीपितं पण्डितं

वैदान्तादि समीपवासलिपर्वं सत्याधिमीर्षं मतं ।

कन्येऽस्मत्करस्य भवतरं वैदान्तमपि कृति-

संस्कारेषीदृशीकोकशिला यथा पश्चैव कृताः ।

— — — — — — — — — ।

विषयः । भगवद्गीतायाः व्याख्यानं ।

No. 2139. संक्रान्तिविवेकः । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Dighápatiyá, Atákulágrám, Zillá Rájasáhi, Paṇḍit, Rádhánátha Vidyáváchaspati. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Saṅkránti-viveka. A dissertation on the passage of the sun from one sign of the zodiac to another, and the religious duties meet on such occasions. By S'úlapáṇi, who was the chief judge in the Court of Lakshmaṇasena of Gour.

Beginning. नत्वा [illegible] साधनं मन्दमन्दकं ।
संक्रान्तिविवेकोऽयं क्रियते शूलपाणिना ॥

अथ संक्रान्तिः । आदौ संज्ञा [illegible] । अथ नामान्यसंज्ञा । मन्दा मन्दाकिनी ध्वाङ्क्षी घोरा चैव महोदरी । इत्यादि

End. तथा [illegible] । पुण्यतीर्थविशेषे [illegible] इत्यादिना ।

Colophon. इति [illegible] शूलपाणिविरचितः संक्रान्तिविवेकः समाप्तः ।

विषयः । नामान्यतः संक्रान्तिसंज्ञाकथनं । विशेषसंज्ञाकथनं । दिवसंक्रान्तिव्यवस्था । रात्रिसंक्रान्तिव्यवस्था । [illegible] । संक्रान्तिनामव्यवस्था । [illegible] । संक्रान्तिदोष[illegible] ।

No. 2140. तत्त्वचन्द्रिका । Substance, palm-leaf, 11 × 2 inches. Folia, 217. Lines, 5 on a page. Extent, 4,590 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Dighápatiyá, Átákulágrám, Zillá Rája-sáhí, Paṇḍit Rádhánátha Vidyáváchaspati; another copy at Post Málipotá, Zillá Nadiyá, Paṇḍit Káśinátha Bhaṭṭácháryа. Appearance, old. Prose. Correct.

Tattva-chandriká. A commentary on the Kirátárjuníya of Bháravi. By Gadasiṁha, a grammarian of some repute.

Beginning. नत्वा तां [illegible] + + [illegible] ।
क्रियते भारवेः [illegible] चन्द्रिका ॥

यदि प्रमादमोहितेन यदि सुचितता ।
तथापि तत्पुरीयार्थी अहिंसोपदेशिनां ॥
भिक्षवचनाद्यथार्थीनां बाहुः श्रीविश्वविश्वकः ।
सर्वेषामंशभागीनां सत्यार्थं विनिश्चये ॥

अविमुक्तेश्वरादिः प्रायदेवोऽयमवोधकः क्रियानामूर्त्तीनां ज्ञानं प्रतिपादकमनु-
विद्धं तथ्यमाप । शिव इति ।

End. एकोऽद्वितीयसत्यो चतुर्वेदि तत्त्व शिव ही । वासो बहुनामकारिविश्वं यथा
पिता वचनो महद्विश्वे ।

Colophon. इति श्रीमद्विश्वविश्वेश्वरविरचितायां मनवर्णितायां चतुर्दशः सर्गः ।

विषयः । नानाविधक्रियानामूर्त्तीनामविद्याभ्रमनाशकमन्त्रसारस्वरूपनिरूपणम्

No. 2141. महावेदान्तषट्कम् । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folium, 1. Lines, 12 on a page. Extent, 12 s'lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vonáslegrám, Post Májanagara, Zillá Rájas'áhí, Bábu S'ámácharaṇa S'ányála. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Mahávedánta-shaṭka. Six stanzas on the essence of the Vedánta doctrine, showing the identity of the divine and the human soul. By S'aṅkára Áchárya.

Beginning. मनोबुद्ध्यहंकारचित्तानि नाहं न च श्रोत्रं न जिह्वा न च घ्राणनेत्रे ।
न वा व्योम न भूमिर्न तेजो न वायुश्चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहं ॥

End. अहं निर्विकल्पो निराकाररूपो विभुर्व्याप्य सर्वत्र सर्वेन्द्रियाणां ।
न वा बन्धनं नैव मोक्षो न भावश्चिदानन्दरूपः शिवोऽहं शिवोऽहं ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं महावेदान्त-
षट्कं समाप्तं ।

विषयः । जीवब्रह्मणोरैक्यवर्णनं ।

No. 2142. तत्त्वसारः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent, 84 s'lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit Vonáslegrám, Post Májanagara, Zillá Rájas'áhí, Bábu Syámácharaṇa Sányála. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Tattvasára. The means of obtaining the knowledge of Brahma disclosed in a dialogue between Mahádeva and Skanda. This is probably an extract from the Skanda Puráṇa.

Beginning. कैलासे सुखासीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।
प्रणम्य शिरसा मूर्ध्ना स्कन्दो वचनमब्रवीत् ॥
भक्तितोऽस्मि यथा नाथ कुरुते करुणाकरे ।
सर्वधर्मसमायुक्तमतत्त्वेदार्थविग्रहे ॥ इत्यादि ।

End. अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः ।
अद्य मे सफला भक्तिरद्योऽजीवोऽभवास्यवात् ॥

Colophon. इति तत्त्वसारः समाप्तः ।

विषयः । महादेवस्कन्दसंवादेन ब्रह्मज्ञानोपायकीर्तनं ।

No. 2143. गर्भगीता । Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 32 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Átákulágrám, Post Dighápatiyá, Bábu Ánandachandra Maitra. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Garbha-gítá. On the Vedánta doctrine bearing on transmigration. The work professes to contain the substance of a discourse between Kṛishṇa and Arjuna, and to be a sequel to the Bhagavadgítá, but it is exceedingly scarce. It calls itself a Upanishad.

Beginning. ब्रह्मानन्दं परमसुखदं केवलं ज्ञानमूर्त्तिं
द्वन्द्वातीतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादिलक्ष्यं ।
एकं नित्यं विमलमचलं सर्वधीसाक्षिभूतं
भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि ॥
अर्जुन उवाच ।
गर्भवासं जरामृत्यु किमर्थं भ्रमते नरः । इत्यादि ।

End. मनासक्तं प्रयत्नेन चात्मन्येव भवेत् सदा ।
निष्कामत्वं महत्मा नाम्ना कथ्यतेऽखिलं ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु प्रथमोऽध्यायः । समाप्ता गर्भगीता ।

विषयः । श्रीकृष्णार्जुनसंवादेन आत्मतत्त्वोपदेशकीर्तनं ।

No. 2144. सुबोधिनी । Substance, country-made yellow paper, 14 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 7 on a page. Extent, 315 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vonślegrám, Post Májanagara, Bábu Syámácharaṇa Sányála. Appearance, new. Prose. Correct.

Subodhiní. A commentary on the Bhagavadgítá. By Gauḍapáda Áchárya.

Beginning [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥

[illegible] । इति ।

End. [illegible] । इति [illegible] ।

Colophon. इति [illegible] सुबोधिन्यां [illegible] । [illegible] ।

[illegible] । [illegible] ।

No. 2145. ज्योतिःसूत्रं । Substance, country-made paper, 12 × 2½ inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent, 405 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Sonápatilagrám, Post Májanagara, Zilla Rájaśáhi, Paṇḍit Madhusúdana Miśra. Appearance, old. Prose and verse.

Jyotiḥ-sútra. A manual of civil astrology. By S'ríkrishṇa Chakravartí. CONTENTS. Signs of the zodiac, ecliptic signs, lunar constellations, ascending constellations. Provinces of the planets. Entry of a planet in the mansion of the planet which presides at the nativity of a person. Adverse stars. Auspicious constellations. Auspicious conjunctions (siddhiyoga). Inauspicious parts of the days of the week. Auspicious conjunctions for starting on a journey. Ditto for ploughing. Ditto for sowing, reaping, &c. Ditto for entering a new house, wearing new clothes &c. Sacrament of nativity. Ditto of naming, new rice feast (*naváнna*). S'ráddhas at convenience. Sacraments of tonsure, investiture with the sacred thread, &c. Marriage. Earthquakes.

Beginning. नत्वा श्रीगुरुपादाब्जं दुर्बोधध्वान्तनाशनम् ।
क्रियते ज्योतिषां सूत्रं श्रीकृष्णचन्द्रवर्मणा —
तत्रादौ राश्यादीनां संज्ञा ।
तत्रापि मुनयोराशिं मेषादयं स्मृतञ्च भं । इत्यादि ।

End. यात्रायामुक्तनियमः प्रत्यक्षोदर्शी विना ।
शीतं वैयाधिकं प्रोक्तं कुयोगान् परिवर्जयेत् ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णचन्द्रवर्मणा विरचितं ज्योतिस्सूत्रं समाप्तम् ।

विषयः । राशिनिरूपणं । ग्रहनिरूपणं । नक्षत्रविभागकथनं । चन्द्रोमुखादिलक्षणनिरूपणं । नक्षत्राणां दृष्टिनिरूपणं । गोचरशुद्धिः । विषनाड्यादिनिरूपणं । नक्षत्रगतं । तिथिवारा-दिकथनं । वारवेलादिनिरूपणं । चान्द्रमासादिनिरूपणं । चन्द्रग्रहणकथनं । श्रीजयपत्र-साम्यभेदनादिनिरूपणं । नवचन्द्रग्रहाद्युपभोगकथनं । जातकर्म । अन्नप्राशनं । यात्रा । यात्राकालगमननिरूपणं । चूडोपनयनादिकथनं । विवाहकथनं । भूमिकम्पविवेचनञ्च ।

No. 2146. दोलयात्राविवेकः । Substance, country-made paper, 11 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent, 81 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Májanagara, Sonápátilá-grám, Zillá Rájaśáhí, Paṇḍit Madhusúdana Miśra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Dolayátrá-viveka. An essay on the swing festival of Govinda. By Súlapáṇí Mahámahopádhyáya, who lived in the court of Lakshmaṇa-sena, of Gauḍa.

Beginning. नत्वा नारायणं देवं सर्वेशानं जगद्गुरुम् ।
विवेको दोलयात्रायाः क्रियते शूलपाणिना ॥
स्कन्दपुराणे । जैमिनिवचनं ।
फाल्गुने मासि कुर्वीत दोलारोहणमुत्तमं ।
तत्र श्रीकृष्ण गोपिकाभिर्बहुविधैः ॥ इत्यादि ।

End. एवञ्च वचनयोः सन्ध्याभिप्रायैः । स्कन्दपुराण-देवीपुराण-ब्रह्मपुराण-गुरुवच-नैः सबलितमादिर्ति दिक् ।

Colophon. इति शूलपाणिमहामहोपाध्यायविरचितो दोलयात्राविवेकः समाप्तः ।

विषयः । दोलयात्राविधिकथनं । तत्र पञ्चोत्सवविधिः । सन्ध्याकालादिनिरूपणं । अधिवास-विधिकथनञ्च ।

No. 2147. विचारनिर्णयः । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 48. Lines, 6 on a page. Extent, 916 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Májanagara, Syámanagara-grám, Zillá Rájaśáhí, Paṇḍit Kailáśachandra Bhaṭṭáchárya; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Vichára-ṇirnaya. Miscellaneous dissertations on various topics of the Smṛiti. By Gopála Nyáyapanchánana Bhaṭṭáchárya.

Beginning. स्मृत्युक्तविचाराणां विस्तारादिदुरूहतां ।
विचारनिर्णयो रम्यो गोपालेन विरच्यते ॥
अथ विचारनिर्णयः । स च विचारार्थानां संशयपूर्वपक्षोपन्यासपूर्वकं यथार्थतात्पर्यनिर्णयात्मकः । इत्यादि ।

End. पूर्वोक्तवचनार्थं वक्तिमतस्वात्मार्थ मुनिः ·
गोपालसौ विपुलादिवपुषे चराचराणां जठरेषु संस्थित ।
+ + + + + + + + + + + + + + + + नमाम नमोऽस्तु नमस्ते ॥

Colophon. इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यकृतविचारनिर्णयः समाप्तः ।

विषयः । विचारस्वरूपनिरूपणं । अधिकारनिरूपणं । वर्णधर्मादिविवेचनं । धात्वर्थविवेचनं । दानस्वरूपविवेचनं । स्नाननिरूपणं । इष्टदेवतानिरूपणं । कन्यादाननिरूपणं । श्राद्धकालादौ तिथ्यादिव्यतीपातग्रहणादिविवेचनं । स्वधर्मस्य स्नानदानादिकस्य यथाकालमेव कृत्यविवेचनं । होमकर्मविवेचनं । दायादिविवेचनं । योगविवेचन । अथ कृत्यादिनिरूपण । इति ।

No. 2148. दुर्गोत्सवनिर्णयः । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 14. Lines, 5 on a page. Extent, 238 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post, Májanagara, S'yámanagara-grám, Zillá Rájaśáhi, Paṇḍit, Kailáśachandra Bhaṭṭáchárya. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Durgotsava-nirṇaya. A treatise on the Durgápújá and the ritual for performing it. Anonymous, (*cf.* II, p. 312.)

Beginning. नत्वा कमलपदद्वन्द्वं शंकरस्यामलात्मनः ।
निर्णयः शारदार्थोत्सव लोकानां विरच्यते ॥
अथ दुर्गोत्सवकालनिर्णयः । तत्र शरत्कालीनदुर्गापूजा नित्या । तथा च कालिकापुराणे ।
येनोत्सवदेवानामपि देवीं दुर्गां नचोऽर्चयेत् । इत्यादि ।

End. अधुनं अखनं दृष्ट्वा देवमाशुवपूजनं ।
दानं कुर्य्यान्न कुर्य्याद्वा स्नानं सर्व्वापदीश्वरैः ॥

Colophon. इति दुर्गोत्सवनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । दुर्गापूजाया नित्यत्वकथनं । नवम्यादिकल्पत्रयव्यवस्थाकथनं । प्रतिकल्पव्यवस्था एवं महाष्टम्यादि ज्ञेयं । बलिदानविधिः । होमविधिः । नवम्यामेव दक्षिणा कार्य्येति कथनं । शुभाशुभफलज्ञानदर्शनफलकीर्त्तनञ्च ।

No. 2149. तत्त्वदीपिका । Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 118. Lines, 7 on a page. Extent, 2,364 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Májanagara, Sonápátilá-grám, Zillá Rájaśáhí, Paṇḍit Madhusúdana Miśra. Appearance, old. Prose. Correct.

Tattva-dípiká. A commentary on the Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. By Kavikaṇṭhábharaṇa Áchárya Virúpáksha.

Beginning. ॐ नमश्चण्डिकायै ।
शब्दार्थभागोविषमश्चण्डिकाया यथामतं ।
विविच्यते विरूपाक्षशर्म्मणा तद्गतात्मना ॥
क्रौष्टुकिनामा द्विजः प्रियशिष्यः शिरसा नत्वा मार्कण्डेयं महामुनिं पप्रच्छ भगवन्निह जगति बहवो मन्वन्तरा भूताः, तेषां मध्ये सावर्णिरष्टमो मनुर्बभूव । स च भगवत्या महामायायाः प्रभावेण कीदृशोऽभूदिति श्रोतुमिच्छामि । मार्कण्डेयमुनिरपि तस्मै प्रियशिष्याय कथां कथयितुमुपचक्रमे मार्कण्डेय उवाचेति । कवि मद्दे तस्मात् कमण्डादयश्चेति उपप्रत्यये कण्डुः कमस्य कण्डुरिति पृषोदरादित्वाद्बलोपे मकण्डुरित्यागमः । इत्यादि ।

End. पुत्रपौत्रस्य वार्द्धने । संज्ञापकत्वमुपपन्नमित्यादयः । देव्या इति मुनिसम्बोधनमिति यकारलोपः ।

Colophon. इति श्रीकविकण्ठाभरणाचार्य्यविरूपाक्षकृतायां तत्त्वदीपिकायां चण्डी-टीकार्थप्रकाशः सम्पूर्णः ।
शैवशाकमुनिश्रोत्रिमिते शकवत्सरे ।
चकारि चण्डिकाटीका श्रीविरूपाक्षशर्म्मणा ॥
विज्ञाः सदा सदसतां मयकप्रणीता नैव मदीयचरिते कुरुतोपहासं ।
दैवाद्यदत्र कवितावितताथतत्त्वं प्रमादयोगादि विदन्ति यत्नं यताकाः
तस्मादवद्य खिन्नितं विमृशीयचेतोः कार्य्यो सता गुणवता न कदापराधा ।

ध्यानेन गीतवचसां अवधंसतीनां ज्ञानार्थं मतिमतां किम यत्नं एषः ॥
हेलावलोकमति याभिषये कलया मन्दानुरागिविवचनादपरीतचेताः ।
महत्कविनंसपदेषु पदं पदेतत् चिदं न पापविमतेन च वाचमेयं ॥

विषयः । नाकेचेवपुराणकर्मनदेवीनाशामवनामालम् ।

No. 2150. चमत्कारचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 22. Lines, 5 on a page. Extent, 302 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonapura-grám, Zillá Rájaśáhí, Sáhá Bábu; another copy at Post Khayaráśúla, Poḍo-grám, Zillá Vírabhúma, Bábu Vinodavihári Kavirája; another at Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Chamatkára-chandriká. On the amours of Kṛishṇa at Vṛindávana. By Kavikarṇapura Gos'vámí.

Beginning. यत् कारणं मुचिरचमत्कारवारांनिधीनाम्
यस्येयाया विरचितमनः सार्थचेतयेषः ।
समेथैकं प्रचलनविरागमलाशाविहानैः
वोऽस्या + + रंजनविनतेः सम्पथेतमलय: ॥
मातः प्रातः किमिव कुरुषे दृशने वेदिकेयं
यामादृष्टां किमिव विचितं किं नयानेन सखी ।
ज्ञानयेन प्रपचविधिः पोतसंपादविन्नं
किंशाया मे भवति मदनी भूरि मोपेतयाति ॥
यस्यां चन्दनचम्पकद्रुमनवकदूरिकाकुङ्कुमा-
म्बुराजानुवेदनादेमय से मेघवर्णेतावता ।
कान्तीकृतवनद्रुमायनुपमं वैदूर्यमुक्तावरि-
मायं परमानमयतिमवामयं प्रसादयंते ॥ इत्यादि ।

End. वधूविनयकुटिलाकमलरोचयापुमाययापुमतविकासलुलोरमावि ।
सम्राय वामविधरेषु कुचूर्णवं प्रेषानयः प्रतिपदं प्रमदोपिकुले ॥

Colophon. इति श्रीकविकर्णपूरगोस्वामिविरचितचमत्कारचन्द्रिकायां चतुर्थकुतूहलं ।
समाप्ता चेयं चमत्कारचन्द्रिका ।

विषयः । प्रथमे कुतूहले,—मधुपानःप्रविष्टस्य कृष्णस्य चन्तिमधुविरहो राधिकामयन-
मध्यगाविवैराद्वमवर्णनं । २ये कुतूहले,—एकदा मधुकुञ्जे राधिकया सह विलसतोः श्रीकृष्णः

तत्र सम्प्रति अविद्यामोहजन्य चणिकमन्युरूपपरिग्रहेण तां वञ्चयामासेति वर्णनं । एवं कुतूहले, —यथेष्टा । यत्रैव विपद्यानलस्वरूपमभिनयन्त्याः राधायाश्चित्तविक्षिप्तायाः विप्रयोगरूपेण श्रीकृष्णस्य तत्र समागमरूपसम्पादनं । एवं कुतूहले,—यथाकामेष्टा मानमभिनयन्त्यां राधिकां श्यामादिभिरुपायैरपि प्रसादयितुमसमर्थेन श्रीकृष्णः कीशपरिग्रहेण तां प्रसादयामासेति-रूपवर्णनं । इति ।

No. 2151. रासोल्लासतन्त्रं । Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 260 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápura-grám, Zillá Rájaśáhí, Sáhá Bábu; another copy at Post Khayaráśúla, Poḍo-grám, Bábu Vinodavihári Kavirája. Appearance, new. Verse. Correct.

Rásollása-tantra. Descriptions of the Rásas, or amorous rejoicings of Kṛishṇa at Vṛindávana and disquisition on their true meaning. The work professes to be a Tantra.

Beginning. श्रीनारद उवाच ।
श्रीराधाकृष्णदेवस्य नाथ्यामहोत्सवं कृतं ।
रासक्रीडनं नाम श्रृणु भागवतोत्तम ॥
राधानामसुधायुक्तं कृष्णनामरसायनं ।
यः पिबेत् प्रातरुत्थाय व्याधिभिः स न बाध्यते ॥
येनोपेयते रासे राधाकृष्णपदद्वयं । इत्यादि ।

End. कृष्णस्य सर्वेऽङ्गे मुखे भाति करस्तनौ ।
धर्मार्थकाममोक्षाणां लभते सत्यमेव स ॥

Colophon. इति श्रीरासोल्लासतन्त्रे श्रीराधाकृष्णयोः क्रीडावर्णनं समाप्तं ।

विषयः । श्रीकृष्णस्य रासक्रीडनमहोपकथनं । रासलीलास्वरूपवर्णनं । रासलीला-कीर्त्तनञ्च ।

No. 2152. गोविन्दविरुदावलीव्याख्या । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent, 894 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápura-grám, Zillá Rájaśáhí, Sáhá Bábu. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Govinda-virudhávali-vyákhyá. A commentary on the work described under No. 1673, Volume IV, p. 284, on the career of Kṛishṇa at Vṛindávana. Anonymous.

Beginning. गोकुलेन्दुमुपयामसमःसमर्थं चिन्तयन्ति गोकुलपत् ।
व्योतिषयोऽतिश्रीमः पीनकमुपाकरे कलाश्रयः ॥
सन्ध्यासप्तसु स एव चरित्रिवेषु सन्दोर्घतमनिकरैरनुतोऽतिभव्यैः ।
विश्वप्रियां बहुविधां कविचित्रकक्षां रूपाभिधारविकचिनवरः स जीयात् ॥
यस्यैव विरुदावल्या गोविन्दविरुदावली ।
सोऽप्यथापि विशेषस्य स तावदिह लिख्यते ॥

— — — — — — — — — — — यस्यां कलिकानामादिमायाश्चण्डवेगसंज्ञा-कलिकायाः प्रारम्भे श्लोकद्वयं वर्णयति । मन्दस्यादि । पं वरविजयपञ्चश्रीगोविन्द येन मया— इत्यादि ।

End. वासुदेवोऽपि ग्रन्थस्याविर्भावी श्रीहरः । स्फुटमन्वत् ।
गोविन्दविरुदावल्या व्याख्यानमिह विशारदाः ।
गोविन्दचरणाम्बुजन्मनि विद्याविभूषणे ॥

Colophon. इति श्रीगोविन्दविरुदावली व्याख्याता ।

विषयः । विरुदावलीलक्षणादिविवेचनपुरःसरं गोविन्दविरुदावल्या व्याख्यानम् ।

No. 2153. सारात्सारतत्त्वसङ्ग्रहः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 30. Lines, 6 on a page. Extent, 576 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápura-grám, Zillá Rájaśáhí, Sáhá Bábu; another copy at Post Khayrásúla, Poḍo-grám, Zillá Virabhúma, Bábu Vinodavihári Kavirája. Appearance, decayed. Prose and verse. Generally correct.

Sárátsára-tattva-saṅgraha. On the essential principles, dogmas, fasts, observances and rituals of the Vaishṇavas. By Raghunáthadása.

Beginning. अनर्पितचरीचराय कृष्णप्रियप्रदाय च ।
करुणाभिरूपाय तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
गौराङ्गं ममदेवाङ्गं कलसुधावारोदम्बुदम् ।
कृपाम्बु परमानन्दं वन्दे प्रेमोज्ज्वलप्रदं ॥
श्रीकृष्ण राधिकाकान्तं स्मृत्वैवं भजतां मुदा ।

गोविन्दं सच्चिदानन्दं वन्दे वृन्दावनेश्वरं ॥
गुरुः कृष्णः कृष्णनाम तद्भक्तिस्तज्जनस्तथा ।
एते पञ्च निरूप्यन्ते त्यक्त्वा तद्विमुखान् जनान् ॥
गुरुः कृष्णः कृष्णनाम सारात्सारं परात्परं ।
तद्भक्तिरपि तत्त्वाद्या तत्परोऽपि तथा जनः ॥

तत्रादौ श्रीगुरुतत्त्वलक्षणं । इत्यादि ।

End. ततो दुःसङ्गमुत्सृज्य सत्सु सज्जेत बुद्धिमान् ।
सन्त एवास्य छिन्दन्ति मनोव्यासङ्गमुक्तिभिः ॥

Colophon. इति सारात्सारतत्त्वसङ्कुरे पञ्चतत्त्वोपाख्याने षष्ठविवेकः ।
इति श्रीरघुनाथदासविरचितः सारात्सारतत्त्वसङ्कुरः समाप्तः ।

विषयः । प्रथमे विवेके,—गुरुलक्षणतन्माहात्म्यकीर्त्तनं । वैष्णवलक्षणं । वैष्णवदीक्षायाश्चावश्यकत्वकथनञ्च ।

द्वितीये विवेके,—श्रीकृष्णस्वरूपादिनिरूपणं । तन्माहात्म्यकीर्त्तनं । कृष्णं परित्यज्य देवतान्तरभजनदोषकथनञ्च ।

तृतीये विवेके,—श्रीकृष्णनाममाहात्म्यकीर्त्तनं ।

चतुर्थे विवेके,—भक्तिस्वरूपादिकथनं । भक्तजनकर्त्तव्यनिरूपणं । श्रवण-वन्दन-दर्शन-स्पर्शन-स्मरण-कीर्त्तनादिफलकथनादिकं । श्रीमद्भागवतास्वादकर्त्तव्यतानिरूपणं । वैष्णवसङ्गमाहात्म्यकथनं । मथुराद्वारकादिवासमाहात्म्यकथनं । प्रसादमाहात्म्यकथनं । हरिवासरकर्त्तव्यता । चरणौ प्रतिनिधिविधानं । उपवासनिरूपणं । जन्माष्टम्यादिव्रतविधिकथनं । महासेवनविधिः । तुलसीसेवनविधिः । चक्रत्वादिपूजनमाहात्म्यकथनञ्च ।

पञ्चमे विवेके,—वैष्णवलक्षणकथनं । तन्माहात्म्यकथनं । तत्कर्त्तव्यनिरूपणञ्च ।

षष्ठे विवेके,—बहिर्मुखलक्षणादिकथनं । तत्सङ्गवर्ज्जनस्यावश्यकताकथनञ्च । इति ।

No. 2154. कलापदीपिका, भट्टिटीका । Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 300. Lines, 8—9 on a page. Extent, 9,300 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1650. Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápuragrám, Zillá Rájaśáhí, Śáhá Bábu; another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Kalápadípiká. A commentary on the epic poem called Rávaṇabadha of Bhaṭṭi Svámí, (*ante* p. 148). By Puṇḍaríkáksha son of S'ríkánta Paṇḍit. The peculiarity of this commentary is that it explains the text by references to the rules of the Kalápa Vyákaraṇa. The commentary in common use is based on the grammar of Vopadeva.

Beginning. यथा मधुरसरसं प्राज्ञावबोधं कलापनाम ।
दृष्ट्वा पाणिनिमतं वदति श्रीपुरुषोत्तमः ॥
पाणिनिप्रक्रियायां वै प्रविश्याद्य कौतुकं ।
कलापप्रक्रिया लघ्वीप्रक्रिया प्रकाश्यते ॥
कुविषमलमलकोमलपदपदविद्गु यथा ।
कलापदीपिका चात्र समयावोधनाय च ॥

अत्र कविना सर्वधर्मोपदेशकत्वाय काव्यमस्य लक्षणत्वाय कृतः । तत्र भट्टीचार्यविचार-प्रवृत्तिप्रक्रियाणि चत्वारि काव्यपि विविधं शब्दलक्षणकाव्यलक्षणभेदात् । तत्र प्रकरणा-धिकारिनिर्दिष्टैः काण्डैः शब्दलक्षणं प्रसन्नकाण्डे च काव्यलक्षणं तत्र नाना + + वर्गा भवन्ति अलङ्कारा प्रत्येकं तत् भट्टीयकाव्यं तदेवाद्यैः दर्शितं व्याख्यानम् । तत्राक्षरलक्षणादानादीर्घलघु-क्रियापदकृतिसंस्थानो कर्मेव इति वचनदानानुरोधात् चतुर्विधं कर्मभेदादेवाकारणाकं लक्षणादानाविभ्यरोति चतुर्विधि । इत्यादि ।

End. यस्मि + + + नि पुंलकारविधौ
अपश्चीमर्णि सत्योऽपि लक्षणोक्ताः ।
पाठात्त्व मे वचनं महेश्वरस्य
वहुप्रक्षकावपि ह्यवोऽस्य यथा वयः ॥
रत्नाकरोऽपयति वहुवचनानि
पीत्वा प्रयाति विबुधाः सदर्थी सुराणां ।
श्रीकामधीर इति नव कृतोऽभिमाने
लक्ष्माख्येन नवका वसिनं महेरत् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीमत्पुरुषोत्तमविरचितायां कला-पदीपिकायां भट्टिटीकायामवोधनामकं नाम द्वाविंशः सर्गः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः । शकाब्दाः १६१०॥

विषयः । नानागततानुसारेण व्याकरणप्रक्रियां प्रदर्शं भट्टिकाव्यव्याख्या वा ज्ञानं ।

No. 2155. भाषावृत्तिः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 202. Lines, 6—7 on a page. Extent, 6,039 ślokas. Character, Bengali. Date, Sx. 1648. Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápura-grám, Zillá Rájaśáhí, Sáhá Bábu; another copy at Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Bháshávritti. A commentary on the epic poem called Rávaṇa-badha of Bhaṭṭi S'vámí. By Purushottama. This differs from the work described under the next preceding Number in making the Kátantra its grammatical authority.

Beginning. नमो बुद्धाय भाषायां यथा पिशुनितार्थं
पुरुषोत्तमदेवेन लघ्वी वृत्तिर्विधीयते ॥

अथ सन्ध्यनुशासनं । लौकिकानां प्रकृतिप्रत्ययविभागपरिकल्पनया सामान्यविशेषवता च लक्षणेन शब्दव्युत्पादनात् । वर्णानामुपदेशः प्रत्याहारेष्वनुबन्धासङ्गार्थः । तदुभयं संज्ञार्थं । सा च लाघवेन शास्त्रप्रवृत्त्यर्था । अकारस्य विवृतोपदेश आकारस्य ग्रहणार्थः । अ इ उ ण् ऋ ऌ क् इत्यादि ।

End. अकारस्य विवृतोपदेशः प्रतिज्ञातः स प्रयोगे संवृतो भवेत् । इत्थं सिद्धिः ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीपुरुषोत्तमदेवस्य भाषावृत्तावष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।
काशिकाभागवृत्त्योश्च शिवानां बोधवस्थि धीः ।
तद्वा विचिन्त्यतां भाषावृत्तिरियं मम ॥
यस्तु मम मनः श्रीहर्षपादाम्बुजे
क्षिपति चित्तमपारं वेत्ति यत्सुरादैः ।
अक्षिवदतिमनोज्ञं चिन्तयंस्तत्प्रभावो-
चरणविदितनामा भूसुरः श्रीधराख्यः ॥
शकाब्दाः १६४५ ।

विषयः । वैदिकप्रक्रियोपयोगिसूत्रपरित्यागेन काशिकावृत्त्यनुसारेण च पाणिनिसूत्राणां मोहावरणव्याख्यानं ।

No. 2156. स्मरणक्रममाला । Substance, country-made yellow paper, 12 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Extent, 182 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post, Boyáliyá, Sonápura-grám, Zillá Rájaśáhí, Bábu Madhusúdana Sháhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Smaraṇakrama-málá. Directions for meditating upon and mentally worshipping Kṛishṇa, Gaurachandra, and his followers,—a Vaishṇavite tract. By Viśvanátha Chakravarti, the author of the Chaitanya-charitámṛita.

Beginning. सर्वाभीष्टप्रद श्रीमत्कृष्णदेव दयानिधे ।
नानाविघ्नभयाक्रान्तं पाहि मां शरणागतम् ॥
अथ श्रीगौरचन्द्रस्य । यथा ।
निशान्ते गौरचन्द्रस्य स्मरणं क्रियतामये ।
प्रातःकाले कृतोत्थानं स्नानं तल्लोकमादितं ॥

पूर्वाह्णसमये भक्तमन्दिरे परमोत्सवं ।

मध्याह्ने परमोत्कर्षकेलिं सुरसरिज्जले ॥ इत्यादि ।

End. ततः श्रीमत्पादपद्मसेवनं कुर्य्यात् ।

Colophon. इति श्रीविश्वनाथचक्रवर्त्तिविरचिता स्मरणक्रममाला समाप्ता ।

विषयः । गौरचन्द्रस्य प्रातरादिकालेषु स्मरणप्रकारकथनं । एवं श्रीकृष्णस्य वृन्दावनस्य च । तथा गौरचन्द्रस्य मानसोपचारैः पूजाक्रमकथनं । एवं श्रीकृष्णस्य अपि च गौराङ्गस्य पूर्वोक्त-विधानेन स्मरणादिविधिकथनं ।

No. 2157. पद्धतिप्रदीपः । Substance, country-made paper, 10 × 6 inches. Folia, 23. Lines on a page, 12. Extent, 82 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Post Boyáliyá, Sonápura-grám, Zillá Rájasáhí, Bábu Madhusúdana Sháhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Paddhati-pradípa. Rituals and mantras for the meditation and worship of Krishṇa, Rádhá, Gauráñga, and the followers of the last. By Ghanasyámadása.

Beginning. श्रीशचीनन्दनं गौरचन्द्रं गोकुलवल्लभं ।

वन्दे श्रीमन्नवद्वीपे सदा कैशोरविग्रहं ॥

अद्वैतप्रकटीकृतो नरहरिप्रेष्ठः स्वरूपप्रियो-

नित्यानन्दसखः सनातनगतिः श्रीरूपहृत्केतनः ।

लक्ष्मीप्राणपतिर्गदाधररसोल्लासी जगन्नाथभूः

साङ्गोपाङ्गसपार्षदः स दयतां देवः शचीनन्दनः ॥ इत्यादि ।

End. श्रीराधाकृष्णचैतन्यभजनक्रमपद्धतिः ।

साधकानां प्रमोदाय संक्षेपाल्लिखिता मया ॥

दीने मयि घनश्यामे कृपालेशं कुरु प्रभो ।

श्रीपद्धतिप्रदीपोऽयं सन्तोभवतु जीवनं ॥

Colophon. इति श्रीघनश्यामदासविरचितः श्रीपद्धतिप्रदीपः सम्पूर्णः ।

विषयः । अष्टकालीयगौराङ्गस्मरणविधिकथनं । एवं श्रीकृष्णस्य । ततो गौरादीनां ध्यानक्रमकथनं । श्रीराधिकादीनां ध्यानक्रमकथनमुखेन गोकुलवृन्दावनादिचिन्तनप्रकारकथनं । पूर्ववत् नित्यानन्दाद्वैतगदाधरगङ्गामादीनां ध्यानादिकथनं । त्रिदशवर्षमध्ये प्राणसखीप्रभृतीनां ध्यानादिकथनं । वसुदेवनन्दयशोदारोहिणीसुबलमधुमङ्गलबलदेवराधाकृष्णश्यामकुण्डयमुनादीनां ध्यानकथनं । अष्टकं प्रार्थनाकथनञ्च ।

No. 2158. विराटपर्व्वटीका । Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 696 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tájapura-grám, Post, Deñgápádá, Zillá Rájasáhi, Paṇḍit Gaurasundara Bhaṭṭáchárya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Viráṭaparva-ṭíká. A commentary on the Viráṭa section of the Mahábhárata. By Arjuna Mis'ra, son of I's'ána Mis'ra. (*Cf.* p. 154).

Beginning. ईशानमिश्रेण प्रणम्य चरणाम्बुजं ।
विराटपर्व्वणः टीका व्याख्यायते यथामति ॥

कथं विराटनगरे इत्यादेः सर्व्वं विराटस्य नगरेऽभिनयमुदित्यनया विराटपर्व्वणस्तुर्व्वेगेषा-धनीभूतं सत्यं यूतच्छलप्रयुक्तायामन्नातवस्करणंबतापतिज्ञायां न चालयमिति तात्पर्य्यार्थः । विराटनगरे इत्यादिः सर्व्वं दैवतमादित्यनया अज्ञातवासनिर्व्वाहाज्ञातपरिचर्य्यापरिपदः तत्र च यां कामवस्थामुपगतस्तोपजिज्ञासीविषेः प्रश्नोत्तरं वेदव्यासपतमिति । इत्यादि ।

End. नैरेयं महाविशेषः । अश्मन एव अभिनय क्षिता । त्रिधा शोभया ॥
अत्पधीमन्दधीध्वान्तध्वान्तये हृतिमां मुदे ।
विराटदीपिकैषास्तु मम सच्चिन्तवेश्मनि ॥

Colophon. इति श्रीभागवताचार्य्यपाठकाचार्य्यश्रीमदीशानतनयश्रीमदर्ज्जुनमिश्रकृता विराटटीका समाप्ता ।

विषयः । महाभारतीयविराटपर्व्वव्याख्यानं ।

No. 2159. महाभारतं आश्वमेधिकपर्व्व । Substance, palm-leaf, 29 × 2 inches. Folia, 179. Lines, 4—5 on a page. Extent, 4,806 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Sonápura-grám, Post, Boyáliyá, Zillá Rájaśáhí, Bábu Madhusúdana Sháhá. Appearance, old. Verse. Correct.

Mahábhárata. A'śvamedha Parva. The history of the Páṇḍava brothers and of the great fratricidal war of Kurukshetra. By Jaimini. This work is quite distinct from the Mahábhárata of Vyása, and contains many narratives and descriptions which do not occur in Vyása's work. It is, however, no longer extant in its entirety—superceded, probably, by the more elegant recessio·n of Vyása. The only portion extant is the A'śvamedha section, on the sacrifice of a horse, and it is about four times the size of Vyása's version. The codex under notice professes to be complete in 69 chapters, but in the Berlin codex, noticed by Weber, there are 81 chapters.

Beginning नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमं ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥
जन्मेजय उवाच ।
कथं युधिष्ठिरः श्रीमान् पूर्व्वपितामहः ।
अश्वमेधं क्रतुवरं चक्रे धर्म्मविदन्वितः ॥
जैमिनिरुवाच ।
शृणु राजन् प्रवक्ष्यामि धर्म्मराजस्य चेष्टितं ।
दिवं पितामहे याते धर्म्मपुत्रोऽतिदुःखितः ॥
यदृच्छया च संप्राप्तं व्यासं पप्रच्छ सादरं ।
केनोपायेन मे नश्येत् गोत्रवधात्मकं अघं ॥
ध्रुवं विनाशमाप्नोति तन्मे ब्रूहि तपोधन ।
विना भीष्मेण कर्णेन द्रोणेन च विवर्ज्जितं ॥
न मे प्रीतिप्रदं राज्यं यत् प्राप्तं पूर्व्वजार्ज्जितं ।
कर्णस्य मन्दिरं रम्यं मन्त्रवैःसमन्वितं ॥
मया दृष्टं हतं तत्र भ्रातरं दानवर्ज्जितं ।
अर्थार्थिनां मया नित्यं लब्ध्वा यान्ति प्रहर्षिताः ॥
यथाद्भूरि गृह्णन्ति तत्र गृह्णन्ति भोजनं ।
विष्णुमद्दीयमिदं राज्यं यत्र भीमेन भ्रातृजः ॥
नाभ्यां विरचितं यद्देवं चतुर्व्वर्णवर्ज्जितं ॥ इत्यादि ।

End. प्रत्यहं दशभारेयमद्दा पर्व्वफलं लभेत् ।
यथाग्नावपि वै कार्य्याविधिः सावधिवर्ज्जितः ॥
मयोद्ग्रैव पर्व्वाणि कथितानि विमःश्यते ।
ततश्चाश्वमेधाख्यं पर्व्वं राजन् शृणुष्व तत् ॥
इत्यनाचेषु राजेन्द्र कुरुराज्ये कुरूद्वह ।
वर्षाणि नव जातानि सुखेन भरतर्षभ ॥

Colophon. इति श्रीमहाभारते जैमिनीये आश्वमेधिके पर्व्वणि श्रवणफलं नाम नवष-ष्टितमोऽध्यायः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । १—२ अध्याये,—जैमिनिना सह जनमेजयस्य संवादेन भीष्मद्रोणादिस्वजन-विनाशजन्यशोकस्य युधिष्ठिरस्य व्याससमीपे शोकप्रकाशनं । भगवता व्यासेन च समस्त पापमोचनार्थं अश्वमेधानुष्ठा-नेन पूतोभवेति सन्दिष्टोऽपि कथं मया महापापमूलेन वित्तरहितेन च यज्ञमिदं क्रियते कर्त्तुमिति दुःखचमत्कारस्य एव भगवानाह मरुत्ताभिधानेन महात्मना राज्ञा हिमालयशिखरे यज्ञमनुष्ठाय

ब्राह्मणेभ्योपकृष्टं धनं प्रदत्तं, तच्च तेनैव पवित्रतममद्यापि केनाप्यदृष्टचरं वर्त्तते। तदानीय यज्ञा-रम्भतां याग इति। सितपुच्छश्यामकर्णादिलक्षणलक्षितस्य यज्ञीयाश्वस्य लाभार्थं हंसकेतुमेघवर्णा-भ्यां सह भीमस्य यौवनाश्वराज्यगमनविवरणकथनं। भद्रावतीपुरीवर्णनं।

४—६ अध्याये,—भीमपौत्रस्य मेघवर्णस्य अश्वहरणपूर्वकं पलायमानस्य पश्चात् धावनं सैन्यं यौवनाश्वमुपलभ्य कर्णपुत्रस्य हंसकेतोः समरसंरम्भवर्णनं। अथ मूर्च्छामापन्ने हंसकेतौ भीमेन सह यौवनाश्वकुमारस्य सुवेगस्य युद्धवर्णनं। अथान्तरे मूर्च्छितस्य यौवनाश्वस्य हंसकेतुप्रयत्नेन लब्ध-चेतनस्य च नितरां निर्विण्णतया भीममाश्रित्य तेन सह सन्धाय सार्द्ध स्वपुरीं प्रवेशयतोर्हस्तिना-पुरप्रयाणवर्णनं। अथ जरद्गवाख्यानकीर्त्तनञ्च।

७—११ अध्याये,—कृष्णयुधिष्ठिरादिभिः सह साक्षात्कारं विधाय सपरिजनस्य यौवना-श्वस्य स्वपुरीगमनकथनं। संक्षेपेण मदनलालसाविवरणं। संक्षेपतः ब्राह्मणादीनां वर्णानां धर्म-कथनं। विषयासक्त्यनिरूपणं। चन्द्रकीर्त्तिरिपोः प्रवृत्तिप्रश्नकथनं। लक्ष्मीस्थैर्यकारणकथनं। अथ यज्ञानुष्ठानकाले यत्निना सार्द्धं भगवतः सान्निध्यार्थं तमानेतुं भीमस्य द्वारकापुरीप्रवेशपूर्वकं तत्र भोजनपारिपाट्यदर्शनवर्णनं। कृष्णस्य भोजनकाले सत्यभामायाः परिहासकरणं। सपरि-वारस्य कृष्णस्य हस्तिनापुरीमुद्दिश्य गमनकाले कामिनीनां चरित्रवर्णनं। कृष्णमुद्दिश्य गोपानां मुग्धभाषितकथनञ्च।

१२—१५ अध्याये,—सद्याभिमन्युतनयकृष्णशोकवर्णनं। आर्त्तमल्लननतद्शोककथनं। अथ पुरीप्रवेशपूर्वकं कृष्णादीनां यज्ञीयाश्वदर्शनकाले अनुशाल्वकर्त्तृकाश्वहरणकीर्तनं। तेन सह युद्धकाले प्रद्युम्नकृष्णादीनां मूर्च्छाप्राप्तिकथनं। अनुशाल्वेन सह युधिष्ठिरस्य बन्धुकरण-कथनं। अथ चैत्रपूर्णिमायां युधिष्ठिरस्य अश्वमेधारम्भकथनं। अश्वरक्षार्थमर्जुनस्य नियोजनकथनं। अथ माहिष्मतीपतेर्नीलध्वजस्य पुत्रः प्रवीराभिधानः पुष्पितासु लतासु सार्द्धं कौतुकेन रम-माणोऽसौ अश्ववरं वीक्ष्य स्वां पुरीं निनायेतिकथनं। तेन सह पार्थादीनां युद्धवर्णनं। तत्र स्वाहा-नामिकया नीलध्वजकुमार्य्या वह्नेर्विवाहवृत्तान्तकथनञ्च। एव नीलध्वजेन पार्थाय अश्ववरे दत्ते नितरां मन्युवेगमापन्नाया नीलध्वजपत्न्या ज्वालायाः जाह्नवीं प्रविष्टायाः पदपातप्रभावेन सम्भवित-पुत्रशोकाया गङ्गाया शापरूपेण बभ्रुवाहनशरतूणप्रवेशकथनं।

१६—२१ अध्याये,—अथ विन्ध्यगिरिप्रदेशं प्रति चलितस्य अश्ववरस्य शिलास्पर्शेन जडीभा-वप्राप्तिकथनं। ततश्च पार्थस्य सौभरिमुखात् उद्दालकमुनिपत्न्याः शिलाभावप्राप्तिविवरणश्रवण-कथनं। तत्र प्रसङ्गेन नारी विचित्राविचित्रकथादिकथनञ्च। अथ चम्पापुरीपतेर्हंसध्वजस्य तद्-श्वरक्षणपरायणतनुजेन ततपुत्रस्य सुधन्वनः प्रियामनोरथसम्पादनव्यापृतया पार्थमभियोधयितुं पित्रा दत्तानुज्ञयापि कालविलम्बदर्शनात् शङ्खलिखितोपदेशेन तस्य तप्ततैलप्रवेशदण्डकथनं। तत्र भगवन्नामप्रभावेण अदग्धशरीरस्य तस्य पुनः पित्रा सह पाण्डवकुलवधाय प्रयाणवर्णनं। अथ

अर्जुनस्य सुधन्वशिरसः कृष्णपादयोः पतनकथनं। तथा तदनुजमस्तकपतने संयुगे कृष्णा-ज्ञया गृहीतमस्तकस्य प्रयागमुद्दिश्य चलितस्य गरुडस्य पुरतस्तत्पुच्छपतनाय शिवादेशेन भृङ्गि-रीटेः करात्तदपहरणं। अथ पराजितोऽसौ शिवानुचरो निजावस्थां पार्वत्यै कथयामास। तथा च सोपालम्भमभिहितो भगवान् भूतपतिः स्वपार्षदं भृङ्गिं गरुडदर्पनाशाय प्रेरयामास। अथ तन्निःश्वासवातेन संचूर्णितश्च पक्षिराड् कथमपि प्रयागतीर्थे तच्छिरश्चिक्षेप। अथान्तरे तन्मौ तत्स्वकथनेन शिवस्तत्कोपमापाद्य तन्मुण्डमालायां योजयामासेति हंसध्वजकथनं। अथ तुरगस्य सरोवरप्रवेशेन तुरगीभावप्राप्तिकथनं। ततस्तस्य स्वाश्वभावप्राप्तिकीर्तनञ्च।

२२—२६ अध्याये,—अथ स्वभावमापन्नस्य हयवरस्य स्त्रीराज्यप्रवेशपूर्वकं तत्र बन्धनप्राप्ति-कथनं। अथ युद्धे पराजिताया नारीपुरीश्वर्याः प्रमीलायाः पार्थकृतपाणिग्रहणकथनं। अथास्य रावणपुरीगमनदर्शनकथनं। तस्य मणिपुरगमनप्रसङ्गेन मणिपुरवर्णनं। पितृशापेन चित्राङ्गदाया नक्रीभावप्राप्तिकथनं। बभ्रुवाहनस्य पार्थेन सह युद्धेऽपराजयप्रसङ्गेन कुशेन सह रामस्य समरसंरम्भे हनूमता समाहूते संक्षेपेण रामचरितवर्णनं। सीतानिर्वासनकाले रामेण सह भरतादीनां विवादकथनं। विस्तरेण रामकृताश्वमेधकथनकीर्तनं। अयुक्तमतीपात् लवस्य बन्धनप्राप्तिकथनादिकञ्च।

३७—४८ अध्याये,—बभ्रुवाहनहतपार्थहयकेतुविनाशकथनं। उलूपीचित्राङ्गदयोः परि-देवितवर्णनं। तयोरुपदेशेन सञ्जीवकमणिप्रभावात् तेषां जीवनप्राप्तिकथनञ्च। प्रसङ्गात् बभ्रुवाह-नस्य सञ्जीवकमण्यानयनविवरणकीर्तनं। यदा खलु बभ्रुवाहनेन पार्थोऽभिपातितस्तदा धृतराष्ट्रोप-देशेन दुर्बुद्धिहृतपार्थशिरोऽपहरणविवरणकथनं। रत्ननगराधिपतिपुत्रस्य ताम्रध्वजस्य अश्व-ग्रहणाख्यानकीर्तनं। तत्र तत्पितुर्मयूरध्वजस्य हरिमायावृद्धरूपाय ब्राह्मणाय देहार्धदानविवरण-कथनञ्च।

४९—५९ अध्याये,—अर्जुनस्य मयूरध्वजात् हयप्राप्तिकथनं। सारस्वतपुरनाथस्य वीरव-र्मणः अश्वहरणविवरणकथनं। यमेन सह वीरवर्मसुताया मालिन्या विवाहकथनं। तत्र यम-प्रभावविज्ञप्तिकादिरोगाणां संज्ञादिकथनं। सर्वेषां रोगाणां कर्मविपाककथनञ्च। अनयोश्चन्द्र-हासपुरगमनविवरणकथनं। अर्जुनादीनां नारदमुखात् चन्द्रहासपूर्वचरित्रश्रवणकथनं। तत्र दुष्टबुद्धिनामामात्यादिकीर्तनञ्च मदनतनयया सार्धं चन्द्रहासस्य विवाहादिकथनञ्च।

६०—६९ अध्याये,—कौन्तलपस्य राज्ञः पुरोहितस्य चरित्राख्यानकथनं। चण्डिका-लये मनुष्यानयनार्थं समुपस्थितस्य मदनस्य वधहननकीर्तनं। गालवाश्रमगमनकथनं। अथ पृथ्वीचरणरत्नामाराधनप्रवेशहरणकीर्तनं। तत्र प्रविष्टानामर्जुनादीनां हयवक्त्रनामकसेन कौन्तलपतनस्य चन्द्रहासस्य कुमेदसंगमप्राप्तिकथनं। अथ जयद्रथराजधानीगमनानन्तरं पाण्डवस्य दुःश-लासान्त्वनं। विस्तरेण युधिष्ठिरस्य अश्वमेधयज्ञवर्णनं। दक्षिणाकीर्तनञ्च।

No. 2160. आयुर्व्वेददीपिका, वा चरकतात्पर्य्यटीका । Substance, foolscap paper, 12 × 4 inches. Folia, 266. Lines, 9 on a page. Extent, 10,688 ślokas. Character, Bengali. Date, 1277 Bengali era. Place of deposit, Punṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Bábu Rádhikádhara Kaviràja. (He is a native of S'rírámapura-grám, Post, Dumkolá, Zillá Murisidábád.) Appearance, new. Prose. Incorrect.

Ayurveda-dípiká *alias* **Charakatátparya-dípiká**. A commentary on Charaka's institutes of medicine. By Chakrapáṇidatta. The work of Charaka, which is older than Suśruta, professes to be a compilation from a treatise by A'treya, a Vedic sage. It is divided into eight books, named respectively, Sútrasthána, Nidánasthána, Vimánasthána, Sárírasthána, Indriyasthána, Chikitsitasthána, Kalpasthána, and Siddhistháṅa. This eightfold division obtains also in Susruta, but the order of arrangement and some of the names are different. The codex under notice is incomplete, containing only the first five books. Each book has a different series of pagination, and the total thereof is given above. One complete, but incorrect, edition of the text of Charaka has been published in Calcutta, and three incomplete editions are also extant.

Beginning. गुणत्रयविभेदेन मूर्त्तित्रयमुपेयुषे ।
त्रयीभुवे त्रिनेत्राय त्रिलोकीपतये नमः ॥
सरस्वत्यै नमो यस्याः प्रसादात् पुण्यकर्म्मभिः ।
बुद्धिदर्पणसंक्रान्तं जगद्दृश्यमवीक्ष्यते ॥
मघद्वाग्निवेशभरद्वाजपुनर्व्वसून् ।
उताग्निवेशचरकप्रभृतीन्श्चोत्तमान्नमः ॥
पातञ्जलमहाभाष्ये चरकप्रतिसंस्कृते ।
मनोवाक्कायदोषाणां हन्त्रेऽहिपतये नमः ॥
नरदत्तगुरुच्छिद्रचरकार्य्यानुगामिनी ।
क्रियते चक्रदत्तेन टीकायुर्व्वेददीपिका ॥
सभ्याः सद्गुरुवाक्सुधानुगतिपरिस्फीतप्रतीतांशा वो-
धानं तोषयितुं पयोदपथगां नाडीमिति विश्वपति ॥
व्याख्याभ्यासपरम्परामलमिदं तस्मिन् यदि प्राप्यते
क्वापि + + कपोगुरुत्व नहरौ बुवे चर्च दीयतां ॥

इह हि धर्मार्थकाममोक्षपरिपन्थिरोगोपशमाय महर्षिभिः प्रणीतायुर्वेदतन्त्रेष्वति-विस्तरेण सन्ति बर्णनामाप्यायुर्वेदग्रन्था पुस्तकानि न सम्यगर्थाधिगमः । तदनधिगमाच्च तद्विधि नानुष्ठाने तद्दोषपदवी न जायतेति मत्वाऽमः परमकारुणिकोऽमलात्मप्रियेणोऽस्मादायुर्वेदशास्त्रमपि सुबोधसुखार्थं नातिसंक्षेपविस्तरं कायचिकित्साप्रधानमायुर्वेदतन्त्रं प्रकटनुसारमयाम । तथैव तत्र सूत्रनिदानविमानशारीरेन्द्रियचिकित्सितकल्पसिद्धिस्थानात्मकेऽभिधानके निखिलतन्त्रप्रधानार्था-भिधायकतया सूत्रस्थानमेवादौ वक्तव्यमतोऽस्मद्व्याख्याति । सूत्रस्थानं समुद्दिष्टं । तत्रादौ त्रिशं ग्रन्थं । इत्यादि ।

End. यथात्मविषयत्वेन पूर्वोक्तो + + रोगाधिकारिको विषयं वक्ष्यः आयुर्वेदमित्या-दि स हवः प्रयत्नाधर्ममित्यादि । अर्थ मचाद्ब्रह्मणीयः ।

Colophon. इति श्रीगङ्गाधरकविरत्नकृतायामायुर्वेददीपिकायां चरकतात्पर्यटीकायां इन्द्रियस्थानं समाप्तं । सन् १२७७ साल ।

विषयः । चरकोक्तिप्रसिद्धचिकित्साशास्त्रस्य व्याख्यानं ।

No. 2161. रसेन्द्रसारसङ्ग्रहः । Substance, foolscap paper, 12 × 4 inches. Folia, 108. Lines, 5 on a page. Extent, 3,210 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Punṭiyá, Zillá Rájaśáhi, Bábu Rádhikádhara Kaviràja. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Rasendrasára-sangraha. A pharmaceutical treatise, containing directions for the preparation of metalic medicines, particularly mercurial compounds. Directions are also given for the employment of those medicines in fever and other diseases. Some remarks are also appended on the *rationale* of medical treatment. By Gopálakrishna Kaviràja.

Beginning. रसेन्द्रमिव निःशेषजगदाधिविनाशनं ।
अचलामिव मूर्तं भक्त्या मरुद्गणैः सेवितम् ॥
नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं दृष्ट्वा तन्त्राण्यनेकशः ।
श्रीगोपालकृष्णेन क्रियते सारसङ्ग्रहः ॥
सिद्धयोगाश्च ये केचित् कथिताश्च भवन्ति हि ·
एकीकृत्य तु ते सर्वे लिख्यन्ते यथाक्रमात् ॥
तत्र रसशोधनमाह ।
अथ्वमानोपधोविनाश यथोरसमरस्न ।
विषनागोऽन्यदायिनाशोपधेषांरसोऽधिकः ॥ इत्यादि ।

End. द्वैभाग्यादिमयाद्वेषावल्या नमन्ति देवता ।
यस्य स्वयस्य माहात्म्यं वेत्ति सम्यङ् चापरः ॥
सर्वाणीतकथः ।

Colophon. इति रसेन्द्रसारसङ्ग्रहे रसायनाधिकारः ।

विषयः । पारदादिधातूनां जारणमारणादिविधिकथनपूर्वकं ज्वरादिषु सर्वेष्वधिकारेषु भैषज्यविधानकथनं । भैषज्यकरणप्रकारकीर्त्तनञ्च ।

No. 2162. रसमञ्जरी । Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 36. Lines, 6 on a page. Extent, 187 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Bábu Rádhidhara Kavirája; Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Rasamañjarí. On metalic, principally mercurial, and vegetable medicaments, their preparation and their uses, founded on the works of Chakrapáṇidatta and Náráyaṇa. By S'álinátha.

Beginning. यस्य मे भूमिपुत्री निवसति सततं निश्चला चञ्चलेव
यस्याः मध्ये धनुष्मान् सुकनकसुषमोज्ज्वलः श्रीघनाभः ।
अन्यायं यच्च स्वस्थिदप्रपतिधनुःखण्डखण्डानि चापो-
द्देवेन्द्रैः स्तूयमानं जलधररुचिरं तं भजे रामचन्द्रं ॥
चक्रपाणेश्च ये ग्रन्था नारायणेन च ।
तथान्यैश्च विलिख्यन्ते शालिनाथेन यत्नतः ॥
कश्चिद्टीकाकृतोऽप्यात्राविशेषमविमत्य तु ।
पथ्येन लिख्यते यत्नं चाज्ञानं यथमंत्र च ॥
चच ग्रन्थगुणा यत्नं कथ्यन्ते राजवल्लभाः ।
येषां ज्ञानेन भिषजोऽपि मुच्यन्ति कदाचन ॥
किञ्चिद्गुणेन कुरुते कर्मपाकेन चापरं ।
गुणान्तरेण वीर्य्येण समस्ता द्रव्यमेव च ॥ इत्यादि ।

End. येषां परित्यजन्ति मानवमहितीयं
तेजस्सोनिलचलनात्मकरं चरस्य ॥
येषां मुखे प्रविश + + पच + भाजां
क्षणेन वा भवति कामभवं शरीरं ॥

Colophon. इति श्रीशालिनाथविरचिता रसमञ्जरी समाप्ता ।

विषयः । रसधातूपरसौषधादीनां प्रत्येकमधिकारक्रमेण गुणनिरूपणं ।

No. 2163. नाड़ीविज्ञानम् । Substance, country-made paper, 20 × 3½ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 173 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Bábu Rádhidhara Kavirája. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Náḍivijnána. On the examination of the pulse in fever and other general diseases. By Govindaráma Sena.

Beginning. यस्याज्ञयाद्य विश्वं बिभर्त्ति धारयः ।
तं सोमपेशं शेषिनं नौमि सर्वसम्पदं ॥
वैद्येन्द्रगणपायुक्तं सर्वसम्पूज्यपादकं ।
प्रणम्य नाड़ीविज्ञानं क्रियते माधवादिभिः ॥
श्रीमद्गोविन्दरामेण वैद्येन विषयार्थिना ।
श्रीगुरोश्चरणाम्भोजप्रसादेनस्य धारणात् ॥
प्रथमं तावन्नाड़ीपरीक्षणादेव वात-पित्तश्लेष्माणां साध्यासाध्यज्ञानं निश्चितं भवति ।
इत्यादि ।

End. मत्वादिदाय पथ्येन सम्यग्ज्ञानं समुपार्जयेत् ।
क्वचित् + + + यथाज्ञानात् नाड़ीमतिविभ्रमः ॥
क्वचित् ज्वरलक्षणादि नाड़ीज्ञान + + दिव ॥

Colophon. इति नाड़ीविज्ञानं समाप्तं ।
विषयः । ज्वरादौ नाड़ीपरीक्षाविधिकथनं ।

No. 2164. णत्वभेदः । Substance, country-made paper, 20 × 5 inches. Folium, 1. Lines, 12 on a page. Extent, 27 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Paṇḍit Iśánachandra Vidyávágíśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Natvabheda. A vocabulary of words having the cerebral ṇ. By Mádhava Áchárya.

Beginning. स्वापूर्वाणीयुक् शोणोजलं पत इत्यपि ।
काणी मतिः प्राणिताख्य गणेषु पुनः कथा कथः ॥ इत्यादि .

End. नक्षत्री च मयूरः सूता तथाच भाषिता ।
यौगादिभिकथ्येषु अक्षरः केवल कीर्त्तिताः ॥

Colophon. इति माधवाचार्यकृतणत्वभेदः समाप्तः ।
विषयः । अकारादिक्रमेण मूर्द्धन्यणकारयुक्तानां शब्दानां संग्रहः ।

No. 2165. रसेन्द्रकल्पद्रुमः । Substance, country-made paper, 21 × 4 inches. Folia, 111. Lines, 7 on a page. Extent, 3,753 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájas'áhí, Bábu Rádhikádhara Kaverája. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Rasendra-kalpadruma. A treatise on various kinds of instruments, furnaces, retorts, sublimators, &c., for the preparation of mercurial medicines. By Rámakṛishṇa Bhaṭṭa, Mahámahopádhyáya, son of Níla-kaṇṭha Bhaṭṭa, a Vaidika Bráhmáṇa of Drávida. The number of instruments described is large, and the details given are full, obviously the work of a practical pharmaceutist.

Beginning. श्रीशेशं कमलाकान्तं निर्गुणं निरुपाधिकं ।
षड्गुणपूरितं वन्दे तं कारणकारणम् ॥
वन्दे चरणपद्मानां श्रीगौरीनीलकण्ठयोः पित्रोः ।
यद्भक्त्या ललनालाभारम्भि दुग्धाम्बुधिं बोधकाः ॥
नानाशास्त्रवक्ता यः हरिरिव पक्षिविहिरदूषमर्थोऽयः ।
स जयति प्रबोधदीप्तः पीताम्बर एव पारदेश्वरः ॥
रसवैद्योपदेशादेः प्रबन्धानां विविधोक्तय ।
तन्त्रदेन्द्रतन्त्राद्रसेन्द्रकल्पद्रुमे यायाः ॥
वेदूपयिषाणिक वाचेयः श्रीमद्वेदकुलजनितः ।
श्रीरामकृष्णभट्टः कविमानिव श्रीनीलकण्ठभट्टसुतः ॥
सर्वविमतमथनात्कविभिरति शास्त्रमाली यः ।
स कर्म उपदधाति यो यात्नुपचारान्तं वैद्यः ॥ इत्यादिः ।

End. पश्चात्पयते कुर्य्याद्वर्यं कामसीदंवं ।
इति विषाधिकारः ।
एतीदमुक्तं निजविज्ञानवेन् शुद्धेषु वैद्यैभयवर्जनादि ।
शिवौषधं यत् सुलभं प्रथितं यथामुखं यवरा रचितं ।
शिवौषधमयमचरितमखिलमिति ।

Colophon. इति दाक्षिणात्यद्राविडवैदिक-श्रीनीलकण्ठभट्टात्मज-श्रीरामकृष्णभट्टमहामहोपाध्यायकृते रसेन्द्रकल्पद्रुमे यन्त्रप्रकाशः समाप्तः । समाप्तश्चायं रसेन्द्रकल्पद्रुमाभिधो ग्रन्थः ॥

विषयः । रस (पारद) शुद्धि-मूर्च्छा-बन्धन-मारणादिविधिकथनं । रसमय-गन्धक-माक्षिक-हरिताल-मनःशिला-विद्रुमशोधनादिकथनं । तथा वत्सविषादिशोधनकथनं । लौहवं-

स्यारिविधिः । सर्व-रोग-नाश-श्रीमद-रस-औषधयतीनां मारणविधिः । मयोभ्यायकथनं । चक्रायाथकथनं । नव, होड़ायनं । वेदनीयनं । कम्पयनं । गोमात्रपनं । पंचपाक-यनं । पुटयनं । पातन-डमरू-स्वयपन्नादि । भूधरयनं । वज्रमूषायनं । वालुकायनं । मञ्जिकायनं । आलिकायनं । गौरीयनं । नम्रकायनं । कोष्ठयन्त्रं । डमरुयन्त्रं । जलयन्त्रं । एतेषां यन्त्राणां निर्माणपरिमाणकथनं उपयोगिता नेकपचं । रसायनविधिकथनं । ज्वरादिषु सर्वेषु रोगेषु भैषज्यनिरूपणं । औषधकरणविधिकीर्तनच ।

No. 2166. त्रिपुरासुन्दरीस्तुतिकाव्यम् । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 34. Lines, 9—10 on a page. Extent, 827 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájasáhí, Mahárání S'aratsundarí Deví. Appearance, old. verse. Correct.

Tripurásundarí-stuti-kávya. A lyrical poem in praise of the goddess Tripurásundarí and of her achievements. By Kálidása, son of Rámagovinda. The work is an imitation of the Gi:agovinda of Jayadeva.

Beginning. वन्दे वाञ्छीतवन्द्यां त्रिपुरपरमतां सुन्दरीं दिव्यदेहां
ब्रह्माद्यैर्वन्द्यपदयुगलनिजविभवं सच्चिदानन्दरूपां ।
भक्ताभीष्टादिरक्षाहृदयकमलां पश्चिमां मातृकाद्यां
हत्वा त्रिपापमानामसिल + + तनुं ब्रह्मकोशभक्तां ॥

— — — — — — — — — —

उद्यच्छ्रीभुवनेश्वरीपदपरः श्रीकृष्णरामेश्वरो-
द्वामा धनदविरेणोश्वमरः सर्वज्ञमाधोऽमलः ।
जाता रामगविन्दमिश्र इति यः तं द्वीरण्योद्यं सती
श्रीदुर्गाचरणारविन्दनिरतः सर्वप्रियः सर्वदा ॥
श्रीकालीचरणारविन्दमधुपः श्रीमन्मथःकानन-
कम्रीत्या परया त्रिपापंममनाः श्रीरामगोविन्दजः ।
श्रीमच्छ्रीहरिनन्दनः सुविदितः श्रीकालिदासः कवान्
रोषोपहितमानसोऽमृतवरःसुख्यात्मये सम्भवः ॥

— — — — — — — — — ।

रामेश्वरनमस्यचरिताः ।
प्रवक्ति नवजनमानसमणाः । इत्यादि ।

End. इति चरमानोग्रातिरुचकारसमयवनतिपादां पोतालपूरितमयनाः ।
समपितुर्भिद्मा यथांवले मारवतः सुजनदृश्रीविधाये कामकामादिकामे ॥

धीराम्नलोपकारी मुवकुलविदितो नाहमत्यादिभाना
तानमीरामनोविन्दचरणमरणः श्रीमनाः कालिदासः ।
सर्गोऽयाद्यादशोऽयं त्रिभुवनजननीस्तोत्रसाध्ये सुकाव्ये
गयो तस्यातिभव्यं कुतमिव उत तत्वाधवः स्वादयन्तु ॥

Colophon. इति श्रीत्रिपुरसुन्दरीस्तुतिकाव्ये द्वादशः सर्गः ॥
शाकेऽग्निमुनिषट्चन्द्रमानिते ऽब्दे कृतं मया ।
मातापितृपदध्यानकालिदासेन धीमता ॥

विषयः । प्रथम सर्गे,—त्रिपुरसुन्दर्य्या आविर्भाववर्णनं । २ये सर्गे,—तस्यास्तपस्यावर्णनं । ३ये सर्गे,—तस्या मायात्म्यवर्णनं । ४र्थे सर्गे,—तत्कृतजगत्सृष्टिवर्णनं । ५मे सर्गे—जगत्कुमनाग्ननत-वर्णनं । ६ठे सर्गे,—देव्याः शरीरवर्णनं । ७मे सर्गे,—रूपवर्णनं । ८मे सर्गे,—स्वाभीष्टसिद्धये प्रार्थ-नावर्णनं । ९मे सर्गे,—देव्या रत्याभासवर्णनं । १०मे सर्गे,—सुरसंघादि देव्या अधिष्ठानवर्णनं । ११शे सर्गे,—देवीभक्तमाहात्म्यवर्णनं । १२शे सर्गे,—भक्तमनोऽभिलाषवर्णनमुखेन देव्या नामना-हात्म्यादिकीर्त्तनञ्च । (जयदेवकृतगीतगोविन्दानुकरणेन लिखितमिदं गीतिकाव्यमिति भ्रम् ।)

No. 2167. गीर्व्वाणपदमञ्जरी । Substance, country-made paper, 14 × 4, inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 348 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Mahárání Saratsundarí Deví. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Girváṇa-padamanjarí. An elementary grammar of the Sanskrit language, in the form of a dialogue, interspersed with moral tales. By Varadarája.

श्रीगणेशाय नमः ।

Beginning. कुत्सया भवन्तः । कस्मादागताः । कां दिशमलङ्कर्त्तुं च । कां दिशमलं कर्त्तुमीप्सा । कुत आगताः । कर्णाटदेशादागताः । कस्माद्देशात् समागता भवन्तः । कर्णाटद्देशात् समागतावयं । के यूयं । वयमुत्तरदेशिकाः । किमागमनकारणं । अत्र किञ्चित् प्रयोजनमुद्दिश्य समागतास्माभिः । इत्यादि ।

End. मम बहुपदस्य भवचयोऽर्थं तदेव मया रचितं सा.मिमः ॥
कृतां वरदराजेन गीर्व्वाणपदमञ्जरी ।
गणेशप्रीतये चैव वैदिकप्रीतये तथा ॥

Colophon. इति श्रीगीर्व्वाणपदमञ्जरी समाप्ता ।

विषयः । बालानां संस्कृतप्रवेशाय प्रश्नोत्तरक्रमेण संस्कृतवाक्यरचनाप्रकारकीर्त्तनं । कचि-त्सुपन्यासावतारेण च त्रिवोपदेशकथनञ्च ।

No. 2168. देवीभक्तिरसोल्लासः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 222 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Mahárání S'aratsundarí Deví. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Devíbhakti-rasollása. The work is divided into two parts, the first treating of Siddhi Yoga in course of a hymn in praise of the goddess Durgá, and the second of the true nature of Vidyá, or the female energy. By Jagannáráyaṇa.

Beginning. [illegible]-
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥
[illegible]-
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥

End. [illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥

Colophon. इति देवीभक्तिरसोल्लासे [illegible] विलासः ।

विषयः । प्रथमविलासे देव्याः स्तवकीर्त्तनच्छलेन सिद्धियोगनिरूपणं । द्वितीये विद्यास्वरूपादिकथनं ।

No. 2169. मुग्धबोधपरिशिष्टम् । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 157. Lines, 5 on a page. Extent, 1,858 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Paṇḍit I'śánachandra Vidyávagíśa. Appearance, old. Prose. Correct.

Mugdhabodha-pariśishṭa. A supplement to the Mugdhabodha grammar, of Vopadeva. By Ráma Tarkavágíśa. The work has been printed in Calcutta.

Beginning. नत्वा मधुपदाम्भोजमविनाशकशिविदं ।
मुग्धबोधव्याख्यानमेषयमते रामतर्केण ॥

विंशत्याद्रेकादशौ वेवर्णं । विंशत्यादिः परार्द्धपर्यन्तो वेवर्णं स्यात् । कनादशौ पर्व्वा । एकोनविंशतिः शूद्राः । इत्यादि ।

End. पुत्रत्वात् । विभिन्नकालीनत्वा पुत्रत्वे यायतः कुः । अग्निहोत्रयाजी पुत्रोऽजनिता सतः कतः सोमयिता सोमानादीन् यजती अविता इत्यादि ।

विहृन्मोहवग्न्योऽस्मद्गुरुरपि गौरीपदेभः कवीन्द्र-
लेन व्याख्यातिभावं कठिनतरमपि प्रेक्ष्य विशार्थं यतात्
नानातन्त्राणि दृष्ट्वाऽस्मकमनविचितं रामतर्कोऽनवद्यं
तथ्यायाथाप्रबोधं अकृतविमतये श्रीयुतः सन्ततान ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरामतर्कवागीशविरचितं मुग्धबोधपरिशिष्टं परिपूर्णं ।

विषयः । बोपदेवकृतमुग्धबोधव्याकरणसूत्राणां वैयाकरणप्रक्रियाणां सोदाहरणलक्षण-प्रदर्शनं ।

No. 2170. ऊष्मभेदः । Substance, country-made paper, 18 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Bengali. Date. ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Paṇḍit I'śánachandra Vidyávágíśa. Appearance, old. Verse. Correct.

Ushmabheda. Three separate vocabularies of words which have naturally the three sibilants. By Purus'ottama.

Beginning. येनः सर्व्वमिदं ततं जगदखण्डं यो विश्वयोनिर्विभुः
शश्वद्दीपदशावलोभजयं शुद्धं शरण्यं शिवं ।
शुद्धं दर्शनशासनं शुभकृतं विश्वाशशूर्पांशुकं
शिवं पोषकपोषशेखरशिरोभागस्थपुष्पं । इत्यादि ।

End. शंसनं शीलनं शस्तं सवनं सवनायनं ।
शकशारदशाखाशुकशुशोकाशयाः ।
+ + + शशशश इत्यपरतोष संविताः ॥

Colophon. इति पुरुषोत्तमविरचित ऊष्मभेदः समाप्तः ।

विषयः । स्वभावादेव ऊष्मवर्णानां शब्दानां निर्दर्शनं ।

No. 2171. हैमाङ्गिकी । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 364 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṇṭiyá, Zillá Rájaśáhi, Ráya Nimanáráyaṇa Ṭhákura. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Haimáṅgikí. A poem in praise of Gauráṅga, describing his career and his merits, and proving him to be an incarnation of Vishṇu. By Mahes'auáráyaṇa S'armá, disciple of Rádhúramaṇadása, a Vaishṇava of great sanctity.

Beginning. [illegible] पुनर्वा [illegible]-
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥
[illegible]-
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥

Colophon. [illegible]-
[illegible]-
[illegible]
हैमाङ्गिकी नाम [illegible] समाप्ता ।

भिषयः । श्रीरामायणरामचन्द्र चैतन्यस्य श्रेयस्कामेन मया भगवद्भक्तारसंज्ञापनं भाषा-
न्तरपर्यं परिलक्षीनेन ।

No. 2172. तन्त्रप्रदीपः । Substance, palm leaf, 12 × 2 inches. Folia, 187. Lines, 7 on a page. Extent, 6,691 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk., 1493. Place of deposit, Punṭiyá, Zillá Rájaśáhí, Ráya Níma-náráyaṇa Ṭhákura. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Tantra-pradípa. A commentary on the Sáradá-tilaka, a Tantra of considerable repute. By Lakshmaṇa Des'ika.

Beginning. कश्मीरजकुङ्कुमसंभवाभ-
कयाश्चर्य मधुरमानमकुलम् ।
माध्वीकघोरमविद्याकलाविलम्ब
वीतस्मनमुञ्जित पिवमानमेतु ॥
चैत्रीपाणकिरीटरत्नदिव्यप्रभामण्डल-
कोरकैरपहार — — — — — — ।
— — — — राघवेन्द्रकृती हारिकाविप्रावय-
बलाद्धारिरमूदुमद्धावर रतिलालः कुमाराधरीः ॥
श्रीशारदातिलकदुर्गममार्गवीथ्या-
मज्ञानभान्तमवीतितिरोहितार्थाः ।
संज्ञापनमनुपदं सकलं निवीतं
— — — — — — — — — ॥

पत्र तन्त्रस्य देवताप्राधान्याद्देवतानाञ्च मन्त्रमयतया मन्त्राणामपि वर्णात्मकतया वर्णाना-
मपि शक्तिपरिणामित्वात् शक्तेरपि बिन्दाभिन्नतया तन्त्रमूलं देवतं शिवं मूलीभूतं — — —
— — — — — — शिवशिवार्थे लक्षयति । नित्यानन्देति । इत्यादि ।

End. ईश्वरोमन्त्रकाद्गुणः । तदेतानि विशेषणानि । शेषं सुगमं ॥
प्राभूकूदेवराजीविलरिपुकपतिर्द्वैनारायणाख्य-
स्वत्रापि हौ तनूजौ परिवरयिनयो राजवीविविलिपौ ।
तत्र श्रीश्रीरसिंहः सततदम + + + कवीनाम्
वाचीश्रेयेन यशोकृतविपुलमहोद्योविवीराघवेन्द्रः ॥
श्रीश्रीरसिंह + + + श्रीराघवेन्द्रः सुरपादपोऽभूत् ।

यद्दृष्टवापि + + + कर्णोर्वन्धुराभ्यां विभाते बभाषीत् ॥

— — — — — — — — — — ।

— — — वादित्यप्रकाशविलसच्चरणारविन्दकान्तिकीर्त्तिः ।

भूयः श्रीराधिकाहोत्सवविधुरसश्रीरत्वैन्द्राजप्रभा

श्रीश्रीचैतन्यविद्यार्थी चतुरवदपि + + पुरतोऽपि प्रयाति ॥

श्रीराधवेन्द्रचरणप्रभावी महाशयीनाम कृपाकरोऽयः ।

श्रीमद्राधारमणचरणार्थं तत्सम्पदीयं समपूरि धीरः ॥

श्रीश्रीरसिकानन्दराधवेन्द्रपद्मचरणस्य महाशयस्य ।

तत्सम्पदीये समपूरि पञ्चविंशप्रकाशोऽनुपमप्रकाशः ॥

शुभमस्तु १८९१ ।

विषयः । वचनरैतिश्चमतादरणनिरूपण वाक्यार्थं ।

———

No. 2173. सात्त्वताचारवादार्थः, वा भक्तिविलासमतदीपिका । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 102. Lines, 7—8 on a page. Extent, 1,516 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Punṭiya, Zillá Rájaśáhí, Ráya Nímanáráyaṇa Ṭhákura. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Sáttvatácháravádártha *alias* **Bhaktivilása—matadípiká.** A dissertation on the propriety of abstaining, on the part of Vaishṇavas, from slaughter even for sacrifices ordained in the Śástras, particularly at the Durgápújá festival. By a disciple of Rádhâramanadása, of Vrindávana.

Beginning. यदि वैष्णवपूजा चतुर्भिः शास्त्रविधिवते ।
न वैष्णवविचारोऽथवर्णे नहिंस्याते मतः ॥
हिंसा पशुहिंसीनैषो यारम्भोऽपदेशतः ।
वैष्णी चैतन्यचैतन्यकृपावै वापाकवै पि वा ॥
शास्त्रीयदानावादूनदि हिंसादिवि ।
वैष्णवो विषयाद्वेषविकारभावविभाः ॥
श्रावणीवैष्णवतत्त्वाः कुर्वन्ति पशुघातनं ।
वचनं अविचार्यानकृतोः विविधहेतं ॥
तदेतद्दुःखकलापाचा यदि वैष्णवेषु विहितं ।
दुर्धीनं अहिंसाशास्त्रापवादकं तथा ॥

यज्ञानीयवणिज्यां विराजयन्ति विशिष्यते ।
वार्त्ताद्विजनताधिप नीत्यवर्गविश्युत ॥
— — — — — — — — — ।

वैश्यस्तु द्वा ममयापि प्राणिविहिंसनाबचनायोम्यवदेयोजनेम्यनवद्दैवानयरायवस
यदे:——इत्यादि ।

End. इत्थं नामनसाद्दिवाबविद्दितादिंसाहिंसनैः-
चाइत्यादिनजव पूनपबवज्ञा तृपेतुः स्थितो ।
दीना वाद्दिविहारवाः पवनतः साधान् प्रवेविष्यतो-
पवान् पुवन नाविवाः प्रियजनयेत् वाजयूतेभ्यं ॥
यत्प्रमाणमदीतिदेव विविक्तनीतावराज्यभाव्
वायवीपुत्रहाविजालनरवभिः चानन नयां कविः ।
बीरावारजवप्रियोद्दिजनरबद्दायवनाकादी-
हन्दारबे वराज्यीतम मुदवैानोपदेशा वि वः ॥

Colophon. इति वाजनायारचादायोपरवाणां भक्तिविनायजबदीपिकायां वैश्यविं-
सापरिच्छेदः ।

विषयः । विप्रवंसबचाबामिपेष्यवबद्यांमुखादिभिः यमकिलवयावद्वेष्यमनविच्छद्भिः वाच-
नजवैर्षविंसापि ना बाह्य कर्त्तवेति श्रुतिस्मृतिपुराणादिप्रमाणसंवाद्देन विविधवाद्दसद्भ्वंश
च अतिसूक्ष्मवादकवनपूर्वकं सर्व्वापि हिंसावाक्यानमिरूपणं ।

No. 2174. स्मृतिसङ्ग्रहसारम् । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 27. Lines, 7 on a page. Extent, 811 *ślokas*. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághátá, Zillá Nadiyá, Bhavaśaṅkara Bhaṭṭáchárya. Appearance, old. Verse. Correct.

Smṛiti-saṅgrahasára. A collection of Vyavasthás on various Smṛiti topics, founded on the rules laid down in Raghunandana's digest. By Mahes'a Paṇchánana.

Beginning. प्रणम्य गोपालपदारविन्दं विशेष्य सन्नादिजनस्य साध्यं ।
चवतंसर्वमपिवानयेतु महेशनामा विदधोति धीरः ॥
विविच्य विविधया सर्व्वेप्सामकारकः ।
बचनामवपुः सर्व्वं पण्डितैः परिदिश्यते ॥
नानावचविवचितां बवनी सदवे तथा ।
इत्यहादवनयावेः सुधिः स्मृतवा नायवः ॥ इत्यादि ।

End. अष्टवर्षा भवेद्गौरी नववर्षा तु रोहिणी ।
दशमे कन्यका प्रोक्ता अत ऊर्द्ध्वं रजस्वला ॥

Colophon. इति श्रीजनेश्वरवाचस्पतिविरचितं कुलिनकुलसारं समाप्तं ।

विषयः । रघुनन्दनमतमधिकृत्य विरचितोऽयं ग्रन्थः । तत्र गोत्रादिनिरूपणं । मुहूर्तनिरूपणं । नक्षत्रादिनिरूपणं । वरकन्यादिलक्षणनिर्णये गोत्रप्रवरादिनिरूपणं । सम्बन्धविचारणा-विधिनिरूपणं । कुलादिनिर्णयविशेषं । वर्णाद्यनुसारनिरूपणं । पारम्पर्यनिरूपणं । सपिण्ड-निर्णयनिरूपणं । कन्यादाननिरूपणं । समावर्त्तनादिविधिनिरूपणं । पुरश्चरणविधिः । सावित्रीचतु-र्थीविधिः । वृद्धिश्राद्धादिनिरूपणं । स्वस्त्ययनादिविधिः । नान्दीमुखादिविधिः । कालद्रव्यादिवर्ज्य-गोत्रादिविवाहादिनिषेधविचारः । गोचरमी । विषयचतुर्थी । चन्द्रतारकादि । मासविधिः । अग्निहोत्रादिविधिः । वाग्दानविधिः । कन्याविधिः । तत्र गान्धर्वादिनिरूपणम् ।
(अत्र समस्त ग्रन्थानां रचनं दृश्यते ।)

No. 2175. दुर्गावबोधिनी । Substance, country-made yellow paper, 18 × 8 inches. Folia, 27. Lines, 8 on a page. Extent, 848 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bhavaśaṅkara Bhaṭṭáchárya and Gopivallabha Bhaṭṭácharya; another copy at S'ántipura, Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Durgávabodhiní. A commentary on the Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. By Chaturbhuja Mis'ra.

Beginning. यन्मूर्तिरपि निष्कलिनी या ब्रह्मानन्दस्वरूपिणी ।
आधुनिकमता निवर्तते मनुजनिकरा यतोऽपि मां ॥
श्रीचतुर्भुजनरोत्तमाख्या सहितां तु पठितां विविच्यते ।
श्रीरामं द्रव गुणानां यतः श्रीरामादपि वना विनोदिनी ॥

प्राक् किल भगवद्दाररावतायेवायी श्रीनिमिवंशासारनिचयेषु बेधुपिकादार्येषु अधिकार-धीनाविधेयरचितुपसमाख्याशीत् । अथ मायवतार्यं कथायथ इति यथोदितमात् विश्वाय-सहिततयापतुरः पठितः सुबल सुनिवेदपदिशोऽस्यापि तवैवाकार्षीत् । — — — — — —
नवलम्बनगत्मपवमवतात यथावधितः अपुः । मार्कण्डेय उवाचेत्यादि । सावर्णिरूपतस्य मार्कण्डेयः इत्यादि ।

End. दैवीमाहात्म्यटीका दुर्गावबोधिनी ।
श्रीचतुर्भुजमिश्राख्यां तनिराज्ञावित् चिरं ॥
श्रीचतुर्भुजमिश्रेण सदैवास्मरणामतः ।

वङ्गमथविधौ माके टीका दुर्बोधबोधिनी ॥

Colophon. इत्यौपमन्यवश्रीचतुर्भुजनिर्मितविरचितायां देवीमाहात्म्यटीकायां दुर्बोधबोधिन्यां देवीमाहात्म्यं समाप्तं ।

माके रविशरे चन्द्रे सर्व्वे मर्कटसंस्थिते ।
देवीमाहात्म्यटीकां चि काशीनाथोऽलिखन्मुदा ॥

विषयः । चण्ड्यपरनामधेयदेवीमाहात्म्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 2176. अनुमानदीधितिसारमञ्जरी । Substance, country-made paper, 18 × 2½ inches. Folia, 159. Lines, 6 on page. Extent, 8,111 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭácharya. Appearance, old. Prose. Correct.

Anumána-didhitisára-manjarí. Glossarial notes on Raghunátha's commentary on the Anumánakhaṇḍa of Gaṅgeśa. By Siddhántavágís'a Bhaṭṭácharya.

Beginning. प्रथमतः स्वमते पचाति न सन्ति । संयोगादिसम्बन्धेन सपाधात्वावच्छिन्ना-रिमन्नित्यादिदूषणमननकार्थं विशेषणतावच्छेदेति साध्यव्यापकसाधनाव्यापकमित्यादि ।

End. नीलपितिहदूनेऽपि विशेषणस्य उपाधेः सत्त्वेन निरुपाधिसाधनाव्यापकत्वादिति विशेषणवैयर्थ्यमपाठस्य चाप्रामादिकत्वादुपेक्षितं ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्य्यविरचिता अनुमानदीधितिसारमञ्जरी समाप्ता ।

विषयः । रघुनाथशिरोमणिकृतानुमानखण्डदीधितेर्व्याख्यानम् ।

No. 2177. संस्कारपद्धतिरहस्यम् । Substance, country-made paper, 18 × 2½ inches. Folia, 88. Lines, 6 on a page. Extent, 2,519 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1575. Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭácharya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Saṅskára-paddhati-rahasya. A commentary on Bhavadeva Bhaṭṭa's treatise on Saṅskáras. By Rámanátha Vidyávácbaspati. The commentator not only explains all difficult passages, but also supplements the text with expositions of topics not therein referred to, but which are germane to the subject.

Beginning. याववचवच्दयां चननुवाचां विवीम्हारौ ।
वैद्याविद्विनरचवां तिरिचननवां मनचाताः ॥
मच्चपरिचिवरतारं चारं चारं विचार्य्य विन्याता ।
चावनवर्कोरचवां विचावाचवतिर्विकामयति ॥
ममदेवीचचान्दोमवचोमुद्दामचवती ।
वत्नानुसदुक्लानि विन्नचाति प्रणायनः ॥

पञ्चाद्गवे विमुविवामाय कनं वनुचिमैवदेवमतिकपनाज्ञं विचविचार्य्ये मवज्ञाद्धंच-चावक्कीक्काद्दीनां नक्ककन्नावे पञ्चाद्दो विचद्गाति चतुर्थंद्वमैति ।

End. इदं वर्म्मं विवेचितं चावरचचसंज्ञारचप्ररचयोः ।
ननं वैरचंतिदं ममरत्वामृतचमदीपितं विमवं ।
नाम्निककराचनम्नाचवुरपुरीचं धर्म्मं मनुते ॥
निरचचा चद्दा चर्म्मविचा चच पुराचरी ।
चीचाचचनिमा नेनै नेनेदं नमनुवनं ॥
वेदवेदेपुरीनाम्रवचिवे ह्रावचचरे ।
ममदेवी चक्रोवेचं रामवाचेन निर्म्मिता ॥

Colophon. इति मदामचीपाध्यायचीरामनाचविचावाचचतिविरचिते संज्ञारचच-तिरचके द्वितीयः परिच्छेदः । समाप्तचायं ग्रन्थः ।
चचादहं नचाहितं लेखके नाचिदूचचं ।
चीमच्चापि रचे मचेनुमीवाच मतिममः ॥
ग्रामे माचाचचनितिचिमिवे मानारे मर्वंडचे
विंशत्यंचे विधुचनहिने प्राक्षचे च चहा ।
चाक्षेचोपा चचदचचनाविम्नविमा चवचं
हंपोचाचाचरचिविचनात् नमनोड्डरचिमा ॥

विषयः । ममदेवमहलनचामवेदीवसंज्ञारचचयोः चमुन्नामपूरचपूर्व्वकं ड्डचद्मामनोपनेन चाचानं ।

No. 2178. अमरकोषभाष्यम् । Substance, palm-leaf, 12 × 1¼ inches. Folia, 134. Lines, 6 on a page. Extent, 4,005 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Amarakosha-bháshya. A commentary on the Námaliṅgánusásaṇa of Amara Siṅha. By Raghunandana Sarmá, son of S'ríkṛishṇa Bhaṭṭa. The work is limited to the Manushyavarga section of the text.

Beginning. यं शैवाः शिवमित्युपेन्द्रमपरे पौराणिका वैष्णवं
धर्मेशं सुगताश्च यत्पुरुषं यं याज्ञिका मेनिरे ।
वेदान्ते वेदविदोऽद्वितमपरमिति द्वैतात्मदेवेति च-
यं प्राणं परमं परात्परतरं वन्दे प्रधानात्परं ॥
कात्यायनयाज्ञि+गाथगादीन् कालन्तरत्नानि विचार्य यत्नात् ।
श्रीरामचन्द्रोऽमरसिंहकोऽपे नमोऽति भाष्यं सुधियां हिताय ॥

विविधविद्याचारानुसिनकर्णेचतायां विश्वविवालयं मदागमादौ निवशानि + + + + + + + + धर्मोहदेवमयकर्यं मङ्गलं समाप्तिपेतुकमनुपोद्धातया कृत्वा शिष्योपदेशाय धर्मे ते वे श्रीरामः स आराध्यतां । तन्मध्येन विशेषणवशात् प्रधान्मात्मवासुदेव विष्णुवत इति भावः । इत्यादि ।

End. नानाकर्मनिय नानाकर्मकमिति । नानाकर्मानिवाधिकमिति काशिकारः ।

Colophon. श्रीश्रीकृष्णस्य भट्टस्य तनूजेन द्विजन्मना ।
निरमायि सतां प्रीत्यै भाष्यं मानवधर्मकं ॥

विषयः । अमरसिंहकृतनामलिङ्गानुशासनस्य मनुष्यवर्गान्तं व्याख्यानं ।

No. 2179. दानसागरः । Substance, country-made paper, 19 × 4 inches. Folia, 102. · Lines, 6 on a page. Extent, 2,348 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rāṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭácháryа. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Dánaságara. A treatise on the merits of religious gifts, and the proper times and modes of consecrating them, preceded by a dissertation on the Bráhmaṇ caste. By Mahárájádhirája Kámadeva, according to the colophon. It is evidently an imitation of the Dánaságara of Vallálasena. (*ante* I, p. 151.)

Beginning नमामि श्रीरघुश्रेष्ठं रामं कामदमीश्वरं ।
गुणस्य धामदातारं तारकं भववारिधेः ॥
अथादौ दानपात्रतया ब्राह्मणप्रशंसा । तत्र मनुः ।
ब्राह्मणो जायमानो हि पृथिव्यामधिजायते ।
ईश्वरः सर्वभूतानां धर्मकोषस्य गुप्तये ॥
प्रणीतश्चाप्रणीतश्च यथाग्निर्दैवतं महत् ।
श्मशानेष्वपि तेजस्वी पावको नैव दुष्यति ॥

कृपणानाथ वर्गेषु भूय स्वामिवद्देते ।
एवं बहुविधेषु धर्मेषु धर्मकर्मसु ॥
धर्मेषा मानवः पूर्वोद्दिष्टं परमं महत् । इत्यादि ।

End. अक्षयदानफलं दानं न भूतं न भविष्यति ।
बल्लालसेन कर्णेयं भूमिभुजा वनिता ॥

Colophon. इति श्रीमन्महाराजाधिराजनिःशङ्कशङ्करश्रीमद्बल्लालदेवविरचिते दान-सागरे महादानावर्त्तः ॥

विषयः । शास्त्रप्रसंशादीर्त्तनं । दानप्रशंसा । दानकरणादिकथनं । दानपात्रापात्रादः । दानपरिपाटीकथनं । दानकालनिरूपणं । पुण्यदेशकथनं । देयद्रव्यविशेषणं । षड्दानकथनं । प्रतिग्रहविधिः । ग्रहदेवताकथनं । परिभाषाकथनं । तत्र महादानपरिभाषाकथनं । कर्मानुष्ठान-कथनं । सर्वसम्भवकथनं । सर्वोत्तमकथनं । मातृपरिभाषाकथनं । महादानविधिकथनादिकं । तुलापुरुषविधिः । तुलादानमहोत्सवकथनं । (एवं षोडश शेषं ।) हिरण्यदानं । ब्रह्माण्डदानं । कल्पपादपदानं । गोसहस्रदानं । कामधेनुदानं । हिरण्याश्वदानं । हेमहस्तिरथदानं । पञ्चलाङ्गल-दानं । धरादानं । विश्वचक्रदानं । महाकल्पलतादानं । सप्तसागरदानं । रत्नधेनुदानं । महाभूतघटदानं । मेरुदानं । धान्याचलदानं । एवं लवण-गुड-तिल-कार्पास-घृत-रत्न-रौप्य-शर्करा-पर्वतदानानि । तिलधेनु-घृतधेनु-जलधेनुप्रभृतिदानं । रथदानादिकथनं । भूमिदानादिकथनं । आरामप्रपादिदानकथनं अक्षयदानमाहात्म्यकीर्त्तनञ्च ।

No. 2180. स्मृतिरत्नाकरः । Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, 257. Lines, 9 on a page. Extent, 6,800 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Paṇḍit Rámeśvara Chúḍámaṇi. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Smṛiti-ratnákara. An elaborate digest of all the different topics treated of in the Smṛitis. By Vedácbárya Avasathika. The author says he prepared the digest for the use of his pupils.

Beginning. येनाद्ये सर्वभूतानां संसाराब्धिरुदीर्यते ।
गुरवे सर्वविद्यानां ब्रह्मणे विष्णवे नमः ॥
आलोच्य धर्मशास्त्राणि नानामुनिवचांसि च ।
शिष्याणां हितसिद्ध्यर्थं संक्षेपः क्रियते मया ॥
नित्यनैमित्तिकाचारकर्माणि विविधानि च ।
धर्माधर्म निरूप्यन्ते सर्वलोकोपकाराणि च ॥

तत्र मनुः ।

आचाराल्लभते ह्यायुराचाराल्लभते सुखं । इत्यादि ।

End. यस्या गावोऽभिवर्धन्त गायत्री च प्रसूतिका ।

शुद्धाग्नि दयरावेण भूमिष्ठन्तु नवोदकं ॥ इति ॥

आसीत् पूर्वं सुरगुरुसमः कामरूपेऽग्रजन्मा

दृष्ट्वा रूपं प्रमुदितमनाः प्रार्थयामास पृथ्वी ।

चार्थं कृत्वा तदनु नृपतिर्वामुद्वेर्ब्भाचे

प्राज्ञानं मे + + + + + + + + ॥

— — — — — — गान्धारीतटस्थापि कृषय — — — । — — — —

मातुः सपत्न्या वाक्येन सन्तोष + नै पुरा ।

जात एव वने सोऽपि भाविते — — — — ॥

— — — — — — — — — यस्या-

स्त्वाग्निहित्वा श्रुतिपथकुशला भूमिदेवा बभूवुः ।

विष्णूपाध्यायदेवात् — — — — — — — -

— — — — — — — — ।

— — — — — तेनैव शिष्याणां कुतूहलात् ।

संक्षिप्य विस्तरं शास्त्रं ग्रन्थः सङ्कलितोऽधुना ॥

Colophon. इत्याचार्यविकमीवेदाचार्य्यकृतौ स्मृतिरत्नाकरः परिपूर्णः ।

विषयः । सदाचारप्रशंसा । प्राभातिकपुण्यश्लोकादिस्मरणविधिः । शौचस्थाननिरूपणं । विण्मूत्रादित्यागविधिः । तत्र उपवीतस्य कर्णे निधानमेकवस्त्रविषयमिति निर्णयः । तत्र मौनस्था-पनमकरणे शौचविधिः । स्नानविशेषे प्रत्यवायोऽपि विण्मूत्रादिकमनुत्सर्जेदिति कथनं । शारीरमल-शौचविधिः । आचमनविधिः । सर्व्वादौ पादप्रक्षालनस्यावश्यकतानिरूपणं । आचमनीयजललक्षणं । आचमननिमित्तकथनं । क्षुतनिष्ठीवनादौ दक्षिणकर्णस्पर्शस्यावश्यकता । दन्तधावनविधिः । तत्र दन्तकाष्ठलक्षणतदुपयोग्यमन्त्रादिकथनं । प्रातरेव केशप्रसाधनं कर्त्तव्यमिति तद्विधिकथनं । कुश-निरूपणं तदुपयोगमन्त्रादिकथनञ्च । प्रातःस्नानविधिकथनप्रसङ्गेन तत्कालादिविवेचनं । मृत्ति-कादिभिः स्नानविधिकथनं । विशेषस्नानविधितन्मन्त्रादिकथनं । प्रातःसन्ध्याविधिः । तत्र प्राणाया-मविधितन्मन्त्रकथननिरूपणं । गायत्रीजपविधिः । प्रमादात्सन्ध्याकालात्ययसन्ध्यानिरूपणं । यज्ञोपवीतादि-निमित्तसन्ध्यावन्दनावश्यकतानिरूपणं । ब्रह्मयज्ञविधिः । मध्याह्नस्नानविधिः । तिलकविधिः । तत्र-तन्मन्त्रादिकथनञ्च । वस्त्रानुलेपनादिमाल्यधारणविधिः । तर्पणविधिकथनं । तत्करणपात्र-निरूपणञ्च । तत्र संक्षेपेण विधिकथनं । वैश्वदेवविधिः । तत्र होमसाधनादिकथनं । शान्तिकरण-

विधिश्चोक्तश्च । पति विष्णुपूजाविधिः । पितृणां संस्कारविधिनिरूपणकथनं । शौचविधिः । तत्र
दिङ्निरूपणादिकं । शौचसमयनिरूपणं । आचमनविधिः । दन्तधावनविधिः । तत्कालस्नानादि-
कथनं । स्नानाङ्गतर्पणविधिः । स्नानादौ कर्मविशेषकथनं । सन्ध्योपासनविधिः । जपहोमा-
दौ कर्मविशेषाचारविधिकथनं । गर्भाधानकालनिरूपणपूर्वेण ऋतुकालादिनिरूपणं । ऋतु-
स्नानविधिकथनं । गर्भाधानविधिः । पुंसवनविधिः । सीमन्तोन्नयनविधिः । जातकर्मविधिः ।
एवं जातकर्मनिष्क्रमणादिविधिकथनं । तत्र अन्नप्राशनविधिः । नामकरणविधिकथनम् ।
अन्नप्राशनविधिः । चूडाकरणविधिः । कर्णवेधविधिः । सीमन्तादिविधिः । विद्यारम्भविधिः । उप-
नयननिरूपणं । उपनयनादिविधिः । यज्ञोपवीतधारणादिकथनं । ब्रह्मचारिणामित्यादिनियमा-
दिनिरूपणं । वेदाध्ययनादिविधिकथनं । पितृतर्पणाकरणादिकथनं । विवाहकालस्वरूपेण
विवाहयोग्यायोग्यकन्यानिरूपणं । सापिण्ड्यादिनिरूपणं । दत्तकपुत्रविधिकथनादिकं । प्रकृताद्-
भ्युदयविधिकथनम् । कालशुद्धिवर्ज्याचारादिशुद्धिनिरूपणं । जन्मताराद्यशुद्धिनिरूपणं ।
तत्र जन्मतारादिदोषशान्तिनिरूपणं । वरकथनं । कन्यादानं वाग्दानविधिः । कन्यादानकरणार्थे
वेदिकरणादिविधिः । परिवेत्रादिकथनं । मधुपर्कदानादेः कन्याविधिः । तत्र होमादिभेदेन चतु-
र्थीकर्मविशेषकथनं । गर्भाधानादिनिरूपणं । ग्रहणविशेषे स्नानादिविधिविशेषकथनं । पतिमात-
कालनिरूपणं । स्त्रीधनादिनिजधनाधिकारनिरूपणं । निषिद्धकन्यादिनिरूपणं । तत्र कृष्णादिनि-
रूपणा । संक्रान्तिनिरूपणं । वैशाखादिद्वादशमासकृत्यनिरूपणं । तत्र विशेषतः द्वादशमासादा-
दिविधिविशेषकथनं । चरित्रव्रतकल्पनिरूपणं । कृष्णाष्टमीविधिः । जन्माष्टमीविधिः । जयन्त्यादिव्रतं ।
रामनवमीविधिविशेषकथनं । तत्र हिन्दवेऽपि पूजा कर्माङ्गनिरूपणं । गणपतिपूजाविधिः । दुर्गोत्स-
वनिरूपणं । नवरात्रनिरूपणं । प्रेतचतुर्दशीविधिः । तत्र प्रेतःपातालादिकीर्तनं । दीपावलीवि-
धिः । सुखरात्रिविधिः । कुबेरपूजाविधिः । अन्नकूटादिविधिः । भूतनिष्पत्तिविधिः । भ्रातृद्वितीया-
विधिः । आकाशदीपप्रतिष्ठाविधिः । नवान्नविधिः । एकादशीपूजाविधिः । गोपाष्टमी । कार्तिकी
कार्तिकेयस्य रथयात्राविधिः । शिवरात्रिविधिः । मकरसंक्रान्त्यादिविधिः । मदनचतुर्दशी । माघी-
सप्तम्यादिनिरूपणं । एकभक्तनक्तादिविधिः । अथ माघविधिनिषेधविशेषकथनं । माघे देवादेवता-
दिनिरूपणं । माघादिकपूर्णिमाकृत्यनिरूपणं । नवरात्रकृत्यनिरूपणम् । पवित्रारोपणाच्छीयुतादि-
मासविचारं । चैत्रपक्षमासविधिः । श्रीकृष्णजन्मादिविधिः । चातुर्मास्यविधानादिकः । शिवरात्र-
विधिः । चतुर्मासावधिविधिः । एकादश्याद्यकृत्यनिरूपणं । तदानुरूपनिर्णये प्रतिनिधानि । उपवासा-
दिकालनिर्णयादिनिरूपणं । तीर्थयात्रादिविधिः । तत्रत्यपूजातीर्थपुण्यादिविशेषणं । पतितानामाचा-
रावर्तादिकथनं । प्रायश्चित्तनिरूपणं । गोवधप्रायश्चित्तकथनं । अदत्तदानादिनाशप्रकथनं ।
निवासकरणे मठदेवालयादिकथनं । तत्र प्रतिष्ठानिर्माणादिनिरूपणं । तत्र तडागखननादिकथनं ।
तत्र इष्टापूर्ते पद्धतिः । मण्डपनिर्माणविधिः । वापीकूपादिप्रतिष्ठाविधिः । कूपादिखननविधिः ।
आरामवापीकूपादिखनने पूर्वपक्षकथनं । वृक्षारोपणादि प्रतिष्ठापनं पुष्करिण्यादिनिर्माणकथनं । वेदुनि-

गोवधादिविधिः । कूपकाण्डकूपादिनिर्णयः । अथ मद्यदेवभङ्गादिकृतेन प्रायश्चित्तविधिनिरूपणं । तत्र महापातकादिनिरूपणं । ब्रह्महत्यादिविवेचनं । पातकादिनिरूपणादिकं । प्रायश्चित्तेन नरकभेदनिरूपणं । सर्वोपद्रवनाशनिरूपणं । येनुहस्तनादिकथनं । स्त्र्यवधिनिषेधे प्रायश्चित्तविशेषकथनं । सर्वेषु पापेषु प्रत्येकं प्रायश्चित्तविधानं । मेःवधादौ वाताऽग्निपाकादिभेदेन प्रायश्चित्तकथनं । सुरापानादिप्रायश्चित्तं । चपेयपीतपानादिप्रायश्चित्तं । चण्डालादिगमनप्रायश्चित्तं । चमत्कारगमनादिप्रायश्चित्तं । निन्दितविवाहप्रायश्चित्तं । चपिनेयकसंविकयप्रायश्चित्तं । पापकर्मसंसर्गप्रायश्चित्तकथनजुवेन नवचपकथनं । स्त्रीवधादिद्वंसने प्रायश्चित्तकथनं । तानाम्बपप्रायश्चित्तं । प्रात्यप्रायश्चित्तं । मंवारयानप्रायश्चित्तं । अथ चक्रौषधिनिरूपणं । चन्द्रोदयविधिकथनं । विधार्थनिरूपणं । शुद्धिनिरूपणञ्च ।

No. 2181. रघुवंशविवेकः, वा, व्याख्यावृहस्पतिः । Substance, palm-leaf, 11 × 1¼ inches. Folia, 279. Lines, 6 on a page. Extent, 8,579 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá-grám, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, very old. Prose. Incorrect.

Raghuvaṅśa-viveka *alias* **Vyákhyá-vṛihaspati**. A commentary on Kálidas'a's great epic, the Raghuvaṅs'a. By Vṛihaspati Mis'ra.

Beginning. अथपि हरिसम्भावपितुरः सं+रपिहः ।
मुकुन्दपदवद्मवदेन्दुकरोपेयः ॥
चतुष्पदं + + + + कामं
ततोपापदं चतु षट्पदं ।
तदेव वाञ्छपि सुरासुर+
+ + + + + + + + + + ॥
कुमारिचपदहयपद्मको-
अशावताचलविनोदविश्वक्रिताचः ।
तापात्रविपदविहचपतिप्रतिश्री-
मोदिन्द हृतवपिनिर्भरकुमरोऽभूत् ॥
तस्यात्मजाभवद्दोनप्रवेद्दारेः
वाचस्पता सुकृतिनीव मयाविमाज्ञी ।
या वचनस्य वचनार्थविचारणपक्षे
प्रागादपि —— चपहीकरोति ॥

नाम्नामथाप्यनुयेनुयकीलमाकी
कालीनताद्दिनुयकैारयनुस्तिनथीः ।
यक्षोचिता प्रियतमा प्रतिकामहनि-
मुँनैव निहंतिरभृत्तुचि निहंनीति(?) ॥
मन्वयेप्रदिनम्यनिरं मुदोर्धेन्
+ + + + धनः—निन + + सुमिपान् ।
विहम्नुयात्तु विनथी मनयी मकेषु
मैाद्राधिपातु:चिनयचूरयनिद्धः ।
यो,यं मनिदयद्मनि + मनुयकायो-
————————रघुवंशविवेकमेकं
ननम्दालकनिकीर्त्तिंदुरालयाय
— — — — — — — — — ॥

End. यत यदा:न,—पूर्वापेक्षेति । पूर्वं रघवे धनं दत्तं । पश्चात् च मदंशाय ना-हरुधनं दातुमर्हसीत्यपेक्षमाणः । मन्दाक्रान्ताहर्त्तं ॥

Colophon. इति महोपाध्यायचक्रवर्त्तिराजधराचार्य्यश्रीमद्दत्तमलिनिर्मिते रघुवंशविवेके चाण्डाहवध्वनौ अष्टदशः सर्गः ।

विषयः । कालिदासकृतरघुवंशस्य व्याख्यानम् ।

No. 2182 धर्म्मपुराणं । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 105. Lines, 6 on a page. Extent, 2,433 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá-grám, Post Ráṇághát́a, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭachárya. Appearance, old. Verse. Correct.

Dharma-puráṇa. One of the Upapuránas. The codex is apparently incomplete. It contains 24 chapters, each called a *Sarga,* not Adhyáya as the subdivisions of the Puráṇas and the Upapuráṇas are usually designated. It professes to have been related by Vyása, in compliance with the request of the Rishis assembled at the Naimisha forest.

CONTENTS. Praise of Bráhmaṇas. Do. of Gáyatrí. The presiding divinity of the Gáyatrí. Gáyatrí five-headed. Mantras of Vásudeva. Classification of Bráhmaṇas according to their merits. The worst of Bráhmaṇas not to be subjected to capital punishment. Stories relating to bad and good Bráhmaṇas. Praise of Garuḍa. General rules regarding punishment for Bráhmaṇas. Heinous crimes. Diseases resulting

from sins in former existences. Taking of the property of Bráhmaṇas prohibited. Fornication with Bráhmaṇís prohibited. Discussion regarding what constitutes killing of Bráhmaṇas. Professions for Bráhmaṇas for earning their livelihood, commerce and warfare. Giving of fodder and water to other's cattle. Praise of cows and Bráhmaṇas. Maturation of milk in cattle. Presiding divinities of the different members of the body of a cow. Merit of giving away cows of different colours. Rituals for the rite of Vṛishotsarga. Morning duties. Morning oblations to the manes. Presiding divinities of waters. The divinity of the kus'a grass. Praise of the Vilva tree. Worship of Ganes'a and other gods. Rules regarding good conduct (*áchára*). Impropriety of not bathing daily. Purification of things. Purity of meals, beds, vehicles, &c. Rules regarding salutation to females. Sin of association with prohibited women. Offence of touching chaff, &c. Salutation to uncles, &c. Sides facing which meals may be taken. Kali defined. Filial devotion. Offence of going out on pilgrimage without the permission of parents. Story of a chaste woman. Story of Tuládhára. Propriety of performing the Vṛishotsarga rite at the first s'ráddha for a parent. Charities on such an occasion. Special rules regarding the performance of the first s'ráddha at particular sacred places. Duties on the day next after that of the death of a parent. Proper time for performing the first anniversary s'rádda. Expiations for accidental omission of a s'ráddha. Story of seven fowlers. Story of Máṇḍavya. Prohibition of adultery. Merits of the name of Govinda. Merit of hearing the Puráṇas recited. Duties of widows. Presentation of pitchers full of water for the remission of all sins. Rules for concremation. Fit time for marriage of girls. Sin of selling daughters. Praise of truthfulness. Story of a S'údra. Story of a daughterless man. Story of Manobhavá. Story of five Bráhmaṇ boys. Merit of consecrating tanks for public use. Praise of As'vattha and other trees. Dedication of bridges. Rules regarding postures. Merit of burning pastiles in temples. Rules for erecting temples, &c., and planting trees, &c Praise of the rosary made of Rudráksha seeds (*Elcocarpus ganitrus*). Merits of the emblic myrobalan tree. Story of a ghost. Merits of the tulsi plant, and of its blossoms. Praise of the river Ganges.

Beginning रक्षन्तु वः प्रचरद्दानमधुव्रतविभ्राः
कालीयनामदलनाप्तविधिंसितांशाः ।

चातुर्वर्ण्यविरुद्धपापकथाः
प्रलयप्रलयचिन्ता चरित्राद्भुतकथाः ॥
यतः प्रत्यहं श्राव्य वैष्णवजिज्ञासवे ।
धर्म्मोत्तोत्तमकथाय संसारार्णवसेतवे ॥
नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥
शौनक उवाच ।
सूताशो सतः सूतोद्गुरूणां प्रबोधकः । इत्यादि ।

End. इत्थमाविष्कृता चापि ग्रन्थसार पुरोधसा ।
नाकर्षी ये ममाः पुण्या ते सदा निर्व्वाणदं ॥

Colophon. इति श्रीधर्म्मपुराणे महानारायणकथा चतुर्दशः खण्डः ॥
शाके वेदविद्यावसुगुणिमहाकाशकामिते कार्त्तिके
श्रीमत्केशवमण्डलः प्रथमा श्रीरामदेवेन वै ।
जायायां किल भागरामदृष्टे पावेयरत्नाकरे
पुष्यं धर्म्मपुराणमात्र कृतवद् दृष्टा तु सम्मानकाः ॥
पुराणं ममतः श्रीमत् शेषदेवं पि पाठकी ।
धर्म्मजविन्नीतोऽथ परम मस्तं मतिम् ॥ शकाब्दाः ११६० ।
(शकाब्दा न लिपिकाल इति ज्ञेयं ।)

विषयः । नारदेन सह शौनकादीनां संवादेन नारायणमाहात्म्यकीर्त्तनं । नारदीयनारायणकथनं । नरदिव्यदेवतानिरूपणं । नारायणाः सम्पूर्णसत्त्वादिकथनम् । वासुदेवमन्त्रादिकथनमाहात्म्यकीर्त्तनं । सम्पन्नवस्तुसमन्वयकपालानि । सम्पन्नानि नारायणस्य सन्निधेयकीर्त्तनं । पुरुषाणि पञ्चात् नानुपरिमल सदाचारकीर्त्तनं । सत्कृतमाहात्म्यकथनं । नानाकर्म्मणां सुफलनिरूपणविशेषः । सदाचारकादिनिरूपणं । दुरितनाशानुकल्पेन नारीणामादितीर्थविशेषनिरूपणं । सत्यकथनादिविवेकः । मासव्रतादिपञ्चनिर्णयः । सत्यव्रतविचारः । नारायणस्य धर्म्मोपायाम्भोजस्वरूपकथनं । सप्तसुवर्णादिवनादिकदानमन्त्रनिरूपणं । मत्स्योपचारादिकः क्षेत्रादितीर्थविधिकथनं । नैमित्तिकाचारपालनं । चतुर्म्मासादीनां मध्ये व्रतसन्ध्यादिविधानेन सविधानपद्धतिकथनं । श्रीरङ्गक्षेत्रेषु सचिदानन्ददेवतायकथनं । प्रातरादिवन्दनेन श्रीरामचन्द्रकथनं । तर्पणादिविधिः । तत्र ग्रामःकथनिरूपणं । नारायणादिविधिः । जलदेवतादिकथनं । कुशनिरूपणपूर्वेण कुशदेवतादिनिरूपणं । नित्यमाहात्म्यकथनं । सन्ध्यादिपूजाविधानं । आचारविधिकथनं । नानाकल्पे देवकथनं । स्वस्तिकथनं । श्रीरामचन्द्रादिस्तुतिकथनं । श्रीनारायणादयो विशेषकथनं । निधिप्रतीर्थ्यमें देवकथनं । गुणादिकामें देवकथनं । कलिकालिकमानुषादिकमसारे

शेषकथनं। भोजनादौ दिङ्निरूपणं। कविनिरूपणं। पिण्डनिर्व्वपणं। पितॄणामनुज्ञया तीर्थ-दिवसे शेषकथनं। अथ पतितादिपाकाशनकथनं। गुर्व्वादिपाकाशनकथनम्। पितृयज्ञे प्रवीत्-कर्म्मविधानाभिधानं। तत्र स्नानादिविधिकथनं। तीर्थविशेषे पितृयज्ञे विशेषनिरूपणं। तपो-वनदिवसकर्म्मकथनं। उपवासादिश्राद्धकालनिरूपणं। दैवात् नाशकाले प्रायश्चित्तकथनं। अथ उग्रप्रायोपाख्यानकथनं। नारकीयोपाख्यानकीर्त्तनम्। परदारगमननिषेधकथनं। गोविन्दना-मनामाहात्म्यकथनं। पुराणश्रवणमाहात्म्यकीर्त्तनं। विवाहधर्म्मकथनं। सर्व्वोपायधर्म्माय प्रभूत-दानविधिकथनं। दशमदानविधिकथनं। विवाहयोग्यकन्यादिनिरूपणं। कन्याविक्रयादौ दोष-कथनं। सत्यप्रशंसा। अथ ब्रह्मोपाख्यानकथनं। वकिलोपाख्यानकथनं। मनोरथोपाख्यानकथनं। मधुसूदनोपाख्यानकथनम्। अथ कन्यादिदानमाहात्म्यकीर्त्तनं। पञ्चमहादिदानमाहात्म्यकीर्त्तनं। वेदपुस्तकदानकथनं। गोप्रचारकथनं। कूपादिदानविधिः। देवप्रतिमास्थापनादिकथनं। वृक्षरोपणा-दिविधिः। वृक्षरोपणमाहात्म्यकीर्त्तनं। वापीमाहात्म्यं। अथ प्रेतोपाख्यानकीर्त्तनं। तुलसीमाहात्म्य-कथनं। तुलसीमञ्जरीमाहात्म्यकथनमुखेन तुलस्याः स्वरूपकथनं। गङ्गामाहात्म्यकीर्त्तनञ्च।

No. 2183. कृत्यकल्पतरुः, (नियतकालकृत्यकाण्डम्।) Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 167. Lines, 9 on a page. Extent, 3,446 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1510. Place of deposit, Ulá-grám, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Incorrect.

Kṛitya-kalpataru. An elaborate digest on duty. By Lakshmí-dhara Bhaṭṭa. The codex contains only the chapter on Nityakálakṛitya. The subject is Áchára in all its phases.

Beginning. येन प्रत्यक्षमन त्रिभुवनपति स्नानादिभिः कर्म्मभि-
र्व्वेदैः पञ्चनित्यमहायज्ञनिर्म्मितः + + + + + ।
+ + + + + + सततम् निरवद्यं च सन्नोपर
कार्य्यं नैयतकालिकं कथयति प्रीत्यै हरीशं सतां ॥
इत्यादौ वाच्यं शौचविधिः स्नानविधिर्व्वदः ।
तर्पणं वैश्वदेवादिपञ्चयज्ञविधिक्रमः ।
भोजनं पञ्चयोपेतं शयनं च भोजनोत्तरं ॥
+ + + + + + + + + द्रव्यं मदनान्तरं ।
तिथिकृत्यञ्च कालादीप्रदानविधिक्रमा ॥
गोप्रसूता हयोद्भवैः पुराणपठने विधिः ।
+ + + + + + + + + + ततः प्रवृत्तिना ॥

चतुर्दशाब्द वर्षाणि शाके नैवलकासिके ।

अथ नैवलकाङ्कलमानि । तत्र दृष्टः ।

End. स शेषकालमेतत्ताजम् यावज्जीवा भवः सदा ।

न तत्र पुरतोऽपीह वायवेत् प्राणिनोऽपि च

प्रचरात् प्रभुवाद्भवतु यथाभक्तिसमन्वितः ।

योगी योगज्ञमाप्नु स प्रेतोत्तमयोगुचेः ॥

Colophon. इति सकलस्मृतिनिपुणिकभट्टाचार्यविरचिते कलकण्ठरे नित्यनकाल-कलवाचं समाप्तमिति ।

चर्मालमतीशनिशिचसद्दाचार्याणामेतेऽखिलाना ।

नैवनकालिकपुष्करमेतत्तिथ्यानिवायाना ॥

द्विपञ्चद्विगते अलिते शाके चैवत्र शुभाके ।

परिपूर्तिं निश्चिता गौरचिदन्द्रेण प्रक्षेन ॥

शकाब्दाः १६६० । मासः ७ चैत्रः । लेखकमवितावराति ७९६० ।

विषयः । प्रातःकृत्यनिरूपणं । दन्तधावनादिविधिः । निषुरेव दन्तकाष्ठनिरूपणं । प्रातः-स्नानादिविधिनिरूपणं । स्नानकालादिनिरूपणं । केशादिप्रसाधनविधिः । देवकार्यकालादिनिरू-पणं · क्रियाकालादिविधिः । सन्ध्याविधिः । जपविधिः । तर्पणविधिः । वैश्वदेवादिविधिः । अति-थिपूजाविधिः । भोजनविधिः । भोज्याभोज्यनिरूपणं । यज्ञविंशतिविधिप्रतिषेधविवेचनं । कुटादि-चतुष्कवर्जनपूर्वकं नमस्कारविधिप्रतिषेधविवेचनं । भोजनोत्तरकर्मनिरूपणं । शयनविधिः । सन्ध्या-चमनविधिः । एकादशापवर्जनं । धर्मकृत्यनिरूपणं । तत्र संस्कारादिनिर्णयः । प्रवरनिर्णय-कालादानक्रियाकृत्यनिरूपणं । तत्र निर्णयेन चैत्रादिषु तिथिविशेषे कृत्यविशेषनिरूपणं । आकृष्ट-श्राद्धादिषु कार्तिकपौर्णमास्यां दीपदानायचकलादिवर्णनं । अशौचनिर्णयविधिः । श्राद्धादिवि-धिः । द्रव्यशीद्धादिविधिः । पुरश्चरणविधिः । तत्र शान्तिकपुष्टिकादिचोदनवशादिक-चनम । अथ सर्वेष निषुरेव विधिविवेचनं समाप्तमिति ।

No. 2184. आह्निकाचारराजः । Substance, country-made yellow paper, 17 × 5 inches. Folia, 218. Lines, 10 on a page. Extent, 7,900 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá-grám, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadíyá, Dínanátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Áhnikáchárarája. A digest of the Smṛiti rules regarding every-day duty. By Rámánanda Váchaspati, great-great-grandson of Push-karáksha, of the family of Sarvánanda. It was compiled under the auspices of Rájá Kṛishṇachandra Ráya, of Nadíyá, about the middle of the last century. The Rájá is named Mahárája Rájendra.

Beginning. आसीत् पुण्यवतीव चारितरता श्रीमत्य सूर्य्यंवती
गोविन्दाभिरितापतिश्च भरतैर्युक्ताभवे राजते ।
यस्याः पाण्डुरोजराजनयोः श्रीकृष्णचन्द्रोऽनुजः
धर्म्मे च समाहितेन विदुषीमन्यं दिवाकल्पते ॥

अपि च ।

कीर्त्त्या येन पिनाकिनं त्रिभुवनं कान्त्या जितश्चन्द्रमा
सत्या देवगुरुः क्षमा च मनसा मूर्त्त्या मनःसम्भवः ।
धृत्या क्ष्मा च मया दिवाः सुकृतिनः पुण्यैः प्रतापैर्यथा
दानैर्दीनजनोऽथ दुःखमखिलं दुष्टारिभावान्वितः ॥
येनेदं वाजपेयप्रभृतिमखशतैरग्निहोत्रैश्च नित्यं
भक्त्या श्रीरामकृष्णेश्वरगिरितनयामूर्त्तयः स्थापिताश्च ।
गेहे यस्याब्धिकन्या निवसति सततं भारती कण्ठदेशे
चाहैनग्नरूपा करवरमेखिनी निवसा त्वत्सरोजे ॥
सोऽयं गौडक्षितीन्द्रोऽभवत्भुवि महाराजराजेन्द्रनामा
श्रीरामश्रीरामवल्लभकुलतिलकः श्रीनवद्वीपनाथः ।
आदेशात्तस्य पूर्व्वोदितविविधमतग्रन्थसंघान् विलोक्य
श्रीरामानन्दनामा रचयति रुचिरं चाह्निकाचारराजं ॥
नानाशास्त्रं पुराणानि सर्व्वाणि द्विजकुलोत्तमः ।
तस्य प्रयोगपाठेन श्रीराजेन्द्रसभासदा ॥
श्रीमाधवसुतेनापि [illegible] ।
निबध्यतेऽद्य संक्षेपात् ग्रन्थोऽयमाह्निकं मया ॥
विण्मूत्रयोः नु त्यागस्य शौचं विशेषतः ।

— — — — — — [illegible] । इत्यादि ।

End. [illegible] ।
[illegible] ॥

Colophon. इति श्रीमन्महाराजराजेन्द्ररामदत्तकृताह्निकाचारराजीये समाप्तः ।
समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । प्रभातकृत्यविधिः । विण्मूत्रत्यागविधिः । शौचविधिः । पादप्रक्षालनविधिः । दन्तधावनविधिः । [illegible] । कर्म्माङ्गआचमनविधिः । तत्र शौचे विशेषकथनं । शिखाबन्धोपवीतादिकथनं । कर्म्माङ्गतिलकधारणविधिः । रुद्राक्षधारणादिविधिः । कर्म्माङ्गतिलकविधिः । [illegible] । स्नानादिविधिः । [illegible] । तिलकविशेषकथनं । कर्म्माङ्गकर्म्मनिरू-

णं । विपाककर्षादिप्रायश्चित्तविधिः । कर्माकर्मविपाकादिविधिः । विपाकप्रायश्चित्तविधिः । प्रातःस्नान-
विधिः । सन्ध्योपासनादिविशेषता, नानाजप्य कर्माणि । सर्वप्रविवेकः, तत्र नानानादि-
मतेन तिथिव्रतनिरूपणं । राजव्रतादीनामविधिः । तत्र गुरुवारे व्रतत्वे शालग्रामादिनि-
रूपणं । तत्र पुराणप्रायश्चित्तकथनम् । मासपर्वादिविशेषणं । देवतार्चनादिविधिः । कृच्छ्रादीनामवि-
धानविधिः । कृच्छ्रादिकथनं । कृतीयकल्पादिपरिकथनं । प्रकारवर्णादिकथनं । अन्नाद-
वर्णनम् , मार्कण्डेयवर्णनम् । तिथ्यादावविधिः । नक्षत्रनिरूपणप्रसङ्गेन पानकथनम् । वेदा-
ध्ययनादिविधिः । पापायनविधिः । वेदव्रतादिकथनं । विवाहादिनिरूपणं । विवाहाक-
कथनं । एवं कन्यादाननिरूपणं । कथापुराणादिनिरूपणं । चतुर्विंशादिचतुर्दशविधानकथनं । चत-
र्वर्णनिरूपणं । यतिनिरूपणं । तत्र मतादिकथनं । ब्रह्मचारीणां जीविकानिरूपणं । षट्कर्मा-
दिविधिः । एवं यतिधर्मादिवर्णकथनं । वानप्रस्थनिरूपणं । सूतकाशौचसंस्कारविधिकथनं । कर्मविपाक-
कर्माणि । श्राद्धकाले भक्ष्यविधिकथनं । ब्रह्मचर्यादिव्रतविवर्जितभक्षणविधिः । श्राद्धकल्प-
विधिः । श्राद्धे भोजनकालादिनिरूपणं । कूपवापीपुष्करिण्यादिकथनं । तडागादिमहिमा ।
मठादिनिरूपणं । वापीविशेषे तडागकथनं । तडागवाप्यादिकथनं । मठारामवृक्षविधिः । मन्त्र-
पाठविधिः । देवपूजाविधिः । पूजाकालनिरूपणं । शिवलिङ्गादिपूजनविधिः । पञ्चोपचारादि-
निरूपणं । पुष्पादिविशेषणं । पञ्चदेवतापूजाक्रमः । पार्थिवादौ देवपूजाधिकारविशेषणं । प्राण-
प्रतिष्ठाकथनं । तत्र नानामन्त्रैर्देवकथनम् । नवदेवताप्रतिष्ठाकथनं । शालग्रामपूजावि-
धानादिकथनं । नानाग्रन्थोक्तशिवपूजाप्रमाणानि । गुरुशौचाचारः । नानाग्रन्थोक्तदेवपूजायां विशेषक-
थनं । गणेश-सूर्य-विष्णु-शिव-दुर्गापूजासु विशेषकथनं । नानाग्रन्थेषु शिवलिङ्गपूजायां पञ्चामृ-
तकथनं । वैश्वदेवादिविधिनिरूपणं । पितृयज्ञादिकथनं । चतुर्दशपञ्चदानविधिः । अतिथिपूजा-
विधिः । भोजनविधिकथनप्रसङ्गेन भक्ष्याभक्ष्यादिनिरूपणं । भोजनकाले निषिद्धानि । अशौचावि-
रूपणं । अशौचसङ्करनिरूपणं । अशौचापवादनिरूपणं । तत्र पक्षिषु सारस-हंस-श्येन-गीधबकादीनां
अभक्ष्यकथनं । तथा छाग-मेष-मत्स्य-पक्ष्यादीनां मांसादिभक्षणानां भक्षणम् । पक्षिषु तित्ति-
रि-कपिञ्जल-मयूर-चटक-कपोत-सारसादि-कोकिल-चित्रकादीनां भक्षणकथनं । भक्ष्या-
भक्ष्यनिरूपणं । नानाग्रन्थोक्तभक्ष्याः पक्षिणः । एवं पशुषु भक्ष्याभक्ष्यकथनं । मांसभक्षणादिविधिवि-
शेषणं । दधिदुग्धनिरूपणं । तथाप्यपोषणेऽवदेवादिपूजाविधानकथनं । द्रव्यशुद्धिकथनं । धाती-
फलभक्षणनिरूपणं । तत्र गुरुतादिकथनकथनं । रजस्वलाधर्मकथनं । ततो शुभाशुभशकुनक-
थनं । तत्र वर्णेन विविधेषु विषयेषु नानाग्रन्थेषु सविस्तरपूर्वकं विविधशकुनादिविधानं
ज्ञातव्यमिति शेषं ।

No. 2185. गायत्र्युपनिषत्। Substance, foolscap paper, 7 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent, 36 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rāṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annádáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Correct.

Gáyatrí Upanishad. Praise of the Gáyatrí and on the divinities presiding on the different words and feet of that sacred hymn. The work professes to be a Upanishad, and bears no author's name.

Beginning. अथ गायत्र्युपनिषत्। ॐ तत् सत्। ॐ ब्रह्म वेदं शिवं प्रतिष्ठामायतन-मेतत्। तपसा यदि तस्मात् अधीयेत् तत् सत्यप्रतिष्ठं सविता सावित्र्यां ब्राह्मण्यां इत्यादि।

End. स योगी स सर्व्वयाजी स एव परमहंस। स तत्त्वोऽभवति स तत्त्वाभ्यति।
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः।

Colophon. इति गायत्र्युपनिषत्।

विषयः। गायत्र्याः पदभेदेन पादभेदेन च देवताकथनपूर्व्वकं तन्माहात्म्यादिकीर्त्तनं।

No. 2186. गायत्रीहृदयम्। Substance, foolscap paper, 7 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 112 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya; another copy at Benares, Bábu Hariśchandra. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Gáyatrí-hṛidaya. On the origin of the Gáyatrí hymn, the purport of that part of it which is called Vyáhṛiti, the true meaning of the Gáyatrí, different modes of contemplating the Gáyatrí at the morning, noon and evening prayers, and the merits of the hymn. Anonymous. The work opens with the benedictory verse which occurs at the beginning and end of some of the authentic Upanishads, and apparently pretends to be a Upanishad.

Beginning. ॐ परात्मने नमः। विष्णुरोम्। सह नाववतु सह नौ भुनक्तु सहवीर्य्यं करवावहै। तेजस्विनावधीतमस्तु मा विद्विषावहै। ॐ नमस्कृत्य भगवान् याज्ञवल्क्यः स्वयम्भुवं परिपृच्छति। इत्यादि।

End. इदं नित्यमधीयेत ब्राह्मणः प्रयतः शुचिः।
सर्व्वपापैः प्रमुच्येत ब्रह्मलोके महीयते॥
ॐ सह नाववतु सह नौ भुनक्तु सहवीर्य्यं करवावहै ॐ शान्तिः।

Colophon. इति गायत्रीहृदयं समाप्तं ।

विषयः । गायत्र्याः स्वरूपनिरूपणं । गायत्रीणां नामनिर्वचनं गायत्र्युद्देशकथनं । ध्यान[1] मन्त्रादौ गायत्र्याः ध्यानविशेषकथनं । गायत्रीशापोद्धारकथनं ।

No. 2187. गायत्रीव्याख्या । Substance, foolscap paper, 7 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent, 36 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇaghâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Correct.

Gáyatrí-vyákhyá. A commentary on the Gáyatrí hymn. Anonymous.

Beginning. अथ गायत्रीव्याख्या । ये गायन्ति गायति धीहृदिः सर्वो ध्यानं यचेति पुण्य- षिः सर्वैः शिरः मेऽग्रार्थं विमोक्षविधयो: ईप्सया ममपालः ब्रह्मविज्ञानपोदयात् प्रेरयतु मनपरि- वर्तनं प्राप्तं मनसम्मिलयेत् । इत्यादि ।

End. इत्येव गायत्री चतुर्विंशत्यक्षरा सम्पूर्णा ।

Colophon. इति गायत्रीव्याख्या समाप्ता । ॐ तत्सत् ।

विषयः । गायत्र्या व्याख्यानं ।

No. 2188. पिच्छिलातन्त्रम् । Substance, country-made yellow paper, 14 × 3½ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 186 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya; another copy at Siuḍi, Zillá Vírabhuma, Kuladánanda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Pichchhilá Tantra. An apochryphal or mediæval Tantra. The codex is incomplete. CONTENTS: I. Faith in spiritual guides. II. Praise of the goddess Káliká. III. Praise of the mantra of Durgá. IV. Rules regarding the use of the mantra of Kṛishṇa. V. Mantras for removing infertility in women, and for the cure of certain female diseases. VI. Mantras for performing incantations for subjugating and dementing people. VII. Do. for apprehending thieves. VIII—IX. Do. (in the Bengali language) for neutralizing poisons. X. Assumption by Kaulas of Víra and Pas'u characteristics during the

daytime. XI. Recitation of the mantra of Kálí for the fruition of particular desires. XII. Purification of ritual articles. XIII. Mantra of Durgá.

Beginning. कैलासशिखरासीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।
भवानी रहसि प्रीत्या जगाद मधुरं वचः ॥
देव्युवाच ।
भगवन् देवदेवेश लोकानुग्रहकारक
कथितं यत्त्वया देव कालिकासाधनक्रमं ।
अन्यासामपि देवीनां साधनानि वदस्व मे ॥ इत्यादि ।

End. तस्य विघ्नाः पलायन्ते सर्वं सर्व्वसुखं भवेत् ।
इयं विधिः कालिकायाः दुर्गायाः श्रीप्रदा मता ॥

Colophon. इति पिच्छिलातन्त्रे चतुर्दशः पटलः ।

विषयः । प्रथमे मन्त्रसिद्धिनिरूपणं । २ये,—कालिकामाहात्म्यकीर्त्तनं । ३ये,—दुर्गामन्त्रमाहात्म्यकथनं । ४र्थे,—शवसाधनादिविधिकथनं । ५मे,—बन्ध्यादिनाशनमन्त्रादिकथनं । ६ष्ठे,-वशीकरणोच्चाटनविधिकथनं । ७मे,—वीरसाधनविधिकथनं । ८मे,—९मे,—यन्त्रसाधना विधानादिमन्त्रकथनं । १०मे,—दिव्यवीरपशुभावकथनं । ११शे,—अभीष्टसिद्ध्यै कालीमन्त्रजपविधिकथनं । १२ शे,—नित्यपूजाविधिकथनं । १३शे,—भूतशुद्धिविधिकथनं । १४शे,—दुर्गामन्त्रनिरूपणं ।

No. 2189. शृङ्गारतिलकटीका । Substance, country-made yellow paper, 13 × 4 inches, Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 216 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

S'ṛiṅgára-tilaka-ṭíká. A commentary on an erotic work called *S'ṛiṅgára-tilaka*, and commonly attributed to Kálidása. By Kavirája-chandra, or Chandra, the great poet.

Beginning. यदङ्घ्रिकाविलरजःपरमाणोरनुग्रहात् ।
ममात्यज्ञानतिमिरं तं वन्दे गुरुमव्ययं ॥
श्रीकालिदासेन कवीन्द्रचन्द्रशिरोऽवतंसेन कृतेष्वपीषु ।
श्लोकेषु गौडब्रजकुलप्रकृतमनोऽमि टीकां कविराजचन्द्रः ॥
सर्व्वत्र शृङ्गाररसस्य पद्यं पद्यानि शास्त्रस्य तु वेत्ति कश्चित् ।
प्रत्यक्षभूतं सुतरां यथास्मिन् देवे निविष्टं परमं पुमांसं ॥

— — — — — — — — एव कालिकाख्याः [illegible] [illegible]-
[illegible] — — — — — — — — [illegible]-
[illegible],—[illegible]——इत्यादि ।

End. [illegible]-[illegible], [illegible]-
[illegible] । [illegible] ।

Colophon. इति [illegible] ।

विषयः । [illegible] ।

No. 2190. तन्त्रकौमुदी । Substance, country-made yellow paper, 17 × 3 inches. Folia, 123. Lines, 7 on a page. Extent, 4,412 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1729. Place of deposit, Ulá, Post Rápághát, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhattácharya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Tantra-kaumudí A Tantric digest. Anonymous.

CONTENTS: Religion defined. Káliká, the highest divinity. Twenty-seven Mahávidyás. The six Ámnáyas, their origin and classification. Circumstances which lead to the assumption of the forms of Káliká, Ugratárá, Nílasarasvatí, &c. Praise of Vidyá. Creation of the universe. Origin of Brahmá, Vishnu and Rudra from the union of S'iva and S'akti. Origin of the alphabet of 50 letters and of the names of Mádhava, Govinda, &c., from the body of the Deví. Origin of the earth and other regions. Do. of virtue and vice. Do. of vegetables and animals. Phantasmal character of the creation. Sexual genesis. Anatomy of animals. Character of the bodies assumed after death. Múládhára and other Sákta diagrams. Initiation into religion. Spiritual guides defined. The Siddhavidyás defined. Duties of S'údras. Philosophy of Jnána Yoga. Do. of Dhyánayoga. Rules for counting rosaries. Do. for reciting the *Ajapá* mantra. Ritual for the worship of S'iva. Do. do. of Syámá. External worship. Internal worship. Purification of the month. Kulluka, &c., defined. Religious bridges defined. Charms and amulets. The fivefold purifications. Mantra of Chauragapes'a. Rules for Purus'charana. Duties of S'údras. Incantations for bringing on rain. Rules for performing a mystic rite with an owl.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] तन्त्रकौमुदी ॥
तन्त्राणां [illegible] ।

अतितुष्टमनं श्रीशं नित्यं शैवं गुरुस्तुतिः ॥
नानाभावविनिर्मुक्ता गुणातीता निरञ्जने ।
निरञ्जनाय,—
ब्रह्मविष्णुशिवादीनां जनेतव्या निशीश्वरा ।
पुनः प्रलीयते यस्मात् सा नित्या परिकीर्त्तिता ॥ इत्यादि ।

End. अवधूतवर्णाश्रिता इदं निरञ्जनावधि ।
मधुना भोजनादेव यथा कर्त्तव्यादरे ॥
सर्वविधिविधेयताय इदम् वचनं यथा ॥

Colophon. इति पार्वतत्यां तत्त्वनीयुक्ता परमेश्वरसंवादे अवधूतस्य प्रशंसा । समाप्तश्चायं ग्रन्था । शकाब्दाः. १७२९ ।

विषयः । गुरुनिरूपणं कालिकेव परं ब्रह्मेति निरूपणं । मतभेदेन षट्त्रिंशत्तत्त्वप्रकारभेदा-विद्याकथनं । पूर्वपक्षिमादिचक्रात्मकथनं . तेषामुत्पत्तिकथनं विद्यामकीर्त्तनञ्च काशीभूमिपरि-पदद्मानकथनं । वयतारात्मीक्षरस्त्यादिरूपधारणविवरणकीर्त्तनञ्च । विद्यामाहात्म्यकीर्त्तनं । जगतदृष्टिप्रकरणकथनं । त्रिगुणात्मकत्वविगुणात्ब्रह्मविष्णुरुद्राणामुत्पत्तिकथनं । पञ्चमहदर्शनाद्-देवीशरीरात् सरस्वत्येव नानवेदविन्द्रतत्त्वादीनामुत्पत्तिकथनं । तथा कीर्त्तिकान्तिसत्यादी-प्रकृतीनामुत्पत्तिकथनञ्च । पृथिव्यादीनामुत्पत्तिः । चतुर्वर्णानामुत्पत्तिः । स्थावरजङ्गमादिसृष्टिः । जगतोमायामयत्वकथनं । तथा जगतः प्रतिबिम्बस्वरूपत्वकीर्त्तनञ्च । जीवस्वरूपभेदेन जीवानामु-त्पत्ति प्रकारकथनं । शारीरविद्याकथनं । सर्वेषामसारनिर्वाणविद्यादिशरीरस्य सविवरणकथनं । मूलाधारादिषट्चक्रप्रकीर्त्तनं । दीक्षाविधिकथनं । विविधसाधितमन्त्रनिरूपणं । शिवविद्या-निर्णयः । शूद्राणां कर्त्तव्याकर्त्तव्यनिरूपणं । ज्ञानयोगकथनं । ध्यानयोगकथनं । जपविधिकथनं । तर्पणविधिः । शिवपूजाविधिः । श्रावणपूजाविधिः । कुम्भस्थापनविधिः । पञ्चतत्त्वविधिक-थनं । गृहयोगविधिः । कुण्डादिनिरूपणं । सेतुमन्त्रसेतुनिरूपणं । कलसेतुनिरूपणं । पञ्च-मुद्रानिरूपणं । वीरसाधनतन्त्रविधानं । पुरश्चरणविधिकथनं । शूद्राणां कर्त्तव्याकर्त्तव्यनिरूपणं । दक्षिणाचारविधिकथनं । अवधूतलक्षणविधिकीर्त्तनञ्च ।

No. 2191. काशीखण्डटीका (उत्तरार्द्धं ।) Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 151. Lines, 5 cn a page. Extent, 2,344 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, old. Prose. Correct.

Káśíkhaṇḍa-ṭíká. A commentary on the Kás'íkhaṇḍa section of the Skanda Puráṇa. By Chaitanya *alias* Rámánanda, disciple of Rámendravana.

Beginning रामं नमामि परमात्मस्वरूपकाशं
विश्वस्य रक्षणभवादिकरप्रभेदं ।
[illegible]
श्रीजानकीमुखपद्माश्रितपादपद्मं ॥
[illegible] प्राप्य [illegible] ।
[illegible] नत्वा श्रीरामेन्द्रवनाभिधं ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥

[illegible] ।
[illegible] । इत्यादि ।

End. [illegible] "[illegible]" [illegible]-
[illegible] "[illegible]" ।
[illegible]
[illegible] श्रीगुरेन्द्रो [illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible]-
[illegible] ॥
[illegible] च [illegible] च द्वे टीके [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible]
\+ + + + [illegible] ।
[illegible] श्रीरामनामा [illegible]-
[illegible] टीका [illegible] ।
इति श्रीकाशीवृत्तिटीकायां [illegible] ।

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमत्[illegible] श्रीरामेन्द्रवन-
शिष्येण [illegible] रामानन्देन कृता काशीवृत्तिटीका समाप्ता ।

विषयः । [illegible] परिशेषपर्यन्तं [illegible]-
[illegible] ।

No. 2192. **तत्त्वोपनिषत्** । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent, 23 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Tattvopanishad. A dissertation on the great Vedántic dogma of *Tattvamasi*, "thou art that." Anonymous. The work professes to be a Upanishad.

Beginning. अथ तत्त्वोपनिषत् । अथ महावाक्यप्रकरणं व्याख्यास्यामः । तत्त्वमसीति सोऽहमेति महावाक्यं ।—इत्यादि ।

End. हृदयकमलमध्ये सूर्य्यबिम्बाननञ्च
सकलभुवनबीजं ब्रह्मसंज्ञावरेण्यं ।
अवतुवपुषमिन्दुं बहुपञ्चाननञ्च
भुजगवलयहारं भस्मदिग्दाङ्गमीशं ॥

ॐ तत् सत्, ॐ तत् सत्, ॐ तत् सत् । ॐ शान्तिः ॐ शान्तिः ॐ शान्तिः ।

विषयः । तत्त्वमस्यादिमहावाक्यार्थप्रकाशनं । तत्र अध्यात्मनिरूपणमुखेन लक्षणाकथनञ्च ।

No. 2193. **कौलिकोपनिषत्** । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folium, 1. Lines, 7 on a page. Extent, 12 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Correct.

Kaulikopanishad A manual on the duties of Kaulas. A Tantric digest, but professing to be a Upanishad.

Beginning. अथ कौलिकोपनिषत् । अथातो धर्म्मजिज्ञासा । ज्ञानं बुद्धिश्च ज्ञानं मोक्षकारणं मोक्षः सर्व्वज्ञतावृद्धिः—इत्यादि ।

End. प्रातरुत्थाय दैविकः आज्ञासिद्धिर्भवति भैरवाज्ञा परमेश्वरी यथाचारविरोधोऽपि इति पूजां कुर्व्वन्ति यदि अयेष्ठा मन्यन्ते "द्विषन्तो" नन्दते वने । ॐ तत् सत् ।

Colophon. इति कौलिकोपनिषत् समाप्ता ।

विषयः । संक्षेपेण कौलिकानामाचारकथनं ।

No. 2194. कालिकोपनिषद् । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 61 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Úlá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Correct.

Kálikopanishad. A dissertation on the mantras of Kálıká, the mode of meditating on that goddess, and her praises. This also professes to be a Upanishad.

Beginning. अथ कालिकोपनिषदं । अथ देवीं ब्रह्मरूपे ब्रह्मस्वरूपिणीं ध्यायामि सुमतीं त्रिगुणां गुणां सुमतीं—इत्यादि ।

End. मायासवादेन सिद्धिर्भवति इह वै कालिकायनीयां मासैक मासानुयनीयां त्रिपुरायनीयां सर्वांस्तु दुर्गायनीयां इत्येतान् विद्या । ॐ नम् नम् ॐ नम् नम् । ॐ नम् नम् । ॐ कालिकायै । ॐ कालिकायै । ॐ कालिका ।

Colophon. इत्याथर्वणे वेदे सौभाग्यकाण्डे कालिकोपनिषद् समाप्ता ।

विषयः । कालिकायाः मन्त्रध्यानमाहात्म्यादिकथनं ।

No. 2195. परीक्षापद्धतिः । Substance, agallochum bark, 14 × 4 inches. Folia, 40. Lines, 6 on a page. Extent, 716 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Úlá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Paríkshápaddhati. A digest of rules regarding various kinds of ordeals. By Vásudeva. The ordeals are what have been fully described in Mcnaughten's Hindu Law.

Beginning. विघ्नध्वान्तप्रपायिस्मृतपाविनायकः ।
विरच्यते मयेदानीं परीक्षाविधिरुत्तमः ॥
प्रमाणं मानुषं प्रोक्तं लिखितादिकं पुरः ।
इदानीं त्रिविधं प्राहुः तुरीयं + + र्थ मुनिः ।
तुलाग्न्यम्बुविषं कोषो दिव्यानीह विशुद्धये ॥ इत्यादि ।

End. एवं ताम्रशूलानामाह । अथ एतेन प्रकारेण सर्वेषां दिव्यानामिति परीक्षापद्धतिः ।

Colophon इषुः ग्राम विधं सर्वं प्रयत्नेन विचार्य च ।
वासुदेवविरचित परीक्षापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । चौर्य्यादिषु महापातकेषु स्त्रीविषयपापेन पापः...

No. 2196. तारोपनिषत् । Substance, foolscap paper, 9 × 3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 45 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá. Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Táropanishad. A treatise on the worship of the goddess Tárá, giving the mantras, explaining their meanings, and supplying details. The work professes to be a Upanishad, and supplies no author's name.

Beginning. अथ तारोपनिषत् । अथ देवा ...

End. ...

Colophon इति अथर्ववेदे तारोपनिषत् ।

विषयः । ताराया: ...

No. 2197. त्रैपुरोपनिषत् । Substance, foolscap pa r, 9 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent, 33 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose Correct.

Traipuropanishad. A treatise on the worship of the goddess Tripurá. This work also professes to be a Upanishad, and to belong to the Saubhágya Káṇḍa of the Atharva Veda.

Beginning. ॐ नमस्त्रिपुरायै । ...—इत्यादि ।

End. ... ॐ ।

Colophon. इत्याथर्वणे वेदे [illegible] उपनिषत् समाप्ता । ॐ तत् सत् । ॐ शान्तिः ।

विषयः । त्रिपुरासुन्दर्याः [illegible] पूजादिकथनं ।

No. 2198. कपिलसूत्रभाष्यम् । Substance, country-made paper, 15 × 6 inches. Folia, 55. Lines, 9 on a page. Extent, 1,330 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághata, Zillá, Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Generally correct.

Kapila-sútra-bháshya. A commentary on the Sáṅkhya aphorisms of Kapila. By Sáṅkhyácharya. According to the commentator, a Bráhman of the name of Ásuri, oppressed by threefold pain, sought the help of Kapila, and obtained the work which includes only 22 aphorisms in one chapter. This story would make the text to be the archetype of the current Sáṅkhya Sútra which includes 526 aphorisms divided into six chapters. Other commentators are of the same opinion, and Colebrooke, adverting to one, says, "If the authority of the scholiast of Kapila may be trusted, the *Tattva-samása* is the proper text of the *Sáṅkhya*: and its doctrine is more fully, but separately set forth, by the two ampler treatises," the *Sáṅkhya-*[illegible] and the *Yoga-sútra*. (Essays, p. [illegible]. Mr. Hall, however, demurs to this, and takes the *Tattva-samása* to be an abridgement of the larger work, (*[illegible]*, p. [illegible]. The Tattva-samása is the same with the Kapila-sútra under notice. Mr. Hall noticed two commentaries, but, they are different from our text.

Beginning. [illegible] कपिल [illegible] दुःखत्रय [illegible]
[illegible] सांख्य [illegible]
[illegible]
[illegible] सांख्य [illegible]
[illegible] इति ।
[illegible]
[illegible] ।

End. [illegible] इत्यतः [illegible]
[illegible] इति । इति सांख्यभाष्ये चतुर्थः पादः ।

Colophon. इति श्रीभाष्याचार्यसम्प्रदायविशिष्टभाष्ये प्रथमाध्यायः । समाप्तेदं सकलं शास्त्रभाष्यं ।

विषयः । नवसमाधायावस्थापिवशोधनस्य व्याख्यानं ।

No. 2199. गुप्तवती । Substance, foolscap paper, 16 × 3½ inches. Folia, 143. Lines, 7 on a page. Extent, 3,055 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Babu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Guptavatí. A commentary on the Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. By Bháskararáya Bhárati Dikshita, son of Gambhíraráya Bhárati Díkshita. There are a number of mantras, charms, amulets, &c. appended to the work.

Beginning. श्रीरामं प्रति पुष्कराभिधमचात्येन वेदमयवाग्व्याख्यानावसरे विनिन्द्य कथितं श्रीविष्णुधर्मोत्तरे । तुर्यं येनमुपक्रयामि सदुपामित्यु+तं मकुराचार्यं विश्वसगुरुदेव सचितं वन्दे गुरुणां गुरुं ॥

विधिविष्णुप्रमुखामरोद्यपश्चितिमात्रेण शिवोऽप्यनीश्वरः ।
जगद् + + + चलयं क्रमः सकलदानकपुण्यभञ्जिका ॥
कवचार्गले च कीलकमाद्यैः मध्ये यथोद्ध्याध्यायी ।
अन्ते प्राधानिकवैकृतिके मूर्तिभेदं रहस्यानां ॥
इति मार्कण्डेयपुराणाध्यायेष्वन्तर्गतां गुप्तान् ।
अर्थान् प्रकटीकुरुते भास्कररायोऽग्निचिन् कश्चित् ॥

End. तेन इति । १९ । २० । २१ । २२ । रहस्यत्रयस्यापि अध्ययनं विधत्ते आम्नायमिति । अथ चित्तः अर्थानुधानमस्ति इति सर्वं शिवं ।

इति गुप्तवत्यां मूर्तिरहस्यव्याख्या नाम षोडशोऽध्यायः । १६

Colophon. इति श्रीमत्सर्वाम्नायप्रमाणपारावारपारीणधुरीणसर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीगम्भीरराययभारतीदीक्षितात्मजभास्कररायभारतीदीक्षितविरचिता गुप्तवतीसमाख्या सप्तशतीव्याख्या समाप्ता ।

विषयः । कवचार्गलाकीलकवाक्यानपुरःसरं सप्तशतीतिप्रथितस्य देवीमाहात्म्यस्य व्याख्यानमन्ते च मूर्तिरहस्यरहस्यादेकीर्तनं ।

No. 2200. वेदान्तचिन्तामणिः । Substance, aguru-bark, paper, 18 × 4 inches. Folia, 183. Lines, 10 on a page. Extent, 7,200 ślokas. Character,

Bengali. Date ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Vedánta-chintámaṇi. A dissertation on the Vedánta doctrine as expounded by Saṅkara Ácharya and refutation of adverse comments thereon. The work is written in the form of a comment on the first four aphorisms of the Vedánta-sútra. By S'uddha Bhikshu, disciple of Vis'ves'vara. Hall's Contributions, p. 97.

Beginning. ॐ नमः श्रीनीलकण्ठशिरोमणये रघुनाथाय ;

श्रीरामविश्वेश्वरपादपद्मं संसारसन्तापहरं प्रणम्य ।

भाष्यादिमतं सुविचार्य शुद्धो वेदान्तचिन्तामणिमातनोति ।

ममतस्य विचाराय सज्जनस्य प्रसा + पि ।

प्रमाणाय +वे वेदा विविधा विकल्पिताः ।

अथ कश्चिद्धीमतामग्रगण्य एव अवगति अवान्तरे वा ज्ञानार्थानुष्ठितनित्यादिकर्मणां शुद्धसत्त्वः साधनचतुष्टयवान् मोक्षोपायं वेदेऽन्विष्य इदमापाततो जानाति आत्मतत्त्वं ज्ञानाय सर्वं विधेयं भवतीत्यतःअशेषवेद सर्वज्ञ [illegible] सर्वतोविरक्तोऽधिकारी जानाति यस्तदिदं श्रुतौ विज्ञाते इदं सर्वं विज्ञातमित्युक्तमस्ति तावदिदं वस्तुतत्त्वनित्यत्वंसारादात्मज्ञानं मोक्षोपायः ज्ञानस्य च विधेयमाहात्म्या वा यदि सहस्र इत्याद्युक्तं अनुष्ठानहेतुः [illegible] विनाश इत्येतेन सम्यग्निदिध्यासनाभ्यां [illegible] विधीयत इति । इत्यादि ।

End. भाष्यटीकाविवरणसम्प्रदायाभ्यां संस्कृतः ।

वेदान्तचिन्ता + + + मणयाम्ने विमुक्तये ।

यद्यपि कण्ठमुखचतुःसूत्रीमात्रचितः ।

वेदान्तचिन्तामणिना प्रीयतां श्रीरघूत्तमः ।

उपक्रमादिभिर्लिङ्गैर्वेदान्ता+तात्पर्यं ।

तं वन्दे श्रीरघूत्तमभावं शुद्धभिक्षुः ।

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीविश्वेश्वराश्रमश्रीपादशिष्यशुद्धभिक्षुविरचित-श्रीवेदान्तचिन्तामणिः समाप्तः ।

विषयः । शाङ्करमतप्रदर्शनपूर्वकं [illegible] चतुःसूत्रीव्याख्यानं ।

No. 2201. अधिकरणम् । Substance, country-made yellow paper, 14 × 6 inches. Folia, 18. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokas. Character,

Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Verse. Correct.

S'aktitantra. A Tantra of the S'ákta class, treating of the adoration of S'ákti in various forms. The codex is incomplete, containing only five chapters.

Beginning. कैलासशिखरे रम्ये निकुञ्जकुसुमान्विते ।
रत्नसिंहासने देवी मुदिता शिवसन्निधौ ॥
नानारत्नकथा रम्या जगतुष्टो परात्परं ।
देवी पप्रच्छ भो नाथ ब्रह्माण्डं केन वा कृतं ॥
केन वा पाल्यते सम्यक् केन वा ह्रियते च तत् ।
किं वा तद्ब्रह्मणोरूपं किं कर्म्मं किञ्च साधनं ।
तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि कृपया वद शङ्कर । इत्यादि ॥

End. चतुरस्रे महेशानि लोकपालान् समर्चयेत् ।
तद्वहिश्चैव वज्राद्यान् पूजयेद्भाग्यदेवते ॥
ततो यथाशक्ति जप्त्वा पूर्व्ववच समाचरेत् ।

Colophon. इति शक्तितन्त्रे पञ्चमः पटलः ।

विषयः । १मे पटले,—महाकालसंयोगेन जगदुत्पत्तिकथनं । परापश्यन्तीमध्यमावैखरीशक्तिनिरूपणं । दुर्गादिनामनामार्थकीर्त्तनं । त्रिशक्तेः शतनामकीर्त्तनं ।

२ये पटले,—चित्शक्तिभेदकथनपूर्व्वकं दुर्गामन्त्रनिरूपणं । षडङ्गन्यासादिकथनं । पुरश्चरणविधिकथनं । पूजाप्रकारादिनिरूपणं । बलिदानयोग्यपशुपक्ष्यादिनिरूपणं । ध्यानदानादिकथनं । नवशक्तिपूजादिविधिः । भुवनेश्वर्य्यादिशक्तिकथनञ्च ।

३ये पटले—भुवनेश्वरीमन्त्रध्यानादिकथनं । त्रिपुटामन्त्रध्यानादिकथनं । शूलिनीमन्त्रध्यानादिकथनं । वज्रप्रस्तारिणीमन्त्रध्यानादिकथनं । नित्यामन्त्रध्यानादिकथनं । महिषमर्द्दिनीमन्त्रध्यानादिकथनं । मर्त्त्यापचीमन्त्रध्यानादिकथनञ्च ।

४र्थे पटले,—त्रिपुरामन्त्रध्यानादिकथनं । तत्पुरश्चरणविधिकथनं । त्रिपुरायन्त्रनिर्म्माणप्रकारनिरूपणं । इत्यङ्गुलिपत्रादौ प्रायश्चित्तादिविधानं । श्रीचक्रदर्शनादिफलकीर्त्तनं । त्रिपुरविधानकथनञ्च ।

५मे पटले,—पञ्चमीशक्तिसाधनाकथनं । तारामन्त्रोद्धारध्यानादिकथनं । छिन्नमस्तामन्त्रध्यानादिकथनं । धूमावतीमन्त्रध्यानादिकथनं । उच्चाटनादिविधिकथनं । त्रिमातङ्गीमन्त्रध्यानादिकथनं । गौरीमन्त्रोद्धारादिकथनञ्च ।

No. 2202. तन्त्रदीपिका । Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 255. Lines, 9 on a page. Extent, 11,715 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, old. Prose and verse. Correct

Tantra-dípiká. A digest of the various forms of worship of S'ákta divinities inculcated in Tantras. By Gopála Bhaṭṭa.

Beginning. नित्यां प्रणम्य चिद्रूपां नित्यानन्दां निरञ्जनं ।
चण्डं परम.नन्दं गुरुं मञ्जुलं तथा ॥
निर्णीयागमशास्त्राणि विविधान् बहुधानपि ।
मुनिकृतनिबन्धानि ग्रामस्थ कारणानि च ॥
चागमवागीशपेपेव चरितायत्त कनुना ।
गौड़ेपाख्येन विप्रेण क्रियते तन्त्रदीपिका ॥
दीक्षादिकथनं चैव मन्त्रयन्त्रादिनिर्णयं ।
तन्त्रेऽस्मिन् वक्ष्यमाणानि विदुषां प्रीतिहेतवे ॥
तत्र का दीक्षा दिव्यभावोदयदुरितक्षपाय क्षम्—इत्यादि ।

End. महावरी महाविद्या धर्मकामार्थमोक्षदा ।
वक्ताः पूजादिकं सर्वं पूर्ववत् समाचरेत् ॥

Colophon. इति कात्यायनीकल्पः ।

विषयः । दीक्षालक्षणकथनं । दीक्षया चावश्यकतानिरूपणं । सद्गुरुलक्षणादिकथनं । शिष्यलक्षणगुरुशिष्यकरणं । मन्त्रविचारादिलक्षणकथनं । सिद्धमन्त्रादिलक्षणकथनं । दीक्षाकाला-दिनिरूपणं । तत्र मलमासादिकथनम् । दीक्षा-मन्त्रदीक्षा-पटदेवमेदनिरूपणं । महावतमी-दीक्षाविधिः । सर्वसाधारणनित्यपूजाविधिः । वाद्धिकलानिरूपणं । तत्र तन्त्रोक्तविधानेन प्राता-कृत्यानन्तरं स्नानादीनां विधानविधानकीर्तनं । पूजाविधौ चासननियमकथनं । विशेषेण भूत-शुद्धिनिरूपणं । प्राणायामनिरूपणम् । सामान्यतो विधिना विविधपुष्पाणि । पूजाधिकरणनिरूपणं । नैमित्तिकाख्यानविसर्जनविधिनिरूपणं । पञ्चदेवतानां गौणपूजाविधिकथनं । जपादिविधिकथनं । पञ्चःपूजाविधिः । नवविधकुण्डनिरूपणं । कुण्डानां विशेषलक्षणकथनं । कामचोदनार्थं कुण्डनिरूपणं । होमविधिकथनं । अष्टाङ्गानिरूपणादिकं । षट्कर्मविधिपुरश्चरणविधिकथनं । मन्त्राणां विधि-वर्णनाविधिः । सर्वतोभद्रमण्डलादिकथनं । पञ्चामृतादिविधिः । गणपतिहोमकरणादिनिरूप-णादिकं । अष्टप्रादिपूजनविधिकथनं । मन्त्रादिकथनं । एवं वीरादिकल्पनिरूपणं । शिवकल्पा-दिनिरूपणं । गणेशादिकल्पेषु प्रत्येकं पुरश्चरणविधिकथनं । वासुदेवादिकल्पनिरूपणं । एवं राम-

वर्धिचकन्यादिश्वनिरुपणं । चरित्ररालककन्नकथनं । चव.गैवादिश्वनकथनं । कपिषनर्दिश्वा-
दिश्वनिरुपणं । अवदुर्गादिश्वनकथनं । एवं अपदुर्गाणामाद्यादिश्वनकथनं । प्रतीर्थ पुरव-
एवकथनं । विशेष काष्ठिकामअभिरुपपतत्प्रवीणादिकीर्तनं । गुणाकीर्तिविद्यादिनिरुपणं ।
नवाकाशीनन्नादिकथनं । नारायिविद्यादिविधिकथनं । प्रवशायनादिविधिकथनं । परसेनाविजि
गीरवायनविधिकथनं । गीतवाद्यादिमावविजकथनं । ग.दिवीकाल्पयन्नादिकथनम् ।

No. 2203. मानसोल्लासः । Substance, paper, 11 × 4 inches. Folia, 331. Lines, 9 on a page. Extent, 5,898 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Appearance, old. Place of deposit, Bhágalpur, Nityánanda Miśra, Paṇḍit of Zillá School. Verse. Incorrect.

Mánasollása. This is a different recension of the work noticed under No. 1213, (*cf.* 111, p. 182). It is deficient in the chapters on architecture, and conforms more closely to the main object, that of supplying a miscellaneous collection of rules and instructions regarding duties of kings, selection of officers, characteristics of different orders, classes and professions; duties, (mostly Smṛiti rules), prohibitions, food, dress, ornament, arms, grammar, games, erotics and a variety of other topics regarding which kings should have a general knowledge. By Bhúlokamalla Somes'vara, of the Chálukya dynasty. I notice it here to supply the full table of contents as given in the introduction to the work.

Beginning चमीरपनहं विविधिवनकमपेचरं ।
कर्णाटाङ्गानिवोद्भूतविशुद्धकवपुमः ॥
कावक्त्र तित्तिरस्य नविपक्ष विनोदनम् ।
पारावतविनोदे च विनोदः सारमेयजः ॥
कोकलीनकुलानाच विनोदे मत्तवारणैः ।
मत्तस्य च कथानाच विनोदश्च चमत्कृतेः ॥
प्रमदाना विनोदानामिति रीतिताः ।
चच चौलमदा क्रीडा विंशतिः कथ्यते क्रमात् ॥
चकेचै प्रसादोचाने प्रेषायां जलवेदने ।
क्रीडा तु मादवे देशे वालुकायां प्रतिमिपि ।
चपचेचेष्ठ मा मोच्यां प्रविश्वाकपनेष्वपि ।

चतुरङ्गाख्ययोः क्रीडा वराटकपणीकयोः ॥
कन्दुकायां गतिके च क्रीडाचारेककनरे ।
जलक्रीडा रतिक्रीडा क्रीडायां विंशतिः ध्रुवम् ॥
चथायबलकं भेदं चचभरस्यापि च ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं मानसोल्लासपञ्चकम् ॥
विचूर्णं गणनाथाभिर्वंशे कश्चे द्रुमोपलम् ।
अथादौ कथ्यते राज्यप्राप्तिकारणविंशतिः ॥
स्थिरराज्यस्य भूमेरुपयोगाय विंशतिः ।
प्रमोदजनकाश्चापि विनोदा अपि विंशतिः ॥
सुखोपपादिका क्रीडा विंशतिः परिकीर्त्यते ।
अनुक्रमणिका तत्र वच्मि संक्षेपतः पुरः ॥
असत्यवर्जनं कार्यं परद्रोहस्य वर्जनम् ।
वर्जनं चाप्यगम्यानामभक्ष्यस्य च वर्जनम् ॥
दानं सर्वोपरं चापि विप्रापूर्णप्रवर्तनम् ।
अर्चने देवताग्निषु विप्रेषु तर्पणम् ॥
पितॄणां तर्पणं कार्यमतिथेश्चैव भोजनम् ।
प्रभूतं गुरुदानं च तपस्विषु सज्जनम् ॥
दीनानाथेषु करुणं भृत्यानामपि पोषणम् ।
शरणागतरक्षा च राज्यलाभाय विंशतिः ॥
अथ प्राप्तस्य राज्यस्य स्थैर्यकारणविंशतिः ।
अमात्याश्च तथा मित्रं मन्त्रः पुरोहिता अपि ॥
कपाटा अपि भाण्डार इति विंशतिरीरिताः ।
अथ राज्योपभोगस्य विंशतिः कथ्यते क्रमात् ॥
गृहमज्जनकस्यापि पादुकाकुङ्कुमस्य च ।
ताम्बूलस्य विलेपस्य भोगं चामरलास्ययोः ॥
भूषणाञ्जनयोर्भोगमासनस्थानयोरपि ।
पुष्पाणामुपभोगाय भोजनस्य जलस्य च ॥
वाहाम्बरस्य यानानां सभायां शयनस्य च ।
भूपस्य योषितायेति भोगानां विंशतिः ध्रुवम् ॥
विंशतिः कथिता भोगा विनोदानामतोऽधुना ।
वक्ष्ये सकलं ख्यातं विनोदान् मनसाधिपे ॥

अश्मकविनोदस्तु विनोदस्तावपूरकः ।

End. सन्ध्यानां कथनं ज्ञानं तथा बीजादिनिर्णयः ।
कामधेनुरिदं ज्ञानं मानवेन्द्रावसंश्रितं ॥
मात्स्यनेन कृतं ज्ञानं सर्वकल्पकालजे ।
मान्धात्रोत्तमये ज्ञानं अविद्योराध्यमासुयात् ॥
वैकोविदनपदेषे मुद्गोहर्षि प्रपूजितः ॥ २२ ॥

Colophon. इति श्रीमच्छाणकाधिराजचन्द्रवंश्यकुलतिलकचारुचूडामणिश्रीमन्नृसिंहराज-श्रीवीरभैरवदेवविरचिते अभिनवनिशेषाभिकायां मानवेन्द्रीये षुवोऽपपाददकामीश्राविधाने पञ्च-प्रकरणं समाप्तम् ।

No. 2204. मनोरमा । Substance, agaru bark, 21 × 4½ inches. Folia, 159. Lines, 11 on a page. Extent, 7,821 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1649. Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, fresh. Prose. Corrupt.

Manoramá. A commentary on the Tantrarája, a digest of the Tántric doctrine of Kádimata, compiled by Nrisiñha, a king of the Dekkan, after instructions received by him from one Kaṇṭhes'a Dijavara, a Guru of the king of Kás'mír, when he was on his travels in the south. It seems from some corrupt verses in the introduction that a commentary was written on the first twenty-two chapters of the work by one Subhagánandanátha, and on the next fourteen by his pupil Prakas'ánanda Deśika, and a revised version of that was written by Sundaravara, who styles himself *Khemábhṛit* or king. The extent of the commentary is reckoned at 1,195 verses. The codex is obviously incomplete, though described as complete in the colophon.

Beginning. ॐ नमोगणेशाय । श्रीगुरुमुखेन प्रथमपाठ्यार्थसंविधानगुणानि क्रियते । तत्र श्रीमत्स्वयम्भूमात्मगणपतिनिर्मितिषड्विषविहारस्वाधीनतिरसाधिः । इत्यत्रेदमभिधानम् । स्वाधीनगुणगणः स्व-पदव्याख्यानेनायमुपवर्णयति विद्योतमानमपतीत्यर्थः :—इत्यादि ।

End. श्रीमत्कादिमते तन्त्रे श्रीज्ञानं समर्थमथा ।
उत्तमानां द्वादशं सूत्रं प्रकाशतैरितं ॥
काश्मीरराजस्य गुरुः श्रीकण्ठोऽद्विजोत्तमः ।
दक्षिणापथदृष्टौ श्रीपरिव्राजकोऽवधिः ॥

कदाचिद्रामनीयकं राजवेश्म सखीजना ।
[illegible] वर्णयन्ताह् ॥
[illegible] मेषु निर्मिता ।
[illegible] नैव वाद्यिनव नु ॥
[illegible] ह्यर्थिभ्यश्चकापथि ।
[illegible] चक्राणी विनिर्ममे ॥
चतुर्दशात्मा तत्त्विदः [illegible] ।
तां [illegible] ॥
[illegible] चेयं [illegible] ।

Colophon. शुभमस्तु । शकाब्दाः १६५९ ।

विषयः । [illegible] ।

No. 2205. वासिष्ठचन्द्रिका, वा वासिष्ठपददीपः । Substance, country-made yellow paper, 15 × 4½ inches. Folia, 94. Lines, 12 on a page. Extent, 4,207 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Váśishṭha-chandriká ALIAS **Váśishṭha-padadípa.** A commentary on the philosophical portion of the Yogaváśishṭha Rámáyaṇa. By Advayáraṇya.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible] (?) [illegible]
[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।

इहैव षट्पञ्चाशिकाभि शैरज्ञा-
दत्ताम् मनसङ्कल्पनिरतम दपञः ॥

— — — — — — — — — ।

श्रीमद्गुरुचरणान् नमःस्मृतिमाचरेत् ।
प्रणम्य मूर्द्धावनितः कृष्णं वाशिष्ठवन्दितं ॥
वाशिष्ठाभिं तितीर्षामि सदूक्तिमिव श्रीमता ।
रात्रिपादादावमत्वार्थं वन्गुमर्हन्ति सूरयः ॥

अथ षट्पञ्चाशिकाद्वितीयः परमात्मा भगवान्नारायणः कल्पादौ येनापि तपःप्रभावमवीतार्थ विश्वप्रभागीभगवान् प्रश्नकर्मानुसारेण सफलं तथायोजना वाच्यः—इत्यादि ।

End. षट्पञ्चाशिकायां वाशिष्ठपदप्रदीपके ।
संतानविद्धिनोपार्थं निर्णायप्रश्नप्रयत्नात् ॥

— — — — — — — — — — ।

यस्मिन् शैशविष्णौ निधाय भगवान् विश्वाप्रधारेऽघुनं
दत्तात्मा एतयः प्रियाश्च वपरः शौरं यथारा+पु ।
इत्वा गात+मिश्रमोपसनये विद्याधिकारोचितं
प्रापदं परमं गुरुं भुवि महादेवाचलं सद्गुरो ॥

— — — — — — — — — ।

स जयति कविमात्तुषाभिषाकं
द्विजकुलपतिरपिकोऽभिनन्दः ।
अतिविपुलया+ +मनासमार्थ
प्रकृष्णोपसतिर्यं ऽवधार ॥
निम्बद्विदं शेदनिविद्वनिर्द
प्रकृतमुखापदं चि मार्ग ।
चिन्तं पवित्रं सकुलप्रकाशं
प्रचुन् प्रसंगम पुनर्धमाक् स्यात् ॥
श्रीमन्नृसिंहपदे नरपतिवीचौषधीशरेन्द्रा प्रसा-
श्रीमानुषमाकृदस्य विमलाद्भारिहरानायके ।
प्राप्तुवः पद्दीपकः कतु मधा+ सिन्नु सुपवार्पिते
धाराधः परिसमाप्ते हरितरैः———— ॥

Colophon. इति षट्पञ्चाशिकाटीका समाप्ता ।

विषयः । होराशास्त्रस्य पञ्चाशिकादारभ्य निर्णयप्रकरणान्तं व्याख्यानं ।

———

No. 2206. महिमप्रकाशिका । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 26. Lines, 6 on a page. Extent, 498 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Mahima-prakáśiká. A commentary on the Mahimnastotra—a hymn in praise of S'iva. By Govindaráma Siddhántavágís'a Bhaṭṭácharya, son of Rámadeva.

Beginning. यः कर्णे प्रणवाक्षरस्य जगतोऽप्यापत्ति यं योगिनो-

येनेदं निखिलेऽप्यता (?) भुविनता यत्ते न यत्नं जनाः ।

यत्राङ्कुर वदेति सर्वनिगमं वहिन् पुनर्वीयते

यस्यान्तं न विदुर्मुनीन्द्रनिवहास्ते नमः शम्भवे ॥

योऽभूत्तारकदैत्यचित्तचरणरुट् + + कारीवकीर्ण-

पिंगाद्याद्यादिविप्रसादितविपत्सन्तानसंघापहनोः ।

योऽयं गोविन्दरामः सकलगुण महिमः कुवेंर्जिकेन

विद्वद्वैरिदं + + + + रूपया त्वत्कामश्च्यूर्वैः ।

मया कृतेयं महिमप्रकाशिका

शोभा यंसन्देहमूलनाशिका ।

कामादिनाशप्रदिमनोविशालिनी

भूतानपायत्प्रदविकाशिनी ॥

पुरा किल कश्चित् पुष्पदन्तनामा गन्धर्वराजोऽत्यन्तं प्रतिदिवसमेव राजोद्याने पुष्पाण्य- पहरति सद्योऽनन्तरविकच प्रातःकुसुमान्यनवाप्य विस्मिताः बभूवुः । — — — — — — — — स्तोत्रमारभते स्म महिम्न इत्यादि ।

End. श्रीमत् पुष्पदन्तेन विरचितमभूदीनमस्तवेशप्रियं

अत्यन्त तस्यद्यमहस्वन्दनवत् + + + गुणाकरा ।

तस्यार्थं परिचक्ष्य सद्गुरविजो गोविन्दरामद्विजः—

टीकां सद्य विनिर्ममे द्विपिविक्ष + ध्रुवंभो मवे ॥

तद्भावनात् प्रसादाद्धा प्रभुस्तु सादितं मम ।

मम् वयतं यथानादेतदन्त्रं पुरमृजितः ॥

Colophon. इति श्रीगोविन्दरामसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्यकृता महिमप्रकाशिका महिम्नः- स्तोत्रटीका समाप्ता ॥

विषयः । पुष्पदन्तकृतमहिम्नः स्तोत्रस्य व्याख्यानं ।

No. 2207. नलचरितटीका (पूर्व्वभागः) । Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 125. Lines, 10 on a page. Extent, 4,824 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Rápágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Nalacharita-ṭíká. A commentary on the *Naishadha-charita.* By Bhavadatta, son of Devadatta, grandson of Sanayás'arma S'armá, of the Sáṇḍilya gotra.

Beginning. नमामि वाचामधिदेवतां तां
पियोकबोधैकनिकेतनस्थां ।
प्रसादमासाद्य यदीयमेव
वाचीचरम्यापि कवित्वशक्तिः ॥
यद्येव सन्ति महाकविभिः प्रणीता
नानार्थबोधकपुरा विहतिश्च टीका ।
तेषां नहन तुलना न तथा ममैषा
खद्योत + + + + + सचेन्दुकान्तिः ॥
यन्तु सुधीरपि मुकुन्दपाद यत्र
प्राप्नोति किञ्चिदपि नैव रसज्ञमत्र ।
काव्येऽस्य + + विहतौ कविपण्डितस्य
चापाय किं तु + + प्रति याचकस्य ॥
तथापि वाचाम् + + + + गुणै-
रेव मनोऽपि विधातुमेतां ।
टीकामपीमामिह पुरोऽपि काव्ये
प्राज्ञस्य किं ज्ञातविधौ विचारः ॥

निपीयेत्यादि । स नलो नाम राजा आसीत् । इत्यादि ।

End. परस्पराणां यथोक्तस्य तन्मानी सती तत्परिभूय तिष्ठतीत्यर्थः । यदेवाचो-क्तिःपर्यं पायात् नलमा सच—इति युक्तेः । एतमेवाहितीयं सर्गोन्तरं इत्युक्ति. । नित्यं त्रिसर्गं सर्गेत्यादिना च । नौषधे पूर्व्वभागस्तावनेव । श्रृङ्गार एव चरतं, नल नीतमनुबन्धः यथा तथा-चचक्षुः श्रृङ्गाराश्रयोऽभवदिति । नैषिधीयचरितकोऽपि श्रुतं । इह सर्गे देवतावर्णनमुद्दिश्य होमाभरणवर्णनेन "शेषम्" भूमेः कर्मकरत्वात् । जम्बूद्वीपे + + यस्य लसतं तत्पुर-वामुन्नत विभाः स्थित च + + + चरितमवाप्य देवभूमिसम्बन्धेनारोपः ॥

जातः प्राप्तिकालेऽपि शिवधर्मोत्तरादिदेवादिकर्मा-
मिथोभावप्रतिवन्धमुखनवका प्रावद्याशरोषः ।
सर्वांगदिनकालोऽभूवनित श्रुतिहितोपादेवैश्च तथा
श्रीमताचार्येणसेवा: सम + + + मयाङ्कमबहुरक्तः ॥
चक्रावन अमरदेवर + मैत्रगुणकलो—
दिवाकर इति पुत्रः प्रथितप्रक्रियो मतः ।
चभूद्भवचाणिधिः स नदमर्थसको सुतः
पिता पदमया पुत्रोऽभवति दैवदृग्गणः ॥
तत्पुत्रोऽर्थवदृग इत्यभिधया ख्यातात्मकः श्रीमतः
उँकारात् शिवधाधिराजचरिते यत्नाभिरैकादशः ।
सर्वः सर्वं निकेतनीयं नवपञ्चाशतमाप्रभुत्वमक्षः
शेषं चारचरजनी शिवगुणा शिवं प्रमोदं धनौ ॥

Colophon. इति श्रीनन्दिकेश्वरसंहितायां शिवधर्मोत्तरे ताभिरेकादशः सर्गः ।

विषयः । श्रीशिवधर्मोत्तरस्य एकादशसर्गाणां व्याख्यानम् ।

———

No. 2208. नन्दिकेश्वरसंहिता, वा शिवधर्म्मोत्तरं, अथवा नन्दिकेश्वर-पुराणम् । Substance, foolscap paper, 12 × 3½ inches. Folia, 130. Lines, 7 on a page. Extent, 2,314 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, U'lá, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Nandikeśvara-sañhitá ALIAS **Nandikeśvara-puráṇa** ALIAS **S'ivadharmottara.** The second part of a treatise on the divinity and adoration of S'iva, called S'ivadharma, a S'aiva Tantra, in which S'iva, as Nandikes'vara or the master of Nandi, expounds S'aiva doctrines for the edification of Sanatkumára and his followers.

CONTENTS: I. Praise of S'ivadharma. Virtues of S'ivá's liñgam. Liñgams of crystal and other materials appropriate for Indra and other gods. Sin of not worshipping S'iva. Merit of worshipping liñgams.

II—V. Duties of worshippers of S'iva. Merit of erecting temples for S'iva. Sweeping, cleaning, and besmearing cowdung in S'iva's temples. Bathing of liñgams. Offerings of aromatics and edibles to ditto. Appropriate flowers for ditto. Characteristics of Bel leaves. Rules for songs and music before liñgams.

VI—VIII. Hymn to S'iva (Rudragítá)—S'ánti or benedictions. Worship of S'iva on particular lunations and months. All sacred pools reside in liṅgams. Merit of singing and music before liṅgams. Praise of cows. The divinities that reside in the different parts of a cow, &c.

IX—XI. The means of obtaining S'aiva emancipation. Special worship of liṅgams. Vow of worshipping S'iva for twelve months together. The fast of Kailása. Rules for gifts of cows. Duties of S'aivas common to all castes and all conditions of men. Rules for putting on the person Rudráksha seeds, ashes, matted hair, &c. Praise of abstinence from slaughter. Praise of truthfulness.

XII—XIV. Faith in S'iva defined. Yoga in reference to S'iva. Rules for gifts. Knowledge defined. Gokarṇa, Bhadrakarṇa and other principal seats of S'iva, (in all eight). Eight kinds of leaves appropriate in the worship of S'iva. Eight secrets of worship. Characteristics of the religion of S'iva. Characteristics of heaven and hell. Jnána Yoga necessary for salvation. Sin defined. Uninterrupted painfulness or pessimism of the world.

XV—XVII. Particular diseases proceeding from particular sins. Description of the human body. Characteristics of ghosts. Punishments in hell. Knowledge concerning S'iva. Mantras of S'iva. Merit of teaching.

XVIII—XXI. Sacrifice by works. Do. by meditation. Do. by knowledge. Merit of gifts to devotees of S'iva. Rules of expiations for followers of S'aiva religion. Merits of Goloka and other heavens. Prevalence of air in animated beings.

Boginning. सर्व्वाकारमशेषस्य जगतः सर्व्वदा शिवं ।
भोगामृतप्रदाताय शिवं भवतु सर्व्वदा ॥
शिवमादौ शिवं मध्ये शिवमन्ते च सर्व्वदा ।
सर्व्वेषां शिवभक्तानां मङ्गलाय भविष्यं ।
कैलासे सुखासीनं शिवं शक्तिपरायणम् ।
सनत्कुमारमासाद्य दृष्ट्वा सर्व्वे समुत्थिताः ।
नत्वा नत्वा भवःदेवं मुनिसंघस्तपोधनः ।
सनत्कुमारं सुमनाः पृच्छति स्म पुनर्विधिं ॥
भगवन् सर्व्वधर्म्माणां शिवधर्म्मं सनातनं ॥

येषु त्वि यावन्त वर्षी वरं वर्षं समाहताः । इत्यादि ।

End. यावता पूरितोऽनयोऽश्वस्तेन यचेष्यति ।
शतशोऽहं सहस्राण सहस्राणां सहस्रशः ॥
यथेह यजते देवि नरस्तावता यत्र ।
तावदं धर्मसंख्यातं किं भूयः परिपृच्छसि ॥

Colophon. इति नन्दिकेश्वरसंहितायां शिवधर्मोत्तरे एकविंशतितमोऽध्यायः ।

विषयः । १—२य, अध्याये,—नन्दिकेश्वरस्य सनत्कुमारेण सह संवादेन शिवधर्मोपाख्यानकीर्त्तनं । शिवलिङ्गमाहात्म्यकीर्त्तनं । इन्द्रोपेन्द्रादिदेववृन्देन स्फटिकादिलिङ्गपूजाप्रवर्त्तनकथनं । शिवपूजाया अवश्यकर्त्तव्यत्वनिरूपणं । चराचरभेदात् द्विविधलिङ्गकथनं । लिङ्गपूजामाहात्म्यकथनञ्च ।

३—५मे अध्याये,—शिवयज्ञानां विधानादिकथनं । शिवालयनिर्माणफलकथनं । शिवालयेऽवस्थानमाहात्म्यकथनपूर्व्वकं गोदानादिप्रकरणविधिकथनं । शिवव्रतविधिकथनं । सूर्य्यपूजनादिप्रकारैः सवने प्रत्येकं फलविशेषकथनं । स्नानाध्यानविधिकथनं । नमस्कारादिनिरूपणञ्च । पुष्पविशेषः । शिवलयगन्धधूपादिकथनं । जपहोमादिकरणविधिः ।

६—८मे अध्याये,—दानधर्मकथनं । ब्राह्मणःपूजाकथनं । तिथिनक्षत्रवारविशेषे शिवपूजामाहात्म्यकथनं । शिवक्षेत्रे पञ्चतीर्थस्नानकथनं । शिवलिङ्गसमीपे गन्धगीतादिमाहात्म्यकथनं । गीतमाहात्म्यकथनं । नैवेद्यविशेषे गीतविशेषफलनिरूपणं । गोदानविधिकथनं ।

९—११शे अध्याये,—शैवधर्म्मप्रभावकीर्त्तनं । शिवलिङ्गस्थापनकथनं । प्रासादनिर्माणशिवलिङ्गकथनं । कैलासगमनकथनं । गोप्रदानविधिकथनं । सर्व्वधर्म्मगोप्यत्वप्रकाशनकथनं । तत्र प्रासादमण्डपादिधारणविधिकथनं । शिवधर्म्ममाहात्म्यकीर्त्तनं । धर्म्मप्रशंसादिकथनं ।

१२—१४शे अध्याये,—शिवभक्तिनिरूपणं । शैवधर्म्ममाहात्म्यकथनं । दानविधिकथनं । ध्याननिरूपणं । शैवसन्न्यासकथनं । प्रायश्चित्तनिरूपणं । यमाङ्गकथनं । मुमुक्षुकथनं । शिवभक्तलक्षणादिकथनं । सर्व्वनरकलक्षणादिकथनं । मोक्षधर्म्मकथनं । पापभेदनिरूपणं । संसारस्य दुःखमयत्ववर्णनं ।

१५—१७ अध्याये,—येन येन पापेन यद्दुःखं यत्राप्यते तन्निरूपणं । (कर्म्मविपाककथनं ।) नरकभेदनिरूपणं । प्रेतभावनिरूपणं । नरकयन्त्रणाकथनं । शिवज्ञानकथनं । शिवमन्त्रकथनं । विद्यादानफलकीर्त्तनं ।

१८—२१ अध्याये,—कर्म्मफलकथनं । ध्यानयज्ञकथनं । ज्ञानयज्ञकथनं । शिवमन्त्राणां माहात्म्यकथनं । दैवपैत्रविधिकथनं । मोक्षधर्म्ममाहात्म्यादिकथनं । येषां गुरुदेवस्य माहात्म्यकथनञ्च ।

No. 2209. न्यायरत्नावली । Substance, aguru bark, 19 × 3 inches. Folia, 106. Lines, 8 on a page. Extent, 4,725 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Nyáyaratnávalí. A commentary on the *Siddhántavindu*, of Madhusúdana Sarasvatí, prefaced by a dissertation on the fallacies of the Chárváka, Bauddha, Jain, Sáṅkhya, Nyáya, Vais'eshika and other doctrines, observed from a Vedánta standpoint. By Brahmánanda Sarasvatí. Hall's Contributions, p. 109.

Beginning. मनोवचनसामकायविमितिवैरिणि ।
समस्तागमवेदान्तकपारागमुमोर्षिणे ॥
चहेरविवेकीनायाऽन्तर्हीनचेष संवयात् ।
विविधस्वबला कांचिद् ब्रह्मानन्देन रच्यते ॥
ब्रह्मदेशिकपादाब्जवेदं कृपानुपदेशनः ।
चकुर्ण मतकोङ्कर्वे न्यायरत्नावलीमिमां ॥

अथादितोऽवधानसंमतिरानन्दरूपयोर्जीवब्रह्मणोरैक्यमुक्तानन्दरूपं ब्रह्म ब्रह्मा-श्रितादिवेदान्तवाक्यानां द्वितीयविषयकप्रमाणादिकमपि प्रमाणवाक्यमतोऽनामकसूत्रं सर्वं सिद्धं-न्यायवैशेषिकसमयपरीक्षणार्थं श्रीमच्छंकराचार्यमधुसूदनसरस्वतीचरणानां वेदान्तदर्शन दर्शनेषु सर्वेषु दर्शनोत्तमं दर्शयति———————प्रकरणं कर्तव्यतया प्रतिजानीते,— श्रीमच्छंकरेत्यादि । श्रीमच्छंकराचार्यः भगवत्पादेति कर्मधारयः । इत्यादि ।

End. सम्मतिकल्पोऽपरः प्रापकोऽनिवर्त्यश्च । अत एव वेदान्तं मुक्तत्वं तत्त्वप्रकाशकानुपायादिषु ।

श्रीनारायणतीर्थानां गुरूणां चरणाम्बुजं ।
नमामि वाङ्मनःकायैरनन्यशरणैः सदा ॥
यजे श्रीपरमानन्दसरस्वत्याः पदाम्बुजं ।
यद्भावाश्रयः संसारसागरोत्तारकोऽन्वहः ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मानन्दसरस्वतीविरचिता सिद्धान्तबिन्दुटीका न्यायरत्नावली समाप्ता । शुभमस्तु ।

विषयः । मधुसूदनसरस्वतीकृतसिद्धान्तबिन्दुनामकवेदान्तग्रन्थस्य चार्वाक-बौद्ध-जैन-सांख्य-न्याय-वैशेषिकादिमतखण्डनपुरःसरं व्याख्यानं ।

No. 2210 मुग्धबोधपरिशिष्टम्। Substance, country-made yellow paper, 16 × 3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 511 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Mugdhabodha-pariśishṭa. An appendix to Vopadeva's Sanskrit grammar named 'Mugdhabodha.' By Nandakiśora Bhaṭṭáchárya Chakravartí.

Beginning. अथ कारकं विवृणुमः। तत्र क्रियानिमित्तं कारकमिति लक्षणं। तत्र क्रियानिमित्तस्य कारकत्वं विनाश भूमिं ददाति इत्यत्र वस्तुन्ये चकारित्वं। तत्र व्यापारविशेषाश्रयत्वेन क्रियाया: कारकत्वात्। अनन्याधारिविशिष्टिवदपूर्वविभि: एव कारकपदार्थत्वात् प्रयोजकाः कर्ता तु हेतुरिव नपुंसकं यत्नीतस्य सम्बन्धित्वात्॥

End. इत्यन्यः पिता: पुंत्वः कारा। येषां येन। कार्ये प्रयत्नानां करिष्यं विशेषणावधानात्। यथा पितृर्को इव यौवनं गृहा इव यौवनं॥

Colophon. इति नन्दकिशोरभट्टाचार्यचक्रवर्तिकृते मुग्धबोधपरिशिष्टे सविवरणकारकं समाप्तं।

विषयः। मुग्धबोधव्याकरणस्य कारकप्रकरणान्तरस्य अधिकरणकरणसम्बन्धोक्तं नानाम् कारककारकत्वप्रतिपादनम्। कारकप्रस्तावादीनां सम्बन्धिविशेषणं। समासादिविवरणम्॥

No. 2211. आर्यासप्तशती। Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches Folia, 45. Lines, 6 on a page. Extent, 1,012 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágiśa. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Áryá-saptaśatí. Seven hundred stanzas in the Áryá mitre on various subjects, chiefly erotic. By Govardhana Áchárya.

Beginning. पाणिग्रहे पुलकितं वपुरैशं भूतिभूषितं जयति।
अङ्कुरित इव मनोभूर्यस्मिन् भस्मावशेषोऽपि॥
मानव्यंशु विषमिदमिति कान्तं वितारयन्तोऽस्तः।
प्रातर्जयन्ति सरसाः कौसुमधनुर्मनाभवाः सर्वदा॥ इत्यादि।

End. कवितारसामृतान्नां नवस्वरी विष्णुसुन्दराणां नः।
देशोचित रसवद्वचां सर्वाणि विशेषणोपलम्बम्॥

विरचय्य वाचमनीषां वामन इव कविपदं विभुः ।
वद्धमानाद्यंशग्रन्थनीमेतां श्रीवर्द्धमानाचार्य्यैः ॥

Colophon. इति श्रीवर्द्धमानाचार्य्यविरचिताद्यंशग्रन्थनी समाप्ता ।

विषयः । छन्दःशास्त्रविवरणम् ।

No. 2212. शारीरकन्यायनिर्णयः । Substance, country-made paper, 15 × 3¼, inches. Folia, 182. Lines, 18 on a page. Extent, 17,308 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágís'a. Appearance, decayed. Prose. Correct.

S'árírakanyáya-nirṇaya. A gloss on S'aṅkara's commentary on the Vedánta Sútra. By A'nandajṇána, disciple of S'uddhánanda. Hall's Contributions, p. 89.

Beginning. यस्मादासन्नपूर्वं यदिदमखिलं पुनर्यत्र
लयं यातमेवं यतः श्रुतिमतं निर्गुणमाद्यन्तं ।
मायामात्रविलासविभूतिमयं सर्वाधिकं परं
ब्रह्मानन्दघनार्थमीश्वरं तत्त्वं प्रपद्ये सदा ॥
योऽशेषं सकलं पुनाति नियमात् यं शङ्करोऽष्टमूर्त्ति-
र्मार्गं येन समस्तमपि यतमं यस्मै नमस्कुर्वन् ॥
यस्माद्विरमन्ति यमसरा यस्य प्रसादादिमो-
ऽस्मिन् यद्वशात्प्रतिभाति स्फुरदिदं तस्मै नमोऽस्त्वीश्वरे ।
— — — — — — — — — — ।
शङ्कराचार्य्यनामनामनयुतमेवं स्वयंप्रभां-
स्तोत्रकर्त्तारः समस्तसन्ताः सर्वेऽपि निर्मोहिताः ।
यस्मिन् श्रुतिपदार्थगुरुवचनानि संशयिनः संशयो
यस्मै नामसने नमोऽस्तु भवभयाद्यानिदाधं विधाने ।
यस्माद्भुवनचरीकृतिपदानि संसारमार्गोविना
वेदितुं शक्तिं कुमं दुरिता वाचं वचनान्तरं ।
यस्मिन् नित्यमिदं समाहितमपूर्वं वेदान्तसूत्रादे वदा
श्रुत्यानन्दगुणीश्वराय गुरवे तस्मै परस्मै नमः ॥
नानर्थोऽस्ति यस्मिन् विशेषार्थे मां
येनः सदसि सदासदसतीव ।

तारीरहे मयद्गुवयवंग्रवत-
मेवायवकृ ववचा वय वमवर्दे ॥
ववावकी पुरैवाव विवावाववावला ।
श्रीतवारीरहे मावे कृत्ये मावविवंद ॥

मितावववविधुवाद्।विवरेहावववोविरवावला पवित्रं मावारचीयविवं पयुवववातं मावत्तोविवेतुं ववयहाद्रवाववः कृपिवयाव,—ववातोव वृविवावेति ।

End. वृपायावक प्रवोवववाय,—ववावचिः वव्हाद्दिति । ववायववरिववावितेव परि· + + के + + रक्ष शक्ते कृपवैव ववावावयुवंवयक रेहावचीवावावावक ववववा-विदेवववाववक्कामां वावचेव ववयावृववावववरेषात् परिववायववृविवविति वावः ।

वावार्व वावववे + + व + ववव + + + ववंवहा
+ + + + + + + ववव यववोवधुववं ववची ।
ग्रुवावन्दावि्दवयूविवरविवलवैाकृवाडोविवृहा—
वन्दग्रावववीवा ववति पुद्विवं वविवां वविववां ॥
वव्वेव ववववावीव वावावावि ववाविवां ।
वावा ववावि वैवोव + + + + ववावृता ॥

Colophon. इति श्रीववरवेवंववविवावववावावंश्रीग्रुवावन्दूववाद्विववववहाव-ववावववे श्रीतवारीरवावविवावे मावविवंवे चतुर्थोवावक चतुर्वेवाहः। ववावोऽयं तारीरवमावविवंवः ।

विवयः । ग्रवववीववावृववावक वावावव् ।

No. 2213. योगिनीतन्त्रं, (द्वितीयभागः ।) Substance, country-made yellow paper, 14 × 6 inches. Folia, 108. Lines, 10 on a page. Extent, 3,510 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághát̤a, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Prose. Correct.

Yoginí Tantra. An original Tantra of the S'ákta class. The codex contains only the second half of the work, and even that is obviously not complete.

Contents, I. Praise of the Tantra. Forms of Kálí. Characteristics of Gurus. Kálí identified with the Supreme Divinity. Merit of accepting her mantra.

II. Identification of Kálí, Tárá, and Vidyá. Rosaries. Resolution

to adopt S'ákta Mantras. Initiation. Worship. Expiation for not worshiping S'akti at stated periods.

III—V. Amulets for curing diseases. Amulets for effecting subjugation &c. Diagrams for insuring success in worldly affairs. The six principal rituals. Bedsteads. Courtyards. A Rite with the root of a Bel tree. Shaving of the hair of the head.

VI—IX. Characteristics of Divya and Bira conditions. Svapnávatí Vidyá, defined. Science of restoring the dead to life. Science of attracting whatever one lists. Origin of Yoginís. Story of Ghora, a demon.

Beginning. कैलास शिखरासीनं प्रभुं परमेश्वरं ।
पप्रच्छ गिरिजाकान्तं गौरी तं हृष्टमानसा ॥
श्रीदेव्युवाच ।
भगवन् सर्व्वधर्म्मज्ञ सर्व्वशास्त्रागम प्रभो ।
सूचितं योगिनीतन्त्रं तन्मे वद जगद्गुरो ॥
माहात्म्यं कीर्त्तितं तत्र पुरा श्रीशैलमन्दिरे । इत्यादि ।

End. व्रतं परं तु सर्व्वेषां प्रसिद्धं पुरतश्चरेत् ।
विशेषतो महेशानि द्विजैश्चैतत् समाचरेत् ॥
इति ते कथितं देवेशि सनातनं व्रतं परं ।

Colophon. इति योगिनीतन्त्रे सर्व्वतन्त्रोत्तमोत्तमे द्वितीयभागे नवमः पटलः ।

विषयः । १प्रथमे पटले,—योगिनीतन्त्रमाहात्म्यादिकथनं । कालीरूपवर्णनादिकं । [illegible]शाक्तमन्त्रग्रहणादिकथनं । कालिकैव सर्व्वात्मिका[illegible]कथनं । तन्त्रमन्त्रप्रकाशादिकथनं ।

२ये पटले,—कालिकातारादिविषयोरभेदकथनं । आज्ञाविधानकीर्त्तनं । संकल्पविधिः । दीक्षाविधिकथनं । पूजाकरणकालादिनिरूपणं । यथाकाले सन्ध्यादि यजने [illegible]शक्तिपूजन प्रायश्चित्तविधानञ्च ।

३य—५मे, पटले,—ज्वरादिरोगसम्बन्धकवचादिकथनं । वशीकरणादिसाधनकवचकथनं । राज्य-कुल-धन-धान्यलाभार्थयन्त्रादिकथनं । षट्कर्म्मादिसाधनकथनं । खट्वा प्रस्तारणविधिः । [illegible]विधिः । बिल्वमूलसाधनविधिः । मुण्डनविधिकथनञ्च ।

६ष्ठ—९मे पटले,—दिव्यवीरभावादिनिरूपणं । स्वप्नावतीविद्यानिरूपणं । मृतसञ्जीवनी-विद्याकथनं । सर्व्वाकर्षणीविद्यादिकथनं । योगिन्युत्पत्तिविवरणकथनं । घोरासुरोपा-ख्यानकथनञ्च ।

No. 2214 भगवतीपद्यपुष्पाञ्जलिः । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 82 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Bhagavatí-padya-pushpáñjalí. A hymn in praise of the Deví and her attributes. By Rámakṛishṇa, son of Bhadra Suri Tripáṭhi, of Karavaiṇjunapuram.

Beginning. भगवतीभगवत्पदपङ्कजं
भ्रमरभूतसुरासुरसेवितं ।
सुजनमानसहंसपरिस्थितं
कमलया मलया निभृतं भजे ॥
तानुभावपि दम्पती विघ्नप्रभवदेवते ।
नत्वाराध्यपदाब्जेको नरसिंहाय सेऽस्तु नः ॥ (?)
भगवत्पदपद्मे सुपद्मे ऽनुरागा-
द्भिमतप्रदमानसविभावाद्दैव ।
तानुपरि करोमि प्रीतये भक्तिभाजां(?)
भगवति पदपद्मे पद्यपुष्पाञ्जलिं ते ॥ इत्यादि ।

End. एतदपि विरचय्य + व विप्रः ...न्तो
+ परत्वनर + महामहत्त्वः कथितः ।
बहुल सुजनमध्ये रम्यपदैकवर्णा
कवनभवनकेतुः प्रीतये विश्वमातुः ॥

Colophon. इति श्रीमद्भगवतीपादारविन्दमकरन्दपानमधुकरा + स + + + कर
सेवितपदाब्जभरद्वाजविचाविचारितरामकृष्णकविना विरचितभगवतीपद्यपुष्पाञ्जलिः समाप्तः ।
शिवमस्तु । श्रीभवानीश देवी रूपगुणनामावलिकीर्तनं ।

No. 2215. नामावलिस्तोत्रम् । Substance, country-made paper, 12 × 9 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 14 ślokas. Character. Nágara. Daté, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Námávali-stotra. A hymn in which a great number of epithets, used as names of S'iva, are strung together. By S'aṅkara Achárya.

Beginning. हे चन्द्रचूड मदनान्तक शूलपाणे
स्थाणो गिरीश गिरिजेश महेश शम्भो।
भूतेश + + भयसूदन मामनाथं
संसारदुःखगहनाज्जगदीश रक्ष॥
हे पार्वतीहृदयवल्लभ चन्द्रमौले
भूताधिप प्रमथनाथ गिरीशचाप।
हे वामदेव भव रुद्र पिनाकपाणे
संसारदुःखगहनाज्जगदीश रक्ष॥ इत्यादि।

End. गौरीविलासभवनाय महेश्वराय
पञ्चाननाय शरणागत + दाय।
सर्वाय सर्वजगतामधिपाय तस्मै
दारिद्र्यदुःखदहनाय नमः शिवाय॥

Colophon इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं नामावलीस्तोत्रं समाप्तं॥

विषयः। स्तोत्रच्छलेन शिवनामावलिकथनं।

No. 2216. लघुसप्तशतीस्तोत्रम्। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folium, 1. Lines, 18. Extent, 35 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1772. Place of deposit, S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágís'a. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Laghusaptaśatí-stotra. A hymn in praise of the Deví as described in the well-known Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. By Pṛithvídhara Áchárya.

ॐ नमश्चण्डिकायै।

Beginning. यच्चक्रं यच्चेन्द्रियं सकलमपि सदृशा
यन्नादिस्थं सदसत् सकलं जगदेव।
यं चेतसा यत इति प्रणिधाय चित्ते
चित्ते सदीयचरणौ शरणं प्रपद्ये॥
पायेदिमा सकलपापविरेच देव-
र्व्यो इच्छामितवपुः पृथकः पुराणः।
सञ्चीचयाम विधमीमसदस्य वीऽपि
यावूपंतायसकः सकलं चकार॥ इत्यादि।

End. श्रीशिवभक्तानेकः
श्रीमद्गुणाकरगुणैकनाथः ।
तस्य प्रसादाद्भुवनाकलश्रीः
श्लोकान् शोभनमिदं चकार ॥

Colophon. इति श्रीलक्ष्मीधराचार्यविरचितं स्तुतिरत्नमिदं सम्पूर्णं ।
संवत् १७७२ वैशाख १४ लिखितमिदं गङ्गाधरात्मजेन विष्णुदेवेन ॥

विषयः । श्रीपञ्चमेन देवतासाम्यादिकीर्त्तनं ।

No. 2217. शिवपञ्चाशिका वा आत्मार्पणस्तुतिः । Substance, country made paper, 13 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent, 135 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, S'ántipura, Paṇḍit Kálidásá Vidyávágís'a. Appearance, fresh. Verse. Correct.

S'ivapanchásiká ALIAS **A'tmárpaṇastuti.** A hymn in praise of S'iva. In course of the hymn the author dedicates himself to the divinity. By Apyayí Dikshita.

Beginning. कस्ते बोद्धुं प्रभवति परं देवदेव प्रभावं
यस्मादित्थं विविधरचना सृष्टिरेषा बभूव ।
भक्तिग्राह्यस्त्वमिति यदिदं भावुकं भक्तिमात्रात्
स्तोतुं वाञ्छाम्यतिमहदिदं साहसं मे सहस्व ॥
क्षित्यादीनामवयववतां निश्चितं जन्म ताव-
त्तन्नास्त्येव क्वचन कलितं कर्त्रधिष्ठानहीनं ।
नाधिष्ठातुं प्रभवति जडो नाप्यनीशश्च भाव-
स्तस्मादाद्यस्त्वमसि जगतां नाथ जाने विधाता ॥ इत्यादि ।

End. आत्मार्पणस्तुतिरियं भगवन्निबद्धा
यद्यप्यनन्यमनसा न मया कृता ते ।
वाचापि केवलमयं शरणं वृणीते
दीनो वराक इति रक्ष कृपानिधे माम्

Colophon. इति श्रीशिवपञ्चाशिकाप्पय्यदीक्षितकृतात्मार्पणस्तुतिः समाप्ता

विषयः । श्रीमहादेवेन शिवपारम्यादिकीर्त्तनं ।

No. 2218. स्मृतिप्रदीपः । Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 121. Lines, 6 on a page. Extent, 3,060 s'lokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭácháryáya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

S'mṛitipradípa. A digest of a number of Smṛiti rules. By Chandras'ekhara Mahámahopádhyáya.

Beginning. नमामि देवमीशानं यमेव जगतः पतिं ।
प्रभुं भूतपतिञ्चैव शाम्भवञ्च उमापतिं ॥
सोऽभिनन्दनरवरम्हं प्रणम्य हन्दनायकं ।
प्रदीपं स्मृतिशास्त्रेषु कुरुते चन्द्रशेखरः ॥
तत्रादौ तिथिनिरूपणाय चान्द्रपुराणं ।
आषाढ़कृष्णमासेन देवि प्रोक्ता मयानघा ।
पंक्तिका परमा माया देविनां देवधारिणी ॥ इत्यादि ।

End गुरुमित्रयोरन्यतरमनेऽपि प्राप्तवत्वात् देशान्तरगमनभावः । इति ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीचन्द्रशेखरशर्मविरचिते स्मृतिप्रदीपे व्यवहारविवेचनं । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । तत्रादौ तिथितत्त्वादिकथनं । मासादिकृत्यतत्त्वनिरूपणं । कृत्यादितिथि-व्यवस्थाकथनं । प्रतिपदादितिथिविषयव्यवस्थाकथनं । तत्र तत्र विहितकृत्यनिरूपणञ्च । अम्बुवाची । मलमासव्यवस्था । मन्वन्तरानिरूपणं । युगाद्याकथनं । एकादश्युपवासविधिः । संक्रान्तिनिरूपणं । ग्रहणनिरूपणं । उपनयनविधिकथनं । अनुमरणादिविधिः । अशौचनिरूपणं । मासिकादि-निरूपणं । अशौचान्तादिकृत्यनिरूपणं । दुर्गोत्सवादिविधिः । दोलयात्रानिरूपणं । पञ्चरत्नाद-विधिकथनं । प्रायश्चित्तादिकालनिरूपणं । चन्द्रकान्तादिकथनं । विवाहनि-रूपणं । शालिग्रामादिनिरूपणं । कन्यादिकथनकथनं । कन्यादानविरूपणं । गर्भाधानादिसंस्कार-निरूपणं । स्मृतिकाषष्ठीपूजाविधिकथनं । नामकरणविधिकथनं ; विद्यारम्भादिकालनिरूपणमनुक्रम-मलमासकालनिरूपणञ्च ।

No. 2219. श्रुतिकल्पद्रुमः । Substance, country-made paper, 16 × 4½ inches. Folia, 88. Lines, 6 on a page. Extent, 1,747 s'lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭácháryáya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

S'rúti-kalpadruma. Principles of the Bhakti doctrine and refutation of the adual Vedánta theory and unreality of matter. The object of Bhakti is Kṛishṇa, whose divinity is vindicated. By Haridása, a Vaishṇava hermit.

Beginning. वन्दे मुकुन्दस्य पदारविन्दं द्वन्द्वारविन्देऽपि धृतं स्वकीयं ।
ब्रह्मादिमुख्यामरवन्दितं तं भक्तैकगम्यं दलपादिपद्मं ॥
मुक्तिकल्पद्रुमोनाम ग्रन्थोऽयं रचितो मया ।
भक्तादय प्रपश्यन्तु मा पश्यन्तु बहिर्मुखाः ॥
अथ भगवान् नन्दनन्दन एव मुक्तिमुक्तिपुराणादिषु प्रेमभक्त्याभिहितः । तथाहि इत्यादि ।
तथाहि ।

End. न भजति निजवर्णधर्मनिष्ठाः सकलमिदं परमात्मनः स्वरूपं ।
न हरति मम भक्ति विविधदुःखैस्त्रिजगतनयं समवेहि विष्णुभक्तं ॥

Colophon. इति श्रीश्रीमद्गन्धवनचरणारविन्दमधुव्रतहरिदासकृतः मुक्तिकल्पद्रुमः समाप्तः ।

विषयः । भगवान् नन्दनन्दनः श्रीकृष्ण एव परब्रह्मस्वरूपाख्य इति निरूपणं। तस्य साकारत्वनिरूपणं । भक्तिस्वरूपादिविवेचनं। तत्त्वज्ञानस्य भक्त्यङ्गत्वकथनं । भक्तिविधानादिकथनं । श्रीमद्भागवतस्य मुक्तिकल्पद्रुमपदव्याख्यानकथनं । भक्त्यैव भगवत्प्राप्तिर्न तु ज्ञानादिभिरिति निरूपणं । भगवल्लीलयैव जगत्सृष्टिरिति निरूपणं । जगतः सत्यत्वकथनं । मायावादमताक्षेपकीर्तनं । सांख्यादिमतनिन्दनं । मनुस्मृत्यादिस्मृतीनां समन्वयनिरूपणं । पाषण्डादिप्रलापकथनपूर्वकं तदाक्षेपकथनं । भगवद्भक्तौ सर्वेषामधिकार इति निरूपणं । भगवल्लीलादीनां नित्यत्वकथनं । विष्णुतत्त्वादिनिरूपणं । शालग्रामादिमूर्त्तिनिरूपणं । भगवद्भक्तानां लोकव्यापारविलक्षणकथनं । प्रेमभक्तिनिरूपणं । भगवद्भक्तलक्षणकथनं ।

No. 2220. सिद्धान्तमञ्जरीभावदीपिका । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 200. Lines, 9 on a page. Extent, 6,492 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághát̤a, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, old. Prose. Corect.

Siddhántamaṇjarí-bhávadípiká. A commentary on the Siddhántamaṇjári of Jánakínátha. By Kṛishṇa S'armá.

Beginning. मेघश्यामा रुचिरे नदीतीरे गवाम्भाहरीतमूर्त्ता ।
इन्द्रादिकाम्या मुक्तिलक्ष्म्या मां पातु सदा विरिञ्चिवन्द्या ॥
सत्कृत्य त्रिपदोः पादौ श्रीजानकीनाथांश्रिता ।
सिद्धान्तमञ्जरीव्याख्या क्रियते भावदीपिका ॥

प्रतिदिनप्रतिबन्धीपपत्ताय तत परमात्मनमपारत्वं नाम्नं सिद्धसिद्धान्ते प्रश्नपोऽध्या-पयाधेपूर्वा महत्तावरणाय चाद्दौ सिद्धानि प्रश्नोति ।

End. यद्यप्युद्देशेन तयोक्तं, तथापि यथोद्देशं सिद्धान्तोचित्यात्————इत्यतः परं वक्तितत्वात् परिसमाप्तिश्चकथनं नास्ति ।

विषयः । आत्मजीवादब्रह्मस्वरूपसिद्धान्तसमुच्चयं व्याख्यानं ।

No. 2221. सिद्धान्तमञ्जूषा । Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 122. Lines, 7 on a page. Extent, 3,229 ślokas. Character, Bengali. Date, Sм. 1,658. Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭácháryáya. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Siddhánta-manjúshá. A dissertation on the adualistic Vedánta doctrine and refutation of all adverse doctrines. By S'iva Bhárati, disciple of Jnánendra Bhárati.

Beginning. प्रणम्य भगवत्पादान् ज्ञानेन्द्रभारतीयतीन् ।
कृता सिद्धान्तमञ्जूषा तत्कृपालेशतो मया ॥

अथ कस्मात्मा वा अरे द्रष्टव्यः श्रोतव्यो निदिध्यासितव्य इति श्रुत्या आत्मनश्श्रवणस्य अभ्य-र्थितत्वात्——इत्यादि ।

End. अतएवाचिन्त्यशेषानुपपत्त्या जीवन्मुक्तिरित्यादिसिद्धान्तरहस्यं ।

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यज्ञानेन्द्रभारतीपूज्यपादशिष्यश्रीशिवभा-रतीकृता सिद्धान्तमञ्जूषा परिपूर्णा । संवत् । १६५८ ।

विषयः । आत्मा वा अरे इत्यत्र नियमविधिरयमिति निरूपणं : ब्रह्मैव जगदुपादान-मिति निरूपणं । मायाविद्ययोर्भेदवादिमतकथनपूर्वकं तत्खण्डनं । मायाशक्तिरेव उपादानमि-ति मतकथनं । उपादानलक्षणं । अध्यासादिस्वरूपविवेचनं । प्रत्यक्षादिप्रमाणषट्कनिरूपणं । अपरोक्षज्ञानस्वरूपकथनं । प्रत्यक्षात् पुनः प्राधान्यनिरूपणं । प्रतिबिम्बमिथ्यात्वमभ्युपगच्छतां मत-खण्डनपूर्वकं बिम्बप्रतिबिम्बभावेन जीवेश्वरयोर्विभाग इति निरूपणं । मिथ्यात्वलक्षणकथनं । चिन्त-ग्रहिदारा कर्मणां चित्तोपयोगित्वनिरूपणं । आत्मनो निर्गुणत्वनिरूपणं : आकाशस्य नित्यत्ववादख-ण्डनं । जीवात्मस्वरूपनिरूपणं । मनसो नित्यत्ववादखण्डनमुखेन न्यायवैशेषिकसिद्धान्तखण्डनं । प्रमाणस्वरूपनिरूपणं । सांख्यमतखण्डनं । एकजीववादव्यवस्थापनं । अपवर्गकारणनिरूपणप्रसङ्गेन नानामतखण्डनं । जीवन्मुक्तिनिरूपणञ्च ।

No. 2222. रत्नमाला । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 28. Lines, 6 on a page. Extent, 354 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Ratnamálá. A collection of miscellaneous verses illustrating particular rhetorical maxims, with many riddles and enigmas. By Lakshmaṇa Bhaṭṭa.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible] ।
[illegible] ॥

Colophon. इति श्रीलक्ष्मणभट्टकृता रत्नमाला समाप्ता ॥

विषयः । [illegible] ।

No. 2223. सुभाषिणी । Substance, country-made paper, 15 × 4½ inches. Folia, 148. Lines, 8 on a page. Extent, 3,601 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Dínanátha Bhaṭṭácháryáya. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Subháshiní. A commentary on the Kirátárjuníya of Bháravi. By Manohara S'armá. The work is said to have been written under orders of Rájá Kshitipála Malla.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥

[illegible] ।

End. [illegible] ।

Colophon. इति श्रीमद्रूपगोस्वामिविरचितविदग्धमाधवनाटके चतुर्थोऽङ्कः ललितायां कुमारिकायां भारविशीलाप्यामहोत्सवो नाम सर्गः ।

विषयः । भारविशीलाविवाहात्मकंजीवनामक काव्यम् ।

No. 2224. चैतन्याष्टकम् । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folium, 1. Lines, 14. Extent, 22 *ślokas*. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Verse. Correct.

Chaitanyáshṭaka. Eight stanzas in praise of Chaitanya and expressive of the grief of the writer on the demise of that saint. By Rúpa Gos'vámí, a companion of the saint.

Beginning. कदाहं द्रष्टा गौडे मुकुटमणिमालावलयुतं
कलापूर्णं राधा प्रियतरसखीभावललितः ।
अहो गौडे जातः प्रभुरपरगौरैकतनुभाक्
अपीहामुः किं मे नयनपदवीं यास्यति पुनः ॥
पुरीदेवस्यान्तः प्रणयमधुना स्नानमधुरो-
मुहुर्गोविन्दोद्यद्विशदपरिचर्यार्पितपदः ।
स्वरूपस्य प्राणार्बुदकमलनीराजितमुखः
अपीहामुः किं मे नयनपदवीं यास्यति पुनः ॥ इत्यादि ।

End. अपीहमीरत्नाकरनिकटमीहं गिरवरम्
यदा द्वैताद्वैतादतिविषदपूर्विः पठति यः ।
प्रकाशं चैतन्यः प्रकटितकृपावेशविवशः
कृतप्रेमावेशो मतिमरसदे मज्जयति तं ॥

Colophon. इति श्रीरूपगोस्वामिकृतं चैतन्याष्टकं ।

विषयः । श्रीकाननरतां गौराङ्गमूर्तिः श्रीमन्मथदेवेन महिंरसविभूतस्य कवेश्चरीवरूप-
मूलस्तुत्यष्टकम् ।

No. 2225. मनःशिक्षादशकम् । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 260 *ślokas*. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Bábu Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance, new. Verse. Correct.

Vrajavilása-stava. A hymn in praise of the frolics of Kṛishṇa at Vṛindávana. By Rúpa Gos'vámí.

Beginning प्रतिकुतुकिभिर्वं कामाचेरवंपातिभिः।
विना मतः संवरणसवागनवाटैः पान्तु मां मठाः ॥
इमं पादंकनन्यवक्रिभिरहं दृहं सुराजाविना ।
चिदं मानसिपारचमणिमिश्रैः श्रीपादिविंवेर्यं ॥
स्वामिन् प्रेमसुधाहर्त कदम्बा प्राक् पावन श्रीहरे ।
पेवैनामनपाद्यं सम्मतनवं + + + + + + + ॥ इत्यादि ।

End. इमं नित्यनवन्दिरप्रविलासस्तवनामसवं
यदा प्रजजनैरानवबपुरोत्पुटीवम्बुरं ।
मुहुः कुतुकसबूनाः परिपठन्ति ये वत्सलाः
घर्मं परिकरैरहं निधुवनस्य पश्यन्ति ते ॥

Colophon. इति श्रीव्रजविलासस्तवः समाप्तः ।

विषयः । कृत्तिवासेन श्रीकृष्णस्य वृन्दावनलीलासारसंग्रहवर्णनं ।

No. 2226. गौराङ्गस्तवकल्पतरुः । Substance, country-made paper, 10 × 5 inches. Folium, 1 Lines, 16. Extent, 25 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághaṭa, Zillá Nadiyá, Annadáprasáda Mukhopádhyáya. Appearance,-new. Verse. Correct.

Gauráṅgastava-kalpataru. A hymn in praise of the personal characteristics of Gauráṅga *alias* Chaitanya. By Rúpa Gos'vámí.

Beginning. गतिं दृष्ट्वा यस्य प्रमदगजवर्येऽखिलजनाः
मुखञ्च श्रीचन्द्रोपरि दधति थुत्कारनिवहं ।
स्वकान्त्या यः स्वर्णाचलमधरयन्नीप च सह-
सा गौराङ्गो हृदय उदयन् मे मदयति ॥
अलंकृत्यात्मानं नवविविधरत्नैरिव वह-
न्विवर्णस्तम्भस्वरभिदपकम्पाश्रुपुलकैः ।
हसन् सिञ्चन् नृत्यन् शिखिविनुतभैरिवैरमरैः
पुरः श्रीगौराङ्गो हृदय उदयन् मे मदयति ॥ इत्यादि ।

End. इति श्रीगौराङ्गविनिर्मितविचक्षणानुकूल-
प्रभावाकमलावलिविलक्षिमध्यां द्युतयं ।
गुरुर्वोऽनिपदौपर्विदित पक्षान्याङपविके-
रवं विवेद्विन्दैर्नरवलर मणोकमवत् ॥

Colophon. इति श्रीकर्मांकालिविरचितगौराङ्गनयनकमलदः समाप्तः ।
विषयः । श्रीचैतन्यदेवेन गौराङ्ग प्रकाशिताद्भुतवर्णनं ।

No. 2227. श्रीलीलावत्युदाहरणम् । Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 1,822 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Líláv́atyudáharaṇa. Examples and exercises in illustration of Bháskara Ácbárya's rules of Algebra as given in his Lílávatí. By Viśvesvara.

Beginning. गोपालकृष्णमनिशं कुलदेवमुपास्महे ।
परब्रह्मस्वरूपं यत्सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥

अथ श्रीभास्कराचार्यविरचितलीलावत्याम् प्रथमादौ मङ्गलाचरणनिर्देशार्थं मङ्गलाच-
रति । प्रीतिं भक्तजनस्येति । इत्यादि ।

End. पुनः कीदृशी सर्वोत्कृष्टोदाहरणीयत्वं ।

Colophon. इति श्रीभास्करीये सिद्धान्ते श्रीविश्वेश्वरकृतलीलावत्युदाहरणं समाप्तं ।
विषयः । भास्कराचार्यकृतलीलावतीनामकगणितग्रन्थस्य व्याख्यानम्

No. 2228. तत्त्वसमासः । A. Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 7 on a page. Extent, 240 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit. Calcutta, Professor Maheśachandra Nyáyaratna. Appearance, new. Prose. Generally correct.

B. Substance, country-made yellow paper, 12 × 3 inches. Folia, 16. Lines, 6 on a page. Extent, 240 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Sántipura. Rámanátha Tarkaratna. Appearance, new. Prose. Correct.

Tattvasamása. A summary of the different topics of the Sáṅkhya doctrine, with an exegesis by an unnamed author. It is the

same work which has been noticed under No. 2198 (p. 260) as Kapila-sútra, but the exegesis is different. The introductory lines of the two MSS. now under notice are substantially the same as those in No. 2198, but the wording is different, and the name of the Bráhmaṇa is not given, nor is the text described to consist of 22 aphorisms in one chapter divided into 4 sections. The omission of the name is appropriate, for Ásuri is generally described to have been a brother of Kapila, and he could not with any propriety be made to describe his family, his race, and his name to his brother. The introduction runs thus:—

"A certain Bráhmaṇ, aggrieved by the three kinds of pain, had recourse to the great sage Kapila, the teacher of the Sáṅkhya. Having declared his family, his name and race, and his desire of instruction, he said—'Venerable Sir! What is of all things the most important? What is actual truth? And what must I do, in order that I may have done what is fitting to be done?' Kapila replied—'I will tell you.'"

This introduction is followed by the so-called sútras, the number of which is not the same in the two codices under notice. A gives the number at 25, exclusive of the concluding line which describes the fruit of knowing the topics. The topics are-(1) "Eight 'produced' (*prakṛiti*); (2) sixteen 'productions' (*vikára*); (3) 'soul' (*purusha*); (4) the 'triad of qualities' (*traiguṇya*); (5) 'development' (*sanchara*); (6) 'dessolution' (*pratisaṇchara*); (7) the 'instruments of soul' (*adhyátma*); (8) 'the province of an organ' (*adhibhúta*); (9) 'the presiding supernatural agent' (*adhidaivata*); (10) the five 'functions of the faculties' (*adhibuddhi*); (11) the five 'sources of action' (*karmma-yoni*); (12) the five 'airs' (*váyu*); (13) the five that consist of action (*karmmátman*); (14) 'ignorance' (*avidyá*) under five divisions; (15) 'disability' (*aśakti*) of twenty-eight kinds; (16) 'acquiescence' (*tushṭi*) of nine kinds; (17) perfections (*siddhi*) of eight kinds; (18) the 'radical categories' (*mulikártha*) of ten kinds; (19) 'benevolent nature' (*anugraha-sarga*); (20) 'elemental creation' (*bhúta-sarga*) of ten kinds; (21) 'parental creation' (*dhátusan.sarga*) of three kinds; (22) threefold 'bondage' (*bandha*); (23) threefold 'liberation' (*moksha*); (24) threefold 'proof' (*pramáṇa*); (25) threefold 'pain' (*dukkha*):—in these consists all actual truth. He who shall have thoroughly understood this, will have done all that is to be done. He will not again be obnoxious to the three kinds of pain.

Such are the aphorisms of the *Sáṅkhya* entitled the 'compendium of principles' (*tattvasamása*)."

B limits the number of the sútras to 23, omitting 21 and 25, making one sútra of 4 and 5, and reckoning the last line as a sútra. No. 2198, reduces the number to 22, by making one sútra of 7, 8 and 9. It, moreover, divides the sútras into 4 sections, ranging, the first three sútras in the first section, the next four in the second, the next 9 in the third, and the last six in the concluding section.

The enumeration of the sútras in A, obtains also in the translation given in the *Benares Magazine*, III p. 282. Mr. Hall notices other variations in the Preface to his edition of the *Sáñkhya-pravachana-bháshya*, (p. 28,) and recites them with additions in the Preface to his edition of the *Sáñkhya-sára*, (p. 42). The weight of evidence lean, on the whole, in favour of 22. But whatever their number they are the headings or titles of the topics which Kapila may have taught, and not the substance of his teachings. Nevertheless there is no doubt that the work is of considerable age, for it is unquestionably more ancient than the Sáñkhya Sútra and the Sáñkhya-káriká, from which it differs in some respects, and is obviously the oldest text on the Sáñkhya available.

The name of the work is not given uniformly in the different codices. A names the sútras *Tattvasamása—Tattvasamásákhya Sáñkhya sútráni*. So does the text printed in the *Benares Magazine*, both at the beginning and at the end. B, at the beginning has *athátah tattvasamásatá sáñkhya-sútraṇi vyákhyásyámah*, and at the end, *Iti sáñkhya sútráṇi samápláni*. No. 2198, which I have seen since writing its notice on page 260, has *Sáñkhya-darśana bháshya* in the epigraph of section I; *Sáñkhya-bháshya* in the rubrics of sections II and III; and *Sánkhyáchárya-kapila-sútra-bháshya* in the colophon. The exegesis attached to the text is the same in A and B, but the first is named *Tattvasamásákhya-sánkhya-sútra-vṛitti-krama-dipiká*, and the second, *Sánkhya-sútra-kramenaisa vyákhyátá krama-dipiká*. No. 2198 obviously takes the name of the text to be *Sáñkhya-sútra* alias *Kapila-sútra*, and of the exegesis *Sáñkhya-sútra-bháshya*. The name of its author has been incorrectly given on page, 260, and the error has arisen from the Paṇḍit who reported on it, having put in the word *kṛita* after *Sáñkhyáchárya*. The word does not occur in the original MS. The work must be taken to be anonymous, as is the exegesis given in A and B. Mr. Hall notices three other exegeses, the *Sarvopakáriṇí*, the *Sáṅkhya sútra vivaraṇa*, and the *Sáñkhya-krama-dipiká* alias *Sáñkhyálankára* or *Sánkhya-*

sútra-prakshepiká which are of anonymous authorship. The last may be the same with my A, but I have no means of ascertaining the fact. Mr. Hall notices two others, the *Tattvayáthártha-dípana* and the *Tattvasamása-vyákhyá*, by Bhávágaņeśa Díkshita and Kshemánanda respectively, but I have not seen them. Nor have I seen Dr. Ballantyne's translation of the text, which appeared in 1850. Not a single copy of it is available in Calcutta. Taking the different names noticed above into consideration, it appears the true name of the work is *Sáņkhya-sútra*, and to distinguish it from the larger work which appeared subsequently, the descriptive epithet *tattvasamásatah* of the introduction has been latterly modified into *Tattvasamása* as the identifying name.

Beginning. ऋषिं विधिवत् [illegible] ग्रहणात् ।
आदिविदुषे नमस्कृत्य कपिलाय महर्षये ॥

अथातः तत्त्वसमासाख्यसांख्यसूत्राणि व्याख्यास्यामः । इह कश्चित् ब्राह्मणस्त्रिविधेन दुःखेनाभिभूतः सांख्याचार्यं कपिलमहर्षिं शरणमुपागतः ।

End. एतत् पञ्चविंशतितत्त्वज्ञानं । [illegible] पुनर्जन्म न भवति ॥
एतत्पञ्चविंशतिज्ञानं कपिलस्य महात्मनः ।
[illegible] ॥
सांख्यसूत्रप्रवृत्तेषा व्याख्याता क्रमदीपिका ।
[illegible] +++ [illegible] ॥

Colophon. समाप्तेयं सांख्यक्रमदीपिका ।

विषयः । तत्त्वसमाससांख्यसूत्रस्य व्याख्या ।

No. 2229. अर्थरत्नावली । Substance, country-made yellow paper, 13 × 4 inches. Folia, 122. Lines, 8 on a page. Extent, 3,998 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráņágháța, Zillá Nadiyá, Dinanátha Bhațțácharya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Artha-ratnávalí. A commentary on the Gítagovinda of Jayadeva. By Gopála Chakravartí, of the sept of Bandyaghați.

Beginning. [illegible]
[illegible] ।
[illegible]

पुष्णन् चैतन्यरसायनं परिहरन् पापादपापाङ्कुरं ।
निर्दोषाश्रितभावानपि निपाय्यं निपुणं मुहुः ।
केःपाकः कुरुते टीकामर्थरत्नावलीमतां ॥
श्रीगीतगोविन्दकाव्यस्य स्फुरन्ति कति नो रसाः ।
कथं तान् कथयेत् सर्वान् मदीया धृतिरल्पिका ॥
नानाविधाटीकाभिर्निरूपिता-
पिनाकि टीका मत्कोऽस्य यद्यपि ।
तथा मदीयं परितोषहेतवे
वरे वरे मत्सरता निपीयते ॥
वर्णांचीनैस्तथाख्याय बोधिता मतमां सतां ।
रत्नाकरेण रत्नं किं नूनं मनाक् मन्यते ॥

अथ निखिलपूर्व प्राक्तिचिन्तपरिचर्यामन्निकालः कविकुलतिलकः सकलकलाविशारदः परम-भागवतः श्रीजयदेवः श्रीजयदेवोऽनिवचिसुंदानपि अनानमेककवचा श्रीकृष्णचरणारके मनोनिवृत्तमाः श्रीकृष्णनुचचर्यप्रधानं मत्वाकाव्यमारभमाणः। सर्वकर्मामपाकावयनुपचे मङ्ग-लमचं। नानोनंचतुर्विधावकुमिदं मोनापि नमुचमिति काव्यादर्शात्तावीकपमपाकावचयक पुरस्कृत्य श्रीदेवदेवनामीकृष्णलीलायर्थनरूपमङ्गलमाचरति। मेघैरित्यादि।

End. यतएव वचिनीभूतः मङ्गलीभूत रत्नकं।

प्रज्ञात् यत्नात् कथिदपि+ +कथयदयी—
मतं हाक् पापीयं भ्रमयति सुविवेचयपिव।
यतं यज्ञेना च दधिदपि पुनात्यायम+काम्
गुरुं मत्वाचा मे हतिरिवमपूर्णा मुरजितः ॥
नानीतस्थकुलोञ्चलोलयवक्री श्रीमान् चिरखाम्बिच-
नासून: नियरत्नभूषिवल्लोप्रवाकयोऽभूततः।
पुरंदाय इति प्रमोदवमतिवक्षाश्चोपः कमी
मेघाकः निच मैत्र निर्माचचिचा टीका कवीर्यं मुदा ॥
नवाङ्कुवावेन्दुमिते मनाक्ये मासे गयौ पञ्चकरस वारे।
टीकानिना कृपमनौतमूलोमेघाव्यमौ चत्तमोत्तमपा॥

Colophon. इति मयचकृतश्चचटीकुमभूत्वगीतोपात्यचवर्णिविरचितायां श्रीगीतगोवि-न्दटीकायामर्थरत्नावल्यां द्वादशसर्गविवरणं।

विषयः। जयदेवकृतश्रीगीतगोविन्दस्य व्याख्यानम्।

No. 2230. शूद्राह्निकाचारतत्त्वम् । Substance, country-made yellow paper. 18 × 3½ inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1768. Place of deposit, Sántipura, Kálidása Vidyávágiśa. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

S'údráhah-kritya-tattva. A digest of the rules regarding the duties of Súdras. By Raghunandana Bhattáchárya.

Contents: S'ráddhas, daily offerings to the manes, offerings during the wane, Abhyúdayika or śraddhas on auspicious occasions. Recitations of Vedic mantras prohibited. Gift of dressed rice prohibited. S'ráddhas to be performed according to the rules of the Yajur Veda. Pauránic mantras to be recited. The five Yajnas. Peculiarities in *áchamana* or religious washing of the mouth when commencing a service. Daily duties, washing of the mouth, brushing of the teeth, bathing, putting on sectarial marks (*tilakas*). Offering of water to the manes. Burnt-offering to Visvedeváh. Sacrifices. Offering of grass to cows. Rules for meal time. Nocturnal duties. Sleeping. Going out.

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं रामं रघुकुलोद्भवं ।
शूद्राह्निकाचारतत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ।
भव भव्या भवहार्थं भुक्तिमुक्तिप्रदायकं ।
शूद्राणां तदेवचावे वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथ श्राद्धविधिः । मत्स्यपुराणे,—एवं शूद्रोऽपि सामान्यं वृद्धिश्राद्धं सर्वदा । नमस्कारेण मन्त्रेण कुर्य्यादामान्नवद्बुधः । सामान्यं सर्व्वजनकर्त्तव्यं प्रतिपदं कृष्णपक्षादिविहितं श्राद्धं चाभ्युदयिकञ्च । एवं द्विजातिवत् शूद्रोऽपि कुर्य्यादित्यन्वयः । नमस्कारेण मन्त्रेण न तु वेदमन्त्रेण वाजसनेयकसिद्धमन्त्रं आचरेत् तेन तु पञ्चयज्ञं विवाहादिसंस्कारमन्त्रं चिरं-जीवाद्यपरिहार्य्यात् । इत्यादि ।

End. चन्द्रमाश्चापि सर्व्वदा पापक्षयकारिणी ।

Colophon. इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य्यविरचितं शूद्राह्निकाचारतत्त्वं समाप्तं ।

विषयः । शूद्राणां श्राद्धकर्त्तव्यता । आहिकश्राद्धनिरूपणं । तत्र प्रतिपदादिकृष्णपक्ष-श्राद्धे शूद्राधिकारनिरूपणं । मन्त्रपाठनिषेधकथनं । पक्वान्नदाननिषेधकथनं । यजुर्वे-दोक्तविधिना कर्त्तव्यताकथनं । शूद्रोऽपि पौराणिकमन्त्रैः शूद्रेण वक्तव्य इति कैचि-न्मतदूषणं । पञ्चयज्ञविधिः । आचमने विशेषकथनं । आह्निककर्त्तव्यताकथनं । आचमनदन्तधा-वनं । स्नानादिकर्त्तव्यताकथनं । आचमनेऽधिकथनं । तिलकादिविधिः । तर्पणकर्त्तव्यताकथनं । वैश्व-देवहोमविधिः । बलिदानकथनं । तत्र तत्र गोग्रासदानम् । भोजनकालकर्त्तव्यताकथनं । भोजनविधिकथनं । रात्रिकृत्यनिरूपणं । शयनविधिकथनं । यात्राविधिकथनं ।

No. 2231. सप्तसूत्रसन्न्यासपद्धतिः । Substance, country-made paper, 12 × 8½ inches. Folia, 12. Lines, 12 on a page. Extent, 214 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Saptasútra-sannyása-paddhati. Rules for the ordination of Sannyásis and of the different orders in which they are divided, preceded by a brief account of the ten great teachers and their descendants. The teachers are (1) Brahmá, Vishṇu and Rudra, (2) Vaśishṭha, (3) S'akti, (4) Parásara, (5) Vyása, (6) S'uka, (7) Gauḍácharya, (8) Govindácharya, (9) S'aṅkarácharya, (10) Rúpavedántácharya. The four principal disciples of S'aṅkarácharya were—Svarúpácharya, Padmácharya, Toṭakácharya, and Pṛithvídharácharya. Of these, the first had for his disciples Tírtha and Áśrama; the second had Vana and Jraraṇya; the third had Giri, Parvata, and Ságara; and the fourth had Sarvasvatí, Bhárati, and Puri, and each of these established a separate order of Sannyásis. This account is followed by the rules for ordination on the following subjects, *viz.* initiation in particular mantras, prayer for ordination, offering of water to the manes, Ashṭaká śráddha, Viśyahoma, the burning of the sacred thread, the crown-lock and other emblems of domestic life, bathing, prayers at stated times, mental worship, rest and reading of the Upanishads, reading of hymns for final emancipatory Yoga, reading of Panchíkaraṇa, meditation or Samádhi, understanding of the Vedic text "Thou art that," reading of the Upanishads inculcating rejection of household life, recitation of particular mantras, ordination of Paramahansas, do. of Digambaras, trials of Sannyásis.

ॐ गणेशाय नमः ।

Beginning. आदौ वेदान्ताचार्य्यः ब्रह्मा, द्वितीये आचार्य्यः विष्णुः । तृतीये आचार्य्यः रुद्रः, चतुर्थे आचार्य्यः वशिष्ठः । इत्यादि ।

End. तीर्थाश्रमवनारण्यगिरिपर्व्वतसागराः ।
सरस्वती भारतीच पुरी नाम दशाह्वयं ।

आनन्दचैतन्यस्वरूपे ब्रह्मात्मैवेति । (ओंकार-उकार-मकार-अर्द्धमात्रा)? । इति चकारः पञ्चदशाः ।

Colophon. इति सप्तसूत्रसन्न्यासपद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । यात्रातत्त्वप्रमाणादिकथनं । तत्र मत्स्यपुराण-भविष्य-ब्रह्म-वराह-पाद्म-स्कन्द-ब्रह्मपुराणादि-वचनैः ... कथनं । तत्र चन्दनयात्राक्ते वैशाखे, ज्यैष्ठे स्नानयात्रेति ... अथ ... तिथिः ... चन्द्रवारे ... फले ... तत्र यात्रातत्त्वप्रमाण-कथनं । दोलाविधिकथनं । यात्राप्रमाणविधिः । नवैद्यविधिः । ... विधिः । ... विधिः । तत्र ... विधिकथनं । स्नानविधिः । ... विधिः । ... पूजाविधिः । ... विधिः । ... विधिः । ... विधिः । ... कथनं । ... । पुष्य-योगादिकथनं । ... विधिः । ... विधिः । ... विधिकथनं ।

No. 2232. द्वादशयात्राप्रमाणतत्त्वम् । Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 254 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágiśa; another copy at Ulá, Post Ráṇághâṭa, Zillá Nadiyá, Gopínátha Bhaṭṭáchárya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Dvádaśayátrápramaṇa-tattva. Proofs regarding the twelve great festivals of Vishnu. By Raghunandana Bhaṭṭáchárya. The festivals are,—Chandana Yátrá, Snána Yátrá, Guṇḍichá Yátrá, (in the months of Áshádha, Mágha, and Chaitra) Sayana Yátrá, Dakshiṇa-párśva-parivartana Yátrá, Váma-párśva-parivartana Yátrá; Utthána Yátrá, Chhádaní Yátrá, Pushyábhiseka, Sapyodanavidhi, Dola Yátrá, Madana-bhanjiká. Detailed accounts of these festivals will be found in my 'Antiquities of Orissa,' Vol. II.

Begininng. प्रणम्य कमलां नाथं ... ।
द्वादशयात्रात्तत्त्वानि वक्ष्ये ... ॥
... द्वादशयात्राकालस्तु ... । इत्यादि ।

End. ... ।
इति ... ।

Colophon. इति द्वादशयात्रातत्त्वं । समाप्तं ।

विषयः । ... । तत्र ... । वैशाखे चन्दनयात्राविधिः । ज्यैष्ठे स्नानयात्राविधिः । ...

[illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] [illegible] [illegible]। रथ[illegible]विधिः। श्रावणे [illegible]विधिः। भाद्रे [illegible]विधिः। आश्विने [illegible]विधिः। कार्त्तिके [illegible]विधिः। मार्गशीर्षे [illegible]विधिः। पौषे पुष्याभिषेकविधिः। माघे [illegible]विधिः। फाल्गुने दोलयात्राविधिः। चैत्रे मदनभञ्जिका-विधिकथनम्।

No. 2233. पुष्पाञ्जलिः। Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 68 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhaṭṭáchárya; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Pushpáñjali. A hymn in praise of the Deví. By Ráma-krishṇa.

Beginning. [illegible] [illegible]।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]॥
[illegible] [illegible] [illegible]। इत्यादि।

End. [illegible] + [illegible]
[illegible] + + + [illegible]।
[illegible] [illegible] [illegible]।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]॥

Colophon. इति श्रीरामकृष्णविरचितः पुष्पाञ्जलिः सम्पूर्णः।

Subject. [illegible] [illegible] [illegible]।

No. 2234. गोविन्दस्तोत्रम्। Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhaṭṭáchárya; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágíśa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Govinda-stotra ALIAS **Vilvamaṅgala-stava.** A hymn in praise of Vishṇu as Govinda. By Vilvamaṅgala.

Beginning. श्रीकृष्ण विष्णो मधुकैटभारे
भक्तानुकम्पिन् भगवन् मुरारे ।
त्रायस्व मां केशव लोकनाथ
गोविन्द दामोदर माधवेति ॥
अग्रे कुरूणामथ पाण्डवानां
दुःशासनेनाहृतवस्त्रकेशा ।
कृष्णा तदाक्रोशदनन्यनाथा
गोविन्द दामोदर माधवेति ॥ इत्यादि ।

End. सुखावसाने इदमेव सारं दुःखावसाने इदमेव गेयं ।
देहावसाने इदमेव जाप्यं गोविन्द दामोदर माधवेति ॥ ६९ ॥

Colophon. इति श्रीबिल्वमङ्गलकृतं गोविन्दस्तोत्रं समाप्तं । शुभमस्तु सर्वेषां ।

विषयः । गोविन्दस्य केशवादेन नामादिनामसंकीर्तनं ।

No. 2235. द्विरूपकोषः वा शब्दभेदप्रकाशः । Substance, country-made paper, 11 × 8 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 61 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Dviráūpakosha ALIAS **S'abdabheda-prakáśa.** A vocabulary of synonyms and homophonous words. By Purushottama Deva. Vide No. 223, Vol I, p. 118, for another work of this class.

Beginning. श्रीमन्नामानुशासनाब्धिकानां कथानुबन्धादपि सतां कवीनां ।
करोत्ययं पुरुषोत्तम शब्दभेदप्रकाशोऽभिधानकृतवार्थं ॥
विशाद्कारवावारवलमालापमावपि ।
बरातिमारातिमयो यत्र यातः शशीभिः ॥ इत्यादि ।

End. बन्धकीयत्वात्स्तु वयमाणि ववये ।
वञ्जुवादस्य यथैऽपि नश्यादिनेव व्यर्थे ॥

Colophon. इति पुरुषोत्तमदेवकृतद्विरूपकोषः सम्पूर्णः ।

विषयः । एकार्थकविवादशब्दानामनुरूपशब्दानां वर्णादिलिखनं ।

No. 2236. मानसिकपूजनम् । Substance, country-made paper, 10 × 8½ inches. Folia, 6. Lines, 12 on page. Extent, 99 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághát̤a, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhat̤t̤áchárya; another copy at S'ántipura, Paṇḍit Kálidása Vidyávágísa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Mánasika-pújana. A hymn in which Vágdeví, the goddess of learning, is mentally worshipped. By S'añkara Áchárya.

Beginning. उषसि मागध मङ्गलगायनैर्झटिति जागृहि जागृहि जागृहि ।
अतिकृपार्द्रकटाक्षनिरीक्षणैर्जगदिदं जगदम्ब सुखीकुरु ॥
कनककलशविनिहितशीतलं विधि विधि पूजयचन्दनकुसुमं ।
अधिमवनकचपनमनेरपि मातर्मेपि जयता पि पलयंगं मदीयुं ॥ इत्यादि ।

End. प्रत्यहं भक्तिसंयुक्तो यः पूजनमिदं पठेत् ।
वाग्वादिन्याः प्रसादेन वत्सरात् स कविर्भवेत् ॥

Colophon. इति शङ्कराचार्यविरचितं मानसिकपूजनं समाप्तं ।

विषयः । मानसोपचारैर्वाग्देव्याः पूजाविधिकथनमुखेन तस्याः स्तवादिकीर्त्तनं ।

No. 2237. श्राद्धप्रदीपः । Substance, palm leaf, 13 × 2 inches. Folia, 78. Lines, 5 on a page. Extent, 1,467 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághát̤a, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhat̤t̤áchárya. Appearance. Prose and verse. Correct.

S'ráddha-pradípa. A summary of the rules for the performance of various kinds of S'ráddhas. By Madanamanohara Mahámahopádhyáya, son of Madhusúdana Paṇḍitarája.

Beginning. संसारतापशमने हृदये निधाय
श्रीकृष्णपादकमलद्वयमादरेण ।
श्राद्धानि सकलधर्म्याणि तुलीचराणां
श्राद्धप्रदीपमिह वक्ति चतुर्विभाव ॥

अथ कदाचन् श्राद्धद्रव्यमाचक्षेदय इति विविच्यते । इत्यादि ।

End. श्राद्धसंविधानमात्रात् श्राद्धकर्मं चि श्राद्धविधानिसिध्यादिति ।

Colophon. इति मदनमनोहरमहामहोपाध्यायश्रीमधुसूदनपण्डितराजसुतमहामहोपाध्यायश्रीमदन-मनोहरविरचिते श्राद्धप्रदीपे तीर्थश्राद्धप्रकरणं । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । चतुर्वेदिनां श्राद्धविधिनिरूपणं । अथ श्राद्धकल्पवर्णनं । पितृश्राद्धादिविवि-वर्णनं । श्राद्धाधिकारनिरूपणं । पितृमातृपितृदृष्टनिरूपणं । श्राद्धे ब्राह्मणादीनां देवत्वनिरूपणं ।

[illegible]

No. 2238. प्रायश्चित्तपारिजातः । Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 2,645 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Incorrect.

Práyaśchitta-párijáta. A digest of the Smṛiti rules for performing expiatory penances for various offences. By Ratnapáṇi.

Beginning. [illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible]——इत्यादि ।

End. इति [illegible] ।

Colophon. इति [illegible] ।

विषयः । [illegible] ।

No. 2239. स्मृतिचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 188. Lines, 8—9 on a page. Extent, 12,900 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭa, Zillá

Nadiyá, Gopívallabha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Smṛiti-chandriká. A digest of the Smṛitis regarding duty. By Ápadeva Mahámahopádhyáya.

Beginning. इन्दिराहृदयानन्दं पूर्णेन्दीवरलोचनं ।
कामदं परमानन्दं वन्देऽहं नन्दनन्दनं ॥

अथ सर्वेषां धर्माणां कालाधीनत्वात् प्रथमतः स एव निरूप्यते । तत्र कालः । तिथिनक्षत्रवारादिकालकार्येषु बहुधा । विहितं वा निषिद्धं वा कालपर्यवसितं भवेत् । इत्यादि ।

End. एतेन कालान्तरेऽतिदेशमात्रे तद्विशेषस्य एव उपदेशः ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीआपदेवकृतौ स्मृतिचन्द्रिका परिपूर्णा ।

विषयः । कालस्वरूपनिरूपणं । तिथ्यादिनक्षत्रादिकथनं । संक्रान्त्यादिनिरूपणं । तत्र विहिताविहितकर्मनिरूपणं । मलमासादिकथनं । गुरुशुक्रास्तमययोः कालविवेचनं । ग्रहणादिमतनिरूपणं । तिथिद्वैधे व्यवस्थाकथनं । प्रातःस्नानादिविधिः । दन्तधावनादिविधिः । स्नानविधिः । तर्पणविधिः । सन्ध्याविधिः । गायत्रीजपविधिः । श्राद्धविधिः । श्राद्धभेदे देवताभेदकथनं । पञ्चमहायज्ञकथनं । अथ आह्निककथनं । वैश्वदेवादिविधिः । भिक्षादानविधिः । अतिथिविधिः । भोजनविधिः । अशौचनिरूपणं । आचमनविधिः । ताम्बूलविधिः । पुराणश्रवणादिविधिः । तत्र स्त्रीशूद्रधर्मविशेषकथनं । सायंसन्ध्यादिविधिः । रात्रिकृत्यनिरूपणं । शयनविधिः । विवाहविवेचनं । वरकन्यालक्षणादिकथनं । कन्यादोषादिकथनं । सपिण्ड्यादिनिरूपणं । सपिण्डेतरादिविवेचनं । गर्भाधानादिविधिः । कन्यादानाधिकारिनिरूपणं । गर्भाधानविधिकथनं । विवाहादिविधिः । पुंसवनविधिनिरूपणं । सीमन्तकथनं । एकादशीव्रतविधिः । प्रसङ्गात् जन्माष्टमीव्रतविधानकथनं । शिवरात्रिव्रतकथनं । चैत्रादिमासव्रतकथनं । अन्नप्राशनविधिः । जातकर्मविधिः । नामकरणविधिः । अन्नप्राशनविधिः । निष्क्रमणविधिः । तत्र कालप्रशस्त्यादिविवेचनं । चौलकर्मनिरूपणं । चूडाकरणकर्णवेधादिविधिः । उपनयनविधिः । तत्र वेदाध्ययनविधिकथनं । ब्रह्मचर्यविधिकथनं । समावर्तनविधिकथनं । आर्षेयप्रवरकथनं । गोत्रप्रवरनिरूपणं । अनध्यायविधिकथनं । तत्र तत्र नियमादिकथनं । अग्न्याधेयविधिकथनं । दायादिविभागकथनं । संवत्सरश्राद्धविधिः । उपाकर्मोत्सर्जनादिविधिः । व्रतोपवासनिरूपणं । चातुर्मास्यव्रतनिरूपणं । नवरात्रवर्णनं । दीपोत्सववर्णनं । दुर्गापूजनविधिनिरूपणं । पूर्वाह्णादिविधिः । होमादिविधिः । दानविधिः । तिलधेनुविधिः । गोभूम्यादिदानविधिः । तुलादानविधिः । ग्रहशान्तिविधिः । काम्यहोमशान्तिविधिः । शान्तिकविधिः । प्रायश्चित्तादिकालविवेचनं । तिथिपतितादिप्रायश्चित्तविधिः । अनाथप्रेतादिनिरूपणं । नारायणबल्यादिविधिः । सपिण्डीकरणादिश्राद्धविधिः । श्राद्धविकारादिनिरूपणं । श्राद्धे विहिताविहितद्रव्यनिरूपणं । एकोद्दिष्टादिविधिनिरूपणञ्च ।

No. 2240. इन्द्रजित्केरली । Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent, 207 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇí-kuṇḍá, Zillá Raṅgpur, Rámachandra Bhaṭṭácharya. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Indrajit-kerali. A treatise on divination by certain letters of the alphabet and by Onomancy. By Indrajit.

Beginning. वाचाद् पैतामहंपादं गणे केरलिकाधिपं ।
विद्याधिपते ज्ञानं गणे सर्वसिद्धे मतः ॥
चन्द्रादपत्य चौरस्य गगनस्यागमनायका ।
चतुर्थ्यामिति येन गते सर्वसिद्धे गतः ॥
ज्ञानप्रदीपनात्तस्य वर्णिं कला वदन्वरैः ।
कालेकेन संयुक्तो ज्ञानमेतुम+वरैः ॥
अथ कथकथयता यत्नः शुभाशुभफलाः । इत्यादि ।

End. इतीवदन्नद्ये । चौगुणा । यथार्थकेन भावगुणवगुणान् ज्ञानं । भावक संज्ञाया चवराद्विवं इना भवराहद्विनहनयावहानावेकौकन विविधंरचीयं । तदा भावुकी इत्यादि ॥

Colophon. इति इन्द्रजित्केरलिः (ली) समाप्ता ।

विषयः । वर्णेषु प्रश्नेषु चवरविशेषपवकेन शुभाशुभज्ञानोपायनिरूपणं ।

No. 2241. आयुर्दायटीका । Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 216 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇi-kuṇḍá, Zillá Ráṅgpur, Rámachandra Bhaṭṭácharya. Appearance, new. Prose. Correct.

Ayurdáya-ṭiká. A commentary on the *Áyurdáya*, an astrological work on the calculation of the period of life. By Mathuránátha Tarkavágis'a.

Beginning. श्रीमता मथुरानाथशर्मणातीवधीमता ।
विशदीकृत इत्यंशे आयुर्दायस्य भावनाः ॥
अथ विद्यादृष्टिति अथवाजीवनद्यांशादिषये: यत्नोपयोर्गविवत्वादिर्दंवाविद्यायुर्वस्त्र-
द्विवन इत्यर्थः । इत्यादि ।

End. अथ यथार्थं मंत्रे इमीपंचपाकी च इयाच । कथार्थमैतद्वैवनाद्वयेन्यो कयो-
क्तानोपयि चौकंचाजी ।

विषयः । विद्यार्थवनमयमस्य व्याख्यानं ।

No. 2242. स्पष्टजातकपद्धतिः । Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent, 216 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇi-kaṇḍá, Zillá Raṅgapur, Ramendra Bhaṭṭácbárya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Spashṭa-játaka-paddhati. Rules for casting horoscopes. By Rágbunanda S'armá.

Beginning. नत्वा चरणौ देवीं राघवानन्दशर्म्मणा ।
क्रियते शिशुबोधाय स्पष्टजातकपद्धतिः ॥
आदौ ज्ञानापदेशैर्वा जन्मकालः सुनिश्चितं ।
तत्कालजन्मनः कार्य्याः शिवान्नोऽस्फुटा ग्रहाः ॥
षड्वत् कर्त्तव्या येन यान्ति स्फुटतां दिवि । इत्यादि ॥

End. षष्ठं भावं सप्तमभावसन्धिश्च द्वादशगुणितं सप्तमेन भाजः । षष्ठं सप्तमसन्धिं चिंशद्गुणितं येन भाजः पञ्चगुणितं येन भाजः ।

विषयः । जन्मपत्रिकाकरणविधिकथनं ।

No. 2243. निदानतत्त्वम् । Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 87 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇi-kuṇḍá, Zillá Raṅgapur, Ramendra Bhaṭṭácbárya. Appearance, new. Prose. Correct.

Nidána-tattva. A commentary on the Panchasvará, an astrological treatise on the calculation of the date when a person is to die. By Sad Upádhyáya.

Beginning. अथ नानाचरणमनुराधुदयाद्धावारभ्य मृत्युनक्षत्रं यस्मिन् वारे पतितं तत्र यानि दिनानि तेषु मृत्युर्भावः । दिनानि पिण्डीभूय चतुर्भिरन्तिदिनानि तेषामपि यानि शून्याङ्कपादसमानानि तत्र मृत्युः । इत्यादि ।

End. .प्रथमदिनमितबहवोऽष्टौ ये ते पतितो अधिमासफलतिथिसम्भवेन मनीषिमतादिभावः ।

Colophon. इति सदुपाध्यायविरचितं निदानतत्त्वं समाप्तं ।

विषयः । पञ्चस्वराभिधानज्योतिर्ग्रन्थस्य व्याख्यानम्

No. 2244. पाशुमाला । Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 4 on a page. Extent, 120 ślokas. Character,

End. विहन्तु हरिषेणाद्यं अमलत्राणमाप्नोति च ।
यद्यावच्छ्रीघसम्पद्युवा अनुचतुष्टयेन् ॥
इति विषरोगाधिकारः ।
अतिविस्तरगुरुकपाठक-
प्रतिपत्तनया प्रमधुरिभवम् ।
चन्द्रामलशालिनि १०० पञ्चशतं
शिवप्रामिदमहमलकृ गुरे ॥
चकार चतुरोचितं नरेन्द्रमणिवेतोऽज्ञर्न
परोपकृतये इमं चरमिदं यथाज्ञापकम् ।
ततः चतुर्दिभिः सदा सुजनराजिभिजुषतां
गुणाःरचितिरिक्षकापरिवृतः च शोभितुतः ॥

Colophon. इति श्रीचन्द्रप्रभाचार्यविरचितं श्रीवैद्यकग्रन्थे चतुर्नियतानं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । धातुचिन्तकयानां कारणकथनम् । तेषामुपचयादिकथनम् । नवदोषादिलक्षण-कथनम् । प्रायूषादीनां लक्षणादिकथनम् । ज्वरादिलक्षणकथनम् । रक्तज्वरादिलक्षणकथनम् । विषमज्वरादिकथनम् । वाताश्वरादिलक्षणकथनम् । अतीसारलक्षणकथनम् । वात-कासाग्निमान्द्य-पाण्डुरोग-शोथ-कुष्ठ-कामला-मूर्च्छापस्मार-प्रमेह-मूत्रकृच्छ्र-वात-श्लेष्म-कार्श्य-मुखरोग-कुष्ठोदराम-भग्न-भगन्दर-नाडीव्रण-विद्रधि-विसर्प-मसूरिका-स्फोटकादिलक्षणादिकथनम् । प्रशस्तिरोगकथनम् । प्रदरादिरोगकथनम् । शिरोरोगादिकथनम् । विषरोगादिकथनञ्च । इति शम् ।

No. 4207. पञ्चसङ्ग्रहटीका । Substance, country-made paper, 9 × 3 inches. Folia, 351. Lines, 15 on a page. Extent, 19,687 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1712. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Panchama-sañgraha-tíká. The Sanskrit commentary by Malaya-giri, one a Jaina work entitled *Panchasamgraha* in Prákrit.

Beginning. ॐ नमः श्रीवीतरागाय ।
सकलकर्मोन्मूलनदक्षं
कथानविज्ञानमनन्तमुत्तमम् ।
विधूतनिःशेषकुतीर्थमानं
प्रणम्य देवं जिनवर्धमानम् ॥
संसारकूपोदरमग्नजन्तु-
श्रीतोद्धतौ रज्जुनिभायमानम् ।

जैनागमं वारिनिधिमगाध-
मनुभावनापूर्वकसार्थवाहम् ॥
वितनोमि षडशीतिकविवृतिमनीश्वरमत्यबुद्धिरपि ।
नानाशास्त्रटीकातो गुरुपदेशाच्च सुबोधम् ॥

इह विघ्नाः कथिविच्छिद्रे वस्तुनि प्रवर्तमानाः सन्त इष्टदेवतानमस्कारपुरःसरत्वेन प्रवर्तन्ते । यथाश्रेयांसि बहुविघ्नानि भवन्ति, तथा श्रेयांसि बहुविघ्नानि भवन्ति । उक्तञ्च ।

श्रेयांसि बहुविघ्नानि भवन्ति महतामपि ।
अश्रेयसि प्रवृत्तानां क्वापि यान्ति विनायकाः ॥

इदञ्च प्रकरणं सम्यग्ज्ञानहेतुत्वात् श्रेयोभूततो महदपि विघ्न इति विघ्नविनायकोपशान्तये इष्टदेवतानमस्कारं, तथा प्रेक्षापूर्वकारिणः प्रयोजनादिविरहे प्रवर्तन्ते, ततः प्रेक्षावतां प्रवृत्त्यै प्रयोजनादिकञ्च प्रतिपिपादयिषुरिदमादौ गाथामाह ॥ नेमि जयेति ।

End. समाप्तः संक्षेपतः प्रविवृतषडशीतिकानुकम्पया भविनाम् ।
जयति चतुरकसंक्षेपषडशीतिविवृत-
+ + विमलविमलज्ञानचक्षुः ।
प्रतिभिन्नकुतीर्थ्यानेकपक्षाः
त्रिभुवनमविकल्पो वर्धमानो जिनेन्द्रः ॥
मलयगिरिं जिनभाषितार्थसमिति + + भवकमलावलिम् ।
षडशीतिकानुमतया + + अभिमतं मानसं जैनम् ॥
षडशीतिकामलं प्रकरणमेतद्विवृण्वता + चितम् ।
यदवापि मलयगिरिणा शिवात्मना + + लोकः ॥
अर्हन्तो मङ्गलं सिद्धा मङ्गलं मम साधवः ।
मङ्गलं मङ्गलं धर्मश्च मङ्गलमिति मिमम् ॥

Colophon. इति मलयगिरिविरचिता षडशीतिकटीका समाप्ता ।
श्रीमाभीमपदोत्तरे गुरुवरेषुभूरेव पूर्वं कुरु-
नारायणकपुस्तकोपविकरे भावविज्ञानायको ।
चापजानपकोटयोः सुखकरो मङ्गल्यमिदं भाषणः
लेखः कर्तोपि नायदगु जनितो चौरविकः पुस्तकः ॥

ग्रन्थाग्रं । १८०५० ॥ संवत् १७११ वर्षे, शाके १५७७ प्रवर्तमाने ॥

विषयः । षडशीत्यभिधानचतुर्थकर्मग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 4208. पञ्चाशकटीका । Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 177. Lines, 15 on a page. Extent, 9,110 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Panchásaka-tíká. Haribhadra Súri's great work, the Panchásaka Sútra, is well-known. It has many commentaries, one of the largest being known as the Brihadvyákhyá. The present commentary follows that one closely.

Beginning. चतुरशीतां समवायं योगिभिर्यश्च प्रकाशितः ।
तं नत्वा श्रीमद्वीरस्त्रीमत्पार्श्वं नमोऽप्यथ ॥
पूर्वाचार्यानुसारेण वृत्तिं वक्ष्ये समासतः ।
पञ्चाशकाख्यशास्त्रस्य यथामतिविशेषतः ॥

इह हि विस्फुरद्विविधविमलतेजोधामनि दुःषमाकालविपुलजलदपटलावगुण्ठनावसितमति जिनराजवचनकौमुदीभूतपूर्वमतादिवकृतमपत्र्यमार्थतारकानिकरे पापतमसि दिनमणावस्तमिते पञ्चमकाले पञ्चमपीय-कृष्णपक्षसंबद्धचीनमान्धयो भगवान् श्रीहरिभद्रसूरिः विशुद्धबद्धपदं निबद्धवन् — इत्यादि ।

End. श्रीहरिभद्राचार्यैस्तनतापकरणस्य रचिता । विस्ताराद्भयात् तथापि मायावः।
एकोनविंशतिसमपञ्चाशकवृत्तिः समाप्ता । समाप्ता चेयं शिष्यहिता नाम जिनपदपदकल्पभाव-
भावितपुण्यप्रसंगचतुरंगसमंगकरणप्रवचनत्रयनमस्कृतश्रीमन्मभयदेवश्रीहरिभद्रसूरिविरचितपञ्चाश-
काख्यप्रकरणटीकेति ।

Colophon. (अतःपरं टीकाकर्तुः प्रशस्तिरेका वर्त्तते । सा तु अस्पष्टत्वादस्माभिरनि
रूपिता ।)

विषयः । हरिभद्रसूरिकृतपञ्चाशकसूत्राभिधानजैनप्रकरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 4209. पञ्चाक्षरमाहात्म्यम् । Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent, 240 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1658. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Correct.

Panchákshara-máhátmya. The sacredness of the S'aiva mantra in five letters given in the Linga Purána.

Beginning. श्रीगणपतये नमः ।
भवाम्भोनिधिमग्नानां नरयन्तानन्दकारक ।
कामीवाभिमतार्थीवर्णादिन् दृष्टे नमोऽस्तु ते ॥

जयति जयति काशी काशिकाख्याकाशि:
शिवचरितरतावगौतमवंशाभिकानाम् ।
निवपतितिरियमाषा नां भजध्वं भजध्वं
जगत नमत मुदा मुदये कौतस्थम् ॥
जयय जयु: ।
कुमारि कुमारनाम कुमधर्मा: समातमा: ।
मुमेषु संकपरितं मुनसमाभिवादित: ॥
इत्यादि ।

End य: पठेद्वृषगाडापि स याति परमां गतिम् ।
य: भावयेद्दिजान् मुदान् पहानदनिधिक्रमम् ।
दैवे कर्मणि पित्रे च शिवलोके महीयते ॥

Colophon. इत्यादिमपाठुराणे ... समाप्तम् ॥ संवत् । १९८८ ।

विषय: । शिवस्य ... दिकीर्त्तनम् ।

No. 4210. रुद्रभाष्यम् । Sulstance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 19. Lines, 11 on a page. Extent, 284 slokas. Character, Nágara. Date, Sv. 1862. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Correct.

Rudra-bháshya. A commentary by Mátridatta on the rules for bathing Rudra as given in Baudháyana. The auther has adopted the clebrated couplet *Yasya Nisvasitam Vedih*, &c., used in Sáyana's and Mádhava's commentaries on Vedic works.

Beginning. श्रीगणेशाय नम: ।

यस्य निश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥

अथातो रुद्रस्नानविधिं व्याख्यास्याम इति । अथ शब्दोऽधिकारार्थ: । रुद्रस्नानविधिव्याख्यानमारभ्यते इत्यर्थ: । अत: शब्दो हेत्वर्थ: । ...स्नानविधिमित्यत्र रुद्रस्य स्नानमिति षष्ठीतत्पुरुष: ॥ इत्यादि ।

End. तद्भावेन ... वाञ्छितो भवतीति इत्याह भगवान् बौधायन इति ॥

Colophon. इति मातृदत्तीयं रुद्रभाष्यं समाप्तम् । संवत् १८६१ ।

विषय: । बौधायनीय रुद्रस्नानप्रकरणस्य व्याख्यानम्

No. 4211. श्रीरामपद्धतिः । Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 12 on a page. Extent, 259 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Srírámapaddhati. The process of worshipping Ráma.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीगुरुं परमानन्दं संसारार्णवतारकम् ।
श्रीरामरूपिणं मूर्त्तिं भावयेऽहं पुनः पुनः ॥

तावद्दो प्रातःमुहूर्त्ते उत्थाय रात्रिवासः परित्यज्य धृतपरिधानः शिरःस्थश्रीगुरुचरणकमल-ध्यानपूर्वकं प्राणायामं कृत्वा श्रीरामपादपीठे—इत्यादि ।

End. पूजेयं विधानतः कृता येन विधानं चैतेषु भक्तो कृत्वा किञ्चित् सर्वं मनोभा सुखं निवर्त्तते इति श्रीरामपद्धतिः ।

Colophon. (अत्र पुस्तकं खण्डितम् ।)

Subject. श्रीरामस्य पूजाविधिकथनादिकम् ।

No. 4212. प्रयोगवैजयन्ती । (पशुप्रश्नीया ।) Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent, 1,042 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Prayoga-vaijayantí. A commentary by Mahádeva on the Hiraṇyakeśí Sútra. The present work confines itself to the fourth chapter entitled the Paśupraśna.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

हविर्भेदेषु नियमो यत्र नात्र विकल्पिताः ।
कर्मणा हविषश्चैकाचारोऽत्र विवक्ष्यते ॥
निरूढाख्यः पशुः पूर्वमितराख्याश्च कर्मणः ।
चातुर्मास्येषु चैवं सोमाख्याश्च पूर्वतः ॥
प्रश्ने चतुर्थे स्पष्टा + निरूढो विहितः पशुः ।

कर्मैकः कालेषु पशुबन्धोऽपि निरूढपशो हविर्भेदो सोमाङ्गत्वादयं स्वतन्त्रः । तावदत्र नाम यजेत् प्रथमतो प्रथमपक्षे स्वाभिधानादिनिर्वचनं दर्शपूर्णमासवदेव ज्ञेयो न चात्रास्ति ॥
इत्यादि ।

End. न्यायव्याख्याने कृतसामर्थ्यं दर्शितम् । यत्नोऽकृत्ये यथैव प्रकारो ज्ञेयः ।
न्यायोपदेशयोः केचिद्विकल्पं ब्रुवते न तत् ।
युक्तं न्यायोऽनुमानस्तु युक्तियुक्तं कथं भवेत् ॥

Colophon. इति श्रीचन्द्रचूडविरचितपिण्डपितृयज्ञव्याख्यायां प्रयोगरत्नाकराख्यायां चतुर्थे पञ्चमे चरमः पटलः ॥ समाप्तः ॥

विषयः । पिण्डपितृयज्ञप्रकरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 4213. पाकयज्ञादिनिर्णयः । Substance, country-made paper, 8 x 3 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Pákayajnádi-nirnaya. By Chandra-Chúra, the son of Umá-śankara and the grandson Dharmeśvara. It treats of the sacrifices performed with cooked food. S'hráddha is the only ceremony in which for some hundreds of years cooked food has been used and so this work treats of Shráddha only.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथाहे प्राचीनावीती अपसव्यः प्रकृतीने पिण्डपितृयज्ञारम्भे देव नाति नाति यज्ञे इति । ततः पिण्डपितृयज्ञेन यज्ञे इति यज्ञस्य—इत्यादि ।

End. ततः पिण्डानवनयेत् । प्राशनं वा प्राश्नेत् ।
अग्निहोत्रे पिण्डपितृयज्ञ इत्यर्थं कृत्वा ॥

Colophon. धर्मेश्वरात्मजश्रीमदुमाशङ्करसूनुना ।
श्रीमच्चन्द्रचूडेन पाकयज्ञादिनिर्णयः ॥ श्रीरस्तु ।

विषयः । संक्षेपेण पिण्डपितृयज्ञादिपाकयज्ञविधिकथनम् ।

No. 4214. ऋष्यनुक्रमः । Substance, country-made paper, 13 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent, 330 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1863. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Rshyanukrama. An index of Rishis to the Rigveda S'ákala S'ákhá. This is in prose, and appears to be a different work from No. 2112 noticed in the year 1881-82.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ ऋग्वेदब्राह्मणार्षसंहिताया अनुक्रमणी लिख्यते । अग्निमीळे पुरोहितम् । मधुच्छन्दाः वैश्वामित्रः ॥ १०१ ॥ सुक्तदश-गायत्र्यमित्यर्थः । एवं सर्वत्र । इन्द्रं विश्वा अवीवृधन् । जेता माधुच्छन्दसः । १८ । अग्निं दूतं वृणीमहे । मेधातिथिः काण्वः । १४१ । प्रव शूनं ककुभ-मार्गो । शुनःशेप आजीगर्तिः । कृत्रिमो देवरातः वैश्वामित्रः ॥ ६० ॥ इत्यादि ।

End. अनग्न सत्यशाभीयाम् । अघमर्षणो माधुच्छन्दः । ३ । संसमिद्युवसे वृषन् । संवनन आङ्गिरसः । ४ । इत्यं मण्डलम् । ऋक्सङ्ख्या १०१५ ॥

Colophon. इति शाकलसंहितायां अनुक्रमः समाप्तः । संवत् १८९१ ।

विषयः । ऋग्वेदब्राह्मणार्षीयाख्य ऋषु प्रत्येकं अभिकथनम् । ऋक्सङ्ख्याकथनं ।

No. 4215. सौभाग्यकवचम् । Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia 6. Lines, 9 on a page. Extent, 70 slokas. Character, Nagara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Saubhágya-kavacha. An amulet for obtaining the love of the husband.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । इदानीं सौभाग्यकवचमुच्यते ।

श्रीदेव्युवाच ।

कैलासशिखरे रम्ये सुखासीनं सुरार्चितम् ।
त्रिनेत्रं त्रिदशैः सदा सेवितं चन्द्रशेखरम् ॥
प्रणम्य परया भक्त्या नमो शङ्कर कृपानिधे ।
रहस्यं रक्षकं सर्वमन्त्रकं वद ॥

ईश्वर उवाच ।

शृणु सौभाग्यकवचं रहस्यातिरहस्यकम् ।
सौभाग्यकवचं देवि शृणु सौभाग्यदं परम् ॥
शिखायां मस्तकं पातु महात्रिपुरसुन्दरी ।
शिरः कमलं नित्या तन्मध्ये भगमालिनी ॥ इत्यादि ।

End. यः सर्वान् शत्रून् वैरिणां नाशयेत् ।
भूपा-अमरविद्याः भूपाः किम् मायाविनाशिनाः ॥

Colophon. इति नित्यातन्त्रे कुलार्णवे सौभाग्यकवचं नाम समाप्तम् ।

विषयः । शिव शिवयोः संवादे नारीणां सौभाग्यप्राप्तिकथनम् ।

No. 4216. रुद्रन्यासः । Substance, country-made paper, 9½ x 3 inches. Folia, 20. Lines, 7 on a page. Extent, 247 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Rudra-nyása. Mystic figures made with the hands in honour of Rudra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

हरिः ॐ । अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः । या ते रुद्र शिवा तनूरघोरा पापकाशिनी । तया नस्तनुवा शन्तमया गिरिशन्ताभिचाकशीहि । शिखायै नमः । ॐ अस्मिन् महत्यर्णवेऽन्तरीक्षे भवा अधि । तेषां शिरसे स्वाहा । इत्यादि ।

End. तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् । ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदा शिवोम् । तत्पुरुषाघोरेशाय नमः शिखायां विन्यस्य । ॐ नमो भगवते रुद्राय । इति

विषयः । पञ्चाङ्गन्यासपूर्वकं रुद्रप्रयोगकथनम् ।

No 4217. रामनामलेखनविधिः । Substance, country-made paper, [illegible] Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 50 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Rámanáma-lekhana-vidhi. This is said to be a part of the great *tantra* work entitled Rudra Yámala. It treats of the method of writing Ráma's name.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीदेव्युवाच ।

भगवन् सकलाः विद्याः श्रुतास्त्वत्प्रसादतः ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि यत् त्वं शिवकृपं वद ॥

ईश्वर उवाच ।

ब्रह्मादिविबुधैः सर्वैः यन्नो न कथितं मया ।
तथापि कथयाम्यद्य रामनाम प्रभावजम् ॥
न देयं परशिष्याय नास्तिकाय कदाचन ।
... इत्यादि ।

End. रामचन्द्र सर्वेषां चतुर्णां मम बान्धवे ।
बलाधेन यथा सीतां निस्तारयितुमर्हसि ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे श्रीरामचरितसंसारे रामनामलेखनविधिपटलं सम्पूर्णम् ।

विषयः । रामनामलेखनविधिकथनम् । तत्फलाधिक्ये चाधिक्येपकीर्त्तनम् ।

No. 4218. रोगशान्तिः । Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 9. Lines, 9 on page. Extent, 198 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Rogaśánti. The consequences of getting fever in different days of the moon, and in different asterisms, and the method of getting rid of them by propitiatory ceremonies.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ श्रीपाश्चात्योक्ता ज्वरोत्पत्तौ शान्तयः । प्रतिपदि ज्वरं यदे + + दिनान्तकारकम् । तन्निर्देवता । वह्निरक्षीति पूजामन्त्रः । दैनी प्रतिमा । द्रव्यपूर्वे द्रव्यदीपक । यथा स्वर्ण नैवेद्यमुख्यं पौषदर्भ शान्तिर्भवति । इत्यादि ।

End. सहार्णिप्रतिपदिव्यापि सप्ताह पीडा । चले मृत्युः । चलेषालम्बापूर्वाषाढा-पूर्वभाद्रपदासु मरणे वसुरपि नश्यति । इति श्रीः ।

विषयः । प्रतिपदादितिथिविशेषे नक्षत्रविशेषे च ज्वरोत्पत्तौ तत्र तत्र श्रीफलादि-कथनम् । प्रत्येकं शान्तिप्रकारकीर्त्तनञ्च ।

No. 4219. पिष्टपशुमीमांसा । Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 18. Lines, 11 on a page. Extent, 311 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1785. Place of deposit, Calcutta. Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Pishṭa-paśu-mímámsá. By Náráyana Paṇḍit, son of Viśvanáth Súri. It treats of animal sacrifices though it teaches that killing animals is to produce evil consequences.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमत्पूर्वमुखावंशज यदनात् पापापमहापो
वि + गा चतुरावलाद्विदिविधदृश्यैः शिलोभिर्यता ।

[illegible]

End. [illegible]

Colophon. इति [illegible] । संवत् १७८५ ।

विषयः । [illegible]

No. 4220. पारायणस्तोत्रम् । Substance, country-made paper, [illegible] inches. Folia, 1. Lines, 11. Extent, 12 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Páráyaṇa-stotra. Páráyana is a technical religious term. It means reciting a book from the beginning to the end. The present work treats of the beauty and excellence of Tripurá Sundarí, a form of Kálí worshipped in one of the three Mandalas, into which the Tantras divide India.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

विद्यां पञ्चदशाक्षरीं श्रुतस्तुतिकलाविभाम् ।
वन्दे यामदेवतां देवीं महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥
दैवाभिरामसदयां सहस्ररविसन्निभाम् ।
सकलेन्दुनिभां (?) वन्दे महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥
सर्वलोकप्रियकरीं सर्वभूतेषु संस्थिताम् ।
सर्वैश्वर्यप्रदां वन्दे महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥ इत्यादि ।

End. इति त्रिपुरसुन्दर्याः स्तवं यः पठेन्नरः ।
तस्य श्री-राज्य-रारोग्यधनधान्य-समृद्धयः ॥

Colophon. इति ज्ञानार्णवे पारायणस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । स्तुतिकथनप्रसंगेन त्रिपुरसुन्दर्याः रूपगुणमाहात्म्यादिकथनम् ॥

No. 4221. फाल्गुनकृष्णचतुर्थीव्रतम् । Substance, country-made paper, $9 \times 4\frac{1}{3}$ inches. Folia, 5. Lines, 13 on a page. Extent, 76 slokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1837. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Phálguna-kṛishṇa-chaturthí-vrata. The religious ceremony to be performed on the fourth day of the waning moon. This is said to be a part of the Brihannáradiya Purána.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

वनस्थे वर्त्तमानं तं पाण्डुपुत्रं युधिष्ठिरम् ।
समाश्वासं कृष्णोऽभ्यागतो व्यास बादरात् ॥
तं दृष्ट्वा मुनिशार्दूलं व्यासं धर्मसुतो नृपः ।
मधुपर्कयुतं पाद्यं दत्त्वा नत्वा पुनाव तम् ॥
वद मे व्रतं श्रेष्ठं सर्वपापघ्नमुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End. एवमुक्त्वा ततो व्यासस्तत्रैवान्तरधीयत ।
युधिष्ठिरस्तु तत् सर्वमकरोन्मुनिभाषितम् ॥
तेन व्रतप्रभावेण कृतार्थं प्राप्तवान् ध्रुवम् ।
हत्वा रिपुगणान् सर्वान् कौरवान् समरे ततः ॥
बुभुजे मेदिनीं राजा पुत्रपौत्रसमन्वितः ॥

Colophon. इति श्रीपृथ्वारत्नीये फाल्गुनकृष्णचतुर्दशीव्रतं समाप्तम् ॥

संवत् । १८१० ।

विषयः । फाल्गुनकृष्णचतुर्दशीव्रतविधिकथनम् । तत्कथाकीर्त्तनञ्च ।

No. 4222. मेघमाला । Substance, country-made paper, 13 x 4 inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent, 576 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1865. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Megha-málá. An astrological work treating of the knowledge of months, days and *tithis*. It treats of the process of foretelling rains prognosticating famines, &c.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ मेघमालाभाषा: प्रारम्भः ।

यथाम: संप्रवक्ष्यामि यथा श्रीमच्छङ्करम् ।
आषाढादितिथीनाञ्च वक्ष्ये शुभाशुभलक्षणम् ॥
प्रतिपदि रविवारश्चैवमार्द्रे यदि स्या-
त् भवति वज्रविहङ्गचिन्ता लोकसंख्या: ।
यवनविरचयारे ज्ञा + + वायुपनीयां
भवति बहु धरित्री सजलो + सिपूर्णा ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीमासे हस्तिकाले च हस्ते कुम्भे च हैमके ।
यावत् श्रीविंशुते सिद्धेत् तावद्दुर्भिक्षलक्षणम् ॥
प्रजितराष्ट्रको भानुरसायकाम्बु मायये ।
दुर्भिक्ष + + + घोरं प्रेतपूर्णा वसुन्धरा ॥

Colophon. इति ज्ञानार्णवे शुभाशुभलक्षणं सम्पूर्णं । इति मेघमालायां वसुदेवार्द्धं समाप्तम् । संवत् १८६५ ।

विषयः । अतिवृष्ट्यनावृष्ट्यादिलक्षणम् । भाविदुर्भिक्षादिज्ञानोपायकीर्तनञ्च ।

No. 4223. प्रयोगरत्नमाला । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent, 622 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Prayogaratna-málá. This is the name given to the commentary to the sacrificial section of Apastamba's work. The present commentary is by Vishnu Bhatta. There is another commentary of the same name or the same work by Caṇḍapa. The codex before us contains the commentary on the Agnihotra Praśna only.

Beginning. श्रीगणाधिपतये नमः ।

ॐ नमो भगवते वराहिताय नमः ।
यो वेदसूत्राकारावयवो हर्मेन्द्रियः ।
नामो त्वक्त्वाद्ये मं विनायं गुरुं भजे ॥
कर्मप्रज्ञाध्वनीयस्य अग्निहोत्रविधूयते ।
व्याख्याग्निहोत्रप्रश्नस्य विष्णुभट्टेन तन्यते ॥

यद्यपि वा भवत्यग्निहोत्रं आविष्कारादुपरिकारं इर्मयति । अग्निहोत्रं व्याख्यास्यामः । अग्निहोत्र-शब्दः कर्मनामधेयं । इत्यादि ।

End. सत्याषाढहिरण्याक्षस्य सूत्रस्याग्निहोत्रमध्यर्थं पुनरिति ।
एवं राजाग्निहोत्रप्रयोगकल्पतरुसविधिः ।
अग्निहोत्रकर्तुः पुत्रास्तु पुत्रपौत्रा पुत्रपौत्रकः ॥

Colophon. इत्यापस्तम्बीयाध्वरतन्त्रप्रयोगरत्नमालायां प्रयोगरत्नमालायां षष्ठे प्रश्ने चतुर्थः पटलः । शुभं भूयात् ।

विषयः । आपस्तम्बीयाग्निहोत्रप्रश्नस्य व्याख्यानमूलेन पर्यालोचनम् ।

No. 4224. प्रदोषव्रतप्रयोगः । Substance, country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia, 6. Lines, 14 on a page. Extent, 220 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, decayed. Verse. Correct.

Pradosha-vrata-prayoga. Treats of a ceremony to be performed by females at dusk for obtaining good fortune. This is said to be a part of the Skandapuráṇa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

[illegible]
[illegible]
[illegible]

ईश्वर उवाच ।

यदीदृशोऽप्यस्ति मधुकृष्णाष्टकाचरेत् ।

नानार्थं सर्वेषामेव नानाशास्त्रं यतोऽस्य ॥

तेषां सम्पूर्णं पुण्योत्सवं तत्र कारयेत् ।

वैदिका तत्र कर्तव्या सर्वे च पूजयेत् ॥ इत्यादि ।

End. अनेन सह शान्तिं कल्याणमवाप्नुयात् ।

सर्वविघ्नोपसमाप्तः श्रीमान् विष्णुरूपं भवेत् ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे मल्लारिमाहात्म्ये महोत्सवकथा समाप्ता ।

विषयः । श्रीविष्णुः पञ्चाक्षरनामात्मके महोत्सवपूजायां सर्वकामसिद्धि मधुकृष्णाष्टमीव्रतमहत्त्वसहितेन सह विधानकथनम् । मधुकृष्णाष्टमीव्रतकथनम् । मधुकृष्णाष्टमीपूजनम् ।

No. 4225. रामसहस्रनामस्तोत्रम् । Substance, country-made paper. 14 x 1½ inches. Folia, 11. Lines, 10 – 12 on a page. Extent, 277 ślokas, Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India, Appearance, new. Verse. Incorrect.

Ráma-sahasranáma-stotra. The thousand names of Ráma as given in Rudra Yámala tantra in a dialogue between Rudra and Párvatí.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

कैलासशिखरे रम्ये नानारत्नोपशोभिते ।

नानाद्रुमलताकीर्णे नानापक्षिसमाकुले ॥

नानापुष्पलताकुञ्जशोभिते गन्धवाहिते ।

देवदानवगन्धर्वकिन्नरैरुपशोभिते ॥

अप्सरोगणसंगीते पार्वती परमेश्वरी ।

पप्रच्छ कथां भगवन्तं शुभान्विता ॥

अस्य सर्वं यत्नाय पार्वती परिपृच्छति ।

देवदेव महेशान सर्वज्ञविशारद ॥

अनेन सत्यं नाम यानि तां दुःखसागरात् ।

नाम्नां सहस्रं रामस्य ब्रूहि मे महेश्वर ॥ इत्यादि ।

End. रामचन्द्रस्य विज्ञातं नाम पार्वती ।

रामेति रामभद्रेति रामचन्द्रेति वा स्मरन् ।

नरो न लिप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च विन्दति ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डे ब्रह्मार्कनीतिसंवादे रामकवचनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

विषयः । शिवाशिवयोः संवादेन श्रीरामस्य गुणमाहात्म्यादिवर्णनपूर्वकं तस्य कवच-पाठकथनम् ।

No. 4226. महान्यासः । Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent, 272 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Mahányása. The process of reciting the Śatarudrí Súkta.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अस्य रुद्रस्य प्रश्नस्यानुष्टुप्छन्दः अघोर ऋषिः सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता अग्निक्रतुचरमेष्टकाभिहितायां शतरुद्रीयजपे विनियोगः । (?)

End. अग्निर्होतुः सूर्यश्चन्द्रमा दिश वायुः पृथिव्योषधिवनस्पतय इन्द्रः पर्जन्य ईशान आत्मा पुनर्मे चक्षुरिदम् । उपरन्यासः । मूर्धादिषु ॰ । हृदयाय ॰ । कवचम् ॰ । शिरसे ॰ । + + + । शिखायै ॰ । श्रीः ।

Colophon. अतःपरं अभिषेकम् ।

विषयः । महारुद्रजपेऽङ्गविन्यसनम् ।

No. 4227. विश्वेश्वराष्टकम् । Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. Extent, 23 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Viśveśvaráshṭaka. Eight verses in honor of Viśveśvara the presiding deity of Benares.

Beginning. श्रीविश्वेश्वराय नमः ।

गङ्गातरङ्गरमणीयजटाकलापं
गौरीनिरन्तरविभूषितवामभागम् ।
नारायणप्रियमनङ्गमदापहारं
वाराणसीपुरपतिं भज विश्वनाथम् ॥ १ ॥
वाचामगोचरमनेकगुणस्वरूपं
वागीशविष्णुसुरसेवितपादपीठम् ।

कालेन विषमशरैव जडपवनं
वाराणसीपुरपतिं भज विश्वनाथम् ॥ ७ ॥

End. श्रीविश्वनाथ करुणाकर मूलनाथे
भक्तो निरीश मणिकेश्वर चन्द्रमौले ।
गौरीश्वरश्च महदाश्रय विश्वमूर्ते
गौरीपते मयि निधेहि कृपाकटाक्षम् ॥ ८ ॥
वाराणसीपुरपतेः परमेश्वरस्य
व्यासोक्तमष्टकमिदं पठते मनुष्यः ।
विद्याः श्रियं विपुलसौख्यमनन्तकीर्तिं
सम्प्राप्य देवनिलयं लभते च मोक्षम् ॥ ८ ॥

Colophon. इति वेदव्यासविरचितं श्रीविश्वेश्वराष्टकं समाप्तम् ।

विषयः । स्तुतिवाचेन श्रीमहिश्वेश्वरस्य स्वगुणवाचाद्यादिवर्णनम् ॥

No. 4228. मणिकर्णिकाष्टकम्। Substance, country-made paper, 7 x 3 inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. Extent, 23 slokas. Character Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India Appearance, new. Verse. Generally correct.

Manikarnikáshtaka. Eight verses in honor of Maṇikarṇiká the sacred burning ground at Benares by the great Sankaráchárya.

Beginning. श्रीमणिकर्णिकायै नमः ।
त्वत्तीरे मणिकर्णिके हरिहरौ सायुज्यमुक्तिप्रदौ
वादं तौ कुरुतः परस्परमुभौ जन्तोः प्रयाणोत्सवे ।
मद्रूपो मनुजोऽयमस्तु हरिणा प्रोक्तः शिवस्तत्क्षणे
तन्मध्याद्भृगुलाञ्छनो गरुडगः पीताम्बरो निर्गतः ॥ १ ॥
इन्द्राद्यास्त्रिदशाः पतन्ति नियतं भोगक्षये ये पुनः,
जायन्ते मनुजास्ततोऽपि पशवः कीटाः पतङ्गादयः ।
ये मातर्मणिकर्णिके तव जले मज्जन्ति निष्कल्मषाः
सायुज्येऽपि किरीटकौस्तुभधरा नारायणाः स्युर्नराः ॥ २ ॥

End. कृच्छ्रैः कोटिशतैः स्वपापनिधनं यच्चाश्वमेधैः फलं
तत्सर्वं मणिकर्णिकास्नपनजं पुण्यं प्रविष्टं भवेत् ।

काशा श्रीमणितं नरः पठति यः संसारवारांनिधिं

तीर्त्वा पल्वलवत् प्रयाति सदनं तेजोमयं ब्रह्मणः ॥ ८ ॥

Colophon. इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं मणिकर्णिकाष्टकं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीकाशीस्थ मणिकर्णिकाजलमाहात्म्यवर्णनम् ।

No. 4229. अन्नपूर्णाष्टकम् । Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 5 on a page. Extent, 22 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government, of India, Appearance, new. Verse. Incorrect.

Annapúrnáshtaka. Eight verses in honor of Anna Púrná by the same author.

Beginning. श्रीअन्नपूर्णायै नमः ।

नित्यानन्दकरी वराभयकरी सौन्दर्यरत्नाकरी

निर्धूताखिलघोरपावनकरी प्रत्यक्षमाहेश्वरी ।

प्रालेयाचलवंशपावनकरी काशीपुराधीश्वरी

भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ॥

नानारत्नविचित्रभूषणकरी हेमाम्बराडम्बरी

मुक्ताहारविलम्बमानविलसद्वक्षोजकुम्भान्तरी ।

काश्मीरागुरुवासिताङ्गरुचिरे काशीपुराधीश्वरी

भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ॥

End. क्षत्रत्राणकरी महाभयकरी शिवेश्वरी श्रीधरी

साक्षान्मोक्षकरी निरामयकरी विश्वार्थसिद्धीश्वरी ।

दाक्ष-कीर्ति-मखः-ध्वंसनकरी काशीपुराधीश्वरी

भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ॥

Colophon. इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्रीमदन्नपूर्णाष्टकस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । स्तुतिच्छलेनैव अन्नपूर्णाया माहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 4230. ग्रहोपशमनविधिः । Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 81 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose, and Verse.

Pradoshavrata-nirṇaya. Treats of a ceremony to be performed on the thirteenth day of the moon at dusk, the principal ceremonial being the worship of Śiva. This appears to be a part of the Brahmottara Khaṇḍa of the Skanda Purána.

Beginning श्रीगणेशाय नमः

अथ प्रदोषनिर्णयः । तत्र प्रदोषव्रतं ब्रह्मोत्तरखण्डे

पक्षद्वये त्रयोदश्यां निराहारो भवेद्दिवा ।

घटिका त्रितयादस्तं पूर्वं स्नात्वा समाचरेत् ॥

शुक्लाम्बरधरो भूत्वा वाग्यतो नियतान्वितः ।

कृतसन्ध्याजपविधिः शिवपूजां समारभेत् ।

अथ त्रयोदशी प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या । तदेव पूजाविधानात् । प्रदोषस्तु अस्तं

त्रिमुहूर्तः प्रदोषः स्याद् भानावस्तंगते सति ॥

मदनरत्ने माधवः ।

तत्रापि तत्र कर्मविधि शास्त्रविहितम् । इति

End यस्मिन् दिवा ... प्रदोषव्रतम् ... तत्र ... श्रवण इति ।

Colophon इति दिवाकरोद्योतप्रदोषनिर्णयः

विषयः । चतुर्दश्यां शिवपूजायां प्रदोषनिरूपणम् तत्र मतान्तरनिरूपणम् त्रयोदश्यां शिवपूजाविधिनिरूपणम् । वारादिभेदे प्रदोषविधिनिरूपणम् इति शम्

No 4931. प्रशस्तिकाप्रकरणम् । वा प्रशस्तिविधिपरम्परा । Substance country-made paper. 10 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page Extent, 70 slokas. Character Nágara Date. Place of deposit, Calcutta, Government of India, Appearance, new. Prose and Verse incorrect

Prasastiká-prakaraṇa, or Prasasti-vidhi-parampara A letter-writer or rather the form of writing superscriptions to letters.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः

अथ प्रशस्तिकाप्रकरणम् । तत्र प्रशस्तिनामः पूज्य श्रीगुरुचरणकमलेभ्यः शिष्य ।

बहूनो ... तन्त्र ... मत्ते ...

श्रीमच्छ्रातु नमो नित्ये स्वीयं पुण्यं भावयेत् (?) ॥

अथातो राज्ञः प्रवक्ष्ये । अस्ति श्रीमन्नृपकलाप्रभानन्दिरवृचतमन्यत्रचुम्बदारविन्दसरन्ध्रविन्दुविनिःसृतामरप्रसवकसुरचापें चञ्चत्पाथिंवमौलिमणिरत्नश्रीमत्कमलायुक्तादित्यें (?) ।

इत्यादि ।

End. ताश्च श्रीमद्गुरुराजपदपङ्कजप्रविलासहारि भक्तजनेषु प्राप्तवनितेषु मैथुनोत्सवकामेषु वर्षोपरिविदितेषु निरालम्बादेषु वैवाहिकेषु निवाह्यमानमाद्यत्प्रमत्तेषु श्रीमद्गुरुचरणवरदोमेषु ।

Colophon. इति ग्रहविविधविचारकथा समाप्ता ।

विषयः । ग्रहविशेषविविधविचारणम् ।

No. 4232 नृसिंहपरिचर्य्या । Substance, country-made yellow paper, 9¼ × 3½ inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 126 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Nṛisiñhaparicharyyá. On the worship of Nṛisinha. An incarnation of Vishnu and the method of placing the Pavitra or Strainer in his hand at the time of worship. This appears to be a part of a *Tantrik* work as its chapters are entitled *Paṭalas.*

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ श्रीमत्पञ्चमार्गेण नृसिंहोपासकानां श्रीपादपीठसंस्थस्य नवार्चनिकादि वा (?) कुलोपदेशनिर्णयात् पवित्रादिविधिं ब्रुवे । यावत्तिथिं दैवेन न दोषेण (?) नार्चन वा पवित्रादि कार्य्यमपि ।

End. श्रीभूते सम्पूजकस्तेन देवाय दृढमङ्गं समस्तं महापूजां कृत्वा देव देवेति कथं निवेश कुम्भादीन् संपूज्य यष्टुभिः सह कुर्य्यादेति सार्धं सावधानो विधिः । विशेषतस्तु सम्प्रदायतो ज्ञातव्यः ।

Colophon. इति नृसिंहपरिचर्य्यायां प्रथमः पटलः ।

विषयः । नृसिंहपरिचर्य्यायां पवित्रारोपणविधिकथनप्रसङ्गेन नृसिंहपूजा चाभिहिता ।

No. 4233. निगमकल्पद्रुमः, वा निगमकल्पद्रुमसारः । Substance, country-made paper, 17 × 6¾ inches. Folia, 176. Lines, 17 on a page. Extent, 11,963 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1822. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and Verse. Generally correct.

Nirṇaya-sindhu *alias* **Nirṇaya-kamalákara.** This work was compiled in the year 1638 of the Vikrama era corresponding to 1572 A. D., by Kamalákara the son of Rámakrishṇa, the grandson of Bhatta Náráyaṇa and the great-grandson of Ráméśvara. It is a standard work on Hindu law in the North Western Provinces and the Punjab. It treats of the auspicious moments for the performance of various Hindu ceremonies and the method and occasion of performing them. It treats of the Saṃskáras or the ceremonies for the purification of the soul of a brahmana, of the ceremonies for the consecretion of temples, images, wells, tanks, trees, &c., and of the daily and occasional duties of brahmans.

Beginning. श्रीजानकीजनकनन्दनौभ्यो नमः ।
कारुण्यैकनिकेतं रामं सीताजानिमुकुन्दम् ।
विश्वोत्पत्त्यवनादाननिपुणाज्ञानाश्रितं वन्दे ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
वेदार्थ [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ।
श्रीरामकृष्णतनयः कमलाकराख्यः
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥

[illegible] ।

End. [illegible] ॥

[illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ॥
— — — — — — — ।
यो [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ॥
[illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ॥
[illegible] [illegible] + [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] + [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
यदि [illegible] [illegible] [illegible] ॥

Colophon. इति [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] । [illegible] [illegible] । संवत् १८११ ॥

विषयः । [illegible] [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible]

कथनम्। चतुरवाहाद्यौनिकथनम्। वरिवाचतिकथनम्। कौषाणादिकथनकथनम्। इति-
काहनिकथनम्। कन्यारबीवादिनिकथनम्। निशनिर्णयः। पीडकाहनिर्णयः। वाचनकाल-
निर्णयः। विचविवतननिकथनम्। विरोधेर्मनिकथनम्। वाग्निकनिर्दिष्टकचन्यादिकथनम्।
यवचनिकथनम्। दुरवरवादिविधिकथनम्। चतुष्कामविधिकथनादिकम्। तत्र वैवाहिकेन
हारदवायकलनिकथनम्। तत्र तत्र विशेषेण वैवे ववरायविधिकथनम्। वीरावनवीनिकथनम्।
होतोभूयवनिर्णयः। वैवाहे चतुष्कामविधिकथनम्। पीठावनारनिर्णयः। वैदे रवाजनादिकथनम्।
चापाढ़े रयोहवादिविधिकथनम्। ब्राह्मादिलविधानम्। ननुष्ठावारवादिविधिकथनम्।
वोविकामनविधिकथनम्। मावचे ववाकर्पविधिकथनादिकम्। रवावन्नादिविधिकथनम्।
वचीवोननिकथनादिकम्। भाद्रे गौषवनप्रनिकथनम्। अन्नाहमौनिवेचनम्। वनिवावकन्नाह-
मौनिविधिकथनम्। वाननावनार्णनिर्णयः। कुम्भवनादिकथनम्। चाश्विने नवाहपाचाहनिकथनम्।
वन्नहवाविधिकथनम्। नवरात्रविधिकथनम्। कुमारीपूजनविधिकथनम्। वचीवाहविधि-
कथनम्। वैद्यारावर्चविधिकथनम्। ववान्नाहिनायनादिकथनम्। वहिरवोवादिविधिकथनम्।
ननवचौविधिकथनम्। ववचवन्नोविधिकथनम्। नवान्नववापावर्चविधिकथनम्। विजयादशमी-
कलकथनम्। कार्त्तिके कार्त्तिकवानादिविधिकथनम्। तुलसीकाथनाकाविधिकथनम्। दिवप-
ननादिकथनम्। वषजौनिःवारचविधिकथनम्। मौबीकृतविधिकथनम्। योचनीविधिकथनम्।
अन्नावनारनिर्णयः। पितृदेवावविधिकथनम्। वानहयोत्सवविधिकथनम्। वार्ंडीवें दृवावेवोत्-
पत्तिनिर्णयः। चहवादिविधिकथनम्। पौषे वाद्धंनविधिकथनम्। चर्वोद्धवोवनिकथनम्।
माघे, माघविधिकथनम्। चवानवावविधिकथनम्। मौषवनीविधिकथनम्। रथवनीविधि-
कथनम्। फाल्गुने,—शिवरात्रिविधिकथनम्। चांडिन्नाविधिकथनम्। वसन्तोत्सवविधिकथनम्।
पूनकृष्णननविधिकथनम्। प्रथमरजोदर्शने तिथ्यादिफलकथनम्। तत्र तत्र शान्तिकथनम्।
गर्भाधानविधिकथनम्। चातुरवाचादिविधिकथनम्। पुंसवनसीमन्तोन्नयनादिविधिकथनम्।
सूतिकागारप्रवेशादिविधिकथनम्। जातकर्मादिविधिकथनम्। षष्ठीपूजादिविधिः। दनपुष-
ववादिविधिः। वनयोः संस्कारविधिकथनम्। नामकरणे चक्रकव्वंयवनकवंदेवनाम्नां
कथनादिविधिकथनम्। निष्क्रमणविधिकथनम्। उपवेशनविधिकथनम्। अन्नप्राशनविधिकथनम्।
अब्दपूर्त्तिविधिकथनम्। चूडाकरणविधिकथनम्। वोडविधिकथनम्। चतुर्विधविवेचनम्।
नित्यःदनविधिकथनम्। वर्णविचारविधिकथनम्। उपनयनविवेचनम्। तत्र वेदनादिविवेकः।
ऽमदचनमधावनिकथनम्। कृष्णमोहनादेवचनविधिकथनम्। भिक्षाविधिकथनम्। संस्कार-
कांडे वायोचनकथनम्। गुरुचनसंस्कारविधिकथनम्। मन्त्रविधिकथनम्। उपनयनाग्निविधि-
कथनम्। समावर्त्तनविधिकथनम्। वनदचादिविधिकथनम्। संस्कारलोपप्रायश्चित्तकथनम्।
वहनलोपे प्रायश्चित्तकथनम्। उपवीतनाशे प्रायश्चित्तकथनम्। ननावर्णनविधिकथनम्। वानक-

नकथनम् । पुंस्त्वाद्यकथनम् । विवाहविधिकथनम् । आनुलोम्यादिवर्णनिरूपणम् । दत्तक-
ग्राहित्वनिरूपणम् । गोत्रप्रवरनिर्णयः । कन्याविवाहविधिकथनम् । वरवरविवाहविधिकथनम् ।
विष्णुलिङ्गाद्यवतारविवाहविधिकथनम् । गोत्रप्रवरविवाहनिर्णयः । अनुमतौ विवाहविधिकथनम् ।
अनुपःश्लिष्टकथनम् । देवतादिविवाहविधिकथनम् । विवाहमण्डपादिविधिकथनम् । वाग्दा-
नोत्तरं वरस्य देशान्तरादिगमने विधिनिरूपणम् । कन्यादानादिविधिकथनम् । मधुपर्कगोत्र-
विधिकथनम् । गोदानमारम्भाद्यादिकथनम् । विवाहमण्डपादिनिरूपणम् । वाग्दानादिविधि-
कथनम् । परिवेदनविधिविवेचनम् । एकसंवत्सरविधिकथनम् । अग्न्याधानादिविधिकथनम् ।
कुशकुण्डविधिकथनम् । स्थालीपाकादिविधिकथनम् । कुशिकादिविधिकथनम् । प्रतिमाप्रेत-
ग्रहणम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ग्रहशान्त्यादिमण्डलविधिकथनम् ॥ इति निबन्धः ॥

No. 4234 वर्णिका, वा पञ्चाङ्गदीपिका । Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent, [illegible] ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1601. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and Verse. Incorrect.

Anilá, or Prayogadípiká. The method of performing ceremonies of Darśa Paurnamása, &c., in accordance with the interpretation of the Apastambíya Sútras by Dhúrtta Svámi. By Keśava an inhabitant of Tálabrinda.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

[illegible]

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] नमामि ।

[illegible] दर्शपूर्णमास[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
+ + [illegible] —इत्यादि ।

End [illegible] दर्शपूर्णमासयो [illegible]

[illegible] ॥

केशवेन कृतः [illegible] प्रयोगदीपिका ।

Colophon इति दर्शपूर्णमासपद्धतिः समाप्तः ।

संवत् १८०१ ।

विषयः । आपस्तम्बसूत्रस्य धूर्तस्वामिभाष्यानुसारेण दर्शपूर्णमासप्रयोगकथनम् ।

No 4235 प्रवासविधिः । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 8-9 on a page. Extent, 38 ślokas. Character, Nagara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and Verse. Incorrect.

Pravása-vidhi. Treats of the ceremonies to be performed by a brahman who has taken the vow of maintaining the sacred fire throughout his life, on the occasion of his going to a distant place for the purpose of a long sojourn.

Beginning श्रीगणेशाय नमः ।

अथ प्रवासविधिः । [illegible] प्रवासविधिं वक्ष्ये इति [illegible] उपदिशते । [illegible]
[illegible] इत्यादि

End. विष्णुमाविशेत् प्रविशं स्थाप्यमि: । पात्रीयन्त्रमेवेव स्थापयेत् । परि-स्तरणादि पूर्ववत् ।

Colophon. इति स्थापविधि: ।

विषय: । अग्निहोत्रिण: प्रवासकाले पात्रस्थापनादिविधिनिरूपणम् । तत्र पात्रस्थाने पुनरा-धिनिरूपणम् । प्रवासान्तेऽपि स्थापनविधिनिरूपणम् ।

No. 4236. पुनःसन्धानम् । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 7-8 on a page. Extent, 70 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Punah-sandhána. The rekindling of the sacred fire at the end of a long sojourn.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पुनःसन्धानम् । [illegible] —इत्यादि ।

End. [illegible] सोमइत्यमिदं भवेत् ।

Colophon. इति पुनःसन्धानं समाप्तम् ॥ शाके १५१९ ।

विषय: । [illegible] पुनःसन्धानविधिनिरूपणम् ।

No 4237 पुरुषार्थचिन्तामणि: । (विवाहप्रकरणम् ।) Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 29. Lines, 11 on a page. Extent, 617 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, Fresh. Prose and Verse. Incorrect.

Purushártha chintámani. Seems to be a series of Hindu law compilations by Vishnu Bhatta surnamed Árabali. The present Codex treats of marriage only, and as it shows a special interest in proving the validity of marriage with maternal uncle's daughter, a custom prevailing in Southern India the work seems to have been compiled for that [illegible].

Beginning श्रीः ।

अथ विवाहोऽभिधीयते । तत्र स्मृतिः ।

वेदानधीत्य यत्नेन पाठतो ज्ञानतस्तथा ।
ब्रह्मचर्याश्रमं पूर्णं लक्षण्यां स्त्रियमुद्वहेत् ॥
अनाश्रमी न तिष्ठेत्तु दिनमेकमपि द्विजः ।
आश्रमेण विना तिष्ठन् प्रायश्चित्तीयते हि सः ॥

मनुः ।

गुरुणानुमतः स्नात्वा समावृत्तो यथाविधि ।
उद्वहेत द्विजो भार्यां सवर्णां लक्षणान्विताम् ॥ इति ।

याज्ञवल्क्योऽपि ।

अविप्लुतब्रह्मचर्यो लक्षण्यां स्त्रियमुद्वहेत् ।
अनन्यपूर्विकां कान्तामसपिण्डां यवीयसीम् ॥ इत्यादि ।

End इतरः दाक्षिणात्य इतरस्मिन् जनपदे मातुलसुतां कुर्वन् दुष्यति, न स्वदेशे । तथेतर उदीच्य इतरस्मिन् दक्षिणदेशे पौत्रष्वस्रादि कुर्वन् दुष्यतीति सुधीभिर्विभाव-नीयमिति दिक् ।

Colophon. इति श्रीमदाढ्यपुरवासकविकुलभट्टसुतपुरुषोत्तमविरचितः सम्बन्धनिर्णय-विचारः समाप्तः ।

विषयः । विवाहयोग्यकन्यालक्षणादिनिरूपणपूर्वकं विस्तरतः सापिण्ड्यविवेककथनम् । दाक्षिणात्यानां मातुलकन्यापरिणयनस्य धर्म्यत्वस्थापनञ्च ।

NO 4238 पञ्चमाश्रमविधिः । Substance, country-made paper 10 x 4½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 27 ślokas. Character, Nagara. Date, ? Place of deposit, Calcutta Government of India. Appearance, decayed. Prose and Verse. Incorrect.

Panchamáśrama-vidhi. By Saṃkaráchâryya. The four stages of the life of a Brahman are well known. This work treats of a fifth stage, namely, a stage in which a brahman should give up the badges of the fourth stage, his walking staff, his water-pot, &c., and travel all alone like a child or a lunatic or a goblin. This stage is sometimes called the *Paramahamsa* stage.

Beginning श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पञ्चमाश्रमविधिं व्याख्यास्यामः । तत्र दण्डादिविसर्जनप्रकारः । परमहंसोपनिषदि-

सुभादिके मानसाक्रियादिकं सम्यग् गुरोर्मन्त्रपूर्वकं महात्मना साधुवरात् पुस्तीवर्षिं प्रभा-
साश्चैव मनुष्याणां हितैषीकृत्य गुरुवान ।

End. सन्धिकिन्नृपाववन्नादिजयचामादिगमरः ।
कुन्दिवाचामिलम्बर्कमोदकपराचचः ॥
चरद्वारचरमपान्नुज्योर्तिविशिष्टः ।
एवाक्षौ चतुर्वृतौ वाक्षोमनविमापवन् ॥

Colophon. इति महराचार्यविरचितपद्माभ्यविधिः ।

विषयः । यन्नाचीनरं दृश्कोपीनादिपरिमाणकपदहमान्ननचपिविकथनम् । तत्र यत्रो
दृश्विःचेपादिविविकथनम् । कालकन्नादिक्रोडमविविकथनम् ।

No. 4239. पञ्चपक्षिशकुनम् । Substance, country-made paper, 23 x 3½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 532 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, decayed. Prose, and verse. Incorrect.

Pañchapakshi-śakuna. A short treatise on fortune-telling by the appearence of five kinds of birds.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य शीतलाशेषं सर्वज्ञमभिसादरम् ।
अभिसम्पूर्णबोधाय यस्य गुरवो गुरुः ॥
येषां नवकलाकर्णं निजनाद महेश्वरः ।
शिवाख्यानबोधार्थं पञ्चपक्षिसमुच्चयम् ॥
अनेन ज्ञानमात्रेण लोके ज्ञानत्वं प्रति ।
मध्यमान्यपि हन्ते सर्वकार्येषु निश्चितम् ॥
शास्त्रं प्रथमं दृष्टा देवज्ञः शास्त्रपारगः ।
यद्वृत्तं करोति कर्माणि महान् सर्वं विचारयेत् ॥

End. पतिते (?) बाहुः । एतेषां कुले + + शुभोऽपि ।
एतेषां पञ्चपक्षीणां नामानां लक्षणम् ।
येन विज्ञानमात्रेण शिवाख्यो महेश्वरः ॥
मायाकर्मणि मायापि यानीमायमनीकमः (?) ।
मानव पूर्वे पक्षिकुलं प्रहृतोऽसिमम् ॥

Colophon इति महादेवविरचितं पञ्चपक्षिकुलं समाप्तम् ॥

विषयः । ऋग्वेदसंहिताविशेषेण वैदिकच्छन्दआर्षदेवताप्रकाशकोऽयम् ।

No. 4240. प्राणाभरणम्, वा राजवर्णनम् । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 16 on a page. Extent, 224 ślokas Character, Nágara Date. ? Place of deposit, Calcutta Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Práṇábharaṇa, or Rájavarṇana. In praise of Rájá Práṇanáráyana Deva of Kámarúpa in Assam by Jagannatha Paṇḍit.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

विधात्रैव गुणगणा यदृहितो भूधर + + भरः (?)
काश्मीरं कविराजराज्यमतौ तापमकुचिवरः ।
यं भावयत महोत्सवचिते गौरं विवाहमये
जानकिं विजितवती चिरमिह श्रीकान्तवैवरः ॥
कान्तमतिविबंशदविरतदायजसोचाविसारविवरणः ।
यवदायमविनवृणिअंचतिमनो कार्यभोगोऽस्तु ॥ इत्यादि ।

End. एवं दीनाम् देवाम् हस्तदत्तविज्ञापयति (?)
प्रभावप्रावष्यं नवि नु मम कोऽयं परिकरः ।
कृताङ्गोपग्रन्थानाकलितजगज्जातविभवो
भवो मे कोऽप्यं पुनविजितवेगं वहतु ॥
विचहितमपिकं मे पदृहितयापापंचिये
कवचमरणचोदं कृपणे पापंपापि ।

Colophon. इति पण्डितेन्द्रजगन्नाथकृतराजवर्णनम् ।

विषयः । कामरूपाधिपतेः प्राणनारायणस्य स्तोत्रादिवर्णनम् ।

No. 4241. अनुक्रमणिकाविवरणम् । Substance, country-made paper, 10 x 3 inches. Folia, 89. Lines, 7 on a page. Extent, 962 ślokas. Character, Nágara, Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Anukramaṇiká-vivaraṇa. By Jagannáth. An Index to the Ṛigveda Váskala Shákhá giving the Ṛishis, Chhandas and

Devatas. From Jagannátha's statement it appears that the Váshkalas had 1028 – 1017 = 11 súktas more than the Sákalas, while their number of ṛichs fall short by 10580 – 10552 = 28. This does not agree with Weber's statement given in foot note No. 21 in page 32 of the second edition of the History of Indian Literature "that the recension of the Báshkalas had eight hymns more than that of the Sakalas." The Bálakhilyas are here said to be 18 in number while Sáyana in his commentary on the Aitareya Brahmana says they are eight and Max Müllar and Aufrecht say they are eleven.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य विष्णुं शिरसाथवं सतं

शिवच सोमं स्वर्भेन्द्राग्निजम् .

यथामितं जगन्नाथोऽहमहं

करिष्ये बाष्कलिसिद्धिकरीय आस्तीम् ॥

अनुक्रमणिकोक्तानि सूक्तादिप्रमितान्यथ ।

अन्योऽन्यानि निबध्नानि यद्याचो यथामति ॥

सूक्तादीनि सप्तमीकचक्रसंख्यर्षिदैवतच्छन्दांसि प्रतिसंख्यया संख्यानयेन विलिख्यन्ते ।

अध्यायानाच ऋक्संख्याः सार्धवद्धैर्विलिख्यते ।

प्रायोऽत्र ऋचयः सर्वे लिख्यन्ते मौचसंयुताः ॥

प्रस्तावानाच सर्वेषां तत्तच्छन्दोऽभिधाः पुनः ।

सार्धोक्तेषु सर्वेषु सजितोऽन्यादिदेवताः ॥

इति परिभाषा । निरुक्तानि लिख्यन्ते परिभाषोदितान्यपि षट्चक्राद्विभेदानां प्रस्तावानाच सर्गः । बहुत्वाद्विग्रहदोषाभिलयः । यथाग्निमीळे प्रथमऋक्तानाम् ऋक्संख्या ऋषिदैवतच्छन्दांसि विलिख्यन्ते । इत्यादि ।

End. याचाप्रंथी । सतीषा त्रिष्टुप् । सतीषा त्रिष्टुप । ऋचः ११८ । सूक्तानि ४९ । ऋचः १०८१ । सूक्तानि १४६ (?) । इत्यष्टमाष्टके अष्टमोऽध्यायः । ऋचां संख्या १०५५२ बाष्कलशाखायां पूर्तिः स्यात् । सूक्तानां संख्या १०२८ । बालखिल्यरहितसंहितायां चतुष्पदा दृष्टा ऋक्संख्या ५००६ बालखिल्यवर्गः १८ । २०२४ । शिवम् ।

विषयः । ऋग्वेदबाष्कलशाखायाम् ऋषिच्छन्दोदैवतनिरूपणं सूक्तसंख्यादिकथनं । सर्व सर्व ऋक्संख्यादिनिरूपणम् ।

No. 4242 अर्थप्रकाशिका । Substance, country-made paper, 12 x $3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 8 on a page. Extent, 332 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old, mostly destroyed by worm. Prose. Incorrect.

Artha-prakásiká. By Raghudeva. This a new commentary on the Kávyaprakásha unknown as yet to Aufrecht. The work is, unfortunately, incomplete. The author is an advocate of the theory that the Kárikás are by Bharata Muni and the vṛitti by Mammaṭa. The commentator explains only the Karikás which are, in his opinion, Bharatánana-sambhúta or pronounced by Bharata.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

रघुदेव[illegible] तोषिका ।

भरतानन[illegible]कारिकार्थप्रकाशिका ॥

भरतमुनिः [illegible]

[illegible] । [illegible] । [illegible] भवति

[illegible] भवति । [illegible] । [illegible]-

[illegible] । इति ।

End. [illegible]

Colophon. (अतःपरं खण्डितम् ।)

विषयः । [illegible] का-

[illegible] ।

No. 4243. अनुवाकानुक्रमणी । Substance, country-made paper, 12 x $3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 11 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India Appearance, new. Verse. Incorrect.

Anuvákánukramaṇí. An index of the Anuvákas of the Ṛig-Veda, Sakala Shákhá, by Saunaka.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

यादृशी ज्ञानरीतार्थं ग्रंथस्य मननेन च ।

नवधी नवधी चैव यावन्तो हि यतीरिताः ॥ इत्यादि ।

End. एकत्व मननत्वं द्व च नवधानि सप्ततानि ।

चतुर्दशानि त्रेधानि पञ्चानि चत्वारि ।

चत्वारि मननत्वानि द्वात्रिंशत्परत्वानि द्वात्रिंशत्परत्वानि ॥

Colophon. इति श्रीसत्सुखानुभवानुभवो समाप्त ।

विषयः । धर्मेश्वराध्यात्मज्ञानानुभवनिरूपणम् ॥

No. 4244. पञ्चप्रकरणी वा सत्सुखानुभवः । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 15. Lines, 11 on a page. Extent, 460 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm., 1868. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and Verse. Correct.

Panchaprakaraṇí, or Satsukhánubhava. A Vedánta treatise by Ichchhárāma Svámí who wrote this work in five chapters for the edification of his pupils. It treats of the knowledge of Brahma and of Atmā, of the nature of Átmā as consisting of existence, intelligence and pleasure, of the evanascent character of the world and other topics interesting to the student of the Vedánta system.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामं श्रीगुरुं वाणीं नत्वा सर्वहृदि स्थितम् ।

सत्सुखानुभवं ग्रन्थं कुर्वे मुमुक्षुसिद्धये ॥

सच्चिदानन्दरूपं यत् पूर्णं विष्णोः परं पदम् ।

यत् प्राप्ते समात्मा वेदान्ताः कथया वधि ॥

यस्य देहे यदा भक्तिर्यथा देवे तथा गुरौ ।

तस्यैते कथिता ह्यर्थाः प्रकाशन्ते महात्मनः ॥

यथं यतोऽस्मि संसारे नास्ति मुक्तिः कथं भवेत् ।

किंचिद्विरक्तचित्तः श्रीगुरुं ज्ञानेश्वरात्मकम् ॥

अथ प्रथमं गुरुशिष्यलक्षणम् । शान्तो दान्तो जितेन्द्रियः । इत्यादि सद्गुणैश्च निरहङ्कार-निस्पृहो श्रोता शिष्यः । इत्यादि ।

End. तत्र देह सत्येव भवति । सैव सतो मनुप्रियाः ।

मनुप्रियाः परं नास्ति न भूतं न भविष्यति ॥

इति षष्ठप्रकरणे गायत्र्यक्षरनिरूपणं नाम षष्ठं प्रकरणं समाप्तम् ॥
षष्ठप्रकरणोक्तानां अनुष्टुभानुभवग्रहात् ।
विचारयन्ति ये नित्यमाम्नायाता भवन्ति ते ॥
शौनकाचार्यः स्वामी विद्यावान् भवतीतके ।
अनुष्टुभानुभवं शास्त्रं मया आगन्तु शोभितः ॥
इदमाद्यनुयोगेन पाठ्येव विनिर्मितम् ।
चाक्षरानन्तुपाथाम्नायाक्रमेण समर्पितम् ॥
इदं सर्वं सम्पूर्णमिलितम् ।

Colophon. इदं अनुष्टुभानुभवशास्त्रं गोस्वामाचार्याभिर्विरचितं शिवजीवाय ॥
संवत् १८८८ ।

विषयः। प्रथमे प्रकरणे, शब्दार्थज्ञानविवेचनम्। तत्र गुणनिर्णयोक्तत्वादिविवेचनम्। चाक्षरनिरूपणम्। चाक्षरः षडिन्द्रियस्वरूपवर्णनम्। विवक्षा नियमनरूपवर्णनेन चाक्षरः स्वरूपनिरूपणम्। शौचस्वरूपादिनिरूपणम्। शौचस्वरूपादिवर्णनम्।

द्वितीये प्रकरणे, अध्यारोपस्य रूपादिनिरूपणम्। तत्र षष्ठीकरणस्वरूपादिनिरूपणम्। षड्-कोषविवेकवर्णनम्।

तृतीये प्रकरणे, चरणादिस्वरूपादिवर्णनम्।

चतुर्थे प्रकरणे, शब्दाक्षरत्वं नाथनानुष्ठानं विना स्वयं नानुभूयते—इति तस्यावगमप्रकारकथनम्। तत्र चरणादीनां स्वरूपादिवर्णनम्।

पञ्चमे प्रकरणे, गायत्र्यक्षरविवेकनिरूपणम्। चाक्षरप्रकाशस्वरूपादिविवरणञ्च। इति क्रमः।

No. 4245. पादविधानानुक्रमणी। Substance, country-made paper. 14 x 5 inches. Folia, 3. Lines, 11-12 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta. Government of India. Appearance, new. Prose and Verse. Incorrect.

Páda-vidhánánukramaṇí. By Śaunaka. An index of those *pádas* or feet of the ṛichs which are difficult to read or which have any doubt connected with their reading or meaning, &c. This work relates to the Śákala Śákhá of the Ṛig-Veda.

Beginning. शौनकाय नमः

अथ पादविधानानुक्रमणी ।
अष्ट पादाः पादविधा भवन्ति

पुराकालाचारि भवन्ति केचित् ।
मद्गुरुस्तुष्टवेदं (?) विनोक्ता-
चार्योच गौतमेनैरितं यत् ॥

कर्मैव नित्यानन्दो द्रव्या पुत्राचरः कृताः । इन्द्र इत्यर्थाः च च । मधु च गो वरो यथा १ ॥
एवं वै वदन्ति पुत्रि । सं गो घट्ट नियोक्तव्य वा । २ । इत्यादि ।

End. कौमारपितृवंशजे । स्वतपितृगा गो गतम् ।
पितृवतो न वन्धुवितृष्टुरामयः ॥ ८ ॥ इत्येतमाष्टकः ।

Colophon. इति पाद्विधानपुत्रवती ॥

विषयः । शाकलमाचार्यकृत पंक्तिविधानं पादानां निरूपणम् ।

No. 4246. कौकिलसौत्रामणीविधिः । Substance, country-made paper, 9 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 85 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Kaukila-sautrámaṇí-vidhi. The process of celebrating a sacrifice entitled Kaukila Sautrámaṇí in the manner prescribed by Áśvaláyana.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कौकिलसौत्रामण्युच्यते । सा चाश्वलायनेन चाचाला । यथाकालात्तु च सोमयागस्वोपैव-
हविंतः । यथाकालाचल + + विकारोऽस्यापूर्वं यथा चरेदित्यादिरुक्ते + + पंचपूर्वेद
विधिनसौत्रामणीमाचार्योंवानुशासनात् मनुच्यते । इत्यादि ।

End. यथा भवितं माषोमायोनितो हविस्तनः शाकलस्य एवं चरितोसौ वा पैत्र
राजन्यरोगवतोऽश्वादेषु वा वर्षिष्यतिदिव हविस्तो जुहोतीति ।

विषयः । आश्वलायनगीतसूत्रोक्तप्रकारेण कौकिलसौत्रामणीयागविधिनिरूपणम् ।

No. 4247. वशीकरणादिविधिः । Substance, country-made paper 10 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 139 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Vaśíkaraṇádi-vidhi. The process of performing the *tántrik* ceremonies with the object of killing enemies, stupefying and fascinating men and women and so on.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यः प्राज्ञः परतोऽपरः परशिवः ब्रह्मादिकालीनको

धाम्नामीशमनादि + + निर्गुणः सगुण + + वकः (?) ।

आभासाभासभासकः सकलगः सर्वात्मना बोधकः

सोऽयं सर्वमयो ददातु भवतां विद्यादिसिद्ध्युत्सवम् ॥

अथ सर्वांगव्रतम् ।

एकचित्तः स्थितो मन्त्री मन्त्रं ब्रह्मानुग्रहम् ।

ततः सोऽभवद्वै लोकान् हर्षेणाद्य नायकः ॥

भूतान्यवहुलाख अर्थेन मख सर्वतम् ।

विभूत्या संयुतं मन्त्रं निवक्ता सं:कवमक्षतम् ॥ (?) इत्यादि ।

End अविचारेऽपि मध्याह्ने रवौ कुर्वन्ति वलिः ।

देयः सम्यग्राहुणः काल + + नमो वदेत् ॥

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । सर्वांगव्रतस्य सर्वौषधीवादनकथनादिप्रकारकथनम् ।

No. 4248 रविरोटव्रतम् । Substance, country-made paper, 9 × 3 inches. Folia, 5 Lines, 9 on a page. Extent, 81 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, decayed verse. Correct.

Raviroṭá-vrata. The process of performing the ceremony entitled *Raviroṭí.* The principle interlocutors are Dhaumya and Draupadí in the forest during the exile of the Páṇḍavas.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

वनवासगते पुत्रे कुन्तीपुत्रे युधिष्ठिरे ।

द्रौपदी परिपप्रच्छ धौम्यं धर्मार्थतत्परम् ॥

द्रौपद्युवाच ।

भगवन् श्रूयते विप्र देऽस्माकं युधिष्ठिरम् ।

नानाजनान् वर्द्ध विधि किं कार्यं युता मया ॥

तच्छ्रुत्वा तु युधिष्ठिरात् धौम्यो वनितमातरः ।

पांचालीं कथयामास व्रतमेवं सुदुर्लभम् ॥

गौरं प्रणम्य ।
श्रृणु देवी प्रवक्ष्यामि सर्वकामफलप्रदम् ।
सहस्रविकटं यद्वा सङ्गुहितफलावहम् ।
इतिरोडाशं नाम सर्वपापप्रणाशनम् ।   इत्यादि ।

End. यः पठेच्छृणुयाद्वापि सर्वो पापक्षयाद्विमोच ।
पापैर्मुक्तवन्ध्यया इतिपापुण्यभाजनम् ।

Colophon. इति गौरपिरोडाशं समाप्तम् ।

विषयः । होमस्य तत्र गौतमस्य संसारेण सम्पादयुक्तादिकामनया इतिरोडाशं कर्मवेति तद्वतिपापादिकथनम् ।

No. 4249. होमभक्षः । Substance, country-made paper, 8 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 67 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Homa-bhaksha. The food to be eaten by means of sacrificial ladles from dishes set apart for Indra and other deities at the three sacrifices, the morning, the noon and the evening. The work belongs to the School of Baudháyana.

Beginning. बौधायनाय नमः ।

अथ बौधायनानुसारेण होमभक्षो लिख्यते । तत्र भक्षणे बौधि विधिमाह । तत्प्रकारो होमविधयः यथाक्रमं च । तत्र होमाद्यो यज्ञकर्मारः । यज्ञकर्मान्तस्य होमविधयकर्मारः ।
इत्यादि ।

End. तत चमसेन तथैव होमाद्युपहव इः सवनं भवति । ततोऽध्वर्युमाद्यस्य चमसाद्युपहव भवति ।

विषयः । बौधायनानुसारेण प्रातःसवनमाध्यन्दिनसवनतृतीयसवनेषु देवताद्यायाविशेषे भक्षणादौ भक्षविधानम् ।

No. 4250. दिग्विजयप्रदीपिका । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent, 94 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Correct.

Digvijayeshṭi. The process of performing the vedic sacrifice for the conquest of the world.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ ह वै भवति यथा वा इन्द्रो देवानां यथा मनुष्येषु राजा सेवकं भूपालविजि च दक्षिणा यजेत यजमानः क्षितिपालः सर्वदिग्विजयकामो वा इत्यादि ।

End. पूर्वदिग्विजयकामो वाजिमेधायः । दक्षिणदिग्विजयकामो अश्वर अश्वमेधयज्ञेन ।

दिग्विजयेष्टिः समाप्तये ॥

Colophon. इति दिग्विजयेष्टिः समाप्ता ।

विषयः । दिग्विजयेष्टिप्रयोगकथनम् ।

No. 4251. अर्घ्यदानविधिः, वा अर्घ्यदानविधिसंक्षेपः । Substance, country-made paper, 5 x 3 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Arghya-dána-vidhi or Arghya-dána-vidhi-saṅkshepa. The process of offering *argha* to the sun and of worshipping him according to the process prescribed by Trichákalya.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्य श्रीसूर्यनारायणदेवताप्रीत्यर्थं श्रीत्रिचाकल्योक्तविधिना अर्घ्यप्रदानं करिष्ये । तदङ्गत्वेन पूजादिकं करिष्ये । इत्यादि ।

End. नमः सूर्य्याय शान्ताय + सर्वव्याधिविनाशिने ।

निवेदयामि चात्मानं त्वं गतिः परमेश्वर ॥

Colophon. इत्यर्घ्यदानविधिसंक्षेपः ।

विषयः । सूर्य्यार्घ्यदानविधिकथनपूर्वकेन तत्पूजाविधिकथनम् ।

No. 4252. अनुवाकानुक्रमणीभाष्यम् । Substance, country-made paper, 13 x 5 inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent, 244 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1863. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Correct.

Anuvákánukramaṇí-bháshya. A commentary by Shaḍguruśhiśya on the Anuvákánukramaṇí by Saunaka noticed above 4243.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

वन्दे गणेशं च गुरुं
गुरोश्च किञ्चित् नमनं करोमि ।
विलोक्य निरिराजीमनुयो-
गणेश्वरमिमं नु तथापि ॥
वसूनामां तथा तानु श्रीमदस्य प्रसादतः ।
पशुवादानुबन्धीकरं किञ्चित् प्रवक्ष्ये ॥

निरूढेष्वपीति । नाद्यैं पशव । पाशः निवेशितः । द्विविधं श्रीपद् । पश्चसाध्वं पाश-
बन्धनवेद्यादिः । पशवे नमः निर् । इत्यादि ।

End. हाविंशत्युपतत्वादिकपशुवंशकतादित्यत्वैः । ॥११००। द्विपतिः पशाति-
ह्वाचनाचे । एव वा चन् एव वा चर्मे एव वै वादः । एव वा चचरक्रियादि कर्मोणां यज्ञय-
जोक्तेरत्यर्थे । तथापि कर्मे यज्ञ्य् संबन्धं भवता श्रीमतेन पशुपतिदेन वेदितव्यम् ॥

Colophon. इति श्रीयजुर्वेदियाविरचितानुवाकानुबन्धीपिकाः समाप्ता ।
संवत् १८४१ ॥

विषयः । श्रौतकल्पानुवाकानुबन्धा व्याख्यानम् ॥

No. 4253. सावित्राग्निप्रयोगः । Substance, country-made paper, 9 × 3¼ inches. Folia 13. Lines, 12 on a page. Extent, 309 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government, of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Sábitrágni-prayoga. The process of performing sacrifices in fire by tying the sacrificial animal to the stake.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

सावित्राग्नेः प्रयोगो वक्ष्यते । इत्येव श्रौतं पशुबन्धेनाभिचयनीति श्रुतेः । पशुबन्धनाभिम
उच्यते । छागो वा पशुः छागो वा मानसप्रियो वा पशुः पुरस्तादित्यादि तत्वेनाक्तः पशुबन्धेन
यज्ञ इति संकल्पयामीम् सवारोहोऽप्यधान वक्ष्यमा । —इत्यादि ।

End. इडिवाली विरचयं पुरा विरचय्येतियुक्ता यजुर्वमन्त्रादि । इत्यादि—

Colophon. (अनन्तरं चयिनानान् परिपक्तिकचनाय्यं व्यालीति शेषम् ।)

विषयः । सावित्राग्निचयनकल्पेन पशुबन्धविधिकथनम् ।

No. 4254. स्वर्गद्वारेष्टिप्रयोगः । Substance, country-made paper, 8 × 4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 212 ślokas. Character, Nágara. Date, Sk. 1659. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Svarga-dváreshṭi-prayoga. By Dhuṇḍirája, 1627 Sk. The process of performing a sacrifice for going to heaven. The work belongs to the school of Baudháyana.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य रामं जगदुत्पित्सुं
गुरुं गणेशं गिरिजां गिरीशम् ।
तनोमि सम्यग् विधिप्रयोगं
गुरोः प्रसादादिह दुण्ढिराजः ॥

अथबौधायनीये चातुर्मास्यीये प्राक् सोमयागाद्वा दिवः संजीवनुचिनीः समाप्यं निर्वपति ।
इत्यादि ।

End. नत्वा गुणपत्यादयोऽपि सन्ति शार्ङ्गं वसु ।
सर्वोपि कालयागोऽस्मि इत्युपुंसुवादिकः ॥
चक्रि-रि-पड्क्-गुरुयाके निवसान्वमिके शिवे ।
चकरोत् पर्ति दुण्ढिः स्वर्गद्वारेष्टिविधिम् ॥

Colophon. इति स्वर्गद्वारेष्टिप्रयोगः समाप्तः । शाके १६ ५९ ।

विषयः । बौधायनसूत्रानुसारेण स्वर्गद्वारेष्टिप्रयोगकथनम् ।

No. 4255. शिलान्यासविधिः । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 24 on a page. Extent, 36 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose, and verse. Incorrect.

Śilányása-vidhi. The process of laying the foundation-stone of palaces and other dwelling-houses as given in the Matsya Puráṇa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वक्ष्ये देवतानां गृहाणां परिमाणतः शुभकालविभागेन निर्णिक्षतविभागे च भूमि-पूजनं शिलान्यासं च कथितं इति मत्स्या मत्स्येन प्रथमतिपूजनं कथितं च तथा प्रासादे तथा चतुरो मण्डपान् तथा तान् पूजयेत् । इत्यादि ।

End. मध्ये विधिवत् पूर्वं शोभनां शिलान्यासा । पूजितोऽपि वर्णित ...

न्यांहरो अथ मैथुनेन पार्श्वं भाजनात् मधूक प्रापाख्येोद्दिशो दक्षिणां दत्वा ब्राह्मणायेभ्यं कृष्णोद्दिष्टि मातृकं संक्षेपतः शिवरात्रिव्रतविधिः ।

विषयः । फाल्गुनादिनिर्णीतो माघकृष्णचतुर्दश्यां तत्र शिवरात्रिव्रतकथाकथनम् । तत् पर्यवसानम्

No. 4256. शिवमुष्टिव्रतम् । Substance, country-made paper, 9 × 2¼ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 54 slokas. Character, Nagara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Sivamushti-vrata. The gift of a handful of corn for the purpose of propitiating Siva. The story of Rajá Chandra Prabha has been related in this connection as one who obtained great fortune by making this gift. Unmarried girls would acquire great merit by this gift.

Beginning. अथ शिवमुष्टिव्रतम् ।

वाक्कवचस्थां गौरीमुखं प्रविश्य

ईश्वर उवाच ।

देवदेव जगन्नाथ जगदानन्दकारक ।

कौतुकेनैव तत् किञ्चित् संपृच्छे वदस्व मम ॥

श्रुतानि देव देवेश व्रतानि नियमास्तथा ।

संप्रति च मयाज्ञातं यदाहुमार्कण्डेय ॥

नारदि मे निश्चयो देव + भिन्नोच + + पुनः ।

कथयस्व मया देव यदीयं व्रतमुत्तमम् ॥

येन वै त्रि मयाः प्राप्ता पोदानवनादिना ।

यनादिमध्यनिधनं भवः पैव जगत्प्रभो ॥ इत्यादि ।

End एतत् कथितं देवि मयाद्य व्रतमुत्तमम् ।

श्रीदिव्यव्रतपुष्प मवता मुहामनायनः ॥

Colophon. इति श्रीभविष्यपुराणे गौरीशङ्करसंवादे शिवमुष्टिव्रतकथा समाप्ता ।

विषयः । शिवशिवयोः संवादरूप माहात्म्यं भगवतोभाग्यप्राप्त्यर्थं शिवमुष्टिव्रतविधानम् । तदनन्तरं चन्द्रप्रभस्य राज्ञो गौरीव्रतप्रभावेन विभवादि प्राप्तिरूपकथा व्रतमाहात्म्यं च कथनम् ।

No. 4257. सन्ध्याप्रयोगः। Substance, country-made yellow paper, 8 x 3 inches. Folia, 12. Lines, 7 on a page. Extent, 132 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1890. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose, and verse. Correct.

Sandhyá-prayaga. The performance of the three daily sandhyá ceremonies by a process in which an attempt has been made to reconcile the vedic and the tántrik modes of performance.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

आचमनम्। ॐ अच्युतानन्तगोविन्देति नामत्रयस्य ऋषिगुरुपूर्वक आचोदेवता आचमने विनियोगः। ॐ अच्युताय नमः ॐ अनन्ताय नमः ॐ गोविन्दाय नमः। शिखाबन्धनम्। ॐ ऊर्ध्वकेशिनिमन्त्रस्य विरूपाक्षऋषिर्वाग्भवाद्देवता शिखाबन्धने विनियोगः।

ॐ ऊर्ध्वकेशि विरूपाक्षि मांसशोणितभोजने।
तिष्ठ देवि शिखाबन्धे चामुण्डे ह्यपराजिते॥
शिखा या मङ्गुणी च चाण्डका अपराजिता।
नमस्ते देवदेवेशि शिखाबन्धं करोम्यहम्॥

End. गच्छ गच्छ देवि विष्णुलोकं मनोऽस्तु ते।

इति श्रीविष्णुं स्मरेत्। पूर्वोक्तकर्मविधानं कुर्यात्। इति सायंसन्ध्या समाप्ता।

Colophon. इति सन्ध्याप्रयोगः।

विषयः। श्रुतिसन्मतौतन्त्रकल्पसन्ध्याविधिकथनम्। तत्र विशन्ध्याप्रयोगकथनम्।

NO. 4258. संन्यासदीपिका। Substance country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 103. Lines, 10 on a page. Extent, 21,041 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1768. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose and verse Correct.

Sannyásadípiká. By Sachchidánandáśrama the pupil of Nrisinhaśrama. It treats of the renunciation of the world and refutes the theory that such renunciation is prohibited in the Kali Yuja. It gives in detail the process of initiation to a mendicant life and enumerates the duties and obligations of the Sannyásís up to the time of their death.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

नत्वा परात्मानं ब्रह्मादीन् गुरुसंयुता।

सर्वेषामुपकाराय कुर्वे मन्त्रार्थदीपिकाम् ॥

तथाहि वाजसनेयोपनिषत् । ॐ वालखिल्याः प्रजापतेर्लोकं जग्मुः । तं पप्रच्छुः । केन भगवन् कर्माणावेष्टितो विमुच्यत इति । तं होवाच प्रजापतिस्तान् पुत्रान् यान् यज्ञादीन् क्रियां [illegible] यावत् स्वरूपं [illegible] भूर्लोकश्च भुवर्लोकश्च स्वर्लोकश्च महर्लोकश्च जनलोकश्च तपोलोकश्च सत्यलोकश्च सप्तलोकानामाद्यानि [illegible]। [illegible] परिच्छेद्यं विमुक्तिरिति । इत्यादि ।

End. [illegible] सदा [illegible] प्रकार इति ।

[illegible] मन्त्रार्थदीपिकाम् ।

[illegible] तेन [illegible] ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य [illegible] विरचिता मन्त्रार्थदीपिका समाप्ता । शके १७६८ ।

विषयः । [illegible] प्रजापतेः [illegible] मन्त्रार्थनिरूपणम् । तत्र मन्त्र [illegible] । [illegible] मन्त्र [illegible] विधिकथनम् । द्विविधमन्त्रनिरूपणम् । मन्त्रादिविधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । मन्त्र [illegible] निरूपणम् । मन्त्र [illegible] विधिकथनम् । मन्त्र [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] दिकथनम् । [illegible] निरूपणम् । वेदादि [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विवेककथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] विधिकथनम् । मन्त्र [illegible] । मन्त्र [illegible] । मन्त्राभिमन्त्रणकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विवेककथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] निरूपणम् । मन्त्राभिमन्त्रणकथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । पूजाविधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] विधिकथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] कथनम् । [illegible] विधिकथनम् ।

प्रविशायनादिकथनम् । यज्ञे नक्षत्रादिदानमंत्रकथनम् । सायंसन्ध्यादिविधिकथनम् । श्रवण विधिकथनम् । चौलविधिकथनम् । वास्तुपूजनविधिकथनम् । वास्तुशांतिमंत्रकथनम् । सभायता धारविकथनम् । सर्वोपयोगविधिकथनम् । सोमयज्ञविधिकथनम् । विविधं सतत यत्रे: संस्कारविधि-कथनम् । सर्वमंत्रे सर्वोपायादिकथनम् । मधुपर्कादिविधिकथनम् । इति शम् ।

No. 4259. सर्वानुक्रमप्रयोगः । Substance, country-made paper, 21 x 4 inches. Folia, 56. Lines, 11 on a page. Extent, 1,701 ślokas. Character, Nágara. Date Sm. 1863. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Correct.

Sarvvánukramaprayoga. An index to the Ṛig-Veda giving the Ṛishi, Chhandah and Devatá of every ṛich.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अग्निमीळ इति नवर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः । अग्निर्देवता । गायत्रीछन्दः । वायवायाहि नवर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः । प्रथमतृचस्य वायुर्देवता । द्वितीयतृचस्य इन्द्रवायू देवते । तृतीयतृचस्य मित्रावरुणौ देवते । गायत्रीछन्दः । अश्विनेति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः । प्रथमतृचस्य अश्विनौ देवते । द्वितीयतृचस्य इन्द्रो देवता । इत्यादि ।

End. सं समिदिति चतुर्ऋचस्य सूक्तस्य । आङ्गिरसः संवनन ऋषिः । आद्याया अग्निर्देवता । तिसृणां संज्ञानं देवता । तृतीयात्रिष्टुप्छन्दः । शिष्टानां तिसृणामनुष्टुप्छन्दः इत्यष्टमोऽध्यायः । ८ । सू० ५८ । व० ११८ । इति दशमं मण्डलं ॥ संवत् १८६३ ।

विषयः । ऋग्वेदीयशाकलशाखायाः प्रत्येकं ऋषिच्छन्दोदेवताप्रबोधकथनम् ।

No. 4260. सिंहानुवाकभाष्यम् । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 80 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Siṅhánuváka-bháshya.—A commentary on the Vedic Anuváka apparently apocryphal commencing with Simhe Me Manyuh. The Simhánuváka of the Taittiriya Bráhmaṇa does not agree with the present anuváka.

Beginning. अथ सिंहानुवाकभाष्यम् । सिंहे मे मन्युः । मे मम मन्युः क्रोधः सिंहे । हिनस्तीति सिंहः हन्तेरादिमान् हकारसकारयोर्व्यत्ययः । हकारस्य सः । सकारस्य ह·

सिद्ध इति प्रश्नो जातिवचनः । यत्र वाक्यान्वयविन्यासाभावात् क्रियावद्वाक्यावाद: कर्मेकः । वर्मेतामिति शेषः । यत्र शेषः पातिनो सिंगाकारिणुपजन्मो वर्तते न वर्षेत्यर्थः ॥ इत्यादि ।

End. वैवाकरेणसर्वागानं न प्रतं:द्विवेति च ।
आतो वसमप्र सोपाकमप्र + मप + तो ॥
कापिपादो भेवचेन प्रवचेन चतुःस्तम् ।
तपरोमं काकुनिविः सिद्धे मे वे वर्ष मया ॥

Colophon. नौः ।

विषय: । सिद्धे मे प्रभृतीनि प्रेमरात्मव इत्यादनुवाकस्य व्याख्यानम् ।

No. 4261. सोमाङ्गपानकारिका । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 26. Lines, 8 on a page. Extent, 364 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Somángapána-kāriká.—The process by which a family of brahmans who make default in performing the Somajága for three generations may resume the right of performing that sacrifice.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
सोमेन यष्टुमापन्न (यस्य) पितृादय सम: ।
तेषिरे सोमयागेन न व्याहिश्चित्रयोमकः ॥
प्रायश्चित्त न वेद्गुप्रमवचो + + + + + ।
यस्य वेदस्य वेदो च विच्छिन्नेन विपूर्वम् ॥
स वै दुर्ब्राह्मणः नाम यदेव इत्यापतिः ।
विच्छिन्नसोमपाने वा दुर्ब्राह्मण उदाहृतः ॥
प्रायश्चित्तं पूर्वं अथायं यजनं परम् । इत्यादि ।

End. कुर्यात् संगमः पार्श्व + मवान्तरिक्षदक्षिणः ।
— — — — — ।
एव विष्णुमातः व्याहिस्वोपदकादिषु ॥

Colophon. इति सोमाङ्गपानकारिका समाप्ता ।

विषय: । त्रिपुरुषं यावत् विच्छिन्नसोमपानस्य विप्रस्य पुनः सोमपानाधिकारप्राप्तिविधिकथनम् ।

No. 4262. श्राद्धविभक्तिः। Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 75 ślokas. Character Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India, Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Śráddha-vibhakti.—On the case-endings in words used in the *Shráddha* ceremony.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

अथ श्राद्धविभक्तिर्लिख्यते।

अपसव्यासनयोः षष्ठी द्वितीयावाहने तथा।

अन्नदाने चतुर्थी स्याच्छेषं सम्बोधनं स्मृतम्॥

\+ + + पितृपितामहप्रपितामहानाम्। अमुकगोत्राणाम्। वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणाम्। इति षष्ठीबहुवचने। अथ षष्ठ्येकवचनम्। अस्मत्पितुरमुकदेवशर्मणः। अमुकगोत्रस्य वसुरूपस्य।

End. पितृपितामहप्रपितामहाः अमुकगोत्राः। व० रु० आ० स्व० तृप्यताम् (?) ब्रह्माः कः। मातः दे० ओं० व० समाप्ति॥ समाप्ति॥

Colophon. इति श्राद्धविभक्तिः।

विषयः। श्राद्धे अपसव्यासनादिदानकाले पित्रादिसम्बोधनार्थं विभक्तिनिर्देशकथनम्।

No. 4263. शिवपूजासूत्रव्याख्यानम्। Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, in ślokas, 90. Character, Nágara. Date, ? Place of Deposit, Government of India. Appearance tolerable. Prose. Correct.

By Ráma Chundra the son of Pánduranga of the *Atri gotra*. The codex treats of the worship of Síva as laid down by Baudháyana.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

श्रुतिस्मार्तकर्मा यो विभासयति सुव्रतः।

स पायात् सच्चिदानन्दः सर्वमङ्गलदो हरिः॥

बौधायनेन मुनिना शिवार्चाया महात्मनः।

सूत्राख्यानं विधास्येऽहं शिवभक्तसुखाप्तये॥

अथातो महादेवस्याहरहः परिचर्याविधिं व्याख्यास्यामः। अथ दशप्रतिहारप्रकारमवतारणार्थं मनसानुसृत्य प्रथमं अतो महादेवस्य अहरहः प्रतिदिनं परिचर्याविधिं पूजाप्रकारं व्याख्यास्यामः। विस्तरं चाभिप्रायेण कथयिष्यामः।

End इदं पूजनं सवत् यौह शैवीभक्तिविति चावत् ।

किञ्च । सवसन्तं बहावविशवम् । इत्येवमावचने युवति अनुपादिम इतीवमाव भूते भववान् भावाझोषेसो बोधायनाभियो मवानुवि: ।

Colophon श्रीमद्विमेश्वरगुरुपादुकारविन्दा रामचन्द्रेण कृतं शिवपूजासूत्र-व्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । बोधायनीयशिवपूजासूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No 4264. सिंहस्थपद्धतिः । Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 8-11 on a page. Extent, 320 slokas. Character, Nagara. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Siṁhastha-paddhati.—A plunge in the Godávarí when the planet Vrihaspati or Jupiter is in Leo is said to confer great merit. The writer gives the process of performing this holy bathing according to Hemádri the greatest compiler of modern Smriti.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सिंहस्थितिगते बृहस्पतौ गोदावरीयात्रा कर्त्तव्या । तद्देशवर्त्तं मेषे विधानाःभूरवं तत्रेदित विशेषत्र च वृहस्पतिपूजाया चरि विधानवर्जेन कृष्णवत्यादिवर्जन च सिंहस्थ धरवात् । तदुक्तं सारे । कृष्णवर्त्यवःमव गौतम्यां सिंहगे गुरौ । इत्यादि ।

End. ततः श्राद्धं कृत्वा ताम्बूलपूजनं कुर्यात् । कर्मणःदृकृत्यार्थं + + + ताम्बूलं जनाय दत्वा कर्मसमाप्तिं कुर्यात् ।

Colophon. इति हेमाद्र्युक्तसिंहस्थपद्धतिः । शाके १७३५ ।

विषयः । हेमाद्रिमतानुसारेण सिंहस्थगुरौ गोदावरीयात्राविधानकथनम् तत्र श्राद्धादिविधि तर्पणादिकथनञ्च ।

No 4265. निबन्धमहातन्त्रम् । Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 314. Lines, 8 on a page. Extent, 7,850 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Nibandha Mahátantra.—One of the 64 original *tantras*, the principal interlocutors being Hara and Parvati. It has four *kalpas*

devoted to Sívа, Ganesha, Sarasvatí and Sákti. It takes the words Brahma, Náráyana and Sakti to mean the same thing. It treats of the preservation of health. It glorifies Sarasvatí whose colour changed from white to blue owing to a plunge into poison by the treachery of Hayagríva. The Fish Incarnation saved her from the effects of the poison. She pervades the whole universe, as the universe is composed of 50 letters. The gods are mere Mantras, and the Mantras are Sarasvatí. The work goes on with the glorification of the ten Mahávidyás, the selection of sacrificial animals on the different *yugas*, the prohibition of the use of non-sacrifice flesh, the enumeration of the various schools of *tántrikas*, namely the Víráchâras, Chínácháras, Gandharvácháras and Vámácharas, the glorification of the worshippers of Durgá as superior to those of Vishṇu, Siva, &c., the description of various mystic performances and so on.

Beginning. ॐ नमः परदेवतायै ।

ईश्वर उवाच ।

एकदा सहसा चैव स्थाने भावभेदतः ।

यतो भेदादि कथने तन्त्रे तन्त्रे वरेश्वरि ॥

वक्तुभेदः कथितश्च न हि कृपापि कर्हिचित् ।

देव्युवाच ।

एकत्रापि देवेश अन्योऽन्येकत्र कथ्यते ।

एकावर्ते सैव माया कथं कल्पनभेदया ॥

ईश्वर उवाच ।

त्वं हि देवा त्रिभुवने सदम्बा कालि सुन्दरि ।

भवभेदः शिव पुनर्भेदः सोऽपि पूज्यते ॥ इत्यादि ।

End कन्ये निराहारं यस्तु जीवन्मुक्तिश्च विन्दति ।

पठनाच्च चतुर्वर्गं लभनाच्च विशेषतः ॥

ब्रह्मिणीमदिरोपेते निशायां संपूज्यमादिभिः ।

पठित्वा पाठयित्वा वा नरो मुच्येत सङ्कटात् ॥

Colophon. इति निरुत्तरे महातन्त्रे देवीश्वरसंवादे शाक्तीयं नाम चतुस्त्रिंशत्पटलः ॥

पौत्रिको ग्रन्थः ॥

विषयः । शिवाशिवयोः संवादेन शिवशक्त्यात्मकस्य पारलन-पानेन सावेश-शालेयोरेव चतुःकलकलादिकथनम् । शीतलरसला एव सकृन्मोतिःक्रमपत्रादिकथनम् । शक्तिसारताय-

[illegible]

कपालकाली-विधिकाली-दक्षिणकाली-भद्रकाली-गुह्यकाली-श्मशानकाली सिद्धकाली-कामकाली-रक्षकाली-विमलादिकालीविधिकथनम्। गौरादिविधिकथनम्। मन्त्राद्यादिकथनम्। तत्र दिव्यभावकथनादिकम्। तत्र कुमारीपूजनादिविधिकथनम्। तत्र कुमारीविधिकथनपूर्वक पीठविधिकथनम्। तत्र कुण्डादिनिरूपणम्। यन्त्रादिनिरूपणम्। तत्र गौरमाहात्म्यादि-भावकथनादिकथनम्। तत्र वटादिमान् जपपूजादिकथनम्। गौरवादिपूजनादिकथन मन्त्र। तत्र कुण्डहोमविधिनिरूपणम्। कुलधर्मविधानार्थं मन्त्र वचनेन वर्णित पुर-श्चरणादिविधिकथनम्। मठोत्पत्तिकादिनिरूपणम्। कुमारीपूजनादिविधि-कथनम्। पञ्चतत्त्वशुद्ध्यादिनिरूपणादिकथनम्। तत्र पञ्चाङ्गादिविधिकथनम्। कुला-चारविधानवर्णन वचनादिनिरूपणादिकम्। पुष्पादिविधिकथनम्। दमनादिपूजाविधिकथनम्। भावत्रयादिकथनादिकम्। जपमालाविधिकथनम्। गौरवमन्त्रकथनम्। तत्र गौरादिनिरूपणम्। मधुपानविधिनिरूपणम्। नारायणादिकथनम्। एवं मन्त्रोपासनादिकथनम्। तत्र गौरवाचार-गोपनादिकथनम्। कुलमार्गनिरूपणम्। तत्र कौलिकानां भक्ष्याभक्ष्यादिविधि-नामावलीकथनम्। तत्र पूर्वाभिषेकादिविधिकथनम्। कुमारीपूजादिविधिकथनम्। दक्षा-चारे पशुभावविधिकथनम्। गौरिपीठादिकथनम्। चतुःषष्ट्यादि सिद्धमन्त्रादि साधन-कथनम्। तत्र विरजादिविधिकथनम्। कालीपूजादिविधिकथनम्। मालाजपादिकथनम्।

तत्र मैथुनकथनम्। मन्त्रादिकथनम्। पञ्चशुद्ध्यादिविधिकथनम्। दक्षिणामूर्तिविधा-नादिकथनम्। गौरवकथनादिकथनम्। धर्मरक्षादिविधानकथनम्। तत्र मन्त्रजपादि-विधिकथनम्। मन्त्रार्थादिकथनम्। मन्त्रजपादिकम्। सर्वदेवताकथनम्। चारित्र-कथनादिकथनम्। तत्र सिद्धमन्त्रादिकथनम्। तत्र पञ्चशुद्ध्यादिविधानकथनम्। गौरवमन्त्र-रहस्य-सर्वरहस्य गौरवमन्त्रकथनम्। महिमाकथनम्। तत्र गौरवमन्त्रकथनम्। महि-मावर्णनम्। तत्र प्रथम मन्त्रादि-सिद्धादि-विद्यादिविधानादिकथनम्। पञ्चपूर्वादिकथनम्। मन्त्रफलकथनम्। तत्र विद्यामन्त्रादिकथनविधानम्। तत्र पञ्चाङ्गादिपूजनादिकथनविधानम्।

इति शम्।

CLASSIFIED INDEX.

I.—Veda Śástra.

a. Saṃhitá.

b. Brámhaṇa.

c. Áraṇyaka.

d. Upanishad.

e. Vaidika.

II.—Aitihásika Sástra.

a. Itihása.

---

b. Puráṇa.

III.—Kávya Śástra.

a. Kávya.

	No.	Page

b. Náṭaka.

c. Champú.

d. Kosha.

e. Upákhyána.

IV.—Abhidhána.

V.—Vyákaraṇa.

VI.—Chhanda.

VII.—Alaṅkára.

VIII.—Jyotisha.

IX.—Smṛiti.

X.—Sañgita S'astra.

XI.—S'ilpaśástra.

XII.—Káma S'ástra.

XIII.—Dars'ana S'ástra.

a. Darśana.

b. Sáṅkhya.

	No.	Page
Kapila-sútra-bháshya, ...	4099	219

c. Yoga.

d. Nyáya.

	No.	Page
Káraka-váda, ...	3372	112
Nyáya-dípaka, ...	4065	196
Prabodhiní, ...	3367	109
Ratna-kosha-kára-mata-vichára, ...	3370	111

e. Vais'eshika.

	No.	Page
Nyáya-kandali, ...	4186,	285

f. Mímáṃsá.

	No.	Page
Nyáya-ratnákara, ...	4066	196

g. Vedánta.

	No.	Page
Avadhúta-gítá, ...	4047	174
Bramha-chintaniká, ...	4035	167
Brambaikya-prakaraṇa-stotra, ...	4043	172
Bramha-sútra-siddhánta-maríchiká, ...	4037	168
Kalpataru-vyákhyá, ...	4100	219
Mahá-vákyártha-vivarana, ...	4133	247
Mánasa-pújá, ...	4040	170
Pañchaprakaraṇí or Satsukhánubhava.	1241	331
Tattva-chandriká, ...	4061	190
Vidvat-chitta-prasádini, ..	[illegible]	[illegible]

XIV.—Bhakti S'ástra.

XV. Tantra S'ástra.

XIX.—Anirdishta.

INDEX TO VOLUME X.

A.

B.

C.

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
१०४०	पार्श्वनाथचरितम्	जैनम् ।
१०४६	पितृनिर्युक्तिः	स्मृतिः ।
१०१०	पितृसूत्रविभाष्यम्	वैदिकम् ।
२९९२	पितृयज्ञमीमांसा	,,
२९४०	पुनराधेयम्	,,
२९९८	पुनराधेयसंग्रहः	,,
२९३९	पुनराधेयसंग्रहविच्छिन्नाग्नेः पुनः सन्धानम्	,,
२०८२ } २८९४ }	पुरश्चरणरत्नाकरः	तन्त्रम् ।
२८५९	पूर्वपक्षावली	न्यायः ।
२९४८	पौषे सौपर्णप्रसूतियागिनः	वैदिकम् ।
२९४०	प्रतिष्ठाप्रयोगः	स्मृतिः ।
२९००	प्रदोषपर्वशिवपूजाविधिः	,,
१०२८	प्रपञ्चसारविवेकः	,,
१००९	प्रयोगरत्नमाला	वैदिकम् ।
१०३६	प्रयोगवैजयन्ती वा हिरण्यकेशिसूत्रव्याख्या	स्मृतिः ।
२८००	प्रश्नशिक्षाप्रकरणम्	अनिर्दिष्टम् ।
१००६	प्रश्नशिक्षाशिखा	,,
२९९०	प्रातःपितृहोमम्	वैदिकम् ।
२७४०-५२	प्रायश्चित्ततत्त्वम्	स्मृतिः ।
११३९	प्रौढप्रतापमार्तण्डम्	,,

फ ।

२९२५	फाल्गुनचतुर्दशीव्रतकथा	स्मृतिः ।
२९००	फेत्कारिणीतन्त्रम्	तन्त्रम् ।

ब ।

२९१४	बकुलोपाख्यानम् इतिहाससमुच्चयान्तर्गतम्	उपाख्यानम् ।
२०९४	बृहज्जातकम्	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२०९२	बृहत्कथा	इतिहासः ।
२१४४	बृहत्पाराशरम्	स्मृतिः ।
२९४४	बृहस्पतिसंहिता	,,

संख्या।	ग्रन्थनाम।				विषयः।
१०१०	बौधायनानुसारेण सोमप्रयोगनिरूपणम्			..	वैदिकम्।
१०११	ब्रह्मयज्ञविधिः	..	..	..	”

भ।

२०७८	भक्तिरत्नावली (बङ्गभाषायां)			..	भक्तिशास्त्रम्।
१००७	भगवन्माहात्म्यम् (स्कन्दपुराणीयम्)			..	पुराणम्।
२६१६	भवानन्दी	..	..	..	न्यायः।
११६०	भवानीसहस्रनामस्तोत्रम्		..	...	तन्त्रम्।
२८५०	भवान्यष्टकं वा शिवाष्टकम्		..	..	”
२८५०	भवान्युपनिषत्	..	..	..	उपनिषत्।
१००७	भागवन्माहात्म्यम्	..	..	..	पुराणम्।
२८६५	भावचूडामणिः	..	..	..	तन्त्रम्।
१०८५	भावप्रकाशः	..	..	..	वैद्यकम्।
७८०१	भूतडामरस्तोत्रम्	..	..	..	तन्त्रम्।

म।

२०५१	मङ्गलचण्डीगानम्	..	..	..	बङ्गभाषायाम्।
१०६३	मनुष्यजातकं (ताजिकतन्त्रान्तर्गतम्)			..	ज्योतिःशास्त्रम्
२८०८	मन्त्रमहोदधिः	..	..	..	तन्त्रम्।
२८०९	मन्त्रमहोदधिटीका	..	..	..	”
२०५०	मलिम्लुचतत्त्वम्	..	..	..	स्मृतिः।
१०८८	मल्लारितीर्थमाहात्म्यम्		..	..	पुराणम्।
११२०	महदुक्थम्	..	..	..	वैदिकम्।
२६२९	महाभारततात्पर्यटीका भावदीपिका			..	पुराणम्।
११५०	महावाक्यपदार्थानुक्रमणम्		..	..	तन्त्रम्।
११०२	महाव्रतविधानम्	..	..	..	वैदिकम्।
०६२०	माघचतुर्थीकथा वा सङ्कटव्रतकथा			..	स्मृतिः।
२६०१	माघमाहात्म्यम्	..	..	..	”
१०६३	माण्डुकप्रयागव्रतकथा	..	..	..	स्मृतिः।
२८६६	माहेश्वरतन्त्रम्	..	..	..	तन्त्रम्।
२०५६	मिताक्षरा	..	..	..	स्मृतिः।
१०२३	मिश्रिस्तवः	..	..	..	काव्यम्।

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।				विषयः ।
२९३२	मीमांसान्यायप्रकाशः		..	..	मीमांसा ।
३०३०	मुकुन्दविलासः	..	..	..	काव्यम् ।
२८०७	मुद्राचरणम्	..	..	..	तन्त्रम् ।
२९८०-८१	मुहूर्त्तचिन्तामणिटीका		..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३११८	मूत्रपरीक्षा	..	..	..	वैद्यकम् ।
३०५३	मूलदेवकथा	..	..	..	जैनम् ।
२८९०	मृत्युञ्जयतन्त्रम्	..	..	..	तन्त्रम् ।

य ।

३०८६	यतीन्द्रमतदीपिका	..	..	..	वेदान्तः ।
२८८४	यन्त्रचिन्तामणिः	..	..	..	ज्योतिःशास्त्रम् ।
३०००	याज्ञवल्क्यीयधर्मशास्त्रम्		..	..	स्मृतिः ।
२८८८	योगसारः ..	..	..	..	योगः ।
३१११	योगसिद्धान्तम्	..	..	..	,,
३११५ / ३०५७	योगशतकम् सटीकम्		..	..	वैद्यकम् ।
२८१९	योगिनीसाधना	..	..	..	तन्त्रम् ।
२८८६	योगितन्त्रम्	..	..	..	,,

र ।

२९८३	रघुकारिका	..	..	..	काव्यम् ।
२९१८	रविकोटागमम्	..	..	..	स्मृतिः ।
२७९६	रत्नमञ्जरी	..	..	..	व्यवहारः ।
३०२७	रत्नमीमांसाव्याख्या (अपूर्णा) ..			..	,,
२८७१	रतिरत्नाकरवशीकरणादिप्रकरणम्			..	कामशास्त्रम् ।
२८४२	राजमार्तण्डं पतञ्जलीटीका		..	..	योगशास्त्रम् ।
२७९८	राज्याभिषेकः (राजधर्मकौस्तुभीयः)			..	स्मृतिः !
२८१७	राधातन्त्रम्	..	..	..	तन्त्रम् ।
२८४९	रामकुविदोहा	..	..	..	हिन्दिभाषायाम् ।
३०३४	रामायणमाहात्म्यम् ..		..	..	स्कन्दपुराणान्तर्गतम् ।
३०९९	रुक्प्रतिक्रिया	..	..	..	वैद्यकम् ।
३०७०	रुग्विनिश्चयनिदानम् ..		..	..	,,

संख्या।	ग्रन्थनाम।	विषयः।
१०९१	मन्मथमथनम्	वैदिकम्।
११९८	मन्त्राक्षपूजादिः	”

ल।

२९२१	लघुकाव्यप्रदीपोद्योतः	अलङ्कारशास्त्रम्।
२८९८	लघुजातकम्	ज्योतिःशास्त्रम्।
१०००	लघुसदाचारकौमुद्यादिनिबंधः	स्मृतिः।
२९५५	लघुपद्धतिः	वैदिकम्।
१०८०	लीलावती	गणितशास्त्रम्।
२८०८	लौगाक्षी शिक्षा	वैदिकम्।
१०७९	लौगाक्षीसंहिता	”

व।

११०४	वरचण्डीमतम्	पुराणम्।
११०१	वर्षप्रकरणम्	ज्योतिःशास्त्रम्।
१०७१	वर्षचन्द्रिका	”
२९६०	वर्षफलपद्धतिः	”
२००१	वशीकरणमन्त्रम्	तन्त्रम्।
२८५६	वसन्तराजशकुनम्	ज्योतिःशास्त्रम्।
१०११	वाग्भटालङ्कारः	अलङ्कारः।
१०८४	वाडवानलकोपम् सुदर्शनसंहितान्तर्गतम्	तन्त्रम्।
१०९२-९१	वामकेश्वरतन्त्रम्	”
२०१६	वायुपुराणम्	पुराणम्।
१०७१	वासुदेवोपनिषत्	उपनिषत्।
१०९८	वाक्यौघम्	वैदिकम्।
१००६	विच्छिन्नाग्निसन्धानविधिः स्मार्ताग्न्याधान-पूर्वकदानविधिः	वैदिकम्।
२९१०	विंशोत्तरीदशाफलम्	ज्योतिःशास्त्रम्।
२८६०	विनायकमाहात्म्यम्	पुराणम्।
१०५०	विविधनामसंग्रहः वा अभिधानचिन्तामणिटीका	कोषः।
१०१४	विष्णुकर्णिकायाः सप्तमी पञ्चमी-निर्णयः ..	स्मृतिः।
११४०	विष्णुपादाभिषेकपद्धतिः	”

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२१०८	वृत्तरत्नाकरटीका	छन्दःशास्त्रम् ।
२९०९	वृषपराशरः	स्मृतिः ।
२१४१	वृद्धयवनः	ज्योतिःशास्त्रम् ।
१०६१	वृन्दावनमहाकाव्यम्	काव्यम् ।
२१४८	वृन्दावनमाहात्म्यम्	पुराणम् ।
२०६७	वृषभानुजानाटिका	नाटकम् ।
२९५६	वृषोत्सर्गः (भीमकोक्तः)	स्मृतिः ।
२१२४	वेङ्कटेशस्तोत्रम्	हिन्दिभाषायाम् ।
२८२१	वेतालपञ्चविंशति	काव्यम् ।
२०८४	वेदान्तसारः	वेदान्तः ।
२०८५	वेदान्तसारटीका	"
२१०१	वेदान्तस्तवः (शिवपुराणीयः) ..	पुराणम् ।
१००१	वैश्वदेवोपासनाश्राद्धविधिः (प्रयोगपारिजाता- न्तर्गतश्राद्धप्रकरणीयः)	स्मृतिः ।
२८८२	व्रतार्कम्	स्मृतिः ।

श ।

२१५२	शङ्करसंहिता	पुराणम् ।
२९०६	शब्दकौस्तुभव्याख्या	व्याकरणम् ।
२०७६	शब्दचिन्तामणिः	न्यायः ।
२८८०	शाक्ताभिषेकः	तन्त्रम् ।
१०४१–४२	शान्तिनाथचरितम्	जैनम् ।
२९४५	शान्तिसारः	तन्त्रम् ।
२८३४	शिक्षापत्रिका	वैदिकम् ।
१०२५	शीपटङ्केश्वरमाहात्म्यम्	पुराणम् ।
२०५१	शुद्धितत्त्वम्	स्मृतिः ।
२८२९	शुद्धिनिर्णयः	स्मृतिः ।
२९३०	शुद्धिविवेकः	"
१०६५	शूद्रधर्मनिरूपणम्	"
२९००	शौनकप्रातिशाख्यम्	वैदिकम् ।
२८८६	श्यामामोदतरङ्गिणी	तन्त्रम् ।
२००१	श्राद्धकाण्डम्	स्मृतिः ।

संख्या।	ग्रन्थनाम।	विषयः।
२०१८	श्राद्धकारिका	स्मृतिः।
२०४८	श्राद्धतत्त्वम्	,,
२००१	श्राद्धारम्भकालः	,,
२९२४	श्रीरामनवम्युद्यापनम्	,,
२९०४	श्रीसूक्तपद्धतिः	वैदिकम्।
२११०	श्रौतपयोमरणम्	वैदिकम्।
२८६४	श्रौतसूत्रम्	,,

ष।

२८४० } २८९२ }	षट्चक्रभेदः	तन्त्रम्।
२०९४	षट्तिलैकादशीव्रतकथा (सटिप्पना) ..	स्मृतिः।

स।

२८०५	संक्रान्तिनिर्णयः	ज्योतिःशास्त्रम्।
२०६५	संक्षिप्तसारटीका	व्याकरणम्।
२०९०	संघपट्टकं (सटीकम्)	जैनम्।
२१२४	सञ्जीवनी (रघुवंशटीका)	काव्यम्।
२७०९ } २८०४ }	सप्तग्रहमञ्जरी	ज्योतिःशास्त्रम्।
२८२०	सनत्कुमारसंहिता	पुराणम्।
२९०५	सन्ध्यापद्धतिः	वैदिकम्।
२९८८	सन्ध्याप्रयोगः	,,
११००	सप्तकोटीश्वरमाहात्म्यम्	पुराणम्।
२११५	सप्तशती (प्राकृतं) वा गाथासप्तशती ..	काव्यम्।
२९६२	समसंख्या	स्मृतिः।
२९७२	समन्त्रकचातुर्मास्यहोमाचारकम्	स्मृतिः।
२८४५	समयनिर्वृत्तिः	वैदिकम्।
२११२	समयाचारतन्त्रम्	तन्त्रम्।
२०४२	समरादित्यचरित्रम्	जैनम्।
२९५९	संस्कारकौमुदी	स्मृतिः।
२९५०	संस्कारदीपिका	,,
२९६०	संस्कारनिर्णयः	,,

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२६७०	संस्कारसागरः	स्मृतिः ।
२८०१	सर्वसंस्कारः	,,
१०८६	सर्वानुक्रमणिका	वैदिकम् ।
२६८६	सर्वानुक्रमणीवृत्तिः (षड्गुरुशिष्यीया) ...	,,
२६६६	सर्वाधानविवेकः	स्मृतिः ।
२८२६	सर्वोपनिषत्	उपनिषत् ।
२८४६	सव्यभिचारटीका	न्यायः ।
२८४५	सामान्यनिरुक्तिः	,,
२७८७ } २८८० }	सारदातिलकम्	तन्त्रम् ।
२६१६	सावित्रीव्रतपूजाव्रतकथा	स्मृतिः ।
२८४२	साहित्यदर्पणम्	अलङ्कारः ।
१०८२	सिद्धलक्षणम्	तन्त्रम् ।
१०१४	सुधालहरी	काव्यम् ।
२७५८	सुपद्मव्याकरणम्	व्याकरणम् ।
१०२४	सुल्वप्रदीपं वा सुल्वसूत्रव्याख्या	वैदिकम् ।
२७०१ } २८८३ }	सुल्वसूत्रम्	,,
२८२५	सूतसंहिता	पुराणम् ।
११२५	सूर्यसहस्रनामस्तोत्रम्	पुराणम् ।
२७४५	सेतुबन्धः	काव्यम् ।
२६७२	सोमतत्त्वविवेकार्थः	वैदिकम् ।
१०६०	सौभाग्यकवचम् वा पारायणस्तोत्रम् ...	तन्त्रम् ।
११४५	स्नानसूत्रविवरणम्	स्मृतिः ।
१०६६	स्त्रीजातकयोगाध्यायः यवनजातकान्तर्गतः ...	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८०६	स्मार्तकर्मसंस्कारविधिः	स्मृतिः ।
१०१२	स्मार्तप्रायश्चित्तम्	,,
२७४६	स्मृतितत्त्वम्	स्मृतिः ।
१०३६	स्मृतिसारः	,,
२७५४	स्वरोदयः	ज्योतिःशास्त्रम्
२७८१	,, नरपतिजयचर्यान्तर्गतः ...	,,
२८१८	,, (भाषा)	,,
२७६८	,, भाष्यम्	,,

संख्या ।	ग्रन्थनाम ।	विषयः ।
२५२६	सर्वोपनिषद् भाष्यसहितम्	वैदिकम् ।
३०४६	सोमयागानुष्ठानक्रमम्	व्याकरणम् ।

ह ।

३१०३	हम्मीरचरितम्	काव्यम् ।
२९२७	हायनरत्नम्	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२८३०	हारावली	कोषः ।
२९१२	हिल्लाजदीपिका	ज्योतिःशास्त्रम् ।
२७४६	हैमनाममाला	कोषः ।
३०७८	होलिकोत्सवविधिः हैमाद्रिव्रतखण्डः ...	स्मृतिः ।

NOTICES OF SANSKRIT MSS.

No. 3241. विधानमाला। Substance, country-made paper, 10 × 6½ inches. Folia, 159. Lines, 16 on a page. Extent, 5,863 ślokas. Character, Nágara. Date, Sx. 1765. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Vidhána-málá. Accounts of a large number of rites, principally expiatory, for different kinds of faults, omissions and accidents. By Nṛisiṁha Bhaṭṭa.

Contents. Propriety of the name of the work. Its object. The real nature of what is good and desiderated. Nature of works which should be always performed. Menses. Evils resulting from the first manifestation of the menses under particular circumstances. Expiations for the same. Expiations for abnormal births. Ditto for twins. Ditto for births under certain specified Nakshatras. * * * * Means for promoting the secretion of milk during confinement. Rites for curing illness in infants from various causes. Preservation of the fœtus in the first month of its life, and so on during succeeding months of its gestation. Rites for promoting conception in barren women. Endemic and epidemic diseases. Epizootics among cattle, among horses, among elephants, among camels, among asses. Propiation of Nakshatras. Ditto adverse planets. Rules for the rebuilding of a house after it has been burnt down. Ceremonies to avert evils from improper plucking of plants. Expiation of evils arising from the fall of a lizard on different parts of the body. Initiation in the art of war. Paralysing of enemies. Expiation for roaring of clouds at dawn during certain rites. Marriage of an Arka tree. The festivals of Vasantapujá. Illumination in the month Kártika. The Holi festival. The putting on of the Brahmanical cord. The reading of the Chandí section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. Miscegenation. Digging of the earth. Aversion of evils arising from cattle crying at improper times. Duties enjoined on the death of Brahmacharis, lepers, Yatis, and on death arising from falls from precipices. The formal recitation of the Mahábhárata, the Rámáyaṇa, the Kásíkhaṇḍa, &c. Worship of the nine planets. Expiations for inauspicious sights. The fast of Kapiláshashṭhí. Departures for mountains. The rite

of Brahmakurcha. In auspicious sight. Rites to conquer death. Planting of trees. Adoption of sons. Avoidance of scandals and falsehoods. Preventions of diseases. The Vṛishotsarga sacrifice. Sacrifice to Náráyaṇa. Ditto to Nágas. Sacrifice for passage across the styx. Good and bad Nakshatras for funeral rites. Means of propitiating planets. Cure for snake-bites. Initiations in mantras. Dedication of houses. Worship of tutelary gods. Propitiation of Budha, Sukra and other planets. Breaking down of carriages. Consecration of flags. The ceremony of Túlápurasha. Altars. Cure of such diseases which proceed from the mother of a child.

Beginning. [illegible]

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

[illegible] । [illegible] इत्यादि ।

End. [illegible]

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ।

[illegible] ॥

Colophon. इति [illegible] विधानमालाख्यः सम्पूर्णः ॥

शाके १७८१ ।

विषयः । [illegible]

वावपि अधंममनाय चभिषेकादिविधानं । देवापुष्करकपोतृजाग्निविधानं । अवमारअवजानि-
विधानं । ओवारत्वाग्निविधानं । एवं ववशाग्निविधानं । अवशाग्निविधानं । करवशाग्निविधानं ।
एवं वरादिशाग्निविधानं । वव अवयविशेषशाग्निविधानं । ववादिदनिवारणविधानं । वधिदन-
मवादिपुनःसंस्कारविधिः । नवपरोचादिविधंशनाग्निकथनं । कपोतशाग्निविधानं । पवौषध-
वादिविधानं । त्वदोवादिविधिकथनं । रिपुकमनादिविधानं । ननयभकाले बहोपवर्जिनादि-
विधानं । चर्वदवादिविधावविधानं । ववनपूजाविधानं । कार्तिकदोषोऋवादिविधिः । चांधि-
कादिविधिकथनं । पविचारोपवादिविधानं । चचौपाठादिविधानं । वव बहोर्मविधानं । भृमि-
भेदनविधानादिकथनं । ओवलादिविघ्नवरणविधानं । नक्षत्रादिनिधनविधानं । कुटिलरचादि-
विधानं । पतिमरवधनपतनादिविधानं । आपत्नमवादिविधानं । रामावककाशोचकादिनवच-
विधानं । नवपवमवविधानं । विवदशमादिशाग्निविधानं । कपिलापकोविधानं । शिकवावा-
विधानं । मधुपर्कादिविधानं । ऋद्धदपोपवनविघ्नवरविधानं । वनुपवविधानं । दशादोषवादि-
विधानं । दूतकपुववनविधानं । ववनवानेपरीक्षारविधानं । कर्मभेदविवारणविधिकथनं ।
दशोवांचविधानं । नारायणबलिविधानं । नागबलिविधानं । वैतरणीदानविधानं । पंचकर्मवि
पुत्रापुत्रवनविधानं । ववदोषरविधानं । सर्पदशापवनपुररविधानं । अवशौचादिविधानं ।
प्रायश्चोपावनविधानं । वाकुपूजनादिविधानं । पुषाग्निविधानं । ग्रहादिशाग्निविधानं । मकर
भेदादिविधानं । धेनुपूजादिविधानं । गुरुपूजादिविधानं । कर्मविपाकसंकुचनिषेधविधानं ।
नावधनावदविधानकथनम् । इति क्रम् ।

No. 3242 विष्णुयागपद्धतिः । Substance, country-made paper, $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 32. Lines, 10 on a page. Extent, 720 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Vishṇuyága-paddhati. Rituals for a rite for the gratification of Vishṇu. The object of the rite is prayer for progeny. The details of the rite varies according to the caste of the performer. By Anantadeva, son of A'padeva.

Beginning. नववसौधंदिविधौ च तमः पुत्राम् अवश्यमपि वैवस्वतः ।
वेदैः पवनात्मजमुच गुरै । पवंश्च नरैवनवमंदान् ॥
अभिधानें ।
शुभे पचे शुभे वारे शुभचंद्रे शुभोदरे ।
दाप्रमां पुत्रकामाय पर्व कुर्वीत वैष्णवं ॥

इत्यमोघव्रताय: कार्तिकादशी हुताशने ।
यज्ञियोपकृतिः स्वल्पसंचिता कर्मारम्भम् ॥ इत्यादि ।

End. इति वेदाध्ययनादिव्रतानां पूर्वोक्तेति चतुर्वेदोपाकर्मादिको वैदव्रतहोमः ।

————————— ।
नानावेदव्रतानां यथावं विवरणं ।
यथाविधानमेव देव कृपया प्रभुम् ॥

Colophon. इति श्रीमदनन्तदेवकृतासम्बन्धेऽविष्णुना कृतो विष्णुव्रतपद्धतिः समाप्ता ।

संवत् १८७० ।

विषयः । अथ वेदव्रतहोमविधिवचनानि यथाविधिविधा वेदव्रताः कर्मेण इतिविध व्रतपूर्वकं वाक्यादीनां क्रमेण तत्सम्बन्धिकर्मकाण्डविवरणं । यथाक्रमम् ॥ इति सत् ।

No 3243. वेदपारायणाङ्गहोमविधिः । Substance, country-made paper, 10½ × 5½ inches. Folia, 10. Lines, 12 on a page. Extent, 307 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Vedapáráyaṇáṅga-homa-vidhi. Rules for the performance of a homa rite preparatory to the reading of the Vedas with a vow. By Bálakṛishṇa. The colophon is wrong.

Beginnign. नमोऽस्तु वासुदेवाय देवो यज्ञे च सत्पुरे ।
यज्ञेश्वरमनन्ताय श्रीमत्पादिम्य नम च ॥
चतुर्विधाशादिवं दृष्ट्वा यज्ञोरे देवतागणं ।
वासुदेवनमोपिवीत यत्नं होमविधानकं ॥

अथ वाराणस्यांहोमविधिविधान । तथादौ मन्त्रोच्चारविधान चतुर्विधाने । इत्यादि ।

End. सामवेदस्यापि सर्वं मावत्तं संस्थानं । पृ० १८ प० ११ ।

Colophon. इति चतुर्वेदिकहोमप्रकारः ॥

विषयः । वेदपारायणसंस्कारे होमादिविधिप्रदर्शनम् । तथा देवताप्रकरणम् ।

No. 3244. सत्कर्माध्वप्रदर्शनी वा बह्वृचकर्मप्रयोगकारिका । Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 44. Lines, 10 on a page. Extent, 1,155 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Satkarmádhva-pradarśaní ALIAS **Vahvṛichakarma-prayoga-káriká.** Memorial verses giving directions for the performance of Ṛig Vedic rites and ceremonies. The rules paraphrased are of S'ákala, but the paraphrast withholds his own name.

Beginning. [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ इत्यादि ।

End. [illegible] ।
[illegible] + + [illegible] ॥
([illegible] ।)

[illegible] । [illegible] । [illegible] ।

No. 3245. विद्यापराधप्रायश्चित्तलघुवृत्तिः । Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 297 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Vidhyaparádha-práyaśchitta-laghu-vṛitti. Exposition of the rules relating to expiations for errors and defects in the performance of rites. By Kṛishṇa Bhaṭṭa.

Beginning [illegible] । [illegible] । [illegible] । इत्यादि ।

End. [illegible] । [illegible] । [illegible] ॥

[illegible] ।
[illegible] (?) [illegible] ॥
[illegible] ।

विषयः । अग्निष्टोमादिषु अपि विश्वजिदाचे तत्र तत्र श्रौतस्मार्तविधिविहितकर्मसूक्तं सम्प्रदानादिकम् ।

No. 3246. विवेकदीपकः ।

Substance, country-made paper, 11¼ x 4¼ inches. Folia, 216. Lines, 11 on a page. Extent, 6,385 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Viveka-dípaka. Rituals for the performance of the sixteen great acts of beneficence enjoined in the S'ástras. By Dámodara. The codex is incomplete.

Beginning. नारदः तत्र सर्वाणि कथितानि । ——— दानानां महादानविधेः-प्रयोगपद्धतौ च कर्मणां प्रथमं प्रधानेन तुलापुरुषादिषोडशमहादानादिविधेः क्रमः ।

End. अथं दत्त्वा दद्यादिति तैत्तिरीयश्रुतिविधिना तुलादीन्दानानि विप्रैः संपूज्य कर्तव्यानि तुलापुरुषादिमहादानानुकृतिः—इतः परं खण्डितं ।

विषयः । तुलापुरुषादिषोडशमहादानविधिप्रयोगादिकथनं ।

No. 3247. वटोद्यापनविधिः ।

Substance, country-made paper, 9 x 4 inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent, 308 slokas. Character, Nágara. Date, Sk. 1699. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Vaṭodyápana-vidhi. Rules for the dedication of a Vaṭa tree according to the ordinances of Baudháyana.

Beginning. अथ वटवृक्षोद्यापनविधिं व्याख्यास्यामः : तत्र कालः, वसन्तेऽथवा ग्रीष्मे । कार्त्तिक्यां वा माघ्यां वा । ततः प्रागेव वटं वृक्षं संस्थापयेत् । इत्यादि ।

End. बौधायनोक्तविधिना क्रियाः कर्तव्या यथं बहुविधाविधिज्ञः पौराणः स्मृतो भवेत—इति ।

Colophon. इति बौधायनोक्तवटोद्यापनविधिः । शाके १६९९ ।

विषयः । बौधायनोक्तप्रकारेण वटवृक्षप्रतिष्ठाविधिकथनं । तदनुष्ठानफलञ्च ।

No. 3248. वशीकरणस्तोत्रम्। Substance, country-made paper, 7½ × 4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 25 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Vaśíkaraṇa-stotra. A hymn in praise of the goddess Váráhí for the purpose of bringing the creation under one's control. It is apparently an extract from some Tantra or other.

Beginning. अथ श्रीवशीकरणस्तोत्रमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः त्रिष्टुप् गायत्री छन्दांसि वशीकरणवाराही देवता इति हृदयं ह्रीं बीजं इति गुह्यं ॐ शक्तिः वाग्बीजं ह्रीं कीलकं वाराही इत्यादि।

End. नवरात्रिकं वाराहि कवचम् सर्वं वशीकुरु।
सर्वलोकमिदं देवाधिगम्यं यः पठेन्नरः॥
कोऽभीष्टवान + भवता नतो (?) वाक्यसत्वापि वा।

Colophon. इति वशीकरणस्तोत्रं सम्पूर्णम्।

विषयः। वशीकरणार्थं वाराहीस्तुतिकीर्तनम्।

No. 3249. वामनजयन्तीव्रतविधिः। Substance, country-made paper, 10¾ × 1¾ inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 226 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Vámanajayantí-vrata-vidhi. Rituals for the performance of the fast called *Vámanajayantí-vrata*. It is performed on the 12th of the waxing moon in the month of S'rávaṇa. It is an extract from the latter portion of Bhavishya Purána.

Beginning. अथ श्रवणद्वादश्यां वामनपूजा विधानं। मासपक्षाद्युल्लिख्य मम इह जन्मनि जन्मान्तरे च समस्तपापक्षयपूर्वकविष्णुलोकप्राप्त्यै श्रवणद्वादशीव्रताङ्गत्वेन—इत्यादि।

End. श्रुतो मयैषया राजन् सर्वोऽपि विधिः कृतः।
एवं कृते व्रते नश्यन् यत् पुण्यं नहि योग मे॥

Colophon. इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे वामनजयन्तीव्रतोद्यापनं सम्पूर्णम्।

विषयः। श्रवणद्वादश्यां वामनजयन्तीव्रतविधिकथनं। तत्र मन्त्रोच्चारणं। उद्यापनविधिकथनं।

No. 3250. विधुरौपासनम् । Substance, country-made paper, 12 × 8 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 33 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Vidhuraupásana. Rules for the performance of sacrifices by a widower who is in a condition to marry again. The work is especially devoted to the A'dhána rites, and the rite of cremation.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

विधुरस्याग्निविधिना विधुराग्नौ पुनराधानविधानम् । [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] श्रौतविधानादाधानविधान—इत्यादि ।

End. आग्निं नवधा चैव द्वितीयोपासनाग्निना ।

विधुरं विधवां [illegible] कुर्यादिग्ना ॥

Colophon. इति विधुरौपासनम् ।

विषयः । [illegible] [illegible] [illegible] विधुरौपासनविधिना [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] । एवं पुनराधानविधिकथनं । दाहादिविधिकथनम् ।

No 3251. यतिसन्ध्याविधिः । Substance, country-made paper, 10 × 5½ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 188 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Yati-sandhyá-vidhi. Rules for diurnal religious duties, prayers and worship for Yatis. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ यतिसन्ध्याविधिः ।

[illegible] (?) [illegible] [illegible] [illegible] ।

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (?) ॥ इत्यादि ।

End. ॐ गुरुभ्यो नमः, परमगुरुभ्यो नमः, परात्परगुरुभ्यो नमः । [illegible] [illegible] नमः । इति सन्ध्या ।

विषयः । [illegible] [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible]

R.

S.

Y.